

ព្រះ
ច្បាប់ជនជាតិ

និង

សេចក្តីប្រកាសនានានៃ

សុត្តន្តបិដក

អង្គការនិកាយ ចតុក្កនិបាត

ចតុត្ថភាគ

៤៣

បោះពុម្ពលើកទី២

ពុទ្ធសាសនបណ្ឌិត្យ ភ្នំពេញ

ព.ស ២៤៩៦

ឯកសារគម្ពីរព្រះទ័ត្របិដកស្ថាននេះ
ត្រូវបានថតចេញពី ច្បាប់គម្ពីរព្រះទ័ត្របិដកជប៉ុន។

ឯកសារគម្ពីរព្រះទ័ត្របិដកនេះ ចាប់ពីភាគ១ ដល់ ភាគ៥០
គឺជារបស់ ឧបាសិកា កាំង ហ៊ិច ទ័ណ និងស្វាមី ព្រមទាំងបុត្រធីតា,
ធ្វើជូនលោកគ្រូអគ្គបណ្ឌិត ប៊ុត-សាន់ឯក ។ និងទុកក្នុង
គេហទំព័រ៥០០០ឆ្នាំ សម្រាប់ជាធម្មទាន ។

កែសម្រួលតាមកុំព្យូទ័រ តម្រូវឧបករណ៍អានអេឡិចត្រូនិក
ដោយខ្ញុំព្រះករុណា ខ្ញុំបាទ ស្រុង-បាន់ណា។

www.5000-years.org

ព្រះ

ព្រះគ្រីស្ទបរិវារ

និង

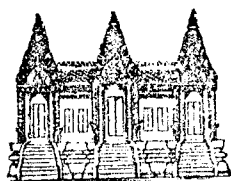
សេចក្តីប្រាប់គាត់

សូត្របរិវារ

អង្គការនិកាយ បក្សនិយាយ

បក្សនិយាយ

៤៣

ពុទ្ធសាសនបណ្ឌិត ភ្នំពេញ

ព. ស. ២០២៦

សុត្តន្តបិដកេ

អង្គត្ថវនិកាយសូ បតក្កនិបាតោ

បតត្ថោ ភាគោ

បត្តបណ្ណាសកោ

តិរិយវគ្គោ បបរមោ

[១] ចត្តារីមាណំ ភិក្ខុវេ សង្ខិយាណំ ។ កកតមាណំ
ចត្តារិ ។ សង្ខិទ្ធិយំ វិរិយទ្ធិយំ សមាធិទ្ធិយំ បញ្ញា-
ទ្ធិយំ^(១) ។ សមាធិ ខោ ភិក្ខុវេ ចត្តារិ សង្ខិយាណីតិ ។

[២] ចត្តារីមាណំ ភិក្ខុវេ ពលាណំ ។ កកតមាណំ
ចត្តារិ ។ សទ្ធាពលំ វិរិយពលំ សមាធិពលំ បញ្ញា-
ពលំ^(២) ។ សមាធិ ខោ ភិក្ខុវេ ចត្តារិ ពលាណីតិ ។

[៣] ចត្តារីមាណំ ភិក្ខុវេ ពលាណំ ។ កកតមាណំ ចត្តារិ ។
បញ្ញាពលំ វិរិយពលំ អនុវដ្ឋពលំ សង្កាហកពលំ^(៣) ។
សមាធិ ខោ ភិក្ខុវេ ចត្តារិ ពលាណីតិ ។

១ ឧ. ម. សតិទ្ធិយំ សមាធិទ្ធិយំ ។ ២ ឧ. ម. សតីពលំ សមាធិពលំ ។
៣ ឧ. សង្កាហពលំ ។ ម. សង្កាហពលំ ។

សង្ខេបដំក

អង្គវិញ្ញាណបញ្ចក

បទដ្ឋកថា

បទដ្ឋកថាសក

ព្រឹត្តិយវិគ្គ ទី ១

[១] ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ឥន្ទ្រិយនេះមាន ៤ ។ ឥន្ទ្រិយ ៤ គឺអ្វីខ្លះ ។ ឥន្ទ្រិយគឺសទ្ធា ១ ឥន្ទ្រិយគឺវិរិយៈ ១ ឥន្ទ្រិយគឺសមាធិ ១ ឥន្ទ្រិយគឺបញ្ញា ១ ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ឥន្ទ្រិយមាន ៤ នេះឯង ។

[២] ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ កម្លាំងនេះមាន ៤ ។ កម្លាំង ៤ គឺអ្វីខ្លះ ។ កម្លាំងគឺសទ្ធា ១ កម្លាំងគឺវិរិយៈ ១ កម្លាំងគឺសមាធិ ១ កម្លាំងគឺបញ្ញា ១ ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ កម្លាំងមាន ៤ យ៉ាងនេះឯង ។

[៣] ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ កម្លាំងនេះមាន ៤ ។ កម្លាំង ៤ គឺអ្វីខ្លះ ។ កម្លាំងគឺបញ្ញា ១ កម្លាំងគឺវិរិយៈ ១ កម្លាំងគឺកម្មវេលមិនមានទោស ១ កម្លាំងគឺការសង្រួះ ១ ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ កម្លាំងមាន ៤ យ៉ាងនេះឯង ។

សុត្តន្តបិដកេ អង្គក្នុងនិកាយស្ស ចក្កក្នុងធាតោ

[៤] ចត្តារីមាណំ ភិក្ខុវេ ពលាណំ ។ កតមាណំ ចត្តារិ ។ សតិពលំ សមាធិពលំ អនុវដ្ឋពលំ សង្កា-
ហកកពលំ ។ ឥមាណំ ខោ ភិក្ខុវេ ចត្តារិ ពលាណីតិ ។

[៥] ចត្តារីមាណំ ភិក្ខុវេ ពលាណំ ។ កតមាណំ ចត្តារិ ។ បដិសង្កាទពលំ ការណពលំ អនុវដ្ឋពលំ សង្កាហកកពលំ ។ ឥមាណំ ខោ ភិក្ខុវេ ចត្តារិ ពលាណីតិ ។

[៦] ចត្តារីមាណំ ភិក្ខុវេ កក្កស្ស អសម្ពេយ្យាណំ ។ កតមាណំ ចត្តារិ ។ យទា ភិក្ខុវេ កក្កស្ស សំវដ្តោ តិដ្ឋតិ^(១) តំ ន សុករំ សង្ខាតុំ ឯត្តកាណំ វស្សាណីតិ វា ឯត្តកាណំ វស្សសតាណីតិ វា ឯត្តកាណំ វស្សសហស្សាណីតិ វា ឯត្តកាណំ វស្សសតសហស្សា-
ណីតិ វា ។ យទា ភិក្ខុវេ កក្កស្ស សំវដ្ឋដ្ឋាយី^(២) តិដ្ឋតិ តំ ន សុករំ សង្ខាតុំ ឯត្តកាណំ វស្សាណីតិ វា ឯត្តកាណំ វស្សសតាណីតិ វា ឯត្តកាណំ វស្សស-
ហស្សាណីតិ វា ឯត្តកាណំ វស្សសតសហស្សាណីតិ វា ។

១ ឧ. ម. កក្កស្ស សំវដ្តតិ ទិស្សតិ ។ ២ ឧ. ម. សំវដ្តោ ។

សុត្តន្តបិដក អង្គព្រះនិកាយ ចក្កក្កនិយាម

[៤] ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ កម្លាំងនេះមាន ៤ ។ កម្លាំង ៤ គឺអ្វីខ្លះ ។ កម្លាំងគឺសតិ ១ កម្លាំងគឺសមាធិ ១ កម្លាំងគឺកម្មដែលមិនមាន គោស ១ កម្លាំងគឺការសង្គ្រោះ ១ ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ កម្លាំងមាន ៤ យ៉ាងនេះឯង ។

[៥] ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ កម្លាំងនេះមាន ៤ ។ កម្លាំង ៤ គឺ អ្វីខ្លះ ។ កម្លាំងគឺការពិចារណាមុនហើយទើបធ្វើ ១ កម្លាំងគឺការចម្រើន កុសលដែលមិនទាន់មាន ឲ្យមានឡើង ១ កម្លាំងគឺកម្មដែលមិនមាន គោស ១ កម្លាំងគឺការសង្គ្រោះ ១ ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ កម្លាំងមាន ៤ យ៉ាងនេះឯង ។

[៦] ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ អសន្ធិយ្យ (កាលដែលយូររាប់មិនបាន) នៃកប្បនេះមាន ៤ ។ អសន្ធិយ្យ ៤ គឺអ្វីខ្លះ ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ កាលកប្បសូន្យទៅ តាំងមានឡើង កម្រើនរាប់ថា ប៉ុណ្ណោះឆ្នាំ ប៉ុណ្ណោះ រយឆ្នាំ ប៉ុណ្ណោះពាន់ឆ្នាំ ឬប៉ុណ្ណោះសែនឆ្នាំ ១ ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ កាលកប្បតាំងនៅក្នុងចន្លោះវិនាសទៅ តាំងមានឡើង ក៏កម្រើនរាប់ថា ប៉ុណ្ណោះឆ្នាំ ប៉ុណ្ណោះរយឆ្នាំ ប៉ុណ្ណោះពាន់ឆ្នាំ ឬប៉ុណ្ណោះសែនឆ្នាំ ១ ។

យទា ភិក្ខុវេ កប្បោ វិវដ្តោ តិដ្ឋតិ^(១) តំ ន
 សុការំ សម្មាតុំ ឯត្ថកានិ វស្សានិ វា ឯត្ថកានិ
 វស្សសតានិ វា ឯត្ថកានិ វស្សសហស្សានិ វា
 ឯត្ថកានិ វស្សសតសហស្សានិ វា ។ យទា
 ភិក្ខុវេ កប្បោ វិវដ្ឋជ្ជាយិ^(២) តិដ្ឋតិ តំ ន សុការំ
 សម្មាតុំ ឯត្ថកានិ វស្សានិ វា ឯត្ថកានិ វស្ស-
 សតានិ វា ឯត្ថកានិ វស្សសហស្សានិ វា
 ឯត្ថកានិ វស្សសតសហស្សានិ វា ។ ឥមា និ ខោ
 ភិក្ខុវេ ចត្តារិ កប្បស្ស អសម្ពេយ្យានិ ។

(៧) ទ្វេមេ ភិក្ខុវេ រោតា ។ កតមេ ទ្វេ ។
 កាយិកោ ច រោតោ ចេតសិកោ ច រោតោ ។
 ទិស្សន្តិ ភិក្ខុវេ សត្តា កាយិកេន រោតេន ឯកំ-
 បិ វស្សំ រោតំ^(៣) បដិដានមាណា ទ្វេបិ វស្សានិ
 អរោតំ បដិដានមាណា តីណិបិ វស្សានិ អរោតំ
 បដិដានមាណា ចត្តារិបិ វស្សានិ អរោតំ បដិដា-
 នមាណា បញ្ចបិ វស្សានិ អរោតំ បដិដានមាណា

១ ឧ. ម. កប្បោ វិវដ្តីតិ ទិស្សតិ ។ ២ ឧ. ម. វិវដ្តោ ។ ៣ ឧ. ម. អរោតំ ។

បុគ្គលបណ្ណសក តិរិយៈត្ថ ទី ១

ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ កាលកប្បត្រឡប់ចំរើន តាំងមានឡើងវិញ ក៏កម្រ
នឹងរាប់ថា ប៉ុណ្ណោះឆ្នាំ ប៉ុណ្ណោះរយឆ្នាំ ប៉ុណ្ណោះពាន់ឆ្នាំ ឬប៉ុណ្ណោះ
សែនឆ្នាំ ១ ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ កាលកប្បតាំងនៅក្នុងចន្លោះចំរើន
តាំងមានឡើង ក៏កម្រនឹងរាប់ថា ប៉ុណ្ណោះឆ្នាំ ប៉ុណ្ណោះរយឆ្នាំ ប៉ុណ្ណោះ
ពាន់ឆ្នាំ ឬប៉ុណ្ណោះសែនឆ្នាំ ១ ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ អសឆ្នើយៗនៃ
កប្បមាន ៤ យ៉ាងនេះឯង ។

[៧] ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ រោគនេះមាន ៤ យ៉ាង ។ រោគ ៤ យ៉ាង
គឺអ្វីខ្លះ ។ គឺកាយិករោគ (រោគកាយ) ១ ចេតសិករោគ (រោគចិត្ត) ១ ។
ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ សត្វទាំងឡាយ រមែងប្រាកដដោយកាយិករោគ
តែងប្តេជ្ញាថា មិនមានរោគអស់ ១ ឆ្នាំក៏មាន តែងប្តេជ្ញាថា មិនមានរោគអស់
២ ឆ្នាំក៏មាន តែងប្តេជ្ញាថា មិនមានរោគអស់ ៣ ឆ្នាំក៏មាន តែងប្តេជ្ញាថា
មិនមានរោគអស់ ៤ ឆ្នាំក៏មាន តែងប្តេជ្ញាថា មិនមានរោគអស់ ៥ ឆ្នាំក៏មាន

សុត្តន្តបិដកេ អង្គុត្តរនិកាយស្ស បក្កក្កនិកាយ

ទស្សី វស្សានិ អរោកំ បដិជានមាណា វិសំបិ វស្សានិ
អរោកំ បដិជានមាណា ភីសំបិ វស្សានិ អរោកំ បដិ-
ជានមាណា ចត្តាឡីសំបិ វស្សានិ អរោកំ បដិជានមាណា
បញ្ញាសំបិ វស្សានិ អរោកំ បដិជានមាណា វស្សសតំបិ
ភិយ្យេបិ(១) អរោកំ បដិជានមាណា ។ តេ ភិក្ខុវេ
សត្តា ទុក្ខកា(២) លោកស្មី យេ ចេតសិកេន
រោកេន មុហុត្ថម្បិ អរោកំ បដិជានន្តិ អញ្ញត្រ ទីណា-
សវេហិ ។ ចត្តារោមេ ភិក្ខុវេ បព្វជិតស្ស រោតា ។
កតមេ ចត្តារោ ។ ឥន ភិក្ខុវេ ភិក្ខុ មហិច្ឆោ
ហោតិ វិហាតវា អសន្តុដ្ឋោ ឥតវីតវចីវបិណ្ឌាចាត-
សេនាសននិលានប្បដ្ឋយកេសជ្ជបរិក្ខារេន ។ សោ
មហិច្ឆោ សមាធនោ វិហាតវា អសន្តុដ្ឋោ ឥតវីតវ-
ចីវបិណ្ឌាចាតសេនាសននិលានប្បដ្ឋយកេសជ្ជបរិក្ខា-
រេន ចាមិកំ ឥច្ឆំ បណិទហតិ អនវត្តាប្បដិលា-
កាយ លាភិសក្ការសិលោកប្បដិលាកាយ ។ សោ
ទុដ្ឋហតិ យដតិ វាយមតិ អនវត្តាប្បដិលាកាយ

១ ឧ. រាយ្យេបិ ៨ ទិស្សតិ ។ ២ ម. សុទ្ធស្សកា ។

សុត្តន្តបិដក អង្គត្ថរទិកាយ ចតុត្ថនិយាត

តែងប្តេជ្ញាថា មិនមានរោគអស់ ១០ ឆ្នាំក៏មាន តែងប្តេជ្ញាថា មិនមានរោគ
អស់ ២០ ឆ្នាំក៏មាន តែងប្តេជ្ញាថា មិនមានរោគអស់ ៣០ ឆ្នាំក៏មាន តែង
ប្តេជ្ញាថា មិនមានរោគអស់ ៤០ ឆ្នាំក៏មាន តែងប្តេជ្ញាថា មិនមានរោគអស់
៥០ ឆ្នាំក៏មាន តែងប្តេជ្ញាថា មិនមានរោគរលីសជាង ១០០ ឆ្នាំក៏មាន ។
ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ តែថាសត្វទាំងនោះ ដែលប្តេជ្ញាថា មិនមានរោគ
ដោយចេតសិក សូម្បីត្រឹមតែវេលាមួយស្របក់ប៉ុណ្ណោះ ក៏រកបានដោយ
កម្រក្នុងលោក រៀបលែងតែព្រះវិណាស្រព ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ
រោគរបស់បព្វជិតនេះមាន ៤ យ៉ាង ។ រោគ ៤ យ៉ាងគឺអ្វីខ្លះ ។ ម្នាល
ភិក្ខុទាំងឡាយ ភិក្ខុក្នុងសាសនានេះ មានសេចក្តីប្រាថ្នាច្រើន មាន
សេចក្តីចង្អៀតចង្អល់ចិត្តនៅជានិច្ច មិនសន្តោសដោយចីវរ បិណ្ឌបាត
សេនាសនៈ គិលានប្បច្ចយភេសជ្ជបរិក្ខារ តាមមានតាមបាន ១ ។ កាល
ភិក្ខុនោះ មានសេចក្តីប្រាថ្នាច្រើន មានសេចក្តីចង្អៀតចង្អល់ចិត្តនៅជានិច្ច
មិនសន្តោសដោយចីវរ បិណ្ឌបាត សេនាសនៈ គិលានប្បច្ចយភេសជ្ជ-
បរិក្ខារ តាមមានតាមបានហើយ រមែងតាំងសេចក្តីប្រាថ្នាលាមក ដើម្បី
បាននូវសេចក្តីចម្រើន ដើម្បីបានលាភសក្ការៈ នឹងសេចក្តីសរសើរ ១ ។
ភិក្ខុនោះ តែងប្រឹងប្រែង ខ្លះខ្លាំង ព្យាយាម ដើម្បីបាននូវសេចក្តីចម្រើន

ធម្មបទបណ្ណាសកេ ព្រឹត្តិយវគ្គោ បរមោ

លាភសក្ការសិលោកប្បដិលាភាយ ។ សោ សង្ខាយ
 កុលានិ ឧបសង្កមតិ សង្ខាយ និស័ទតិ សង្ខាយ ធម្ម័
 ភាសតិ សង្ខាយ ឧត្តារប្បស្សវំ សន្ធាវេតិ ។ ឥមេ ខោ
 ភិក្ខុវេ ចត្តារោ បព្វជិតស្ស រោតា ។ តស្មាតិហ
 ភិក្ខុវេ ឃំ សិក្ខិតតំ ន មហិច្ឆា^(១) ភវិស្សម វិយា-
 តចិត្តា អសន្តដ្ឋា^(២) ឥតវិវាទវិបិណ្ឌាចាតសេនាសន-
 តិលានប្បព្វយកេសជ្ជបរិក្ខារេន ន ចាបិកំ ឥន្ទ្រ បណ៌-
 នហិស្សម អនវត្តាប្បដិលាភាយ លាភសក្ការសិ-
 លោកប្បដិលាភាយ ន ឧដ្ឋហិស្សម ន យដ-
 យិស្សម^៣) ន វាយមិស្សម អនវត្តាប្បដិលាភាយ
 លាភសក្ការសិលោកប្បដិលាភាយ ឧមា ភវិស្សម
 សីតស្ស ឧល្ហាស្ស ជិយច្ឆាយ បិទាសាយ ឧសម-
 ភសវាតាតបសិរីសបសម្មស្សនំ ទុរត្តានំ ទុរភតតានំ
 វចនបថានំ ឧប្បជ្ជានំ សារីរិកានំ វេទនានំ ទុក្ខានំ

១ ម. អប្បិច្ឆា ។ ២ ឧ. វិយាវគ្គោ អសន្តដ្ឋា ។ ម. អវិយាវគ្គោ សន្តដ្ឋា ។

៣ ឧ. ម. ន យនិស្សម ។

ធម្មត្ថបណ្ណាសក ព្រឹត្តិយវិជ្ជ ទី ១

ដើម្បីបាននូវលាភសក្ការៈ នឹងសេចក្តីសរសើរ ១ ។ ភិក្ខុនោះ តែង
 ចូលទៅកាន់ត្រកូល ដើម្បីឲ្យគេរាប់អាន អង្គុយនៅ (ក្នុងត្រកូល)
 ដើម្បីឲ្យគេរាប់អាន ពោលធម៌ (ក្នុងត្រកូល) ដើម្បីឲ្យគេរាប់អាន
 អត់ព្រៃឧបារៈបស្សរៈ (ក្នុងត្រកូល) ដើម្បីឲ្យគេរាប់អាន ១ ។
 ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ពេតរបស់បព្វជិតមាន ៤ យ៉ាងនេះឯង ។ ម្នាល
 ភិក្ខុទាំងឡាយ ព្រោះហេតុនោះ ក្នុងសាសនានេះ អ្នកទាំងឡាយ
 គប្បីសិក្សាយ៉ាងនេះថា យើងទាំងឡាយ នឹងមិនជាអ្នកប្រាថ្នា
 ច្រើន មានសេចក្តីចង្អៀតចង្អល់ចិត្តនៅជានិច្ច មិនសន្តោសដោយចីរ
 បិណ្ឌបាត សេនាសនៈ គិលានប្បច្ចយកេសជួបរិក្ខុរ តាមមាន
 តាមបាន នឹងមិនតាំងសេចក្តីប្រាថ្នាលាបក ដើម្បីបាននូវសេចក្តី
 ថ្កុំថ្កើង ដើម្បីបាននូវលាភសក្ការៈ នឹងសេចក្តីសរសើរ នឹងមិន
 ប្រឹងប្រែង ខ្វះខាត ព្យាយាម ដើម្បីបាននូវសេចក្តីថ្កុំថ្កើង ដើម្បី
 បានលាភសក្ការៈនឹងសេចក្តីសរសើរនឹងជាអ្នកចេះអត់ព្រៃ ចំពោះត្រជាក់
 ក្តៅ សេចក្តីយូន ស្រែក សម្បស្សនៃរបោម មូស ខ្យល់ កំដៅថ្ងៃ
 នឹងពស់តូច ពស់ធំ ចំពោះពាក្យសំដី ដែលអាក្រក់ដូចជាតិ ជាអ្នក
 អត់ឆ្អល់ ចំពោះវេទនាដែលកើតឡើង ក្នុងសរីរៈរាងកាយ ដែលជាទុក្ខ
 ក្លៀវក្លា ក្រហល់ក្រហាយ ខ្លោចផ្សា មិនត្រជាក់ចិត្ត មិនគាប់ចិត្ត

សុត្តន្តបិដកេ អង្គគ្គនិកាយស្ស បច្ចុក្កនិបាតោ

តិញ្ចានំ ឧរានំ កដុកានំ អសាតានំ អមនាទានំ
 ចាលាហារានំ អធិវាសកដាតិកា ភវិស្សមាតិ ។
 ឃំ ហិ វោ ភិក្ខុវេ សិក្ខិតព្វន្តំ ។

[៨] តត្ថ ខោ អាយស្មា សារីបុត្តោ ភិក្ខុ
 អាមន្តេសិ អារុសោ ភិក្ខុវោតិ ។ អារុសោតិ ខោ
 តេ ភិក្ខុ អាយស្មតោ សារីបុត្តស្ស បច្ចុស្សោសំ ។
 អាយស្មា សារីបុត្តោ ឯតទវោច យោ ហិ កោចិ
 អារុសោ ភិក្ខុ វា ភិក្ខុនី វា ចត្តារោ ធម្មេ អត្ថនិ
 សមនុបស្សតិ និដ្ឋមេត្ត កន្តព្វំ បរិហាយាមិ កុស-
 លេហិ ធម្មេហិ បរិហានមេតំ វុត្ថំ ភកវតា ។ កត-
 មេ ចត្តារោ ។ រាគវេបុល្លតំ នោសវេបុល្លតំ មោហា-
 វេបុល្លតំ កម្ពីវេសុ ខោ បនស្ស ហំនាហំនេសុ
 បញ្ចាចក្កំ នក្កមតិ ។ យោ ហិ កោចិ អារុសោ
 ភិក្ខុ វា ភិក្ខុនី វា ឥមេ ចត្តារោ ធម្មេ
 អត្ថនិ សមនុបស្សតិ និដ្ឋមេត្ត កន្តព្វំ បរិហាយាមិ
 កុសលេហិ ធម្មេហិ បរិហានមេតំ វុត្ថំ ភកវតា ។

សុត្តន្តបិដក អង្គត្ថវទិកាយ បគ្កកថិយា

ដែលអាចនឹងឆក់យកដីវិគលោបាន ។ ម្ចាស់ភិក្ខុទាំងឡាយ ព្រោះ
ហេតុនេះ អ្នកទាំងឡាយ គប្បីសិក្សាយ៉ាងនេះចុះ ។

(៨) ក្នុងទីនោះ ព្រះសាវ័បុត្តដ៏មានអាយុ បានហៅភិក្ខុ
ទាំងឡាយមកថា ម្ចាស់ភិក្ខុដ៏មានអាយុទាំងឡាយ ។ ភិក្ខុទាំងនោះ
បានទទួលស្តាប់ពាក្យព្រះសាវ័បុត្តដ៏មានអាយុថា ម្ចាស់អារុសោ ។
ព្រះសាវ័បុត្តដ៏មានអាយុ បានពោលដូច្នេះថា ម្ចាស់អារុសោ ទាំង-
ឡាយ សហធម្មិកឯណាមួយ ជាភិក្ខុក្តី ភិក្ខុនីក្តី ពិចារណា
ឃើញធម៌ ៤ ប្រការដែលមាននៅក្នុងខ្លួន គប្បីចូលចិត្តបានថា អាត្មា
អញសាបសូន្យ ចាកកុសលធម៌ទាំងឡាយ ព្រោះការដែលមានធម៌ ៤
ប្រការនេះ នៅក្នុងខ្លួន⁺ ព្រះដ៏មានព្រះភាគត្រាស់ហៅថា ជាសេចក្តី
សាបសូន្យ ។ ធម៌ ៤ ប្រការ គឺអ្វីខ្លះ ។ គឺការដុះដាលរាគៈ ១
ការដុះដាលទោសៈ ១ ការដុះដាលមោហៈ ១ នឹងមិនមានបញ្ញាចក្ខុ
ប្រព្រឹត្តទៅក្នុងឋានៈ នឹងអដ្ឋានៈដ៏ដ្រាលជ្រៅ ១ ។ ម្ចាស់ភិក្ខុ
ទាំងឡាយ សហធម្មិកឯណាមួយ ជាភិក្ខុក្តី ភិក្ខុនីក្តី ពិចារណា
ឃើញធម៌ ៤ ប្រការនេះ មាននៅក្នុងខ្លួន គប្បីចូលចិត្តថា អាត្មា
អញសាបសូន្យ ចាកកុសលធម៌ ព្រោះការដែលមានធម៌ ៤ ប្រការនេះ
នៅក្នុងខ្លួន⁺ ព្រះដ៏មានព្រះភាគត្រាស់ហៅថាជាសេចក្តីសាបសូន្យ ។

ចក្កបណ្ណាលកេ ជំនួយវិញ្ញា បរិយោ

យោ ហិ កោចិ អាវុសោ ភិក្ខុ វា ភិក្ខុនី វា
 ចត្តារោ ធម្មេ អត្ថនិ សមនុបស្សតិ និដ្ឋមេត្ត
 គន្ធាំ ន បរិហាយាមិ កុសលេហិ ធម្មេហិ
 អបរិហានមេតំ វុត្ថំ ភក្កតា ។ កតមេ ចត្តារោ ។
 ភក្កនុត្ថំ នោសតនុត្ថំ មោហតនុត្ថំ កម្មវេស្ស
 ខោ បនស្ស ហាណាហនេស្ស បញ្ញាចក្កំ កមតិ ។
 យោ ហិ កោចិ អាវុសោ ភិក្ខុ វា ភិក្ខុនី វា
 តមេ ចត្តារោ ធម្មេ អត្ថនិ សមនុបស្សតិ និដ្ឋមេត្ត
 គន្ធាំ ន បរិហាយាមិ កុសលេហិ ធម្មេហិ អបរិ-
 ហានមេតំ វុត្ថំ ភក្កតាតិ ។

[៧] ឯតំ សមយំ អាយស្មា អាណន្ទោ កោ-
 សម្ព័យំ វិហរតិ យោសិតារាមេ ។ អថខោ អញ្ញាតរា
 ភិក្ខុនី អញ្ញាតរំ បុរិសំ អាមន្តេសិ ឯហិ វុំ អន្តោ បុរិស
 យេន អយ្យោ អាណន្ទោ តេនុបសង្កម ឧបសង្កមិត្វា
 មម វចនេន អយ្យស្ស អាណន្ទស្ស វាទេ សិរសា វន្ត

បញ្ចប់បណ្ណាសក ឥន្ទ្រិយវគ្គ ទី ១

ម្ចាស់អាវុសោទាំងឡាយ សហធម្មិកឯណាមួយ ជាភិក្ខុក្តិ ភិក្ខុនិក្ខិ ពិចារណាឃើញធម៌ ៤ ប្រការដែលមានក្នុងខ្លួន គប្បីចូលចិត្តថា អាត្មាអញមិនសាបសូន្យ ចាកកុសលធម៌ទាំងឡាយ ព្រោះការដែលមានធម៌ ៤ ប្រការនេះ នៅក្នុងខ្លួននេះ ព្រះដ៏មានព្រះភាគត្រាស់ហៅថាជាសេចក្តីមិនសាបសូន្យ ។ ធម៌ ៤ ប្រការគឺអ្វីខ្លះ ។ គឺការស្រាលស្តើង រាគៈ ១ ការស្រាលស្តើងទោសៈ ១ ការស្រាលស្តើងមោហៈ ១ មានបញ្ញាចក្ក ប្រព្រឹត្តទៅក្នុងឋានៈនឹងអង្គនេះដ៏ជ្រាលជ្រៅ ១ ។ ម្ចាស់អាវុសោទាំងឡាយ សហធម្មិកឯណាមួយ ជាភិក្ខុក្តិ ភិក្ខុនិក្ខិ ពិចារណាឃើញធម៌ទាំង ៤ ប្រការនេះ ដែលមាននៅក្នុងខ្លួន គប្បីចូលចិត្តថា អាត្មាអញមិនសាបសូន្យ ចាកកុសលធម៌ទាំងឡាយឡើយ ព្រោះការដែលមានធម៌ ៤ ប្រការនេះ នៅក្នុងខ្លួននេះ ព្រះដ៏មានព្រះភាគត្រាស់ហៅថាជាសេចក្តីមិនសាបសូន្យ ។

(៨) សម័យមួយ ព្រះអានន្ទដ៏មានអាយុ គង់នៅក្នុងយោសីតាភយ ជិតក្រុងកោសម្ព័ត្តិ ។ ត្រាពោះ ភិក្ខុនី ១ រូបបានហៅបុរសម្នាក់ មកបង្ហាត់ថា នៃបុរសអើយ ចូរអ្នកមកអោយចូរអ្នកចូលរកព្រះអានន្ទជាម្ចាស់ លុះចូលទៅដល់ហើយ ថ្វាយបង្គំព្រះបាទា ព្រះអានន្ទជាម្ចាស់ ដោយត្បូងតាមពាក្យរបស់យើងថា

សុត្តន្តបិដកេ អង្គក្កវគ្គនិកាយស្ស ចតុត្ថនិបាតោ

ឥត្ថន្ទាមា កន្លែ កិត្តន្ទំ អាពាធិកន្ទំ ទុក្ខតា
 ពាឡិកិលាធា សា អយ្យស្ស អានន្ទស្ស ចានេ
 សិរសា វន្ទតិ ឯវញ្ច វនេហិ សាធុ តិរ កន្លែ
 អយ្យោ អានន្ទោ យេន កិត្តន្ទបស្សយោ យេន
 សា កិត្តន្ទំ តេនុបសង្កមតុ អនុកម្មំ ឧចានាយាតិ ។
 ឯវំ អយ្យេតិ ខោ សោ បុរិសោ តស្សា កិត្តន្ទិយា
 បដិស្សន្ទិស្វា យេនាយស្មា អានន្ទោ តេនុបសង្កម
 ឧបសង្កមិស្វា អាយស្មន្តំ អានន្ទំ អភិវនេស្វា ឯក-
 មន្តំ ជិសីទិ ។ ឯកមន្តំ ជិសីន្ទោ ខោ សោ
 បុរិសោ អាយស្មន្តំ អានន្ទំ ឯតនោវេច ឥត្ថន្ទាមា
 កន្លែ កិត្តន្ទំ អាពាធិកន្ទំ ទុក្ខតា ពាឡិកិលាធា
 សា អយ្យស្ស អានន្ទស្ស ចានេ សិរសា វន្ទតិ
 ឯវញ្ច វនេតិ សាធុ តិរ កន្លែ អយ្យោ^(១) អានន្ទោ
 យេន កិត្តន្ទបស្សយោ យេន សា កិត្តន្ទំ តេនុប-
 សង្កមតុ អនុកម្មំ ឧចានាយាតិ ។ អធិវសេសិ
 អាយស្មា អានន្ទោ តុល្លាការេន ។ អថខោ អាយស្មា
 អានន្ទោ បុព្វល្លាសមយំ^(២) ជិវសេត្វា បត្តចីវរមាទាយ

១ ឧ.ម. អាយស្មា ។ ២ ឧ.ម. បុព្វល្លាសមយន្តំ ន ទិស្សតិ ។

សុត្តន្តបិដក អង្គធួនិកាយ ចក្កវគ្គនិដាធិ

បពិត្រព្រះករុណាដ៏ចម្រើន ភិក្ខុនិយ្យាននេះ មានអាពាធទទួលទុក្ខវេទនា ឈឺធ្ងន់ នាងក្រាបថ្វាយបង្គំព្រះបាទា ព្រះអានន្ទជាម្ចាស់ដោយត្បូងដូច្នេះ ហើយចូរទូលយ៉ាងនេះថា សូមព្រះអានន្ទជាម្ចាស់ករុណាចូលទៅសួរភិក្ខុនិយ្យាននោះ ក្នុងសំណាកភិក្ខុនិយ្យាន ដោយអាស្រ័យសេចក្តីអនុគ្រោះផងចុះ ។ បុរសនោះ ក៏ទទួលពាក្យនាងភិក្ខុនិយ្យានថា ព្រះករុណា នាងម្ចាស់ ហើយក៏ចូលទៅរកព្រះអានន្ទដ៏មានអាយុ លុះចូលទៅដល់ ទើបថ្វាយបង្គំព្រះអានន្ទដ៏មានអាយុ រួចអធិយក្នុងទីសមគួរ ។ លុះបុរសនោះ អធិយក្នុងទីសមគួរហើយ ទើបទូលព្រះអានន្ទដ៏មានអាយុ ដូច្នេះថា បពិត្រព្រះករុណាដ៏ចម្រើន ភិក្ខុនិយ្យាននេះមានអាពាធទទួលទុក្ខវេទនា ឈឺធ្ងន់ នាងក្រាបថ្វាយបង្គំព្រះបាទាព្រះអានន្ទជាម្ចាស់ដោយត្បូងដូច្នេះ នាងពោលយ៉ាងនេះថា បពិត្រលោកម្ចាស់ដ៏ចម្រើន សូមព្រះអានន្ទជាម្ចាស់ ករុណាចូលទៅសួរភិក្ខុនិយ្យាននោះ ក្នុងសំណាកភិក្ខុនិយ្យាន ដោយអាស្រ័យសេចក្តីអនុគ្រោះផងចុះ ។ ព្រះអានន្ទដ៏មានអាយុ ទទួលនិមន្តដោយតុណ្ហភាព ។ លំដាប់នោះព្រះអានន្ទដ៏មានអាយុ ស្ងៀកស្ងៀងប្រដាប់បាតនិងចីវរ ក្នុងបុព្វល្អាសម័យ

បុគ្គលបញ្ញាសព គឺគ្រូយវគ្គោ បរមោ

យេន ភិក្ខុទ្ធចបស្សយោ តេនុបសង្កម្មំ ។ អន្តសា
 ខោ សា ភិក្ខុនំ អាយស្សនំ អាណន្តំ ទ្វារតោ ។
 អាភព្ពន្តំ ជិស្សា សសីសំ ហរុមិត្តា មញ្ញកេ
 និបជ្ជិ ។ អថខោ អាយស្សា អាណន្តោ យេន សា
 ភិក្ខុនំ តេនុបសង្កម្មំ ឧបសង្កម្មិត្តា បញ្ញត្តេ អាសនេ
 និសីទិ ។ និសង្ខ ខោ អាយស្សា អាណន្តោ តំ ភិក្ខុនំ
 ឯតទរោច អាហារសម្បត្តោ អយំ ភតិទំ កាយោ
 អាហារំ ជិស្សាយ អាហារោ បហាតញ្ចោ តណ្ហាសម្បត្តោ
 អយំ ភតិទំ កាយោ តណ្ហំ ជិស្សាយ តណ្ហា បហា-
 តញ្ចា មាណសម្បត្តោ អយំ ភតិទំ កាយោ មាណ
 ជិស្សាយ មាណោ បហាតញ្ចោ មេដ្ឋនសម្បត្តោ អយំ
 ភតិទំ កាយោ មេដ្ឋនោ បហាតញ្ចោ មេដ្ឋនោ
 សេតុយាតោ(១) វុត្តោ ភតវតា ។ អាហារសម្បត្តោ
 អយំ ភតិទំ កាយោ អាហារំ ជិស្សាយ អាហារោ
 បហាតញ្ចោតិ វតិ ខោ បនេតំ វុត្តំ កិញ្ចេតំ
 បដិច្ច វុត្តំ ។ វត ភតិទំ ភិក្ខុ បដិសង្ខា
 យោជិសោ អាហារំ អាហារេតិ នេវ ទកាយ ន មនាយ

១. ឧ. ប. កាយោ មេដ្ឋនោ ច សេតុយាតោនិ វិស្សន្តិ ។

ចក្ខុវិស័យសក ឥន្ទ្រិយវិញ្ញ ទី ១

ហើយចូលទៅកាន់លំនៅនាងភិក្ខុនី ។ ឯភិក្ខុនីនោះ បានឃើញព្រះ
 អានន្ទដ៏មានអាយុ និងមន្តមកអំពីចម្ងាយ លុះឃើញហើយ ក៏សង្កេត
 គ្រឿងស្តាប់ទទួរទាំងក្បាល ។ លំដាប់នោះ ព្រះអានន្ទដ៏មានអាយុ
 ចូលទៅគ្រងទីដែលនាងភិក្ខុនីនោះនៅ លុះចូលទៅដល់ហើយ ក៏គង់លើ
 អាសនៈ ដែលគេក្រាលទុក ។ លុះព្រះអានន្ទដ៏មានអាយុ គង់ហើយ
 ទើបនិយាយទៅនឹងនាងភិក្ខុនីនោះ ដូច្នេះថា ម្ចាស់នាង កាយនេះ កើត
 មកដោយអាហារ បុគ្គលអាស្រ័យនូវអាហារហើយ គប្បីលះអាហារ
 ចេញ ម្ចាស់នាង កាយនេះ កើតមកដោយតណ្ហា បុគ្គលអាស្រ័យនូវ
 តណ្ហាហើយ គប្បីលះតណ្ហាចេញ ម្ចាស់នាង កាយនេះ កើតមក
 ដោយមានៈ បុគ្គលអាស្រ័យនូវមានៈហើយ គប្បីលះមានៈចេញ
 ម្ចាស់នាង កាយនេះ កើតមកដោយមេចុន បុគ្គលត្រូវលះបង្គំនូវមេចុន
 ចេញ ព្រោះថាមេចុននោះ ព្រះដ៏មានព្រះភាគត្រាស់ថា ជាទោសសម្លាប់
 នូវហេតុ ។ ក៏ពាក្យដែលយើងពោលហើយថា ម្ចាស់នាង កាយនេះ
 កើតមកដោយអាហារ បុគ្គលអាស្រ័យនូវអាហារហើយ គប្បីលះអាហារ
 ចេញ ដូច្នេះនេះ ពាក្យនេះ យើងបានពោលហើយ ព្រោះអាស្រ័យហេតុ
 អ្វី ។ ម្ចាស់នាង ភិក្ខុនីសាសនានេះ បរិភោគនូវអាហារ ពិចារណា
 ដោយឧបាយ មិនបរិភោគដើម្បីលេងទេ មិនបរិភោគដើម្បីស្រវឹងទេ

សុត្តន្តបិដកេ អង្គុត្តរនិកាយស្ស បញ្ចក្កនិបាតោ

ន មណ្ឌនាយ ន វិភូសនាយ យាវនេវ ឥមស្ស
 កាយស្ស វិភិត្តយា យាបនាយ វិហឹស្សបរតិយា
 ព្រហ្មចរិយានុគ្គហាយ ឥតិ បុរាណញ្ច វេទនំ
 បដិហន្ទាមិ នវញ្ច វេទនំ ន ឧប្បនេស្សមិ យាត្រា
 ច មេ កវិស្សតិ អនវជ្ជតា ច ដាសុវិហារោ ទាតិ ។
 សោ អបវេន សមយេន អាហារំ និស្សាយ អាហារំ
 បដហតិ ។ អាហារសម្ពតោ អយំ ភគិនិ កាយោ
 អាហារំ និស្សាយ អាហារោ បហាតត្វាតិ ឥតិ យន្តំ
 វុត្តំ ឥនមេតំ បដិច្ច វុត្តំ ។ តណ្ហាសម្ពតោ អយំ
 ភគិនិ កាយោ តណ្ហំ និស្សាយ តណ្ហា បហាតត្វាតិ
 ឥតិ ខោ បនេតំ វុត្តំ តិញ្ចេតំ បដិច្ច វុត្តំ ។ ឥន ភគិនិ
 ភិក្ខុ សុណាតិ ឥត្តន្ទាមោ តិវ ភិក្ខុ អាសវានំ
 ខយា អនាសវំ បេតោវិមុត្តិ បញ្ញាវិមុត្តិ និដ្ឋេវ ធម្មេ
 សយំ អភិញ្ញា សច្ចិកត្វា ឧបសម្បជ្ជី វិហរតីតិ ។

សុត្តន្តបិដក អង្គទី១៣ ចក្កវគ្គបិដក

មិនបរិភោគដើម្បីប្រដាប់ទេ មិនបរិភោគដើម្បីស្អាតស្អាងទេ បរិភោគ
 គ្រាន់តែដើម្បីតាំងនៅនៃកាយនេះ ដើម្បីឲ្យរឹងជិតទ្រុឌទ្រុញប្រព្រឹត្តទៅ
 ដើម្បីកំចាត់បង់សេចក្តីលំបាក ដើម្បីអនុគ្រោះព្រហ្មចរិយធម៌ គឺបរិភោគ
 ដោយគិតថា អាត្មាអញនឹងកំចាត់បង់នូវវេទនាហស់ផង ទាំងមិនឲ្យ
 វេទនាថ្មីកើតឡើងផង ការប្រព្រឹត្តទៅនៃឥរិយាបថ ៤ ក្តី ការមិនមាន
 ទោសគឺមិនច្រអូសកាយ មិនច្រអូសចិត្តក្តី ការនៅជាសុខក្តី នឹងមាន
 ដល់អាត្មាអញ ។ លុះសម័យខាងក្រោយមក ភិក្ខុនោះក៏អាស្រ័យ
 អាហារហើយ លះបង់អាហារចេញ ។ ពាក្យណាដែលយើងពោល
 ហើយថា ម្ចាស់នាង កាយនេះ កើតមកដោយអាហារ បុគ្គលអាស្រ័យ
 នូវអាហារហើយ គប្បីលះអាហារចេញដូច្នេះ ពាក្យនេះដែលយើង
 ពោលហើយ ព្រោះអាស្រ័យហេតុនេះឯង ។ ក៏ពាក្យថា ម្ចាស់នាង
 កាយនេះ កើតមកដោយតណ្ហា បុគ្គលអាស្រ័យនូវតណ្ហាហើយ
 គប្បីលះតណ្ហាចេញដូច្នេះនេះ យើងបានពោលហើយ ពាក្យនេះដែល
 យើងពោលហើយ ព្រោះអាស្រ័យហេតុអ្វី ។ ម្ចាស់នាង ភិក្ខុក្នុង
 សាសនានេះ បានឮដំណឹងថា ភិក្ខុឈ្មោះនេះ បានធ្វើឲ្យដាក់ច្បាប់
 សម្រេចដោយបញ្ញាដ៏ទុត្តម ដោយខ្លួនឯង ក្នុងបច្ចុប្បន្ន នូវចេតនាវិមុត្តិ
 នឹងបញ្ញាវិមុត្តិ ដែលមិនមានអាសវៈ ព្រោះអស់អាសវៈទាំងឡាយ ។

បុគ្គលបណ្ណសក ពិជ្រ័យវគ្គោ បរិសោ

តស្ស ឯវំ ហោតិ កកាស្ស នាម អហំបិ អាសវំនំ
 ខយា អនាសវំ ចេតោវិមុត្តិ បញ្ញាវិមុត្តិ ទិដ្ឋេវ
 ធម្មេ សយំ អភិញ្ញា សច្ចិកត្វា ឧបសម្មជ្ជ
 វិហរិស្សាមីតិ ។ សោ អបរេន សមយេន តណ្ហំ
 ទិស្សាយ តណ្ហំ បដហតិ ។ តណ្ហាសម្បតោ អយំ
 ភគិនំ កាយោ តណ្ហំ ទិស្សាយ តណ្ហា បហា-
 តញ្ចតិ ឥតិ យន្តំ វុត្តំ ឥនមេតំ បដិច្ច វុត្តំ ។
 មាទសម្បតោ អយំ ភគិនំ កាយោ មាទំ
 ទិស្សាយ មាទោ បហាតញ្ចតិ ឥតិ ខោ បនេតំ វុត្តំ
 កិញ្ចេតំ បដិច្ច វុត្តំ ។ ឥន ភគិនំ ភិក្ខុ
 សុណាតិ ឥត្តន្ទាមោ កិវ ភិក្ខុ អាសវំនំ ខយា
 អនាសវំ ចេតោវិមុត្តិ បញ្ញាវិមុត្តិ ទិដ្ឋេវ ធម្មេ
 សយំ អភិញ្ញា សច្ចិកត្វា ឧបសម្មជ្ជ វិហរតីតិ ។
 តស្ស ឯវំ ហោតិ សោ ហិ នាម អាយស្មា

ចក្ខុវិស័យ ឥន្ទ្រិយវង្ស ទី ១

ក៏ក្នុងនោះមានសេចក្តីត្រិះរិះយ៉ាងនេះថា កាលណា ហ្ន៎ អាត្មាអញនឹង
ធ្វើឲ្យជាក់ច្បាស់ សម្រេចដោយបញ្ញាដ៏ឧត្តម ដោយខ្លួនឯង ក្នុងបច្ចុប្បន្ន
នូវចេតនាវិមុត្តិ នឹងបញ្ញាវិមុត្តិ ដែលមិនមានអាសវៈ ព្រោះអស់អាសវៈ
ទាំងឡាយ ។ លុះសម័យខាងក្រោយមក ក៏ក្នុងនោះក៏អាស្រ័យនូវ
តណ្ហាហើយ លះបង់តណ្ហាបាន ។ ពាក្យណាដែលយើងពោល
ហើយថា ម្ចាស់នាង កាយនេះ កើតមកដោយតណ្ហា បុគ្គលអាស្រ័យ
នូវតណ្ហាហើយ គប្បីលះតណ្ហាចេញដូច្នេះ ពាក្យនេះយើងបានពោល
ហើយ ព្រោះអាស្រ័យហេតុនេះឯង ។ ពាក្យដែលថា ម្ចាស់នាង
កាយនេះ កើតមកដោយមានៈ បុគ្គលអាស្រ័យនូវមានៈហើយ គប្បីលះ
មានៈចេញដូច្នេះនេះ យើងបានពោលហើយ ពាក្យនេះ ដែលយើងពោល
ហើយ ព្រោះអាស្រ័យហេតុអ្វី ។ ម្ចាស់នាង ក៏ក្នុងសាសនានេះ
បានឮដំណឹងថា ក៏ក្នុងឈ្មោះនេះ បានធ្វើឲ្យជាក់ច្បាស់ សម្រេចដោយ
បញ្ញាដ៏ឧត្តម ដោយខ្លួនឯង ក្នុងបច្ចុប្បន្ន នូវចេតនាវិមុត្តិ នឹងបញ្ញាវិមុត្តិ
ដែលមិនមានអាសវៈ ព្រោះអស់អាសវៈទាំងឡាយ ។ ក៏ក្នុងនោះ
ក៏មានសេចក្តីត្រិះរិះយ៉ាងនេះថា អម្បាលយ៉ាងលោកដ៏មានអាយុនោះ

សុត្តន្តបិដកេ អង្គុត្តរនិកាយស្ស ចក្កវគ្គនិកាយោ

អាសវានំ ខយោ អនាសវំ ចេតោវិបុត្តំ បញ្ញាវិបុត្តំ ជំដ្ឋេវ
 ធម្មេ សយំ អភិញ្ញា សច្ចិត្តា ឧបសម្មន្តំ វិហរិស្សនំ
 តិមន្តំ បនាហន្តិ ។ សោ អបរេន សមយេន មាណំ
 ជិស្សាយ មាណំ បដហតិ ។ មាណស្សតោ អយំ
 ភគិនំ កាយោ មាណំ ជិស្សាយ មាណោ បហាតព្វោតិ
 ឥតិ យន្តំ វុត្តំ ឥនមេតំ បដិច្ច វុត្តំ ។ មេដុន-
 ស្សតោ អយំ ភគិនំ កាយោ មេដុនោ បហាតព្វោ
 មេដុនោ សេតុយាតោ(១) វុត្តោ ភក្កវតាតិ ។ អថខោ
 សា ភិក្ខុនី មញ្ញកា វុដ្ឋហិត្វា ឯកំសំ ឧត្តរាសន្តំ
 កវិត្វា អាយស្មតោ អាណន្ទស្ស ចានេសុ សិរសា
 ជិបតិត្វា អាយស្មន្តំ អាណន្តំ ឯតនោច អច្ចយោ មំ
 ភន្តេ អច្ចតមា យថាវាលំ យថាម្ពន្ធិ យថាអកុសលំ
 យាហំ ឯវមកាសី តស្ស មេ ភន្តេ អយ្យោ អាណន្តោ
 អច្ចយំ អច្ចយតោ បដិគ្គណាតុ អាយតី សំវរាយាតិ ។

១ ឧ.ម. កាយោ មេដុនោ ច សេតុយាតោនី ទិស្សន្តិ ។

សុត្តន្តបិដក អង្គនិកាយ ចតុត្ថកិមាគ

បានធ្វើឲ្យជាក់ច្បាស់ សម្រេចដោយបញ្ញាដ៏ត្រឹមត្រូវ ដោយខ្លួនឯង ក្នុង
 បច្ចុប្បន្ន នូវចេតោវិមុត្តិ និងបញ្ញាវិមុត្តិ ដែលមិនមានអាសវៈ ព្រោះ
 អស់អាសវៈទាំងឡាយ ចំណែកអាត្មាអញ ចាំបាច់និយាយធ្វើអ្វី ។
 លុះសម័យខាងក្រោយមក ភិក្ខុនោះអាស្រ័យមានៈ ហើយលះបង់
 មានៈបាន ។ ពាក្យណាដែលយើងពោលហើយថា ម្នាលនាង
 កាយនេះ កើតមកដោយមានៈ បុគ្គលអាស្រ័យនូវមានៈហើយ គប្បី
 លះមានៈចេញដូច្នេះ ពាក្យនេះយើងបានពោលហើយ ព្រោះអាស្រ័យ
 ហេតុនេះឯង ។ ម្នាលនាង កាយនេះ កើតមកដោយលេចុន បុគ្គល
 ត្រូវលះបង់នូវលេចុនចេញ ព្រោះលេចុននោះ ព្រះដ៏មានព្រះភាគ
 ត្រាស់ថាជាទោស តែងសម្លាប់នូវលេចុន ។ លំដាប់នោះ នាងភិក្ខុនី
 នោះ ក្រោកអំពីគ្រែហើយ ធ្វើទុក្ខរាសន៍ចៀងស្មាម្ខាង ក្របចុះ
 ទៀបព្រះបាទានៃព្រះរានន្ទដ៏មានកាយដោយសិរសា ហើយពោលទោស
 ទោស នឹងព្រះរានន្ទដ៏មានកាយដូច្នេះថា បពិត្រលោកម្ចាស់ដ៏ចំរើន
 ទោសកំហុសត្រូវនូវខ្ញុំម្ចាស់ហើយ ដោយខ្ញុំម្ចាស់ជាស្រ្តីល្ងង់ ជាស្រ្តី
 វេជ្ជនឹង ជាស្រ្តីមិនឈ្លាសវៃយ៉ាងណា ខ្ញុំម្ចាស់ឯណាបានធ្វើអំពើយ៉ាង
 នេះ បពិត្រលោកម្ចាស់ដ៏ចំរើន សូមព្រះរានន្ទជាម្ចាស់ អត់នូវទោស
 កំហុស តាមទោសកំហុសដល់ខ្ញុំម្ចាស់នោះ ដើម្បីនឹងសង្រួមតទៅ ។

ចក្ខុវិស័យសក ឥន្ទ្រិយវត្ថុ បរមោ

តក្ក តំ ភតិទំ អច្ចយោ អច្ចគមា យថាតាលំ
 យថាម្បង្គំ យថាអក្កសលំ យា ត្វំ ឯវមកាសំ យតោ
 ច ទោ ត្វំ ភតិទំ អច្ចយំ អច្ចយតោ ទិស្វា
 យថាធម្មំ បដិករោសិ តន្តោ មយំ បដិក្កណាម
 វុឡិហេសា ភតិទំ អវយស្ស វិនយេ យា^(១) អច្ចយំ
 អច្ចយតោ ទិស្វា យថាធម្មំ បដិករោតំ អាយតី
 សំវំ អាបជ្ជតីតំ ។

[១០] សុគតោ វា ភិក្ខុវេ លោកេ តិដ្ឋមនោ
 សុគតវិនយោ វា តទស្ស តហុជនហិតាយ តហុ-
 ជនសុខាយ លោកានុកក្សាយ អត្តាយ ហិតាយ
 សុខាយ ទេវមនុស្សំ ។ កតមោ ច ភិក្ខុវេ
 សុគតោ ។ ឥធិ ភិក្ខុវេ តថាគតោ លោកេ
 ឧប្បជ្ជតិ អរហំ សម្មាសម្ពុទ្ធា វិជ្ជាចរណសម្មុទ្ធា
 សុគតោ លោកវិទ្ធិ អនុតរោ បុរិសធម្មសារថិ

ចក្ខុវិស័យសក ជម្រុញវិញ ទី ១

ព្រះគោតមគបថា អើនាង ទោសកំហុសត្រូវនាងហើយ ដោយសារ
 នាងជាស្រីល្ងង់ ជាស្រីធ្វើន ជាស្រីមិនឈ្លាសវៃយ៉ាងណា នាងបាន
 ធ្វើអំពើយ៉ាងនេះ ម្ចាស់នាង កាលណាឃើញទោសកំហុស
 តាមទោសកំហុស ហើយសំដែងឲ្យសមគួរតាមធម៌ យើងនឹងទទួល
 ទោសកំហុសនោះរបស់នាង ម្ចាស់នាង ស្រ្តីឯណាបានឃើញទោស
 កំហុស តាមទោសកំហុស ហើយសំដែងឲ្យសមគួរតាមធម៌ ដល់នូវ
 សេចក្តីសង្ឃឹមតទៅ នោះជាសេចក្តីចំរើន របស់ស្រ្តីនោះ ក្នុងវិន័យ
 របស់ព្រះអរិយៈ ។

(១០) ម្ចាស់កិត្តុទាំងឡាយ កាលព្រះសុគតក្តី វិន័យព្រះសុគតក្តី
 ប្រតិស្ឋាននៅក្នុងលោក ការនោះប្រព្រឹត្តទៅ ដើម្បីប្រយោជន៍ដល់ជន
 ច្រើន ដើម្បីសេចក្តីសុខដល់ជនច្រើន ដើម្បីអនុគ្រោះដល់សត្វលោក
 ដើម្បីសេចក្តីចំរើន ដើម្បីជាប្រយោជន៍ ដើម្បីសេចក្តីសុខដល់ទេវតានឹង
 មនុស្សទាំងឡាយ ។ ម្ចាស់កិត្តុទាំងឡាយ ចុះព្រះសុគតដូចម្តេច ។
 ម្ចាស់កិត្តុទាំងឡាយ ព្រះគឺថាគតកើតឡើង ក្នុងលោកនេះ ជាអរហន្ត
 សម្មាសម្ពុទ្ធ ព្រះអង្គបរិបូណ៌ដោយវិជ្ជានឹងចរណៈ ព្រះអង្គមានដំណើរល្អ
 ទ្រង់ប្រាបច្បាស់នូវវិគ្គលោក ព្រះអង្គប្រសើរដោយសីលាទិគុណរក
 បុគ្គលណាមួយស្មើគ្មាន ព្រះអង្គជាអ្នកទទួលនូវរសវ័លគួរទទួលបាន

សុត្តន្តបិដកេ អង្គក្ករិកាយស្ស ចតុត្ថមិកាពោ

សត្វា ទេវមនុស្សានំ ពុទ្ធា ភកកា ។ អយំ ភិក្ខុវេ
 សុគតោ ។ កតមោ ច ភិក្ខុវេ សុគតវិនយោ ។
 សោ ធម្មំ ទេសេតិ អាទិកកល្យាណំ មជ្ឈេកកល្យាណំ
 បរិយោសានកកល្យាណំ សាគ្គំ សព្វញ្ញំ កោវល-
 បរិបុណ្ណំ បរិសុទ្ធីំ (ត) ហ្ម បរិយំ បកាសេតិ ។ អយំ
 ភិក្ខុវេ សុគតវិនយោ ។ ឃំ(១) សុគតោ វា ភិក្ខុវេ
 លោកេ តិដ្ឋមាទោ សុគតវិនយោ វា ឥទស្ស
 ពហុជនហំតាយ ពហុជនសុខាយ លោកានុកម្មាយ
 អត្តាយ ហំតាយ សុខាយ ទេវមនុស្សានំ ។

ចត្តារោមេ ភិក្ខុវេ ធម្មា សទ្ធិដ្ឋស្ស សង្ខាសាយ
 អន្តរាជាយ សំវត្ថន្តិ ។ កតមេ ចត្តារោ ។
 ឥធម ភិក្ខុវេ ភិក្ខុ ទុក្ខហំតំ សុត្ថន្តំ បរិយាបុណ្ណន្តិ
 ទុក្ខត្ថិតេហិ បទព្យញ្ញនេហិ ទុក្ខត្ថិតស្ស ភិក្ខុវេ
 បទព្យញ្ញនស្ស អត្តាបិ ទុក្ខយោ ហោតិ ។

១ ឱ. ធីសេវោ ឆត្ថិ ។

សុត្តន្តបិដក អង្គនិកាយ ចក្កនិកាយ

ព្រះអង្គជាសាស្តាវនទេវតានឹងមនុស្សទាំងឡាយ ព្រះអង្គទ្រង់ត្រាស់ដឹង
 នូវចក្កវិយសច្ច ព្រះអង្គដែលនិលមកកាន់ភពប្ញទៀត ។ ម្នាលភិក្ខុ
 ទាំងឡាយ នេះជាព្រះសុគត ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ចុះវិន័យព្រះសុគត
 ដូចម្តេច ។ ព្រះសុគតនោះ ទ្រង់សំដែងធម៌ពីរោះបទដើម ពីរោះបទ
 កណ្តាល ពីរោះបទចុង ប្រកាសនូវព្រហ្មចរិយៈ ប្រកបដោយអត្ត
 ប្រកបដោយព្យញ្ជនៈ ដ៏បរិបូណ៌ បរិសុទ្ធទាំងអស់ ។ ម្នាលភិក្ខុ
 ទាំងឡាយ នេះជាវិន័យព្រះសុគត ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ កាល
 ព្រះសុគតក្តី វិន័យព្រះសុគតក្តី ប្រព័ន្ធនៅ ក្នុងលោកយ៉ាងនេះ
 ការនោះប្រព្រឹត្តទៅ ដើម្បីជាប្រយោជន៍ ដល់ជនច្រើន ដើម្បី
 សេចក្តីសុខ ដល់ជនច្រើន ដើម្បីអនុគ្រោះ ដល់សត្វលោក ដើម្បី
 សេចក្តីចម្រើន ដើម្បីជាប្រយោជន៍ ដើម្បីសេចក្តីសុខ ដល់ទេវតានឹង
 មនុស្សទាំងឡាយ ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ធម៌៤ ប្រការនេះ
 ប្រព្រឹត្តទៅ ដើម្បីសេចក្តីវិនាសសាបសូន្យនៃព្រះសេដ្ឋី ។ ធម៌ ៤
 ប្រការនោះ ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ភិក្ខុទាំងឡាយ ក្នុង
 សាសនានេះ រៀនព្រះសូត្រដែលខ្លួនរៀនខុស ដោយបទនឹងព្យញ្ជនៈ
 ដែលរៀបរៀងខុសលំដាប់ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ បទនឹងព្យញ្ជនៈ
 ដែលរៀបរៀងខុសលំដាប់ រឺបែបនេះសេចក្តីបានដោយលំបាក ។

ចក្ខុវិស័យសេ ព្រឹត្តិយវិញ្ញា បរិមេ

អយំ ភិក្ខុវេ បរិមេ ធម្មោ សទ្ធម្មស្ស សម្មោសាយ
អន្តរាទាយ សំវត្ថុតិ ។ បុន ចបំ ភិក្ខុវេ ភិក្ខុ
ទុព្វតា ហោន្តិ ទោវចស្សករណេហិ ធម្មេហិ សមញ្ញា-
កតា អក្ខមា អប្បនិក្ខណត្តាហិនោ អនុសាសនី ។
អយំ ភិក្ខុវេ ទុតិយោ ធម្មោ សទ្ធម្មស្ស សម្មោសាយ
អន្តរាទាយ សំវត្ថុតិ ។ បុន ចបំ ភិក្ខុវេ យេតេ
ភិក្ខុ ពហុស្សតា អាភតាភមា ធម្មធរា វិនយធរា
មាតិកាធរា តេ ន សក្កតំ សុត្ថនំ បំ វាចេន្តិ
តេសំ អត្ថយេន ជិន្នម្ភលកោ សុត្ថន្តោ ហោតិ
អប្បនិស្សរណោ ។ អយំ ភិក្ខុវេ តតិយោ ធម្មោ
សទ្ធម្មស្ស សម្មោសាយ អន្តរាទាយ សំវត្ថុតិ ។
បុន ចបំ ភិក្ខុវេ យេន ភិក្ខុ ពហុល្លកា ហោន្តិ
សាវលីកា ឌីក្កមនេ បុព្វង្គមា បរិវេកេ និក្ខត្តធរា
ន វីរិយំ អារក្ខន្តិ អប្បត្ថស្ស បតិយា អនិ-
កតស្ស អធិកមាយ អសង្ខតកតស្ស សង្ខតិវិយាយ

ចក្ខុវិស័យសាសនា ព្រះត្រៃបិដក ទី ១

ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ នេះជាធម៌ទី ១ ដែលប្រព្រឹត្តទៅ ដើម្បីសេចក្តី
 វិនាសសាបសូន្យនៃព្រះសង្ឃ ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ មួយទៀត
 ភិក្ខុទាំងឡាយ ជាបន្ទុកដែលគេប្រដៅបានដោយក្រី ប្រកបដោយធម៌
 ដែលធ្វើឲ្យគេប្រដៅក្រី ជាអ្នកមិនចេះអត់ធន់ មិនទទួលពាក្យប្រៀន
 ប្រដៅខាងស្តាំ ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ នេះជាធម៌ទី ២ ដែលប្រព្រឹត្ត
 ទៅ ដើម្បីសេចក្តីវិនាសសាបសូន្យនៃព្រះសង្ឃ ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ
 មួយទៀត ភិក្ខុទាំងឡាយណា ជាអ្នកមានសេចក្តីចេះដឹងច្រើន មាន
 ភាគមតិកាយដ៏ស្អាត ចង់ចាំនូវធម៌ ចង់ចាំនូវវិន័យ ចង់ចាំនូវមាតិកា
 ភិក្ខុទាំងនោះ មិនញ៉ាំងបុគ្គលដទៃឲ្យរៀនព្រះសូត្រដោយគោរព លុះ
 អំពើនេះទៅមុខ ព្រះសូត្ររបស់ភិក្ខុទាំងនោះ ក៏ជាប់មូលវៃលង់ប្រតិស្ថាន
 នៅ ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ នេះជាធម៌ទី ៣ ដែលប្រព្រឹត្តទៅ ដើម្បី
 សេចក្តីវិនាសសាបសូន្យនៃព្រះសង្ឃ ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ មួយវិញ
 ទៀត ភិក្ខុទាំងឡាយ ជាថេរៈជាអ្នកប្រតិបត្តិ ដើម្បីឲ្យកើតបច្ច័យច្រើន
 ប្រតិបត្តិបន្តបន្តយ ជាប្រធានក្នុងការប្រតិបត្តិបន្តបន្តយ ជាអ្នកដាក់គុរៈ
 ក្នុងវិវេក មិនប្រាសព្រួយរាយម ដើម្បីដល់នូវគុណវិសេស ដែលខ្លួនមិន
 ទាន់ដល់ ដើម្បីសម្រេចគុណវិសេស ដែលខ្លួនមិនទាន់បានសម្រេច
 ដើម្បីធ្វើឲ្យជាក់ច្បាស់នូវគុណវិសេស ដែលខ្លួនមិនទាន់ធ្វើឲ្យជាក់ច្បាស់

សុត្តន្តបិដកេ អង្គនិកាយស្ស ចតុត្ថនិបាតោ

តេសំ បច្ឆិមា ជនតា ទិដ្ឋានុកតំ អាបជ្ជតំ សាមិ
 ហោតំ ពាហុល្លិកា សាមលិកា ឌីក្កមនេ បុព្វង្គមា
 បរិវេកេ ទិក្ខុត្ថជ្ជរា ន វិរិយំ អារកតំ អប្បត្ថស្ស
 បតិយា អនធិកតស្ស អធិកមាយ អសច្ឆិកតស្ស
 សច្ឆិករិយាយ ។ អយំ ភិក្ខុវេ ចតុត្ថោ ធម្មោ
 សទ្ធិម្ហស្ស សម្មោសាយ អន្តរជាតាយ សំវត្ថតំ ។
 ឥមេ ខោ ភិក្ខុវេ ចត្តារោ ធម្មា សទ្ធិម្ហស្ស សម្មោ-
 សាយ អន្តរជាតាយ សំវត្ថន្តំ ។ ចត្តារោមេ ភិក្ខុវេ
 ធម្មា សទ្ធិម្ហស្ស វិភិយា អសម្មោសាយ អនន្តរ-
 ជាតាយ សំវត្ថន្តំ ។ កតមេ ចត្តារោ ។ ឥធិ ភិក្ខុវេ
 ភិក្ខុ សុក្កហំតំ សុត្ថន្តំ បរិយាប្បណន្តំ សុទិក្ខុត្ថេហិ
 បទព្យញ្ញនេហិ សុទិក្ខុត្ថស្ស ភិក្ខុវេ បទព្យញ្ញនស្ស
 អត្ថោបិ សុនយោ ហោតិ ។ អយំ ភិក្ខុវេ បរិមោ ធម្មោ
 សទ្ធិម្ហស្ស វិភិយា អសម្មោសាយ អនន្តរជាតាយ
 សំវត្ថតំ ។ បុន ចបរំ ភិក្ខុវេ ភិក្ខុ សុវា ហោន្តំ

សុត្តន្តបិដក អង្គត្ថវគ្គនិកាយ បទុក្ខនិបាត

ប្រជុំនៃជនដែលកើតខាងក្រោយគឺ សុទ្ធិវិហារិក នឹងអន្តោវាសិក ក៏យក
 តម្រាប់តាមភិក្ខុជាថេរៈទាំងនោះ ប្រជុំនៃជនទាំងនោះឯង ជាអ្នកប្រតិបត្តិ
 ដើម្បីឲ្យកើតបច្ច័យច្រើន ប្រតិបត្តិបន្ថយបន្ថយ ជាប្រធានក្នុងការ
 ប្រតិបត្តិបន្ថយបន្ថយ ជាអ្នកដាក់ផ្ទុះក្នុងវិវេក មិនប្រាព្វព្យាយាម ដើម្បី
 ដល់នូវគុណវិសេស ដែលខ្លួនមិនទាន់ដល់ ដើម្បីសម្រេចគុណវិសេស
 ដែលខ្លួនមិនទាន់បានសម្រេច ដើម្បីធ្វើឲ្យជាក់ច្បាស់ នូវគុណវិសេស
 ដែលខ្លួនមិនទាន់ធ្វើឲ្យជាក់ច្បាស់ ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ នេះជាធម៌
 ទី៤ ដែលប្រព្រឹត្តទៅ ដើម្បីសេចក្តីវិនាសសាបសូន្យនៃព្រះសង្ឃ ។
 ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ធម៌៤ យ៉ាងនេះឯង ដែលប្រព្រឹត្តទៅ ដើម្បីសេចក្តី
 វិនាសសាបសូន្យនៃព្រះសង្ឃ ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ធម៌៤ នេះ
 ប្រព្រឹត្តទៅ ដើម្បីតាំងនៅនៃព្រះសង្ឃ មិនឲ្យវិនាសសាបសូន្យទៅ ។
 ធម៌៤ គឺអ្វីខ្លះ ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ភិក្ខុទាំងឡាយ ក្នុងសាសនានេះ
 រៀនព្រះសូត្រ ដែលខ្លួនរៀនត្រូវ ដោយបទនឹងព្យញ្ជនៈ ដែលរៀប
 រៀងត្រូវ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ បទនឹងព្យញ្ជនៈ ដែលរៀបរៀងត្រូវ
 រមែងយល់សេចក្តីបានឆ្ងាយ ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ នេះជាធម៌ទី១ ដែល
 ប្រព្រឹត្តទៅ ដើម្បីតាំងនៅនៃព្រះសង្ឃ មិនឲ្យវិនាសសាបសូន្យទៅ ។
 ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ មួយទៀត ភិក្ខុទាំងឡាយ ជាអ្នកប្រដៅដោយ

ចក្កបណ្ណាល័យ ពិជ្ជិយវគ្គ បរិមោ

សោវចស្សត្រណេហិ ធម្មេហិ សមន្តាគតា ខមា
 បទត្ថិណាត្តាហិនោ អនុសាសនី ។ អយំ ភិក្ខុវេ
 មុតិយោ ធម្មោ សទ្ធម្មស្ស បិវតិយោ អសម្មោសាយ
 អនន្តរនាមាយ សំវត្ថតិ ។ បុន ចបរំ ភិក្ខុវេ
 យេ តេ ភិក្ខុ ពហុស្សតា អាគតាគមា ធម្មធមា
 វិនយធមា មាតិកាធមា តេ សក្កច្ចំ សុត្ថន្តំ បរំ
 វចន្តំ តេសំ អច្ចយេន អច្ឆិន្ទមូលកោ សុត្ថន្តោ
 ហោតិ សប្បដិស្សនោ ។ អយំ ភិក្ខុវេ តតិយោ
 ធម្មោ សទ្ធម្មស្ស បិវតិយោ អសម្មោសាយ អនន្តរ-
 នាមាយ សំវត្ថតិ ។ បុន ចបរំ ភិក្ខុវេ ថេរា ភិក្ខុ
 ន ពហុល្លិកា ហោន្តិ ន សាថលីកា ធិក្កបនេ
 និក្ខិត្តធមា បរិវេកេ បុព្វម្ពោ វិរិយំ អារគន្តិ អប្បតស្ស
 បត្តិយា អនិច្ចតស្ស អនិច្ចតាយ អសច្ឆិកតស្ស
 សច្ឆិករិយាយ តេសំ បច្ឆិមា ជនតា ធិដ្ឋានុគតិ
 អាបជ្ជតិ សាមិ ហោតិ ន ពហុល្លិកា ន សាថលីកា

បុគ្គលបណ្ណសារ ឥន្ទ្រិយវត្ថុ ទី១

ប្រកបដោយធម៌ ធ្វើឲ្យជាអ្នកប្រដៅងាយ ជាអ្នកបេះអត់ធន់ ទទួល
 នូវពាក្យប្រៀនប្រដៅខាងស្តាំ ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ នេះជាធម៌
 ទី២ ដែលប្រព្រឹត្តទៅដើម្បីតាំងនៅនៃព្រះសង្ឃម្នាក់ មិនឲ្យវិនាសសាបសូន្យ
 ទៅ ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ មួយទៀត ភិក្ខុទាំងឡាយណា ជាអ្នក
 មានសេចក្តីចេះដឹងច្រើន មានអាកាសគំនិតកាយដ៏ស្អាត ចង់ចាំនូវធម៌ ចង់
 ចាំនូវវិន័យ ចង់ចាំនូវមាតិកា ភិក្ខុទាំងនោះ ញ៉ាំងបុគ្គលដទៃឲ្យរៀននូវ
 ព្រះសូត្រដោយគោរព លុះអំណើចទៅមុខ ព្រះសូត្ររបស់ភិក្ខុទាំងនោះ
 មិនបានដាច់បួស តាំងនៅតទៅ ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ នេះជាធម៌
 ទី៣ ដែលប្រព្រឹត្តទៅដើម្បីតាំងនៅនៃព្រះសង្ឃម្នាក់ មិនឲ្យវិនាសសាប
 សូន្យទៅ ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ មួយទៀត ភិក្ខុទាំងឡាយជាថេរៈ
 មិនប្រតិបត្តិ ដើម្បីឲ្យកើតបច្ច័យច្រើន មិនប្រតិបត្តិបន្ទូលបន្ទយ ដាក់ផុរៈ
 ចុះក្នុងការប្រតិបត្តិបន្ទូលបន្ទយចេញ ជាប្រធានក្នុងវិវេក ប្រារព្ធច្បាយាម
 ដើម្បីដល់នូវគុណវិសេស ដែលខ្លួនមិនទាន់ដល់ ដើម្បីសម្រេចគុណ
 វិសេស ដែលខ្លួនមិនទាន់សម្រេច ដើម្បីធ្វើឲ្យជាក់ច្បាស់នូវគុណវិសេស
 ដែលខ្លួនមិនទាន់ធ្វើឲ្យជាក់ច្បាស់ ប្រជុំផែនដែលកើតខាងក្រោយ គឺសទ្ធិ-
 វិហារិកនិងអន្តរាសិក ក៏យកតម្រាប់តាមភិក្ខុទាំងនោះ ប្រជុំផែនទាំង
 នោះឯង ជាអ្នកមិនប្រតិបត្តិឲ្យកើតបច្ច័យច្រើន មិនប្រតិបត្តិបន្ទូលបន្ទយ

សុត្តន្តបិដកេ អង្គគ្គនិកាយស្ស បព្ពត្តនិបាតោ

ឡីក្កមនេ និក្ខត្តច្យា បរិវេកេ បុព្វដ្ឋមា វីរិយំ អារភតិ
 អប្បត្ថស្ស បតិយា អននិកតស្ស អនិកមាយ
 អសច្ចិកតស្ស សច្ចិកិរិយាយ ។ អយំ ភិក្ខុវេ
 ចតុត្តោ ធម្មោ សទ្ធម្មស្ស បិតិយា អសម្មោសាយ
 អនន្តរាជាយ សំវត្ថតិ ។ ឥមេ ខោ ភិក្ខុវេ
 ចតុត្តោ ធម្មោ សទ្ធម្មស្ស បិតិយា អសម្មោសាយ
 អនន្តរាជាយ សំវត្ថន្តិ ។

គុណ្ឌិយវិញ្ញោ បរិមោ ។

ពិស្សទ្ធានំ

ឥន្ទ្រិយានំ តិពលានំ

បណ្ណាសតិសម្មាតំ បញ្ចមំ

កម្មោ រោតោ បរិហានំ ភិក្ខុនី

សុភតិវិនយេន តេ ទសាតិ ។

សុត្តន្តបិដក អង្គព្រះនិកាយ បក្កនិយាយ

ជាអ្នកដាក់ពុទ្ធាចារ្យប្រតិបត្តិបន្ទូល ជាប្រធានក្នុងវិវេក ប្រាជ្ញ
 ព្យាយាម ដើម្បីដល់នូវគុណវិសេស ដែលខ្លួនមិនទាន់បានដល់ ដើម្បី
 សម្រេចគុណវិសេស ដែលខ្លួនមិនទាន់បានសម្រេច ដើម្បីធ្វើឲ្យជាក់
 ច្បាស់នូវគុណវិសេស ដែលខ្លួនមិនទាន់ធ្វើឲ្យជាក់ច្បាស់ ។ ម្នាលភិក្ខុ
 ទាំងឡាយ នេះជាធម៌ទី ៤ ដែលប្រព្រឹត្តទៅដើម្បីតាំងនៅនៃព្រះសង្ឃ
 មិនឲ្យវិនាស សាបសូន្យទៅ ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ធម៌ ៤ យ៉ាង
 នេះឯង ដែលប្រព្រឹត្តទៅដើម្បីតាំងនៅនៃព្រះសង្ឃ មិនឲ្យវិនាស
 សាបសូន្យទៅ ។

ចប់ ឥន្ទ្រិយវិគ្គ ទី ១ ។

ឧទាននៃឥន្ទ្រិយវិគ្គនោះគឺ

និយាយអំពីឥន្ទ្រិយ ១ អំពីពលៈ ៣ គឺ សទ្ធាពលៈ ១
 បញ្ញាពលៈ ១ សតិពលៈ ១ នឹងបដិសង្ខារពលៈ ១
 ជាគំរប់ ៥ អំពីកប្ប ១ អំពីរោគ ១ អំពីការសាបសូន្យ ១
 អំពីនាងភិក្ខុនី ១ អំពីព្រះសុគតនឹងវិនិយមរបស់ព្រះសុគត ១
 រួមត្រូវជា ១០ ។

បដិបទាវគ្គោ ទុតិយោ

[១១] ចតស្សោ សមា ភិក្ខុវេ បដិបទា ។
កតមា ចតស្សោ ។ ទុក្ខា បដិបទា ទន្ធភិក្ខា
ទុក្ខា បដិបទា វិប្បាភិក្ខា សុខា បដិបទា ទន្ធភិ-
ក្ខា សុខា បដិបទា វិប្បាភិក្ខា ។ សមា ទោ
ភិក្ខុវេ ចតស្សោ បដិបទាតិ ។

[១២] ចតស្សោ សមា ភិក្ខុវេ បដិបទា ។ កតមា
ចតស្សោ ។ ទុក្ខា បដិបទា ទន្ធភិក្ខា ទុក្ខា បដិ-
បទា វិប្បាភិក្ខា សុខា បដិបទា ទន្ធភិក្ខា សុខា
បដិបទា វិប្បាភិក្ខា ។ កតមា ច ភិក្ខុវេ ទុក្ខា
បដិបទា ទន្ធភិក្ខា ។ សធិ ភិក្ខុវេ ឯកច្ឆោ
បុត្តលោ បតតិយាបិ វិទូរាសជាតិកោ ហោតិ
អភិក្ខុណំ រាគដំ ទុក្ខំ នោមនស្សំ បដិសំ-
វេទេតិ បតតិយាបិ វិទូរោសជាតិកោ ហោតិ
អភិក្ខុណំ នោសដំ ទុក្ខំ នោមនស្សំ បដិសំវេទេតិ
បតតិយាបិ វិទូរោសជាតិកោ ហោតិ អភិក្ខុណំ
មោហដំ ទុក្ខំ នោមនស្សំ បដិសំវេទេតិ ។

បដិបទាវិគ្គ ទី ២

(១១) ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ បដិបទា (ការប្រតិប័ទ្ធ) នេះមាន ៤ ។
បដិបទា ៤ គឺអ្វីខ្លះ ។ គឺប្រតិប័ទ្ធលំបាក ទាំងត្រាស់ដឹងក៏យឺតយូរ ១
ប្រតិប័ទ្ធលំបាក តែត្រាស់ដឹងឆាប់១ ប្រតិប័ទ្ធស្រួល តែត្រាស់ដឹង
យឺតយូរ ១ ប្រតិប័ទ្ធស្រួល ទាំងត្រាស់ដឹងក៏ឆាប់១ ។ ម្នាលភិក្ខុ
ទាំងឡាយ បដិបទាមាន ៤ យ៉ាងនេះឯង ។

(១២) ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ បដិបទា នេះមាន ៤ ។
បដិបទា ៤ គឺអ្វីខ្លះ ។ គឺប្រតិប័ទ្ធលំបាក ទាំងត្រាស់ដឹងក៏យឺតយូរ ១
ប្រតិប័ទ្ធលំបាក តែត្រាស់ដឹងឆាប់១ ប្រតិប័ទ្ធស្រួល តែត្រាស់
ដឹងយឺតយូរ ១ ប្រតិប័ទ្ធស្រួល ទាំងត្រាស់ដឹងក៏ឆាប់១ ។ ម្នាលភិក្ខុ
ទាំងឡាយ ចុះប្រតិប័ទ្ធលំបាក ទាំងត្រាស់ដឹងក៏យឺតយូរ តើដូច
ម្តេច ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ បុគ្គលពួកខ្លះ ក្នុងលោកនេះ បើតាមប្រក្រតី
ជាអ្នកមានរាគៈក្លៀវក្លា តែងទទួលទុក្ខទោមនស្ស ដែលកើតអំពីរាគៈ
រឿយៗ បើតាមប្រក្រតី ជាអ្នកមានទោសៈក្លៀវក្លា តែងទទួលទុក្ខទោ-
មនស្ស ដែលកើតអំពីទោសៈរឿយៗ បើតាមប្រក្រតី ជាអ្នកមានមោហៈ
ក្លៀវក្លា តែងទទួលទុក្ខទោមនស្ស ដែលកើតអំពីមោហៈរឿយៗ ។

សុត្តន្តបិដកេ អង្គុត្តរនិកាយស្ស ចក្កកុដិយគោ

តស្សីមាជិ បញ្ចង្គិយាជិ មុទ្ធុនិ ចាតុកវន្តិ សុទ្ធិង្គិយំ
 រិរិយង្គិយំ សតិង្គិយំ សមាធិង្គិយំ បញ្ចង្គិយំ សោ
 វមេសំ បញ្ចង្គំ ឥង្គិយានំ មុទុត្តា ទន្ធិ អនន្តរិយំ
 ចាបុណាតិ អាសវានំ ខយាយ ។ អយំ វុច្ឆតិ ភិក្ខុវេ
 ទុក្ខា បដិបទា ទទ្ធាភិញ្ញា ។ កតមា ច ភិក្ខុវេ
 ទុក្ខា បដិបទា ខិប្បាភិញ្ញា ។ ឥធិ ភិក្ខុវេ ឯកទ្វេ
 បុគ្គលោ បកតិយាបិ តិព្វរាគជាតិកោ ហោតិ អភិក្ខុ-
 ណំ រាគជំ ទុក្ខំ ទោមនស្សំ បដិសំវេទេតិ បកតិយាបិ
 តិព្វទោសជាតិកោ ហោតិ អភិក្ខុណំ ទោសជំ ទុក្ខំ
 ទោមនស្សំ បដិសំវេទេតិ បកតិយាបិ តិព្វមោហជាតិ-
 កោ ហោតិ អភិក្ខុណំ មោហជំ ទុក្ខំ ទោមនស្សំ
 បដិសំវេទេតិ ។ តស្សីមាជិ បញ្ចង្គិយាជិ អធិមត្តានិ
 ចាតុកវន្តិ សុទ្ធិង្គិយំ រិរិយង្គិយំ សតិង្គិយំ សមាធិ-
 ង្គិយំ បញ្ចង្គិយំ សោ វមេសំ បញ្ចង្គំ ឥង្គិយានំ អធិ-
 មត្តត្តា ខិប្បំ អនន្តរិយំ ចាបុណាតិ អាសវានំ ខយាយ ។
 អយំ វុច្ឆតិ ភិក្ខុវេ ទុក្ខា បដិបទា ខិប្បាភិញ្ញា ។
 កតមា ច ភិក្ខុវេ សុខា បដិបទា ទទ្ធាភិញ្ញា ។

សុត្តន្តបិដក អង្គនិកាយ ចតុក្កនិបាត

ឥន្ទ្រិយទាំង៥នេះ គឺសទ្ធិន្ទ្រិយ វិរិយន្ទ្រិយ សត្វន្ទ្រិយ សមាធិន្ទ្រិយ
 បញ្ញាន្ទ្រិយ នៅទន់ខ្សោយ វែបឆកើតប្រាកដដល់ភិក្ខុនោះ ព្រោះតែ
 ឥន្ទ្រិយទាំង៥នេះ ទន់ខ្សោយ បុគ្គលនោះ វែមឆសម្រេចអនន្តរិយគុណ
 (មគ្គសមាធិដែលឲ្យផលជាលំដាប់) ដើម្បីអស់រោសវៈទាំងឡាយបាន
 យឺតយូរ ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ នេះហៅថា ប្រតិប័ទ្ទលំបាក ទាំងត្រាស់
 ដឹងក៏យឺតយូរ ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ចុះប្រតិប័ទ្ទលំបាក តែត្រាស់
 ដឹងឆាប់ តើដូចម្តេច ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ បុគ្គលពួកខ្លះ ក្នុងលោកនេះ
 បើតាមប្រក្រតី ជាអ្នកមានរាគៈភ្លៀវភ្លា តែងទទួលទុក្ខទោមនស្ស
 ដែលកើតអំពីរាគៈភ្លៀវ ។ បើតាមប្រក្រតី ជាអ្នកមានទោសៈភ្លៀវភ្លា
 តែងទទួលទុក្ខទោមនស្ស ដែលកើតអំពីទោសៈភ្លៀវ ។ បើតាមប្រក្រតី
 ជាអ្នកមានមោហៈភ្លៀវភ្លា តែងទទួលទុក្ខទោមនស្ស ដែលកើតអំពី
 មោហៈភ្លៀវ ។ ឥន្ទ្រិយទាំង៥នេះគឺ សទ្ធិន្ទ្រិយ វិរិយន្ទ្រិយ
 សត្វន្ទ្រិយ សមាធិន្ទ្រិយ បញ្ញាន្ទ្រិយ របស់បុគ្គលនោះ ភ្លៀវភ្លា
 ព្រោះតែឥន្ទ្រិយទាំង៥នេះភ្លៀវភ្លាដែរ បុគ្គលនោះ វែមឆសម្រេចអនន្ត-
 រិយគុណ ដើម្បីអស់រោសវៈទាំងឡាយ បានឆាប់ ។ ម្នាលភិក្ខុទាំង-
 ឡាយ នេះហៅថា ប្រតិប័ទ្ទលំបាក តែត្រាស់ដឹងឆាប់ ។ ម្នាលភិក្ខុ
 ទាំងឡាយ ចុះប្រតិប័ទ្ទស្រួល តែត្រាស់ដឹងយឺតយូរ តើដូចម្តេច ។

បញ្ចុប្បត្តិសព្វ បដិបទវត្ថុ ទុតិយោ

ឥធិ ភិក្ខុវេ ឯកោ បុគ្គលោ បកតិយាបិ ន
 តិព្វរាគជាតិកោ ហោតិ ន អភិក្ខុណំ រាគជំ ទុក្ខំ
 ទោមនស្សំ បដិសំវេទេតិ បកតិយាបិ ន តិព្វទោស-
 ជាតិកោ ហោតិ ន អភិក្ខុណំ ទោសជំ ទុក្ខំ
 ទោមនស្សំ បដិសំវេទេតិ បកតិយាបិ ន តិព្វហោ-
 បាជាតិកោ ហោតិ ន អភិក្ខុណំ មោហជំ ទុក្ខំ
 ទោមនស្សំ បដិសំវេទេតិ ។ តស្សីមាជិ បញ្ចុដ្ឋិយានិ
 មុទ្ធនិ ចាតុកវន្តិ សទ្ធិដ្ឋិយំ វីរិយំ ឆិយំ សតិដ្ឋិយំ
 សមាធិដ្ឋិយំ បញ្ចុដ្ឋិយំ សោ ឥមេសំ បញ្ចុដ្ឋិ-
 ឥដ្ឋិយានំ មុទុត្តា ទន្ធិ អនន្តរិយំ ចាបុណាតិ
 អាសវានំ ឧយាយ ។ អយំ វុច្ឆតិ ភិក្ខុវេ សុខា
 បដិបទា ទន្ធិភិក្ខា ។ កតមា ច ភិក្ខុវេ សុខា
 បដិបទា ចិប្បាភិក្ខា ។ ឥធិ ភិក្ខុវេ ឯកោ
 បុគ្គលោ បកតិយាបិ ន តិព្វរាគជាតិកោ ហោតិ ន
 អភិក្ខុណំ រាគជំ ទុក្ខំ ទោមនស្សំ បដិសំវេទេតិ
 បកតិយាបិ ន តិព្វទោសជាតិកោ ហោតិ ន
 អភិក្ខុណំ ទោសជំ ទុក្ខំ ទោមនស្សំ បដិសំវេទេតិ

ធម្មបទបណ្ណាសក បដិបទវគ្គ ទី ២

ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ បុគ្គលពួកខ្លះ ក្នុងលោកនេះ បើតាមប្រក្រតី
 មិនមែនជាអ្នកមានរាគៈក្បៀវក្បា តែងមិនទទួលទុក្ខទោមនស្ស ដែល
 កើតអំពីរាគៈឡើយ។ បើតាមប្រក្រតី មិនមែនជាអ្នកមានទោសៈក្បៀវក្បា
 តែងមិនទទួលទុក្ខទោមនស្ស ដែលកើតអំពីទោសៈឡើយ។ បើតាម
 ប្រក្រតី មិនមែនជាអ្នកមានមោហៈក្បៀវក្បា តែងមិនទទួលទុក្ខទោមនស្ស
 ដែលកើតអំពីមោហៈឡើយ។ ។ ឥន្ទ្រិយទាំង ៥ នេះគឺ សទ្ធិន្ទ្រិយ
 វិរិយន្ទ្រិយ សត្តិន្ទ្រិយ សមាធិន្ទ្រិយ បញ្ញាន្ទ្រិយ នៅទន់ខ្សោយ វែមង
 កើតប្រាកដដល់បុគ្គលនោះ ព្រោះតែឥន្ទ្រិយទាំង ៥ នេះនៅទន់ខ្សោយ
 ដែរ បុគ្គលនោះក៏សម្រេចអនត្តិយគុណ ដើម្បីអស់អាសវៈទាំងឡាយ
 យឺតយូរ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ នេះហៅថា ប្រតិប័ទ្រស្រួល តែត្រាស់ដឹង
 យឺតយូរ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ចុះប្រតិប័ទ្រស្រួល ទាំងត្រាស់ដឹងក៏ធាប
 តើដូចម្តេច។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ បុគ្គលពួកខ្លះ ក្នុងលោកនេះ បើតាម
 ប្រក្រតី មិនមែនជាអ្នកមានរាគៈក្បៀវក្បា តែងមិនទទួលទុក្ខទោមនស្ស
 ដែលកើតអំពីរាគៈឡើយ។ បើតាមប្រក្រតី មិនមែនជាអ្នកមានទោសៈ
 ក្បៀវក្បា តែងមិនទទួលទុក្ខទោមនស្ស ដែលកើតអំពីទោសៈឡើយ។

សុត្តន្តបិដក អង្គទី៣ បទដ្ឋកថា

បកតិយាប័ ន តិព្វមោហជាតិកោ ហោតិ ន អភិក្ខណំ
មោហាជំ ទុក្ខំ ខោមនស្សំ បដិសំវេទេតិ ។
តស្សីមាជំ បញ្ច្រិយាជំ អនិមត្តាជំ ចាតុកវុទ្ធិ សុទ្ធិ-
ទ្ធិយំ វិរិយំទ្ធិយំ សតិទ្ធិយំ សមាធិទ្ធិយំ បញ្ច្រិយំ
សោ ឥមេសំ បញ្ចន្តំ ឥទ្ធិយាជំ អនិមត្តតា ទិប្បំ
អនន្តរិយំ ចាបុណាតិ អាសវាជំ ឧយាយ ។ អយំ
វុត្ថតិ ភិក្ខុវេ សុខា បដិបទា ទិប្បាភិញ្ញា ។ ឥមា
ចោ ភិក្ខុវេ ចតស្សោ បដិបទាតិ ។

(១៣) ចតស្សោ ឥមា ភិក្ខុវេ បដិបទា ។
កតមា ចតស្សោ ទុក្ខា បដិបទា ទន្ធាភិញ្ញា
ទុក្ខា បដិបទា ទិប្បាភិញ្ញា សុខា បដិបទា
ទន្ធាភិញ្ញា សុខា បដិបទា ទិប្បាភិញ្ញា ។ កតមា
ច ភិក្ខុវេ ទុក្ខា បដិបទា ទន្ធាភិញ្ញា ។ ឥធន
ភិក្ខុវេ ភិក្ខុ អសុភានុបស្សី កាយេ វិហរតិ
អាហារេ បដិក្កលសញ្ញី សព្វលោកេ អនកិរត-
សញ្ញី សព្វសម្មាសេ អនិច្ឆានុបស្សី មរណសញ្ញា
ចោ បនស្ស អដ្ឋង្គំ សុបដ្ឋិតា^(១) ហោតិ ។

សុត្តន្តបិដក អង្គក្កាយ ចក្កនិបាត

បើតាមប្រក្រតី មិនមែនជាអ្នកមានមោហៈក្បែរវត្ថុ តែងមិនទទួល
 ទុក្ខទោមនស្ស ដែលកើតអំពីមោហៈឡើយ ។ ឥន្ទ្រិយទាំង៥នេះគឺ
 សទ្ធិន្ទ្រិយ វិវិធីន្ទ្រិយ សត្វន្ទ្រិយ សមាធិន្ទ្រិយ បញ្ញាន្ទ្រិយ ក្បែរវត្ថុ
 រមែងកើតប្រាកដដល់បុគ្គលនោះ ព្រោះតែឥន្ទ្រិយទាំង ៥ នេះក្បែរវត្ថុដែរ
 បុគ្គលនោះរមែងសម្រេចអនន្តរិយគុណ ដើម្បីអស់អាសវៈទាំងឡាយ
 បានឆាប់ ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ នេះហៅថា ប្រតិប័ទ្ធស្រួល ទាំងត្រាស់
 ដឹងក៏បានឆាប់ ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ បដិបទាន៤យ៉ាងនេះឯង ។

[១៣] ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ បដិបទាននេះមាន៤ ។ បដិបទ៤
 គឺអ្វីខ្លះ ។ គឺប្រតិប័ទ្ធលំបាក ទាំងត្រាស់ដឹងក៏យឺតយូរ១ ប្រតិប័ទ្ធលំបាក
 តែត្រាស់ដឹងឆាប់១ ប្រតិប័ទ្ធស្រួល តែត្រាស់ដឹងយឺតយូរ១ ប្រតិប័ទ្ធ
 ស្រួល ទាំងត្រាស់ដឹងក៏ឆាប់១ ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ចុះប្រតិប័ទ្ធ
 លំបាក ទាំងត្រាស់ដឹងក៏យឺតយូរ តើដូចម្តេច ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ
 ភិក្ខុក្នុងសាសនានេះ ជាអ្នកពិចារណាឃើញគ្រឿងមិនស្អាត ក្នុងកាយ
 កំណត់សេចក្តីបដិកូល ក្នុងអាហារ កំណត់សេចក្តីមិនត្រឹមត្រូវ ក្នុងលោក
 ទាំងពួង ឃើញនូវសេចក្តីមិនទៀង ក្នុងសង្ខារទាំងពួង មួយទៀត
 ភិក្ខុនោះកំណត់សេចក្តីស្លាប់ ដម្កល់ទុកដោយប្រពៃព្វដ៏ទាំងក្នុង ។

បុគ្គលបញ្ញាសកេ បដិបត្តវិគ្គោ ទុក្ខិយោ

សោ ឥមាជំ បញ្ច សេត្តុពលាជំ ឧបជិស្ស្យយេ
 វិហារតិ សន្នាតលំ ហិរិពលំ ធិត្តប្បតលំ វិរិយតលំ
 បញ្ញាតលំ តស្សីមាជំ បញ្ចិន្ទ្រិយាជំ មុទ្ធនំ ចាតុក្កវន្តំ
 សន្និទ្ធិយំ វិរិយិន្ទ្រិយំ សតិន្ទ្រិយំ សមាធិន្ទ្រិយំ
 បញ្ចិន្ទ្រិយំ សោ ឥមេសំ បញ្ចន្ទំ ឥន្ទ្រិយានំ មុទុត្តា
 ទន្ទំ អនន្តរិយំ ចាបុណាតិ អាសវានំ ខយាយ ។
 អយំ វុច្ចតិ ភិក្ខុវេ ទុក្ខា បដិបទា ទន្ធាភិញ្ញា ។
 កតមា ច ភិក្ខុវេ ទុក្ខា បដិបទា វិប្បាភិញ្ញា ។
 ឥធិ ភិក្ខុវេ ភិក្ខុ អសុភាធម្មស្សី កាយេ វិហារតិ
 អាហារេ បដិក្ខុលសញ្ញា សព្វលោកេ អនភិរតសញ្ញា
 សព្វសន្នាវសុ អនិច្ចាធម្មស្សី មរណសញ្ញា ខោ
 បនស្ស អជ្ឈន្តំ សុបដ្ឋិតា ហោតិ ។ សោ ឥមាជំ
 បញ្ច សេត្តុពលាជំ ឧបជិស្ស្យយេ វិហារតិ សន្នាតលំ
 ហិរិពលំ ធិត្តប្បតលំ វិរិយតលំ បញ្ញាតលំ តស្សីមាជំ
 បញ្ចិន្ទ្រិយាជំ អធិមត្តាជំ ចាតុក្កវន្តំ សន្និទ្ធិយំ វិ-
 រិយិន្ទ្រិយំ សតិន្ទ្រិយំ សមាធិន្ទ្រិយំ បញ្ចិន្ទ្រិយំ សោ

ចក្ខុបណ្ណាសក បដិបទវគ្គ ទី ២

ភិក្ខុនោះ តែងពាស្រ័យសេដ្ឋកាល (ធម៌ជាកម្លាំងរបស់ព្រះសេដ្ឋកៈ
 ៥ នេះគឺ សទ្ធាពល ហិរិពល ឧត្តប្បពល វិរិយពល បញ្ញាពល
 ឥន្ទ្រិយទាំង៥ នេះគឺ សទ្ធិន្ទ្រិយ វិរិយន្ទ្រិយ សត្វន្ទ្រិយ សមាធិន្ទ្រិយ
 បញ្ញាន្ទ្រិយ នៅទន់ខ្សោយ រមែងកើតប្រាកដដល់ភិក្ខុនោះ ព្រោះតែ
 ឥន្ទ្រិយទាំង៥ នេះនៅទន់ខ្សោយដែរ ភិក្ខុនោះ ក៏សម្រេចអនន្តរិយ-
 គុណ ដើម្បីអស់អាសវៈទាំងឡាយ បានយឺតយូរ ។ ម្ចាស់ភិក្ខុទាំងឡាយ
 នេះហៅថាប្រតិប័ទ្ធលំបាក ទាំងត្រាស់ដឹងក៏យឺតយូរ ។ ម្ចាស់ភិក្ខុ
 ទាំងឡាយ ចុះប្រតិប័ទ្ធលំបាក តែត្រាស់ដឹងបានឆាប់ តើដូចម្តេច ។
 ម្ចាស់ភិក្ខុទាំងឡាយ ភិក្ខុក្នុងសាសនានេះ ពិចារណាឃើញគ្រឿងមិន
 ស្អាត ក្នុងកាយ កំណត់សេចក្តីបដិកូល ក្នុងអាហារ កំណត់សេចក្តី
 មិនត្រេកអរ ក្នុងលោកទាំងពួងឃើញនូវសេចក្តីមិនទៀង ក្នុងសង្ខារ
 ទាំងពួង មួយទៀត ភិក្ខុនោះ កំណត់សេចក្តីស្លាប់ ដម្កល់ទុកដោយ
 ប្រពៃពូជទាំងក្នុង ។ ភិក្ខុនោះតែងពាស្រ័យនូវសេដ្ឋកាល (ធម៌ជា
 កម្លាំងរបស់ព្រះសេដ្ឋកៈ) ៥ នេះគឺ សទ្ធាពល ហិរិពល ឧត្តប្បពល
 វិរិយពល បញ្ញាពល ឥន្ទ្រិយ៥ នេះគឺ សទ្ធិន្ទ្រិយ វិរិយន្ទ្រិយ
 សត្វន្ទ្រិយ សមាធិន្ទ្រិយ បញ្ញាន្ទ្រិយ ភ្លៀវភ្លា រមែងកើតប្រាកដ
 ដល់ភិក្ខុនោះ ព្រោះតែឥន្ទ្រិយទាំង ៥ នេះភ្លៀវភ្លាដែរ ភិក្ខុនោះ

សុត្តន្តបិដកេ អង្គនុស្សយស្ស ៤គុក្កនិបាតោ

ឥមេសំ បញ្ចន្ទំ ឥន្ទ្រិយានំ អធិមត្តត្តា ចំប្បំ វរទន្ទិយំ
 ចាបុណាតិ អាសវានំ ខយាយ ។ អយំ វុត្តតិ
 ភិក្ខុវេ ទុក្ខា បដិបទា ចំប្បាភិញ្ញា ។ កតមា ច
 ភិក្ខុវេ សុខា បដិបទា ទន្ធាភិញ្ញា ។ ឥធិ ភិក្ខុវេ
 ភិក្ខុ វិវិច្ឆេវ កាមេហិ វិវិច្ឆ អត្តុសលេហិ ធម្មេហិ
 សវិតក្កំ សវិចារំ វិវេកជំ បីតិសុខំ បឋមំ ឈានំ ឧប-
 សម្បជ្ឈំ វិហារតិ វិតក្កវិចារានំ វ្របសមា អជ្ឈត្តំ សម្ប-
 សានំ ចេតសោ ឯកោទិការំ អវិតក្កំ អវិចារំ សមាធិជំ
 បីតិសុខំ ទុតិយំ ឈានំ ឧបសម្បជ្ឈំ វិហារតិ បីតិយា ច
 វិវាតា ឧបេត្តកោ ច វិហារតិ សតោ ច សម្បជានោ
 សុខញ្ច កាយេន បដិសំវេទេតិ យន្តំ អរិយា អាចិត្តន្តំ
 ឧបេត្តកោ សតិមា សុខវិហារីតិ តតិយំ ឈានំ
 ឧបសម្បជ្ឈំ វិហារតិ សុខស្ស ច បហាណា ទុក្ខស្ស
 ច បហាណា បុព្វេវ សោមនស្សនោមនស្សានំ

សុត្តន្តបិដក អង្គឧបាសម្ព័ន្ធ ចក្កនិបាត

ក៏សម្រេចនូវអនន្តរិយគុណ ដើម្បីអស់តាសវៈទាំងឡាយបានឆាប់ ។

ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ នេះហៅថា ប្រតិប័ទ្ធលំបាក តែត្រាស់ដឹងឆាប់ ។

ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ចុះប្រតិប័ទ្ធស្រួល តែត្រាស់ដឹងយឺតយូរ តើ

ដូចម្តេច ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ភិក្ខុក្នុងសាសនានេះ ស្ងាត់ចាកកាម

ទាំងឡាយ ស្ងាត់ចាកអកុសលធម៌ទាំងឡាយ បានដល់នូវបឋមជ្ឈាន

ប្រកបដោយវិតក្កៈនឹងវិចារៈ មានបីតិច្ឆន្តិយៈដែលកើតអំពីសេចក្តីស្ងប់

ស្ងាត់នោះ ភិក្ខុនោះ ព្រោះស្ងប់ស្ងាត់ចាកវិតក្កៈវិចារៈ ក៏បានដល់ត្ថិតិយ-

ជ្ឈាន ជាធម្មជាតិ កើតមានក្នុងសន្តាននៃខ្លួន ប្រកបដោយសេចក្តីជ្រះថ្លា

គឺសង្ខារ មានសភាពជាចិត្តខ្ពស់ឯក មិនមានវិតក្កៈ មិនមានវិចារៈ មាន

តែបីតិច្ឆន្តិយៈ ដែលកើតអំពីសមាធិ គឺបឋមជ្ឈាន ភិក្ខុ ព្រោះនឿយ

ណាយចាកបីតិច្ឆន្តិយៈ ប្រកបដោយឧបេក្ខាផង មានស្មារតី ដឹងខ្លួនដោយ

ប្រពៃផង ទទួលសុខដោយនាមកាយផង ព្រះអរិយៈទាំងឡាយ តែង

សរសើរនូវបុគ្គលដែលបាននូវតតិយជ្ឈាននោះថា បុគ្គលនោះប្រកបដោយ

ឧបេក្ខា មានស្មារតី មានធម៌ជាគ្រឿងនៅជាសុខដូច្នេះ ព្រោះតតិយជ្ឈាន

ឯណា ក៏បានដល់នូវតតិយជ្ឈាននោះ ព្រោះលះបង់នូវសុខផង លះបង់

នូវទុក្ខផង ព្រោះអស់ទៅនៃសោមនស្សនឹងទោមនស្ស ក្នុងកាលមុន

បត្តបណ្ណាសកេ បដិបត្តិឆ្នោ ទុតិយោ

អត្ថន្តមា អនុត្តមសុខំ ឧបេក្ខាសតិចារិសុទ្ធិ ចតុត្ថំ
 ឈានំ ឧបសម្ព័ន្ធ វិហារតិ ។ សោ ឥមាជិ បញ្ច
 សេត្តតលានិ ឧបនិស្សាយ វិហារតិ សន្តាតលំ
 ហរិតលំ ឡុត្តប្បតលំ វិរិយតលំ បញ្ញាតលំ តស្ម័យានិ
 បញ្ចន្តិយានិ មុទ្ធនិ ចាតុក្កន្តិ សន្តិទ្ធិយំ វិរិយន្តិយំ
 សតិទ្ធិយំ សមាធិទ្ធិយំ បញ្ញាទ្ធិយំ សោ ឥមេសំ
 បញ្ចន្តិ ឥន្តិយានំ មុទុត្តា ទន្ធិ អនន្តរិយំ ចាបុណាតិ
 អាសវានំ ខយាយ ។ អយំ វុច្ចតិ ភិក្ខុវេ សុខា
 បដិបទា ទន្ធិភិក្ខា ។ កតមា ច ភិក្ខុវេ សុខា
 បដិបទា ចិប្បភិក្ខា ។ ឥន ភិក្ខុវេ ភិក្ខុ វិវិច្ឆេវ
 កាមេហិ ។ បេ ។ បឋមំ ឈានំ ឧបសម្ព័ន្ធ វិហារតិ
 វិតក្កវិចារានំ វ្របសមា ។ បេ ។ ទុតិយំ ឈានំ
 ឧបសម្ព័ន្ធ វិហារតិ មីតិយា ច វិរាតា ។ បេ ។
 តតិយំ ឈានំ ឧបសម្ព័ន្ធ វិហារតិ សុខស្ស
 ច បហានា ទុត្តស្ស ច បហានា ។ បេ ។
 ចតុត្ថំ ឈានំ ឧបសម្ព័ន្ធ វិហារតិ ។ សោ ឥមាជិ
 បញ្ច សេត្តតលានិ ឧបនិស្សាយ វិហារតិ សន្តា-
 តលំ ហរិតលំ ឡុត្តប្បតលំ វិរិយតលំ បញ្ញាតលំ

បញ្ចូលបណ្ណាសក បដិបទវិញ ទី២

ក៏បានដល់នូវចតុត្ថជ្ឈាន ជាធម្មជាតិមានការមូលដ្ឋានមិនមែនជាទុក្ខ មិនមែនជាសុខ គឺជាឧបេក្ខា មានសតិដ៏បរិសុទ្ធដោយឧបេក្ខា ។ ភិក្ខុនោះតែងពាស្រ័យនូវសេក្ខពាល ៥ នេះ គឺសទ្ធាពាល ហរិពាល ធុត្តប្បពាល រិយពាល បញ្ញាពាល ឥន្ទ្រិយ ៥ នេះ គឺសទ្ធិន្ទ្រិយ រិយន្ទ្រិយ សតិន្ទ្រិយ សមាធិន្ទ្រិយ បញ្ញាន្ទ្រិយ ជាធម្មជាតិទន់ខ្សោយ រមែងកើតប្រាកដដល់ភិក្ខុនោះ ព្រោះតែឥន្ទ្រិយទាំង ៥ នេះនៅទន់ខ្សោយដែរ ភិក្ខុនោះ ក៏សម្រេចអនន្តរិយគុណ ដើម្បីអស់កាសវៈទាំងឡាយ បានយឺតយូរ ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ នេះហៅថា ប្រតិប័ទ្ធស្នូលតែត្រាស់ដឹងយឺតយូរ ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ចុះប្រតិប័ទ្ធស្នូលទាំងត្រាស់ដឹងក៏បានឆាប់ តើដូចម្តេច ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ភិក្ខុក៏សាសនានេះ ស្ងាត់ចាកកាមទាំងឡាយ ។ បេ ។ បានដល់បឋមជ្ឈាន ព្រោះស្ងប់ស្ងាត់ វិតក្កៈនឹងវិចារ ។ បេ ។ ក៏ដល់នូវទុតិយជ្ឈាន ព្រោះឡើយណាយចាកបីតិផង ។ បេ ។ ក៏ដល់នូវតតិយជ្ឈាន ព្រោះលះបង់នូវសុខផង លះបង់នូវទុក្ខផង ។ បេ ។ ក៏ដល់នូវចតុត្ថជ្ឈាន ។ ភិក្ខុនោះ តែងពាស្រ័យនូវសេក្ខពាលទាំង ៥ នេះ គឺសទ្ធាពាល ហរិពាល ធុត្តប្បពាល រិយពាល បញ្ញាពាល

សុត្តន្តបិដកេ អង្គទី៣ វិជយាប្បិសោទិយសូត្រ ចតុក្កន្ធិបិដកេ

តស្សី មាណសំ បញ្ចន្ធិន្តិយានំ អនិមត្តានំ ចាតុក្កន្ធិ សន្ធិន្តិយំ
វិយន្តិយំ សតិន្តិយំ សមាធិន្តិយំ បញ្ចន្តិយំ
សោ ឥមេសំ បញ្ចន្ធិ ឥន្តិយានំ អនិមត្តត្ថា ទិប្បំ
អនន្តរិយំ ចាបុណាតិ អាសវានំ ឧយាយ ។
អយំ វុត្ថុតិ ភិក្ខុវេ សុខា បដិបទា ទិប្បាភិញ្ញា ។
ឥមា ខោ ភិក្ខុវេ ចតុស្សោ បដិបទាតិ ។

(១២) ចតុស្សោ ឥមា ភិក្ខុវេ បដិបទា ។
កតមា ចតុស្សោ ។ អត្តមា បដិបទា ឧមា
បដិបទា ធនា បដិបទា សមា បដិបទា ។ កតមា
ច ភិក្ខុវេ អត្តមា បដិបទា ។ ឥធន ភិក្ខុវេ
ឯកក្កោ បុគ្គលោ អក្កោសន្តំ បច្ចក្កោសតិ រោសន្តំ
បដិរោសតិ កណ្ណាន្តំ បដិកណ្ណាតិ ។ អយំ វុត្ថុតិ
ភិក្ខុវេ អត្តមា បដិបទា ។ កតមា ច ភិក្ខុវេ ឧមា
បដិបទា ។ ឥធន ភិក្ខុវេ ឯកក្កោ បុគ្គលោ អក្កោសន្តំ
ន បច្ចក្កោសតិ រោសន្តំ ន បដិរោសតិ កណ្ណាន្តំ ន
បដិកណ្ណាតិ ។ អយំ វុត្ថុតិ ភិក្ខុវេ ឧមា បដិបទា ។

សុត្តន្តបិដក អង្គទី១ វិទ្យាសាស្ត្រ ចតុត្ថកនិបាត

ឥន្ទ្រិយទាំង៥នេះ គឺសន្និទ្ធិន្ទ្រិយ វិញ្ញាណន្ទ្រិយ សត្វន្ទ្រិយ សមាធិន្ទ្រិយ
 បញ្ញាទ្ធិន្ទ្រិយ ក្បៀវក្បា វេចន៍កើតប្រាកដដល់ភិក្ខុនោះ ព្រោះតែឥន្ទ្រិយ
 ទាំង៥នេះក្បៀវក្បាដែរ ភិក្ខុនោះ ក៏សម្រេចអនុត្តរិយគុណ ដើម្បីអស់
 អាសវៈទាំងឡាយបានឆាប់ ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ នេះហៅថា
 ប្រតិប័ទ្ធស្រួល ទាំងត្រាស់ដឹងក៏បានឆាប់ ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ
 បដិបទាមាន ៤ យ៉ាងនេះឯង ។

(១៤) ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ បដិបទានេះ មាន ៤ យ៉ាង ។
 បដិបទា ៤ គឺអ្វីខ្លះ ។ គឺប្រតិប័ទ្ធមិនអត់ធន់ ១ ប្រតិប័ទ្ធអត់ធន់ ១
 ប្រតិប័ទ្ធទូន្មាន (ឥន្ទ្រិយ) ១ ប្រតិប័ទ្ធស្ងប់រម្ងាប់ (វិតក្កៈ) ១ ។
 ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ចុះប្រតិប័ទ្ធមិនអត់ធន់ តើដូចម្តេច ។ ម្នាលភិក្ខុ
 ទាំងឡាយ បុគ្គលពួកខ្លះ ក្នុងលោកនេះ ដេរតបនឹងបុគ្គលដែល
 ដេរ ទ័ងតបនឹងបុគ្គលដែលទ័ង ប្រកួតប្រកាន់តបនឹងបុគ្គលដែលប្រកួត
 ប្រកាន់ ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ នេះហៅថា ប្រតិប័ទ្ធមិនអត់ធន់ ។
 ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ចុះប្រតិប័ទ្ធអត់ធន់ តើដូចម្តេច ។ ម្នាលភិក្ខុ
 ទាំងឡាយ បុគ្គលពួកខ្លះ ក្នុងលោកនេះ មិនដេរតបនឹងបុគ្គលដែល
 ដេរ មិនទ័ងតបនឹងបុគ្គលដែលទ័ង មិនប្រកួតប្រកាន់តបនឹងបុគ្គលដែល
 ប្រកួតប្រកាន់ ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ នេះហៅថា ប្រតិប័ទ្ធអត់ធន់ ។

ចក្កបណ្ណាសកេ បដិបទវិញ្ញា ទុតិយោ

កតតមា ច ភិក្ខុវេ ធម្មា បដិបទា ។ ឥធិ ភិក្ខុវេ
 ភិក្ខុ ចក្កុនា រូបំ ទិស្វា ន និមិត្តត្ថាហី ហោតិ
 នាទុព្យញ្ញនត្ថាហី យត្វាជិតរណាមេនំ ចក្ក្រ្ទិយំ
 អសំវុតំ វិហារន្តំ អភិជ្ឈាទោមនស្សា ទាបកោ អត្យ-
 សលា ធម្មា អន្ធាស្សវេយ្យំ តស្ស សំវរាយ បដិ-
 បដ្ឋតិ រត្តតិ ចក្ក្រ្ទិយំ ចក្ក្រ្ទិយេ សំវរំ អាបដ្ឋតិ
 សោតេន សន្និ សុត្វា... យានេន គន្ធិ យាយិត្វា...
 ជីវ្ហាយ រសំ សាយិត្វា... កាយេន ដោដ្ឋព្វំ
 ដុសិត្វា... មនសា ធម្មំ វិញ្ញាយ ន និមិត្តត្ថាហី
 ហោតិ នាទុព្យញ្ញនត្ថាហី យត្វាជិតរណាមេនំ បដិ-
 ក្រ្ទិយំ អសំវុតំ វិហារន្តំ អភិជ្ឈាទោមនស្សា ទាបកោ
 អត្យសលា ធម្មា អន្ធាស្សវេយ្យំ តស្ស សំវរាយ
 បដិបដ្ឋតិ រត្តតិ មន្តិក្រ្ទិយំ មន្តិក្រ្ទិយេ សំវរំ អាបដ្ឋតិ ។
 អយំ វុត្ថតិ ភិក្ខុវេ ធម្មា បដិបទា ។ កតតមា
 ច ភិក្ខុវេ សមា បដិបទា ។ ឥធិ ភិក្ខុវេ ភិក្ខុ
 ឧប្បន្នំ កាមវិតក្កំ នាធិវាសេតិ បដហតិ វិជោទេតិ

ចក្ខុវិស័យសារ បដិបទវិគ្គ ទី ២

ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ចុះប្រតិបទ្ធីនាន (នូវឥន្ទ្រិយ) តើដូចម្តេច ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ភិក្ខុក៏សាសនានេះ ឃើញរូបដោយចក្ខុ ហើយមិនកាន់យកនូវនិមិត្ត មិនកាន់យកនូវអនុព្វព្វានៈ អកុសលធម៌ទាំងឡាយដ៏លាមក គឺអភិជ្ឈានីន៍ទោមនស្ស គប្បីជាប់តាមភិក្ខុ ដែលមិនសង្រួមចក្ខុន្ទ្រិយនេះ ព្រោះហេតុតែមិនសង្រួមចក្ខុន្ទ្រិយឯណា ប្រតិបត្តិដើម្បីសង្រួមចក្ខុន្ទ្រិយនោះ រក្សាចក្ខុន្ទ្រិយ ដល់នូវការសង្រួមក្នុងចក្ខុន្ទ្រិយ ឮសំឡេងដោយត្រចៀក... ធ្វើក្លិនដោយច្រមុះ... ទទួលរសដោយអណ្តាត... ពាល់ត្រូវដោយដៃដូចដោយកាយ . ដឹងធម្មារម្មណ៍ដោយចិត្ត ហើយមិនកាន់យកនូវនិមិត្ត មិនកាន់យកនូវអនុព្វព្វានៈ អកុសលធម៌ទាំងឡាយដ៏លាមក គឺអភិជ្ឈានីន៍ទោមនស្ស គប្បីជាប់តាមនូវភិក្ខុ ដែលជាអ្នកមិនសង្រួមចក្ខុន្ទ្រិយនេះ ព្រោះហេតុតែមិនសង្រួមចក្ខុន្ទ្រិយឯណា ប្រតិបត្តិដើម្បីសង្រួមចក្ខុន្ទ្រិយនោះ រក្សាមន្ទ្រិយ ដល់នូវការសង្រួមក្នុងមន្ទ្រិយ ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ នេះហៅថា ប្រតិបទ្ធីនាន (នូវឥន្ទ្រិយ) ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ចុះប្រតិបទ្ធីស្វបរម្យាប (វិតក្កៈ) តើដូចម្តេច ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ភិក្ខុក៏សាសនានេះ មិនបណ្តោយឲ្យកាមវិតក្កៈ ដែលកើតឡើងហើយ អាស្រ័យនៅបាន គឺលះបង់ បន្ទោបង់

សុត្តន្តបិដកេ អង្គុត្តរនិកាយស្ស ចតុក្កសិបាដោ

សមេតិ ព្យង្គិកោតិ អនភាវំ គមេតិ ឧប្បន្នំ ព្យាបាទ-
វិតក្កំ... ឧប្បន្នំ វិហីសាវិតក្កំ.. ឧប្បន្នប្បន្នោ ចាបកេ
អកុសលេ ធម្មេ ឆាធិវាសេតិ បដិបាតិ វិជោទេតិ
សមេតិ ព្យង្គិកោតិ អនភាវំ គមេតិ ។ អយំ វុច្ចតិ
ភិក្ខុវេ សមា បដិបទា ។ ឥមា ខោ ភិក្ខុវេ
ចតុស្សោ បដិបទាតិ ។

[១៥] ចតុស្សោ ឥមា ភិក្ខុវេ បដិបទា ។ កតមា
ចតុស្សោ ។ អក្ខមា បដិបទា ខមា បដិបទា
ធមា បដិបទា សមា បដិបទា ។ កតមា ច ភិក្ខុវេ
អក្ខមា បដិបទា ។ ឥធម ភិក្ខុវេ ឯកោច្ឆោ បុគ្គលោ
អក្ខមោ ហោតិ សីតស្ស ឧល្ហាស្ស ជិយញ្ញាយ បិទា-
សាយ ធិសមគតសវាតាតបសិវីសចសម្មស្សនំ ធុរត្ថានំ
ធុរាគតានំ វចនបថានំ ឧប្បញ្ញានំ សារីរីកានំ វេទនានំ
ធុត្វានំ តិច្ឆានំ ខរានំ កដ្ឋកានំ អសាតានំ អមនា-
ចានំ ចាណាហរានំ អនធិវាសកជាតិកោ ហោតិ ។

សុត្តន្តបិដក អង្គត្ថរង្គិកាយ ចតុត្ថកនិបាត

រម្ងាប់ ធ្វើឲ្យវិនាស មិនឲ្យកើតមាន មិនបណ្តោយឲ្យព្យាបាទវិតក្កៈ
 ដែលកើតឡើងហើយ . . . មិនបណ្តោយឲ្យវិហឹសាវិតក្កៈ ដែលកើត
 ឡើងហើយ . . . មិនបណ្តោយឲ្យអកុសលធម៌ទាំងឡាយ ដ៏អាគ្រក់
 ដែលកើតឡើងហើយវៀយៗ អាស្រ័យនៅបាន គឺលះបង់ បន្ទោបង់
 រម្ងាប់ ធ្វើឲ្យវិនាស មិនឲ្យកើតមាន ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ នេះហៅថា
 ប្រតិប័ទ្ធស្ងប់រម្ងាប់ (វិតក្កៈ) ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ បដិបទា មាន៤
 យ៉ាងនេះឯង ។

(១៥) ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ បដិបទានេះមាន ៤ យ៉ាង ។
 បដិបទា ៤ គឺអ្វីខ្លះ ។ គឺប្រតិប័ទ្ធមិនអត់ធន់១ ប្រតិប័ទ្ធអត់ធន់១
 ប្រតិប័ទ្ធទូនាន (នូវតន្ត្រី) ១ ប្រតិប័ទ្ធស្ងប់រម្ងាប់ (វិតក្កៈ) ១ ។
 ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ចុះប្រតិប័ទ្ធមិនអត់ធន់ តើដូចម្តេច ។ ម្នាល
 ភិក្ខុទាំងឡាយ បុគ្គលពួកខ្លះ ក្នុងលោកនេះ ជាអ្នកមិនអត់ធន់
 ចំពោះត្រជាក់ ក្តៅ សេចក្តីឃ្លាន ស្រេក ចំពោះសម្បជញ្ញនៃរបោម
 មូស ខ្យល់ កំដៅថ្ងៃ នឹងពស់តូច ពស់ធំ ចំពោះពាក្យសំដី
 ដែលអាគ្រក់ដូចជាតិ ជាអ្នកមិនអត់ធន់ ចំពោះវេទនាដែលកើតឡើង
 ក្នុងសរីរៈរាងកាយ ដែលជាទុក្ខក្សេរក្សា ក្រហល់ក្រហាយ ខ្ទេចផ្សា
 មិនត្រជាក់ចិត្ត មិនគាប់ចិត្ត ដែលអាចនឹងឆក់យកជីវិតទៅបាន ។

ចក្ខុវិស័យបណ្ណាសកេ បដិបទវិញ្ញា ទុតិយោ

អយំ វុច្ចតិ ភិក្ខុវេ អក្ខមា បដិបទា ។ កតមា ប
 ភិក្ខុវេ ឧមា បដិបទា ។ ឥធិ ភិក្ខុវេ ឯកោ បុត្តលោ
 ឧមោ ហោតិ សីតស្ស ឧស្សាស្ស ជ័យញ្ញាយ បិមា-
 សាយ ខំសមកសវតាតបសិរសបស្សស្សនំ ធុរតានំ
 ធុរាគតានំ វចនបថានំ ឧប្បជ្ឈានំ សាវ័កានំ វេទ-
 នានំ ធុត្តានំ តិញ្ញានំ ឧវានំ កដ្ឋកានំ អសាតានំ
 អមនាទានំ ចាលាហារានំ អធិវាសកជាតិកោ ហោតិ ។
 អយំ វុច្ចតិ ភិក្ខុវេ ឧមា បដិបទា ។ កតមា ប
 ភិក្ខុវេ ឧមា បដិបទា ។ ឥធិ ភិក្ខុវេ ភិក្ខុ ចក្ខុនា
 វុបំ ទិស្វា ន ទិមិត្តត្ថាហី ហោតិ នាទុព្យញ្ញនត្ថាហី
 យត្វាធិករណមេនំ ចក្ខុវិជ្ជិយំ អសំវុតំ វិហារន្តំ អភិជ្ឈា-
 នោមនស្សា ចាបតា អកុសលា ធម្មា អន្ធរាស្ស-
 វេយ្យំ តស្ស សំវារយ បដិបដ្ឋតិ វត្ថុតិ ចក្ខុវិជ្ជិយំ
 ចក្ខុវិជ្ជិយេ សំវំ អាបដ្ឋតិ សោភេន សង្ខំ សុត្វា...
 យានេន គង្គំ យាយិត្វា... ជីវ្ហាយ វសំ សាយិត្វា...
 កាយេន ដោដ្ឋតំ ធុសិត្វា... មនសា ធម្មំ
 វិញ្ញាយ ន ទិមិត្តត្ថាហី ហោតិ នាទុព្យញ្ញនត្ថាហី

ចក្ខុវិស័យបណ្ណសក បដិបទវិគ្គ ទី ២

ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ នេះហៅថា ប្រតិប័ទ្ធអត់ធនំ ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ចុះប្រតិប័ទ្ធអត់ធនំ តើដូចម្តេច ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ បុគ្គលពួកខ្លះ ក្នុងលោកនេះ ជាអ្នកអត់ធនំ ចំពោះត្រជាក់ ក្តៅ សេចក្តីឃ្លាន ស្រេក ចំពោះសម្បជ្ឈវេទនាបោម មូស ខ្យល់ កំដៅថ្ងៃ នឹងពស់តូច ពស់ធំ ចំពោះពាក្យសំដី ដែលអាត្រក់ ជួរជាតិ ជាអ្នកអត់ធនំ ចំពោះវេទនាដែលកើតឡើងក្នុងសរីរៈកាយ ដែលជាទុក្ខក្លៀវក្លា ក្រហល់ ក្រហាយ ខ្លោចផ្សា មិនត្រជាក់ចិត្ត មិនគាប់ចិត្ត ដែលអាចនឹងឆក់យកជីវិតទៅបាន ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ នេះហៅថា ប្រតិប័ទ្ធអត់ធនំ ។

ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ចុះប្រតិប័ទ្ធទូន្ទាន (នូវឥន្ទ្រិយ) តើដូចម្តេច ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ភិក្ខុក្នុងសាសនានេះ ឃើញរូបដោយចក្ខុហើយ មិនកាន់យកនូវនិមិត្ត មិនកាន់យកនូវអនុព្យញ្ជនៈ អកុសលធម៌ទាំងឡាយដែលមកគឺអភិជ្ឈានឹងទោមនស្ស គប្បីជាប់តាមនូវភិក្ខុ ដែលមិនសង្រួមនូវចក្ខុន្ទ្រិយនេះ ព្រោះហេតុតែមិនសង្រួមចក្ខុន្ទ្រិយឯណា ប្រតិបត្តិដើម្បីសង្រួមចក្ខុន្ទ្រិយនោះ រក្សាចក្ខុន្ទ្រិយ ដល់នូវការសង្រួមក្នុងចក្ខុន្ទ្រិយ ឱ្យរស់ឡើងដោយត្រចៀក... ជុំភ្លិនដោយចម្រុះ... ទទួលសេដោយអណ្តាត... ពាល់ត្រូវដោយដូច្នេះដោយកាយ... ដឹងធម្មារម្មណ៍ដោយចិត្ត ហើយមិនកាន់យកនូវនិមិត្ត មិនកាន់យកនូវអនុព្យញ្ជនៈ

សុត្តន្តបិដក អង្គឧទ្ទិសិកាយស្ស បក្កនិបាតោ

យត្វាធិករណមេនំ មន្ត្រិយំ អសំវុតំ វិហារន្តំ អភិជ្ឈា-
នោមនស្សា ចាបកា អកុសលា ធម្មា អន្ធាស្ស-
វេយ្យំ តស្ស សំវាយ បដិបទ្គតំ រក្ខតំ មន្ត្រិយំ
មន្ត្រិយេ សំវំ អាបទ្គតំ ។ អយំ វុច្ចតិ
ភិក្ខុវេ ធម្មា បដិបទា ។ កតមា ច ភិក្ខុវេ
សមា បដិបទា ។ ឥធិ ភិក្ខុវេ ភិក្ខុ ឧប្បន្នំ
កាមវិតក្កំ ឆាធិវសេតិ បដហតិ វិនោទេតិ សមេតិ
ព្យន្តិករោតិ អនការំ កមេតិ ឧប្បន្នំ ព្យាហនវិតក្កំ...
ឧប្បន្នំ វិហាសាវិតក្កំ... ឧប្បន្នប្បន្នេ ចាបកេ
អកុសលេ ធម្មេ ឆាធិវសេតិ បដហតិ វិនោទេតិ
សមេតិ ព្យន្តិករោតិ អនការំ កមេតិ ។ អយំ
វុច្ចតិ ភិក្ខុវេ សមា បដិបទា ។ ឥមា ខោ
ភិក្ខុវេ ចតស្សោ បដិបទាតិ ។

[១៦] ចតស្សោ ឥមា ភិក្ខុវេ បដិបទា ។
កតមា ចតស្សោ ។ ធុត្វា បដិបទា ធូរាភិក្ខា
ធុត្វា បដិបទា ទិប្បាភិក្ខា សុខា បដិបទា
ធូរាភិក្ខា សុខា បដិបទា ទិប្បាភិក្ខា ។

សុត្តន្តបិដក អង្គត្ថរណិយ បព្ពត្តនិបាត

អកុសលធម៌ទាំងឡាយដ៏លាមក គឺអភិជ្ឈានីនោមនស្ស គប្បីជាប់តាម
 នូវភិក្ខុ ដែលមិនសង្រួមមន្ត្រីន្ទ្រិយនុ៎ះ ព្រោះហេតុតែមិនសង្រួមមន្ត្រីន្ទ្រិយ
 ឯណា ប្រតិបត្តិដើម្បីសង្រួមមន្ត្រីន្ទ្រិយនោះ រក្សាមន្ត្រីន្ទ្រិយ ដល់នូវ
 ការសង្រួមក្នុងមន្ត្រីន្ទ្រិយ ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ នេះហៅថា ប្រតិប័ទ្ធ
 ទូន្មាន (នូវន្ទ្រិយ) ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ចុះប្រតិប័ទ្ធស្ងប់រម្ងាប់
 (វិតក្កៈ) តើដូចម្តេច ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ភិក្កុក៍សាសនានេះ មិន
 បណ្តោយឲ្យកាមវិតក្កៈ ដែលកើតឡើងហើយអាស្រ័យនៅបាន គឺលះបង់
 បន្ទោបង់ រម្ងាប់ ធ្វើឲ្យវិនាស មិនឲ្យកើតមាន មិនបណ្តោយឲ្យព្យាបាទ-
 វិតក្កៈ ដែលកើតឡើងហើយ... មិនបណ្តោយឲ្យវិហឹសាវិតក្កៈដែលកើត
 ឡើងហើយ... មិនបណ្តោយឲ្យអកុសលធម៌ទាំងឡាយដ៏អាត្រក់ ដែល
 កើតឡើងហើយរឿយៗ អាស្រ័យនៅបាន គឺលះបង់ បន្ទោបង់ រម្ងាប់ ធ្វើ
 ឲ្យវិនាស មិនឲ្យកើតមាន ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ នេះហៅថា ប្រតិប័ទ្ធ
 ស្ងប់រម្ងាប់ (វិតក្កៈ) ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ បដិបទ្ធាមាន ៤ យ៉ាងនេះឯង ។

[១៦] ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ បដិបទ្ធានេះមាន ៤ យ៉ាង ។ បដិបទ្ធា
 ៤ គឺអ្វីខ្លះ ។ គឺប្រតិប័ទ្ធលំបាក ទាំងត្រាស់ដឹង ក៏យឺតយូរ ១
 ប្រតិប័ទ្ធលំបាក តែត្រាស់ដឹងបានឆាប់ ១ ប្រតិប័ទ្ធស្រួល តែត្រាស់
 ដឹងយឺតយូរ ១ ប្រតិប័ទ្ធស្រួល ទាំងត្រាស់ដឹង ក៏បានឆាប់ ១ ។

បុគ្គលបណ្ណសក ពង្សកថា ទុតិយោ

ត[្រ] ភិក្ខុវេ យាយំ បដិបទា ទុក្ខា ទន្ធាភិញ្ញា អយំ
 ភិក្ខុវេ បដិបទា ទុក្ខយេនេវ ហីនា អក្ខាយតិ
 យម្បាយំ បដិបទា ទុក្ខា ឥមិនាចាយំ ហីនា
 អក្ខាយតិ យម្បាយំ បដិបទា ទន្ធា ឥមិនាចាយំ
 ហីនា អក្ខាយតិ ។ អយំ ភិក្ខុវេ បដិបទា ទុក្ខ-
 យេនេវ ហីនា អក្ខាយតិ ។ ត[្រ] ភិក្ខុវេ យាយំ
 បដិបទា ទុក្ខា វិច្ឆារភិញ្ញា អយំ ភិក្ខុវេ បដិបទា
 ទុក្ខត្តា ហីនា អក្ខាយតិ ។ ត[្រ] ភិក្ខុវេ យាយំ
 បដិបទា សុខា ទន្ធាភិញ្ញា អយំ ភិក្ខុវេ បដិបទា
 ទន្ធត្តា ហីនា អក្ខាយតិ ។ ត[្រ] ភិក្ខុវេ យាយំ
 បដិបទា សុខា វិច្ឆារភិញ្ញា អយំ ភិក្ខុវេ បដិបទា
 ទុក្ខយេនេវ បណ្ឌិតា អក្ខាយតិ យម្បាយំ បដិបទា
 សុខា ឥមិនាចាយំ បណ្ឌិតា អក្ខាយតិ យម្បាយំ
 បដិបទា វិច្ឆារ ឥមិនាចាយំ បណ្ឌិតា អក្ខាយតិ ។
 អយំ ភិក្ខុវេ បដិបទា ទុក្ខយេនេវ បណ្ឌិតា
 អក្ខាយតិ ។ ឥមា ខោ ភិក្ខុវេ ចតុស្សោ បដិ-
 បទាតិ ។

ចក្ខុវិស័យបណ្ណាសក បដិបទវិធី ទី ២

ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ បណ្ណាបដិបទទាំង ៤ យ៉ាងនោះ បដិបទណា ទាំង
 មានសេចក្តីលំបាក ទាំងត្រាស់ដឹងបានក៏យឺតយូរ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ
 បដិបទនេះ ចាត់ជាថោកទាប ដោយហេតុ ២ ស្ថាន គឺថាប្រតិប័ទ្ធ
 លំបាក ចាត់ជាថោកទាប ដោយប្រតិប័ទ្ធលំបាក ១ ប្រតិប័ទ្ធត្រាស់ដឹង
 បានយឺតយូរ ចាត់ជាថោកទាប ដោយសេចក្តីយឺតយូរ ១ ។ ម្នាលភិក្ខុ
 ទាំងឡាយ នេះចាត់ជាបដិបទថោកទាប ដោយហេតុ ២ ស្ថាន ។
 ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ បណ្ណាបដិបទទាំង ៤ យ៉ាងនោះ បដិបទណា
 លំបាក ត្រាស់ដឹងបានឆាប់ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ បដិបទនេះ ចាត់
 ជាថោកទាប ព្រោះសេចក្តីលំបាក ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ បណ្ណា
 បដិបទទាំង ៤ យ៉ាងនោះ បដិបទណាស្រួល តែទាស់ត្រាស់ដឹងយឺតយូរ
 ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ បដិបទនេះចាត់ជាថោកទាប ព្រោះត្រាស់ដឹង
 យឺតយូរ ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ បណ្ណាបដិបទទាំង ៤ នោះ បដិបទ
 ណាស្រួល ទាំងត្រាស់ដឹងក៏ឆាប់ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ បដិបទនេះ
 ចាត់ជាថ្លៃថ្លា ដោយហេតុ ២ ស្ថាន គឺថាប្រតិប័ទ្ធស្រួល ចាត់ជាថ្លៃថ្លា
 ដោយប្រតិប័ទ្ធ ១ បដិបទណា ត្រាស់ដឹងបានឆាប់ ចាត់ជាថ្លៃថ្លា
 ដោយការត្រាស់ដឹងបានឆាប់ ១ ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ នេះចាត់ជា
 បដិបទថ្លៃថ្លា ដោយហេតុ ២ ស្ថាន ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ បដិបទ
 មាន ៤ យ៉ាងនេះឯង ។

[១៧] អថ ខោ អាយស្មា សារីបុត្តោ យេ ធា-
 យស្មា មហាមោក្ខល្លានោ តេ នុបស្ពន្តមិ ឧបស្ពន្ត-
 មិត្តា អាយស្មតា មហាមោក្ខល្លានេន សន្ធិ្វី សម្មោទិ-
 សម្មោទនីយំ កតំ សារាណីយំ វីតិសារត្ថោ ឯក-
 មន្តំ និសីទិ ។ ឯកមន្តំ និសីទ្នោ ខោ អាយស្មា
 សារីបុត្តោ អាយស្មន្តំ មហាមោក្ខល្លានំ ឯកទេវាច
 ចតស្សោ ឥមា អារុសោ មោក្ខល្លាន បដិបទា ។
 កតមា ចតស្សោ ។ ទុក្ខា បដិបទា ទុក្ខាភិញ្ញា
 ទុក្ខា បដិបទា ទិប្បាភិញ្ញា សុខា បដិបទា ទុក្ខា-
 ភិញ្ញា សុខា បដិបទា ទិប្បាភិញ្ញា ។ ឥមា ខោ អារុសោ
 ចតស្សោ បដិបទា ។ ឥមា សំ អារុសោ ចតស្សន្តំ
 បដិបទានំ កតមំ តេ បដិបទំ អាគម្ម អនុចាទាយ
 អាសវេហំ ចិត្តំ វិបុត្តន្តំ ។ ចតស្សោ ឥមា អារុសោ
 សារីបុត្ត បដិបទា ។ កតមា ចតស្សោ ។ ទុក្ខា
 បដិបទា ទុក្ខាភិញ្ញា ទុក្ខា បដិបទា ទិប្បាភិញ្ញា
 សុខា បដិបទា ទុក្ខាភិញ្ញា សុខា បដិបទា ទិប្បា-
 ភិញ្ញា ។ ឥមា ខោ អារុសោ ចតស្សោ បដិបទា ។

សុត្តន្តបិដក អង្គទូលំទាយ បច្ចកុត្តិយាទ

(១៧) ត្រាវនោះ ព្រះសាវ័បុត្តមានអាយុ ចូលទៅរកព្រះមហា-
មោគ្គល្លានមានអាយុ លុះចូលទៅដល់ហើយ ក៏ធ្វើសេចក្តីរីករាយជា
មួយនឹងព្រះមហាមោគ្គល្លានមានអាយុ លុះបញ្ចប់ពាក្យដែលគួររីករាយ
នឹងពាក្យដែលគួររំលឹកហើយ ក៏គង់ក្នុងទីដ៏សមគួរ ។ លុះព្រះសាវ័បុត្ត
មានអាយុ គង់នៅក្នុងទីដ៏សមគួរហើយ ក៏បានកោលនឹងព្រះមហា-
មោគ្គល្លានមានអាយុថា ម្ចាស់អាវុសោមោគ្គល្លាន បដិបទានេះមាន៤ ។
បដិបទ៤ គឺអ្វីខ្លះ ។ គឺប្រតិប័ទ្ធលំបាក ទាំងត្រាស់ដឹងយ័តយូរ១
ប្រតិប័ទ្ធលំបាក តែត្រាស់ដឹងបានឆាប់១ ប្រតិប័ទ្ធស្រួល តែទាស់ត្រាស់
ដឹងយ័តយូរ១ ប្រតិប័ទ្ធស្រួលទាំងត្រាស់ដឹងក៏បានឆាប់១ ។ ម្ចាស់
អាវុសោ បដិបទានេះមាន ៤ យ៉ាងនេះឯង ។ ម្ចាស់អាវុសោ បណ្តា
បដិបទទាំង ៤ នេះ ចិត្តអ្នកអាស្រ័យទូរ្យបដិបទាណា ទើបរួចចាក
អាសវៈទាំងឡាយ ព្រោះមិនប្រកាន់មាំ ។ ម្ចាស់អាវុសោសាវ័បុត្ត
បដិបទានេះមាន ៤ ។ បដិបទ៤ គឺអ្វីខ្លះ ។ គឺប្រតិប័ទ្ធលំបាក
ទាំងត្រាស់ដឹងយ័តយូរ១ ប្រតិប័ទ្ធលំបាក តែត្រាស់ដឹងបានឆាប់១
ប្រតិប័ទ្ធស្រួល តែទាស់ត្រាស់ដឹងយ័តយូរ១ ប្រតិប័ទ្ធស្រួលទាំងត្រាស់
ដឹងក៏បានឆាប់១ ។ ម្ចាស់អាវុសោ បដិបទានេះមាន ៤ យ៉ាងនេះឯង ។

បុគ្គលបណ្ណសកេ បដិបទវិញ្ញា ទុកិយោ

ឥមាសំ អាវុសោ ចតស្សន្នំ បដិបទានំ យាយំ
 បដិបទា ទុក្ខា ទិប្បកិញ្ញា ឥមំ មេ បដិបទំ
 អាភម្ម អនុចាទាយ អាសវេហំ ចិត្តំ វិមុត្តន្តំ ។

(១៨) អថខោ អាយស្មា មហាមោក្ខល្លានោ
 យេនាយស្មា សាវ័បុត្តោ តេនុបសង្កមិ ឧបសង្កមិត្វា
 អាយស្មតា សាវ័បុត្តេន សន្និ សម្មោទិ សម្មោទនីយំ
 កមំ សារាណីយំ វិតិសាវត្វា ឯកមន្តំ ធិសីទិ ។
 ឯកមន្តំ ធិសីន្នោ ខោ អាយស្មា មហាមោក្ខល្លានោ
 អាយស្មន្តំ សាវ័បុត្តំ ឯកទរោប ចតស្សោ ឥមា អាវុសោ
 សាវ័បុត្តំ បដិបទា ។ កតមា ចតស្សោ ។ ទុក្ខា
 បដិបទា ទិដ្ឋាកិញ្ញា ទុក្ខា បដិបទា ទិប្បកិញ្ញា សុខា
 បដិបទា ទិដ្ឋាកិញ្ញា សុខា បដិបទា ទិប្បកិញ្ញា ។
 ឥមា ខោ អាវុសោ ចតស្សោ បដិបទា ។ ឥមាសំ
 អាវុសោ ចតស្សន្នំ បដិបទានំ កតមំ តេ បដិបទំ
 អាភម្ម អនុចាទាយ អាសវេហំ ចិត្តំ វិមុត្តន្តំ ។
 ចតស្សោ ឥមា អាវុសោ មោក្ខល្លាន បដិបទា ។
 កតមា ចតស្សោ ។ ទុក្ខា បដិបទា ទិដ្ឋាកិញ្ញា

បញ្ចូលបណ្ណាល័យ បដិបទវិញ ទំ ២

ម្នាលអារុសោ បណ្ណាបដិបទាទាំង ៤ នេះ ចិត្តខ្ញុំអាស្រ័យនូវបដិបទា
ដែលជាប្រតិបទីលំបាក តែត្រាស់ដឹងបានឆាប់នេះ ទើបរួចចាកអាសវៈ
ព្រោះមិនប្រកាន់មាំ ។

(១៨) ត្រាថ្នោះ ព្រះមហាមោគ្គល្លានដ៏មានអាយុ ចូល
ទៅរកព្រះសារីបុត្តដ៏មានអាយុ លុះចូលទៅដល់ហើយ ក៏ធ្វើសេចក្តី
រីករាយជាមួយនឹងព្រះសារីបុត្តដ៏មានអាយុ លុះបញ្ចប់ពាក្យដែលគួររីក
រាយនឹងពាក្យគួររឭកហើយ ក៏គង់នៅក្នុងទីដ៏សមគួរ ។ លុះ
ព្រះមហាមោគ្គល្លានដ៏មានអាយុ គង់ក្នុងទីដ៏សមគួរហើយ បាន
ពោលនឹងព្រះសារីបុត្តដ៏មានអាយុ ដូច្នេះថា ម្នាលអារុសោ សារីបុត្ត
បដិបទានេះ មាន ៤ ។ បដិបទា ៤ គឺអ្វីខ្លះ ។ គឺប្រតិបទីលំបាក
ទាំងត្រាស់ដឹងក៏យឺតយូរ ១ ប្រតិបទីលំបាក តែត្រាស់ដឹងបាន
ឆាប់ ១ ប្រតិបទីស្រួល តែត្រាស់ដឹងយឺតយូរ ១ ប្រតិបទីស្រួល
ទាំងត្រាស់ដឹងក៏បានឆាប់ ១ ។ ម្នាលអារុសោ បដិបទាមាន
៤ យ៉ាងនេះឯង ។ ម្នាលអារុសោ បណ្ណាបដិបទាទាំង ៤ នេះ ចិត្ត
អ្នកអាស្រ័យនូវបដិបទា ដែលនាំឲ្យរួចចាកអាសវៈទាំងឡាយ ព្រោះ
មិនប្រកាន់មាំ ។ ម្នាលអារុសោមោគ្គល្លាន បដិបទានេះមាន ៤ ។
បដិបទា ៤ គឺអ្វីខ្លះ ។ គឺប្រតិបទីលំបាក ទាំងត្រាស់ដឹងក៏យឺតយូរ ១

សុត្តន្តបិដកេ អង្គក្នុងនិកាយស្ស ចតុត្ថនិបាតោ

ទុក្ខា បដិបទា វិច្ឆារកិញ្ញា សុខា បដិបទា ទុក្ខា វិញ្ញា
 សុខា បដិបទា វិច្ឆារកិញ្ញា ។ ឥមា ខោ អារុសោ
 ចតស្សោ បដិបទា ។ ឥមាសំ អារុសោ ចតស្សន្តំ
 បដិបទានំ យាយំ បដិបទា សុខា វិច្ឆារកិញ្ញា ឥមំ
 មេ បដិបទំ អាគម្ម អនុបាទាយ អាសវេហំ ចិត្តំ
 វិមុត្តន្តំ ។

(១៩) ចត្តារោមេ ភិក្ខុវេ បុគ្គលា សន្តោ សំវិជ្ជ-
 មាណ លោកស្មី ។ កតមេ ចត្តារោ ។ ឥធិ ភិក្ខុវេ
 ឯកច្ឆោ បុគ្គលោ ទិដ្ឋេវ ធម្មេ សសង្ខារបរិនិព្វាយី
 ហោតិ ។ ឥធិ បន ភិក្ខុវេ ឯកច្ឆោ បុគ្គលោ
 កាយស្ស ភេទា សសង្ខារបរិនិព្វាយី ហោតិ ។
 ឥធិ បន ភិក្ខុវេ ឯកច្ឆោ បុគ្គលោ ទិដ្ឋេវ ធម្មេ
 អសង្ខារបរិនិព្វាយី ហោតិ ។ ឥធិ បន ភិក្ខុវេ
 ឯកច្ឆោ បុគ្គលោ កាយស្ស ភេទា អសង្ខារបរិ-
 និព្វាយី ហោតិ ។ កថញ្ច ភិក្ខុវេ បុគ្គលោ^(១)
 ទិដ្ឋេវ ធម្មេ សសង្ខារបរិនិព្វាយី ហោតិ ។

១ ម. ឯកច្ឆោ បុគ្គលោ ។

សុត្តន្តបិដក អង្គព្រាសិទ្ធិកាយ ចតុត្ថនិបាត

ប្រតិប័ទ្ធលំបាក តែត្រាស់ដឹងបានឆាប់ៗ ប្រតិប័ទ្ធស្រួល តែត្រាស់
 ដឹងយឺតយូរ ប្រតិប័ទ្ធស្រួលទាំងត្រាស់ដឹងក៏បានឆាប់ៗ ។ ម្នាល
 អារុសោ បដិបទាមាន ៤ យ៉ាងនេះឯង ។ ម្នាល អារុសោ បណ្តា
 បដិបទាទាំង ៤ នេះ ចិត្តខ្ញុំអាស្រ័យនូវបដិបទា ដែលជាប្រតិប័ទ្ធស្រួល
 ទាំងត្រាស់ដឹងបានឆាប់នេះ ទើបរួចចាកអាសវៈទាំងឡាយ ព្រោះមិន
 ប្រកាន់មាំ ។

(១៧) ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ បុគ្គល ៤ ពួកនេះ រមែងមានប្រាកដ
 នៅក្នុងលោក ។ បុគ្គល ៤ ពួក ដូចម្តេចខ្លះ ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ
 បុគ្គលពួកខ្លះ ក្នុងលោកនេះ ជាសសង្ខារបរិនិព្វាយី^(១) ក្នុងបច្ចុប្បន្ន ។
 ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ បុគ្គលពួកខ្លះ ក្នុងលោកនេះ លុះបែកផ្ទុយ
 រាងកាយទៅ ទើបជាសសង្ខារបរិនិព្វាយី ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ
 បុគ្គលពួកខ្លះ ក្នុងលោកនេះ ជាអសង្ខារបរិនិព្វាយី^(២) ក្នុងបច្ចុប្បន្ន ។
 ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ បុគ្គលពួកខ្លះ ក្នុងលោកនេះ លុះបែក
 ផ្ទុយរាងកាយទៅ ទើបជាអសង្ខារបរិនិព្វាយី ។ ម្នាលភិក្ខុទាំង-
 ឡាយ ចុះបុគ្គលជាសសង្ខារបរិនិព្វាយី ក្នុងបច្ចុប្បន្ន តើដូចម្តេច ។

១ បុគ្គលដែលដល់ព្រះអរហន្តប្រកបដោយសេចក្តីព្យាយាម ហៅថា សសង្ខារបរិនិព្វាយី ។
 ២ បុគ្គលដែលដល់ព្រះអរហន្ត មិនបាច់ប្រកបដោយសេចក្តីព្យាយាម ហៅថា អសង្ខារ-
 បរិនិព្វាយី ។ អដ្ឋកថា ។

បុគ្គលបណ្ណាសកេ បដិបទវិញ្ញា ទុតិយោ

ឥធិ ភិក្ខុវេ ភិក្ខុ អសុភានុបស្សី កាយេ វិហារតិ
 អាហារេ បដិក្កុលសញ្ញា សព្វលោកេ អនភិរតសញ្ញា
 សព្វសង្ខារេសុ អនិព្វានុបស្សី មរណសញ្ញា ខោ
 បនស្ស អជ្ឈតំ សុបដ្ឋិតា ហោតិ ។ សោ ឥមាធិ
 បញ្ច សេត្តពលាធិ ឧបនិស្សាយ វិហារតិ សន្ធាតលំ
 ហរិតលំ ធុត្តប្បតលំ វិរិយតលំ បញ្ញាតលំ តស្សី-
 មាធិ បញ្ចិន្ទ្រិយាធិ អធិមត្តតាធិ ទាតុកវន្តំ សន្ធិន្ទ្រិយំ
 វិរិយន្ទ្រិយំ សតិន្ទ្រិយំ សមាធិន្ទ្រិយំ បញ្ចិន្ទ្រិយំ សោ
 ឥមេសំ បញ្ចន្ទំ ឥន្ទ្រិយាធិ អធិមត្តតា ទិដ្ឋេវ ធម្មេ
 សសង្ខារបរិនិព្វាយំ ហោតិ ។ ឯវំ ខោ ភិក្ខុវេ
 បុគ្គលោ ទិដ្ឋេវ ធម្មេ សសង្ខារបរិនិព្វាយំ ហោតិ ។
 កថញ្ច ភិក្ខុវេ បុគ្គលោ កាយស្ស ភេទា សសង្ខារ-
 បរិនិព្វាយំ ហោតិ ។ ឥធិ ភិក្ខុវេ ភិក្ខុ អសុភានុបស្សី
 កាយេ វិហារតិ អាហារេ បដិក្កុលសញ្ញា សព្វ-
 លោកេ អនភិរតសញ្ញា សព្វសង្ខារេសុ អនិព្វានុបស្សី
 មរណសញ្ញា ខោ បនស្ស អជ្ឈតំ សុបដ្ឋិតា ហោតិ ។
 សោ ឥមាធិ បញ្ច សេត្តពលាធិ ឧបនិស្សាយ វិហារតិ

ចក្ខុវិស័យសក បដិបទវគ្គ ទី២

ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ភិក្ខុកងសាសនានេះ តិចារណាឃើញគ្រឿង
 មិនស្អាតក្នុងកាយ កំណត់សេចក្តីបដិកូលក្នុងអាហារ កំណត់សេចក្តី
 មិនត្រឹមត្រូវ ក្នុងលោកទាំងពួង ឃើញទូរសេចក្តីមិនទៀង ក្នុង
 សង្ខារទាំងពួង មួយទៀត ភិក្ខុនោះ កំណត់សេចក្តីស្លាប់ ដម្កល់
 ទុកដោយប្រពៃព្វដ៏ខាងក្នុង ។ ភិក្ខុនោះ តែងពាស្រ័យទូរសេចក្តីពល
 (ធម៌ជាតិទាំងប្រាំសែនៈ) ៥ នេះ គឺសទ្ធាពល ហិរិពល ឧត្តប្បពល
 វិរិយពល បញ្ញាពល ឥន្ទ្រិយ ៥ នេះ គឺសង្ខារិយ វិរិយិយ សតិទ្រិយ
 សមាធិទ្រិយ បញ្ញាទ្រិយ ដ៏ក្លៀវក្លា វែងឆ្ងាយប្រាកដដល់ភិក្ខុនោះ
 ព្រោះឥន្ទ្រិយទាំង៥នេះក្លៀវក្លាដែរ ភិក្ខុនោះក៏ជាសសង្ខារបរិនិព្វាយ
 ក្នុងបច្ចុប្បន្ន ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ បុគ្គលជាសសង្ខារបរិនិព្វាយ
 ក្នុងបច្ចុប្បន្នយ៉ាងនេះ ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ចុះបុគ្គលលុះបែកផ្ទុយ
 រាងកាយទៅ ទើបជាសសង្ខារបរិនិព្វាយ តើដូចម្តេច ។ ម្នាលភិក្ខុ
 ទាំងឡាយ ភិក្ខុកងសាសនានេះ តិចារណាឃើញគ្រឿងមិនស្អាតក្នុង
 កាយ កំណត់សេចក្តីបដិកូលក្នុងអាហារ កំណត់សេចក្តីមិនត្រឹមត្រូវ
 ក្នុងលោកទាំងពួង ឃើញទូរសេចក្តីមិនទៀង ក្នុងសង្ខារទាំងពួង
 មួយទៀត ភិក្ខុនោះ កំណត់សេចក្តីស្លាប់ ដម្កល់ទុកដោយប្រពៃ
 ព្វដ៏ខាងក្នុង ។ ភិក្ខុនោះ តែងពាស្រ័យទូរសេចក្តីពលទាំង ៥ នេះ

សុត្តន្តបិដកេ អង្គន្ទ្រាណិកាយស្ស បក្កកុដិបាតោ

សទ្ធាពាលំ ហិរិពាលំ ឌុត្តប្បពាលំ វិរិយពាលំ បញ្ញាពាលំ
 តស្សីមាណំ បញ្ចិន្ទិយាណំ មុទុទិ ចាតុកវន្តំ សទ្ធិន្ទិយំ
 វិរិយន្ទិយំ សត្តិន្ទិយំ សមាធិន្ទិយំ បញ្ចិន្ទិយំ សោ
 ភមេសំ បញ្ចន្ទំ ឥន្ទិយាណំ មុទុត្តា កាយស្ស
 ភេទា សសម្ព័ន្ធហរិទិព្វាយី ហោតិ ។ ឯវំ ។ ទា
 ភិក្ខុវេ បុត្តលោ កាយស្ស ភេទា សសម្ព័ន្ធហរិ-
 ទិព្វាយី ហោតិ ។ កថេព្វ ភិក្ខុវេ បុត្តលោ
 ជិដ្ឋេវ ឯម្មេ អសម្ព័ន្ធហរិទិព្វាយី ហោតិ ។ ឥធិ ភិក្ខុវេ
 ភិក្ខុ វិវិដ្ឋេវ កាមេហិ ។ បេ ។ បឋមំ ឈានំ
 ឧបសម្បជ្ជំ វិហរតិ វិតត្តវិចារាណំ វ្យាបសមា ។ បេ ។
 ទុតិយំ ឈានំ ឧបសម្បជ្ជំ វិហរតិ ចិត្តិយា ច
 វិរាតា ។ បេ ។ តតិយំ ឈានំ ឧបសម្បជ្ជំ វិហរតិ
 សុខស្ស ច បហាណា ទុក្ខស្ស ច បហាណា ។ បេ ។
 ចតុត្ថំ ឈានំ ឧបសម្បជ្ជំ វិហរតិ ។ សោ ឥមាណំ
 បញ្ច សេត្តពលាណំ ឧបនិស្សាយ វិហរតិ សទ្ធា-
 ពាលំ ហិរិពាលំ ឌុត្តប្បពាលំ វិរិយពាលំ បញ្ញាពាលំ

សុត្តន្តបិដក អង្គគ្គរតិកាយ បត្តក្ខនិបាត

ភីសទ្ធាពល ហិរិពល ឧត្តប្បពល វិរិយពល បញ្ញាពល ឥន្ទ្រិយ ៥
 នេះគឺ សទ្ធិន្ទ្រិយ វិរិយន្ទ្រិយ សត្តិន្ទ្រិយ សមាធិន្ទ្រិយ បញ្ញាន្ទ្រិយ
 នៅទន់ខ្សោយ រមែងកើតប្រាកដដល់ភិក្ខុនោះ ព្រោះឥន្ទ្រិយទាំង៥នេះ
 នៅទន់ខ្សោយដែរ ភិក្ខុនោះ លុះបែកឆ្ងាយរាងកាយទៅ ទើបជា
 សសង្ខារបរិនិព្វាយ ។ ម្ចាស់ភិក្ខុទាំងឡាយ បុគ្គលលុះបែកឆ្ងាយរាង
 កាយទៅ ទើបជាសសង្ខារបរិនិព្វាយយ៉ាងនេះ ។ ម្ចាស់ភិក្ខុទាំងឡាយ
 ចុះបុគ្គលជាអសង្ខារបរិនិព្វាយ ក្នុងបច្ចុប្បន្ននេះ តើដូចម្តេច ។ ម្ចាស់
 ភិក្ខុទាំងឡាយ ភិក្ខុក្នុងសាសនានេះ ស្ងាត់ចាកកាមទាំងឡាយ ។ បេ ។
 ចូលកាន់បឋមជ្ឈាន ព្រោះរម្ងាប់នូវវិតក្កៈ វិចារៈ ។ បេ ។ ចូលកាន់
 ទុតិយជ្ឈាន ព្រោះនឿយណាយចាកបីតិផង ។ បេ ។ ចូលកាន់
 តតិយជ្ឈាន ព្រោះលះបង់នូវសុខផង លះបង់នូវទុក្ខផង ។ បេ ។ ចូល
 កាន់បត្តតជ្ឈាន ។ ភិក្ខុនោះ តែងពាស្រ័យនូវសេក្ខពលទាំង ៥ នេះ
 ភីសទ្ធាពល ហិរិពល ឧត្តប្បពល វិរិយពល បញ្ញាពល

បុគ្គលបណ្ណាសកេ បដិវេទនា ទុតិយោ

តស្សីមាណំ បញ្ចន្ទ្រិយាណំ អនិមត្តាណំ ចាតុកុវន្តំ សុទ្ធិ-
 ទ្ធិយំ វិរិយន្ទ្រិយំ សតិទ្ធិយំ សមាធិទ្ធិយំ បញ្ចន្ទ្រិយំ
 សោ វេសេសំ បញ្ចន្ទ្រំ វេទន្ទ្រិយាណំ អនិមត្តត្តា ទិដ្ឋេវ ធម្មេ
 អសម្ព័ន្ធវរិណិញាយំ ហោតិ ។ ឯវំ ខោ ភិក្ខុវេ បុគ្គលោ
 ទិដ្ឋេវ ធម្មេ អសម្ព័ន្ធវរិណិញាយំ ហោតិ ។ កតំ ញា
 ភិក្ខុវេ បុគ្គលោ កាយស្ស ភេទា អសម្ព័ន្ធវរិណិញាយំ
 ហោតិ ។ វេទ ភិក្ខុវេ ភិក្ខុ វិវិច្ឆេវ កាមេហិ ។ បេ ។
 បឋមំ ឈានំ ឧបសម្មន្នំ វិហរតិ វិតត្តវិចារាណំ វិប-
 សមា ។ បេ ។ ទុតិយំ ឈានំ ឧបសម្មន្នំ វិហរតិ បីតិយា
 ច វិរាតា ។ បេ ។ តតិយំ ឈានំ ឧបសម្មន្នំ វិហរតិ
 សុខស្ស ច បហាណា ទុក្ខស្ស ច បហាណា ។ បេ ។
 ចតុត្ថំ ឈានំ ឧបសម្មន្នំ វិហរតិ ។ សោ វេមាណំ បញ្ច
 សេក្ខតលាណំ ឧបនិស្សាយ វិហរតិ សទ្ធាតលំ ហិរិតលំ
 ឱត្តប្បតលំ វិរិយតលំ បញ្ញាតលំ តស្សីមាណំ បញ្ចន្ទ្រិ-
 យាណំ មុទ្ធនំ ចាតុកុវន្តំ សុទ្ធិទ្ធិយំ វិរិយន្ទ្រិយំ សតិទ្ធិយំ
 សមាធិទ្ធិយំ បញ្ចន្ទ្រិយំ សោ វេសេសំ បញ្ចន្ទ្រំ វេទន្ទ្រិយាណំ
 មុទ្ធត្តា កាយស្ស ភេទា អសម្ព័ន្ធវរិណិញាយំ ហោតិ ។

បញ្ចូលបញ្ញាសារ បដិបទវិធី ទី ២

ឥន្ទ្រិយទាំង ៥ នេះ គឺសទ្ធិន្ទ្រិយ វិវិធីន្ទ្រិយ សត្តន្ទ្រិយ សមាធិន្ទ្រិយ
 បញ្ញាទ្រិយ ដ៏ត្រូវវិជ្ជា វេទនាភក្តិប្រាកដដល់ភិក្ខុនោះ ព្រោះឥន្ទ្រិយទាំង ៥
 នេះ ត្រូវវិជ្ជាដែរ ភិក្ខុនោះ ទើបជាអសន្ធិរាបរិនិព្វាយ ក្នុងបច្ចុប្បន្ន ។
 ម្ចាស់ភិក្ខុទាំងឡាយ បុគ្គលជាអសន្ធិរាបរិនិព្វាយ ក្នុងបច្ចុប្បន្ន យ៉ាងនេះ ។
 ម្ចាស់ភិក្ខុទាំងឡាយ ចុះបុគ្គល លុះតែបែកឆ្ងាយពន្លឺកាយទៅ ទើបជា
 អសន្ធិរាបរិនិព្វាយ តើដូចម្តេច ។ ម្ចាស់ភិក្ខុទាំងឡាយ ភិក្ខុក្នុង
 សាសនានេះ សូមស្វាគមន៍ចាកកាយទាំងឡាយ ។ បេ ។ ចូលកាន់
 បឋមជ្ឈាន ព្រោះឲ្យបំបាត់វិវាទៈ វិចារៈ ។ បេ ។ ចូលកាន់ទុតិយជ្ឈាន
 ព្រោះឲ្យឃើញឈាមចាកបីតិផង ។ បេ ។ ចូលកាន់តតិយជ្ឈាន ព្រោះ
 លះបង់នូវសុខផង លះបង់នូវទុក្ខផង ។ បេ ។ ក៏ចូលកាន់ចតុត្ថជ្ឈាន ។
 ភិក្ខុនោះ តែងអាស្រ័យនូវសេក្ខពាលទាំង ៥ នេះ គឺសទ្ធិន្ទ្រិយ ហិរិពាល
 ឥត្តប្បពាល វិវិធីពាល បញ្ញាពាល ឥន្ទ្រិយទាំង ៥ នេះ គឺសទ្ធិន្ទ្រិយ
 វិវិធីន្ទ្រិយ សត្តន្ទ្រិយ សមាធិន្ទ្រិយ បញ្ញាទ្រិយ នៅទន់ខ្សោយ វេទនា
 ភក្តិប្រាកដដល់ភិក្ខុនោះ ព្រោះតែឥន្ទ្រិយទាំង ៥ នេះ ទៅទន់ខ្សោយដែរ
 ភិក្ខុនោះ លុះតែបែកឆ្ងាយពន្លឺកាយទៅ ទើបជាអសន្ធិរាបរិនិព្វាយ ។

សុត្តន្តបិដក អង្គនិកាយស្ស ចតុត្ថម្ភ

ឯវំ ខោ ភិក្ខុវេ បុគ្គលោ កាយស្ស ភេនា
អសម្ពាទ្ធ បរិទិព្វាយំ ហោតិ ។ ឥមេ ខោ ភិក្ខុវេ ចត្តារោ
បុគ្គលោ សង្ខោ សំវិជ្ជមានោ លោកស្មិនំ ។

[២០] ឯតំ សមយំ អាយស្ស អានន្តោ កោ-
សន្តិយំ វិហរតិ យោសិតារាមេ ។ តត្រ ខោ អាយស្ស
អានន្តោ ភិក្ខុ អាមន្តេសិ អាវុសោ ភិក្ខុវេតិ ។
អាវុសោតិ ខោ តេ ភិក្ខុ អាយស្សតោ អានន្តស្ស
បច្ចុស្សោសុំ ។ អាយស្ស អានន្តោ ឯតទរោច យោ ហិ
កោចិ អាវុសោ ភិក្ខុ វា ភិក្ខុនំ វា មម សន្តិកេ
អរហត្តប្បតិ ព្យាករោតិ សព្វសោ ចត្វហិ មគ្គហិ
ឯតេសំ វា អញ្ញាតវេន ។ កតមេហិ ចត្វហិ ។ ឥធាវុសោ
ភិក្ខុ សមថបុព្វន្តមំ វិបស្សនំ កាវេតិ តស្ស សមថ-
បុព្វន្តមំ វិបស្សនំ ភាវយតោ មគ្គោ សញ្ញាយតិ^(១) ។
សោ តំ មគ្គំ អាសេវតិ កាវេតិ ពហុលីករោតិ
តស្ស តំ មគ្គំ អាសេវតោ ភាវយតោ ពហុលីករោតោ
សញ្ញាជនានិ បរិយន្តិ អនុសយា ព្យន្តិហោន្តិ ។

១ ម. បញ្ញាយតីតិ វិស្សតិ ។

សុត្តន្តបិដក អង្គព្រាសិកាយ បុគ្គលនិបាត

ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ បុគ្គលល្អះតែបែកឆ្ងាយរាងកាយទៅ ទើបជា
អសន្ធិរបរិនិព្វាយី យ៉ាងនេះឯង ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ បុគ្គល
ទាំង ៤ ពួកនេះ រមែងមានប្រាកដនៅក្នុងលោក ។

[២០] សម័យមួយ ព្រះអានន្ទដ៏មានអាយុ នៅក្នុងឃោសិតាម
ជិតក្រុងកោសម្ពី ។ ក្នុងទីនោះ ព្រះអានន្ទដ៏មានអាយុ បានហៅ
ភិក្ខុទាំងឡាយ មកថា ម្នាលភិក្ខុដ៏មានអាយុទាំងឡាយ ។ ភិក្ខុទាំងនោះ
ទទួលតបថេរវាចានៃព្រះអានន្ទដ៏មានអាយុថា កុណា អារុសោ ។
ព្រះអានន្ទដ៏មានអាយុ ក៏បានពោលពាក្យដូច្នេះថា ម្នាលអារុសោ
ទាំងឡាយ សហគម្មិកឯណាមួយ ជាភិក្ខុក្តី ភិក្ខុនិក្ខី ព្យាករនូវ
ការដល់ព្រះអរហត្ត ក្នុងសំណាក់ខ្ញុំ ដោយមគ្គទាំង ៤ ឬបណ្ណាមគ្គ
ទាំង ៤ នេះ មគ្គណាមួយ ដោយអាការៈទាំងឡាយ ។ មគ្គទាំង ៤
គឺអ្វីខ្លះ ។ ម្នាលអារុសោទាំងឡាយ ភិក្ខុក្នុងសាសនានេះ ចំរើន
វិបស្សនា មានសមថៈជាប្រធាន កាលលោកចំរើនវិបស្សនា មានសមថៈ
ជាប្រធាន មគ្គក៏កើតឡើង ។ លោកក៏បន្សំ ចំរើន ធ្វើឲ្យច្រើន
នូវមគ្គនោះ កាលបើលោកបន្សំ ចំរើន ធ្វើឲ្យច្រើនឡើងនូវមគ្គនោះ លោក
ក៏អាចលះបង់សញ្ញាជនៈទាំងឡាយបាន ទាំងអនុស្សយក៏អស់ទៅ ។

ចក្ខុវិស័យបញ្ញាសក បដិបទវិញ្ញា ទុតិយោ

បុន ចបរំ អាវុសោ ភិក្ខុ វិបស្សនាបុព្វង្គមំ សមមំ
 ភាវេតិ តស្ស វិបស្សនាបុព្វង្គមំ សមមំ ភាវយតោ
 មក្កោ សញ្ញាយតិ ។ សោ តំ មក្កំ អាសេវេតិ
 ភាវេតិ ពហុលីករោតិ តស្ស តំ មក្កំ អាសេវតោ
 ភាវយតោ ពហុលីករោតោ សញ្ញាជនាធិ បហីយន្តិ
 អនុសយា ព្យង្គិហោន្តិ ។ បុន ចបរំ អាវុសោ
 ភិក្ខុ សមមំវិបស្សនំ យុគនទ្ធិ ភាវេតិ តស្ស
 សមមំវិបស្សនំ យុគនទ្ធិ ភាវយតោ មក្កោ សញ្ញា-
 យតិ ។ សោ តំ មក្កំ អាសេវេតិ ភាវេតិ ពហុលី-
 ករោតិ តស្ស តំ មក្កំ អាសេវតោ ភាវយតោ
 ពហុលីករោតោ សញ្ញាជនាធិ បហីយន្តិ អនុសយា
 ព្យង្គិហោន្តិ ។ បុន ចបរំ អាវុសោ ភិក្ខុនោ ធម្មទុច្ច-
 រិក្ខុហិតំ មានសំ^(១) ហោតិ សោ អាវុសោ សមយោ
 យន្តិ ចិត្តំ អជ្ឈតំយេវ សន្តិដ្ឋតិ សន្តិសីទតិ ឯកោធិ
 ហោតិ សមាធិយតិ តស្ស មក្កោ សញ្ញាយតិ ។

១ ឧ. ធម្មទុច្ចរិក្ខុហិតមាតា ។

ចក្ខុវិស័យបណ្ណាសក បដិបទវិញ្ញា ទី ២

ម្នាល អារុសោទាំងឡាយ មួយទៀត ភិក្ខុចំរើនសមថៈ មានវិបស្សនា
 ជាប្រធាន កាលលោកចំរើនសមថៈ មានវិបស្សនា ជាប្រធាន មគ្គ
 ក៏កើតឡើង ។ លោកក៏បន្ត ចំរើន ធ្វើឲ្យច្រើននូវមគ្គនោះ កាលបើ
 លោកបន្ត ចំរើន ធ្វើឲ្យច្រើននូវមគ្គនោះ លោកក៏អាចលះបង់សញ្ញា-
 ជនៈបាន ទាំងអនុស្សយក៏អស់ទៅ ។ ម្នាល អារុសោទាំងឡាយ មួយទៀត
 ភិក្ខុចំរើនសមថៈនឹងវិបស្សនា ជាគូនឹងគ្នា កាលលោកចំរើនសមថៈ
 នឹងវិបស្សនា ជាគូនឹងគ្នា មគ្គក៏កើតឡើង ។ លោកក៏បន្ត ចំរើន
 ធ្វើឲ្យច្រើននូវមគ្គនោះ កាលបើលោកបន្ត ចំរើន ធ្វើឲ្យច្រើននូវមគ្គ
 នោះ លោកក៏អាចលះបង់សញ្ញាជនៈបាន ទាំងអនុស្សយក៏អស់ទៅ ។
 ម្នាល អារុសោទាំងឡាយ មួយទៀត ចិត្តរបស់ភិក្ខុដែលឧទ្ធចូច (វិបស្ស-
 នូបក្កិលេស ១០) ក្នុងសមថៈនឹងវិបស្សនាធម៌ក្នុងកាន់មាំ ម្នាល អារុសោ
 ទាំងឡាយ ផលសម័យដែលចិត្តឈប់នឹង ស្ងប់ស្ងៀម មានការម្នាក់
 ខ្ពស់ឯក នៅខាងក្នុង ជាសមាធិ មគ្គវិមល៍កើតឡើងដល់ភិក្ខុនោះ ។

សុត្តន្តបិដកេ អង្គុត្តរនិកាយស្ស ចតុត្ថម្ភជាតោ

សោ ភំ មក្កំ អាសេវតិ ភាវេតិ ពហុលីកោភិ
 តស្ស ភំ មក្កំ អាសេវតោ ភាវយតោ ពហុលីកា-
 ភោតោ សញ្ញោជនាជំ បហីយន្តិ អនុសយា ព្យន្តិ-
 ហោន្តិ ។ យោ ហិ កោចិ អារុសោ ភិក្ខុ វា
 ភិក្ខុនី វា មម សន្តិភេ អរហត្តប្បត្តិ ព្យាកោភិ
 សព្វសោ ឥមេហិ ចត្វហិ មក្កេហិ ឯតេសំ វា
 អពាតវេនាតិ ។

បដិបទវិញ្ញោ ទុតិយោ ។

តិស្សុទ្ធានំ

សុទ្ធិនំ វិត្តនំ អសុទ្ធិនំ^(១)

ទ្វេ ខមា ទុកយេន^(២) ច

មោក្កល្លានោ សារីរុត្តោ សុទ្ធាវំ

យុកនទ្វេន ចាតិ ។

១ ឧ. អសុទ្ធិ (អសុរុទ្ធិ យុត្តករំ) ។ ២ ឧ. ទុកយេន ច (ឧកយេន ចាតិ យុត្តករំ) ។

សុត្តន្តបិដក អង្គត្ថវទ្ធ ចតុត្ថម្ភ

លោកក៏បន្តិច ចំរើន ធ្វើឲ្យច្រើននូវមគ្គនោះ កាលបើលោកបន្តិច ចំរើន
 ធ្វើឲ្យច្រើននូវមគ្គនោះ លោកក៏អាចលះបង់សញ្ញាជនៈទាំងឡាយបាន
 ទាំងអនុស័យក៏អស់ទៅ ។ ម្ចាស់អាវុស្តទាំងឡាយ សហធម្មិកឯណា
 មួយ ជាភិក្ខុ ជាភិក្ខុនី ព្យាករនូវការដល់ព្រះអរហន្ត ក្នុងសំណាកខ្ញុំ
 ដោយមគ្គទាំង ៤ នេះ ឬក៏បណ្តាមគ្គទាំង ៤ នោះ ដោយមគ្គណាមួយ
 ដោយ អាការទាំងពួងបាន ។

ចប់ បដិបទវគ្គ ទី ២ ។

ឧទាននៃបដិបទវគ្គនោះ

និយាយអំពីបដិបទ ៤ យ៉ាងដោយសង្ខេប ១ អំពីបដិបទ
 ៤ យ៉ាងដោយពិស្តារ ១ អំពីបដិបទ ៤ យ៉ាង មានភិក្ខុ
 ពិចារណាឃើញថា មិនស្អាតជាងើប ១ អំពីបដិបទ ៤ យ៉ាង
 មានសេចក្តីអត់ធនជាងើប ២ លើក អំពីបដិបទវគ្គដោយ
 ចំណែកពីរ ១ អំពីរឿងព្រះមោគ្គល្លាន ១ អំពីព្រះសារីបុត្ត ១
 អំពីសស្ស្តារបរិទិព្វាយជាងើប ១ អំពីការចំរើនសមថៈនឹង
 រិបស្សនាជាគូនឹងគ្នា ១ ។

សញ្ញាតនិយមិត្តោ តតិយោ

(២០) កាយេ វា ភិក្ខុវេ សតិ កាយសញ្ញាតនា-
ហេតុ ឧប្បជ្ឈតិ អជ្ឈតំ សុខទុក្ខំ វាចាយ វា ភិក្ខុវេ
សតិ វេសញ្ញាតនាហេតុ ឧប្បជ្ឈតិ អជ្ឈតំ សុខ-
ទុក្ខំ មនេ វា ភិក្ខុវេ សតិ មនោសញ្ញាតនាហេតុ
ឧប្បជ្ឈតិ អជ្ឈតំ សុខទុក្ខំ អវិជ្ជាបច្ចយា វា ។
សាមំ វា តំ ភិក្ខុវេ កាយសម្មាវំ អភិសម្ពុរោតិ
យំបច្ចយាស្ស តំ ឧប្បជ្ឈតិ អជ្ឈតំ សុខទុក្ខំ បរេ
វាស្ស តំ ភិក្ខុវេ កាយសម្មាវំ អភិសម្ពុរោតិ
យំបច្ចយាស្ស តំ ឧប្បជ្ឈតិ អជ្ឈតំ សុខទុក្ខំ
សម្មាសាធា វា តំ ភិក្ខុវេ កាយសម្មាវំ អភិសម្ពុរោតិ
យំបច្ចយាស្ស តំ ឧប្បជ្ឈតិ អជ្ឈតំ សុខទុក្ខំ
អសម្មាសាធា វា តំ ភិក្ខុវេ កាយសម្មាវំ អភិសម្ពុរោតិ
យំបច្ចយាស្ស តំ ឧប្បជ្ឈតិ អជ្ឈតំ សុខទុក្ខំ ។

សញ្ញាតនិយមិត្ត ទី ៣

[២១] ម្ចាស់ភិក្ខុទាំងឡាយ កាលបើកាយទ្វារ^(១) មាន សុខទុក្ខ
ជាខាងក្នុង រឺមិនកើតឡើង ព្រោះកាយសញ្ញាតនា^(២) ជាហេតុ
ម្ចាស់ភិក្ខុទាំងឡាយ កាលបើវិចារមាន សុខទុក្ខជាខាងក្នុង រឺបែង
កើតឡើង ព្រោះវិចារសញ្ញាតនាជាហេតុ ម្ចាស់ភិក្ខុទាំងឡាយ កាលបើ
មនោទ្វារមាន សុខទុក្ខជាខាងក្នុង រឺបែងកើតឡើង ព្រោះមនោ-
សញ្ញាតនាជាហេតុ ឬ ព្រោះអវិជ្ជាជាបច្ច័យ ។ ម្ចាស់ភិក្ខុទាំងឡាយ
បុគ្គលតាក់តែងកាយសង្ខារដោយខ្លួនឯង ដែលជាបច្ច័យ នាំឲ្យសុខទុក្ខ
ជាខាងក្នុង កើតឡើងក៏មាន ម្ចាស់ភិក្ខុទាំងឡាយ បុគ្គលដទៃតាក់តែង
កាយសង្ខារ ដែលជាបច្ច័យ នាំឲ្យសុខទុក្ខជាខាងក្នុង កើតឡើងក៏មាន
ម្ចាស់ភិក្ខុទាំងឡាយ បុគ្គលមានសេចក្តីដឹងច្បាស់^(៣) តាក់តែងកាយ-
សង្ខារ ដែលជាបច្ច័យ នាំឲ្យសុខទុក្ខជាខាងក្នុង កើតឡើងក៏មាន ម្ចាស់
ភិក្ខុទាំងឡាយ បុគ្គលដែលមិនមានសេចក្តីដឹងច្បាស់ តាក់តែងកាយ-
សង្ខារ ដែលជាបច្ច័យ នាំឲ្យសុខទុក្ខជាខាងក្នុង កើតឡើងក៏មាន ។

១ នឹងហៅថាកាយវិញ្ញាណដូច្នេះវិញក៏បាន ។ ២ ការសម្រេចនៃចេតនាក្នុងកាយទ្វារហៅថា
កាយសញ្ញាតនា។ តោះមាន ២០ គឺជាភាពរិចរាត ៨ ជាអកុសល ១២ ។ វិចារសញ្ញាតនា
និងមនោសញ្ញាតនា ក៏ដូចគ្នានឹងកាយសញ្ញាតនាដែរ ។ ៣ គឺដឹងច្បាស់នូវកុសលថាកុសល
មែន បើជាអកុសលថាអកុសលមែន ដូច្នេះជាដើម ។ អដ្ឋកថា ។

សុត្តន្តបិដកេ អង្គន្តរនិកាយស្ស ចក្កន្តិយតោ

សាមំ វា នំ ភិក្ខុវេ វេសិស្កោ អភិសង្ការោ
 យំបច្ចយាស្ស នំ ឧប្បជ្ឈតិ អជ្ឈតំ សុខទុក្ខំ បរ
 វាស្ស នំ ភិក្ខុវេ វេសិស្កោ អភិសង្ការោ យំបច្ច-
 យាស្ស នំ ឧប្បជ្ឈតិ អជ្ឈតំ សុខទុក្ខំ សម្មជានោ
 វា នំ ភិក្ខុវេ វេសិស្កោ អភិសង្ការោ យំបច្ចយាស្ស
 នំ ឧប្បជ្ឈតិ អជ្ឈតំ សុខទុក្ខំ អសម្មជានោ វា
 នំ ភិក្ខុវេ វេសិស្កោ អភិសង្ការោ យំបច្ចយាស្ស
 នំ ឧប្បជ្ឈតិ អជ្ឈតំ សុខទុក្ខំ ។ សាមំ វា នំ
 ភិក្ខុវេ មនោស្កោ អភិសង្ការោ យំបច្ចយាស្ស
 នំ ឧប្បជ្ឈតិ អជ្ឈតំ សុខទុក្ខំ បរ វាស្ស ភិក្ខុវេ
 មនោស្កោ អភិសង្ការោ យំបច្ចយាស្ស នំ
 ឧប្បជ្ឈតិ អជ្ឈតំ សុខទុក្ខំ សម្មជានោ វា នំ
 ភិក្ខុវេ មនោស្កោ អភិសង្ការោ យំបច្ចយាស្ស នំ
 ឧប្បជ្ឈតិ អជ្ឈតំ សុខទុក្ខំ អសម្មជានោ វា នំ ភិក្ខុវេ
 មនោស្កោ អភិសង្ការោ យំបច្ចយាស្ស នំ ឧប្បជ្ឈតិ
 អជ្ឈតំ សុខទុក្ខំ ។ ឥមេសុ ភិក្ខុវេ ធម្មេសុ
 អវិជ្ជា អនុបតិកា អវិជ្ជាយត្រេ អសេសវិវាទនិរោធា

សុត្តន្តបិដក អង្គទី៣ វិញ្ញាណ បញ្ចក្កនិកាយ

ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ បុគ្គលតាក់តែងវិចីសម្ភារដោយខ្លួនឯង ដែល
 ជាបច្ច័យនាំឲ្យសុខទុក្ខជាខាងក្នុង កើតឡើងក៏មាន ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ
 បុគ្គលដទៃតាក់តែងវិចីសម្ភារ ដែលជាបច្ច័យនាំឲ្យសុខទុក្ខជាខាងក្នុង
 កើតឡើងក៏មាន ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ បុគ្គលមានសេចក្តីដឹងច្បាស់
 តាក់តែងវិចីសម្ភារ ដែលជាបច្ច័យនាំឲ្យសុខទុក្ខជាខាងក្នុង កើតឡើង
 ក៏មាន ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ បុគ្គលតាក់តែងមនោសម្ភារដោយ
 ខ្លួនឯង ដែលជាបច្ច័យនាំឲ្យសុខទុក្ខជាខាងក្នុង កើតឡើងក៏មាន ម្នាល
 ភិក្ខុទាំងឡាយ បុគ្គលដទៃតាក់តែងមនោសម្ភារ ដែលជាបច្ច័យ
 នាំឲ្យសុខទុក្ខជាខាងក្នុង កើតឡើងក៏មាន ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ បុគ្គល
 មានសេចក្តីដឹងច្បាស់ តាក់តែងមនោសម្ភារ ដែលជាបច្ច័យនាំឲ្យសុខ
 ទុក្ខជាខាងក្នុង កើតឡើងក៏មាន ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ បុគ្គលដែលមិន
 មានសេចក្តីដឹងច្បាស់ តាក់តែងមនោសម្ភារ ដែលជាបច្ច័យនាំឲ្យសុខ
 ទុក្ខជាខាងក្នុង កើតឡើងក៏មាន ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ អវិជ្ជាតែងជាប់
 តាមទៅក្នុងធម៌ទាំងនេះ ព្រោះអវិជ្ជាវិនាសរលត់មិនមានសេសសល់

សោ កាយោ ន ហោតិ យំបច្ចយាស្ស តំ ឧប្បជ្ឈតិ
អជ្ឈតំ សុខទុក្ខំ សា វាចា ន ហោតិ យំបច្ចយាស្ស តំ
ឧប្បជ្ឈតិ អជ្ឈតំ សុខទុក្ខំ សោ មនោ ន ហោតិ
យំបច្ចយាស្ស តំ ឧប្បជ្ឈតិ អជ្ឈតំ សុខទុក្ខំ ខេត្តនំ
ន ហោតិ... វត្ថុនំ ន ហោតិ... អាយតននំ ន
ហោតិ... អធិការណ៍នំ ន ហោតិ យំបច្ចយាស្ស តំ
ឧប្បជ្ឈតិ អជ្ឈតំ សុខទុក្ខំ ។ ចត្តារោមេ ភិក្ខុវេ
អត្តភាវប្បដិលាភា ។ កតមេ ចត្តារោ ។ អត្ថំ ភិក្ខុវេ
អត្តភាវប្បដិលាភោ យស្មី អត្តភាវប្បដិលាភេ
អត្តសញ្ញេតនា កមតិ នោ បរសញ្ញេតនា ។ អត្ថំ
ភិក្ខុវេ អត្តភាវប្បដិលាភោ យស្មី អត្តភាវប្បដិលាភេ
បរសញ្ញេតនា កមតិ នោ អត្តសញ្ញេតនា ។ អត្ថំ
ភិក្ខុវេ អត្តភាវប្បដិលាភោ យស្មី អត្តភាវប្បដិលាភេ
អត្តសញ្ញេតនា ច កមតិ បរសញ្ញេតនា ច ។ អត្ថំ
ភិក្ខុវេ អត្តភាវប្បដិលាភោ យស្មី អត្តភាវប្បដិលាភេ
នេវ អត្តសញ្ញេតនា កមតិ នោ បរសញ្ញេតនា ។
ឥមេ ខោ ភិក្ខុវេ ចត្តារោ អត្តភាវប្បដិលាភាតិ ។

បញ្ចប់បណ្ណាល័យ សញ្ញាសិរីវិបុល ទី ៣

កាយនោះ រមែងមិនជាបច្ច័យនាំឲ្យសុខទុក្ខជាខាងក្នុង កើតឡើងបាន

វាចានោះ រមែងមិនជាបច្ច័យនាំឲ្យសុខទុក្ខជាខាងក្នុង កើតឡើងបាន

ចិត្តនោះ រមែងមិនជាបច្ច័យនាំឲ្យសុខទុក្ខជាខាងក្នុង កើតឡើងបាន ខេត្ត

រមែងមិនមាន . . . វត្ថុរមែងមិនមាន . . . កាយតនៈរមែងមិនមាន . .

អធិករណ៍ រមែងមិនជាបច្ច័យនាំឲ្យសុខទុក្ខជាខាងក្នុង កើតឡើងបាន ។

ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ការបានអត្តភាពនេះមាន ៤ យ៉ាង ។ ការបាន

អត្តភាព ៤ យ៉ាងដូចម្តេចខ្លះ ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ការបានអត្តភាព

ដែលសញ្ញាតនា របស់ខ្លួននាំទៅ មិនមែនជាសញ្ញាតនា របស់បុគ្គលដទៃ

នាំទៅក៏មាន ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ការបានអត្តភាព ដែល

សញ្ញាតនា របស់បុគ្គលដទៃនាំទៅ មិនមែនជាសញ្ញាតនារបស់ខ្លួននាំទៅ

ក៏មាន ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ការបានអត្តភាព ដែលសញ្ញាតនា

របស់ខ្លួននាំទៅផង សញ្ញាតនារបស់បុគ្គលដទៃនាំទៅផងក៏មាន ។

ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ការបានអត្តភាព ដែលសញ្ញាតនា របស់ខ្លួន

នាំទៅក៏មិនមែន សញ្ញាតនារបស់បុគ្គលដទៃនាំទៅក៏មិនមែនក៏មាន ។

ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ការបានអត្តភាពមាន ៤ យ៉ាងនេះឯង ។

សុត្តន្តបិដកេ អង្គត្ថវគីកាយស្ស ចក្កត្ថវគីកាយោ

ឯវំ វុត្តេ អាយស្មោ សាវ័ច្ចុត្តោ ភកវន្តំ ឯតនោ ច
 ឥមស្ស ខ្វាហំ កន្តេ ភកវតោ សង្ខិតេន កាសិ-
 តស្ស ឯវំ វិត្តារេន អត្ថំ អាដាជានិ ។
 តត្រ កន្តេ យ្វាយំ អត្ថភាវប្បដិលាភោ យស្មី
 អត្ថភាវប្បដិលាភេ អត្ថសញ្ញេតនា កមតិ នោ
 បរសញ្ញេតនា អត្ថសញ្ញេតនាហេតុ តេសំ សត្តានំ
 តម្មា កាយា ចុតិ ហោតិ ។ តត្រ កន្តេ យ្វាយំ
 អត្ថភាវប្បដិលាភោ យស្មី អត្ថភាវប្បដិលាភេ បរ-
 សញ្ញេតនា កមតិ នោ អត្ថសញ្ញេតនា បរសញ្ញេ-
 តនាហេតុ តេសំ សត្តានំ តម្មា កាយា ចុតិ
 ហោតិ ។ តត្រ កន្តេ យ្វាយំ អត្ថភាវប្បដិលាភោ
 យស្មី អត្ថភាវប្បដិលាភេ អត្ថសញ្ញេតនា ច កមតិ
 បរសញ្ញេតនា ច អត្ថសញ្ញេតនា ច បរសញ្ញេតនា ច
 ហេតុ តេសំ សត្តានំ តម្មា កាយា ចុតិ ហោតិ ។

សុត្តន្តបិដក អង្គក្នុងកាយ ចក្កក្នុងបាត

លុះព្រះដ៏មានព្រះភាគទ្រង់ត្រាស់យ៉ាងនេះហើយ ព្រះសាវ័បុត្តដ៏មាន
 អាយុ បានក្រាបបង្គំទូលព្រះដ៏មានព្រះភាគដូច្នេះថា បពិត្រព្រះអង្គ
 ដ៏ចម្រើន ភាសិតដែលព្រះអង្គសំដែងសន្លេបនេះ ខ្ញុំព្រះអង្គអាចយល់
 សេចក្តីដោយពិស្តារបានយ៉ាងនេះ ។ បពិត្រព្រះអង្គដ៏ចម្រើន បណ្តា
 ការបានអត្តភាពទាំង ៤ នោះ ការបានអត្តភាព ដែលសញ្ចេតនា
 របស់ខ្លួននាំទៅ មិនមែនជាសញ្ចេតនា របស់បុគ្គលដទៃនាំទៅ ការ
 ច្យុតិចាកកាយនោះ របស់ពួកសត្វទាំងនោះ រមែងមាន ព្រោះ
 សញ្ចេតនារបស់ខ្លួនជាហេតុ ។ បពិត្រព្រះអង្គដ៏ចម្រើន បណ្តា ការ
 បានអត្តភាពទាំង ៤ នោះ ការបានអត្តភាព ដែលសញ្ចេតនា
 របស់បុគ្គលដទៃនាំទៅ មិនមែនសញ្ចេតនា របស់ខ្លួននាំទៅ ការ
 ច្យុតិចាកកាយនោះ របស់ពួកសត្វទាំងនោះ រមែងមាន ព្រោះ
 សញ្ចេតនារបស់បុគ្គលដទៃជាហេតុ ។ បពិត្រព្រះអង្គដ៏ចម្រើន បណ្តា
 ការបានអត្តភាពទាំង ៤ នោះ ការបានអត្តភាព ដែលសញ្ចេតនារបស់
 ខ្លួននាំទៅផង សញ្ចេតនារបស់បុគ្គលដទៃនាំទៅផង ការច្យុតិចាក
 កាយនោះ របស់ពួកសត្វទាំងនោះ រមែងមាន ព្រោះសញ្ចេតនា
 របស់ខ្លួនជាហេតុផង ព្រោះសញ្ចេតនារបស់បុគ្គលដទៃជាហេតុផង ។

បុគ្គលបណ្ណសកេ សញ្ញេតនិយវត្តោ តតិយោ

តត្ថ ភន្តេ យាយំ អត្តការ្យឃ្លដំណាកោ យស្មី អត្តការ្យឃ្ល-
 ដំណាកេ នេវ អត្តសញ្ញេតនា កមតិ នោ បរសញ្ញេ-
 តនា កតមេ តេន ទេវំ ទដ្ឋព្វាតិ ។ នេវសញ្ញាណ-
 សញ្ញាយតនុបតា សារីបុត្ត ទេវំ តេន ទដ្ឋព្វាតិ ។
 កោ នុ ខោ ភន្តេ ហេតុ កោ បច្ចយោ យេន មិធកកេច្ច
 សត្តា តម្លា កាយា ចុតា អនាតមិនោ ហោន្តិ
 អនាតមិនោ ឥត្តត្ថំ ។ កោ បន ភន្តេ ហេតុ កោ
 បច្ចយោ យេន មិធកកេច្ច សត្តា តម្លា កាយា
 ចុតា អនាតមិនោ ហោន្តិ អនាតមិនោ ឥត្តត្ថំ ។
 ឥន សារីបុត្ត ឯកច្ចស្ស បុគ្គលស្ស ឡិម្ពាតិយានិ
 សញ្ញាជនានិ អប្បហីនានិ ហោន្តិ សោ ឱដ្ឋេវ
 ធម្មេ នេវសញ្ញាណសញ្ញាយតនំ ឧបសម្បជ្ឈ វិហរតិ
 សោ តទស្សានេតិ តំ និកាមេតិ តេន ច វិគ្គិ
 អាបជ្ជតិ តត្ថ បិតោ តទជីមុត្តោ តព្វហុលវិហារ
 អបរិហីនោ កាលំ កុរុមាណោ នេវសញ្ញាណ-
 សញ្ញាយតនុបតានំ ទេវំនំ សហព្យតំ ឧបបជ្ជតិ

បពិត្រព្រះអង្គដ៏ចម្រើន បណ្តាការបានអត្តភាពទាំង ៤ នោះ ការបាន
អត្តភាព ដែលសញ្ញាតនា របស់ខ្លួននាំទៅក៏មិនមែន សញ្ញាតនារបស់
បុគ្គលដទៃនាំទៅក៏មិនមែន គេគប្បីឃើញថាបានដល់ទៅតាមកណ្តា ។
ម្នាលសាវ័បុត្ត គេឃើញថាបានដល់ទៅតា ដែលកើតក្នុងនេវសញ្ញា-
នាសញ្ញាយតនៈ ។ បពិត្រព្រះអង្គដ៏ចម្រើន ចុះហេតុដូចម្តេច បច្ច័យ
ដូចម្តេច ដែលនាំឲ្យសត្វតូចៗ ក្នុងលោកនេះ ច្យុតចាកកាយ
(នេវសញ្ញានាសញ្ញាយតនៈ) នោះហើយ ជាអនាគាមិបុគ្គល មកកាន់
អត្តភាពនេះទៀត ។ បពិត្រព្រះអង្គដ៏ចម្រើន ចុះហេតុដូចម្តេច បច្ច័យ
ដូចម្តេច ដែលនាំឲ្យសត្វតូចៗ ក្នុងលោកនេះ ច្យុតចាកកាយនោះហើយ
ជាអនាគាមិបុគ្គល មិនមកកាន់អត្តភាពនេះទៀត ។ ម្នាលសាវ័បុត្ត
បុគ្គលតូចៗ ក្នុងលោកនេះ មិនបានលះបង់ឡើយសញ្ញាដនៈ តែ
បុគ្គលនោះ ក៏បានសម្រេចនេវសញ្ញានាសញ្ញាយតនៈក្នុងបច្ចុប្បន្ន បុគ្គល
នោះក៏ត្រឹមត្រូវនឹងឈាននោះ ពេញចិត្តនឹងឈាននោះ ដល់នូវសេចក្តី
រីករាយនឹងឈាននោះ កាលលោកតាំងនៅក្នុងឈាននោះ ចុះចិត្តស៊ប់
ក្នុងឈាននោះ សម្រេចសម្រាន្តដោយឈាននោះយ៉ាងច្រើន មិនបាន
ឲ្យសាបសូន្យចាកឈាននោះទៅវិញ លុះដល់ធ្វើមរណកាលទៅ តែង
ទៅកើតជាមួយនឹងតួកទៅតា ដែលកើតក្នុងនេវសញ្ញានាសញ្ញាយតនៈ

សុត្តន្តបិដកេ អង្គុត្តរនិកាយស្ស បុគ្គលនិភាពោ

សោ តតោ ចុតោ អាកាមី ហោតិ អាកាណា ឥត្តត្ថំ ។
 ឥន បន សារីបុត្ត ឯកច្ចស្ស បុគ្គលស្ស ឱវម្ហាគិ-
 យានំ សញ្ញាជនានំ បហីនានំ ហោន្តំ សោ ទិដ្ឋេវ
 ធម្មេ នេវសញ្ញាណសញ្ញាយតនំ ឧបសម្បជ្ជេ វិហរតិ
 សោ តទស្សនេតិ តំ ទិកាមេតិ តេន ច វិត្ថំ
 អាបជ្ជតិ តត្ថ បិតោ តទទិមុត្តោ តព្វហុលវិហារី
 អបរិហីនោ កាលំ ក្សមាណោ នេវសញ្ញាណសញ្ញា-
 យតទុបកានំ ទេវានំ សហព្យតំ ឧបបជ្ជតិ សោ
 តតោ ចុតោ អាកាមី ហោតិ អាកាណា ឥត្តត្ថំ ។
 អយំ ខោ សារីបុត្ត ហេតុ អយំ បច្ចយោ យេន
 មិធកក្ខេវេ សត្តា តម្ហា កាយា ចុតា អាកាមីនោ
 ហោន្តំ អាកាណា ឥត្តត្ថំ អយំ បន សារីបុត្ត
 ហេតុ អយំ បច្ចយោ យេន មិធកក្ខេវេ សត្តា
 តម្ហា កាយា ចុតា អាកាមីនោ ហោន្តំ អាកាណា-
 វោ ឥត្តត្ថន្តំ ។

សុត្តន្តបិដក អង្គឧទិកាយ បទពន្លាត

កាលបុគ្គលនោះ ច្បួតចាកភពនោះ ក៏ជាអនាគាមិបុគ្គល មកកាន់
អត្តភាពនេះទៀត ។ ម្នាលសាវ័បុត្ត ចំណែកបុគ្គលពួកខ្លះ ក្នុង
លោកនេះ លះបង់ឲ្យមាតិយសញ្ញាជនៈ បុគ្គលនោះបានសម្រេច
នៅសញ្ញានាសញ្ញាយតនៈក្នុងបច្ចុប្បន្ន បុគ្គលនោះក៏ត្រឡប់មកវិញ ឈាន
នោះ ពេញចិត្តនឹងឈាននោះ ដល់នូវសេចក្តីរីករាយដោយឈាន
នោះ កាលលោកតាំងនៅក្នុងឈាននោះ ចុះចិត្តស៊ីបក្នុងឈាននោះ
សម្រេចសម្រាន្តដោយឈាននោះ យ៉ាងច្រើន មិនបានសាបសូន្យចាក
ឈាននោះទៅវិញ លុះដល់ធ្វើមរណកាលទៅ តែងទៅកើតជាមួយ
នឹងពួកទេវតា ដែលកើតក្នុងនៅសញ្ញានាសញ្ញាយតនៈ កាលបុគ្គល
នោះច្បួតចាកភពនោះ ក៏ជាអនាគាមិបុគ្គល មិនមកកាន់អត្តភាព
នេះទៀត ។ ម្នាលសាវ័បុត្ត នេះឯងជាហេតុ នេះឯងជាបច្ច័យ ដែល
នាំឲ្យសត្វពួកខ្លះ ក្នុងលោកនេះ ច្បួតចាកកាយនោះ បានជាអនាគាមិ-
បុគ្គល មកកាន់អត្តភាពនេះទៀត ម្នាលសាវ័បុត្ត នេះឯងជាហេតុ
នេះឯងជាបច្ច័យ ដែលនាំឲ្យសត្វពួកខ្លះ ក្នុងលោកនេះ ច្បួតចាកកាយ
នោះ បានជាអនាគាមិបុគ្គល មិនមកកាន់អត្តភាពនេះទៀត ។

[២២] តត្ថ ខោ អាយស្មា សារីបុត្តោ ភិក្ខុ
 អាមន្តេសិ អារុសោ ភិក្ខុវេតិ ។ អារុសោតិ ខោ
 តេ ភិក្ខុ អាយស្មតោ សារីបុត្តស្ស បច្ចុស្សោសំ ។
 អាយស្មា សារីបុត្តោ ឯតទវេច អឱមាសុប-
 សម្បន្នេន មេ អារុសោ អត្ថប្បជិសម្ពិនា សច្ចិកតា
 ឌីដិសោ ព្យញ្ញនសោ តមហំ អនេកបរិយាយេន
 អាចិត្តាមិ នេសេមិ^(១) បញ្ញាបេមិ បដ្ឋបេមិ វិវាមិ
 វិភជាមិ ឧត្តានីកវេមិ ។ យស្ស ខោ បនស្ស កត្តា
 វា វិមតិ វា សោ មំ បញ្ញេន អហំ វេយ្យាករណេន
 សម្មទិក្ខតោ នោ សត្តា យោ នោ ធម្មានំ
 សុគុសលោ ។ អឱមាសុបសម្បន្នេន មេ អារុសោ
 ធម្មប្បជិសម្ពិនា សច្ចិកតា ឌីដិសោ ព្យញ្ញនសោ
 តមហំ អនេកបរិយាយេន អាចិត្តាមិ នេសេមិ^(១)
 បញ្ញាបេមិ បដ្ឋបេមិ វិវាមិ វិភជាមិ ឧត្តានីកវេមិ ។

១ ន.ម. ឯត្ថន្តរេ បកាសេមីតិ អត្ថិ ។

បុគ្គលបណ្ណាសក សព្វេតនិយវត្ថុ ទី ៣

(២២). ភូមិទីនោះ ព្រះសាវ័បុត្តង្គីមានអាយុ បានហៅពួក
 ភិក្ខុមកថា ម្នាលអារុសោភិក្ខុទាំងឡាយ ។ ពួកភិក្ខុទាំងនោះ ទទួល
 តបថេរវេទនាព្រះសាវ័បុត្តង្គីមានអាយុថា ព្រះករុណា អារុសោ ។
 ទើបព្រះសាវ័បុត្តង្គីមានអាយុ មានថេរវេទនាដូច្នេះថា ម្នាលអារុសោ
 ទាំងឡាយ ខ្ញុំទើបនឹងទទួលឧបសម្បទាបានកន្លះវែង ក៏អាចធ្វើឲ្យដាក់
 ច្បាស់នូវអត្ថប្បដិសម្ព័ទ្ធ ដោយចំណែក ដោយព្យញ្ជនៈបាន ខ្ញុំនឹង
 ប្រាប់នឹងសំដែង នឹងធ្វើឲ្យយល់ច្បាស់ នឹងតាំងឆ្អឹង នឹងបើក នឹងចែក
 នឹងធ្វើឲ្យរកនូវអត្ថប្បដិសម្ព័ទ្ធនោះ ដោយអនេកបរិយាយបាន ។ បើ
 អ្នកណាមានសេចក្តីសង្ស័យ ឆ្លើងឆ្ងល់ អ្នកនោះ ចូរសួរប្រស្នានឹង
 ខ្ញុំចុះ ខ្ញុំនឹងអាចឆ្លើយដោះស្រាយ ទាន់ព្រះសាស្តាទ្រង់ឆ្លៀវឆ្លាស លើស
 លុបក្នុងធម៌ទាំងឡាយ គង់នៅចំពោះមុខយើងទាំងឡាយស្រាប់ហើយ ។
 ម្នាលអារុសោទាំងឡាយ ខ្ញុំទើបនឹងទទួលឧបសម្បទាបានកន្លះវែង ក៏អាច
 ធ្វើឲ្យដាក់ច្បាស់នូវធម្មប្បដិសម្ព័ទ្ធ ដោយចំណែក ដោយព្យញ្ជនៈបាន
 ខ្ញុំនឹងប្រាប់នឹងសំដែងនឹងធ្វើឲ្យយល់ច្បាស់នឹងតាំងឆ្អឹងនឹងបើកនឹងចែក
 នឹងធ្វើឲ្យរកនូវធម្មប្បដិសម្ព័ទ្ធនោះ ដោយអនេកបរិយាយបាន ។

សុត្តន្តបិដកេ អង្គត្ថនិកាយស្ស បក្កកនិយោកោ

យស្ស ខោ បនស្ស កត្វា វា វិមតិ វា សោ មំ
 បញ្ចេន អហំ វេយ្យាករណេន សម្មាសម្ពុទ្ធិតោ នោ
 សត្តា យោ នោ ធម្មានំ សុត្តសលោ ។ អឧបាសុប-
 សម្បន្នេន មេ អាវុសោ ជិវតិប្បជិសម្ពិទ្ធា សច្ចិកតា
 ឌីធិសោ ព្យញ្ញនសោ តមហំ អនេកបរិយាយេន
 អាចិក្ខាមិ ទេសេមិ^(១) បញ្ញាបេមិ បដ្ឋបេមិ វិវាមិ
 វិភជាមិ ឧត្តានិករោមិ ។ យស្ស ខោ បនស្ស កត្វា
 វា វិមតិ វា សោ មំ បញ្ចេន អហំ វេយ្យាករណេន
 សម្មាសម្ពុទ្ធិតោ នោ សត្តា យោ នោ ធម្មានំ
 សុត្តសលោ ។ អឧបាសុបសម្បន្នេន មេ អាវុសោ
 បដិកាលាប្បជិសម្ពិទ្ធា សច្ចិកតា ឌីធិសោ ព្យញ្ញនសោ
 តមហំ អនេកបរិយាយេន អាចិក្ខាមិ ទេសេមិ^(២)
 បញ្ញាបេមិ បដ្ឋបេមិ វិវាមិ វិភជាមិ ឧត្តានិករោមិ ។

១ ឱ. ម. ឯត្ថន្តប បកសេមីតិ អត្ថិ ។

សុត្តន្តបិដក អង្គឧទ្ទិសកាយ ចតុត្ថកនិដាស

បើអ្នកណា មានសេចក្តីសង្ស័យឬឆ្លើងឆ្លល់ អ្នកនោះ ចូរសួរប្រស្នា
នឹងខ្ញុំចុះ ខ្ញុំនឹងអាចឆ្លើយដោះស្រាយ ទាន់ព្រះសាស្តាទ្រង់ធ្វើវត្ថុស
លើសលុបក្នុងធម៌ទាំងឡាយ គង់នៅចំពោះមុខយើងទាំងឡាយស្រាប់
ហើយ ។ ម្នាលភាវុសាទាំងឡាយ ខ្ញុំទើបនឹងទទួលរូបសម្បទាបានកន្លះ
ខែ អាចធ្វើឲ្យដាក់ច្បាស់នូវនិរុត្តិប្បដិសម្ភិទា ដោយចំណែក ដោយ
ព្យញ្ជនៈបាន ខ្ញុំនឹងប្រាប់នឹងសំដែង នឹងធ្វើឲ្យយល់ច្បាស់ នឹង
តាំងផ្ដើម នឹងបើក នឹងចែក នឹងធ្វើឲ្យរកនូវនិរុត្តិប្បដិសម្ភិទានោះ
ដោយអនេកបរិយាយបាន ។ បើអ្នកណាមានសេចក្តីសង្ស័យឬឆ្លើងឆ្លល់
អ្នកនោះ ចូរសួរប្រស្នានឹងខ្ញុំចុះ ខ្ញុំនឹងអាចឆ្លើយដោះស្រាយ ទាន់
ព្រះសាស្តាទ្រង់ធ្វើវត្ថុសលើសលុបក្នុងធម៌ទាំងឡាយ គង់នៅចំពោះ
មុខយើងទាំងឡាយស្រាប់ហើយ ។ ម្នាលភាវុសាទាំងឡាយ ខ្ញុំទើប
នឹងទទួលរូបសម្បទាបានកន្លះខែ អាចធ្វើឲ្យដាក់ច្បាស់នូវបដិកាណប្ប-
ដិសម្ភិទា ដោយចំណែក ដោយព្យញ្ជនៈបាន ខ្ញុំនឹងប្រាប់ នឹង
សំដែង នឹងធ្វើឲ្យយល់ច្បាស់ នឹងតាំងផ្ដើម នឹងបើក នឹងចែក នឹង
ធ្វើឲ្យរក នូវបដិកាណប្បដិសម្ភិទានោះ ដោយអនេកបរិយាយបាន ។

បុគ្គលបណ្ណាសកេ សព្វេតនិយវត្តោ គតិយោ

យស្ស ទោ បទស្ស កុដ្ឋា វា វិមត្តិ វា សោ
ម បញ្ចន អហំ វេយ្យាករណេន សម្មជីក្ខតោ
នោ សត្វា យោ នោ ធម្មានំ សុកុសលោតិ ។

(២៣) អថទោ អាយស្មា មហាកោដ្ឋិតោ យេនា-
យស្មា សាវីបុត្តោ តេនុបសង្កម្មំ ឧបសង្កម្មិតោ
អាយស្មតា សាវីបុត្តេន សន្ធិំ សម្មោទិ សម្មោទនិយំ
កងំ សារាណិយំ វិតិសាវត្ថោ ឯកមន្តំ ចិសីទិ ។
ឯកមន្តំ ចិសីន្នោ ទោ អាយស្មា មហាកោដ្ឋិតោ
អាយស្មន្តំ សាវីបុត្តំ ឯតទិវោច ធន្តំ អារុសោ
ដស្សយតនានំ អសេសវិរាគនិរោធា អត្តញ្ញំ កំភ្លឺតិ ។
មា ហេវំ អារុសោ ។ ធន្តំ អារុសោ ដស្សយតនានំ
អសេសវិរាគនិរោធា អត្តញ្ញំ កំភ្លឺតិ ។ មា ហេវំ
អារុសោ ។ ធន្តំ អារុសោ ដស្សយតនានំ អសេស-
វិរាគនិរោធា អត្តំ ច ធន្តំ ចញ្ញំ កំភ្លឺតិ ។ មា ហេវំ
អារុសោ ។ ធន្តំ អារុសោ ដស្សយតនានំ អសេស-
វិរាគនិរោធា នេវត្ថំ នោ អត្តញ្ញំ កំភ្លឺតិ ។

ឧត្តបទដ្ឋកថា សព្វោតនិយវត្ត ទី ៣

បើអ្នកឯណាមានសេចក្តីសង្ស័យ ឬឆ្លើងឆ្លល់ អ្នកនោះចូរសួរប្រស្នាថា ខ្ញុំចុះ ខ្ញុំនឹងឆ្លើយដោះស្រាយ ទាន់ព្រះសាស្តាទ្រង់ត្រៀមស្រាវជ្រាវលើសលុប ក្នុងធម៌ទាំងឡាយ គង់នៅចំពោះមុខយើងទាំងឡាយស្រាប់ហើយ ។

[២៣] ត្រាទោះ ព្រះមហាកោដ្ឋតៈដ៏មានអាយុ ចូលទៅរក ព្រះសាវ័បុត្តដ៏មានអាយុ លុះចូលទៅដល់ហើយ ក៏ធ្វើសេចក្តីរីករាយ ជាមួយនឹងព្រះសាវ័បុត្តដ៏មានអាយុ លុះបញ្ចប់ពាក្យដែលគួររីករាយនឹង ពាក្យដែលគួររលឹកហើយ ទើបអង្គុយក្នុងទីសមគួរ ។ លុះព្រះមហា- កោដ្ឋតៈដ៏មានអាយុអង្គុយក្នុងទីសមគួរហើយ បានសួរព្រះសាវ័បុត្តដ៏មាន អាយុដូច្នេះថា ម្ចាស់អាវុសោ ព្រោះផស្សៈធនៈទាំង ៦ វិនាស រលត់មិនមានសេសសល់ អ្វីដទៃតិចតួច នៅមានដែរឬ ។ ម្ចាស់ អាវុសោ អ្នកកុំសួរយ៉ាងនេះឡើយ ។ ម្ចាស់អាវុសោ ព្រោះផស្សៈធនៈ- ធនៈទាំង ៦ វិនាសរលត់មិនមានសេសសល់ អ្វីដទៃតិចតួច មិនមាន ទេឬ ។ ម្ចាស់អាវុសោ អ្នកកុំសួរយ៉ាងនេះឡើយ ។ ម្ចាស់អាវុសោ ព្រោះផស្សៈធនៈទាំង ៦ វិនាសរលត់មិនមានសេសសល់ អ្វីដទៃ តិចតួច មានខ្លះ មិនមានខ្លះឬ ។ ម្ចាស់អាវុសោ អ្នកកុំសួរយ៉ាងនេះ ឡើយ ។ ម្ចាស់អាវុសោ ព្រោះផស្សៈធនៈទាំង ៦ វិនាសរលត់មិន មានសេសសល់ អ្វីដទៃតិចតួច មានក៏មិនមែន មិនមានក៏មិនមែនឬ ។

សុត្តន្តបិដកេ អង្គក្កន្តីកាយស្ស ចក្កក្កន្តីយោគោ

មា ហេវំ អារុសោ ។ ឆន្ទំ អារុសោ ជស្សាយតនាធំ
អសេសវិរាគនិរោធា អត្តញ្ញំ កិញ្ចិទិ ឥតិ បុដ្ឋោ
សមាធា មា ហេវំ អារុសោតិ វទេសិ ។ ឆន្ទំ អារុសោ
ជស្សាយតនាធំ អសេសវិរាគនិរោធា ឆត្តញ្ញំ កិញ្ចិទិ
ឥតិ បុដ្ឋោ សមាធា មា ហេវំ អារុសោតិ វទេសិ ។
ឆន្ទំ អារុសោ ជស្សាយតនាធំ អសេសវិរាគនិរោធា
អត្តំ ច ឆត្តំ ចញ្ញំ កិញ្ចិទិ ឥតិ បុដ្ឋោ
សមាធា មា ហេវំ អារុសោតិ វទេសិ ។ ឆន្ទំ
អារុសោ ជស្សាយតនាធំ អសេសវិរាគនិរោធា នេវត្តិ
នោ ឆត្តញ្ញំ កិញ្ចិទិ ឥតិ បុដ្ឋោ សមាធា
មា ហេវំ អារុសោតិ វទេសិ ។ យថាកម្មំ
បធារុសោ ឥមស្ស ភាសិតស្ស អត្តោ ធម្មញ្ញោតិ ។
ឆន្ទំ អារុសោ ជស្សាយតនាធំ អសេសវិរាគនិរោធា
អត្តញ្ញំ កិញ្ចិទិ ឥតិ វទំ អបបញ្ចំ បបញ្ចោតិ
ឆន្ទំ អារុសោ ជស្សាយតនាធំ អសេសវិរាគនិរោធា

សុត្តន្តបិដក អង្គត្ថវគ្គនិកាយ ចក្កវគ្គនិបាត

ម្នាលអារុសោ អ្នកកុំសួរយ៉ាងនេះឡើយ ។ កាលខ្ញុំសួរថា ម្នាល
អារុសោ ព្រោះផស្ស្យតនៈទាំង៦ វិនាសរលត់មិនមានសេសសល់
អ្វីដទៃតិចតួច នៅមានដែរឬ អ្នកពោលថា ម្នាលអារុសោ អ្នកកុំ
សួរយ៉ាងនេះឡើយ ។ កាលខ្ញុំសួរថា ម្នាលអារុសោ ព្រោះផស្ស្យ-
តនៈទាំង ៦ វិនាសរលត់មិនមានសេសសល់ អ្វីដទៃតិចតួច
មិនមានឬ អ្នកពោលថា ម្នាលអារុសោ អ្នកកុំសួរយ៉ាងនេះឡើយ ។
កាលខ្ញុំសួរថា ម្នាលអារុសោ ព្រោះផស្ស្យតនៈទាំង៦ វិនាស
រលត់មិនមានសេសសល់ អ្វីដទៃតិចតួច មានខ្លះ មិនមានខ្លះឬ អ្នក
ពោលថា ម្នាលអារុសោ អ្នកកុំសួរយ៉ាងនេះឡើយ ។ កាលខ្ញុំ
សួរថា ម្នាលអារុសោ ព្រោះផស្ស្យតនៈទាំង ៦ វិនាសរលត់
មិនមានសេសសល់ អ្វីដទៃតិចតួច មានក៏មិនមែន មិនមានក៏មិន
មែនឬ អ្នកពោលថា ម្នាលអារុសោ អ្នកកុំសួរយ៉ាងនេះឡើយ ។
ម្នាលអារុសោ ចុះសេចក្តីនៃភាសិតនេះ គប្បីយល់បានដោយប្រការ
ដូចម្តេច ។ កាលបើពោលថា ម្នាលអារុសោ ព្រោះផស្ស្យតនៈ
ទាំង ៦ វិនាសរលត់មិនមានសេសសល់ អ្វីដទៃតិចតួច នៅមាន
ឈ្មោះថាធ្វើធម៌មិនបានយឺតយូរ ឲ្យយឺតយូរ កាលបើពោលថា ម្នាល
អារុសោ ព្រោះផស្ស្យតនៈទាំង ៦ វិនាសរលត់មិនមានសេសសល់

ចក្កបណ្ណសកេ សញ្ញាគិយវត្ថោ គតិយោ

នគ្គញំ កតិញ្ចិតិ ឥតិ វធំ អបបញ្ចំ បបញ្ចតិ
 ធន្នំ អាវុសោ ជស្ម្យយតនាធំ អសេសវិរាគធំរោជា
 អត្ថំ ច នត្ថំ ចញ្ញំ កតិញ្ចិតិ ឥតិ វធំ អបបញ្ចំ
 បបញ្ចតិ ធន្នំ អាវុសោ ជស្ម្យយតនាធំ អសេស-
 វិរាគធំរោជា នេវត្ថំ នោ នគ្គញំ កតិញ្ចិតិ ឥតិ
 វធំ អបបញ្ចំ បបញ្ចតិ ។ យាវតា អាវុសោ ធន្នំ
 ជស្ម្យយតនាធំ គតិ តាវតា បបញ្ចស្ស គតិ យាវតា
 បបញ្ចស្ស គតិ តាវតា ធន្នំ ជស្ម្យយតនាធំ គតិ ។
 ធន្នំ អាវុសោ ជស្ម្យយតនាធំ អសេសវិរាគធំរោជា
 បបញ្ចធំរោជា បបញ្ចវ្យុបសមោតិ ។

[២២] អថទោ អាយស្មា អានន្តោ យេមា-
 យស្មា មហាកោដ្ឋិតោ តេនុបសង្កមិ ឧបសង្កមិត្វា
 អាយស្មតា មហាកោដ្ឋិតេន សទ្ធិំ សម្មោធិ
 សម្មោធិយំ កតំ សារាណីយំ វីតិសាវត្វា ឯកមន្តំ
 ធិសីទិ ។ ឯកមន្តំ ធិសីន្នោ ទោ អាយស្មា អានន្តោ

បញ្ចប់កិច្ចការ សព្វព្រឹត្តិយវិញ ទី ៣

អ្វីដទៃតិចតួចមិនមាន ឈ្មោះថាធ្វើធម៌មិនបានយឺតយូរ ឲ្យយឺតយូរ កាលបើពោលថា ម្នាលអារុសោ ព្រោះផស្សៈយតនៈទាំង ៦ វិនាសរលត់មិនមានសេសសល់ អ្វីដទៃតិចតួច មានខ្លះ មិនមានខ្លះ ឈ្មោះថាធ្វើធម៌មិនបានយឺតយូរ ឲ្យយឺតយូរ កាលបើពោលថា ម្នាលអារុសោ ព្រោះផស្សៈយតនៈទាំង ៦ វិនាសរលត់មិនមានសេសសល់ អ្វីដទៃតិចតួច មានក៏មិនមែន មិនមានក៏មិនមែន ឈ្មោះថាធ្វើធម៌មិនបានយឺតយូរ ឲ្យយឺតយូរ ។ ម្នាលអារុសោ ផស្សៈយតនៈទាំង ៦ នៅប្រព្រឹត្តទៅបានដកបណា បបញ្ចធម៌ (ធម៌ជាគ្រឿងយឺតយូរ) ក៏មាននៅដកបនោះ បបញ្ចធម៌ នៅប្រព្រឹត្តទៅបានដកបណា ផស្សៈយតនៈទាំង ៦ ក៏ប្រព្រឹត្តទៅបានដកបនោះ ។ ម្នាលអារុសោ ព្រោះផស្សៈយតនៈទាំង ៦ វិនាសរលត់មិនមានសេសសល់ បបញ្ចធម៌ក៏រលត់ទៅ បបញ្ចធម៌ក៏ស្ងប់ទៅ ។

(២២) គ្រានោះ ព្រះអានន្ទដ៏មានអាយុ ចូលទៅរក ព្រះមហាកោដ្ឋិតៈដ៏មានអាយុ លុះចូលទៅដល់ហើយ ក៏ធ្វើសេចក្តីរីករាយ ជាមួយនឹងព្រះមហាកោដ្ឋិតៈដ៏មានអាយុ លុះបញ្ចប់ពាក្យដែលគួររីករាយ នឹងពាក្យដែលគួរលើកហើយ ក៏អន្តរាយក្នុងខ្លួនសមគួរ ។ លុះព្រះអានន្ទដ៏មានអាយុ អន្តរាយក្នុងខ្លួនសមគួរហើយ

សុត្តន្តបិដក អង្គទូលំទាយស្ស ចតុត្ថមិយកោ

អាយស្មន្តំ មហាកោដ្ឋិតំ ឯតទរោច ធន្តំ អារុសោ
 ជស្សយតនាទំ អសេសវិរាគនិរោធា អត្តញ្ញំ កិញ្ចឹតំ ។
 មា ហេវំ អារុសោ ។ ធន្តំ អារុសោ ជស្សយតនាទំ
 អសេសវិរាគនិរោធា ធន្តញ្ញំ កិញ្ចឹតំ ។ មា ហេវំ
 អារុសោ ។ ធន្តំ អារុសោ ជស្សយតនាទំ អសេស-
 វិរាគនិរោធា អត្ថំ ច ធន្ថំ ចញ្ញំ កិញ្ចឹតំ ។
 មា ហេវំ អារុសោ ។ ធន្តំ អារុសោ ជស្សយតនាទំ
 អសេសវិរាគនិរោធា ធន្ថិតំ ចោ ធន្តញ្ញំ កិញ្ចឹតំ ។
 មា ហេវំ អារុសោ ។ ធន្តំ អារុសោ ជស្សយតនាទំ
 អសេសវិរាគនិរោធា អត្តញ្ញំ កិញ្ចឹតំ ឥតិ បុដ្ឋោ
 សមាធា មា ហេវំ អារុសោតិ វិនេសិ ធន្តំ
 អារុសោ ជស្សយតនាទំ អសេសវិរាគនិរោធា
 ធន្តញ្ញំ កិញ្ចឹតំ ឥតិ បុដ្ឋោ សមាធា មា ហេវំ
 អារុសោតិ វិនេសិ ធន្តំ អារុសោ ជស្សយតនាទំ
 អសេសវិរាគនិរោធា អត្ថំ ច ធន្ថំ ចញ្ញំ កិញ្ចឹតំ

សុត្តន្តបិដក អង្គត្ថវគ្គិយ បព្ពត្តិបិដក

ក៏បានឃើញព្រះមហាកេដ្ឋីតៈដ៏មានអាយុ ដូច្នេះថា ម្ចាស់អារុសោ ព្រោះ
 ផស្សៈយតនៈទាំង ៦ វិនាសរលត់មិនមានសេសសល់ អ្វីដទៃតិចតួច
 នៅមានដែរឬ ។ ម្ចាស់អារុសោ អ្នកកុំសួរយ៉ាងនេះឡើយ ។ ម្ចាស់
 អារុសោ ព្រោះផស្សៈយតនៈទាំង ៦ វិនាសរលត់មិនមានសេសសល់
 អ្វីដទៃតិចតួច មិនមានឬ ។ ម្ចាស់អារុសោ អ្នកកុំសួរយ៉ាងនេះឡើយ ។
 ម្ចាស់អារុសោ ព្រោះផស្សៈយតនៈទាំង ៦ វិនាសរលត់មិនមានសេសសល់
 អ្វីដទៃតិចតួច មានខ្លះ មិនមានខ្លះដែរឬ ។ ម្ចាស់អារុសោ អ្នកកុំសួរ
 យ៉ាងនេះឡើយ ។ ម្ចាស់អារុសោ ព្រោះផស្សៈយតនៈទាំង ៦
 វិនាសរលត់មិនមានសេសសល់ អ្វីដទៃតិចតួច មានក៏មិនមែន មិន
 មានក៏មិនមែនឬ ។ ម្ចាស់អារុសោ អ្នកកុំសួរយ៉ាងនេះឡើយ ។
 កាលខ្ញុំសួរថា ម្ចាស់អារុសោ ព្រោះផស្សៈយតនៈទាំង ៦ វិនាស
 រលត់មិនមានសេសសល់ អ្វីដទៃតិចតួច នៅមានដែរឬ លោកពោលថា
 ម្ចាស់អារុសោ អ្នកកុំសួរយ៉ាងនេះឡើយ កាលខ្ញុំសួរថា ម្ចាស់អារុសោ
 ព្រោះផស្សៈយតនៈទាំង ៦ វិនាសរលត់មិនមានសេសសល់ អ្វីដទៃ
 តិចតួច មិនមានឬ លោកពោលថា ម្ចាស់អារុសោ អ្នកកុំសួរយ៉ាងនេះ
 ឡើយ កាលខ្ញុំសួរថា ម្ចាស់អារុសោ ព្រោះផស្សៈយតនៈទាំង ៦
 វិនាសរលត់មិនមានសេសសល់ អ្វីដទៃតិចតួច មានខ្លះ មិនមានខ្លះឬ

បុគ្គលបណ្ណាសកេ សញ្ញេតនិយវិញ្ញោ ភតិយោ

ឥតិ បុដ្ឋោ សមាធា មា ហេវំ អាវុសោតិ វិនេសិ
 ធន្នំ អាវុសោ ជស្សយតនាធនំ អសេសវិរាគនិរោធា
 លេវត្ថំ ធា នត្ថញ្ញំ កិញ្ចិតិ ឥតិ បុដ្ឋោ សមាធា
 មា ហេវំ អាវុសោតិ វិនេសិ ។ យថាកម្មំ
 បនាវុសោ ឥមស្ស កាសិទស្ស អត្តោ នដ្ឋញ្ញាតិ ។
 ធន្នំ អាវុសោ ជស្សយតនាធនំ អសេសវិរាគនិរោធា
 អត្ថញ្ញំ កិញ្ចិតិ ឥតិ វនំ អបបញ្ចំ បបញ្ចេតិ
 ធន្នំ អាវុសោ ជស្សយតនាធនំ អសេសវិរាគនិរោធា
 នត្ថញ្ញំ កិញ្ចិតិ ឥតិ វនំ អបបញ្ចំ បបញ្ចេតិ ធន្នំ
 អាវុសោ ជស្សយតនាធនំ អសេសវិរាគនិរោធា អត្ថំ ច
 នត្ថំ ចញ្ញំ កិញ្ចិតិ ឥតិ វនំ អបបញ្ចំ បបញ្ចេតិ
 ធន្នំ អាវុសោ ជស្សយតនាធនំ អសេសវិរាគនិរោធា
 លេវត្ថំ ធា នត្ថញ្ញំ កិញ្ចិតិ ឥតិ វនំ អបបញ្ចំ
 បបញ្ចេតិ ។ យាវត្ថា អាវុសោ ធន្នំ ជស្សយតនាធនំ កតិ

ធម្មត្ថបណ្ណាសក សញ្ញេតនិយវត្ថុ ទី ៣

លោកពោលថា ម្នាលអារុសោ អ្នកកុំស្អប់យ៉ាងនេះឡើយ កាលខ្ញុំសួរថា
 ម្នាលអារុសោ ព្រោះផស្ស្សយតនៈទាំង ៦ វិនាសរលត់មិនមាន
 សេសសល់ អ្វីដទៃតិចតួច មានក៏មិនមែន មិនមានក៏មិនមែនឬ
 លោកពោលថា ម្នាលអារុសោ អ្នកកុំស្អប់យ៉ាងនេះឡើយ ។ ម្នាល
 អារុសោ ចុះសេចក្តីនៃភាសិតនេះ គប្បីយល់បានដោយប្រការ
 ដូចម្តេច ។ កាលបើពោលថា ម្នាលអារុសោ ព្រោះផស្ស្សយតនៈ
 ទាំង ៦ វិនាសរលត់មិនមានសេសសល់ អ្វីដទៃតិចតួច មាន
 ឈ្មោះថាធ្វើធម៌ដែលមិនបានយឺតយូរ ឲ្យយឺតយូរ កាលពោលថា
 ម្នាលអារុសោ ព្រោះផស្ស្សយតនៈទាំង ៦ វិនាសរលត់មិនមាន
 សេសសល់ អ្វីដទៃតិចតួច មិនមាន ឈ្មោះថាធ្វើធម៌មិនបានយឺតយូរ
 ឲ្យយឺតយូរ កាលបើពោលថា ម្នាលអារុសោ ព្រោះផស្ស្សយតនៈ
 ទាំង ៦ វិនាសរលត់មិនមានសេសសល់ អ្វីដទៃតិចតួច មានខ្វះ
 មិនមានខ្វះ ឈ្មោះថាធ្វើធម៌មិនបានយឺតយូរ ឲ្យយឺតយូរ កាល
 បើពោលថា ម្នាលអារុសោ ព្រោះផស្ស្សយតនៈទាំង ៦ វិនាស
 រលត់មិនមានសេសសល់ អ្វីដទៃតិចតួច មានក៏មិនមែន មិន
 មានក៏មិនមែន ឈ្មោះថាធ្វើធម៌មិនបានយឺតយូរ ឲ្យយឺតយូរ ។
 ម្នាលអារុសោ ផស្ស្សយតនៈទាំង ៦ នៅប្រព្រឹត្តទៅបានដរាបណា

សុត្តន្តបិដកេ អង្គុត្តរនិកាយស្ស ចតុត្ថម្ភនិពាតោ

តាវតា បបញ្ចស្ស កតិ យាវតា បបញ្ចស្ស កតិ
តាវតា ធម្មំ ដស្សយតនាធំ កតិ ធម្មំ អារុសោ
ដស្សយតនាធំ អសេសវិកតនិរោធា បបញ្ចនិរោធា
បបញ្ចវេសមោតិ ។

(២៥) អថទោ អាយស្មា ឧបវនោ យេនា-
យស្មា សារីបុត្តោ តេនុបសង្កមំ ឧបសង្កមិត្វា
អាយស្មតា សារីបុត្តេន សន្ធិំ សម្មោទិ សម្មោទនីយំ
កតំ សាវណីយំ វិតិសារត្វា ឯកមន្តំ និសីទិ ។
ឯកមន្តំ និសីទ្ធោ ទោ អាយស្មា ឧបវនោ អាយស្មន្តំ
សារីបុត្តំ ឯតទរោច តិន្ទ ទោ អារុសោ^(១)
វិជ្ជាយន្តករោ ហោតីតិ ។ នោ ហីទំ អារុសោ ។
តី បនារុសោ^(២) ចរណោនន្តករោ ហោតីតិ ។
នោ ហីទំ អារុសោ ។ តិន្ទ ទោ អារុសោ^(៣)
វិជ្ជាចរណោនន្តករោ ហោតីតិ ។ នោ ហីទំ
អារុសោ ។ តីបនារុសោ^(៤) អញ្ញត្រ វិជ្ជាចរ-
ណោនន្តករោ ហោតីតិ ។ នោ ហីទំ អារុសោ ។

១ ឧ. ប. ឯតទរោ សារីបុត្តាទិ អត្ថំ ។

សុត្តន្តបិដក អង្គត្ថវគ្គិយ ចក្កនិបាត

បបព្វធម៌ ក៏ប្រព្រឹត្តទៅបានដរាបនោះ បបព្វធម៌ នៅប្រព្រឹត្តទៅ
បានដរាបណា ផស្សៈតនៈទាំង ៦ ក៏នៅប្រព្រឹត្តទៅបានដរាបនោះ
ម្នាលភាវុសា ព្រោះផស្សៈតនៈទាំង ៦ វិនាសរលត់មិនមានសេស
សល់ បបព្វធម៌ក៏រលត់ទៅ បបព្វធម៌ក៏ស្ងប់រម្ងាប់ទៅ ។

(២៥) ត្រាវនោះ ព្រះឧបាសិកៈ ដ៏មានអាយុ ចូលទៅរក
ព្រះសាវ័បុត្តដ៏មានអាយុ លុះចូលទៅដល់ហើយ ក៏ធ្វើសេចក្តីរីករាយ
ជាមួយនឹងព្រះសាវ័បុត្តដ៏មានអាយុ លុះបញ្ចប់ពាក្យដែលគួររីករាយ
នឹងពាក្យដែលគួររលឹកហើយ ក៏អធិយក្នុងទីសមគួរ ។ លុះព្រះឧបាសិកៈ
ដ៏មានអាយុ អធិយក្នុងទីសមគួរហើយ ក៏បានសួរព្រះសាវ័បុត្ត
ដ៏មានអាយុថា ម្នាលភាវុសា ចុះបុគ្គលធ្វើនូវទីបំផុតទុក្ខបាន ដោយ
វិជ្ជាឬ ។ ម្នាលភាវុសា ដំណើរនេះមិនដូច្នោះទេ ។ ម្នាលភាវុសា
ចុះបុគ្គលធ្វើនូវទីបំផុតទុក្ខបាន ដោយចរណៈឬ ។ ម្នាលភាវុសា
ដំណើរនេះមិនដូច្នោះទេ ។ ម្នាលភាវុសា ចុះបុគ្គលធ្វើនូវទីបំផុត
ទុក្ខបាន ដោយវិជ្ជានឹងចរណៈឬ ។ ម្នាលភាវុសា ដំណើរនេះមិន
ដូច្នោះទេ ។ ម្នាលភាវុសា ចុះបុគ្គលធ្វើនូវទីបំផុតទុក្ខបាន ព្រោះ
វៀរចាកវិជ្ជានឹងចរណៈឬ ។ ម្នាលភាវុសា ដំណើរនេះមិនដូច្នោះទេ ។

ធម្មត្ថបណ្ឌិតសកេ សព្វោតនិយវិជ្ជោ តតិយោ

ក៏ដូច្នេះ ខេ អាវុសោ^(១) វិជ្ជាយន្តករោ ហោតីតិ ឥតិ
 បុដ្ឋោ សមាធា ឆោ ហិំទំ អាវុសោតិ វិទេសិ ក៏
 បនាវុសោ^(២) ចរណោន្តករោ ហោតីតិ ឥតិ បុដ្ឋោ
 សមាធា ឆោ ហិំទំ អាវុសោតិ វិទេសិ ក៏ដូច្នេះ ខេ
 អាវុសោ^(៣) វិជ្ជាចរណោន្តករោ ហោតីតិ ឥតិ បុដ្ឋោ
 សមាធា ឆោ ហិំទំ អាវុសោតិ វិទេសិ ក៏
 បនាវុសោ^(៤) អញ្ញត្រ វិជ្ជាចរណោន្តករោ ហោតីតិ
 ឥតិ បុដ្ឋោ សមាធា ឆោ ហិំទំ អាវុសោតិ វិទេសិ ។
 យថាភិក្ខុ បនាវុសោ អន្តករោ ហោតីតិ ។ វិជ្ជាយ
 ចេ អាវុសោ អន្តករោ អភវិស្ស សឧទាទាធាវ
 សមាធា អន្តករោ អភវិស្ស ចរណោន ចេ
 អាវុសោ អន្តករោ អភវិស្ស សឧទាទាធាវ
 សមាធា អន្តករោ អភវិស្ស វិជ្ជាចរណោន ចេ
 អាវុសោ អន្តករោ អភវិស្ស សឧទាទាធាវ
 សមាធា អន្តករោ អភវិស្ស អញ្ញត្រ វិជ្ជាចរណោន
 ចេ អាវុសោ អន្តករោ អភវិស្ស បុដ្ឋដ្ឋនោ

ចក្ខុវិស័យសក សញ្ញាសិរី ទី ៣

កាលខ្ញុំសួរថា ម្ចាស់អាវុសោ ចុះបុគ្គលធ្វើនូវទីបំផុតទុក្ខបាន
ដោយវិជ្ជា អ្នកក៏ពោលថា ម្ចាស់អាវុសោ ដំណើរនេះមិន
ដូច្នោះទេ កាលខ្ញុំសួរថា ម្ចាស់អាវុសោ ចុះបុគ្គលធ្វើនូវទីបំផុតទុក្ខ
បាន ដោយចរណៈឬ អ្នកពោលថា ម្ចាស់អាវុសោ ដំណើរនេះមិន
ដូច្នោះទេ កាលខ្ញុំសួរថា ម្ចាស់អាវុសោ ចុះបុគ្គលធ្វើនូវទីបំផុតទុក្ខ
បាន ដោយវិជ្ជានឹងចរណៈឬ អ្នកពោលថា ម្ចាស់អាវុសោ ដំណើរនេះ
មិនដូច្នោះទេ កាលខ្ញុំសួរថា ម្ចាស់អាវុសោ ចុះបុគ្គលធ្វើនូវទីបំផុត
ទុក្ខបាន ព្រោះវៀរចាកវិជ្ជានឹងចរណៈឬ អ្នកពោលថា ម្ចាស់អាវុសោ
ដំណើរនេះមិនដូច្នោះទេ ។ ម្ចាស់អាវុសោ ចុះបុគ្គលធ្វើនូវទីបំផុតទុក្ខ
បាន ដោយប្រការដូចម្តេច ។ ម្ចាស់អាវុសោ បើបុគ្គលនឹងធ្វើនូវទី
បំផុតទុក្ខបាន ដោយវិជ្ជាហើយ បុគ្គលប្រកបដោយឧបាទាន ក៏ឈ្មោះថា
ធ្វើនូវទីបំផុតទុក្ខបាន ម្ចាស់អាវុសោ បើបុគ្គលធ្វើនូវទីបំផុតទុក្ខបាន
ដោយចរណៈហើយ បុគ្គលប្រកបដោយឧបាទាន ក៏ឈ្មោះថាធ្វើនូវទី
បំផុតទុក្ខបាន ម្ចាស់អាវុសោ បើបុគ្គលធ្វើនូវទីបំផុតទុក្ខបាន ដោយវិជ្ជា
នឹងចរណៈហើយ បុគ្គលប្រកបដោយឧបាទាន ក៏ឈ្មោះថា នឹងធ្វើនូវទី
បំផុតទុក្ខបាន ម្ចាស់អាវុសោ បើបុគ្គលធ្វើនូវទីបំផុតទុក្ខបាន ព្រោះ
វៀរចាកវិជ្ជានឹងចរណៈហើយ បុគ្គលក៏ឈ្មោះថានឹងធ្វើនូវទីបំផុតទុក្ខបាន

សុត្តន្តបិដកេ អន្តរុទ្ទិកាយស្ស ចក្កវគ្គនិពោ

អន្តកកោ អភវិស្ស បុព្វជ្ជនោ ហិ អាវុសោ អញ្ញាត្រ
វិជ្ជាចរណោ ន ចរណវិបន្នោ ខោ អាវុសោ យថាភ្នំ
ន ជានាតិ ន បស្សតិ ចរណសម្បន្នោ យថាភ្នំ
ជានាតិ បស្សតិ យថាភ្នំ វានំ បស្សំ អន្តកកោ
ហោតីតិ ។

[២៦] សន្នោ ភិក្ខុវេ ភិក្ខុ វេ វេ សម្មា អាយា-
ចមាណោ អាយាចេយ្យ តាទិសោ ហោមិ យាទិសា
សាវីបុត្តមោត្តល្លាណាតិ ។ វេសា ភិក្ខុវេ តុលា វេតំ
បមាណំ មម សាវកានំ ភិក្ខុនំ យទិទំ
សាវីបុត្តមោត្តល្លាណា^(១) ។ សន្នោ ភិក្ខុវេ ភិក្ខុនី វេ វេ
សម្មា អាយាចមាណោ អាយាចេយ្យ តាទិសោ ហោមិ
យាទិសា ខេមា ច ភិក្ខុនី ឧប្បលវណ្ណា ចាតិ ។
វេសា ភិក្ខុវេ តុលា វេតំ បមាណំ មម សាវកានំ
ភិក្ខុនីនំ យទិទំ ខេមា ច ភិក្ខុនី ឧប្បលវណ្ណា ច ។
សន្នោ ភិក្ខុវេ ឧទាសកោ វេ វេ សម្មា អាយាច-
មាណោ អាយាចេយ្យ តាទិសោ ហោមិ យាទិសោ
ចិត្តោ ច គហបតិ ហត្ថកោ ច អាឡវកោតិ ។

សុត្តន្តបិដក អង្គព្រះនិកាយ ចតុត្ថកិច្ច

ម្នាលព្រះសា ព្រោះបុព្វជនវៀរចាកវិជ្ជានឹងចរណៈ ម្នាលព្រះសា
 បុគ្គលប្រាសចាកចរណៈហើយ រមែងមិនដឹងមិនឃើញ តាមសេចក្តីពិត
 បាន បុគ្គលប្រកបដោយចរណៈហើយ រមែងដឹង រមែងឃើញ តាម
 សេចក្តីពិតបាន កាលបុគ្គលដឹងឃើញតាមសេចក្តីពិត ក៏រមែងធ្វើដូរទី
 បំផុតទុកបាន ។

(២៦) ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ភិក្ខុអ្នកមានសង្ខារ កាលបើប្រាថ្នា
 (ធ្វើខ្លួន) ឲ្យត្រឹមត្រូវ គួរប្រាថ្នាយ៉ាងនេះថា សូមឲ្យពាក្យអញមាន
 គុណសម្បត្តិដូចជាព្រះសាវ័បុត្តនឹងព្រះមោគ្គល្លាន ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ
 ព្រោះសាវ័បុត្តនឹងមោគ្គល្លាននេះទុកជាជញ្ជីង ជាបែបដែនដល់ពួកភិក្ខុជា
 សាវ័ករបស់គាត់ ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ភិក្ខុអ្នកមានសង្ខារ
 កាលបើប្រាថ្នាឲ្យត្រូវ គួរប្រាថ្នាយ៉ាងនេះថា សូមឲ្យពាក្យអញមានគុណ-
 សម្បត្តិ ដូចជាខេមាភិក្ខុនី នឹងឧប្បលវណ្ណភិក្ខុនី ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ
 ព្រោះខេមាភិក្ខុនីនឹងឧប្បលវណ្ណភិក្ខុនីនេះ ទុកជាជញ្ជីងជាបែបដែន
 ដល់ពួកភិក្ខុនីជាសាវ័ករបស់គាត់ ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ឧបាសក
 អ្នកមានសង្ខារ កាលបើប្រាថ្នាឲ្យត្រូវ គួរប្រាថ្នាយ៉ាងនេះថា សូម
 ឲ្យពាក្យអញមានគុណសម្បត្តិ ដូចជាចិត្តគហបតីនឹងហត្ថកោឡវិក័រ ។

ធម្មបទបណ្ណសមេស បញ្ចេតនិយវត្តោ គតិយោ

ឯសា ភិក្ខុវេ តុណ ឯតំ បមាណំ មម សាវកានំ
 ឧចាសកានំ យេទិទំ ចិត្តោ ច កហបតិ ហត្ថកោ
 ច អាជ្ឈវតោ ។ សទ្ធា ភិក្ខុវេ ឧចាសិកា ឯវំ
 សម្មា អាយាចមាថា អាយាចេយ្យ តាមិសា ហោមិ
 យាមិសា ឧជ្ឈត្តរា ច ឧចាសិកា វេជ្ជកណ្ណកិយា
 ច នន្ទមាតាតិ ។ ឯសា ភិក្ខុវេ តុណ ឯតំ បមាណំ
 មម សាវកានំ ឧចាសិកានំ យេទិទំ ឧជ្ឈត្តរា ច
 ឧចាសិកា វេជ្ជកណ្ណកិយា ច នន្ទមាតាតិ ។

(២៧) អថខោ អាយស្ម័ន រាហុលោ យេន ភគវា
 តេនុបសង្កមំ ឧបសង្កមិត្វា ភគវន្តំ អភិវាទេត្វា
 ឯកមន្តំ និសីទិ ។ ឯកមន្តំ និសីទ្ធិ ខោ អាយស្ម័ន
 រាហុលំ ភគវា ឯតទរោច យា ច រាហុល
 អជ្ឈត្តិកា បឋវីធាតុ យា ច ពាហិរា បឋវីធាតុ
 បឋវីធាតុទេវេសា^(១) តំ នេតំ មម នេសោហមស្មិ
 ន មេសោ អត្តាតិ ឯវមេតំ យថាក្ខតំ សម្មប្បញ្ញាយ
 នដ្ឋត្វំ ឯវមេតំ យថាក្ខតំ សម្មប្បញ្ញាយ មិស្វា

១ ឧ. ម. បឋវីធាតុពេសា ។

ចក្ខុវិស័យសក សព្វេតនិយវិគ្គ ទី ៣

ម្នាល ភិក្ខុទាំងឡាយ ព្រោះចិត្តគហបតីនឹងហត្ថកអាឡូវកន្លះ⁺ ទុកជា
 ដង្ហើងជាបែបដែន ដល់ពួកឧបាសក ជាសាវ័ករបស់តថាគត ។ ម្នាល
 ភិក្ខុទាំងឡាយ ឧបាសិកាអ្នកមានសទ្ធា កាលបើប្រាថ្នាឲ្យត្រូវ គួរ
 ប្រាថ្នាយ៉ាងនេះថា សូមឲ្យអាត្មាអញ មានគុណសម្បត្តិ ដូចជាឧបាសិកា
 ឈ្មោះខុដ្តក នឹងវេទ្យកណ្ឌកិយានន្ទមាតា ។ ម្នាល ភិក្ខុទាំងឡាយ
 ព្រោះខុដ្តកឧបាសិកានឹងវេទ្យកណ្ឌកិយានន្ទមាតានេះ⁺ ទុកជាដង្ហើង
 ជាបែបដែន ដល់ពួកឧបាសិកាជាសាវ័ក របស់តថាគត ។

(២៧) គ្រានោះឯង ព្រះរាហុលដ៏មានអាយុ ចូលទៅគាល់
 ព្រះមានព្រះភាគ លុះចូលទៅដល់ហើយ ក្រាបថ្វាយបង្គំព្រះមាន
 ព្រះភាគរួចហើយគង់ក្នុងទីដ៏សមគួរ ។ លុះព្រះរាហុលមានអាយុ គង់
 ក្នុងទីដ៏សមគួរហើយ ព្រះដ៏មានព្រះភាគទ្រង់ត្រាស់ដូច្នេះថា នៃរាហុល
 បបរីធាតុដែលជាខាងក្នុងនឹងបបរីធាតុជាខាងក្រៅនេះ⁺ ក៏ជាបបរីធាតុ
 ដូចគ្នាទេ ភិក្ខុត្រូវឃើញបបរីធាតុនោះ គួរតាមពិតដោយប្រាជ្ញាដ៏ប្រពៃ
 យ៉ាងនេះថា⁺ នេះមិនមែនរបស់អញ⁺ នេះមិនមែនជាអញ⁺ នេះមិនមែនខ្លួនអញទេ
 លុះភិក្ខុឃើញបបរីធាតុនេះ⁺ តាមពិតដោយប្រាជ្ញាដ៏ប្រពៃ យ៉ាងនេះហើយ

សុត្តន្តបិដកេ អង្គត្ថាធិការយស្ស បក្កក្កនិពាតោ

បឋវីធាតុយា និព្វិន្ទតិ បឋវីធាតុយា^(១) ចិត្តំ វិរាជេតិ ។
 យា ច រាហុល អដ្ឋត្ថិតា អាថោធាតុ យា
 ច ពាហិរា អាថោធាតុ អាថោធាតុទេវេសា
 តំ នេតំ មម នេសោហមស្មី ន មេសោ អត្តាតិ
 ឯវមេតំ យថាក្ខតំ សធម្មប្បញ្ញាយ ទដ្ឋតំ ឯវមេតំ
 យថាក្ខតំ សធម្មប្បញ្ញាយ ទិស្វា អាថោធាតុយា
 និព្វិន្ទតិ អាថោធាតុយា ចិត្តំ វិរាជេតិ ។ យា
 ច រាហុល អដ្ឋត្ថិតា តេជោធាតុ យា ច
 ពាហិរា តេជោធាតុ តេជោធាតុទេវេសា តំ នេតំ
 មម នេសោហមស្មី ន មេសោ អត្តាតិ ឯវមេតំ
 យថាក្ខតំ សធម្មប្បញ្ញាយ ទដ្ឋតំ ឯវមេតំ យថាក្ខតំ
 សធម្មប្បញ្ញាយ ទិស្វា តេជោធាតុយា និព្វិន្ទតិ
 តេជោធាតុយា ចិត្តំ វិរាជេតិ ។ យា ច រាហុល
 អដ្ឋត្ថិតា វាយោធាតុ យា ច ពាហិរា វាយោធាតុ
 វាយោធាតុទេវេសា តំ នេតំ មម នេសោហមស្មី
 ន មេសោ អត្តាតិ ឯវមេតំ យថាក្ខតំ សធម្មប្បញ្ញាយ
 ទដ្ឋតំ ឯវមេតំ យថាក្ខតំ សធម្មប្បញ្ញាយ ទិស្វា

សូត្របិដក អង្គត្ថវទិកាយ បញ្ចកុសិណាត

រមែងធុញ្ញត្រាន់ក្នុងបបរីធាតុ រមែងញ្ចាំងចិត្តឲ្យឡើយណាយក្នុងបបរី-
ធាតុ ។ នៃរាហុល អាប្រាធាតុដែលជាខាងក្នុងនឹងអាប្រាធាតុជា
ខាងក្រៅនេះ ក៏ជាអាប្រាធាតុដូចគ្នាទេ ភិក្ខុត្រូវឃើញអាប្រាធាតុនោះ
គួរតាមពិតដោយប្រាជ្ញាដ៏ប្រពៃយ៉ាងនេះថា នុ៎ះមិនមែនរបស់អញ
នុ៎ះមិនមែនជាអញ នុ៎ះមិនមែនខ្លួនអញទេ លុះភិក្ខុឃើញអាប្រាធាតុនេះ
តាមពិតដោយប្រាជ្ញាដ៏ប្រពៃ យ៉ាងនេះហើយ រមែងធុញ្ញត្រាន់ក្នុង
អាប្រាធាតុ រមែងញ្ចាំងចិត្តឲ្យឡើយណាយក្នុងអាប្រាធាតុ ។ នៃរាហុល
តេជោធាតុដែលជាខាងក្នុងនឹងតេជោធាតុជាខាងក្រៅនេះ ក៏ជាតេជោ-
ធាតុដូចគ្នាទេ ភិក្ខុត្រូវឃើញតេជោធាតុ តាមពិតដោយប្រាជ្ញាដ៏ប្រពៃ
យ៉ាងនេះថា នុ៎ះមិនមែនរបស់អញ នុ៎ះមិនមែនជាអញ នុ៎ះមិនមែនខ្លួន
អញទេ លុះភិក្ខុឃើញតេជោធាតុនេះ តាមពិតដោយប្រាជ្ញាដ៏ប្រពៃ
យ៉ាងនេះហើយ រមែងធុញ្ញត្រាន់ក្នុងតេជោធាតុ រមែងញ្ចាំងចិត្តឲ្យឡើយ
ណាយក្នុងតេជោធាតុ ។ នៃរាហុល វាយោធាតុដែលជាខាងក្នុង នឹង
វាយោធាតុជាខាងក្រៅនេះ ក៏ជាវាយោធាតុដូចគ្នាទេ ភិក្ខុត្រូវឃើញ
វាយោធាតុនេះ គួរតាមពិតដោយប្រាជ្ញាដ៏ប្រពៃយ៉ាងនេះថា នុ៎ះមិនមែន
របស់អញ នុ៎ះមិនមែនជាអញ នុ៎ះមិនមែនខ្លួនអញទេ លុះភិក្ខុឃើញ
វាយោធាតុនេះ តាមពិតដោយប្រាជ្ញាដ៏ប្រពៃ តាមហេតុយ៉ាងនេះហើយ

ចក្កបណ្ណសកេ សព្វេតនិយវត្តោ ភតិយោ

វាយោជាតុយា និព្វិន្ទតិ វាយោជាតុយា ចិត្តំ វិវាដេតិ ។
 យតោ ខោ រាហុល ភិក្ខុ ឥមាសុ ចត្វសុ ជាត្វសុ
 នេវត្តានំ ជាត្តនិយំ សមនុបស្សតិ អយំ វុច្ចតិ
 រាហុល ភិក្ខុ អច្ឆេដ្ឋិ^(១) តណ្ហំ វិវដ្ឈយំ សញ្ញោដនំ
 សម្មាមាណិសមយា អន្តមកាសិ ទុក្ខស្សតិ ។

(២៨) ចត្តារោមេ ភិក្ខុវេ បុគ្គលា សន្តោ សំវិដ្ឋមាណ
 លោកស្មី ។ កតមេ ចត្តារោ ។ ឥធិ ភិក្ខុវេ ភិក្ខុ
 អញ្ញាតរំ សន្តំ ចេតោវិមុត្តិ ឧបសម្មជ្ជំ វិហាតិ សោ
 សក្កាយនិរោធំ មនសិករោតិ តស្ស សក្កាយនិរោធំ
 មនសិករោតោ សក្កាយនិរោធិ ចិត្តំ ន បក្ខន្ធាតិ ន
 បសីទតិ ន សន្តិដ្ឋតិ ន អធិមុច្ចតិ តស្ស ខោ ឯតំ^(២)
 ភិក្ខុវេ ភិក្ខុនោ ន សក្កាយនិរោធា ចានិកដ្ឋោ ។
 សេយ្យថាបិ ភិក្ខុវេ បុរិសោ លបកតេន^(៣) ហត្ថេន
 សាទំ កណ្តោយ្យ តស្ស សោ ហត្ថោ សដ្ឋេយ្យបិ
 កណ្តោយ្យបិ តដ្ឋេយ្យបិ ឯវមេវ ខោ ភិក្ខុវេ ភិក្ខុ
 អញ្ញាតរំ សន្តំ ចេតោវិមុត្តិ ឧបសម្មជ្ជំ វិហាតិ

១ ឧ. អច្ឆេដ្ឋិ ។ ២ ម. ឯវំ ។ ៣ ឧ. លស្មកតេន ។

ចក្កវិញ្ញាសក សព្វេតិយវគ្គ ទី ៣

រមែងជុញទ្រាន់ក្នុងវាយោធាតុ រមែងញ៉ាំងចិត្តឲ្យឆ្ងាយណាយក្នុង
 វាយោធាតុ ។ នៃរាហុល ភិក្ខុពិចារណាយើងច្បាស់ឲ្យធាតុទាំង ៤ នេះ
 ថា មិនមែនខ្លួន មិនមែនកើតក្នុងខ្លួន ក្នុងកាលណា នៃរាហុល ភិក្ខុនេះ
 គេថាគតហៅថា បានផ្កាចង្ហលតណ្ហា គាស់រំលើងសញ្ញាជនៈធ្វើទីបំផុត
 ទុក្ខបានហើយ ព្រោះត្រាស់ដឹងឲ្យការលះសេចក្តីប្រកាន់តាមហេតុ ។

(២៨) ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ បុគ្គល ៤ ពួកនេះឯង តែងមានក្នុង
 លោក ។ បុគ្គល ៤ ពួកដូចម្តេចខ្លះ ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ភិក្ខុក្នុង
 ធម្មវិន័យនេះ បានចេតោវិមុត្តិ^(១) ដ៏ល្អិតណាមួយ ភិក្ខុនោះធ្វើទុក្ខក្នុងចិត្ត
 ឲ្យការរំលត់សក្កាយ កាលភិក្ខុនោះ កំពុងធ្វើទុក្ខក្នុងចិត្តឲ្យការរំលត់
 សក្កាយ ចិត្តមិនស្ងួតទៅ មិនជ្រះថ្លា មិនតាំងនៅ មិនស្ងួតចុះក្នុងការរំលត់
 សក្កាយ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ការរំលត់សក្កាយនេះ របស់ភិក្ខុនោះ មិន
 គប្បីបានតាមប្រាថ្នា ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ប្រៀបដូចបុរសមានដៃ
 ប្រឡាក់ដីស្អិត ចាប់មែកឈើ ដៃបុរសនោះស្អិតថ្លក់ជាប់ យ៉ាងណាមិញ
 ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ភិក្ខុក្នុងសាសនានេះ បានចេតោវិមុត្តិដ៏ល្អិតណាមួយ

១ សំណើយកសមាបត្តិទាំង ៨ សមាបត្តិណាមួយ ។ អន្តរាហ៍ ។

សុត្តន្តបិដកេ អង្គព្រាហ្មស្ស បព្ពត្តនិបាតោ

សោ សក្កាយនិរោធំ មនសិករោតិ តស្ស សក្កាយ-
 និរោធំ មនសិករោតោ សក្កាយនិរោធនេ ចិត្តំ ន
 បក្ខន្ធតិ ន បសីទតិ ន សន្តិជ្ជតិ អធិមុច្ចតិ
 តស្ស ខោ ឯតំ ភិក្ខុវេ ភិក្ខុនោ ន សក្កាយ-
 និរោធនោ ចានិកម្មោ ។ ឥធិ បន ភិក្ខុវេ ភិក្ខុ
 អពាតវំ សន្តំ ចេតោវម្មតិ ឧបសម្មជ្ជ វិហារតិ
 សោ សក្កាយនិរោធំ មនសិករោតិ តស្ស សក្កា-
 យនិរោធំ មនសិករោតោ សក្កាយនិរោធនេ ចិត្តំ
 បក្ខន្ធតិ បសីទតិ សន្តិជ្ជតិ អធិមុច្ចតិ តស្ស ខោ
 ឯតំ ភិក្ខុវេ ភិក្ខុនោ សក្កាយនិរោធនោ ចានិកម្មោ ។
 សេយ្យថាបិ ភិក្ខុវេ បុរិសោ សុទ្ធនេ ហត្ថេន សាទំ
 កល្លោយ្យ តស្ស សោ ហត្ថោ នេវ សង្ខេយ្យ
 ន កល្លោយ្យ ន តជ្ឈេយ្យ ឯវមេវ ខោ ភិក្ខុវេ
 ភិក្ខុ អពាតវំ សន្តំ ចេតោវម្មតិ ឧបសម្មជ្ជ
 វិហារតិ សោ សក្កាយនិរោធំ មនសិករោតិ តស្ស
 សក្កាយនិរោធំ មនសិករោតោ សក្កាយនិរោធនេ
 ចិត្តំ បក្ខន្ធតិ បសីទតិ សន្តិជ្ជតិ អធិមុច្ចតិ

សុត្តន្តបិដក អង្គព្រះនិកាយ បក្កនិបាត

ភិក្ខុនោះធ្វើទុកក្នុងចិត្តនូវសក្កាយនិរោធិ (ការរំលត់សក្កាយ) កាលបើ
 លោកធ្វើទុកក្នុងចិត្តនូវសក្កាយនិរោធិ ចិត្តរមែងមិនស្ទុះទៅ មិនជ្រះថ្លា
 មិនតាំងនៅ មិនចុះសីបក្នុងសក្កាយនិរោធិ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ សក្កាយ-
 និរោធិនេះ⁺ របស់ភិក្ខុនោះឯង មិនគប្បីបានតាមប្រាថ្នា ក៏យ៉ាងនោះ
 ដែរ ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ មួយទៀត ភិក្ខុក្នុងធម្មវិន័យនេះ បាន
 ចេតនាវិមុត្តិដ៏ល្អិតណាមួយ ភិក្ខុនោះធ្វើទុកក្នុងចិត្ត នូវសក្កាយនិរោធិ
 កាលបើលោកធ្វើទុកក្នុងចិត្តនូវសក្កាយនិរោធិ ចិត្តរមែងស្ទុះទៅ ជ្រះថ្លា
 តាំងនៅ ចុះសីបក្នុងសក្កាយនិរោធិ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ សក្កាយ-
 និរោធិនេះរបស់ភិក្ខុនោះឯង គប្បីបានតាមប្រាថ្នា ។ ម្នាលភិក្ខុ
 ទាំងឡាយ ប្រៀបដូចបុរសមានដៃស្អាតចាប់មែកឈើ ដៃរបស់បុរស
 នោះ មិនស្អិត មិនកាន់ មិនជាប់ទេ យ៉ាងណាមិញ ម្នាលភិក្ខុ
 ទាំងឡាយ ភិក្ខុបានចេតនាវិមុត្តិដ៏ល្អិតណាមួយ ភិក្ខុនោះធ្វើទុកក្នុងចិត្ត
 នូវសក្កាយនិរោធិ កាលបើលោកធ្វើទុកក្នុងចិត្ត នូវសក្កាយនិរោធិ
 ចិត្តរមែងស្ទុះទៅ ជ្រះថ្លា តាំងនៅ ចុះសីបក្នុងសក្កាយនិរោធិ

ចក្កបណ្ណសកេ សព្វគន្ថយវិញ្ញា គតិយោ

តស្ស ខោ ឯតំ ភិក្ខុវេ ភិក្ខុនោ សក្កាយនំ វេនោ
 ចាដិកដ្ឋោ ។ វេន បន ភិក្ខុវេ ភិក្ខុ អញ្ញតំ សន្តំ
 ចេតោវិមុត្តំ ឧបសម្បជ្ឈ វិហរតិ សោ អវិជ្ជាបកេនំ
 មនសិករោតិ តស្ស អវិជ្ជាបកេនំ មនសិករោតោ
 អវិជ្ជាបកេនេ ចិត្តំ ន បក្ខន្ធពតិ ន បសីនតិ ន
 សន្តិដ្ឋតិ នាដិមុច្ចតិ តស្ស ខោ ឯតំ ភិក្ខុវេ ភិក្ខុនោ
 ន អវិជ្ជាបកេនោ ចាដិកដ្ឋោ ។ សេយ្យថាថិ ភិក្ខុវេ
 ជម្ពាលី^(១) អនេកវស្សកណ៌កា តស្ស បុរិសោ យានិ
 ចេវ អាយុមុខានិ តានិ មិនហេយ្យ យានិ ច
 អហាយមុខានិ តានិ វិវេយ្យ នេវេ ច ន សម្មា
 ធារំ អនុប្បវេច្ឆយ្យ ឯវំ ហិ តស្ស ភិក្ខុវេ ជម្ពាលីយា
 ន អាលំប្បកេនោ^(២) ចាដិកដ្ឋោ ឯវមេវ ខោ ភិក្ខុវេ
 ភិក្ខុ អញ្ញតំ សន្តំ ចេតោវិមុត្តំ ឧបសម្បជ្ឈ វិហរតិ
 សោ អវិជ្ជាបកេនំ មនសិករោតិ តស្ស អវិជ្ជាបកេនំ
 មនសិករោតោ អវិជ្ជាបកេនេ ចិត្តំ ន បក្ខន្ធពតិ ន
 បសីនតិ ន សន្តិដ្ឋតិ នាដិមុច្ចតិ តស្ស ខោ ឯតំ
 ភិក្ខុវេ ភិក្ខុនោ ន អវិជ្ជាបកេនោ ចាដិកដ្ឋោ ។

១ ជម្ពាលី គតិមី បាហេ ។ ២ អន្តរាយំ បាឡិយ្យកោតិ ទិស្សតិ ឯតំ ឯកក្កមេវ ទន្ធា ។

ចក្ខុវិស័យសក សញ្ញាធម៌វិគ្គ ទី ៣

ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ សក្កាយនិរោធន្តរៈ របស់ភិក្ខុនោះឯង គប្បីបាន
តាមប្រាថ្នា ក៏យ៉ាងនោះដែរ ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ មួយទៀត
ភិក្ខុក៏ធម៌វិស័យនេះ បានចេតោវិមុត្តិដ៏ល្អិតណាមួយ ភិក្ខុនោះធ្វើទុក
ក្នុងចិត្តនូវការទំលាយអវិជ្ជា កាលបើលោកធ្វើទុកក្នុងចិត្តនូវការទំលាយ
អវិជ្ជា ចិត្តរំលងមិនស្កុះទៅ មិនជ្រះថ្លា មិនតាំងនៅ មិនចុះសិប្ប
ក្នុងការទំលាយអវិជ្ជា ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ការទំលាយអវិជ្ជាន្តរៈ
របស់ភិក្ខុនោះឯង មិនគប្បីបានតាមប្រាថ្នា ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ
ប្រៀបដូចត្រីតាំងដ៏ស្មោកគោកដែលកើតឡើង រាប់ដោយផ្ទាំងដ៏ច្រើន
បុរសបិទមាត់រង្វះ សម្រាប់បង្វិលរូបរបស់ត្រីតាំងនោះ បើកមាត់រង្វះ
សម្រាប់បង្វិលចេញ ភ្លៀងសោតក៏មិនគប្បីបង្កើនធារទឹកដោយប្រពៃ ម្នាល
ភិក្ខុទាំងឡាយ កាលបើយ៉ាងនេះ ការឆ្ងាយភ្លឺត្រីតាំងន្តរៈ ក៏មិនសម្រេច
បាន យ៉ាងណាមិញ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ភិក្ខុបានចេតោវិមុត្តិដ៏ល្អិត
ណាមួយ ភិក្ខុនោះធ្វើទុកក្នុងចិត្តនូវការទំលាយអវិជ្ជា កាលបើលោក
ធ្វើទុកក្នុងចិត្តនូវការទំលាយអវិជ្ជា ចិត្តរំលងមិនស្កុះទៅ មិនជ្រះថ្លា
មិនតាំងនៅ មិនចុះសិប្បក្នុងការទំលាយអវិជ្ជា ការទំលាយអវិជ្ជា
របស់ភិក្ខុនោះឯង មិនគប្បីបានតាមប្រាថ្នា ក៏យ៉ាងនោះដែរ ។

សុត្តន្តបិដកេ អង្គក្កន្តិកាយស្ស បក្កក្កន្តិកា

ឥធិ បន ភិក្ខុវេ ភិក្ខុ អញ្ញាតំ សន្តំ ចេតោវិមុត្តិ
 ឧបសម្បជ្ជ វិហារតិ សោ អវិជ្ជាបកេនំ មនសិករោតិ
 តស្ស អវិជ្ជាបកេនំ មនសិករោតោ អវិជ្ជាបកេនេ
 ចិត្តំ បក្កន្តតិ បស័ទតិ សន្តិជ្ជតិ អធិមុច្ចតិ
 តស្ស ខោ ឯតំ ភិក្ខុវេ ភិក្ខុនោ អវិជ្ជាបកេនោ
 ចាដិកក្ខេវោ ។ សេយ្យថាបិ ភិក្ខុវេ ជម្ពាលី
 អនេកវស្សកណិកា តស្ស បុរិសោ យានិ ចេវ
 អាយមុខានិ តានិ វិវេយ្យ យានិ ច អនាយ-
 មុខានិ តានិ បិទហោយ្យ នេវេ ច សម្មា ធារំ
 អនុប្បវេច្ឆេយ្យ ឯវំ ហិ តស្ស ភិក្ខុវេ ជម្ពាលីយា
 អាលិប្បកេនោ ចាដិកក្ខេវោ ឯវមេវ ខោ ភិក្ខុវេ ភិក្ខុ
 អញ្ញាតំ សន្តំ ចេតោវិមុត្តិ ឧបសម្បជ្ជ វិហារតិ សោ
 អវិជ្ជាបកេនំ មនសិករោតិ តស្ស អវិជ្ជាបកេនំ មន-
 សិករោតោ អវិជ្ជាបកេនេ ចិត្តំ បក្កន្តតិ បស័ទតិ
 សន្តិជ្ជតិ អធិមុច្ចតិ តស្ស ខោ ឯតំ ភិក្ខុវេ ភិក្ខុនោ
 អវិជ្ជាបកេនោ ចាដិកក្ខេវោ ។ ឥមេ ខោ ភិក្ខុវេ ចត្តារោ
 បុគ្គលា សន្តោ សំវិដ្ឋមាណ លោកស្មិនំ ។

សុត្តន្តបិដក អង្គធួរនិកាយ បញ្ចកុសិណាត

ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ មួយទៀត ភិក្ខុក្នុងធម្មវិន័យនេះ បានចេះតែវិមុត្តិ
 ដ៏ល្អិតណាមួយ ភិក្ខុនោះធ្វើទុកក្នុងចិត្តនូវការទំលាយអវិជ្ជា កាលបើ
 លោកធ្វើទុកក្នុងចិត្តនូវការទំលាយអវិជ្ជា ចិត្តរមែងស្ទុះទៅ ជ្រះថ្លា តាំងនៅ
 ចុះស៊ីបក្នុងការទំលាយអវិជ្ជា ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ការទំលាយអវិជ្ជានេះ
 របស់ភិក្ខុនោះឯង គប្បីបានតាមប្រាថ្នា ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ
 ប្រៀបដូចត្រពាំងស្លាកត្រាកដែលកើតឡើង រាប់ដោយឆ្នាំដ៏ច្រើន
 បុរសបើកមាត់រង្វះ សម្រាប់បង្ហូរចូលរបស់ត្រពាំងនោះ បិទមាត់រង្វះ
 សម្រាប់បង្ហូរចេញ ភ្លៀងសោតក៏បង្ហូរនូវធារទឹកដោយប្រពៃ ម្នាល
 ភិក្ខុទាំងឡាយ កាលបើយ៉ាងនេះ ការឆ្ងាយភ្លឺត្រពាំងនោះ ក៏សម្រេច
 បាន យ៉ាងណាមិញ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ភិក្ខុបានចេះតែវិមុត្តិដ៏ល្អិត
 ណាមួយ ភិក្ខុនោះធ្វើទុកក្នុងចិត្តនូវការទំលាយអវិជ្ជា កាលបើលោក
 ធ្វើទុកក្នុងចិត្តនូវការទំលាយអវិជ្ជា ចិត្តរមែងស្ទុះទៅ ជ្រះថ្លា តាំងនៅ
 ចុះស៊ីប ក្នុងការទំលាយអវិជ្ជា ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ការទំលាយ
 អវិជ្ជានេះរបស់ភិក្ខុនោះឯង គប្បីបានតាមប្រាថ្នា ក៏យ៉ាងនោះដែរ ។
 ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ បុគ្គលទាំង ៤ ពួកនេះឯង តែងមានក្នុងលោក ។

បុគ្គលបញ្ញាសពេ សញ្ញេតនិយមន្ត្រា តទិយោ

(២៩) អថខោ អាយស្មា អាណន្ទោ យេនាយស្មា
 សារីបុត្តោ តេនុបសង្កមិ ឧបសង្កមិត្វា អាយស្មតា
 សារីបុត្តេន សទ្ធិ សម្មោទិ សម្មោទនីយំ កថំ
 សារាណីយំ វីតិសារេត្វា ឯកមន្តំ និសីទិ ។ ឯកមន្តំ
 និសីទ្ធោ ខោ អាយស្មា អាណន្ទោ អាយស្មន្តំ
 សារីបុត្តំ ឯតទលោច កោ នុ ខោ អារុសោ សារីបុត្ត
 ហេតុ កោ បច្ចយោ យេន មិធនកេត្វេ សត្តា ទិដ្ឋេវ
 ធម្មេ ន បរិនិព្វាយន្តីតិ ។ ឥធារុសោ អាណន្ទ សត្តា
 ឥមា ហានកាកិយា សញ្ញាតិ យថាក្ខតំ នប្បជាទន្តិ
 ឥមា បិតកាកិយា សញ្ញាតិ យថាក្ខតំ នប្បជាទន្តិ
 ឥមា វិសេសកាកិយា សញ្ញាតិ យថាក្ខតំ នប្បជាទន្តិ
 ឥមា និព្វេជកាកិយា សញ្ញាតិ យថាក្ខតំ នប្បជាទន្តិ ។
 អយំ ខោ អារុសោ អាណន្ទ ហេតុ អយំ បច្ចយោ
 យេន មិធនកេត្វេ សត្តា ទិដ្ឋេវ ធម្មេ ន បរិនិព្វា-
 យន្តីតិ ។ កោ បធារុសោ សារីបុត្ត ហេតុ កោ
 បច្ចយោ យេន មិធនកេត្វេ សត្តា ទិដ្ឋេវ ធម្មេ
 បរិនិព្វាយន្តីតិ ។ ឥធារុសោ អាណន្ទ សត្តា ឥមា

ចក្ខុវិស័យសក សញ្ញាគន្ថយវិញ ទី ៣

(២៩) ព្រះនោះឯង ព្រះអានន្តជ័មានអាយុ ចូលទៅរកព្រះ
សារីបុត្តជ័មានអាយុ លុះចូលទៅដល់ហើយ ក៏ធ្វើសេចក្តីរីករាយជាមួយ
នឹងព្រះសារីបុត្តជ័មានអាយុ លុះបញ្ចប់ពាក្យដែលគួររីករាយនឹងពាក្យ
ដែលគួររំលឹកហើយ ក៏គង់ក្នុងទីសមគួរ ។ លុះព្រះអានន្តជ័មានអាយុ
អង្គុយក្នុងទីសមគួរហើយ ក៏សួរព្រះសារីបុត្តជ័មានអាយុដូច្នេះថា ម្ចាស់
អារុសោ សារីបុត្ត ហេតុអ្វី បច្ច័យអ្វី ដែលនាំឲ្យសត្វពួកខ្លះ ក្នុងលោកនេះ
មិនបរិនិព្វានក្នុងបច្ចុប្បន្នភាពនេះ ។ ម្ចាស់អារុសោ អានន្ត សត្វ
ទាំងឡាយ ក្នុងលោកនេះ មិនដឹងតាមពិតថា នេះជាហានភាគិយសញ្ញា
(សញ្ញាជាចំណែកវិនាស) មិនដឹងតាមពិតថា នេះជាបិណ្ឌភាគិយសញ្ញា
(សញ្ញាជាចំណែកតាំងនៅគឺស្មើដើម) មិនដឹងតាមពិតថា នេះជាវិសេស-
ភាគិយសញ្ញា (សញ្ញាជាចំណែកវិសេសឡើង គឺបានចំណេញ) មិនដឹង
តាមពិតថា នេះជានិព្វេធភាគិយសញ្ញា (សញ្ញាជាចំណែកត្រាស់ដឹង) ។
ម្ចាស់អារុសោ អានន្ត នេះជាហេតុ នេះជាបច្ច័យដែលនាំឲ្យសត្វពួកខ្លះក្នុង
លោកនេះ មិនបរិនិព្វានក្នុងបច្ចុប្បន្នភាពនេះ ។ ម្ចាស់អារុសោ សារីបុត្ត
ចុះហេតុអ្វី បច្ច័យអ្វី ដែលនាំឲ្យសត្វពួកខ្លះ ក្នុងលោកនេះ បរិនិព្វានក្នុង
បច្ចុប្បន្នភាពនេះ ។ ម្ចាស់អារុសោ អានន្ត សត្វទាំងឡាយ ក្នុងលោកនេះ

សុត្តន្តបិដក អង្គនិកាយស្ស បញ្ចក្កនិកាយ

ហានភាគិយា សញ្ញាតិ យថាភ្នំ បដានន្តិ ឥមា
 បិភិភាគិយា សញ្ញាតិ យថាភ្នំ បដានន្តិ ឥមា
 វិសេសភាគិយា សញ្ញាតិ យថាភ្នំ បដានន្តិ ឥមា
 និព្វេជភាគិយា សញ្ញាតិ យថាភ្នំ បដានន្តិ ។
 អយំ ខោ អាវុសោ អានន្ត ហេតុ អយំ បច្ចយោ
 យេន មិធកក្ខេ ឥត្តា ទិដ្ឋវ ធម្មេ បរិនិព្វា-
 យន្តិភិ ។

(៣០) ឯកំ សមយំ ភក្កវា ភោគនកវេ
 វិហរិតិ អានន្តចេតិយេ ។ តត្ថ ខោ ភក្កវា ភិក្ខុ
 អាមន្តេសិ ភិក្ខុវេតិ ។ ភក្កន្តេតិ តេ ភិក្ខុ
 ភក្កវោ បច្ចស្សោសុំ ។ ភក្កវា ឯតទវេច ចត្តារោមេ
 ភិក្ខុវេ មហាបទេសេ ទេសេស្សមិ តំ សុណាថ
 សាធុកំ មនសិករោថ កាសិស្សមីតិ ។ ឯវំ ភក្កន្តេតិ
 ខោ តេ ភិក្ខុ ភក្កវោ បច្ចស្សោសុំ ។ ភក្កវា
 ឯតទវេច កតមេ ច ភិក្ខុវេ ចត្តារោ មហា-
 បទេសា ។ ឥធិ ភិក្ខុវេ ភិក្ខុ ឯវំ វទេយ្យ

សុត្តន្តបិដក អង្គត្ថរនិកាយ ចតុត្ថនិបាត

បានដឹងច្បាស់តាមពិតថា នេះជាហានភាគិយសញ្ញា បានដឹងច្បាស់
តាមពិតថា នេះជាបិគិភាគិយសញ្ញា បានដឹងច្បាស់តាមពិតថា នេះជា
វិសេសភាគិយសញ្ញា បានដឹងច្បាស់តាមពិតថា នេះជាវិព្វធភាគិយ-
សញ្ញា ។ ម្នាលអារុសោ អានន្ទ នេះឯងជាហេតុ នេះជាបច្ច័យ ដែល
នាំឲ្យសត្វពួកខ្លះ ក្នុងលោកនេះ បរិនិព្វានក្នុងបច្ចុប្បន្នភាពនេះឯង ។

[៣០] សម័យមួយ ព្រះដ៏មានព្រះភាគគង់នៅក្នុងអានន្ទចេតិយ^(១)

ក្បែរកោគនគរ ។ ក្នុងទីនោះឯង ព្រះដ៏មានព្រះភាគត្រាស់ហៅភិក្ខុ
ទាំងឡាយថា ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ។ ភិក្ខុទាំងនោះ ទទួលស្តាប់
ព្រះពុទ្ធដីការបស់ព្រះដ៏មានព្រះភាគថា ព្រះករុណាព្រះអង្គ ។ ព្រះដ៏មាន
ព្រះភាគទ្រង់ត្រាស់ដូច្នេះថា ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ តថាគតនឹង
សំដែងមហាបទេស (គ្រឿងសម្រាប់ពាងយ៉ាងធំ) ៤យ៉ាងនេះ អ្នក
ទាំងឡាយ ចូរស្តាប់ភាសិតនោះ ចូរធ្វើទុកក្នុងចិត្តឲ្យល្អចុះ តថាគត
នឹងសំដែងប្រាប់ ។ ភិក្ខុទាំងនោះ ទទួលស្តាប់ព្រះពុទ្ធដីការនៃព្រះដ៏មាន
ព្រះភាគថា ព្រះករុណាព្រះអង្គ ។ ទើបព្រះដ៏មានព្រះភាគ ទ្រង់
ត្រាស់ដូច្នេះថា ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ចុះមហាបទេស ៤ ដូចម្តេចខ្លះ ។
ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ភិក្ខុក្នុងសាសនានេះ គប្បីនិយាយយ៉ាងនេះថា

១ វិហារជាទីនៅរបស់អានន្ទយាយ្យ ។ អង្គកថា ។

បុគ្គលបណ្ណាសកេ សញ្ញេតនិយវត្តោ តតិយោ

សម្មា មេតំ អារុសោ កកវតោ សុតំ សម្មា
 បដិក្កហិតំ អយំ ធម្មោ អយំ វិនយោ ឥទំ
 សត្តសាសនន្តិ តស្ស ភិក្ខុវេ ភិក្ខុនោ កាសិទំ
 នេវ អភិនន្តិតំ នប្បដិក្កោសិតំ អនភិនន្តិតា
 អប្បដិក្កោសិតា តានិ បទព្យញ្ញនានិ សាធុកំ
 ឧត្តហេតា សុត្តេ ឪតាវតញ្ញានិ វិនយេ សន្នស្សេ-
 តញ្ញានិ ។ តានិ ចេ សុត្តេ ឪតាវិយមាណានិ
 វិនយេ សន្នស្សិយមាណានិ ន ចេវ សុត្តេ
 ឪតាន្តិ ន វិនយេ សន្នស្សន្តិ និដ្ឋមេត្ត កន្តតំ
 អន្ទា ឥទំ ន ចេវ តស្ស កកវតោ វចនំ អរហតោ
 សម្មាសម្ពុទ្ធស្ស ឥមស្ស ច ភិក្ខុនោ ឧត្តហិតន្តិ
 ឥតិ ហិទំ ភិក្ខុវេ ធម្មេយ្យាថ ។ ឥធម បន
 ភិក្ខុវេ ភិក្ខុ ឯវំ វនេយ្យ សម្មា មេតំ
 អារុសោ កកវតោ សុតំ សម្មា បដិក្កហិតំ
 អយំ ធម្មោ អយំ វិនយោ ឥទំ សត្តសាសនន្តិ

ម្ចាស់អាវុសោទាំងឡាយ ពាក្យនេះ ខ្ញុំបានស្តាប់ បានទទួលចំពោះ
 ព្រះភក្ត្រព្រះដ៏មានព្រះភាគថា នេះជាធម៌ នេះជាវិន័យ នេះជា
 ពាក្យប្រៀនប្រដៅរបស់ព្រះសាស្តា ម្ចាស់ភិក្ខុទាំងឡាយ អ្នក
 ទាំងឡាយ កុំអាលត្រកអរ កុំអាលយាត់ភាសិតរបស់ភិក្ខុនោះឡើយ
 លុះអ្នកទាំងឡាយ មិនត្រកអរ មិនយាត់ហើយ ត្រូវរៀនបទនឹង
 ព្យញ្ជនៈទាំងនោះឲ្យចាំល្អ ហើយស្ទង់មើលក្នុងសូត្រ ប្រៀបធៀបក្នុង
 វិន័យ ។ បទនឹងព្យញ្ជនៈទាំងនោះ កាលបើអ្នកទាំងឡាយ ស្ទង់មើល
 ក្នុងសូត្រ ប្រៀបធៀបមើលក្នុងវិន័យទៅហើយ មិនបដិច្ចះ គឺមិន
 មានក្នុងសូត្រទាំងមិនឃើញប្រាកដក្នុងវិន័យផងទេ អ្នកទាំងឡាយ
 គប្បីដល់រូបវសេចក្តីចូលចិត្ត ក្នុងពាក្យនេះថា នេះមិនមែនជាព្រះពុទ្ធដ៏កា
 របស់ព្រះដ៏មានព្រះភាគអរហន្តសម្មាសម្ពុទ្ធនោះជាប្រាកដ ទំនងជាភិក្ខុ
 នេះរៀនខុសទេ ម្ចាស់ភិក្ខុទាំងឡាយ អ្នកទាំងឡាយ ត្រូវចោល
 ពាក្យនេះ ដោយទំនងដូច្នេះចេញ ។ ម្ចាស់ភិក្ខុទាំងឡាយ មួយទៀត
 ភិក្ខុក្នុងសាសនានេះ គប្បីពោលយ៉ាងនេះថា ម្ចាស់អាវុសោទាំងឡាយ
 ពាក្យនេះ ខ្ញុំបានស្តាប់ បានទទួលចំពោះព្រះភក្ត្រព្រះដ៏មានព្រះភាគ
 ថា នេះជាធម៌ នេះជាវិន័យ នេះជាពាក្យប្រៀនប្រដៅរបស់ព្រះសាស្តា

សុត្តន្តបិដកេ អង្គគ្គនិកាយស្ស ចតុត្ថមិយនោ

តស្ស ភិក្ខុវេ ភិក្ខុនោ កាសិកំ នេវ អភិនន្តិតំ
 នប្បដិក្ខោសិតំ អនភិនន្តិតា អប្បដិក្ខោសិតា
 តានិ បទព្យញ្ញានិ សាធុកំ ឧត្តហេត្វា សុត្ត
 ឱតាវត្វានិ វិនយេ សន្នស្សេត្វានិ តានិ ច
 សុត្ត ឱតាវិយមាណានិ វិនយេ សន្នស្សិយមាណានិ
 សុត្ត ចេវ ឱតន្តំ វិនយេ ច សន្និស្សន្តំ និដ្ឋមេត្ត
 កន្តំ អន្ទា ឥទំ តស្ស ភក្ខវតោ វចនំ អរហតោ
 សម្មាសម្ពុទ្ធស្ស ឥមស្ស ច ភិក្ខុនោ សុត្តហិតន្តិ ។
 ឥទំ ភិក្ខុវេ បឋមំ មហាបទេសំ ជារយ្យថ ។
 ឥធម បន ភិក្ខុវេ ភិក្ខុ ឯវំ វិនយេ អមុកស្មី នាម
 អារាសេ សង្ឃោ វិហារតិ សត្តរោ សប្បមោក្ខោ
 តស្ស មេ សង្ឃស្ស សម្មទា សុតំ សម្មទា
 បដិក្ខហិតំ អយំ ធម្មោ អយំ វិនយោ ឥទំ
 សត្តសាសនន្តិ តស្ស ភិក្ខុវេ ភិក្ខុនោ កាសិកំ នេវ
 អភិនន្តិតំ នប្បដិក្ខោសិតំ អនភិនន្តិតា អប្ប
 ដិក្ខោសិតា តានិ បទព្យញ្ញានិ សាធុកំ ឧត្តហេត្វា

សុត្តន្តបិដក អង្គទី៣ វិញ្ញាណសម្មាសម្ពុទ្ធិបិដក

ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ អ្នកទាំងឡាយ កុំអាលត្រេកអរ កុំអាលយាត់
 ភាសិតរបស់ភិក្ខុនោះឡើយ លុះអ្នកទាំងឡាយ មិនត្រេកអរ មិនយាត់
 ហើយ ត្រូវរៀននូវបទនឹងព្យញ្ជនៈទាំងនោះឲ្យចាំល្អ ហើយស្ទង់
 មើលក្នុងសូត្រ ប្រៀបធៀបមើលក្នុងវិន័យ បទនឹងព្យញ្ជនៈទាំងនោះ
 កាលបើអ្នកទាំងឡាយ ស្ទង់មើលក្នុងសូត្រ ប្រៀបធៀបមើលក្នុង
 វិន័យទៅហើយ បើប្រជុំចុះក្នុងសូត្រផង ឃើញសមក្នុងវិន័យផង
 អ្នកទាំងឡាយ គប្បីដល់នូវសេចក្តីចូលចិត្ត ក្នុងពាក្យនេះថា នេះជា
 ព្រះពុទ្ធដ៏ការបស់ព្រះដ៏មានព្រះភាគអរហន្តសម្មាសម្ពុទ្ធនោះ ដោយ
 ពិត ជាពាក្យដែលភិក្ខុនេះរៀនត្រូវល្អហើយ ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ
 អ្នកទាំងឡាយ គប្បីចាំទុកនូវមហាបទេសជាបឋមនេះចុះ ។ ម្នាលភិក្ខុ
 ទាំងឡាយ មួយទៀត ភិក្ខុក្នុងសាសនានេះ គប្បីពោលយ៉ាង
 នេះថា ព្រះសង្ឃនៅក្នុងអារាមដណោះ មានទាំងភិក្ខុជាថេរៈ មាន
 ទាំងភិក្ខុជាប្រដាន ខ្ញុំបានស្តាប់ បានទទួលចំពោះមុខព្រះសង្ឃ
 នោះថា នេះជាធម៌ នេះជាវិន័យ នេះជាពាក្យប្រៀនប្រដៅរបស់
 ព្រះសាស្តា ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ អ្នកទាំងឡាយ កុំអាលត្រេកអរ
 កុំអាលយាត់នូវភាសិតរបស់ភិក្ខុនោះឡើយ លុះអ្នកទាំងឡាយ មិន
 ត្រេកអរ មិនយាត់ហើយ ត្រូវរៀននូវបទនឹងព្យញ្ជនៈទាំងនោះឲ្យចាំល្អ

ធម្មបទដ្ឋកថា សម្ភោតនិយម្ហោ គតិយោ

សុត្តេ ឌីតាវតថាណំ វិនយេ សន្តស្សេតថាណំ ។ តាណិ
ចេ សុត្តេ ឌីតាវយមាណាណំ វិនយេ សន្តស្ស័យមាណាណំ
ន ចេវ សុត្តេ ឌីតាវន្តំ ន វិនយេ សន្តស្សន្តិ
និដ្ឋបេត្ត កន្តព្វំ អទ្ធា ឥទំ ន ចេវ តស្ស កកវតោ
វចនំ អរហតោ សម្មាសម្ពុទ្ធស្ស តស្ស ច សង្ឃស្ស
ទុត្តហិតន្តិ ឥតិ ហីនំ ភិក្ខុវេ ធម្មេយ្យាថ ។
ឥធម បន ភិក្ខុវេ ភិក្ខុ ឯវំ វេទេយ្យ អមុកស្មី
នាម អាកាសេ សង្ឃោ វិហារតិ សត្តោហ
សប្បាហោត្វោ តស្ស មេ សង្ឃស្ស សម្មា សុតំ
សម្មា បដិក្កហិតំ អយំ ធម្មោ អយំ វិនយោ ឥទំ
សត្តសាសនន្តិ តស្ស ភិក្ខុវេ ភិក្ខុនោ ភាសិតំ នេវ
អភិនន្តិតព្វំ នប្បដិក្កោសិតព្វំ អនភិនន្តិតា អប្ប-
ដិក្កោសិតា តាណិ បទព្យញ្ញនាណិ សាធុកំ ទុត្តហេត្វា
សុត្តេ ឌីតាវតថាណំ វិនយេ សន្តស្សេតថាណំ ។
តាណិ ចេ សុត្តេ ឌីតាវយមាណាណំ វិនយេ សន្តស្ស័យ-
មាណាណំ សុត្តេ ចេវ ឌីតាវន្តិ វិនយេ ច សន្តស្សន្តិ

ហើយស្ទង់មើលក្នុងសូត្រ ប្រៀបធៀបមើលក្នុងវិន័យ ។ បទនឹង
 ព្យញ្ជនៈទាំងនោះ កាលបើអ្នកទាំងឡាយ ស្ទង់មើលក្នុងសូត្រ ប្រៀប
 ធៀបមើលក្នុងវិន័យទៅហើយ បើមិនប្រជុំចុះក្នុងសូត្រទាំងបីឯឃើញ
 មានប្រាកដក្នុងវិន័យផងទេ អ្នកទាំងឡាយ គប្បីដល់នូវសេចក្តីចូល
 ចិត្ត ក្នុងពាក្យនេះថា នេះមិនមែនជាព្រះពុទ្ធដ៏ការបសព្វគ្រប់មានព្រះភាគ
 អរហន្តសម្មាសម្ពុទ្ធនោះ ដោយពិត ទំនងជាសង្ស័យនោះទៀតខុសហើយ
 ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ អ្នកទាំងឡាយ គប្បីចោលពាក្យនេះ ដោយទំនង
 ដូច្នេះចេញ ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ មួយទៀត ភិក្ខុក្នុងសាសនានេះ
 គប្បីពោលយ៉ាងនេះថា ព្រះសង្ឃនៅក្នុងអាវាសឯណោះ មានទាំងភិក្ខុជា
 ថេរៈ មានទាំងភិក្ខុជាប្រធាន ខ្ញុំបានស្តាប់ បានទទួលចំពោះមុខព្រះសង្ឃ
 នោះថា នេះជាធម៌ នេះជាវិន័យ នេះជាពាក្យប្រៀនប្រដៅរបស់ព្រះ
 សាស្តា ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ អ្នកទាំងឡាយ កុំអាលត្រេកអរ កុំអាល
 យាត់ភាសិតរបស់ភិក្ខុនោះឡើយ លុះអ្នកទាំងឡាយ មិនត្រេកអរ មិន
 យាត់ហើយ ត្រូវរៀនបទនឹងព្យញ្ជនៈទាំងនោះឲ្យចាំល្អ ហើយស្ទង់
 មើលក្នុងសូត្រ ប្រៀបធៀបមើលក្នុងវិន័យ ។ បទនឹងព្យញ្ជនៈទាំងនោះ
 កាលបើអ្នកទាំងឡាយ ស្ទង់មើលក្នុងសូត្រ ប្រៀបធៀបមើល
 ក្នុងវិន័យទៅហើយ បើប្រជុំចុះក្នុងសូត្រផង ឃើញសមក្នុងវិន័យផង

សុត្តន្តបិដក អង្គព្រះនិកាយស្ស បក្កកុសិណោ

និដ្ឋមេត្ត គន្លង់ អន្ធា ឥទ្ធំ តស្ស ភក្កវតោ វចនំ
 អរហតោ សម្មាសម្ពុទ្ធស្ស តស្ស ច សង្ឃស្ស
 សុត្តហិតន្តិ ។ ឥទ្ធំ ភិក្ខុវេ ទុតិយំ មហាបទេសំ
 ធាវយ្យាថ ។ ឥធិ បន ភិក្ខុវេ ភិក្ខុ ឃរំ
 វទេយ្យ អមុកស្មី ធាម អាវសេ សម្ពហុលា
 ថេរា ភិក្ខុ វិហរន្តិ ពហុស្សតា អាគតាគមា
 ធម្មធរា វិនយធរា មាតិកាធរា តេសំ មេ ថេរានំ
 សម្ពុទ្ធា សុតំ សម្ពុទ្ធា បដិក្កហិតំ អយំ ធម្មា
 អយំ វិនយោ ឥទ្ធំ សុត្តសាសនន្តិ តស្ស ភិក្ខុវេ
 ភិក្ខុនោ កាសិវតំ នេវ អភិនន្តិតំ នប្បដិក្កោសិតំ
 អនភិនន្តិតា អប្បដិក្កោសិតា តានិ បទព្យាណនិ
 សាធុតំ ទុក្ខហេតុា សុត្តេ ឡិកាវតញ្ចានិ វិនយេ
 សន្នស្សេតញ្ចានិ ។ តានិ ច សុត្តេ ឡិកាវិយមាណនិ
 វិនយេ សន្នស្សីយហានានិ ន ចេវ សុត្តេ ឡិកាន្តិ ន
 វិនយេ សន្នស្សន្តិ និដ្ឋមេត្ត គន្លង់ អន្ធា ឥទ្ធំ ន
 ចេវ តស្ស ភក្កវតោ វចនំ អរហតោ សម្មាសម្ពុទ្ធស្ស

សុត្តន្តបិដក អង្គត្ថរតិកាយ បុគ្គលិកបិដក

អ្នកទាំងឡាយ គប្បីដល់នូវសេចក្តីចូលចិត្ត ក្នុងពាក្យនេះថា នេះជាព្រះ
 ពុទ្ធដីការបស់ព្រះដ៏មានព្រះភាគអរហន្តសម្មាសម្ពុទ្ធនោះបែន ជាពាក្យ
 ដែលព្រះសង្ឃនោះ រៀនត្រូវហើយដោយពិត ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ

អ្នកទាំងឡាយ គប្បីចាំទុកនូវមហាបទេសជាគំរប់ពីរនេះចុះ ។ ម្នាល
 ភិក្ខុទាំងឡាយ មួយទៀត ភិក្ខុក្នុងសាសនានេះ គប្បីពោលយ៉ាងនេះ
 ថា ភិក្ខុទាំងឡាយជាថេរៈច្រើនអង្គ នៅក្នុងអាវាសឯណោះ សុទ្ធតែជា
 ពហុស្ស្រុត បេះចាំក្នុងគម្ពីរនិកាយ ទ្រទ្រង់ធម៌ ទ្រទ្រង់វិន័យ ទ្រទ្រង់
 មាតិកា ខ្ញុំបានស្តាប់ បានទទួលចំពោះមុខព្រះថេរៈទាំងនោះថា នេះជា
 ធម៌ នេះជាវិន័យ នេះជាពាក្យប្រៀនប្រដៅរបស់ព្រះសាស្តា ម្នាល
 ភិក្ខុទាំងឡាយ អ្នកទាំងឡាយ កុំអាលត្រេកអរ កុំអាលឃាត់ភាស័ត
 របស់ភិក្ខុនោះឡើយ លុះអ្នកទាំងឡាយ មិនត្រេកអរ មិនឃាត់ហើយ
 ត្រូវរៀននូវបទនឹងព្យញ្ជនៈទាំងនោះឲ្យចាំល្អ ហើយស្ទង់មើលក្នុងសូត្រ
 ប្រៀបធៀបមើលក្នុងវិន័យ ។ បទនឹងព្យញ្ជនៈទាំងនោះ កាល
 បើអ្នកទាំងឡាយ ស្ទង់មើលក្នុងសូត្រ ប្រៀបធៀបមើលក្នុងវិន័យទៅ
 ហើយ បើមិនប្រជុំចុះក្នុងសូត្រទាំងមិនឃើញសមក្នុងវិន័យផងទេ អ្នក
 ទាំងឡាយ គប្បីដល់នូវសេចក្តីចូលចិត្ត ក្នុងពាក្យនេះថា នេះមិនមែនជា
 ព្រះពុទ្ធដីការបស់ព្រះដ៏មានព្រះភាគអរហន្តសម្មាសម្ពុទ្ធនោះ ដោយពិត

បត្តបទ្បាសកេ សព្វេតនិយវត្តោ តតិយោ

តេសញ្ច យេវាធំ ធុត្តហិតន្តំ ឥតិ ហំធំ ភិក្ខុវេ
 ធម្មេយ្យាថ ។ ឥធ បន ភិក្ខុវេ ភិក្ខុ ឯវំ វិទេយ្យ
 អម្បកស្មី ជាម អាវាសេ សម្ពហុលា យេវា ភិក្ខុ
 វិហារន្តំ ពហុស្សុតា អាគតាគមា ធម្មធរា វិនយធរា
 មាត៌កាធរា តេសំ មេ យេវាធំ សម្មុទា សុតំ សម្មុទា
 បដិក្ខហិតំ អយំ ធម្មោ អយំ វិនយោ ឥធំ សត្ត-
 សាសនន្តំ តស្ស ភិក្ខុវេ ភិក្ខុនោ ភាសិតំ នេវ
 អភិនន្តិតតំ នប្បជិក្កោសិតតំ អនភិនន្តិតតា អប្ប-
 ជិក្កោសិតតា តានិ បទព្យញ្ញនានិ សាធុកំ ធុត្តហេត្វា
 សុត្តេ ធុតាវេតត្វានិ វិនយេ សន្នុស្សេតត្វានិ ។ តានិ
 ចេ សុត្តេ ធុតាវិយមាណានិ វិនយេ សន្នុស្សីយមាណានិ
 សុត្តេ ចេវ ធុតាន្តំ វិនយេ ច សន្នុស្សន្តំ និដ្ឋបេត្ត
 កន្តតំ អន្ធា ឥធំ តស្ស កកវតោ វចនំ អារហតោ
 សម្មាសម្ពុទ្ធស្ស តេសញ្ច យេវាធំ សុត្តហិតន្តំ ។
 ឥធំ ភិក្ខុវេ តតិយំ មហាបទេសំ នាវេយ្យាថ ។

បុគ្គលបណ្ណាសក សព្វោតនិយវត្ថ ទី ៣

ទំនងជាព្រះថេរៈទាំងនោះរៀនរុសហើយ ម្ចាស់ភិក្ខុទាំងឡាយ ត្រូវ
អ្នកទាំងឡាយចោលពាក្យនេះ ដោយទំនង ដូច្នេះចុះ ។ ម្ចាស់ភិក្ខុ
ទាំងឡាយ មួយទៀត ភិក្ខុក្នុងសាសនានេះ គប្បីពោលយ៉ាងនេះថា
ពួកភិក្ខុជាថេរៈច្រើនអង្គ នៅក្នុងអាវាសឯណោះ សុទ្ធតែជាពហុសូត្រ
ចេះចាំក្នុងគម្ពីរនិកាយ ទ្រទ្រង់ធម៌ ទ្រទ្រង់វិន័យ ទ្រទ្រង់មាតិកា
ខ្ញុំបានស្តាប់ បានទទួលចំពោះមុខព្រះថេរៈទាំងនោះថា នេះជាធម៌
នេះជាវិន័យ នេះជាពាក្យប្រៀនប្រដៅរបស់ព្រះសាស្តា ម្ចាស់ភិក្ខុ
ទាំងឡាយ អ្នកទាំងឡាយ កុំអាលត្រេកអរ កុំអាលយាត់ភាសិត
របស់ភិក្ខុនោះឡើយ លុះអ្នកទាំងឡាយ មិនត្រេកអរ មិនយាត់
ហើយ ត្រូវរៀននូវបទនឹងព្យញ្ជនៈទាំងនោះឲ្យចាំល្អ ហើយស្ទង់មើល
ក្នុងសូត្រ ប្រៀបធៀបមើលក្នុងវិន័យ ។ បទនឹងព្យញ្ជនៈទាំងនោះ
កាលបើអ្នកទាំងឡាយ ស្ទង់មើលក្នុងសូត្រ ប្រៀបធៀបមើលក្នុង
វិន័យទៅហើយ បើប្រជុំចុះក្នុងសូត្រផង ឃើញសមក្នុងវិន័យផង
អ្នកទាំងឡាយ គប្បីដល់នូវសេចក្តីចូលចិត្ត ក្នុងពាក្យនេះថា នេះជា
ព្រះពុទ្ធដ៏កា របស់ព្រះដ៏មានព្រះភាគអរហន្តសម្មាសម្ពុទ្ធនោះ ដោយ
ពិត ជាពាក្យដែលព្រះថេរៈទាំងនោះរៀនត្រូវហើយ ម្ចាស់ភិក្ខុ
ទាំងឡាយ អ្នកទាំងឡាយ គប្បីចាំទុកនូវមហាបទេសជាគំរប់បីនេះចុះ ។

សុត្តន្តបិដកេ អង្គុត្តរនិកាយស្ស ចតុក្កន្ធិបាតោ

ឥធិ បន ភិក្ខុវេ ភិក្ខុ ឃំ វនេយ្យ អម្ពុកស្មី ឆាម
 អាវសេ ឯកោ ថេរោ ភិក្ខុ វិហារតិ ពហុស្សតោ
 អាគតាគមោ ធម្មធរោ វិនយធរោ មាតិកាធរោ តស្ស
 មេ ថេរស្ស សម្ពុទ្ធា សុតំ សម្ពុទ្ធា បដិក្កហិតំ អយំ
 ធម្មោ អយំ វិនយោ ឥទំ សត្តសាសនន្តិ តស្ស
 ភិក្ខុវេ ភិក្ខុធា ភាសិតំ នេវ អភិនន្តិតំ ធម្ម-
 ជីក្កោសិតំ អនភិនន្តិតា អប្បជីក្កោសិតា តានិ
 បទព្យញ្ញនានិ សាធុតំ ឧក្កហេត្វា សុត្តេ ឪតាវតញ្ញនិ
 វិនយេ សន្នុស្សេតញ្ញនិ ។ តានិ ចេ សុត្តេ ឪតាវ-
 យមាធានិ វិនយេ សន្នុស្សិយមាធានិ ន ថេវ សុត្តេ
 ឪតាន្តិ ន វិនយេ សន្នុស្សន្តិ និដ្ឋមេត្ត កន្តុំ អន្ធា
 ឥទំ ន ថេវ តស្ស ភកវតោ វចនំ អរហតោ សម្មា-
 សម្ពុទ្ធស្ស តស្ស ច ថេរស្ស ឧក្កហិតន្តិ ឥតិ ហំ ភិក្ខុវេ
 ធម្មេយ្យថ ។ ឥធិ បន ភិក្ខុវេ ភិក្ខុ ឃំ វនេយ្យ
 អម្ពុកស្មី ឆាម អាវសេ ឯកោ ថេរោ ភិក្ខុ វិហារតិ

សុត្តន្តបិដក អង្គជនិកាយ បុគ្គលិក

ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ មួយទៀត ភិក្ខុក្នុងសាសនានេះ គប្បីពោល
 យ៉ាងនេះថា ភិក្ខុជាថេរៈ ១ អង្គនៅក្នុងអាវសន្តិកាយ ជាពហុស្វ័ត
 បេចក្តីក្នុងគម្ពីរនិកាយ ទ្រទ្រង់ធម៌ ទ្រទ្រង់វិន័យ ទ្រទ្រង់មាតិកា
 ឱ្យបានស្តាប់ បានទទួលចំពោះមុខព្រះថេរៈអង្គនោះថា នេះជាធម៌
 នេះជាវិន័យ នេះជាពាក្យប្រៀបប្រដៅរបស់ព្រះសាស្តា ម្នាលភិក្ខុ
 ទាំងឡាយ អ្នកទាំងឡាយ កុំពាលត្រេកអរ កុំពាលយាត់ភាសិត
 របស់ភិក្ខុនោះឡើយ លុះអ្នកទាំងឡាយ មិនត្រេកអរ មិនយាត់
 ហើយ គប្បីរៀននូវបទនឹងព្យញ្ជនៈទាំងនោះឲ្យចាំល្អ ហើយស្ទង់
 មើលក្នុងសូត្រ ប្រៀបធៀបមើលក្នុងវិន័យ ។ បទនឹងព្យញ្ជនៈ
 ទាំងនោះ កាលបើអ្នកទាំងឡាយ ស្ទង់មើលក្នុងសូត្រ ប្រៀបធៀប
 មើលក្នុងវិន័យទៅហើយ បើមិនប្រជុំចុះក្នុងសូត្រទាំងមិនឃើញសម
 ក្នុងវិន័យផងទេ អ្នកទាំងឡាយ គប្បីដល់នូវសេចក្តីចូលចិត្ត ក្នុង
 ពាក្យនេះថា នេះមិនមែនជាព្រះពុទ្ធជីកា របស់ព្រះដ៏មានព្រះភាគ
 អរហន្តសម្មាសម្ពុទ្ធនោះដោយពិត ទំនងជាព្រះថេរៈនោះរៀនខុសហើយ
 ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ អ្នកទាំងឡាយ គប្បីពោលពាក្យនេះដោយទំនង
 ដូច្នេះចុះ ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ មួយទៀត ភិក្ខុក្នុងសាសនា
 នេះ គប្បីនិយាយយ៉ាងនេះថា ភិក្ខុជាថេរៈ ១ អង្គនៅក្នុងអាវសន្តិកាយ

បុគ្គលបណ្ណាសកេ សព្វេតនិយវិជ្ជោ ភតិយោ

ពហុស្សុតោ អាគតាគមោ ធម្មធរោ វិនយធរោ មាតិកា-
 ធរោ តស្ស មេ វេរស្ស សម្មា សុតំ សម្មា បដិគ្គ
 ហិតំ អយំ ធម្មោ អយំ វិនយោ ឥទំ សត្តសាសនន្តិ
 តស្ស ភិក្ខុវេ ភិក្ខុនោ ភាសិតំ នេវ អភិនន្តិតព្វំ
 នប្បដិក្ខោសិតព្វំ អនភិនន្តិត្វា អប្បដិក្ខោសិត្វា តានិ
 បទព្យញ្ញានិ សាធុកំ ឧត្តហេត្វា សុត្តេ ឡីតាវ-
 តព្វានិ វិនយេ សន្នុស្សតព្វានិ ។ តានិ ចេ សុត្តេ
 ឡីតាវយមាណានិ វិនយេ សន្នុស្ស័យមាណានិ សុត្តេ ចេវ
 ឡីតាន្តិ វិនយេ ច សន្និស្សន្តិ ជិដ្ឋមេត្ត កន្តព្វំ អន្ធា
 ឥទំ តស្ស ភកវតោ វចនំ អរហតោ សម្មា
 សម្ពុទ្ធស្ស តស្ស ច វេរស្ស សុត្តហិតន្តិ ។ ឥទំ
 ភិក្ខុវេ ចតុត្ថំ មហាបទេសំ ជារយ្យាថ ។ ឥមេ ខោ
 ភិក្ខុវេ ចត្តារោ មហាបទេសាតិ ។

សព្វេតនិយវិជ្ជោ ភតិយោ ។

បុគ្គលបណ្ណាសិក្ខា សញ្ញាតនិយមវិញ ទី ៣

ជាពហុស្សុត ចេះចាំគម្ពីរនិកាយ ទ្រទ្រង់ធម៌ ទ្រទ្រង់វិន័យ ទ្រទ្រង់
 មាតិកា ខ្ញុំបានស្តាប់ បានទទួលចំពោះមុខព្រះថេរៈអង្គនោះថា នេះ
 ជាធម៌ នេះជាវិន័យ នេះជាពាក្យប្រៀនប្រដៅរបស់ព្រះសាស្តា ម្ចាស់
 ភិក្ខុទាំងឡាយ អ្នកទាំងឡាយ កុំអាលត្រេកអរ កុំអាលឃាត់កាសិក
 របស់ភិក្ខុនោះឡើយ លុះអ្នកទាំងឡាយ មិនត្រេកអរ មិនឃាត់
 ហើយ គប្បីរៀននូវបទនឹងព្យញ្ជនៈទាំងនោះឲ្យចាំល្អ ហើយស្ទង់មើល
 ក្នុងសូត្រ ប្រៀបធៀបមើលក្នុងវិន័យ ។ បទនឹងព្យញ្ជនៈទាំង
 នោះ កាលបើអ្នកទាំងឡាយ ស្ទង់មើលក្នុងសូត្រ ប្រៀបធៀបមើល
 ក្នុងវិន័យទៅហើយ បើប្រជុំចុះក្នុងសូត្រផង ឃើញសមក្នុងវិន័យផង
 អ្នកទាំងឡាយ គប្បីដល់នូវសេចក្តីចូលចិត្ត ក្នុងពាក្យនេះថា នេះជា
 ព្រះពុទ្ធដ៏ការបស់ព្រះដ៏មានព្រះភាគអរហន្តសម្មាសម្ពុទ្ធនោះ ដោយពិត
 ជាពាក្យដែលព្រះថេរៈនោះរៀនត្រូវហើយ ។ ម្ចាស់ភិក្ខុទាំងឡាយ
 អ្នកទាំងឡាយ គប្បីចាំទុកនូវមហាបទេសជាគំរូបួននេះចុះ ។ ម្ចាស់ភិក្ខុ
 ទាំងឡាយ នេះឯង ជាមហាបទេសទាំងបួន ។

សុត្តន្តបិដកេ អង្គន្តរនិកាយស្ស ចតុត្ថនិបាតោ

តិល្បទ្ធាណំ

បេតនា វិភតិ កោដ្ឋិត

អានន្ទ ឧបវាន បញ្ចមំ

អាយាចន រាហុល ជម្ពាលី

និព្វានំ មហាបទេសេន វត្តេតិ ។

សុត្តន្តបិដក អង្គទូរនិកាយ បដក្កដាគ

ឧទ្ទាននៃសញ្ញាតនិយមិត្តនោះគឺ

សំដែងពីសញ្ញាតនា ១ ការចែកបដិសម្ព័ន្ធ ១ រឿង
 ព្រះកោដិកត្ថេរ ១ ព្រះអាទន្ទត្ថេរ ១ ព្រះទុបវន្តត្ថេរ ១
 ជាតំរប់៥ ការប្រាថ្នាយកតម្រាប់១ រឿងព្រះពហុលត្ថេរ ១
 ការប្រៀបធៀបនឹងត្រពាំង ១ ព្រះនិព្វាន ១ មហាបទេស ១

កងវគ្គ ៗ
 ៧

យោធាជីវិតោ បត្តតោ

[៣០] ចត្វាហំ ភិក្ខុវេ អន្តេហំ សមន្នាគតោ
យោធាជីវេ(១) រាជារហោ ហោតិ រាជគោត្តោ រញ្ជោ
អន្តន្ទេវ សង្ខំ កច្ចតិ ។ កតមេហំ ចត្វាហំ ។
ឥធិ ភិក្ខុវេ យោធាជីវេ ហំនក្យសលោ ច ហោតិ
ទ្វេវចាតិ ច អក្ខណវេធិ ច មហាតោ ច កាយស្ស
បទាលេតា ។ ឥមេហំ ខោ ភិក្ខុវេ ចត្វាហំ អន្តេហំ
សមន្នាគតោ យោធាជីវេ រាជារហោ ហោតិ រាជ-
គោត្តោ រញ្ជោ អន្តន្ទេវ សង្ខំ កច្ចតិ ។ ឯវមេវ
ខោ ភិក្ខុវេ ចត្វាហំ ធម្មេហំ សមន្នាគតោ ភិក្ខុ
អាហុនេយ្យោ ហោតិ ចាហុនេយ្យោ ទត្ថិណេយ្យោ
អញ្ញាលីករណីយោ អនុត្តំ បុញ្ញត្ថេត្តំ លោកស្ស ។
កតមេហំ ចត្វាហំ ។ ឥធិ ភិក្ខុវេ ភិក្ខុ ហំនក្យសលោ ច
ហោតិ ទ្វេវចាតិ ច អក្ខណវេធិ ច មហាតោ ច កាយស្ស
បទាលេតា ។ កថញ្ច ភិក្ខុវេ ភិក្ខុ ហំនក្យសលោ
ហោតិ ។ ឥធិ ភិក្ខុវេ ភិក្ខុ សីលវា ហោតិ ។ បេ ។

១ ឧ. យោធាជីវេ ។

យោធាជីវិត ទី ២

(៣១) ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ យោធាជីវៈ (អ្នករស់នៅដោយឋានៈជាតាហាន) ប្រកបដោយអង្គ ៤ ទើបគួរជាពដបុរស ជាពដបម្រើ រាប់ថាជាអង្គ (អរិយវៈ) របស់ព្រះរាជាបាទ ។ អង្គ ៤ គឺអ្វីខ្លះ ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ យោធាជីវៈ ក្នុងលោកនេះ ជាអ្នកឈ្លាសវៃក្នុងជយភូមិ ១ ជាអ្នកបាញ់បានឆ្ងាយ ១ ជាអ្នកបាញ់ត្រង់ ១ ជាអ្នកអាចទំលាយនូវកងទ័ពដ៏ធំបាន ១ ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ យោធាជីវៈ ប្រកបដោយអង្គ ៤ នេះឯង ទើបគួរជាពដបុរស ជាពដបម្រើ រាប់ថាជាអង្គ របស់ព្រះរាជាបាទ ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ភិក្ខុប្រកបដោយធម៌ ៤ ប្រការ ទើបជាអ្នកគួរទទួលគ្រឿងដែលគេនាំមកបូជា គួរទទួលរបស់ដែលគេទទួលភ្ញៀវ គួរទទួលទំកិលាន គួរគេធ្វើអញ្ជូលិកម្ម ជាបុញ្ញកេត្តដ៏ប្រសើរបំផុតរបស់សត្វលោក ក៏ដូច្នោះដែរ ។ ប្រកបដោយអង្គ ៤ គឺអ្វីខ្លះ ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ភិក្ខុក្នុងសាសនានេះ ជាអ្នកឈ្លាសក្នុងជយភូមិ ១ ជាអ្នកបាញ់បានឆ្ងាយ ១ ជាអ្នកបាញ់ត្រង់ ១ ជាអ្នកទំលាយនូវកងទ័ពដ៏ធំបាន ១ ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ចុះភិក្ខុជាអ្នកឈ្លាសក្នុងជយភូមិ តើដូចម្តេច ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ភិក្ខុក្នុងសាសនានេះ ជាអ្នកមានសីល ។ បេ ។

សុត្តន្តបិដក អង្គនិកាយស្ស បញ្ចក្កនិបាតោ

សមាធាយ សិក្ខតិ សិក្ខាបទេសុ ។ ឯវំ ខោ
 ភិក្ខុវេ ភិក្ខុ ហនក្យសលោ ហោតិ ។ កថញ្ច
 ភិក្ខុវេ ភិក្ខុ ទ្វិវចាតិ ហោតិ ។ ឥធិ ភិក្ខុវេ
 ភិក្ខុ យំ កំព្វំ រូបំ អតីតានាគតប្បច្ចុប្បន្នំ អជ្ឈតំ
 វា ពហំទ្វា វា ធុឡារិកំ វា សុខុមំ វា ហីនំ វា
 បណ្ឌិតំ វា យំ ទ្វិវ សន្តិកេ វា សត្វំ រូបំ នេតំ មម
 នេសោហមស្មំ ន មេសោ អត្តាតិ ឯវមេតំ យថាក្ខតំ
 សម្មប្បញ្ញាយ បស្សតិ យា កាចិ វេទនា... យា
 កាចិ សញ្ញា... យេ កេចិ សម្ពាវា .. យំ កំព្វំ
 វិញ្ញាណំ អតីតានាគតប្បច្ចុប្បន្នំ អជ្ឈតំ វា ពហំទ្វា
 វា ធុឡារិកំ វា សុខុមំ វា ហីនំ វា បណ្ឌិតំ
 វា យំ ទ្វិវ សន្តិកេ វា សត្វំ វិញ្ញាណំ នេតំ
 មម នេសោហមស្មំ ន មេសោ អត្តាតិ ឯវមេតំ
 យថាក្ខតំ សម្មប្បញ្ញាយ បស្សតិ ។ ឯវំ ខោ
 ភិក្ខុវេ ភិក្ខុ ទ្វិវចាតិ ហោតិ ។ កថញ្ច
 ភិក្ខុវេ ភិក្ខុ អក្ខណវេជំ ហោតិ ។ ឥធិ ភិក្ខុវេ
 ភិក្ខុ ឥនំ ទ្រុត្តន្តំ យថាក្ខតំ បដាធាតិ ។ បេ ។

សុត្តន្តបិដក អង្គទី៣ បទដ្ឋកថា

សមា ទានសិក្សាក្នុងសិក្ខាបទទាំងឡាយ ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ
ភិក្ខុជាអ្នកឈ្លាសក្នុងជ័យភូមិយ៉ាងនេះឯង ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ
ចុះភិក្ខុជាអ្នកបាញ់បានឆ្ងាយ តើដូចម្តេច ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ភិក្ខុ
ក្នុងសាសនានេះ ឃើញដោយបញ្ញាដ៏ប្រៃសណីយ៍ ឱ្យរូបណានីមួយ
ជាអតីត អនាគត បច្ចុប្បន្ន ជាបូកនៃខនក្តី ក្រៅខនក្តី គ្រោត
គ្រោតក្តី ល្អិតក្តី អាក្រក់ក្តី ល្អក្តី នៅឆ្ងាយក្តី នៅជិតក្តី ទាំង
អស់នេះ យ៉ាងនេះដូច្នេះថា នេះមិនមែនរបស់អញ នេះមិនមែនអញ
នេះមិនមែនខ្លួនអញ វេទនាណានីមួយ... សញ្ញាណានីមួយ...
សង្ខារទាំងឡាយណានីមួយ... ភិក្ខុឃើញដោយបញ្ញាដ៏ប្រៃស
តាមពិត ឱ្យវិញ្ញាណណានីមួយ ជាអតីត អនាគត បច្ចុប្បន្ន
ជាវិញ្ញាណក្នុងខនក្តី ក្រៅខនក្តី គ្រោតគ្រោតក្តី ល្អិតក្តី អាក្រក់ក្តី
ល្អក្តី នៅឆ្ងាយក្តី នៅជិតក្តី ទាំងអស់នេះ យ៉ាងនេះដូច្នេះថា នេះមិន
មែនរបស់អញ នេះមិនមែនអញ នេះមិនមែនខ្លួនអញ ។ ម្នាលភិក្ខុ
ទាំងឡាយ ភិក្ខុជាអ្នកបាញ់បានឆ្ងាយយ៉ាងនេះឯង ។ ម្នាលភិក្ខុ
ទាំងឡាយ ចុះភិក្ខុជាអ្នកបាញ់ត្រង់ តើដូចម្តេច ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ
ភិក្ខុក្នុងសាសនានេះ ដឹងច្បាស់តាមពិតថា នេះជាទុក្ខ ។ បេ ។

ចតុត្ថបណ្ណសកេ យោធាជីវិតោ ចតុត្ថោ

អយំ ធុត្ថនំរោធតាមិជ្ជបដិបទាតិ យថាភូតំ បដា-
នាតិ ។ ឯវំ ខោ ភិក្ខុវេ ភិក្ខុ អក្ខណវេជី ហោតិ ។
កថញ្ច ភិក្ខុវេ ភិក្ខុ មហតោ កាយស្ស បទាលេតា
ហោតិ ។ ឥធិ ភិក្ខុវេ ភិក្ខុ មហន្តំ អវិជ្ជាទន្ធនំ
បទាលេតិ ។ ឯវំ ខោ ភិក្ខុវេ ភិក្ខុ មហតោ កាយស្ស
បទាលេតា ហោតិ ។ ឥមេហិ ខោ ភិក្ខុវេ
ចត្វហិ ធម្មេហិ សមវ្មាគតោ ភិក្ខុ អាហុនេយ្យោ
ហោតិ ។ បេ ។ អនុត្តរំ បុញ្ញកេតុតំ លោកស្សីតំ ។

(៣២) ចតុន្នំ ភិក្ខុវេ ធម្មានំ នត្ថិ កោចិ
ចាដិគោតោ សមណោ វា ព្រាហ្មណោ វា ទេវោ
វា មារោ វា ព្រហ្មា វា កោចិ វា លោកស្សី ។
កតមេសំ ចតុន្នំ ។ ជវាធម្មំ មា ជីវិតំ នត្ថិ
កោចិ ចាដិគោតោ សមណោ វា ព្រាហ្មណោ វា
ទេវោ វា មារោ វា ព្រហ្មា វា កោចិ វា លោកស្សី ។
ព្យាដិធម្មំ មា ព្យាដិជីវិតំ នត្ថិ កោចិ ចាដិ-
គោតោ សមណោ វា ព្រាហ្មណោ វា ទេវោ វា
មារោ វា ព្រហ្មា វា កោចិ វា លោកស្សី ។

ធម្មត្ថបណ្ណាសក យោធាជីវិត ទី៤

ដឹងច្បាស់តាមពិតថា នេះជាបដិបទាប្រព្រឹត្តទៅ ដើម្បីរលត់ទុក្ខ ។

ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ភិក្ខុជាអ្នកបាញ់ត្រង់យ៉ាងនេះឯង ។ ម្នាលភិក្ខុ
 ទាំងឡាយ ចុះភិក្ខុជាអ្នកទំលាយកងទ័ពធំ តើដូចម្តេច ។ ម្នាលភិក្ខុ
 ទាំងឡាយ ភិក្ខុកងសាសនានេះ ទំលាយគំនរអវិជ្ជាដ៏ធំបាន ។ ម្នាលភិក្ខុ
 ទាំងឡាយ ភិក្ខុជាអ្នកទំលាយកងទ័ពធំបានយ៉ាងនេះឯង ។ ម្នាលភិក្ខុ
 ទាំងឡាយ ភិក្ខុអ្នកប្រកបដោយធម៌៤ យ៉ាងនេះឯង ទើបគួរទទួល
 គ្រឿងបូជា ។ បេ ។ ជាបុព្វារក្ខត្តដ៏ប្រសើរបំផុតរបស់សត្វលោក ។

(៣២) ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ មិនមានសមណៈក្តី ព្រាហ្មណ៍ក្តី
 ទេវតាក្តី មារក្តី ព្រហ្មក្តី ឬអ្នកណាមួយក្នុងលោក ជាអ្នកធានាធម៌
 ទាំង ៤ យ៉ាងបានទេ ។ ធម៌ទាំង ៤ យ៉ាង តើអ្វីខ្លះ ។ មិនមាន
 សមណៈក្តី ព្រាហ្មណ៍ក្តី ទេវតាក្តី មារក្តី ព្រហ្មក្តី ឬអ្នក
 ណាមួយក្នុងលោក ជាអ្នកធានាថា របស់ដែលមានសេចក្តីគ្រាំគ្រាជា
 ធម្មតា កុំគ្រាំគ្រាឡើយដូច្នេះ ។ មិនមានសមណៈក្តី ព្រាហ្មណ៍ក្តី
 ទេវតាក្តី មារក្តី ព្រហ្មក្តី ឬអ្នកណាមួយក្នុងលោក ជាអ្នកធានា
 ថា របស់ដែលមានសេចក្តីឈឺចាប់ជាធម្មតា កុំឈឺចាប់ឡើយដូច្នេះ ។

មរណជន្មំ មា មិយ្យតិ នត្ថំ កោចិ ចាដិកោតោ
 សមណោ វា ព្រាហ្មណោ វា ទេវោ វា មារោ វា
 ព្រហ្មា វា កោចិ វា លោកស្មី ។ យាជិ ខោ
 បន តានិ^(១) ចាបកានិ កម្មានិ សង្កលេសំកានិ
 ខោនោព្ភវិកានិ សនេវានិ^(២) ទុក្ខវិចារកានិ អាយត្ថិ-
 ជានិជវមរណីកានិ តេសំ វិចារកោ មា និព្វត្តិតិ
 នត្ថំ កោចិ ចាដិកោតោ សមណោ វា ព្រាហ្មណោ
 វា ទេវោ វា មារោ វា ព្រហ្មា វា កោចិ វា
 លោកស្មី ។ ឥមេសំ ខោ ភិក្ខុវេ ចតុន្នំ ធម្មានំ
 នត្ថំ កោចិ ចាដិកោតោ សមណោ វា ព្រាហ្មណោ វា
 ទេវោ វា មារោ វា ព្រហ្មា វា កោចិ វា លោកស្មិន្នំ ។

[៣៣] ឯកំ សមយំ ភក្កវា វាជគហេ
 វិហរតិ វេឡុវនេ កលន្តកនិវាបេ ។ អថខោ
 វស្សកាវោ ព្រាហ្មណោ មគធមមហាមត្តោ យេន
 ភក្កវា តេនុបសង្កមិ ឧបសង្កមិត្វា ភក្កវតា សុទ្ធិ
 សម្មោទិ សម្មោទនីយំ កចំ សាវណីយំ វីតិសាវត្វា

១ ម. តានិ (បុព្វេ អត្ថតា កតានិ) ។ ២ ម. អសុត្តានិ ។

សុត្តន្តបិដក អង្គឧទ្ទិសាយ ចតុត្ថកិមាត

មិនមានសមណៈក្តី ព្រាហ្មណ៍ក្តី ទេវតាក្តី មារក្តី ព្រហ្មក្តី ឬអ្នក
 ណាមួយក្នុងលោក ជាអ្នកធានាថា របស់ដែលមានសេចក្តីស្លាប់
 ជាធម្មតា កុំស្លាប់ឡើយដូច្នេះ ។ មិនមានសមណៈក្តី ព្រាហ្មណ៍ក្តី
 ទេវតាក្តី មារក្តី ព្រហ្មក្តី ឬអ្នកណាមួយក្នុងលោក ជាអ្នកធានាថា
 បាបកម្មទាំងឡាយណា ដែលប្រកបដោយសេចក្តីសៅហ្មង ធ្វើឲ្យមាន
 ភពថ្មី ប្រព្រឹត្តទៅមួយអន្លើដោយសេចក្តីក្រវល់ក្រវាយ មានទុក្ខជាផល
 នាំឲ្យមានជាតិដកមរណៈតទៅ វិបាករបស់កម្មទាំងនោះ កុំកើតឡើយ
 ដូច្នេះ ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ មិនមានសមណៈក្តី ព្រាហ្មណ៍ក្តី
 ទេវតាក្តី មារក្តី ព្រហ្មក្តី ឬអ្នកណាមួយក្នុងលោក ជាអ្នកធានា
 ធម៌ទាំង ៤ យ៉ាងនេះឯង បានឡើយ ។

(៣៣) សម័យមួយ ព្រះដ៏មានព្រះភាគទ្រង់គង់ក្នុងវត្តវេទ្យវន
 ជាកលន្តកនិករបស្ថាន ទៀបក្រុងរាជគ្រឹះ ។ គ្រានោះ វស្សការ-
 ព្រាហ្មណ៍ ជាមហាមាត្យក្នុងដែនមគធៈ ចូលទៅគាល់ព្រះដ៏មាន
 ព្រះភាគ លុះចូលទៅដល់ហើយ ក៏ធ្វើសេចក្តីរីករាយជាមួយនឹងព្រះដ៏មាន
 ព្រះភាគ លុះបញ្ចប់ពាក្យដែលគួររីករាយ នឹងពាក្យដែលគួរព្យាបាលហើយ

ធម្មត្ថបទ្គណ្ឌសកោ យោធាដ៏វិញ្ញា ធម្មត្ថោ

ឯកមន្តំ និស័ទិ ។ ឯកមន្តំ និស័ទ្ធោ ខោ វស្សតារោ

ព្រាហ្មណោ មគធមហាមត្តោ កកវន្តំ ឯតទរោច

មយំ^(១) ហិ ភោ តោតម ឯវំវដ្តី ឯវំទិដ្ឋី យោ កោចិ

ទិដ្ឋំ ភាសតិ ឯវំ មេ ទិដ្ឋន្តំ នត្ថំ តតោ ទោសោ យោ

កោចិ សុតំ ភាសតិ ឯវំ មេ សុតន្តំ នត្ថំ តតោ

ទោសោ យោ កោចិ មុតំ ភាសតិ ឯវំ មេ មុតន្តំ

នត្ថំ តតោ ទោសោ យោ កោចិ វិញ្ញាតំ ភាសតិ

ឯវំ មេ វិញ្ញាតន្តំ នត្ថំ តតោ ទោសោតិ ។ ធាហំ

ព្រាហ្មណ សព្វំ ទិដ្ឋំ ភាសិតព្វន្តំ វនាមិ ន បធាហំ

ព្រាហ្មណ សព្វំ ទិដ្ឋំ ន ភាសិតព្វន្តំ វនាមិ ធាហំ

ព្រាហ្មណ សព្វំ សុតំ ភាសិតព្វន្តំ វនាមិ ន

បធាហំ ព្រាហ្មណ សព្វំ សុតំ ន ភាសិតព្វន្តំ វនាមិ

បុគ្គលបណ្តាសក យោធាដ៏វិវត្ត ទី ៤

ទើបអធិយក្នុងទីដ៏សមគួរ ។ លុះវាស្សការព្រាហ្មណ៍ ជាមហាមាត្យ
 ក្នុងដែនមគធៈ អធិយក្នុងទីដ៏សមគួរហើយ បានក្រាបបង្គំទូលព្រះដ៏មាន
 ព្រះភាគដូច្នេះថា បពិត្រព្រះគោតមដ៏ចំរើន យើងខ្ញុំតែងនិយាយ
 យ៉ាងនេះ តែងយល់យ៉ាងនេះថា អ្នកណាមួយនិយាយចំពោះរូប
 ដែលខ្លួនឃើញហើយថា ខ្ញុំបានឃើញយ៉ាងនេះ ឥតមានទោសអំពី
 អ្នកនោះ អ្នកណាមួយនិយាយចំពោះសំឡេង ដែលខ្លួនឮហើយថា ខ្ញុំបាន
 ឮយ៉ាងនេះ ឥតមានទោសអំពីអ្នកនោះ អ្នកណាមួយនិយាយចំពោះ
 វត្ថុ ដែលខ្លួនបានហិត ភ្នក់ ពាល់ត្រូវថា ខ្ញុំបានហិត ភ្នក់ ពាល់ត្រូវ
 យ៉ាងនេះ ឥតមានទោសអំពីអ្នកនោះ អ្នកណាមួយនិយាយចំពោះវត្ថុ
 ដែលខ្លួនបានដឹងច្បាស់ (ដោយចិត្ត) ថា ខ្ញុំបានដឹងច្បាស់យ៉ាងនេះ
 ឥតមានទោសអំពីអ្នកនោះទេ ។ ម្នាលព្រាហ្មណ៍ តថាគត មិន
 ពោលថា បុគ្គលត្រូវតែនិយាយចំពោះរូបទាំងអស់ ដែលខ្លួនឃើញ
 ហើយទេ ម្នាលព្រាហ្មណ៍ តែថាគត មិនពោលថា បុគ្គល
 មិនត្រូវនិយាយចំពោះរូបទាំងអស់ ដែលខ្លួនឃើញហើយទេ ម្នាល
 ព្រាហ្មណ៍ តថាគត មិនពោលថា បុគ្គលមិនត្រូវនិយាយចំពោះសំឡេង
 ទាំងអស់ ដែលខ្លួនឮហើយទេ ម្នាលព្រាហ្មណ៍ តែថាគត មិន
 ពោលថា បុគ្គលមិនត្រូវនិយាយចំពោះសំឡេង ដែលខ្លួនឮហើយទេ

សុត្តន្តបិដកេ អង្គព្រះនិកាយស្ស ចតុក្កនិបាតោ

នាហំ ព្រាហ្មណ សព្វំ មុតំ ភាសិតព្វន្តំ វនាមិ
 ន បនាហំ ព្រាហ្មណ សព្វំ មុតំ ន ភាសិតព្វន្តំ
 វនាមិ នាហំ ព្រាហ្មណ សព្វំ វិញ្ញាតំ ភាសិតព្វន្តំ
 វនាមិ ន បនាហំ ព្រាហ្មណ សព្វំ វិញ្ញាតំ ន
 ភាសិតព្វន្តំ វនាមិ ។ យំ ហំ ព្រាហ្មណ ទិដ្ឋំ
 ភាសតោ អកុសលា ធម្មា អភិវឌ្ឍន្តំ កុសលា
 ធម្មា បរិហាយន្តំ ឯវុបំ ទិដ្ឋំ ន ភាសិតព្វន្តំ
 វនាមិ យញ្ច ខុស្ស ព្រាហ្មណ ទិដ្ឋំ ភាសតោ
 អកុសលា ធម្មា បរិហាយន្តំ កុសលា ធម្មា
 អភិវឌ្ឍន្តំ ឯវុបំ ទិដ្ឋំ ភាសិតព្វន្តំ វនាមិ

សុត្តន្តបិដក អង្គគ្រូនិកាយ ចតុត្ថនិបាត

ម្ចាស់ព្រាហ្មណ៍ តថាគត មិនពោលថា បុគ្គលត្រូវនិយាយចំពោះ
 ភ្លិន រស ដោយដេញដោលទាំងអស់ ដែលខ្លួនហិត ភ្នក់ ពាល់ត្រូវ
 ហើយទេ ម្ចាស់ព្រាហ្មណ៍ តែថាតថាគត ពោលថា បុគ្គលមិនត្រូវ
 និយាយចំពោះភ្លិន រស ដោយដេញដោលទាំងអស់ ដែលខ្លួនហិត ភ្នក់
 ពាល់ត្រូវហើយទេ ម្ចាស់ព្រាហ្មណ៍ តថាគត មិនពោលថា បុគ្គល
 ត្រូវនិយាយចំពោះធម្មារម្មណ៍ទាំងអស់ ដែលខ្លួនដឹងច្បាស់ហើយទេ
 ម្ចាស់ព្រាហ្មណ៍ តែថាតថាគត មិនពោលថា បុគ្គលមិនត្រូវនិយាយ
 ចំពោះធម្មារម្មណ៍ទាំងអស់ ដែលខ្លួនដឹងច្បាស់ហើយទេ ។ ម្ចាស់
 ព្រាហ្មណ៍ តែថាតថាគត ពោលថា កាលបើបុគ្គលពោលចំពោះ
 រូបណា ដែលបានឃើញហើយ អកុសលធម៌ទាំងឡាយ ចំរើនឡើង
 កុសលធម៌ទាំងឡាយ សាបសូន្យទៅវិញ បុគ្គលមិនត្រូវនិយាយចំពោះ
 រូប ដែលខ្លួនឃើញហើយបែបនេះទេ ម្ចាស់ព្រាហ្មណ៍ តថាគត
 ពោលថា កាលបើបុគ្គលនោះ ពោលចំពោះរូបណា ដែលខ្លួនបានឃើញ
 ហើយ អកុសលធម៌ទាំងឡាយ សាបសូន្យទៅ កុសលធម៌ទាំងឡាយ
 ចំរើនឡើង បុគ្គលគួរនិយាយចំពោះរូប ដែលខ្លួនបានឃើញបែបនេះ

ចក្ខុវិស័យសក្ការៈ យោធាវិស័យ ចក្ខុវិស័យ

យំ ហំ ព្រាហ្មណ៍ សុតំ ភាសតោ អកុសលា
 ធម្មា អភិវឌ្ឍន្តំ កុសលា ធម្មា បរិហាយន្តំ ឯវ្យុបំ
 សុតំ ន ភាសិតព្វន្តំ វនាមិ យញ្ច ខុស្ស ព្រាហ្មណ៍
 សុតំ ភាសតោ អកុសលា ធម្មា បរិហាយន្តំ កុសលា
 ធម្មា អភិវឌ្ឍន្តំ ឯវ្យុបំ សុតំ ភាសិតព្វន្តំ វនាមិ យំ ហំ
 ព្រាហ្មណ៍ មុតំ ភាសតោ អកុសលា ធម្មា អភិវឌ្ឍន្តំ
 កុសលា ធម្មា បរិហាយន្តំ ឯវ្យុបំ មុតំ ន
 ភាសិតព្វន្តំ វនាមិ យញ្ច ខុស្ស ព្រាហ្មណ៍
 មុតំ ភាសតោ អកុសលា ធម្មា បរិហាយន្តំ
 កុសលា ធម្មា អភិវឌ្ឍន្តំ ឯវ្យុបំ មុតំ ភាសិតព្វន្តំ
 វនាមិ យំ ហំ ព្រាហ្មណ៍ វិញ្ញាតំ ភាសតោ

បុគ្គលបណ្ណាល័យ យោធាវិទ្យា ទី ១,

ម្ចាស់ព្រាហ្មណ៍ តថាគត ពោលថា កាលបើបុគ្គលពោលចំពោះ
 សំឡេងណា ដែលខ្លួនបានឮហើយ អកុសលធម៌ទាំងឡាយ ចំរើនឡើង
 កុសលធម៌ទាំងឡាយ សាបសូន្យទៅ បុគ្គលមិនគួរនិយាយចំពោះ
 សំឡេងដែលខ្លួនបានឮបែបនេះ ម្ចាស់ព្រាហ្មណ៍ តថាគត ពោលថា
 កាលបើបុគ្គលនោះពោលចំពោះសំឡេងណា ដែលខ្លួនបានឮហើយ
 អកុសលធម៌ទាំងឡាយ សាបសូន្យទៅ កុសលធម៌ទាំងឡាយ
 ចំរើនឡើង បុគ្គលគួរនិយាយចំពោះសំឡេងបែបនេះ ម្ចាស់ព្រាហ្មណ៍
 តថាគត ពោលថា កាលបើបុគ្គលពោលចំពោះភ្លិន រស ផោដ្ឋព្វៈណា
 ដែលខ្លួនបានហិត ភ្លក់ ពាល់ត្រូវហើយ អកុសលធម៌ទាំងឡាយ
 ចំរើនឡើង កុសលធម៌ទាំងឡាយ សាបសូន្យទៅ បុគ្គលមិនត្រូវនិយាយ
 ចំពោះភ្លិន រស ផោដ្ឋព្វៈ ដែលខ្លួនបានហិត ភ្លក់ ពាល់ត្រូវបែបនេះ
 ម្ចាស់ព្រាហ្មណ៍ តថាគត ពោលថា កាលបើបុគ្គលនោះ ពោលចំពោះ
 ភ្លិន រស ផោដ្ឋព្វៈណា ដែលខ្លួនបានហិត ភ្លក់ ពាល់ត្រូវហើយ
 អកុសលធម៌ទាំងឡាយ សាបសូន្យទៅ កុសលធម៌ទាំងឡាយ
 ចំរើនឡើង បុគ្គលត្រូវនិយាយចំពោះភ្លិន រស ផោដ្ឋព្វៈ ដែលខ្លួនបាន
 ហិត ភ្លក់ ពាល់ត្រូវបែបនេះ ម្ចាស់ព្រាហ្មណ៍ តថាគត ពោលថា
 កាលបើបុគ្គលពោលចំពោះធម្មារម្មណ៍ណា ដែលខ្លួនដឹងច្បាស់ហើយ

សុត្តន្តបិដក អង្គត្ថវគ្គកាយស្ស បញ្ចក្កនិបាតោ

អកុសលា ធម្មា អភិវឌ្ឍន្តិ កុសលា ធម្មា
 បរិហាយន្តិ ឯវុបំ វិញ្ញាតំ ន ភាសិតព្វន្តិ វេទាមិ
 យេព្វ ខុស្ស ព្រាហ្មណោ វិញ្ញាតំ ភាសតោ អកុសលា
 ធម្មា បរិហាយន្តិ កុសលា ធម្មា អភិវឌ្ឍន្តិ ឯវុបំ
 វិញ្ញាតំ ភាសិតព្វន្តិ វេទាមិតិ ។ អថខោ វស្សកាហោ
 ព្រាហ្មណោ មគធមហាមត្ថោ កគវតោ ភាសិតំ
 អភិនិទ្ទិត្តា អនុមោទិត្តា ឧដ្ឋាយាសនា បក្កាមិតិ ។

(៣៤) អថខោ ជាទុស្សោណី ព្រាហ្មណោ យេន
 កគវា តេនុបសង្កមិ ឧបសង្កមិត្តា កគវតា សុទ្ធំ
 សម្មោទិ សម្មោទនីយំ កបំ សាវណីយំ វីតិសារត្វា
 ឯកមន្តំ និសីទិ ។ ឯកមន្តំ និសីទ្នោ ខោ
 ជាទុស្សោណី ព្រាហ្មណោ កគវន្តំ ឯតទរោច មយំ(១)
 ហំ ភោ តោតម ឯវុវាទី ឯវុទីដ្ឋី នត្ថិ យោ សោ
 មរណាធម្មោ សមាធនោ ន កាយតិ ន សន្តាសំ
 អាបជ្ជតិ មរណស្សាតិ ។ អត្ថំ ព្រាហ្មណោ មរណាធម្មោ
 សមាធនោ កាយតិ សន្តាសំ អាបជ្ជតិ មរណស្ស អត្ថំ

១ ឧ. ម. អហំ ។

សុត្តន្តបិដក អង្គទូលំទាយ ចក្កុនិបាត

អកុសលធម៌ទាំងឡាយ ចំរើនឡើង កុសលធម៌ទាំងឡាយ សាបសូន្យ
 ទៅ បុគ្គលមិនត្រូវនិយាយចំពោះធម្មារម្មណ៍ ដែលខ្លួនបានដឹងច្បាស់បែប
 នេះទេ ម្នាលព្រាហ្មណ៍ តថាគត ពោលថា កាលបើបុគ្គលនោះ ពោល
 ចំពោះធម្មារម្មណ៍ណា ដែលខ្លួនបានដឹងច្បាស់ហើយ អកុសលធម៌
 ទាំងឡាយ សាបសូន្យទៅ កុសលធម៌ទាំងឡាយ ចំរើនឡើង បុគ្គលត្រូវ
 និយាយចំពោះធម្មារម្មណ៍ ដែលខ្លួនបានដឹងច្បាស់បែបនេះ ។ លំដាប់នោះ
 វេស្សការព្រាហ្មណ៍ជាមហាមាត្យ ក្នុងដែនមគធៈត្រេកអររីករាយនឹងភាសិត
 របស់ព្រះដ៏មានព្រះភាគ ហើយក៏ក្រោកចាករាសនៈថយចេញទៅ ។

(៣៤) ត្រា នោះ ជាទុស្សោណីព្រាហ្មណ៍ ចូលទៅគាល់
 ព្រះដ៏មានព្រះភាគ លុះចូលទៅដល់ហើយ ក៏ធ្វើសេចក្តីរីករាយជាមួយ
 នឹងព្រះដ៏មានព្រះភាគ លុះបញ្ចប់ពាក្យដែលគួររីករាយ នឹងពាក្យដែល
 គួរពូកហើយ ក៏អង្គុយក្នុងទីដ៏សមគួរ ។ លុះជាទុស្សោណីព្រាហ្មណ៍
 អង្គុយក្នុងទីដ៏សមគួរហើយ បានក្រាបបង្គំទូលព្រះដ៏មានព្រះភាគដូច្នេះថា
 បពិត្រព្រះគោតមដ៏ចំរើន ពួកយើងខ្ញុំ តែងនិយាយយ៉ាងនេះ តែងយល់
 យ៉ាងនេះថា បុគ្គលអ្នកមានសេចក្តីស្លាប់ជាធម្មតា មិនខ្លាច មិនភក់
 ស្លុតនឹងសេចក្តីស្លាប់ មិនដែលមានឡើយ ។ ម្នាលព្រាហ្មណ៍ បុគ្គល
 អ្នកមានសេចក្តីស្លាប់ជាធម្មតា ខ្លាច ភក់ស្លុតនឹងសេចក្តីស្លាប់ក៏មាន

ចក្កបណ្ណាសកេ យោធាដីវិគ្គោ ចតុត្ថោ

បទ ព្រាហ្មណ មរណាធម្មោ សមាធា ន កាយតិ ន
 សន្តាសំ អាបជ្ជតិ មរណស្ស ។ កតមោ ច
 ព្រាហ្មណ មរណាធម្មោ សមាធា កាយតិ សន្តាសំ
 អាបជ្ជតិ មរណស្ស ។ ឥធម ព្រាហ្មណ ឯកច្ឆោ
 កាមេសុ អវិភវកោ ហោតិ អវិភតច្ចន្តោ អវិភតប្បមោ
 អវិភតបិចាសោ អវិភតបរិឡាហោ អវិភតតណ្ហោ តមេនំ
 អញ្ចតរោ តាឡេន រោតាតន្តោ ធុសតិ តស្ស អញ្ច-
 តរេន តាឡេន រោតាតន្តេន ធុជ្ជស្ស ឯវំ ហោតិ
 បិយា វត មំ កាមា ជហំស្សន្តំ បិយេ ចាបំ កាមេ
 ជហំស្សាមីតិ ។ សោ សោចតិ កិលមតិ បរិទេវតិ
 ទុរត្តាឡី^(១) កន្តតិ សម្មោហំ អាបជ្ជតិ ។ អយំ ចោ
 ព្រាហ្មណ មរណាធម្មោ សមាធា កាយតិ សន្តាសំ
 អាបជ្ជតិ មរណស្ស ។ បុន ចបរំ ព្រាហ្មណ ឥនេ-
 តច្ឆោ កាយេ អវិភវកោ ហោតិ អវិភតច្ចន្តោ
 អវិភតប្បមោ អវិភតបិចាសោ អវិភតបរិឡាហោ

១ ឱ. ឧត្តលំ កន្តតិ ។

បុគ្គលបណ្ណសក យោធាជីវិត ទី ៤

ម្ចាស់ព្រាហ្មណ៍ មួយទៀត បុគ្គលអ្នកមានសេចក្តីស្លាប់ជាធម្មតា មិនខ្លាច មិនភក់ស្លុតនឹងសេចក្តីស្លាប់ក៏មាន ។ ម្ចាស់ព្រាហ្មណ៍ ចុះ បុគ្គលអ្នកមានសេចក្តីស្លាប់ជាធម្មតា ខ្លាច ភក់ស្លុតនឹងសេចក្តីស្លាប់ តើ ដូចម្តេច ។ ម្ចាស់ព្រាហ្មណ៍ បុគ្គលពួកខ្វះក្នុងលោកនេះ ជាអ្នកមិន ទាន់ប្រាសចាកតម្រិក មិនទាន់ប្រាសចាកសេចក្តីពេញចិត្ត មិនទាន់ ប្រាសចាកសេចក្តីស្រឡាញ់ មិនទាន់ប្រាសចាកសេចក្តីស្រឡាត់ មិនទាន់ប្រាសចាកសេចក្តីក្តៅក្រហាយ មិនទាន់ប្រាសចាកចំណង់ ក្នុង កាមទាំងឡាយ បុគ្គលនោះ កើតរោគធ្ងន់ណាមួយ កាលបើបុគ្គលនោះ កើតរោគធ្ងន់ណាមួយហើយ តែងត្រិះរិះយ៉ាងនេះថា កាមទាំងឡាយ ដែលជាទីស្រឡាញ់ នឹងលះបង់អាត្មាអញ អាត្មាអញ មុខជានឹងលះបង់ កាមទាំងឡាយ ជាទីស្រឡាញ់ដែរ ។ បុគ្គលនោះ ក៏សោកស្តាយ លំបាក ខ្សឹកខ្សួល ភក់ទ្រង់យំទួញ ដល់ខ្វះសេចក្តីរំភ្លើង ។ ម្ចាស់ ព្រាហ្មណ៍ បុគ្គលអ្នកមានសេចក្តីស្លាប់ជាធម្មតានេះឯង តែងខ្លាច ភក់ស្លុតនឹងសេចក្តីស្លាប់ ។ ម្ចាស់ព្រាហ្មណ៍ មួយទៀត បុគ្គលពួកខ្វះ ក្នុងលោកនេះ ជាអ្នកមិនទាន់ប្រាសចាកតម្រិក មិនទាន់ប្រាសចាក សេចក្តីពេញចិត្ត មិនទាន់ប្រាសចាកសេចក្តីស្រឡាញ់ មិនទាន់ ប្រាសចាកសេចក្តីស្រឡាត់ មិនទាន់ប្រាសចាកសេចក្តីក្តៅក្រហាយ

សុត្តន្តបិដកេ អង្គក្ខន្ធិកាយស្ស ចក្កន្តនិបាតោ

អវិភត្តតណ្ហោ តមេនំ អញ្ញាតហោ តាឡោ រោតាតង្កោ
 ដុសតិ តស្ស អញ្ញាតវេន តាឡោន រោតាតង្កោ
 ដុដ្ឋស្ស ឯវំ ហោតិ បិយោ វត មំ កាយោ ជហិស្សតិ
 បិយញ្ចាហំ កាយំ ជហិស្សាមីតិ ។ សោ សោចតិ
 កិលមតិ បរិទេវតិ ឧរត្តាឡី កន្ថតិ សម្មោហំ
 អាបជ្ជតិ ។ អយម្បំ ខោ ព្រាហ្មណ មរណាធម្មោ
 សមាទោ ភាយតិ សន្តាសំ អាបជ្ជតិ មរណស្ស ។
 បុន ចបរំ ព្រាហ្មណ ឥនេកច្ចោ អកតកល្យាណោ
 ហោតិ អកតកុសលោ អកតភីរុត្តាណោ កត-
 ថាថោ កតលុទ្ធា កតកិព្វិសោ តមេនំ អញ្ញាតហោ
 តាឡោ រោតាតង្កោ ដុសតិ តស្ស អញ្ញាតវេន តាឡោ
 រោតាតង្កោ ដុដ្ឋស្ស ឯវំ ហោតិ អកតំ វត មេ កល្យាណំ
 អកតំ កុសលំ អកតំ ភីរុត្តាណំ កតំ ថាបំ កតំ
 លុទ្ធិ កតំ កិព្វិសំ យាវតា ភោ អកតកល្យាណំ
 អកតកុសលំ អកតភីរុត្តាណំ កតថាថា
 កតលុទ្ធាំ កតកិព្វិសាំ កតំ តំ កតំ បេច្ច កច្ឆាមីតិ ។

សុត្តន្តបិដក អង្គឧទ្ទិសកាយ បទុក្ខនិយាម

មិនបានប្រាសចាកចំណងក្នុងកាយ បុគ្គលនោះ កើតរោគធ្ងន់ណាមួយ
 កាលបើបុគ្គលនោះ កើតរោគធ្ងន់ណាមួយហើយ តែងត្រិះរិះយ៉ាងនេះថា
 រាងកាយជាទីស្រឡាញ់នឹងលះបង់អាត្មាអញ អាត្មាអញ នឹងលះបង់
 រាងកាយជាទីស្រឡាញ់ដែរ ។ បុគ្គលនោះ ក៏សោកស្តាយ លំបាក
 ខ្សឹកខ្សួល គក់ទ្រង់យំទួញ ដល់នូវសេចក្តីវង្វេង ។ ម្ចាស់ព្រាហ្មណ៍
 បុគ្គលអ្នកមានសេចក្តីស្លាប់ជាធម្មតានេះឯង តែងខ្លាច គក់ស្ងួតនឹង
 សេចក្តីស្លាប់ ។ ម្ចាស់ព្រាហ្មណ៍ មួយទៀត បុគ្គលពួកខ្លះ ក្នុងលោក
 នេះ ជាអ្នកមិនបានធ្វើអំពើល្អ មិនបានធ្វើកុសល មិនបានធ្វើអំពើជាទី
 ការពារក៏យ ធ្វើតែបាប ធ្វើតែអំពើអាក្រក់ ធ្វើតែអំពើលាមក ហើយ
 បុគ្គលនោះ ក៏កើតរោគធ្ងន់ណាមួយ កាលបើបុគ្គលនោះ កើត
 រោគធ្ងន់ណាមួយហើយ តែងត្រិះរិះយ៉ាងនេះថា ឧអាត្មាអញ មិន
 បានធ្វើអំពើល្អ មិនបានធ្វើកុសល មិនបានធ្វើអំពើជាទីការពារក៏យ
 ធ្វើតែបាប ធ្វើតែអំពើអាក្រក់ ធ្វើតែអំពើលាមក អើហ្ន៎ គតិរបស់បុគ្គល
 ដែលមិនបានធ្វើអំពើល្អ មិនបានធ្វើកុសល មិនបានធ្វើអំពើជាទី
 ការពារក៏យ ធ្វើតែបាប ធ្វើតែអំពើអាក្រក់ ធ្វើតែអំពើលាមក
 ត្រឹមណា អាត្មាអញលះលោកនេះហើយ នឹងទៅកាន់គតិនោះ ។

បុគ្គលបណ្ណសកេ យោធានីវិញ្ញោ ចតុត្ថោ

សោ សោចតិ កំលមតិ បរិទេវតិ ឧត្តាឡិ កណ្តតិ
 សម្មោហំ អាបជ្ជតិ ។ អយំបិ ខោ ព្រាហ្មណ
 មរណាធម្មោ សមាធនោ កាយតិ សន្តាសំ អាបជ្ជតិ
 មរណាស្ស ។ បុន ចបរំ ព្រាហ្មណ ឥនេកត្ថោ
 កង្ខំ ហោតិ វិចិត្តច្ចំ អនិជ្ជំ កតោ សទ្ធម្មេ តមេនំ
 អពាតហេ តាឡេ ហេតាតត្ថោ ដុសតិ តស្ស អញ្ច-
 តវេន តាឡេន ហេតាតត្ថេន ដុដ្ឋស្ស ឯរំ ហោតិ
 កង្ខំ វតត្ថំ វិចិត្តច្ចំ អនិជ្ជំ កតោ សទ្ធម្មេតិ ។ សោ
 សោចតិ កំលមតិ បរិទេវតិ ឧត្តាឡិ កណ្តតិ សម្មោហំ
 អាបជ្ជតិ ។ អយំបិ ខោ ព្រាហ្មណ មរណាធម្មោ
 សមាធនោ កាយតិ សន្តាសំ អាបជ្ជតិ មរណាស្ស ។
 ឥមេ ខោ ព្រាហ្មណ ចត្តាហេ មរណាធម្មោ សមាធនោ
 កាយតិ សន្តាសំ អាបជ្ជតិ មរណាស្ស ។ កតមោ ច
 ព្រាហ្មណ មរណាធម្មោ សមាធនោ ន កាយតិ ន
 សន្តាសំ អាបជ្ជតិ មរណាស្ស ។ ឥនេ ព្រាហ្មណ ឯកត្ថោ
 កាមេស្យ វីតរកោ ហោតិ វិចិត្តច្ចោ វិចិត្តម្មោ

ចតុត្ថបណ្ណាសក យោធាដ៏វិវត្ត ទី ៤

បុគ្គលនោះ ក៏សោកស្តាយ លំបាក ខ្សឹកខ្សួល គក់ទ្រូងយំទួញ
 ដល់នូវសេចក្តីវេទនា ។ ម្នាលព្រាហ្មណ៍ បុគ្គលអ្នកមានសេចក្តីស្លាប់
 ជាធម្មតានេះឯង តែងខ្លាច គក់ស្មុតនឹងសេចក្តីស្លាប់ ។ ម្នាលព្រាហ្មណ៍
 មួយទៀត បុគ្គលពួកខ្លះ ក្នុងលោកនេះ ជាអ្នកមានសេចក្តីសន្ធឹះ
 សង្ស័យមិនជឿស៊ីបក្នុងព្រះសទ្ធម្ម បុគ្គលនោះ កើតរោគធូនណាមួយ
 កាលបើបុគ្គលនោះ កើតរោគធូនណាមួយហើយ តែងត្រិះរិះយ៉ាង
 នេះថា ឧអាត្មាអញ មានសេចក្តីសន្ធឹះសង្ស័យមិនជឿស៊ីបក្នុងព្រះ
 សទ្ធម្ម ។ បុគ្គលនោះ ក៏សោកស្តាយ លំបាក ខ្សឹកខ្សួល
 គក់ទ្រូងយំទួញ ដល់នូវសេចក្តីវេទនា ។ ម្នាលព្រាហ្មណ៍ បុគ្គលអ្នក
 មានសេចក្តីស្លាប់ជាធម្មតានេះឯង តែងខ្លាច គក់ស្មុតនឹងសេចក្តីស្លាប់ ។
 ម្នាលព្រាហ្មណ៍ បុគ្គលអ្នកមានសេចក្តីស្លាប់ជាធម្មតា ៤ ពួកនេះឯង តែង
 ខ្លាចគក់ស្មុតនឹងសេចក្តីស្លាប់ ។ ម្នាលព្រាហ្មណ៍ ចុះបុគ្គលអ្នក
 មានសេចក្តីស្លាប់ជាធម្មតា មិនខ្លាច មិនគក់ស្មុតនឹងសេចក្តីស្លាប់ តើ
 ដូចម្តេច ។ ម្នាលព្រាហ្មណ៍ បុគ្គលពួកខ្លះក្នុងលោកនេះ ជាអ្នកប្រាស
 ចាកតម្រិក ប្រាសចាកសេចក្តីពេញចិត្ត ប្រាសចាកសេចក្តីស្រឡាញ់

សុត្តន្តបិដកេ អង្គក្ករនិកាយស្ស បព្ពន្ធនិពាគោ

វិភត្តបិថាសោ វិភត្តបរិឡាហោ វិភត្តតណ្ហោ តមេនំ
 អញ្ញាតវេ តាឡោ វេតាតត្ថោ ដុសតិ តស្ស អញ្ញាតវេន
 តាឡោន វេតាតត្ថោន ដុដ្ឋស្ស ន ឃំ ហោតិ បិយោ
 វត មំ កាមា ជហិស្សន្តិ បិយេ ចាហំ កាយេ
 ជហិស្សមីតិ ។ សោ ន សោចតិ ន កិលមតិ ន
 បរិទេវតិ ន ឧរត្តាឡិ កន្ទតិ ន សម្មោហំ អាបជ្ជតិ ។
 អយំ ខោ ព្រាហ្មណ មរណាធម្មោ សមាធនោ ន
 កាយតិ ន សន្តាសំ អាបជ្ជតិ មរណស្ស ។ បុន ចបរំ
 ព្រាហ្មណ វេនេកោច្ឆោ កាយេ វិភត្តតោ ហោតិ វិភត្តច្ន្ទោ
 វិភត្តប្បមោ វិភត្តបិថាសោ វិភត្តបរិឡាហោ វិភត្តតណ្ហោ
 តមេនំ អញ្ញាតវេ តាឡោ វេតាតត្ថោ ដុសតិ តស្ស
 អញ្ញាតវេន តាឡោន វេតាតត្ថោន ដុដ្ឋស្ស ន ឃំ ហោតិ
 បិយោ វត មំ កាយោ ជហិស្សតិ បិយញ្ចាហំ កាយំ
 ជហិស្សមីតិ ។ សោ ន សោចតិ ន កិលមតិ ន
 បរិទេវតិ ន ឧរត្តាឡិ កន្ទតិ ន សម្មោហំ អាបជ្ជតិ ។

សុត្តន្តបិដក អង្គត្ថវទិកាយ បព្ពត្តិនិបាត

ប្រាសចាកសេចក្តីស្រែកឃ្លាន ប្រាសចាកសេចក្តីក្តៅក្រហាយ ប្រាស
ចាកចំណង់ក្នុងកាមទាំងឡាយ បុគ្គលនោះ កើតរោគធ្ងន់ណាមួយ
កាលបើបុគ្គលនោះ កើតរោគធ្ងន់ណាមួយហើយ មិនដែលត្រិះរិះយ៉ាង
នេះថា កាមទាំងឡាយដែលជាទីស្រឡាញ់ នឹងលះបង់អាត្មាអញ អាត្មា
អញ មុខជានឹងលះបង់កាមទាំងឡាយជាទីស្រឡាញ់ដែរ ។ បុគ្គលនោះ
មិនសោកស្តាយ មិនលំបាក មិនខ្សឹកខ្សួល មិនគក់ទ្រង់យំទួញ មិនដល់
នូវសេចក្តីវង្វេង ។ ម្នាលព្រាហ្មណ៍ បុគ្គលអ្នកមានសេចក្តីស្លាប់ជាធម្មតា
នេះឯង តែងមិនខ្លាច មិនគក់ស្មុតនឹងសេចក្តីស្លាប់ ។ ម្នាលព្រាហ្មណ៍
មួយទៀត បុគ្គលពួកខ្លះ ក្នុងលោកនេះ ជាអ្នកប្រាសចាកតម្រេក ប្រាស
ចាកសេចក្តីពេញចិត្ត ប្រាសចាកសេចក្តីស្រឡាញ់ ប្រាសចាកសេចក្តី
ស្រែកឃ្លាន ប្រាសចាកសេចក្តីក្តៅក្រហាយ ប្រាសចាកចំណង់ក្នុង
កាយ បុគ្គលនោះ កើតរោគធ្ងន់ណាមួយ កាលបើបុគ្គលនោះ កើត
រោគធ្ងន់ណាមួយហើយ មិនដែលត្រិះរិះយ៉ាងនេះថា ឧរាឯកាយ
ដែលជាទីស្រឡាញ់ នឹងលះបង់អាត្មាអញ អាត្មាអញ មុខជានឹងលះបង់
រាងកាយជាទីស្រឡាញ់ដែរ ។ បុគ្គលនោះ មិនសោកស្តាយ មិន
លំបាក មិនខ្សឹកខ្សួល មិនគក់ទ្រង់យំទួញ មិនដល់នូវសេចក្តីវង្វេង ។

បុគ្គលបុគ្គលសកេ យោធាដីវត្តោ បុគ្គលោ

អយំ ថី ទោ ព្រាហ្មណ មរណធម្មោ សមាធនោ
 ន កាយតិ ន សន្តាសំ អាបជ្ជតិ មរណស្ស ។ បុន
 ចបំ ព្រាហ្មណ ឥនេកត្ថោ អកតទាទោ ហោតិ
 អកតលុទ្ធា អកតកិច្ចិសោ កតកល្យាណា
 កតកុសលោ កតកីរុត្តាលោ តមេធំ អញ្ញាតកេ
 តាឡោ ហេតាតឡោ ដុសតិ តស្ស អញ្ញាតវេធ តាឡោ
 ហេតាតឡោ ដុដ្ឋស្ស ឃំ ហោតិ អកតំ វត មេ
 ចាបំ អកតំ លុទ្ធី អកតំ កិច្ចិសំ កតំ
 កល្យាណំ កតំ កុសលំ កតំ កីរុត្តាលំ យាវតា
 កោ អកតទាទាធំ អកតលុទ្ធាធំ អកតកិច្ចិសាធំ
 កតកល្យាណាធំ កតកុសលាធំ កតកីរុត្តាលាធំ
 កតិ តំ កតិ បេច្ច កច្ឆាមីតិ ។ សោ ន
 សោចតិ ន កិលមតិ ន បរិទេវតិ ន ឧរុត្តាឡិ
 កន្ទតិ ន សម្មោហំ អាបជ្ជតិ ។ អយំ ថី
 ទោ ព្រាហ្មណ មរណធម្មោ សមាធនោ ន
 កាយតិ ន សន្តាសំ អាបជ្ជតិ មរណស្ស ។

បុគ្គលបណ្តាសក យោធាដ៏វៃ ទី ២

ម្ចាស់ព្រាហ្មណ៍ បុគ្គលអ្នកមានសេចក្តីស្លាប់ជាធម្មតានេះឯង តែងមិន
 ខ្លាច មិនគក់ស្មុគនឹងសេចក្តីស្លាប់ ។ ម្ចាស់ព្រាហ្មណ៍ មួយទៀត
 បុគ្គលពួកខ្លះ ក្នុងលោកនេះ ជាអ្នកមិនធ្វើបាប មិនធ្វើអំពើអាក្រក់
 មិនធ្វើអំពើលាមក ធ្វើតែអំពើល្អ ធ្វើតែកុសល ធ្វើតែអំពើជាទីការពារ
 ភ័យ បុគ្គលនោះ កើតរោគធ្ងន់ណាមួយ កាលបើបុគ្គលនោះ កើត
 រោគធ្ងន់ណាមួយហើយ តែងត្រិះរិះយ៉ាងនេះថា ឧអាត្មាអញ មិនដែល
 ធ្វើអំពើបាប មិនធ្វើអំពើអាក្រក់ មិនធ្វើអំពើលាមកទេ ធ្វើតែអំពើល្អ
 ធ្វើតែកុសល ធ្វើតែអំពើជាទីការពារភ័យ អើហ្ន៎ គតិរបស់បុគ្គលដែល
 មិនបានធ្វើបាប មិនបានធ្វើអំពើអាក្រក់ មិនបានធ្វើអំពើលាមក ធ្វើតែ
 អំពើល្អ ធ្វើតែកុសល ធ្វើតែអំពើជាទីការពារភ័យត្រឹមណា អាត្មា
 អញលះលោកនេះហើយ នឹងទៅកាន់គតិនោះ ។ បុគ្គលនោះ
 ក៏មិនសោកស្តាយ មិនលំបាក មិនខ្សឹកខ្សួល មិនគក់ទ្រង់យំទួញ
 មិនដល់នូវសេចក្តីវង្វេង ។ ម្ចាស់ព្រាហ្មណ៍ បុគ្គលអ្នកមានសេចក្តី
 ស្លាប់ជាធម្មតានេះឯង តែងមិនខ្លាច មិនគក់ស្មុគនឹងសេចក្តីស្លាប់ ។

បុន ចបរំ ព្រាហ្មណ៍ ឥនេកោច្ឆោ អកក្ខី ហោតិ អវិចីក្ខី ធិដ្ឋំ កតោ សទ្ធិម្មេ តមេនំ អញ្ញាតោ កាឡោ រោតាតត្ថោ ដុសតិ តស្ស អញ្ញាតេន កាឡោ រោតាតត្ថេន ដុដ្ឋស្ស ឯវំ ហោតិ អកក្ខី វតម្មំ អវិចីក្ខី ធិដ្ឋំ កតោ សទ្ធិម្មេតិ ។ សោ ន សោចតិ ន កិលមតិ ន បរិនេតិ ន ឧត្តាឡំ កន្ទតិ ន សម្មាហំ អាបជ្ជតិ ។ អយំបិ ខោ ព្រាហ្មណ៍ មរណាធម្មោ សមាធា ន កាយតិ ន សន្តាសំ អាបជ្ជតិ មរណស្ស ។ ឥមេ ខោ ព្រាហ្មណ៍ ចត្តារោ មរណាធម្មា សមាធា ន កាយន្តំ ន សន្តាសំ អាបជ្ជន្តំ មរណស្សតិ ។ អភិក្កន្តំ កោ កោតម ។ បេ ។ ឧបាសកំ មំ ករំ កោតមោ ធារតុ អជ្ជតក្កេ ចាណុបេតំ សរណំ កតន្តំ ។

[៣៥] ឯកំ សមយំ ភគវា រាជកហោ វិហរតិ តិដ្ឋក្សេនេ បព្វតេ ។ តេន ខោ បុន សមយេន សម្មហ្មណ អភិញ្ញាតា អភិញ្ញាតា បរិព្វាជកា សប្បិ-
និយា តីវេ បរិព្វាជកាវមេ បដិវសន្តិ សេយ្យមីទំ អន្ធការេ^(១) វជរេ^(២) សកុលុទាយី ច បរិព្វាជកោ

១ ឱ. អន្ធការេ ។ ២. ឱ.ម. វជរេ ។

សុត្តន្តបិដក អង្គព្រះនិកាយ បត្តកុដិបាត

ម្ចាស់ព្រាហ្មណ៍ មួយទៀត បុគ្គលពួកខ្លះ ក្នុងលោកនេះ ជាអ្នក
 មិនមានសេចក្តីសន្ធិះសន្ស័យ ជាបុគ្គលជឿស៊ីប៉ក្នុងព្រះសទ្ធម្ម បុគ្គលនោះ
 កើតរោគធូនណាមួយ កាលបើបុគ្គលនោះ កើតរោគធូនណាមួយ
 ហើយ តែងត្រិះរិះយ៉ាងនេះថា ឧអាត្មាអញ លែងសន្ធិះសន្ស័យបាន
 ជឿស៊ីប៉ក្នុងព្រះសទ្ធម្មហើយ ។ បុគ្គលនោះ មិនសោកស្តាយ
 មិនលំបាក មិនខ្សឹកខ្សួល មិនគក់ទ្រង់យំទួញ មិនដល់នូវសេចក្តី
 វេទនា ។ ម្ចាស់ព្រាហ្មណ៍ បុគ្គលអ្នកមានសេចក្តីស្លាប់ជាធម្មតានេះឯង
 តែងមិនខ្លាច មិនគក់ស្មុគនឹងសេចក្តីស្លាប់ ។ ម្ចាស់ព្រាហ្មណ៍ បុគ្គល
 អ្នកមានសេចក្តីស្លាប់ជាធម្មតា ៤ ពួកនេះឯង តែងមិនខ្លាច មិនគក់ស្មុគ
 នឹងសេចក្តីស្លាប់ ។ បពិត្រព្រះគោតមដ៏ចម្រើន ភ្ជួច្យាសណាស់ ។ បេ ។
 សូមព្រះគោតមដ៏ចម្រើន ចាំទុកនូវខ្ញុំព្រះអង្គថា ជាឧបាសកអ្នកដល់
 សរណៈស្មើដ៏រិតតាំងពីថ្ងៃនេះទៅ ។

(៣៥) សម័យមួយ ព្រះដ៏មានព្រះភាគទ្រង់គង់នៅលើភ្នំ
 គិដ្ឋកូដ ទៀបគ្រនីរាជគ្រឹះ ។ សម័យនោះឯង បរិព្វាជកច្រើន
 នាក់ សុទ្ធតែជាអ្នកល្បីឈ្មោះ អាស្រ័យនៅក្នុងបរិព្វាជកាកម ក្បែរឆ្នេរ
 ស្ទឹងសប្បនី គឺបរិព្វាជកឈ្មោះអន្តការៈ ១ រធរៈ ១ សកុលុទាយី ១

បុគ្គលបណ្ណសកេ យោគាជីវិត្តោ បុគ្គលោ

អញ្ចោ ច អភិពាគា អភិពាគា បរិព្វាជកា ។
 អថោ ភគវា សាយន្តាសមយំ បដិសល្លាណ
 វុដ្ឋិតោ យេន សប្បិទិយា តិរំ^(១) បរិព្វាជកាវាហោ
 តេនុបសង្កមិ ។ តេន ខោ បន សមយេន តេសំ
 អញ្ញតិគ្គិយានំ បរិព្វាជកានំ សង្កិសិដ្ឋានំ សង្កិបតិគានំ
 អយមន្តរកថា ឧទទានិ ឥតិបិ ព្រាហ្មណសទ្ធានិ
 ឥតិបិ ព្រាហ្មណសទ្ធានិ ។ អថោ ភគវា
 យេន តេ បរិព្វាជកា តេនុបសង្កមិ ឧបសង្កមិត្វា
 បញ្ចត្តេ អាសនេ និសីទិ ។ និសង្ក ខោ ភគវា តេ
 បរិព្វាជកេ ឯតទវេច កាយនុត្ត បរិព្វាជកា ឯតហិ
 កថាយ សង្កិសិដ្ឋា សង្កិបតិគា កា ច បន វេ
 អន្តរកថា វិប្បកតាតិ ។ ឥធកោ តោតម អម្ពាកំ
 សង្កិសិដ្ឋានំ សង្កិបតិគានំ អយមន្តរកថា ឧទទានិ
 ឥតិបិ ព្រាហ្មណសទ្ធានិ ឥតិបិ ព្រាហ្មណសទ្ធានិ ។
 ចត្តារីមាណំ បរិព្វាជកា ព្រាហ្មណសទ្ធានិ មយា សយំ
 អភិពាគា សង្កិកត្វា បវេទិតានិ ។ កតមាណំ ចត្តារិ ។

បុគ្គលបណ្តាសក យោធាជីវិត ទី ៤

នឹងបរិព្វាជកឯទៀតដែលមានឈ្មោះល្បីល្បាញ ។ គ្រានោះ ព្រះ
 ដ៏មានព្រះភាគ ស្តេចចេញចាកទីសម្ងំ ក្នុងសាយណ្តសម័យ ហើយ
 ទ្រង់ស្តេចចូលទៅឯបរិព្វាជកាភម ក្បែររដ្ឋស្ទឹងសប្បនីនោះ ។
 កាលដែលពួកបរិព្វាជក ជាអនុគ្រិយទាំងនោះ អង្គុយប្រជុំសន្និបាត
 ក្នុងសម័យនោះឯង អន្តរាភក្ត្រនេះ កើតឡើងថា សច្ចៈរបស់ពួក
 ព្រាហ្មណ៍ដូច្នេះខ្លះ សច្ចៈរបស់ពួកព្រាហ្មណ៍ដូច្នេះខ្លះ ។ លំដាប់នោះ
 ព្រះដ៏មានព្រះភាគ ស្តេចចូលទៅរកពួកបរិព្វាជកទាំងនោះ លុះចូល
 ទៅដល់ហើយ ក៏គង់លើអាសនៈដែលគេក្រាលថ្វាយ ។ លុះព្រះ
 ដ៏មានព្រះភាគគង់ហើយ ទើបត្រាស់សួរបរិព្វាជកទាំងនោះ ដូច្នេះថា
 ម្ចាស់បរិព្វាជកទាំងឡាយ អម្បាញ់មិញអ្នកទាំងឡាយ អង្គុយប្រជុំ
 និយាយគ្នាអំពីរឿងអ្វី មួយទៀត អន្តរាភក្ត្ររបស់អ្នកទាំងឡាយ ដូចម្តេច
 ដែលបញ្ឈប់ដាច់ទៅ ។ បពិត្រព្រះគោតមដ៏ចម្រើន កាលដែលយើង
 ខ្ញុំអង្គុយប្រជុំគ្នាក្នុងទីនេះ អន្តរាភក្ត្រនេះកើតឡើងថា សច្ចៈរបស់ពួក
 ព្រាហ្មណ៍ដូច្នេះខ្លះ សច្ចៈរបស់ពួកព្រាហ្មណ៍ដូច្នេះខ្លះ ។ ម្ចាស់
 បរិព្វាជកទាំងឡាយ សច្ចៈរបស់ពួកព្រាហ្មណ៍នេះមាន ៤ ដែលតថាគត
 បានធ្វើឲ្យជាក់ច្បាស់ ដោយប្រាជ្ញាដ៏ក្រៃលែង ដោយខ្លួនឯងហើយ
 ទើបប្រកាសឲ្យដឹងច្បាស់ ។ សច្ចៈរបស់ពួកព្រាហ្មណ៍ ៤ តើដូចម្តេច ។

ឥត បរិព្វាជកា ព្រាហ្មណោ ឯវមាហា សព្វេ ចាណា
 អវជ្ជាតិ ឥតិ វទំ ព្រាហ្មណោ សច្ចំ អាហ នោ
 មុសា សោ តេន ន សមណោតិ មញ្ញាតិ ន
 ព្រាហ្មណោតិ មញ្ញាតិ ន សេយ្យេហមស្មីតិ មញ្ញាតិ
 ន សទិសោហមស្មីតិ មញ្ញាតិ ន ហីនោហា-
 មស្មីតិ មញ្ញាតិ អបិច យនេវ តត្ថ សច្ចំ តទ-
 ភិក្ខាយ ចាណាជំយេវ អនុទយាយ អនុកម្មាយ
 បដិបន្នោ ហោតិ ។ មុន ចបរំ បរិព្វាជកា
 ព្រាហ្មណោ ឯវមាហា សព្វេ កាមា អនិច្ចា ទុក្ខា
 វិបរិណាមធម្មាតិ ឥតិ វទំ ព្រាហ្មណោ សច្ចំ អាហ
 នោ មុសា សោ តេន ន សមណោតិ មញ្ញាតិ ន
 ព្រាហ្មណោតិ មញ្ញាតិ ន សេយ្យេហមស្មីតិ មញ្ញាតិ
 ន សទិសោហមស្មីតិ មញ្ញាតិ ន ហីនោហាមស្មីតិ
 មញ្ញាតិ អបិច យនេវ តត្ថ សច្ចំ តទភិក្ខាយ
 កាមាជំយេវ និព្វិទាយ វិភកាយ និរោធាយ បដិបន្នោ
 យោតិ ។ មុន ចបរំ បរិព្វាជកា ព្រាហ្មណោ
 ឯវមាហា សព្វេ ភវំ អនិច្ចា ទុក្ខា វិបរិណាមធម្មាតិ

សុត្តន្តបិដក អង្គត្ថវគ្គិយ ចតុក្កន្ធិបិដក

ម្ចាស់បរិព្វាជកទាំងឡាយ ព្រាហ្មណ៍^(១) ក្នុងលោកនេះ ពោលយ៉ាងនេះ ថា សត្វទាំងពួងមិនគួរសម្លាប់ ព្រាហ្មណ៍ កាលពោលដូច្នេះ ឈ្មោះ ថាពោលពាក្យសច្ចៈ មិនមែនពោលមុសា ព្រាហ្មណ៍នោះមិនប្រកាន់ថា ជាសមណៈ មិនប្រកាន់ថាជាព្រាហ្មណ៍ មិនប្រកាន់ថាអញប្រសើរជាងគេ មិនប្រកាន់ថាអញស្មើនឹងគេ មិនប្រកាន់ថាអញថោកទាបជាងគេ ព្រោះតែការសម្លាប់នោះ គ្រាន់តែប្រតិបត្តិដើម្បីអាណិត អនុគ្រោះចំពោះសត្វទាំងឡាយ ព្រោះការត្រាស់ដឹងសច្ចៈនោះ ក្នុង ការមិនសម្លាប់នោះ ប៉ុណ្ណោះ ។ ម្ចាស់បរិព្វាជកទាំងឡាយ មួយទៀត ព្រាហ្មណ៍ពោលយ៉ាងនេះថា កាមទាំងពួង មិនទៀង ជាទុក្ខ មានសេចក្តី ប្រែប្រួលជាធម្មតា ព្រាហ្មណ៍ កាលពោលដូច្នេះ ឈ្មោះថាពោលពាក្យ សច្ចៈ មិនមែនពោលមុសា ព្រាហ្មណ៍នោះ មិនប្រកាន់ថាជាសមណៈ មិនប្រកាន់ថាជាព្រាហ្មណ៍ មិនប្រកាន់ថាអញប្រសើរជាងគេ មិន ប្រកាន់ថាអញស្មើនឹងគេ មិនប្រកាន់ថាអញថោកទាបជាងគេ ព្រោះ តែសេចក្តីយល់នោះ គ្រាន់តែប្រតិបត្តិ ដើម្បីនឿយណាយ ធុញទ្រាន់ រំលត់កាមទាំងឡាយ ព្រោះការត្រាស់ដឹងនូវសច្ចៈនោះ ក្នុងដំណើរនោះ ប៉ុណ្ណោះ ។ ម្ចាស់បរិព្វាជកទាំងឡាយ មួយទៀត ព្រាហ្មណ៍ពោល យ៉ាងនេះថា ភពទាំងពួងមិនទៀង ជាទុក្ខ មានសេចក្តីប្រែប្រួលជាធម្មតា

១ ព្រាហ្មណ៍ក្នុងទីនេះ សំដៅយកសមណៈក្នុងពុទ្ធសាសនា ។

ឥត វង់ ព្រាហ្មណ៍ សង្ខារ អាហារ នោ មុសា សោ តេន
 ន សមណាតិ មញ្ញាតិ ន ព្រាហ្មណាតិ មញ្ញាតិ
 ន សេយ្យោហមស្ម័តិ មញ្ញាតិ ន សនិសោហមស្ម័តិ
 មញ្ញាតិ ន ហិណោហមស្ម័តិ មញ្ញាតិ អបិច យនេវ
 តត្ថ សង្ខារ តទកិញ្ញាយ កកនំយេវ និព្វិទាយ
 វរកាយ និរោធាយ បដិបន្នោ ហោតិ ។ ឬន ចបរ
 បរិព្វាជកា ព្រាហ្មណ៍ ឧបាសា នាហំ ក្សត្រិយ
 កស្សបិ កិញ្ញេនតស្មី^(១) ន ច មម ក្សត្រិយ កត្តបិ
 កិញ្ញេ នត្ថិតិ^(២) ឥត វង់ ព្រាហ្មណ៍ សង្ខារ អាហារ
 នោ មុសា សោ តេន ន សមណាតិ មញ្ញាតិ ន
 ព្រាហ្មណាតិ មញ្ញាតិ ន សេយ្យោហមស្ម័តិ មញ្ញាតិ ន
 សនិសោហមស្ម័តិ មញ្ញាតិ ន ហិណោហមស្ម័តិ មញ្ញាតិ
 អបិច យនេវ តត្ថ សង្ខារ តទកិញ្ញាយ អាតិញ្ញាយេវ
 បដិបទំ បដិបន្នោ ហោតិ ។ ឥត វង់ ចោ បរិព្វាជកា
 ចត្តារ ព្រាហ្មណសង្ខារ មយា សយំ អភិញ្ញា
 សង្ខារា បដិបត្តានិ ។

១ ឧ. កិញ្ញេនតស្មី ។ ២ ឧ. ម. កិញ្ញេនតស្មី ។

បុគ្គលណ្ឌនាម យោជនីវិគ្គ ទី ៤

ព្រាហ្មណ៍កាលពោលដូច្នេះ ឈ្មោះថា ពោលពាក្យសច្ចៈ មិនមែន
 ពោលមុសា ព្រាហ្មណ៍នោះ មិនប្រកាន់ថាជាសមណៈ មិនប្រកាន់ថា
 ជាព្រាហ្មណ៍ មិនប្រកាន់ថា អញប្រសើរជាងគេ មិនប្រកាន់ថា អញ
 ស្មើនឹងគេ មិនប្រកាន់ថា អញថោកទាបជាងគេ ព្រោះសេចក្តីយល់នោះ
 គ្រាន់តែប្រតិបត្តិ ដើម្បីឲ្យយណាយ ធុញទ្រាន់ រំលត់កំពាំងឡាយ
 ព្រោះការត្រាស់ដឹងសច្ចៈនោះ ក្នុងដំណើរនោះប៉ុណ្ណោះ ។ ម្ចាស់
 បរិព្វាជកទាំងឡាយ មួយទៀត ព្រាហ្មណ៍ពោលយ៉ាងនេះថា អាត្មា
 អញមិនមានក្នុងវត្ថុនីមួយៗ មិនមានក្នុងក្បួនលក្ខណៈមួយ អ្នកដទៃក៏
 មិនមានក្នុងវត្ថុនីមួយៗ ទាំងវត្ថុនីមួយៗរបស់អ្នកដទៃ ក៏មិនមានក្នុងក្បួន
 នីមួយៗរបស់អញ ព្រាហ្មណ៍កាលពោលយ៉ាងនេះ ឈ្មោះថា ពោល
 ពាក្យសច្ចៈ មិនមែនពោលមុសាទេ ព្រាហ្មណ៍នោះ មិនប្រកាន់ថា
 ជាសមណៈ មិនប្រកាន់ថាជាព្រាហ្មណ៍ មិនប្រកាន់ថា អញប្រសើរ
 ជាងគេ មិនប្រកាន់ថា អញស្មើនឹងគេ មិនប្រកាន់ថា អញថោកទាប
 ជាងគេ ព្រោះសេចក្តីយល់នោះ គ្រាន់តែប្រតិបត្តិពាក្យញាប្បជិបទា
 (ផ្លូវដែលឥតក្បួនលក្ខណៈ) ព្រោះការត្រាស់ដឹងនូវសច្ចៈនោះ ក្នុងដំណើរនោះ
 ប៉ុណ្ណោះ ។ ម្ចាស់បរិព្វាជកទាំងឡាយ សច្ចៈរបស់ពួកព្រាហ្មណ៍ទាំង ៤
 នេះឯង គឺថាគតបានធ្វើឲ្យដាក់ច្បាស់ ដោយប្រាជ្ញាដ៏ក្រៃលែងដោយ
 ខ្លួនឯងហើយ ទើបប្រកាសឲ្យដឹងច្បាស់ ។

សុត្តន្តបិដកេ អង្គក្កនិកាយស្ស បញ្ចក្កនិបាតោ

(៣៦) អថខោ អញ្ញាតោ ភិក្ខុ យេន ភកវា
តេនុបសង្កម្មំ ឧបសង្កម្មិត្វា ភកវន្តំ អភិវាទេត្វា
ឯកមន្តំ និសីទិ ។ ឯកមន្តំ និសីទ្នោ ខោ សោ
ភិក្ខុ ភកវន្តំ ឯតទលោច កេន នុ ខោ ភន្តេ
លោកោ នីយតិ កេន លោកោ បរិកស្សតិ
កស្ស ច ឧប្បន្នស្ស វសំ កច្ចតីតិ ។ សាធុ សាធុ
ភិក្ខុ ភន្តកោ ខោ តេ ភិក្ខុ ឧម្មុដ្ឋោ ភន្តកំ បដិ-
កាលំ កល្យាណំ បរិបុត្តា ឯវំ ហំ ភំ ភិក្ខុ បុច្ឆសិ
កេន នុ ខោ ភន្តេ លោកោ នីយតិ កេន លោកោ
បរិកស្សតិ កស្ស ច ឧប្បន្នស្ស វសំ កច្ចតីតិ ។
ឯវំ ភន្តេ ។ ចិត្តេន ខោ ភិក្ខុ លោកោ នីយតិ
ចិត្តេន បរិកស្សតិ ចិត្តស្ស ឧប្បន្នស្ស វសំ កច្ចតីតិ ។
សាធុ ភន្តតិ ខោ សោ ភិក្ខុ ភកវតោ កាសិទំ អភិវាទិត្វា
អនុមោទិត្វា ភកវន្តំ ឧត្ថរី បញ្ចំ អបុច្ឆិ ពហុស្សតោ
ធម្មជរោ ពហុស្សតោ ធម្មជរោតិ ភន្តេ វច្ឆតិ កិត្តាវតោ
នុ ខោ ភន្តេ ពហុស្សតោ ធម្មជរោ ហោតីតិ ។

សុត្តន្តបិដក អង្គត្រៃវិទ្យា ចក្កវគ្គនិបាត

(៣៦) ត្រាព្រះ ភិក្ខុមួយរូប ចូលទៅគាល់ព្រះដ៏មានព្រះភាគ
 លុះចូលទៅដល់ហើយ ក្រាបថ្វាយបង្គំព្រះដ៏មានព្រះភាគ រួចអង្គុយក្នុង
 ទីដ៏សមគួរ ។ លុះភិក្ខុនោះអង្គុយក្នុងទីដ៏សមគួរហើយ ក៏ក្រាបបង្គំទូល
 ព្រះដ៏មានព្រះភាគដូច្នេះថា បពិត្រព្រះអង្គដ៏ចម្រើន អ្វីដឹកនាំសត្វលោក
 ទៅ អ្វីទង់ទាញសត្វលោកទៅ មួយទៀត សត្វលោកលុះអំណាចរបស់
 អ្វីដែលកើតឡើង ។ ម្នាលភិក្ខុ ប្រពៃហើយ ប្រពៃហើយ សេចក្តីគួរស
 របស់អ្នកស្រួលហើយ សេចក្តីរំលងវៃរបស់អ្នកស្រួលហើយ សេចក្តីសាក
 សួរល្អហើយ ម្នាលភិក្ខុ ដ្បិតថា អ្នកបានសួរយ៉ាងនេះថា បពិត្រ
 ព្រះអង្គដ៏ចម្រើន អ្វីដឹកនាំសត្វលោកទៅ អ្វីទង់ទាញសត្វលោកទៅ
 មួយទៀត សត្វលោក លុះអំណាចរបស់អ្វីដែលកើតឡើង ។ បពិត្រ
 ព្រះអង្គដ៏ចម្រើន យ៉ាងនោះមែន ។ ម្នាលភិក្ខុ ចិត្តដឹកនាំសត្វលោកទៅ
 ចិត្តទង់ទាញសត្វលោកទៅ សត្វលោក លុះអំណាចចិត្តដែលកើតឡើង ។
 ភិក្ខុនោះ ត្រេកអររីករាយនឹងភាសិត របស់ព្រះដ៏មានព្រះភាគថា សាក
 ព្រះអង្គ ហើយក៏បានសួរប្រស្នា នឹងព្រះដ៏មានព្រះភាគ តទៅទៀតថា
 បពិត្រព្រះអង្គដ៏ចម្រើន បុគ្គលដែលព្រះអង្គត្រាស់ថា ជាពហុស្ស្តអ្នក
 ទ្រទ្រង់ធម៌ ជាពហុស្ស្តអ្នកទ្រទ្រង់ធម៌ដូច្នេះ បពិត្រព្រះអង្គដ៏ចម្រើន
 បុគ្គលជាពហុស្ស្ត អ្នកទ្រទ្រង់ធម៌ តើដោយហេតុដូចម្តេច ។

បុគ្គលបណ្ណសក យោគាជីវិតោ បុគ្គលោ

សាធុ សាធុ ភិក្ខុ កន្ថុកោ ខោ តេ ភិក្ខុ ឧប្បន្នោ
 កន្ថុកំ បដិកាណំ កល្យាណី បរិបុច្ឆា ឯវំ ហិ
 ត្ថំ ភិក្ខុ បុច្ឆសំ ពហុស្សុតោ ធម្មធមោ ពហុស្សុតោ
 ធម្មធមោតិ កន្ថេ វុច្ឆតិ តិក្ខាវតា នុ ខោ កន្ថេ
 ពហុស្សុតោ ធម្មធមោ ហោតីតិ ។ ឯវំ កន្ថេ ។
 ពហុ ខោ ភិក្ខុ មយា ធម្មា ទេសីតា សុត្តំ កេយ្យំ
 វេយ្យាករណំ តាថា ឧទានំ ឥតិវុត្តកំ ជាតកំ
 អត្តធម្មំ វេទល្លំ ចតុប្បនាយ ចេហិ ភិក្ខុ តាថាយ
 អត្តមញ្ញាយ ធម្មមញ្ញាយ ធម្មានុធម្មប្បដិបន្នោ ហោតិ
 ពហុស្សុតោ ធម្មធមោតិ អលំ វេទនាយាតិ ។ សាធុ
 កន្ថេតិ ខោ សោ ភិក្ខុ កកវតោ កាស័តំ
 អភិទន្ធិត្វា អនុមោទិត្វា កកវន្តំ ឧត្តរំ បញ្ចំ អបុច្ឆិ
 សុតវា និព្វេនិកប្បញ្ញោ សុតវា និព្វេនិកប្បញ្ញោតិ
 កន្ថេ វុច្ឆតិ តិក្ខាវតា នុ ខោ កន្ថេ សុតវា
 និព្វេនិកប្បញ្ញោ ហោតីតិ ។ សាធុ សាធុ ភិក្ខុ

បុគ្គលបណ្តាសក យោធាជីវិត ទី ៤

ម្នាលភិក្ខុ ប្រពៃហើយ ប្រពៃហើយ សេចក្តីស្វាសរបស់អ្នកស្រួល
 ហើយ សេចក្តីរំលងវៃស្រួលហើយ សេចក្តីសាកសួររលីហើយ ម្នាលភិក្ខុ
 ដ្បិតអ្នកបានសួរយ៉ាងនេះថា បពិត្រព្រះអង្គដ៏ចម្រើន បុគ្គលដែល
 ព្រះអង្គត្រាស់ថា ជាពហុសូត្រអ្នកទ្រទ្រង់ធម៌ ជាពហុសូត្រអ្នក
 ទ្រទ្រង់ធម៌ដូច្នេះ បពិត្រព្រះអង្គដ៏ចម្រើន បុគ្គលជាពហុសូត្រអ្នក
 ទ្រទ្រង់ធម៌ តើដោយហេតុដូចម្តេច ។ បពិត្រព្រះអង្គដ៏ចម្រើន យ៉ាង
 នោះមែន ។ ម្នាលភិក្ខុ ធម៌ទាំងឡាយដែលតថាគត សំដែងទុកច្រើន
 យ៉ាង គឺសុត្តៈ គេយ្យៈ វេយ្យាករណៈ គាថា ខុទ្ទកៈ ឥតិវុត្តកៈ ជាតកៈ
 អព្ភាគធម្មៈ វេទល្លៈ បើភិក្ខុដឹងអត្ថន័យធម៌របស់គាថា ត្រឹមតែ ៤ បាទ
 ហើយ ជាអ្នកប្រតិបត្តិធម៌សមគួរដែលធម៌ ក៏គួរហៅថា ជាពហុសូត្រ
 អ្នកទ្រទ្រង់ធម៌បាន ។ ភិក្ខុនោះ ត្រេកអររីករាយនឹងភាសិតរបស់
 ព្រះដ៏មានព្រះភាគថា សាធុ ព្រះអង្គ ហើយក៏សួរប្រស្នាទាំងព្រះដ៏មាន
 ព្រះភាគតទៅទៀតថា បពិត្រព្រះអង្គដ៏ចម្រើន បុគ្គលដែលព្រះអង្គត្រាស់
 ថា បុគ្គលអ្នកចេះដឹង មានប្រាជ្ញាចាក់ធ្លុះ បុគ្គលអ្នកចេះដឹង មានប្រាជ្ញា
 ចាក់ធ្លុះដូច្នេះ បពិត្រព្រះអង្គដ៏ចម្រើន បុគ្គលអ្នកចេះដឹង មានប្រាជ្ញា
 ចាក់ធ្លុះ តើដោយហេតុដូចម្តេច ។ ម្នាលភិក្ខុ ប្រពៃហើយ ប្រពៃហើយ

សុត្តន្តបិដកេ អង្គុត្តរនិកាយស្ស បទុក្កនិដាយោ

ភទ្ទកោ ខោ តេ ភិក្ខុ ឧប្បជ្ឈោ ភទ្ទកំ បដិភាណំ
 កល្យាណំ បរិបុច្ឆា ឃំ ហំ ភំ ភិក្ខុ បុច្ឆសិ
 សុតវា និព្វេជិកប្បញ្ញោ សុតវា និព្វេជិកប្បញ្ញោតិ
 កន្តេ វុច្ឆតិ កិត្តាវតា នុ ខោ កន្តេ សុតវា និព្វេ-
 ជិកប្បញ្ញោ ហោតីតិ ។ ឃំ កន្តេ ។ ឥធន ភិក្ខុ
 ភិក្ខុនោ ឥទំ ទុក្ខន្ធិ សុតំ ហោតិ បញ្ញាយ ចស្ស
 អត្ថំ អតិវជ្ឈ បស្សតិ អយំ ទុក្ខសមុទយោតិ
 សុតំ ហោតិ បញ្ញាយ ចស្ស អត្ថំ អតិវជ្ឈ បស្សតិ
 អយំ ទុក្ខនិរោធាតិ សុតំ ហោតិ បញ្ញាយ ចស្ស
 អត្ថំ អតិវជ្ឈ បស្សតិ អយំ ទុក្ខនិរោធាតិ មិជ្ជ-
 បដិបទាតិ សុតំ ហោតិ បញ្ញាយ ចស្ស អត្ថំ
 អតិវជ្ឈ បស្សតិ ឃំ ខោ ភិក្ខុ សុតវា និព្វេ-
 ជិកប្បញ្ញោ ហោតីតិ ។ សាធុ កន្តេតិ ខោ សោ
 ភិក្ខុ កកវតោ កាសិកំ អភិជន្ធិត្វា អនុមោទិត្វា
 កកវន្តំ ឧត្តរំ បញ្ចំ អប្បច្ឆំ បណ្ឌិតោ មហាបញ្ញោ
 បណ្ឌិតោ មហាបញ្ញោតិ កន្តេ វុច្ឆតិ កិត្តាវតា នុ
 ខោ កន្តេ បណ្ឌិតោ មហាបញ្ញោ ហោតីតិ ។

សុត្តន្តបិដក អង្គព្រាហ្មណ៍ ចក្កវគ្គបិដក

មាលភិក្ខុ សេចក្តីនាសរបស់អ្នកស្រលាហើយ សេចក្តីរាំងវៃរបស់អ្នក
ស្រលាហើយ សេចក្តីសាកសួររបស់អ្នកល្អហើយ ដ្បិតអ្នកបានស្នេហា
នេះថា បពិត្រព្រះអង្គដ៏ចម្រើន បុគ្គលដែលព្រះអង្គត្រាស់ថា បុគ្គល
អ្នកចេះដឹង មានប្រាជ្ញាចាក់ធ្លុះ បុគ្គលអ្នកចេះដឹង មានប្រាជ្ញាចាក់ធ្លុះ
បពិត្រព្រះអង្គដ៏ចម្រើន បុគ្គលអ្នកបានស្តាប់ មានប្រាជ្ញាចាក់ធ្លុះ
ដោយហេតុដូចម្តេច ។ បពិត្រព្រះអង្គដ៏ចម្រើន យ៉ាងនោះមែន ។

មាលភិក្ខុ ភិក្ខុកងសាសនានេះ បានឮថា នេះទុក្ខ ក៏ចាក់ធ្លុះយល់
សេចក្តីនៃធម៌នោះដោយប្រាជ្ញា បានឮថា នេះទុក្ខសមុទ័យ ក៏ចាក់
ធ្លុះយល់សេចក្តីនៃធម៌នោះដោយប្រាជ្ញា បានឮថា នេះទុក្ខនិរោធ
ក៏ចាក់ធ្លុះយល់សេចក្តីនៃធម៌នោះដោយប្រាជ្ញា បានឮថា នេះទុក្ខនិរោធ-
គាមិនិបដិបទា ក៏ចាក់ធ្លុះយល់សេចក្តីនៃធម៌នោះដោយប្រាជ្ញា មាលភិក្ខុ
បុគ្គលអ្នកចេះដឹង មានប្រាជ្ញាចាក់ធ្លុះយ៉ាងនេះឯង ។ ភិក្ខុនោះ ត្រេក
អរកាយនឹងកាសិក របស់ព្រះដ៏មានព្រះភាគថា សាធ្ម ព្រះអង្គ
ហើយក៏ក្រាបទូលសួរប្រស្នានឹងព្រះដ៏មានព្រះភាគ តទៅទៀតថា បពិត្រ
ព្រះអង្គដ៏ចម្រើន បុគ្គលដែលព្រះអង្គត្រាស់ថា បណ្ឌិតអ្នកមានប្រាជ្ញា
ច្រើន បណ្ឌិតអ្នកមានប្រាជ្ញាច្រើន ដូច្នេះ បពិត្រព្រះអង្គដ៏ចម្រើន
បុគ្គលជាបណ្ឌិត អ្នកមានប្រាជ្ញាច្រើន តើដោយហេតុដូចម្តេច ។

បក្កត្តបណ្ណសកេ យោគាជីវិតោ បក្កតោ

សាធុ សាធុ ភិក្ខុ កន្ថុកោ ខោ តេ ភិក្ខុ
 ឧម្មង្កោ កន្ថុកំ បដិភាណំ កល្យាណំ បរិបុត្តា
 ឯវំ ហិ ភំ ភិក្ខុ បុច្ឆសិ បណ្ឌិតោ មហាបញ្ញា
 បណ្ឌិតោ មហាបញ្ញាតិ កន្ថេ វុច្ឆតិ កិត្តាវតា ន
 ខោ កន្ថេ បណ្ឌិតោ មហាបញ្ញា ហោតីតិ ។
 ឯវំ កន្ថេ ។ ឥធិ ភិក្ខុ បណ្ឌិតោ មហាបញ្ញា
 លេវត្ថព្យាពាធាយ ចេតេតិ ន បរព្យាពាធាយ ចេតេតិ
 ន ឧកយព្យាពាធាយ ចេតេតិ អត្តហិមំ បរហិមំ
 ឧកយហិមំ សព្វលោកហិមមេវ ចិន្តយមាណោ ចិន្តេតិ
 ឯវំ ខោ ភិក្ខុ បណ្ឌិតោ មហាបញ្ញា ហោតីតិ ។

[៣៧] ឯកំ សមយំ កកវា រាជគហោ វិហារតិ
 វេទ្យវេនេ កលន្ទកនិវាបេ ។ អថខោ វស្សកាហេ
 ព្រាហ្មណោ មគធមហាមត្តោ យេន កកវា តេនុប-
 សង្កមិ ឧបសង្កមិត្វា កកវតា សន្ធិំ សម្មោទិ សម្មោទ-
 ជ័យំ កតំ សារាណីយំ វិតិសាវេត្វា ឯកមន្តំ និសីទិ ។

បុគ្គលបណ្តាសក យោធាជីវិត ទី ៤

ម្នាលភិក្ខុ ប្រពៃហើយ ប្រពៃហើយ ម្នាលភិក្ខុ សេចក្តីស្វាសរបស់អ្នក
 ស្រលាហើយ សេចក្តីរាងវៃរបស់អ្នកស្រលាហើយ សេចក្តីសាកសួររបស់
 អ្នកល្អហើយ ដ្បិតអ្នកបានសួរយ៉ាងនេះថា បពិត្រព្រះអង្គដ៏ចម្រើន បុគ្គល
 ដែលព្រះអង្គត្រាស់ថា បណ្ឌិតអ្នកមានប្រាជ្ញាច្រើន បណ្ឌិតអ្នកមាន
 ប្រាជ្ញាច្រើន ដូច្នេះ បពិត្រព្រះអង្គដ៏ចម្រើន បុគ្គលជាបណ្ឌិតអ្នកមាន
 ប្រាជ្ញាច្រើន តើដោយហេតុដូចម្តេច ។ បពិត្រព្រះអង្គដ៏ចម្រើន យ៉ាងនោះ
 មែន ។ ម្នាលភិក្ខុ ភិក្ខុជាបណ្ឌិត អ្នកមានប្រាជ្ញាច្រើន ក្នុងសាសនា
 នេះ មិនគិតដើម្បីបៀតបៀនខ្លួន មិនគិតដើម្បីបៀតបៀនអ្នកដទៃ
 មិនគិតដើម្បីបៀតបៀនទាំងពីរខាង កាលបើគិត ក៏គិតតែប្រយោជន៍ខ្លួន
 ប្រយោជន៍អ្នកដទៃ ប្រយោជន៍ទាំងពីរខាង នឹងប្រយោជន៍ដល់លោក
 ទាំងមូល ម្នាលភិក្ខុ ភិក្ខុជាបណ្ឌិតអ្នកមានប្រាជ្ញាច្រើនយ៉ាងនេះឯង ។

(៣៧) សម័យមួយ ព្រះដ៏មានព្រះភាគទ្រង់គង់នៅ ក្នុងវត្តវេទ្យវេន
 ជាកលទូកនិក្ខេបស្ថាន ទៀបក្រុងរាជគិរី ។ គ្រានោះ វស្សការព្រាហ្មណ
 ជាបហាមាត្យក្នុងដែនមគធៈ ចូលទៅគាល់ព្រះដ៏មានព្រះភាគ លុះចូល
 ទៅដល់ហើយ ក៏ធ្វើសេចក្តីរីករាយនឹងព្រះដ៏មានព្រះភាគ លុះបញ្ចប់ពាក្យ
 ដែលគួររីករាយ នឹងពាក្យដែលគួររឭករួចហើយ ក៏អង្គុយក្នុងវិសមគួរ ។

ឯកមន្តំ និសិទ្ធោ ខោ វស្សកាហោ ព្រាហ្មណោ
 មគទមហាមត្តោ ភក្កន្តំ ឯតទរោច ជានេយ្យ នុ ខោ
 ភោ តោតម អសប្បវិសោ អសប្បវិសំ អសប្បវិសោ
 អយំ ភក្កន្តំ ។ អដ្ឋានំ ខោ ឯតំ ព្រាហ្មណា អនវ-
 តាសោ យំ អសប្បវិសោ អសប្បវិសំ ជានេយ្យ
 អសប្បវិសោ អយំ ភក្កន្តំ ។ ជានេយ្យ បន ភោ
 តោតម អសប្បវិសោ សប្បវិសំ សប្បវិសោ អយំ
 ភក្កន្តំ ។ ឯតម្បី ខោ ព្រាហ្មណា អដ្ឋានំ អនវតាសោ
 យំ អសប្បវិសោ សប្បវិសំ ជានេយ្យ សប្បវិសោ
 អយំ ភក្កន្តំ ។ ជានេយ្យ នុ ខោ ភោ តោតម
 សប្បវិសោ សប្បវិសំ សប្បវិសោ អយំ ភក្កន្តំ ។
 ហានំ ខោ ឯតំ ព្រាហ្មណា វិជ្ជតិ យំ សប្បវិសោ
 សប្បវិសំ ជានេយ្យ សប្បវិសោ អយំ ភក្កន្តំ ។
 ជានេយ្យ បន ភោ តោតម សប្បវិសោ អសប្បវិសំ
 អសប្បវិសោ អយំ ភក្កន្តំ ។ ឯតម្បី ខោ ព្រាហ្មណា
 ហានំ វិជ្ជតិ យំ សប្បវិសោ អសប្បវិសំ ជានេយ្យ
 អសប្បវិសោ អយំ ភក្កន្តំ ។ អច្ឆរិយំ ភោ តោតម

សុត្តន្តបិដក អង្គនិកាយ បុគ្គលិក

លុះវេស្សការព្រាហ្មណ៍ ជាមហាមាត្យក្នុងដែនមគធៈ អង្គុយក្នុងទីសមគួរ
ហើយ បានទូលសួរព្រះដ៏មានព្រះភាគដូច្នេះថា បពិត្រព្រះគោតម
ដ៏ចម្រើន អសប្បុរសគប្បីស្គាល់អសប្បុរសដូចគ្នាថា អ្នកនេះជា
អសប្បុរស បានដែរឬ ។ ម្នាលព្រាហ្មណ៍ ការណ៍⁺នេះមិនសមហេតុ
មិនសមផលទេ ដែលអសប្បុរសគប្បីស្គាល់អសប្បុរសថា អ្នកនេះជា
អសប្បុរសដូច្នេះ ។ បពិត្រព្រះគោតមដ៏ចម្រើន ចុះអសប្បុរសគប្បី
ស្គាល់សប្បុរសថា អ្នកនេះជាសប្បុរសបានដែរឬ ។ ម្នាលព្រាហ្មណ៍
ការណ៍⁺នេះ ក៏មិនសមហេតុ មិនសមផលដែរ ដែលថា អសប្បុរស
គប្បីស្គាល់សប្បុរសថា អ្នកនេះជាសប្បុរសដូច្នេះ ។ បពិត្រព្រះគោតម
ដ៏ចម្រើន សប្បុរសគប្បីស្គាល់សប្បុរសដូចគ្នាថា អ្នកនេះជាសប្បុរស
បានដែរឬ ។ ម្នាលព្រាហ្មណ៍ ការណ៍⁺នេះ ទើបមានទំនងដែល
ថា សប្បុរសគប្បីស្គាល់សប្បុរសដូចគ្នាថា អ្នកនេះជាសប្បុរសដូច្នេះ ។
បពិត្រព្រះគោតមដ៏ចម្រើន ចុះសប្បុរសគប្បីស្គាល់អសប្បុរសថា អ្នក
នេះជាអសប្បុរសបានដែរឬ ។ ម្នាលព្រាហ្មណ៍ ការណ៍⁺នេះ
ក៏មានទំនងដែរ ដែលសប្បុរសគប្បីស្គាល់អសប្បុរសថា អ្នកនេះ
ជាអសប្បុរសដូច្នេះ ។ បពិត្រព្រះគោតមដ៏ចម្រើន អស្ចារ្យណាស់

បុគ្គលបណ្ណាសក យោគាជីវិត្តោ បុគ្គលោ

អត្ថតំ ភោ តោតម យាវ សុភាសិតញ្ចំ ភោតា
តោតមេន អដ្ឋានំ ខោ ឯតំ ព្រាហ្មណ អនវកាសោ
យំ អសប្បវិសោ អសប្បវិសំ ជានេយ្យ អសប្បវិសោ
អយំ កវន្តិ ។ ឯតម្យំ ខោ ព្រាហ្មណ អដ្ឋានំ
អនវកាសោ យំ អសប្បវិសោ សប្បវិសំ ជានេយ្យ
សប្បវិសោ អយំ កវន្តិ ។ ហំនំ ខោ ឯតំ ព្រាហ្មណ
វិន្ទតិ យំ សប្បវិសោ សប្បវិសំ ជានេយ្យ សប្បវិសោ
អយំ កវន្តិ ។ ឯតម្យំ ខោ ព្រាហ្មណ ហំនំ វិន្ទតិ យំ
សប្បវិសោ អសប្បវិសំ ជានេយ្យ អសប្បវិសោ អយំ
កវន្តិ ។ ឯតមិទំ ភោ តោតម សមយំ តោនេយ្យស្ស
ព្រាហ្មណស្ស បរិសតិ បុរាណំ វត្តន្តិ ពាលោ អយំ
រាជា ឯឡេយ្យោ យោ សមណោ រាមបុត្តេ អភិប្បសន្នោ
សមណោ ច បន រាមបុត្តេ ឯវុបំ បរមនិបច្ចការំ
ករោតិ យទិទំ អភិវាទនំ បច្ចុដ្ឋានំ អញ្ញាលិកម្មំ សាមី-
ចិកម្មន្តិ ។ ឥមេចិ រត្តោ ឯឡេយ្យស្ស បរិបរាភា ពាលា
យមកោ មោគ្គលោ^(១) ឧត្តោ ជារិណតិ^(២) កន្ធព្វោ
អត្ថិវេស្សោ យេ សមណោ រាមបុត្តេ អភិប្បសន្នោ

១ ម. បុគ្គលោ ។ ២ ឧ. នាវិន្ទតិ ។ អដ្ឋកថាយំ បដ នាវិន្ទតិ ឥតិ ទិស្សតិ ។

ចក្ខុវិស័យសាសនា យោធាវិទ្យា ទី ៤

បពិត្រព្រះគោតមដ៏ចម្រើន ចម្បែកណាស់ ព្រោះពាក្យនេះ ព្រះគោតម
 ដ៏ចម្រើន ត្រាស់ត្រិះហើយថា ម្ចាស់ព្រាហ្មណ៍ ការណ៍⁺នេះ មិន
 សមហេតុ មិនសមផលទេ ដែលថា អសប្បុរសគប្បីស្គាល់អសប្បុរសថា
 អ្នកនេះជាអសប្បុរសដូច្នេះ ។ ម្ចាស់ព្រាហ្មណ៍ ការណ៍⁺នេះមិនសម
 ហេតុ មិនសមផលដែរ ដែលថា អសប្បុរសគប្បីស្គាល់សប្បុរសថា
 អ្នកនេះជាសប្បុរសដូច្នេះ ។ ម្ចាស់ព្រាហ្មណ៍ ការណ៍⁺នេះ ទើបមានទំនង
 ពិត ដែលថា សប្បុរសគប្បីស្គាល់សប្បុរសបានថា អ្នកនេះជាសប្បុរស
 ដូច្នេះ ។ ម្ចាស់ព្រាហ្មណ៍ ការណ៍⁺នេះ ក៏មានទំនងដែរ ដែលថាសប្បុរស
 គប្បីស្គាល់អសប្បុរសបានថា អ្នកនេះជាអសប្បុរសដូច្នេះ ។ បពិត្រ
 ព្រះគោតមដ៏ចម្រើន សម័យមួយ ក្នុងបរិសទ្ធរបស់គោឡេយ្យព្រាហ្មណ៍
 ពួកជននិយាយពាក្យជាទីតិះដៀលមនុស្សដទៃថា ស្តេចឯឡេយ្យនេះ
 ល្ងង់ ដែលទ្រង់ជ្រះថ្លាខ្លាំង ក្នុងសមណាមបុត្រ ថែមទាំងធ្វើសេចក្តី
 ទុនលំទោនខ្ពស់បំផុតយ៉ាងនេះ គឺថ្វាយបង្គំ ក្រោកទទួល ប្រណម្យដៃ
 ធ្វើសេចក្តីគោរព ក្នុងសមណាមបុត្រ ។ ទាំងពួកបរិវាររបស់ស្តេច
 ឯឡេយ្យទាំងនេះ គឺយមកៈ ១ មោគ្គល្លៈ ១ ឧត្តៈ ១ នារីនារី ១
 គន្ធា ១ អគ្គិវេស្ស ១ ក៏ល្ងង់ដែរ ដែលទៅជ្រះថ្លា ក្នុងសមណាមបុត្រ

សុត្តន្តបិដកេ អង្គុត្តរនិកាយស្ស បក្កកុនិបាតោ

សមណោ ច បន រាមបុត្តោ ឯវុបំ បរមនិបច្ចការំ
 កកោន្តិ យទិទំ អភិវាទនំ បច្ចុដ្ឋានំ អញ្ញាលិកម្មំ
 សាមីចិកម្មន្តិ ។ ត្យស្សនំ តោនេយ្យោ ព្រាហ្មណោ
 ឥមំនា នយេន នេតំ តំ ភី មញ្ញន្តិ កោន្តោ បណ្ឌិតោ
 រាជា ឯន្យោយ្យោ ករណីយាធិករណីយេសុ វេចនីយាធិ-
 វេចនីយេសុ អលមត្តនិសតវេហិ អលមត្តនិសតរោតិ ។
 ឯវំ កោ បណ្ឌិតោ រាជា ឯន្យោយ្យោ ករណី-
 យាធិករណីយេសុ វេចនីយាធិវេចនីយេសុ អលមត្ត-
 និសតវេហិ អលមត្តនិសតរោតិ ។ យស្មា ទោ
 កោ សមណោ រាមបុត្តោ រញ្ជោ ឯន្យោយ្យោ
 បណ្ឌិតោ បណ្ឌិតរោ ករណីយាធិករណីយេសុ
 វេចនីយាធិវេចនីយេសុ អលមត្តនិសតវេន អលមត្ត-
 និសតរោ តស្មា រាជា ឯន្យោយ្យោ សមណោ រាម-
 បុត្តោ អភិប្បសន្តោ សមណោ ច បន រាមបុត្តោ
 ឯវុបំ បរមនិបច្ចការំ កកោតិ យទិទំ អភិវាទនំ
 បច្ចុដ្ឋានំ អញ្ញាលិកម្មំ សាមីចិកម្មំ តំ ភី មញ្ញន្តិ

សុត្តន្តបិដក អង្គព្រាហ្មណ៍ បញ្ចកុស្តិយ

ហើយនាំគ្នាធ្វើសេចក្តីទុនលំទោនខ្ពស់បំផុតយ៉ាងនេះ គឺថ្វាយបង្គំ ក្រោក
ទទួល ប្រណម្យដៃ ធ្វើសេចក្តីគោរព ក្នុងសមណរាមបុត្រ ។
ប៉ុន្តែគោឡេយ្យព្រាហ្មណ៍ ត្រឡប់ជាវិណានាំពួកជនទាំងនោះ ដោយ
ន័យនេះថា អ្នកដ៏ចំរើនទាំងឡាយ សំគាល់សេចក្តីនោះដូចម្តេច
ស្តេចឯឡេយ្យជាអ្នកប្រាជ្ញ អាចយល់ប្រយោជន៍គ្រាន់បើ ជាងពួកអ្នក
ប្រាជ្ញដែលអាចយល់ប្រយោជន៍គ្រាន់បើ ក្នុងកិច្ចតូចនឹងកិច្ចធំ ក្នុងពាក្យ
សំដីទាបខ្ពស់ទាំងឡាយ ។ ម្ចាស់អ្នកដ៏ចំរើន យ៉ាងហ្នឹងហើយ ស្តេច
ឯឡេយ្យជាអ្នកប្រាជ្ញ អាចយល់ប្រយោជន៍គ្រាន់បើ ជាងពួកអ្នកប្រាជ្ញ
ដែលអាចយល់ប្រយោជន៍គ្រាន់បើ ក្នុងកិច្ចតូចនឹងកិច្ចធំ ក្នុងពាក្យសំដី
ទាបខ្ពស់ទាំងឡាយយ៉ាងនេះ ម្ចាស់អ្នកដ៏ចំរើន សមណរាមបុត្រជាអ្នក
ប្រាជ្ញគ្រាន់បើ ជាងស្តេចឯឡេយ្យដែលជាអ្នកប្រាជ្ញ សមណរាមបុត្រ
នោះ ជាអ្នកអាចយល់ប្រយោជន៍គ្រាន់បើ ជាងស្តេចឯឡេយ្យដែលជា
អ្នកអាចយល់ប្រយោជន៍គ្រាន់បើ ក្នុងកិច្ចតូចនឹងកិច្ចធំ ក្នុងពាក្យសំដីទាប
ខ្ពស់ទាំងឡាយ ហេតុនោះបានជា ស្តេចឯឡេយ្យ ជ្រះថ្លាខ្លាំងក្នុង
សមណរាមបុត្រ ថែមទាំងធ្វើសេចក្តីទុនលំទោនខ្ពស់បំផុតយ៉ាងនេះ
គឺថ្វាយបង្គំ ក្រោកទទួល ប្រណម្យដៃ ធ្វើសេចក្តីគោរព ក្នុង
សមណរាមបុត្រ ។ អ្នកដ៏ចំរើនទាំងឡាយ សំគាល់សេចក្តីនោះដូចម្តេច

ចក្កបណ្ណសក យោគាដីវិត្តោ ចក្កត្ថោ

កោន្តោ បណ្ឌិតា រញ្ញោ ឯន្នេយ្យស្ស បរិហារកា
 យមកោ ហេតុល្លោ ឧត្តោ ធាវីនាគី កន្ធាត្ថោ អត្ថិ-
 វេស្សោ ករណីយាធិករណីយេសុ វចនីយាធិវចនី-
 យេសុ អលមត្តទសតវេហិ អលមត្តទសតរោតិ^(១) ។

ឯវំ កោ បណ្ឌិតា រញ្ញោ ឯន្នេយ្យស្ស បរិហារកា
 យមកោ ហេតុល្លោ ឧត្តោ ធាវីនាគី កន្ធាត្ថោ អត្ថិ-
 វេស្សោ ករណីយាធិករណីយេសុ វចនីយាធិវចនីយេសុ
 អលមត្តទសតវេហិ អលមត្តទសតរោតិ ។ យស្មា
 ទោ កោ សមណោ រាមបុត្តោ រញ្ញោ ឯន្នេយ្យស្ស
 បរិហារកេហិ បណ្ឌិតេហិ បណ្ឌិតតរោ ករណីយាធិ-
 ករណីយេសុ វចនីយាធិវចនីយេសុ អលមត្តទសតវេហិ
 អលមត្តទសតរោ តស្មា រញ្ញោ ឯន្នេយ្យស្ស បរិហា-
 រកា សមណោ រាមបុត្តោ អភិប្បសដ្ឋា សមណោ ច
 បន រាមបុត្តោ ឯវុបំ បរមនិបច្ចការំ ករោន្តំ យទិទំ
 អភិវទនំ បច្ចុដ្ឋានំ អញ្ញលីកម្មំ សាមីចិកម្មន្តំ ។ អច្ឆរិយំ
 កោ តោតម អត្តតំ កោ តោតម យាវ សុកាសិតញ្ចំ

១ ឧ. ម. អលមត្តទសតរោតិ ។

ចក្ខុវិស័យ យោធាវិទ្យា ទី ៤

ពួកបរិវាររបស់ស្តេចឯឡើយ គឺយមកៈ មោគ្គល្លៈ ឧគ្គៈ នារីនាគី គន្ធារៈ
អគ្គិវេស្សៈ សុទ្ធតែជាអ្នកប្រាជ្ញអាចយល់ប្រយោជន៍គ្រាន់បើជាងពួកអ្នក
ប្រាជ្ញ ដែលអាចយល់ប្រយោជន៍គ្រាន់បើ ក្នុងកិច្ចតូចនឹងកិច្ចធំ ក្នុងពាក្យ
សំដីទាបខ្ពស់ទាំងឡាយ ។ នៃអ្នកដ៏ចំរើន យ៉ាងហ្នឹងហើយ ពួកបរិវារ
របស់ស្តេចឯឡើយ គឺយមកៈ មោគ្គល្លៈ ឧគ្គៈ នារីនាគី គន្ធារៈ
អគ្គិវេស្សៈ ជាអ្នកប្រាជ្ញ អាចយល់ប្រយោជន៍គ្រាន់បើជាងពួកអ្នកប្រាជ្ញ
អាចយល់ប្រយោជន៍គ្រាន់បើ ក្នុងកិច្ចតូចនឹងកិច្ចធំ ក្នុងពាក្យសំដីទាប
ខ្ពស់ទាំងឡាយ ។ នៃអ្នកដ៏ចំរើន សមណាមបុត្រ ជាអ្នកប្រាជ្ញ គ្រាន់
បើជាងពួកបរិវាររបស់ស្តេចឯឡើយ ដែលជាអ្នកប្រាជ្ញ ជាអ្នកយល់
ប្រយោជន៍គ្រាន់បើជាងពួកបរិវារ ដែលអាចយល់ប្រយោជន៍ គ្រាន់បើ
ក្នុងកិច្ចតូចនឹងកិច្ចធំ ក្នុងពាក្យសំដីទាបខ្ពស់ទាំងឡាយ ហេតុនោះ
បានជាពួកបរិវាររបស់ស្តេចឯឡើយ ជ្រះថ្លាខ្លាំង ក្នុងសមណាមបុត្រ
ទាំងធ្វើសេចក្តីទុនលំទាន ខ្ពស់បំផុតយ៉ាងនេះគឺ ថ្វាយបង្គំ ក្រោកទទួល
ប្រណម្យដៃ ធ្វើសេចក្តីគោរព ក្នុងសមណាមបុត្រ ។ បពិត្រព្រះ
គោតមដ៏ចំរើន អស្ចារ្យណាស់ បពិត្រព្រះគោតមដ៏ចំរើន ចម្លែក
ណាស់ ព្រោះពាក្យនេះ ព្រះគោតមដ៏ចំរើន បានស្រាវជ្រាវហើយថា

សុត្តន្តបិដកេ អង្គក្កនិកាយស្ស ចក្កនិបាតោ

កោតា កោតមេន អដ្ឋានំ ទោ ឯតំ ព្រាហ្មណ
អនុវកាសោ យំ អសប្បវិសោ អសប្បវិសំ ជានេយ្យ
អសប្បវិសោ អយំ កវន្តំ ។ ឯតម្យំ ទោ ព្រាហ្មណ
អដ្ឋានំ អនុវកាសោ យំ អសប្បវិសោ សប្បវិសំ
ជានេយ្យ សប្បវិសោ អយំ កវន្តំ ។ ហំ ទោ ឯតំ
ព្រាហ្មណ វិជ្ជតិ យំ សប្បវិសោ សប្បវិសំ ជានេយ្យ
សប្បវិសោ អយំ កវន្តំ ។ ឯតំ ទោ ព្រាហ្មណ
ហំ វិជ្ជតិ យំ សប្បវិសោ អសប្បវិសំ ជានេយ្យ
អសប្បវិសោ អយំ កវន្តំ ។ បាទ្ធចនានិ មយំ កោ
កោតម កច្ឆាម ពហុក៏ច្ឆា មយំ ពហុករណីយាតិ ។
យស្សនានិ ភំ ព្រាហ្មណ កាលំ មញ្ញសីតិ ។
អថទោ វស្សកាហេ ព្រាហ្មណោ មគធមហាមត្តោ
កកវតោ កាសិទំ អភិនទ្ធិត្វា អនុហោទិត្វា ឧដ្ឋា-
យាសនា បញ្ញាមីតិ ។

សុត្តន្តបិដក អង្គទី៣ ចតុត្ថនិបាត

ម្នាលព្រាហ្មណ៍ ការណ៍នេះមិនសមហេតុ មិនសមផលទេ ដែលថា
 អសប្បុរស គប្បីស្គាល់អសប្បុរសថា អ្នកនេះជាអសប្បុរស ដូច្នេះ ។

ម្នាលព្រាហ្មណ៍ ការណ៍នេះក៏មិនសមហេតុ មិនសមផលដែរ ដែល
 ថា អសប្បុរស គប្បីស្គាល់សប្បុរសថា អ្នកនេះជាសប្បុរសដូច្នេះ ម្នាល
 ព្រាហ្មណ៍ ការណ៍នេះទើបមានទំនង ដែលថា សប្បុរស គប្បីស្គាល់
 សប្បុរសបានថា អ្នកនេះជាសប្បុរស ។ ម្នាលព្រាហ្មណ៍ ការណ៍
 នេះក៏មានទំនងដែរ ដែលថា សប្បុរស គប្បីស្គាល់អសប្បុរសថា អ្នកនេះ
 ជាអសប្បុរស ។ បពិត្រព្រះគោតមដ៏ចម្រើន យើងខ្ញុំនឹងទៅឥឡូវនេះ
 ព្រោះយើងខ្ញុំ ជាអ្នកមានកិច្ចច្រើន មានការត្រូវធ្វើច្រើន ។ ម្នាល
 ព្រាហ្មណ៍ ឥឡូវនេះ អ្នកសំគាល់នូវកាលគួរចុះ ។ លំដាប់នោះ
 វស្សាការព្រាហ្មណ៍ ជាមហាហត្ស ក្នុងដែនមគធៈ រីករាយអនុមោទនា
 កាសីតរបស់ព្រះធម៌មានព្រះភាគ ហើយក្រោកចាកទីអង្គុយចេញទៅ ។

ចក្ខុវិស័យសព យោគាដ៏វិវត្ត ចក្ខុវិស័យ

(៣៨) ឯកំ សមយំ ភក្កា រាជគហោ វិហារតិ

កិដ្ឋក្ខន្ធដេ បព្វតេ ។ អថទោ ឧបកោ មណ្ឌិតា-

បុត្តោ យេន ភក្កា តេនុបសង្កមិ ឧបសង្កមិត្វា

ភក្កវន្តំ អភិវាទេត្វា ឯកមន្តំ និស័ទិ ។ ឯកមន្តំ

និស័ន្ទោ ទោ ឧបកោ មណ្ឌិតាបុត្តោ ភក្កវន្តំ

ឯតទលោច អហំ ហិ ភន្តេ ឯវំវាទី ឯវំទិដ្ឋិ យោ

កោចិ បុរាណំ វត្តេតិ បុរាណំ វត្តេន្ទោ សព្វោ

សោ ន ឧប្បាទេតិ អនុប្បាទេន្ទោ ការយ្ហោ ហោតិ

ឧបវន្ទោតិ ។ បុរាណំ ច ឧបក វត្តេតិ បុរាណំ វត្តេន្ទោ

ន ឧប្បាទេតិ អនុប្បាទេន្ទោ ការយ្ហោ ហោតិ ឧបវន្ទោ

តំ ទោ ឧបក បុរាណំ វត្តេសិ បុរាណំ វត្តេន្ទោ

ន ឧប្បាទេសិ អនុប្បាទេន្ទោ ការយ្ហោសិ ឧបវន្ទោតិ ។

ចក្ខុវិស័យសាសនា យោគាធិវគ្គ ទី ៤

(៣៨) សម័យមួយ ព្រះដ៏មានព្រះភាគ ទ្រង់គង់នៅលើភ្នំ
គិដ្ឋកូដ ទៀបក្រុងរាជគ្រឹះ ។ គ្រានោះ ឧបកមណ្ឌិតាបុត្រ ចូលទៅ
គាល់ព្រះដ៏មានព្រះភាគ លុះចូលទៅដល់ហើយ ក៏ក្រាបថ្វាយបង្គំព្រះ
ដ៏មានព្រះភាគ រួចអង្គុយក្នុងទីដ៏សមគួរ ។ លុះឧបកមណ្ឌិតាបុត្រ អង្គុយ
ក្នុងទីដ៏សមគួរហើយ បានក្រាបបង្គំទូលព្រះដ៏មានព្រះភាគ យ៉ាងនេះថា
បពិត្រព្រះអង្គដ៏ចម្រើន ខ្ញុំព្រះអង្គតែងនិយាយយ៉ាងនេះ តែងយល់យ៉ាង
នេះថា បុគ្គលណាមួយនិយាយពាក្យតិះដៀលអ្នកដទៃ កាលបើនិយាយ
ពាក្យតិះដៀលអ្នកដទៃ បុគ្គលទាំងអស់នោះឈ្មោះថា មិនញ៉ាំងកុសល-
ធម៌ឲ្យកើតឡើង កាលបើមិនញ៉ាំងកុសលធម៌ ឲ្យកើតឡើងបានទេ ក៏
ឈ្មោះថា គួរគេតិះដៀលបាន ឈ្មោះថា ប្រកបដោយទោស ។ ម្ចាស់
ឧបកៈ បើបុគ្គលនិយាយពាក្យតិះដៀលអ្នកដទៃ អ្នកដែលនិយាយពាក្យ
តិះដៀលអ្នកដទៃ វេមន៍មិនញ៉ាំងកុសលធម៌ឲ្យកើតឡើង កាលបើមិន
ញ៉ាំងកុសលធម៌ឲ្យកើតឡើងទេ ក៏ឈ្មោះថា គួរគេតិះដៀលបាន ឈ្មោះ
ថា ប្រកបដោយទោស ម្ចាស់ឧបកៈ អ្នកឯងនិយាយពាក្យតិះដៀលអ្នក
ដទៃ កាលបើអ្នកឯងនិយាយពាក្យតិះដៀលអ្នកដទៃ វេមន៍មិនញ៉ាំង
កុសលធម៌ឲ្យកើតឡើង កាលបើមិនញ៉ាំងកុសលធម៌ឲ្យកើតឡើងបានទេ
ក៏ឈ្មោះថា គួរគេតិះដៀលបាន ឈ្មោះថា ប្រកបដោយទោសហើយ ។

សុត្តន្តបិដកេ អង្គក្កនិកាយស្ស ចក្កក្កនិបាតោ

សេយ្យថាបិ ភន្តេ ឧប្បជ្ឈមានកំយេវ មហតា ចាសេន
 ពន្លេយ្យ ឯវមេវ ខោ អហំ ភន្តេ ឧប្បជ្ឈមានកោយេវ
 ភក្កតា មហតា វាទចាសេន ពន្លោតិ ។ ឥទំ អក្ក-
 សលន្តិ ខោ ឧបក មយា បញ្ញតំ តត្ថ អបរិមាណា
 បទា អបរិមាណា ព្យញ្ញនា អបរិមាណា តថាកតស្ស
 ធម្មទេសនា ឥតិបីទំ អក្កសលន្តិ តំ ខោ បនិទំ
 អក្កសលំ បហាតព្វន្តិ ខោ ឧបក មយា បញ្ញតំ តត្ថ
 អបរិមាណា បទា អបរិមាណា ព្យញ្ញនា អបរិមាណា
 តថាកតស្ស ធម្មទេសនា ឥតិបីទំ អក្កសលំ បហា-
 តព្វន្តិ ឥទំ ក្កសលន្តិ ខោ ឧបក មយា បញ្ញតំ តត្ថ
 អបរិមាណា បទា អបរិមាណា ព្យញ្ញនា អបរិមាណា
 តថាកតស្ស ធម្មទេសនា ឥតិបីទំ ក្កសលន្តិ តំ
 ខោ បនិទំ ក្កសលំ កាវេតព្វន្តិ ខោ ឧបក មយា
 បញ្ញតំ តត្ថ អបរិមាណា បទា អបរិមាណា ព្យញ្ញនា
 អបរិមាណា តថាកតស្ស ធម្មទេសនា ឥតិបីទំ
 ក្កសលំ កាវេតព្វន្តិ ។ អថខោ ឧបកោ មណ្ឌិកាបុត្តោ

សុត្តន្តបិដក អង្គត្ថវគ្គនិកាយ បញ្ចកុដិបាត

បពិត្រព្រះអង្គដ៏ចម្រើន ប្រៀបដូចបុគ្គលយកអន្ទាក់ដ៏ធំ ទាក់កម្មនុស្ស
 ដែលទើបនឹងនើបឡើង (អំពីទឹក) យ៉ាងណាមិញ បពិត្រព្រះអង្គដ៏ចម្រើន
 ខ្ញុំព្រះអង្គគ្រាន់តែនើបឡើងភ្លាម ត្រូវព្រះដ៏មានព្រះភាគទាក់ ដោយ
 អន្ទាក់គឺសំដីដ៏ធំ ក៏យ៉ាងនោះដែរ ។ ម្នាលឧបកៈ តថាគត បញ្ញត្តទុក
 ហើយថា របស់នេះជាអកុសល បទ ព្យញ្ជនៈ ធម្មទេសនា របស់
 តថាគតក្នុងរឿងនោះ មានច្រើនប្រមាណមិនបានថា របស់នេះជាអកុសល
 ព្រោះហេតុដូច្នេះ។ ម្នាលឧបកៈ រឿងនោះ តថាគត បញ្ញត្តទុកហើយថា
 របស់នេះជាអកុសល គួរតែលះបង់ចេញ បទ ព្យញ្ជនៈ ធម្មទេសនា
 របស់តថាគត ក្នុងរឿងនោះ មានច្រើនប្រមាណមិនបានថា អកុសល
 នេះ គួរលះបង់ចេញ ព្រោះហេតុដូច្នេះ។ ម្នាលឧបកៈ តថាគត បញ្ញត្ត
 ទុកហើយថា របស់នេះជាអកុសល បទ ព្យញ្ជនៈ ធម្មទេសនា របស់
 តថាគត ក្នុងរឿងនោះ មានច្រើនប្រមាណមិនបានថា របស់នេះជាអកុសល
 ព្រោះហេតុដូច្នេះ។ ម្នាលឧបកៈ រឿងនោះ តថាគត បញ្ញត្តទុក
 ហើយថា របស់នេះជាអកុសល គួរតែចម្រើន បទ ព្យញ្ជនៈ ធម្មទេសនា
 របស់តថាគត ក្នុងរឿងនោះ មានច្រើនប្រមាណមិនបានថា អកុសលនេះ
 គួរតែចម្រើន ព្រោះហេតុដូច្នេះ។ ។ លំដាប់នោះ ឧបកមណីកាបុត្រ

ចក្កបណ្ណាសកេ យោធាជីវិតោ ចតុត្ថោ

កកវតោ កាសីតំ អភិទន្ធិត្វា អនុមោទិត្វា ឧដ្ឋាយា-
 សនា កកវន្តំ អភិវាទេត្វា បទត្ថិលំ កត្វា យេន រាជា
 មាគដោ អជាតសត្តុ វេទេហីបុត្តោ តេនុបសង្កម៌
 ឧបសង្កម៌ត្វា យាវតកោ អហោសិ កកវតា សន្ធិ
 កថាសល្លាហោ តំ សព្វំ រត្តោ មាគធិស្ស អជាត-
 សត្តស្ស វេទេហីបុត្តស្ស អាហេចេសិ ។ ឯវំ វុត្តេ
 រាជា មាគដោ អជាតសត្តុ វេទេហីបុត្តោ កុបិតោ
 អនត្តមនោ ឧបកំ មណ្ឌិតាបុត្តំ ឯតទរោច
 យាវជំសីវតាយំ លោណាការកិទារកោ យាវមុខរោ
 យាវប្បកត្តោ យត្រ ហិ នាម តំ កកវន្តំ អរហន្តំ
 សម្មាសម្ពុទ្ធំ អបសារេតតំ^(១) មញ្ញស្សតិ អបេហិ
 តំ ឧបក វិនស្ស មា តំ អទ្ធិសន្តិ ។

(៣៩) ចត្តារោមេ ភិក្ខុវេ សច្ចិករណីយា ធម្មា ។
 កតមេ ចត្តារោ ។ អត្ថិ ភិក្ខុវេ ធម្មា កាយេន
 សច្ចិករណីយា អត្ថិ ភិក្ខុវេ ធម្មា សតិយា សច្ចិករ-
 ណីយា អត្ថិ ភិក្ខុវេ ធម្មា ចក្កុនា សច្ចិករណីយា
 អត្ថិ ភិក្ខុវេ ធម្មា បញ្ញាយ សច្ចិករណីយា ។

១ ឧ. ម. អាសាវេតព្វំ ។

ចតុត្ថបណ្ណសក យោធាដ៏វិវត្ត ទី៤

រីករាយ អនុមោទនា ភាសិតរបស់ព្រះមានព្រះភាគ ហើយក្រែកចាកទី
 អង្គុយក្រាបថ្វាយបង្គំព្រះមានព្រះភាគ ដើរប្រទក្សិណ រួចហើយក៏ចូល
 ទៅគាល់ព្រះបាទអជាតសត្តវេទេហ៍បុត្រ ក្នុងដែនមគធៈ លុះចូលទៅដល់
 ហើយ ក៏ក្រាបទូលរឿងរ៉ាវដែលខ្លួនបានទៅគាល់ ចរចាជាមួយនឹងព្រះ
 មានព្រះភាគគ្រប់ប្រការ ចំពោះព្រះបាទអជាតសត្តវេទេហ៍បុត្រ ក្នុងដែន
 មគធៈ ។ កាលបើ ឧបកមណ្ឌិតាបុត្រក្រាបទូលយ៉ាងនេះហើយ ព្រះ
 បាទអជាតសត្តវេទេហ៍បុត្រ ក្នុងដែនមគធៈ ទ្រង់ខ្វល់តូចព្រះរាជហឫទ័យ
 ត្រាស់នឹងឧបកមណ្ឌិតាបុត្រដូច្នេះថា ឧកេងអ្នកស្រែធ្វើអម្បាលនេះ លុប
 លាងគុណអ្វីម្ល៉េះ មាត់រឹងអ្វីម្ល៉េះ គឃើនអ្វីម្ល៉េះ ព្រោះវាហ៊ានសំគាល់ព្រះ
 មានព្រះភាគជាអរហន្តសម្មាសម្ពុទ្ធនោះ ថាជាមនុស្ស ដែលគេមិនគួររាប់
 អាន នៃឧបកៈ អ្នកឯងចូរចេញទៅ ចូរវិនាសទៅ កុំឲ្យអញឃើញឯង ។

(៣៩) ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ធម៌ទាំងឡាយ ដែលត្រូវធ្វើឲ្យជាក់
 ច្បាស់នេះ មាន ៤ យ៉ាង ។ ធម៌ទាំង ៤ ដូចម្តេចខ្លះ ។ ម្នាលភិក្ខុទាំង-
 ឡាយ ធម៌ដែលត្រូវធ្វើឲ្យជាក់ច្បាស់ ដោយនាមកាយក៏មាន ធម៌ដែល
 ត្រូវធ្វើឲ្យជាក់ច្បាស់ ដោយសតិក៏មាន ធម៌ដែលត្រូវធ្វើឲ្យជាក់ច្បាស់
 ដោយចក្កក៏មាន ធម៌ដែលត្រូវធ្វើឲ្យជាក់ច្បាស់ ដោយបញ្ញា^(១) ក៏មាន ។

១ វិបស្សនាបញ្ញា ត្រូវធ្វើឲ្យជាក់ច្បាស់ ដោយឈានប្បញ្ញា ឯមគ្គប្បញ្ញា ត្រូវធ្វើឲ្យជាក់
 ច្បាស់ ដោយវិបស្សនាបញ្ញា ឯផលប្បញ្ញា សម្រេចដោយមគ្គប្បញ្ញា ឯបច្ចវេក្ខណប្បញ្ញា
 សម្រេចដោយផលប្បញ្ញា ។ អន្តិកថា ។

សុត្តន្តបិដកេ អង្គត្ថនិកាយស្ស បក្កក្កនិយមោ

កតមេ ច ភិក្ខុវេ ធម្មា កាយេន សង្ខារណីយា ។
 អដ្ឋ មោក្ខា^(១) ភិក្ខុវេ កាយេន សង្ខារណីយា ។
 កតមេ ច ភិក្ខុវេ ធម្មា សតិយា សង្ខារណីយា ។
 បុព្វេនិវាសោ ភិក្ខុវេ សតិយា សង្ខារណីយោ ។
 កតមេ ច ភិក្ខុវេ ធម្មា ចក្កុនា សង្ខារណីយា ។
 សត្តានំ ចុតុបទាតោ ភិក្ខុវេ ចក្កុនា សង្ខារណីយោ ។
 កតមេ ច ភិក្ខុវេ ធម្មា បញ្ញាយ សង្ខារណីយា ។
 អាសវំ ខយោ ភិក្ខុវេ បញ្ញាយ សង្ខារណីយោ ។
 វមេ ខោ ភិក្ខុវេ ចត្តារោ សង្ខារណីយា ធម្មាតិ ។

(៤០) ឯកំ សមយំ ភក្កវា សាវន្តិយំ វិហរតិ
 បុព្វារមេ មិការមាតុប្បាសានេ ។ តេន ខោ បន
 សមយេន ភក្កវា វទហុចោសវេ ភិក្ខុសង្ឃបរិវុតោ
 និសីឆោ ហោតិ ។ អថខោ ភក្កវា តុណ្ហភ្នំ តុណ្ហ-
 ភ្នំ ភិក្ខុសង្ឃ អនុវិលោកេត្វា ភិក្ខុ អាមន្តេសិ

១ ឧ. ប. វិមោក្ខ ។

សុត្តន្តបិដក អង្គទី១ វិញ្ញាណ ចក្កនិបាត

ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ធម៌ដែលត្រូវធ្វើឲ្យជាក់ច្បាស់ ដោយនាមកាយ តើដូចម្តេច ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ មោក្ខធម៌៨ ជាធម៌ដែលត្រូវធ្វើឲ្យជាក់ច្បាស់ ដោយនាមកាយ ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ធម៌ដែលត្រូវធ្វើឲ្យជាក់ច្បាស់ ដោយសតិ តើដូចម្តេច ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ បុព្វេនិវាស ជាធម៌ដែលត្រូវធ្វើឲ្យជាក់ច្បាស់ ដោយសតិ ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ធម៌ដែលត្រូវធ្វើឲ្យជាក់ច្បាស់ ដោយចក្ខុ តើដូចម្តេច ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ការច្យុតនឹងការកើតឡើង របស់សត្វទាំងឡាយ ត្រូវធ្វើឲ្យជាក់ច្បាស់ ដោយចក្ខុ ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ធម៌ដែលត្រូវធ្វើឲ្យជាក់ច្បាស់ ដោយបញ្ញា តើដូចម្តេច ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ការអស់អាសវៈ ត្រូវធ្វើឲ្យជាក់ច្បាស់ ដោយបញ្ញា ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ធម៌ទាំង ៤ នេះឯង ដែលត្រូវធ្វើឲ្យជាក់ច្បាស់ ។

(៤០) សម័យមួយ ព្រះដ៏មានព្រះភាគ ទ្រង់គង់នៅក្នុងមិគ្គាមោត្តបុរាសាទ ក្នុងបុព្វារាម ទៀបក្រុងសាវត្ថី ។ សម័យនោះឯង ព្រះដ៏មានព្រះភាគ ទ្រង់មានព្រះភិក្ខុសង្ឃចោមរោម គង់នៅក្នុងវិថីទុរោសថនោះ ។ ត្រាចនោះ ព្រះដ៏មានព្រះភាគ ទ្រង់ទេតឃើញភិក្ខុសង្ឃ នៅស្ងៀមស្ងាត់ ទើបត្រាស់នឹងភិក្ខុទាំងឡាយថា

ចក្កបញ្ញាសព យោគាជីវិត្តោ ចក្កត្ថោ

អប្បលាភាយំ ភិក្ខុវេ បរិសា និប្បលាភាយំ ភិក្ខុវេ
 បរិសា សុទ្ធា សាវេ បតិដ្ឋិតា តថាវុទោ អយំ ភិក្ខុវេ
 ភិក្ខុសង្ឃោ តថាវុទាយំ ភិក្ខុវេ បរិសា យថាវុទា
 បរិសា ធុល្អកា ធិស្សនាយថិ លោកស្មី តថាវុទោ
 អយំ ភិក្ខុវេ ភិក្ខុសង្ឃោ តថាវុទាយំ ភិក្ខុវេ បរិសា
 យថាវុទា បរិសា អាហុនេយ្យា ចាហុនេយ្យា ធីត្ថិ-
 លោយ្យា អញ្ញាលិករណីយា អនុត្តរំ បុញ្ញក្ខេត្តំ
 លោកស្មី តថាវុទោ អយំ ភិក្ខុវេ ភិក្ខុសង្ឃោ
 តថាវុទាយំ ភិក្ខុវេ បរិសា យថាវុទាយ បរិសាយ
 អប្បម្បិ ធិន្ទំ តហំ ហោតិ តហំ ធិន្ទំ តហុតរំ
 តថាវុទោ អយំ ភិក្ខុវេ ភិក្ខុសង្ឃោ តថាវុទាយំ
 ភិក្ខុវេ បរិសា យថាវុចំ បរិសំ អលំ យោជន-
 គណនានិថិ ធិស្សនាយ គន្ធិំ អថិ បុជំសេនាថិ ។
 តថាវុទោ អយំ ភិក្ខុវេ ភិក្ខុសង្ឃោ ។ សន្តិ
 ភិក្ខុវេ ភិក្ខុ ឥមស្មី ភិក្ខុសង្ឃោ ទេវប្បត្តា វិហារន្តិ

ចក្ខុវិស័យសក យោធាជីវិត ទី ៤

ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ បរិសទ្ធនេះ មិនមានការចរចាអ្វី ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ បរិសទ្ធនេះ មិនមានការស្តិនិយាយអ្វី ជាបរិសទ្ធស្អាតតាំងនៅក្នុងខ្លឹមធម៌ បរិសទ្ធមានសភាពយ៉ាងណា ដែលក្រិនីបានឃើញក្នុងលោក ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ភិក្ខុសង្ឃនេះ ក៏យ៉ាងនោះដែរ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ បរិសទ្ធនេះ ក៏យ៉ាងនោះដែរ បរិសទ្ធមានសភាពយ៉ាងណា ដែលគួរទទួលគ្រឿងបូជា គួរទទួលរបស់ ទទួលភ្លៀវ គួរទទួលទូក្លាណា-
 ទាន គួរធ្វើអញ្ញាលី ជាបុញ្ញកេត្តិដ៏ប្រសើរបំផុតរបស់សត្វលោក ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ភិក្ខុសង្ឃនេះ ក៏យ៉ាងនោះដែរ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ បរិសទ្ធនេះ ក៏យ៉ាងនោះដែរ ទានមានប្រមាណតិច ដែលគេឲ្យដល់បរិសទ្ធមានសភាពយ៉ាងណា ហើយបានផលច្រើន ទានច្រើន ដែលគេឲ្យហើយ រីឯវិភត្តមានផលច្រើនឡើងទៀត ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ភិក្ខុសង្ឃនេះ ក៏យ៉ាងនោះដែរ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ បរិសទ្ធនេះ ក៏យ៉ាងនោះដែរ បរិសទ្ធនា ដែលគួរគេស្តាយស្បៀងទៅមើល សូម្បីអស់ទឹកបំបាំងយោជន៍ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ភិក្ខុសង្ឃនេះ ក៏យ៉ាងនោះដែរ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ បរិសទ្ធនេះ ក៏យ៉ាងនោះដែរ ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ភិក្ខុសង្ឃនេះ មានគុណសម្បត្តិយ៉ាងនោះឯង ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ក្នុងភិក្ខុសង្ឃនេះ មានពួកភិក្ខុដែលសម្រេចភាពជាទេវតា (១)

១ បានសម្រេចទិព្វវិហារធម៌ ជាធម៌ឲ្យកើតជាបបត្តិទេពផង សម្រេចអរហន្ត ព្រោះទិព្វវិហារធម៌ គឺនៅក្នុងចក្ខុវិស័យ ហើយបានសម្រេចអរហន្តផង ។

សុត្តន្តបិដកេ អង្គក្កនិកាយស្ស បត្តក្កនិកាយោ

សន្តិ ភិក្ខុវេ ភិក្ខុ សមស្មី ភិក្ខុសង្ឃេ ព្រហ្មប្បត្តា
 វិហារន្តិ សន្តិ ភិក្ខុវេ ភិក្ខុ សមស្មី ភិក្ខុសង្ឃេ
 អាណេញប្បត្តា វិហារន្តិ សន្តិ ភិក្ខុវេ ភិក្ខុ សមស្មី
 ភិក្ខុសង្ឃេ អរិយប្បត្តា វិហារន្តិ ។ កថញ្ច ភិក្ខុវេ
 ភិក្ខុ ទេវប្បត្តោ ហោតិ ។ សធិ ភិក្ខុវេ ភិក្ខុ វិវិច្ឆេវ
 កាមេហិ ។ មេ ។ បឋមំ ឈានំ ឧបសម្បជ្ជ វិហារតិ
 វិតក្កវិចារានំ រូបសមា ។ មេ ។ ទុតិយំ ឈានំ ឧប-
 សម្បជ្ជ វិហារតិ បីតិយា ច វិវាតា ។ មេ ។ តតិយំ
 ឈានំ ឧបសម្បជ្ជ វិហារតិ សុខស្ស ច បហាណា
 ទុក្ខស្ស ច បហាណា ។ មេ ។ ចតុត្ថំ ឈានំ ឧប-
 សម្បជ្ជ វិហារតិ ។ ឯវំ ខោ ភិក្ខុវេ ភិក្ខុ ទេវប្បត្តោ
 ហោតិ ។ កថញ្ច ភិក្ខុវេ ភិក្ខុ ព្រហ្មប្បត្តោ
 ហោតិ ។ សធិ ភិក្ខុវេ ភិក្ខុ មេត្តាសហគរោ
 ចេតសា ឯកំ ទិសំ ធិត្វា វិហារតិ តថា ទុតិយំ
 តថា តតិយំ តថា ចតុត្ថំ សតិ ឧទ្ធអោ តិវិយំ

សុត្តន្តបិដក អង្គព្រះនិកាយ ចតុត្ថកិច្ច

ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ក្នុងភិក្ខុសង្ឃនេះ មានពួកភិក្ខុដែលសម្រេចភាព
ជាព្រហ្ម^(១) ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ក្នុងភិក្ខុសង្ឃនេះ មានពួកភិក្ខុដែល
សម្រេចភាពមិនញាប់ញ័រ^(២) ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ក្នុងភិក្ខុសង្ឃនេះ
មានពួកភិក្ខុដែលសម្រេចភាពជាអរិយៈ^(៣) ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ
ភិក្ខុដែលសម្រេចភាពជាទេវតា តើដូចម្តេច ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ
ភិក្ខុក្នុងសាសនានេះ ស្ងាត់ចាកកាមទាំងឡាយ ។ បេ ។ ចូលកាន់
បឋមជ្ឈាន ព្រោះរម្ងាប់វិតក្កៈវិចារៈបាន ។ បេ ។ ចូលកាន់ទុតិយជ្ឈាន
ព្រោះប្រាសចាកបីតិ ។ បេ ។ ចូលកាន់តតិយជ្ឈាន ព្រោះលះ
សុខបានផង លះទុក្ខបានផង ។ បេ ។ ចូលកាន់ចតុត្ថជ្ឈាន ។
ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ភិក្ខុដែលសម្រេចភាពជាទេវតា យ៉ាងនេះឯង ។
ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ភិក្ខុដែលសម្រេចភាពជាព្រហ្ម តើដូចម្តេច ។
ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ភិក្ខុក្នុងសាសនានេះ មានចិត្តប្រកបដោយមេត្តា
ផ្សាយទៅកាន់ទិសទី ១ ទិសទី ២ ក៏ដូចគ្នា ទិសទី ៣ ក៏ដូចគ្នា
ទិសទី ៤ ក៏ដូចគ្នា ទិសខាងលើ ខាងក្រោម នឹងទទឹង គឺទិសតូច ។

១ បានសម្រេចព្រហ្មវិហារធម៌ ជាធម៌ឲ្យបានកើតជាព្រហ្មផង សម្រេចអរហន្ត
ព្រោះព្រហ្មវិហារធម៌ គឺនៅក្នុងព្រហ្មវិហារធម៌ទាំង ៤ ហើយសម្រេចអរហន្តផង ។
២ បានសម្រេចឈានមិនញាប់ញ័រ ជាឈានឲ្យសម្រេចភាពមិនញាប់ញ័រផង សម្រេចអរហន្ត
បាន ព្រោះឈានមិនញាប់ញ័រ គឺនៅក្នុងអរូបដ្ឋានទាំង ៤ ហើយសម្រេចអរហន្តផង ។
៣ កន្លងភាពជាបុព្វដ្ឋាន ហើយសម្រេចភាពជាអរិយៈ គឺបានសម្រេចមន្ត ៤ ផល ៣ ចំពោះព្រះ
អរិយសព្វទាំង ៤ ។ អន្តរាថា ។

សព្វដំ សព្វត្ថតាយ សព្វារង្គំ លោកំ មេត្តាសហគ
 ភេន ចេតសា វិបុលេន មហាគ្គភេន អប្បមាណេន
 អវេរេន អព្យាបជ្ឈេន ដរិត្វា វិហារតិ ករុណាសហ-
 គភេន ចេតសា... មុទិតាសហគភេន ចេតសា...
 ឧបេក្ខាសហគភេន ចេតសា ឯកំ ទិសំ ដរិត្វា
 វិហារតិ តថា ទុតិយំ តថា តតិយំ តថា ចតុត្ថំ
 ឥតិ ឧទ្ធមដោ តិរិយំ សព្វដំ សព្វត្ថតាយ សព្វា-
 រង្គំ លោកំ ឧបេក្ខាសហគភេន ចេតសា វិបុលេន
 មហាគ្គភេន អប្បមាណេន អវេរេន អព្យាបជ្ឈេន ដរិត្វា
 វិហារតិ ។ ឯវំ ខោ ភិក្ខុវេ ភិក្ខុ ព្រិហ្មប្បត្តោ ហោតិ ។
 កាថញ្ច ភិក្ខុវេ ភិក្ខុ អាទេញ្ចប្បត្តោ ហោតិ ។ ឥធន
 ភិក្ខុវេ ភិក្ខុ សព្វសោ រូបសញ្ញាធំ សមតិក្កមា បដិ-
 យសញ្ញាធំ អត្តន្តមា ឆានត្ថសញ្ញាធំ អមនសិកាវា
 អំនន្តោ អាគាសោតិ អាគាសានញ្ញាយតធំ ឧប-
 សម្បជ្ជ វិហារតិ សព្វសោ អាគាសានញ្ញាយតធំ សមតិ-
 ក្កម្ម អនន្តំ វិញ្ញាណន្តំ វិញ្ញាណញ្ញាយតធំ ឧបសម្បជ្ជ
 វិហារតិ សព្វសោ វិញ្ញាណញ្ញាយតធំ សមតិក្កម្ម

បុគ្គលបណ្ណាសក យោជន៍វិវត្ត ទី ៤

មានចិត្តប្រកបដោយមេត្តា ជាចិត្តធំទូលាយ ប្រមាណមិនបាន មិនមាន
 ពៀរ មិនមានព្យាបាទ ផ្សាយទៅកាន់លោកទាំងមូល ដោយយកខ្លួន
 ទៅប្រៀបធៀបនឹងសត្វទាំងពួង ក្នុងទីទាំងអស់ មានចិត្តប្រកបដោយ
 ករុណា ... មានចិត្តប្រកបដោយមុទិតា ... មានចិត្តប្រកបដោយ
 ឧបេក្ខា ផ្សាយទៅកាន់ទិសទី ១ ទិសទី ២ ក៏ដូចគ្នា ទិសទី ៣ ក៏ដូចគ្នា
 ទិសទី ៤ ក៏ដូចគ្នា ទិសខាងលើ ខាងក្រោម នឹងទទឹង មានចិត្ត
 ប្រកបដោយឧបេក្ខា ជាចិត្តធំទូលាយ ប្រមាណមិនបាន មិនមានពៀរ
 មិនមានព្យាបាទ ផ្សាយទៅកាន់លោកទាំងមូល ដោយយកខ្លួនទៅ
 ប្រៀបធៀបនឹងសត្វទាំងពួង ក្នុងទីទាំងអស់ ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ
 ភិក្ខុដែលសម្រេចភាពជាព្រហ្មយានីនេះឯង ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ
 ភិក្ខុដែលសម្រេចភាពមិនញាប់ញ័រ តើដូចម្តេច ។ ម្នាលភិក្ខុទាំង
 ឡាយ ភិក្ខុក្នុងសាសនានេះ ព្រោះកន្លងរូបសញ្ញា ដោយអាការ
 ទាំងពួង ព្រោះរលត់បដិយសញ្ញា មិនធ្វើឲ្យកក្កដ់ចិត្តនូវខានតួសញ្ញា
 ពិចារណា ថា អាកាសមិនមានទីបំផុត បានសម្រេចអាកាសានញ្ញា-
 យតនជ្ឈាន កន្លងអាកាសានញ្ញាយតនជ្ឈាន ដោយអាការទាំងពួង
 ហើយ ពិចារណា ថា វិញ្ញាណ មិនមានទីបំផុត បានសម្រេចវិញ្ញាណ-
 ញ្ញាយតនជ្ឈាន កន្លងវិញ្ញាណញ្ញាយតនជ្ឈាន ដោយអាការទាំងពួង

សុត្តន្តបិដកេ អង្គត្ថវគីកាយស្ស ចក្កនិពាហេ

នត្ថំ កំភ្លឺតំ អាភិក្ខុញ្ញាយនំ ឧបសម្បជ្ជំ វិហារតិ
 សព្វសោ អាភិក្ខុញ្ញាយនំ សមតិក្កម្មំ នេវសញ្ញា-
 នាសញ្ញាយនំ ឧបសម្បជ្ជំ វិហារតិ ។ ឯវំ ទោ
 ភិក្ខុវេ ភិក្ខុ អាណេប្បប្បត្តោ ហោតិ ។ កថញ្ញា
 ភិក្ខុវេ ភិក្ខុ អរិយប្បត្តោ ហោតិ ។ ឥធិ ភិក្ខុវេ
 ភិក្ខុ ឥនំ ទុក្ខនិ យថាភ្នំ បដាទាតិ ។ បេ ។
 អយំ ទុក្ខនិរោធតាមិនំ បដិបទាតិ យថាភ្នំ បដា-
 ទាតិ ។ ឯវំ ទោ ភិក្ខុវេ ភិក្ខុ អរិយប្បត្តោ ហោតិ ។
 យោធាជីវិតោ ចក្កញោ ។

ពិស្សទានំ

យោធា ចាដិកោក សុតំ
 អភយំ សមណសច្ចេន បញ្ចមំ
 ឧប្បន្តវស្សកាហេ ឧបកោ
 សន្និកិរិយា ច ឧបាសថោតិ ។

សុត្តន្តបិដក អង្គធួនិកាយ បក្កនិយាម

ហើយពិចារណាថា របស់អ្វីតិចតួចមិនមាន បានសម្រេចអាកិញ្ចញ្ញាយ-
 តនជ្ឈាន កន្លងអាកិញ្ចញ្ញាយតនជ្ឈាន ដោយអាការទាំងពួង ហើយ
 បានសម្រេចនវសញ្ញានាសញ្ញាយតនជ្ឈាន ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ
 ភិក្ខុដែលសម្រេចភាពមិនញាប់ញ័រយ៉ាងនេះឯង ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ
 ភិក្ខុដែលសម្រេចភាពជាអរិយៈ តើដូចម្តេច ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ
 ភិក្ខុក្នុងសាសនានេះ ដឹងច្បាស់តាមពិតថា នេះជាទុក្ខ ។ បេ ។ ដឹង
 ច្បាស់តាមពិតថា នេះជាទុក្ខនិរោធគាមនីបដិបទ ។ ម្នាលភិក្ខុទាំង
 ឡាយ ភិក្ខុដែលសម្រេចភាព ជាអរិយៈយ៉ាងនេះឯង ។

ចប់ យោធាដ៏វិវត្ត ទី ៤ ។

ឧទាននៃយោធាដ៏វិវត្តនោះគឺ៖

និយាយអំពីការប្រៀបធៀបនឹងយោធាដ៏វៈ ១ ការធានាមិន
 បាន ១ របស់ដែលឮហើយ ១ ការមិនខ្លាចស្លាប់ ១
 នឹងសមណសច្ចៈ ១ ជាគំរប់ប្រាំ រឿងភិក្ខុឆ្ងាស ១ វស្សការ-
 ព្រាហ្មណ៍ ១ រឿងឧបកៈ ១ ធម៌ដែលត្រូវធ្វើឲ្យជាក់
 ច្បាស់ ១ ព្រះដ៏មានព្រះភាគទ្រង់គង់ក្នុងថ្ងៃឧបាសថ ១ ។

មហាវិគ្គោ បញ្ចមោ

(២០) សោតានុគតានំ ភិក្ខុវេ ធម្មានំ វចសា
បរិច្ចតានំ មនសាទុបេក្ខិតានំ ទិដ្ឋិយា សុប្បដិវិទ្ធានំ
ចត្តារោ^(១) អានិសំសារ ចាដិកត្ថោ ។ កតមេ
ចត្តារោ ។ ឥធិ ភិក្ខុវេ ភិក្ខុ ធម្មំ បរិយាប្បណាតិ
សុត្តំ កេយ្យំ វេយ្យាករណំ តាចំ ឧទានំ ឥតិវុត្តកំ
ជាតកំ អព្ពតធម្មំ វេទល្លំ តស្ស តេ ធម្មា សោតានុ-
គតា ហោន្តិ វចសា បរិច្ចតា មនសាទុបេក្ខិតា ទិដ្ឋិយា
សុប្បដិវិទ្ធា ។ សោ មុដ្ឋស្សតិ កាលំ កុរុមាធនោ
អព្ភាតរំ ទេវទិកាយំ ឧបបជ្ជតិ ។ តស្ស តត្ថ សុខិនោ
ធម្មបទា បិលបន្តិ^(២) ។ ទន្ទោ ភិក្ខុវេ សតុប្បាទោ
អថ សោ សត្តោ ខិប្បយេវ វិសេសតាមី ហោតិ ។
សោតានុគតានំ ភិក្ខុវេ ធម្មានំ វចសា បរិច្ចតានំ
មនសាទុបេក្ខិតានំ ទិដ្ឋិយា សុប្បដិវិទ្ធានំ អយំ
បឋមោ អានិសំសារ ចាដិកត្ថោ ។ បុន ចបរំ
ភិក្ខុវេ ភិក្ខុ ធម្មំ បរិយាប្បណាតិ សុត្តំ កេយ្យំ

១ ម. ចត្តារោមេ ។ ២ ឧ. ធម្មបទានិបិ លបន្តិ ។ ម ធម្មបទា បិលវន្តិ ។

មហាវិគ្គ ទី ៥

[៤១] ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ អានិសង្សទាំងឡាយ ៤ [ប្រការ
នៃធម៌ ដែលចូលទៅកាន់ត្រចៀករឿយៗ ជាធម៌ដែលបុគ្គលចាំស្ងាត់
រត់មាត់ ចូលចិត្តច្បាស់លាស់ ចាក់ធ្លុះ ដោយទិដ្ឋិ គឺបញ្ញា វេមនីកើត
ប្រាកដ ។ អានិសង្ស៤ [ប្រការ តើដូចម្តេច ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ភិក្ខុ
ក្នុងសាសនានេះ រៀននូវធម៌គឺ សុត្តៈ គេយ្យៈ វេយ្យាករណៈ គាថា
ឧទានៈ ឥតិវុត្តកៈ ជាតកៈ អព្ពត្តធម្មៈ វេទល្លៈ ធម៌ទាំងនោះ ជាសភាវៈ
ចូលទៅកាន់ត្រចៀករឿយៗ នៃភិក្ខុនោះ ដែលបានចាំស្ងាត់រត់មាត់ ចូល
ចិត្តច្បាស់លាស់ ចាក់ធ្លុះ ដោយទិដ្ឋិបាន ។ ភិក្ខុនោះ ភ្លេចស្មារតី ធ្វើ
មរណកាលទៅ វេមនីចូលទៅកាន់ទេវនិកាយណាមួយ ។ ចំណែកធម៌
ទាំងឡាយ វេមនីប្រាកដច្បាស់ដល់ភិក្ខុនោះ ដែលមានសេចក្តីស្អប់ ក្នុង
ទេវនិកាយនោះ ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ការកើតឡើងនៃសតិ ឈ្មោះ
ថាជាការយឺតយូរ^(១) ឯសត្វនោះ វេលាដល់នូវគុណវិសេស ក៏ឆាប់
រហ័សជាងសតិនោះ ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ នេះជាអានិសង្ស៦
នៃធម៌ ដែលចូលទៅកាន់ត្រចៀករឿយៗ ដែលបុគ្គលចាំស្ងាត់រត់មាត់
ចូលចិត្តច្បាស់លាស់ ចាក់ធ្លុះ ដោយទិដ្ឋិ វេមនីកើតប្រាកដ ។ ម្នាល
ភិក្ខុទាំងឡាយ មួយទៀត ភិក្ខុរៀននូវធម៌គឺ សុត្តៈ គេយ្យៈ

១ ស្មារតីដែលកើតឡើង ១ ព្រៃត ទុកជាយឺតយូរ ឯសត្វដែលមានអានិសង្សធម៌ក្នុងខ្លួន
វេលាដឹងសម្រេចមគ្គផលបានឆាប់រហ័សជាងស្មារតី ១ ព្រៃតនោះឯង ។

សុត្តន្តបិដកេ អង្គត្ថវគ្គនិកាយស្ស ចតុត្ថនិបាតោ

វេយ្យាករណំ តាថំ ឧទានំ ឥត្យុត្តកំ ជាតកំ
អត្តតធម្មំ វេទលំ តស្ស តេ ធម្មា សោតានុគតា
ហោន្តិ វចសា បរិចិត្តា មនសានុបេក្ខិតា ទិដ្ឋិយា
សុប្បដិវិទ្យា ។ សោ មុដ្ឋស្សតិ កាលំ កុរុមាលោ
អញ្ញាតវំ ទេវនិកាយំ ឧបបជ្ជតិ ។ តស្ស តត្ថ នហោវ
ទោ សុខំនោ ធម្មបទា បិលបន្តិ អបិច ទោ ឥទ្ធិមា
ចេតោវសំប្បត្តោ ទេវបរិសាយ ធម្មំ ទេសេតិ ។
តស្ស ឯវំ ហោតិ អយំ វា សោ ធម្មវិនិយោ យត្តាហំ
បុព្វេ ព្រហ្មចរិយំ អចរិត្តិ ។ ទន្ធា ភិក្ខុវេ សតុប្បា-
នោ អថ សោ សត្តោ ខិប្ប័យេវ វិសេសតាមី
ហោតិ ។ សេយ្យថាមិ ភិក្ខុវេ បុរិសោ កុសលោ
កេរិសទ្ធិស្ស សោ អន្ធានមក្កប្បដិបន្នោ កេរិសទ្ធិ
សុលោយ្យ តស្ស នហោវ ទោ អស្ស កត្វា
វា រិមតិ វា កេរិសន្នោ នុ ទោ ន នុ ទោ
កេរិសន្នោតិ អថទោ កេរិសន្នោត្រូវ ទិដ្ឋំ កច្ចេយ្យ

សុត្តន្តបិដក អង្គក្រិកាយ បុគ្គលិកបិដក

វេយ្យាករណៈ គាថា ឧទានៈ ឥតិវុត្តកៈ ជាតកៈ អក្កតធម្មៈ វេទល្លៈ
ធម៌ទាំងនោះជាសភាវៈ ចូលទៅកាន់ត្រចៀកឡើយ ៗ នៃភិក្ខុនោះ ដែល
បានចាំស្មាត់រត់មាត់ ចូលចិត្តច្បាស់លាស់ ចាក់ឆ្លុះ ដោយទិដ្ឋិ ។
ភិក្ខុនោះភ្លេចស្មារតី ធ្វើមរណកាលទៅ វេនចូលទៅកាន់ទេវនិកាយ
ណាមួយ ។ ចំណែកនៃធម៌ទាំងឡាយ មិនសូវប្រាកដច្បាស់ដល់
ភិក្ខុនោះ ដែលមានសេចក្តីស្ម័គ្រចិត្តទេវនិកាយនោះ ប៉ុន្តែជាអ្នកមានប្លន្ទ
ដល់នូវសេចក្តីស្មាត់ជំនាញខាងផ្លូវចិត្ត សំដែងធម៌ដល់ទេវបរិសទ្យបាន ។
ទៅតាមនោះ មានសេចក្តីត្រិះរិះយ៉ាងនេះថា គាត់អញបានប្រព្រឹត្ត
ព្រហ្មចរិយៈអំពីមុន ក្នុងធម្មវិន័យណា នេះគឺធម្មវិន័យនោះឯង ។ ម្ចាស់
ភិក្ខុទាំងឡាយ ការកើតឡើងនៃសតិឈ្មោះថាយតិយ្យរ សត្វនោះដល់
នូវគុណវិសេស ឆាប់រហ័សជាងសតិនោះ ។ ម្ចាស់ភិក្ខុទាំងឡាយ ប្រៀប
ដូចបុរសជាអ្នកឈ្លាសវៃ ខាងសំឡេងស្តេច បុរសនោះដើរទៅកាន់ផ្លូវឆ្ងាយ
បានឮសំឡេងស្តេច បុរសនោះ ក៏មិនមានសេចក្តីសង្ស័យ ឬឆ្លើងឆ្ងល់
នឹងសំឡេងស្តេចនោះថា សំឡេងស្តេចមែន ឬមិនមែនសំឡេងស្តេចទេ ដូច្នេះ
ឡើយ បុរសនោះគប្បីដល់នូវសេចក្តីចូលចិត្តថាសំឡេងស្តេច ដោយពិត

បុគ្គលបណ្ណាសកោ មហាវគ្គោ បញ្ចមោ

ឯវមេវ ខោ ភិក្ខុវេ ភិក្ខុ ធម្មំ បរិយាប្ប
 ណាតិ ។ បេ។ ខិប្បំយេវ វិសេសតាមី ហោតិ សោតា
 ទុកតានំ ភិក្ខុវេ ធម្មានំ វចសា បរិច្ចតានំ មនសា
 ទុបេក្ខិតានំ ទិដ្ឋិយា សុប្បដិវិទ្ធានំ អយំ ទុតិយោ
 អាទិសំសោ ចាដិកម្កោ ។ បុន ចបរំ ភិក្ខុវេ
 ភិក្ខុ ធម្មំ បរិយាប្បណាតិ សុត្តំ ភេយ្យំ វេយ្យាករណំ
 តាមំ ឧទានំ ឥត្ថវត្ថកំ ជាតកំ អត្តតធម្មំ វេទល្លំ
 តស្ស តេ ធម្មា សោតាទុកតា ហោន្តិ វចសា
 បរិច្ចតា មនសាទុបេក្ខិតា ទិដ្ឋិយា សុប្បដិវិទ្ធា ។
 សោ បុដ្ឋស្សតិ កាលំ ក្យុរមាធា អញ្ញាតរំ
 ទេវនិកាយំ ឧបបជ្ជតិ ។ តស្ស តត្ថ នហេវ ខោ
 សុខិណោ ធម្មបទា ចិលបន្តិ នបិ ភិក្ខុ ឥទ្ធិមា ចេតោ
 វសិប្បត្តោ ទេវបរិសាយ ធម្មំ ទេសេតិ ។ អបិច ខោ
 ទេវបុត្តោ ទេវបរិសាយ ធម្មំ ទេសេតិ ។ តស្ស ឯវ
 ហោតិ អយំ វា សោ ធម្មវិនយោ យត្តាហំ បុព្វ
 ព្រហ្មចរិយំ អចរិន្តិ ។ នន្ទោ ភិក្ខុវេ សតុប្បាទោ
 អថ សោ សត្តោ ខិប្បំយេវ វិសេសតាមី ហោតិ ។

ចក្ខុវិស័យសាសនា បញ្ចវគ្គ ទី ៥

មានរូបមាយាវណា ម្ចាស់ភិក្ខុទាំងឡាយ ភិក្ខុវៀននូវធម៌ ក៏មាន
 រូបមេយ្យដូច្នោះដែរ ។ បេ ។ ជាអ្នកដល់នូវគុណវិសេស ឆាប់រហ័ស
 ម្ចាស់ភិក្ខុទាំងឡាយ នេះជាអានិសង្សទី២នៃធម៌ ដែលចូលទៅកាន់
 ត្រចៀកឡើយ ។ ដែលបុគ្គលចាំស្ទាត់រត់មាត់ ចូលចិត្តច្បាស់លាស់ ចាក់
 ធ្លុះ ដោយទិដ្ឋិ វេមន៍កើតប្រាកដ ។ ម្ចាស់ភិក្ខុទាំងឡាយ មួយទៀត
 ភិក្ខុវៀននូវធម៌គឺ សុត្តៈ គេយ្យៈ វេយ្យាករណៈ គាថា ។ ទានៈ
 ឥតិវុត្តកៈ ជាតកៈ អពុតធម្មៈ វេទល្លៈ ធម៌ទាំងនេះ ជាសភាវៈ
 ចូលទៅកាន់ត្រចៀកឡើយ ។ នៃភិក្ខុនោះ ដែលបានចាំស្ទាត់រត់មាត់ ចូល
 ចិត្តច្បាស់លាស់ ចាក់ធ្លុះ ដោយទិដ្ឋិ ។ ភិក្ខុនោះ ក្រេចស្មារតី
 ធ្វើមរណកាលទៅ វេមន៍ចូលទៅកាន់ទេវនិកាយណាមួយ ។ បំណែក
 នៃធម៌ទាំងឡាយ មិនប្រាកដច្បាស់ដល់ភិក្ខុនោះ ដែលមានសេចក្តី
 ស្មោះក្នុងទេវនិកាយនោះឡើយ ទាំងមិនមែនជាភិក្ខុមានប្បទិ ដល់នូវ
 សេចក្តីស្ទាត់ជំនាញខាងផ្លូវចិត្ត ហើយសំដែងធម៌ ដល់ទេវបរិសទ្យ
 បានឡើយ ។ គ្រាន់តែថាទេវបុគ្គ អាចសំដែងធម៌ ដល់ទេវបរិសទ្យ
 បានប៉ុណ្ណោះ ។ ទេវបុគ្គនោះ មានសេចក្តីត្រិះរិះយ៉ាងនេះថា អាត្មា
 អញបានប្រព្រឹត្ត ព្រហ្មចរិយៈអំពីមុន ក្នុងធម្មវិន័យណា នេះគឺធម្មវិន័យ
 នោះឯង ។ ម្ចាស់ភិក្ខុទាំងឡាយ ការកើតឡើងនៃសតិឈ្លោះថា
 យឺតយូរ សត្វនោះដល់នូវគុណវិសេស ឆាប់រហ័សជាងសតិនោះ ។

សុត្តន្តបិដក អង្គទី៣ វិញ្ញាណសម្មាសម្ពុទ្ធសូត

សេយ្យជាប់ ភិក្ខុវេ បុរិសោ កុសលោ សង្ខសង្ខស្ស
 សោ អន្ធានមគ្គប្បដិបន្នោ សង្ខសង្ខ សុណេយ្យ
 តស្ស នហោវ ខោ អស្ស កត្តា វា វិមតិ វា
 សង្ខសង្ខា នុ ខោ ន នុ ខោ សង្ខសង្ខាតិ
 អថខោ សង្ខសង្ខាត្រូវ និដ្ឋិ កច្ចេយ្យ ឯវមេវ ខោ
 ភិក្ខុវេ ភិក្ខុ ធម្មំ បរិយាប្បណាតិ ។ បេ ។ ទិច្ចរិយេវ
 វិសេសតាមី ហោតិ ។ សោតានុគតានំ ភិក្ខុវេ
 ធម្មានំ វេចសា បរិចិត្តានំ មនសាទុបេក្ខិតានំ និដ្ឋិយា
 សុប្បដិវិទ្ធានំ អយំ តតិយោ អាទិសំសោ តាជិ-
 កត្តោ ។ បុន ចបរំ ភិក្ខុវេ ភិក្ខុ ធម្មំ បរិយា-
 ប្បណាតិ សុត្តំ គេយ្យំ វេយ្យាករណំ តាមំ ឧទានំ
 ឥត្ថិត្តកំ ជាតកំ អព្ពតធម្មំ វេទល្យំ តស្ស តេ
 ធម្មា សោតានុគតា ហោន្តិ វេចសា បរិចិត្តា
 មនសាទុបេក្ខិតា និដ្ឋិយា សុប្បដិវិទ្ធា ។ សោ
 មុដ្ឋស្សតិ កាលំ កុរុមាណោ អញ្ញាតំ នេវនិកាយំ
 ឧបបជ្ជតិ ។ តស្ស តត្ថ នហោវ ខោ សុខិនោ ធម្មបទា
 បិលបន្តិ នបិ ភិក្ខុ ឥទ្ធិមា ចេតោវសិប្បត្តោ

សុត្តន្តបិដក អង្គទី៣ ចក្កវគ្គបិដក

ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ប្រៀបដូចបុរស ជាអ្នកឈ្លាសវៃនឹងសំឡេងស័ន្ទ
 បុរសនោះដើរទៅកាន់ផ្លូវឆ្ងាយ បានឮសំឡេងស័ន្ទ បុរសនោះក៏មិនមាន
 សេចក្តីសង្ស័យ ឬឡើងឆ្ងល់នឹងសំឡេងស័ន្ទនោះថា សំឡេងស័ន្ទមែន
 ឬមិនមែនសំឡេងស័ន្ទទេ បុរសនោះគប្បីដល់នូវសេចក្តីចូលចិត្តថា ជា
 សំឡេងស័ន្ទដោយពិត មានទុបមាយាងណា ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ភិក្ខុ
 រៀននូវធម៌ ក៏មានទុបមេយ្យដូច្នោះដែរ ។ បេ ។ ជាអ្នកដល់នូវគុណ
 វសេសឆាប់រហ័ស ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ នេះជាគោនិសង្សទី ៣ នៃធម៌
 ដែលចូលទៅកាន់ត្រចៀករឿយៗ ដែលបុគ្គលចាំស្ងាត់រត់មាត់ ចូលចិត្ត
 ច្បាស់លាស់ ចាក់ធ្លុះ ដោយទិដ្ឋិ វែមនឹងកើតប្រាកដ ។ ម្នាលភិក្ខុទាំង
 ឡាយ មួយទៀត ភិក្ខុរៀននូវធម៌ គឺសុត្តៈ គេយ្យៈ វេយ្យាករណៈ តាថា
 ទូទានៈ ឥតិវុត្តកៈ ជាតកៈ អព្វតធម្មៈ វេទល្លៈ ធម៌ទាំងនោះ ជាសភាវៈ
 ចូលទៅកាន់ត្រចៀករឿយៗនៃភិក្ខុនោះ ដែលបានចាំស្ងាត់រត់មាត់ ចូល
 ចិត្តច្បាស់លាស់ ចាក់ធ្លុះ ដោយទិដ្ឋិ ។ ភិក្ខុនោះ ក៏រក្សាស្មារតី ធ្វើមរណ-
 កាលទៅ វែមនឹងចូលទៅកាន់ទេវនិកាយណាមួយ ។ ចំណែកនៃធម៌
 ទាំងឡាយ មិនប្រាកដដល់ភិក្ខុនោះ ដែលមានសេចក្តីស្មុគស្មាញទេវនិកាយ
 នោះ ទាំងមិនមែនជាភិក្ខុមានបូជិ ដល់នូវការស្ងាត់ដ៏នាញខាងផ្លូវចិត្ត

បន្តបណ្ណសក មហាវគ្គ បញ្ចមោ

ទេវបរិសាយ ធម្មំ ទេសេតិ នបិ ទេវបុត្តោ ទេវបរិ-
 សាយ ធម្មំ ទេសេតិ អបិច ខោ ឌីបចាតិកោ
 ឌីបចាតិកំ សាវេតិ សាសិ ត្វំ មាវិស យត្ត មយំ
 បុព្វេ ព្រហ្មចរិយំ អចរិម្ហាតិ ។ សោ ឯវមាហា
 សភមិ មាវិស សភមិ មាវិសាតិ ។ នន្ទោ ភិក្ខុវេ
 សតុប្បាទោ អថ សោ សត្តោ ទិប្បំយេវ វិសេសតាមី
 ហោតិ ។ សេយ្យថាបិ ភិក្ខុវេ ទ្វេ សហាយកា
 សហបំសុក្កិឡកា តេ កុទាចិ ករហាចិ កត្តចិ
 អត្ថមញ្ញំ សមាគន្ធយ្យំ តមេនំ សហាយកោ ។
 សហាយកំ ឯវំ វទេយ្យ ឥទម្បំ ។ សម្ម សាសីតិ ។
 សោ ឯវំ វទេយ្យ សភមិ សម្ម សភមិ សម្មាតិ
 ឯវមេវ ខោ ភិក្ខុវេ ភិក្ខុ ធម្មំ បរិយាប្បណាតិ ។ បេ ។
 ទិប្បំយេវ វិសេសតាមី ហោតិ ។ សោតានុតតានំ ភិក្ខុវេ
 ធម្មានំ វចសា បរិចតានំ មនសានុបេក្ខិតានំ ទិដ្ឋិយា
 សុប្បដិវេទ្ធានំ អយំ ចតុត្ថោ អាទិសំសោ ចាដិកត្ថោ ។

១ ម. អញ្ជោ បទ សហាយកោ ។ ២ ឱ. ម. ឥទម្បំ សម្ម សាសី ឥទម្បំ មេ
 សម្ម សាសីតិ ។

ចក្ខុវិស័យ មហាវគ្គ ទី ៥

ហើយសំដែងធម៌ ដល់ទេវបរិសទ្យ ទាំងមិនមែនជាទេវបុត្ត អាចសំដែង
ធម៌ ដល់ទេវបរិសទ្យបានទេ តែបើមានឧបបាតិកសត្វ រំលឹកនូវឧប-
បាតិកសត្វថា ម្នាលគ្នាយើង ពួកយើងបានប្រព្រឹត្តព្រហ្មចរិយៈអំពីមុន
ក្នុងធម្មវិន័យណា អ្នករលឹកបាននូវធម្មវិន័យនោះដែរឬ ។ ទេវបុត្តនោះ
ក៏និយាយយ៉ាងនេះថា ម្នាលគ្នាយើង យើងរលឹកបាន ម្នាលគ្នាយើង
យើងរលឹកបាន ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ការកើតឡើងនៃសតិឈ្មោះ
ថាយឺតយូរ សត្វនោះដល់នូវគុណវិសេស ឆាប់រហ័សជាងសតិនោះ ។
ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ប្រៀបដូចសំឡេងព្រំពីរនាក់ លេងអាចម៍ដីជាមួយគ្នា
សំឡេងព្រំទាំងពីរនាក់នោះ មកដូចគ្នាក្នុងទីណាម្តង ។ សំឡេងម្នាក់ក៏
និយាយទៅនឹងសំឡេងម្នាក់នោះយ៉ាងនេះថា នៃសំឡេងព្រំ ឯងរលឹកបាន
នូវហេតុនេះដែរឬទេ ។ សំឡេងព្រំនោះ គប្បីតបយ៉ាងនេះថា នៃសំឡេងព្រំ
អញរលឹកបាន នៃសំឡេងព្រំ អញរលឹកបាន មានឧបមាយ៉ាងណា ម្នាល
ភិក្ខុទាំងឡាយ ភិក្ខុរៀននូវធម៌ ក៏មានឧបមេយ្យដូច្នោះដែរ ។ បេ ។ ជាអ្នក
ដល់នូវគុណវិសេសឆាប់រហ័ស ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ នេះជាអានិសង្ស
ទី ៤ នៃធម៌ ដែលចូលទៅកាន់ត្រចៀករឿយៗ ដែលបុគ្គលចាំស្ទាត់
រត់មាត់ ចូលចិត្តច្បាស់លាស់ ចាក់ធ្លុះ ដោយទិដ្ឋិ រមែងកើតប្រាកដ ។

សុត្តន្តបិដកេ អង្គក្ករនិកាយស្ស ចក្កនិបាតោ

សោតានុគតានំ ភិក្ខុវេ នឃ្លានំ វចសា បរិច្ចតានំ
មនសានុបេក្ខិតានំ ទិដ្ឋិយា សុប្បដិវទ្ធានំ ឥមេ
ចត្តារោ អាទិសំសា ចានិកម្មាតិ ។

(២២) ចត្តារីមាទិ ភិក្ខុវេ ហំនាទិ ចត្ថហិ
ហំនេហិ វេទិតញាទិ ។ កតមាទិ ចត្តារិ ។ សំវាសេន
ភិក្ខុវេ សីលំ វេទិតញំ តញ្ច ខោ ទីយេន អទ្ធានា ន
ឥត្តរំ មនសិករោតា នោ អមនសិការា(១) បញ្ចវត្តា
នោ ទុប្បញ្ញេន(២) ។ សំវេហារេន ភិក្ខុវេ សោ-
ចេយ្យំ វេទិតញំ តញ្ច ខោ ទីយេន អទ្ធានា ន ឥត្តរំ
មនសិករោតា នោ អមនសិការា បញ្ចវត្តា នោ
ទុប្បញ្ញេន ។ អាបទាសុ ភិក្ខុវេ ជាមោ វេទិតញោ
សោ ច ខោ ទីយេន អទ្ធានា ន ឥត្តរំ មន-
សិករោតា នោ អមនសិការា បញ្ចវត្តា នោ
ទុប្បញ្ញេន ។ សាគុច្ឆាយ ភិក្ខុវេ បញ្ចា វេទិតញោ

១ ម. អមនសិករោតា ។ ២ ម. ទុប្បញ្ញេនាវីតិ ទិស្សតិ ។

សុត្តន្តបិដក អង្គក្កនិកាយ ចតុត្ថកនិបាទ

ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ អានិសង្សទាំង៤ ប្រការនេះនៃធម៌ ដែលចូល
ទៅកាន់ត្រចៀកឡើយ។ ដែលបុគ្គលចាំស្នាគ់រត់មាត់ ចូលចិត្តច្បាស់
លាស់ចាក់ធ្លុះ ដោយទិដ្ឋិ រមែងកើតប្រាកដ ។

[៤៤] ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ហេតុទាំង៤ នេះ បុគ្គលឥប្បីដឹង
ច្បាស់ដោយហេតុ៤ ប្រការ ។ ហេតុ៤ ប្រការ តើដូចម្តេច ។ ម្នាល
ភិក្ខុទាំងឡាយ សីល បុគ្គលឥប្បីដឹងបាន ដោយការនេវមេត្តា តែសីល
នោះបុគ្គលធ្វើទុកក្នុងចិត្តខ្លាំងមិនឥប្បីដឹងបានទេ បុគ្គលមានប្រាជ្ញាដោយ
មិនធ្វើទុកក្នុងចិត្ត ក៏មិនឥប្បីដឹងបាន ទាំងបុគ្គលឥតប្រាជ្ញាមិនឥប្បីដឹងបាន
ដោយកាលជាអវិជ្ជាឡើយ ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ សេចក្តីស្អាតបុគ្គល
ឥប្បីដឹងបាន ដោយការនិយាយគ្នា តែសេចក្តីស្អាតនោះ បុគ្គលធ្វើទុក
ក្នុងចិត្តខ្លាំងមិនឥប្បីដឹងបានទេ បុគ្គលមានប្រាជ្ញាដោយមិនធ្វើទុកក្នុងចិត្ត
ក៏មិនឥប្បីដឹងបាន ទាំងបុគ្គលឥតប្រាជ្ញាមិនឥប្បីដឹងបាន ដោយកាលជា
អវិជ្ជាឡើយ ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ កំឡាំង បុគ្គលឥប្បីដឹងបានក្នុង
កាលដែលមានសេចក្តីអន្តរាយ តែកម្លាំងនោះ បុគ្គលធ្វើទុកក្នុងចិត្តខ្លាំង
មិនឥប្បីដឹងបានទេ បុគ្គលមានប្រាជ្ញាដោយមិនធ្វើទុកក្នុងចិត្ត ក៏មិនឥប្បីដឹង
បានទាំងបុគ្គលឥតប្រាជ្ញាមិនឥប្បីដឹងបាន ដោយកាលជាអវិជ្ជាឡើយ ។
ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ប្រាជ្ញា បុគ្គលឥប្បីដឹងបានដោយ ការសាក្សី

បុគ្គលបណ្ណសក មហាវិញ្ញា បញ្ចមោ

សា ច ខោ ជីយេន អន្ទុនា ន ឥន្ទំ មនសិ-
 ករោតា នោ អមនសិកាវា បញ្ចវត្ថា នោ
 ទុប្បត្តោន ។ សំវាសេន ភិក្ខុវេ សីលំ វេទិតតំ តត្ថា
 ខោ ជីយេន អន្ទុនា ន ឥន្ទំ មនសិករោតា
 នោ អមនសិកាវា បញ្ចវត្ថា នោ ទុប្បត្តោនាតិ
 ឥតិ ខោ បនេតំ វុត្ថំ តិញ្ចេតំ បដិច្ច វុត្ថំ ។
 ឥធ ភិក្ខុវេ បុគ្គលោ បុគ្គលេន សន្និ សំវសមាទោ
 ឯវំ ជាទាតិ ជីយវត្ថំ ខោ អយមាយស្មា ខណ្ឌការី
 ធិន្ទការី សពលការី កម្មាសការី ន សតតការី
 ន សតតវុត្ថិ^(១) សីលេសុ ទុស្សីលោ អយមាយស្មា
 នាយមាយស្មា សីលវាតិ ។ ឥធ បន ភិក្ខុវេ
 បុគ្គលោ បុគ្គលេន សន្និ សំវសមាទោ ឯវំ ជាទាតិ
 ជីយវត្ថំ ខោ អយមាយស្មា អខណ្ឌការី អធិន្ទការី
 អសពលការី អកម្មាសការី សតតការី សតតវុត្ថិ

១ ឧ, សន្តតការី ន សន្តតវុត្ថិ ។

បុគ្គលបណ្តាសក មហាវគ្គ ទី ៥

ក៏តែប្រាជ្ញានោះ បុគ្គលធ្វើទុកក្នុងចិត្តខ្លួន មិនគប្បីដឹងបាន បុគ្គលមាន
 ប្រាជ្ញា ព្រោះការមិនធ្វើទុកក្នុងចិត្តក៏មិនគប្បីដឹងបាន បុគ្គលឥតប្រាជ្ញា មិន
 គប្បីដឹងបាន ដោយកាលជាអវិជ្ជន៍ ។ ពាក្យដែលតថាគតពោលហើយថា
 ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ សីលគឺបុគ្គលដឹងបាន ដោយការនៅរួមគ្នា តែសីល
 នោះបុគ្គលធ្វើទុកក្នុងចិត្តខ្លួន មិនគប្បីដឹងបាន បុគ្គលមានប្រាជ្ញា ព្រោះមិន
 ធ្វើទុកក្នុងចិត្តក៏មិនគប្បីដឹងបាន បុគ្គលឥតប្រាជ្ញាមិនគប្បីដឹងបាន ដោយ
 កាលជាអវិជ្ជន៍ដូច្នេះនេះ ពាក្យនេះតថាគតពោលហើយ ព្រោះអាស្រ័យ
 ហេតុអ្វី ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ បុគ្គលក្នុងលោកនេះ កាលនៅរួមជាមួយ
 នឹងបុគ្គលផងគ្នា តែងដឹងយ៉ាងនេះថា យូរមកហើយ លោកដ៏មានអាយុ
 នេះ ជាអ្នកធ្វើសីលឲ្យដាច់ ធ្វើសីលឲ្យជួន ធ្វើសីលឲ្យពព្រុស ធ្វើសីល
 ឲ្យពពោល មិនមែនជាអ្នកធ្វើសីលឲ្យខ្ជាប់ខ្ជួន មិនមែនជាអ្នកប្រព្រឹត្តខ្ជាប់
 ខ្ជួនក្នុងសីលទាំងឡាយ លោកដ៏មានអាយុនេះ ជាអ្នកទ្រុស្តសីល លោក
 ដ៏មានអាយុនេះ មិនមែនជាអ្នកមានសីលទេ ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ មួយ
 ទៀត បុគ្គលក្នុងលោកនេះ កាលនៅរួមជាមួយនឹងបុគ្គលផងគ្នា តែងដឹង
 យ៉ាងនេះថា យូរមកហើយ លោកដ៏មានអាយុនេះ មិនមែនជាអ្នកធ្វើសីល
 ឲ្យដាច់ មិនមែនធ្វើសីលឲ្យជួន មិនមែនធ្វើសីលឲ្យពព្រុស មិនមែន
 ធ្វើសីលឲ្យពពោលទេ ជាអ្នកធ្វើសីលឲ្យខ្ជាប់ខ្ជួន ជាអ្នកប្រព្រឹត្តខ្ជាប់ខ្ជួន

សុត្តន្តបិដកេ អន្តរាគមិកាយស្ស បព្ពត្តនិបាតោ

សីលេសុ សីលវា អយមាយស្មា នាយមាយស្មា
 ទុស្សីលោតិ ។ សំវាសេន ភិក្ខុវេ សីលំ វេទិតតំ
 តញ្ច ខោ ជីយេន អន្ធា ន ឥត្តំ មនសិករោតា
 នោ អមនសិកាវា បញ្ចវតា នោ ទុប្បញ្ញោតិ ឥតិ
 យន្តំ វុត្តំ ឥន្ទមេតំ បដិច្ច វុត្តំ ។ សំវេហាវេន
 ភិក្ខុវេ សោចេយ្យំ វេទិតតំ តញ្ច ខោ ជីយេន
 អន្ធា ន ឥត្តំ មនសិករោតា នោ អមនសិកាវា
 បញ្ចវតា នោ ទុប្បញ្ញោតិ ឥតិ ខោ បនេតំ វុត្តំ
 កិញ្ចេតំ បដិច្ច វុត្តំ ។ ឥន ភិក្ខុវេ បុគ្គលោ
 បុគ្គលេន សន្និ សំវេហាវមាណោ វិំ ជានាតិ អញ្ញថា
 ខោ អយមាយស្មា វិទេន វិគោ វេហាតិ អញ្ញ
 ទ្ធិហំ អញ្ញថា តិហំ អញ្ញថា សម្ពុលេហំ វេក្កមតិ

សុត្តន្តបិដក អង្គព្រះនិកាយ បព្ពត្តនិបាត

ក្នុងសីលទាំងឡាយ លោកដ៏មានអាយុនេះ ជាអ្នកមានសីល លោក
 ដ៏មានអាយុនេះ មិនមែនទ្រុស្តសីលឡើយ ។ ពាក្យណាដែល
 គាត់គតពោលហើយថា ម្ចាស់ភិក្ខុទាំងឡាយ សីលបុគ្គលគប្បីដឹងបាន
 ដោយការនេរម្មត្ថា តែសីលនោះ បុគ្គលធ្វើទុកក្នុងចិត្តខ្លួន មិនគប្បី
 ដឹងបាន បុគ្គលមានប្រាជ្ញា ព្រោះមិនធ្វើទុកក្នុងចិត្តក៏មិនគប្បីដឹងបាន
 បុគ្គលឥតប្រាជ្ញា ក៏មិនគប្បីដឹងបាន ដោយកាលជាអវិជ្ជាដូច្នេះនេះ
 ពាក្យនេះ គឺគាត់គតពោលហើយ ព្រោះអាស្រ័យហេតុនេះឯង ។
 ពាក្យដែលគាត់គតពោលហើយថា ម្ចាស់ភិក្ខុទាំងឡាយ សេចក្តីស្អាត
 បុគ្គលគប្បីដឹងបាន ដោយការនិយាយត្ថា តែសេចក្តីស្អាតនោះ បុគ្គល
 ធ្វើទុកក្នុងចិត្តខ្លួន មិនគប្បីដឹងបាន បុគ្គលមានប្រាជ្ញា ព្រោះការមិន
 ធ្វើទុកក្នុងចិត្តក៏មិនគប្បីដឹងបាន បុគ្គលឥតប្រាជ្ញា ក៏មិនគប្បីដឹងបាន
 ដោយកាលជាអវិជ្ជាដូច្នេះនោះ ពាក្យនេះគឺគាត់គតពោលហើយ ព្រោះ
 អាស្រ័យហេតុអ្វី ។ ម្ចាស់ភិក្ខុទាំងឡាយ បុគ្គលក្នុងលោកនេះ
 កាលនិយាយជាមួយនឹងបុគ្គលផងត្ថា តែងដឹងយ៉ាងនេះថា លោក
 ដ៏មានអាយុនេះ កាលនិយាយជាមួយនឹងមនុស្សម្នាក់ ដោយឡែកផ្សេង
 លុះនិយាយនឹងមនុស្សពីរនាក់ ដោយឡែកផ្សេង និយាយនឹងមនុស្ស ៣
 នាក់ ដោយឡែកផ្សេង និយាយនឹងមនុស្សច្រើននាក់ ដោយឡែកផ្សេង

ធម្មបទបណ្ណាល័យ មហាវិញ្ញាណ បញ្ចកោសល

អយមាយស្មា បុរិមភោហារា បច្ឆិមភោហារំ អបរិ-
 សុទ្ធិភោហារោ អយមាយស្មា នាយមាយស្មា បរិសុទ្ធិ-
 ភោហារោតិ ។ ឥធម បន ភិក្ខុវេ បុគ្គលោ បុគ្គលេន
 សទ្ធិ សំភោហារមាណោ ឯវំ ជាតាតិ យថា ខោ
 អយមាយស្មា ឯកេន ឯកោ ភោហារតិ តថា ទ្ធិហិ តថា
 តិហិ តថា សម្ពហុលេហិ នាយមាយស្មា ភោក្កមតិ
 បុរិមភោហារា បច្ឆិមភោហារំ បរិសុទ្ធិភោហារោ អយមា-
 យស្មា នាយមាយស្មា អបរិសុទ្ធិភោហារោតិ ។ សំភោហា-
 វេន ភិក្ខុវេ សោចេយ្យំ វេទិតតំ តញ្ច ខោ ធិយេន
 អទ្ធា ន ឥត្តំ មនសិករោតា នោ អមនសិការា
 បញ្ញាតា នោ ទុប្បញ្ញោតាតិ ឥតិ យន្តំ វុត្តំ ឥនមេតំ
 បដិច្ច វុត្តំ ។ អាបទាស្ម ភិក្ខុវេ ថាមោ វេទិតញ្ច

ចក្ខុវិស័យសក បញ្ចវគ្គ ទី ៥

មុន លោកដ៏មានអាយុនេះ និយាយពាក្យក្រោយខុសគ្នានឹងពាក្យមុន
 លោកដ៏មានអាយុនេះ មានសំដីមិនបរិសុទ្ធទេ លោកដ៏មាន
 អាយុនេះ មិនមែនជាអ្នកមានសំដីបរិសុទ្ធទេ ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ
 មួយទៀត បុគ្គលក្នុងលោកនេះ កាលនិយាយជាមួយនឹងបុគ្គលផងគ្នា
 តែងដឹងយ៉ាងនេះថា លោកដ៏មានអាយុនេះ តែម្នាក់ឯង តែង
 និយាយនឹងមនុស្សម្នាក់យ៉ាងណា និយាយនឹងមនុស្សពីរនាក់ ក៏យ៉ាង
 នោះដែរ និយាយនឹងមនុស្ស ៣ នាក់ក៏យ៉ាងនោះដែរ និយាយនឹង
 មនុស្សច្រើននាក់ក៏យ៉ាងនោះដែរ លោកដ៏មានអាយុនេះ និយាយពាក្យ
 ក្រោយមិនខុសគ្នានឹងពាក្យមុន លោកដ៏មានអាយុនេះ ជាអ្នកមានសំដី
 បរិសុទ្ធ លោកដ៏មានអាយុនេះ មិនមែនជាអ្នកមានសំដីមិនបរិសុទ្ធទេ ។
 ពាក្យណា ដែលតថាគតពោលហើយថា ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ សេចក្តី
 ស្អាតបុគ្គលគប្បីដឹងបាន ដោយការនិយាយគ្នា តែសេចក្តីស្អាតនោះ
 បុគ្គលធ្វើទុកក្នុងចិត្តខ្លួន មិនគប្បីដឹងបាន បុគ្គលមានប្រាជ្ញា ព្រោះ
 ការមិនធ្វើទុកក្នុងចិត្តក៏មិនគប្បីដឹងបាន បុគ្គលឥតប្រាជ្ញាក៏មិនគប្បីដឹងបាន
 ដោយកាលជាអវិជ្ជដូច្នេះនេះ ពាក្យនេះតថាគតពោលហើយ ព្រោះ
 អាស្រ័យហេតុនេះឯង ។ ពាក្យដែលតថាគតពោលហើយថា ម្នាល
 ភិក្ខុទាំងឡាយ កម្លាំងបុគ្គលគប្បីដឹងបាន ក្នុងកាលដែលមានអន្តរាយ

សុត្តន្តបិដកេ អនុត្តរនិកាយស្ស ចតុត្ថមិយកោ

សោ ច ខោ ទីយេន អនុនា ន ឥត្តំ មនសិករោតា
 នោ អមនសិការា បញ្ញាតា នោ ទុប្បញ្ញនាតិ
 ឥតិ ខោ បនេតំ វុត្តំ កិញ្ចេតំ បដិច្ច វុត្តំ ។
 ឥធ ភិក្ខុវេ ឯកោច្ឆា ញាតិព្យាសនេន វា ធុដ្ឋោ
 សមាណោ ភោគព្យាសនេន វា ធុដ្ឋោ សមាណោ
 រោគព្យាសនេន វា ធុដ្ឋោ សមាណោ ន ឥតិ បដិ-
 សញ្ញក្ខតិ តថាគ្វតោ ខោ អយំ លោកសន្និវាសោ
 តថាគ្វតោ អត្តការាប្បដិលាភោ យថាគ្វតេ លោក-
 សន្និវាសេ យថាគ្វតេ អត្តការាប្បដិលាភេ អដ្ឋ
 លោកេធម្មា លោកំ អនុបរិវត្តន្តំ លោកោ ច អដ្ឋ
 លោកេធម្មេ អនុបរិវត្តតិ លាភោ ច អលាភោ ច
 យសោ ច អយសោ ច ទិដ្ឋា ច បសំសា ច សុខញ្ច
 ទុក្ខញ្ចាតិ ។ សោ ញាតិព្យាសនេន វា ធុដ្ឋោ
 សមាណោ ភោគព្យាសនេន វា ធុដ្ឋោ សមាណោ រោគព្យា-
 សនេន វា ធុដ្ឋោ សមាណោ សោចតិ កិលមតិ
 បរិនេតិ ឧត្តាធឿ កន្ទតិ សម្មាហំ អាបដ្ឋតិ ។ ឥធ
 បន ភិក្ខុវេ ឯកោច្ឆា ញាតិព្យាសនេន វា ធុដ្ឋោ សមាណោ

សុត្តន្តបិដក អង្គទី៣ វិទាល័យ បញ្ចកុណិយា

តែកម្លាំងនៃបុគ្គលធ្វើទុកក្នុងចិត្តខ្លួន មិនគប្បីដឹងបាន បុគ្គលមានប្រាជ្ញា
 ព្រោះការមិនធ្វើទុកក្នុងចិត្តក៏មិនគប្បីដឹងបាន បុគ្គលឥតប្រាជ្ញាក៏មិនគប្បី
 ដឹងបាន ដោយកាលជាអវិជ្ជាដូច្នេះនេះ ពាក្យនេះតថាគតពោលហើយ
 ព្រោះពាស្រ័យហេតុអ្វី ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ បុគ្គលពួកខ្លះក្នុងលោក
 នេះ ជាអ្នកត្រូវសេចក្តីវិនាសនៃញាតិពាល់ត្រូវក្តី ត្រូវសេចក្តីវិនាសនៃ
 ភោគសម្បទពាល់ត្រូវក្តី ត្រូវសេចក្តីវិនាសដោយរោគពាល់ត្រូវក្តី មិន
 ពិចារណាឲ្យឃើញច្បាស់ថា លោកសន្និវាស នឹងការបាននូវអត្តភាព
 នេះកើតឡើងតាមទំនង ដែលលោកធម៌ទាំង ៨ តែងប្រព្រឹត្តទៅតាម
 សត្វលោក ក្នុងលោកសន្និវាស នឹងការបាននូវអត្តភាព (នោះឯង)
 ទាំងសត្វលោក ក៏រមែងប្រព្រឹត្តទៅតាមលោកធម៌ទាំង ៨ ប្រការ គឺ
 លាភ ១ អលាភ ១ យស ១ អយស ១ និន្ទា ១ បសំសា ១ សុខ ១
 ទុក្ខ ១ ។ លុះបុគ្គលនោះ ត្រូវសេចក្តីវិនាសនៃញាតិពាល់ត្រូវក្តី ត្រូវ
 សេចក្តីវិនាសនៃភោគសម្បទពាល់ត្រូវក្តី ត្រូវសេចក្តីវិនាសដោយរោគ
 ពាល់ត្រូវក្តី ក៏សោកសង្រេង លំបាក ខ្វឹកខ្វួល គក់ទ្រង់ ទ្រហោយ
 ដល់នូវសេចក្តីវិនាសនឹងឯង ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ បុគ្គល
 ពួកខ្លះទៀត ក្នុងលោកនេះ ជាអ្នកត្រូវសេចក្តីវិនាសនៃញាតិពាល់ត្រូវក្តី

ភោគព្យាសនេន វា ដុដ្ឋោ សមាធនោ ភោគព្យាសនេន
 វា ដុដ្ឋោ សមាធនោ ឥតិ បដិសញ្ញក្ខតិ តថាភូតោ
 ខោ អយំ លោកសន្និវាសោ តថាភូតោ អត្តកា-
 វប្បដិលាភោ យថាភូតេ លោកសន្និវាសេ យថាភូតេ
 អត្តកាវប្បដិលាភេ អដ្ឋ លោកធម្មា លោកំ អនុ-
 បរិវត្តនំ លោកោ ច អដ្ឋ លោកធម្មេ អនុបរិវត្តនិ
 លាភោ ច អលាភោ ច យសោ ច អយសោ ច
 ធិន្ទា ច បសំសា ច សុខញ្ច ទុក្ខញ្ចាតិ ។ សោ
 ញាតិព្យាសនេន វា ដុដ្ឋោ សមាធនោ ភោគព្យាសនេន
 វា ដុដ្ឋោ សមាធនោ ភោគព្យាសនេន វា ដុដ្ឋោ សមាធនោ
 ន សោចតិ ន កិលមតិ ន បរិនេវតិ ន ឧរត្តាឡី
 កន្ទតិ ន សម្មោហំ អាបជ្ជតិ ។ អាបនាសុ ភិក្ខុវេ
 ថាមោ វេទិតញ្ច សោ ច ខោ ធិយេន អន្ធា ន
 ឥត្តំ មនសិករោតា នោ អមនសិការា បញ្ចវតា
 នោ ទុប្បញ្ញោធាតិ ឥតិ យន្តំ វត្ថំ ឥនមេតិ
 បដិច្ច វត្ថំ ។ សាកក្ខាយ ភិក្ខុវេ បញ្ចា វេទិតញ្ច

បុគ្គលបណ្ណាសក មហាវគ្គ ទី ៥

ត្រូវសេចក្តីវិនាសនៃភោគសម្បទពាលត្រូវក្តី ត្រូវសេចក្តីវិនាសដោយ
 រោគពាលត្រូវក្តី ទើបពិចារណាយើញច្បាស់ដូច្នេះថា លោកសន្និវាស
 នឹងការបាននូវអត្តភាពនេះ កើតឡើងតាមទំនង ដែលលោកធម៌ទាំង ៨
 រមែងប្រព្រឹត្តទៅតាមសត្វលោក ក្នុងលោកសន្និវាស នឹងការបាននូវ
 អត្តភាព (នោះឯង) ទាំងសត្វលោក ក៏រមែងប្រព្រឹត្តទៅតាមលោក-
 ធម៌ទាំង ៨ ប្រការគឺ លោក ១ អលោក ១ យស ១ អយស ១ និន្ទា ១
 បសំសា ១ សុខ ១ ទុក្ខ ១ ។ លុះបុគ្គលនោះ កាលត្រូវសេចក្តី
 វិនាសនៃញាតិពាលត្រូវក្តី ត្រូវសេចក្តីវិនាសនៃភោគសម្បទពាលត្រូវក្តី
 ត្រូវសេចក្តីវិនាសដោយរោគពាលត្រូវក្តី មិនសោកសង្រើង មិនលំបាក
 មិនខ្សឹកខ្សួល មិនគក់ទ្រឹង ទ្រហោយំ មិនដល់នូវសេចក្តីវង្វេងវង្វេង
 រងាង ។ ពាក្យណាដែលតថាគតពោលហើយថា ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ
 កម្លាំង បុគ្គលគប្បីដឹងបាន ក្នុងកាលដែលមានសេចក្តីអន្តរាយ តែកម្លាំង
 នោះ បុគ្គលធ្វើទុកក្នុងចិត្តខ្លា មិនគប្បីដឹងបាន បុគ្គលមានប្រាជ្ញា
 ព្រោះការមិនធ្វើទុកក្នុងចិត្តក៏មិនគប្បីដឹងបាន បុគ្គលឥតប្រាជ្ញាក៏មិនគប្បី
 ដឹងបាន ដោយកាលជាអង្វែងដូច្នេះនេះ ពាក្យនេះតថាគតពោលហើយ
 ព្រោះអាស្រ័យហេតុនេះឯង ។ ពាក្យដែលតថាគតពោលហើយថា
 ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ប្រាជ្ញបុគ្គលគប្បីដឹងបាន ដោយការសាក្កព្វ

សុត្តន្តបិដកេ អង្គត្ថវគ្គនិកាយស្ស បញ្ចក្កនិបាតោ

សា ច ខោ ទីយេន អន្ទនា ន ឥត្ថំ មនសិករោតា
 នោ អមនសិការា បញ្ចវត្ថា នោ ធុប្បញ្ញោនាតិ
 ឥតិ ខោ បនេតំ វុត្ថំ កិញ្ចេតំ បដិច្ច វុត្ថំ ។
 ឥធិ ភិក្ខុវេ បុគ្គលោ បុគ្គលេន សន្និ សាកញ្ញាយ-
 មាណោ ឯវំ ជាតាតិ យថា ខោ ឥមស្ស អាយស្មតោ
 ឧម្មុត្តោ យថា ច អភិជីហារោ យថា ច បញ្ញា-
 សមុទាទារោ ធុប្បញ្ញោ អយមាយស្មា នាយមាយស្មា
 បញ្ចវ ។ តំ កិស្ស ហេតុ ។ តថា ហិ អយមា-
 យស្មា ន ចេវ កម្មំ អត្ថបទំ ឧទាហរតិ សន្និ
 បណ្ឌិតំ អតក្ការាចរំ និប្បណំ បណ្ឌិតវេទនិយំ យញ្ច
 អយមាយស្មា ធម្មំ កាសតិ តស្ស ច ន បដិពលោ
 សន្និត្តេន វា វិត្តាវេន វា អត្ថំ អាចិត្តិតំ ទេសេតំ
 បញ្ញាបេតំ បដ្ឋបេតំ វិវិតំ វិភជិតំ ឧត្តាជីកាតំ
 ធុប្បញ្ញោ អយមាយស្មា នាយមាយស្មា បញ្ចវតិ ។

សុត្តន្តបិដក អង្គព្រះនិកាយ ចតុត្ថកថា

ក៏ប្រាជ្ញានោះ បុគ្គលធ្វើទុកក្នុងចិត្តខ្លាំង មិនឥឡូវដឹងបាន បុគ្គលមាន
 ប្រាជ្ញា ព្រោះការមិនធ្វើទុកក្នុងចិត្តក៏មិនឥឡូវដឹងបាន បុគ្គលឥតប្រាជ្ញា
 ក៏មិនឥឡូវដឹងបាន ដោយកាលជាអវិជ្ជន៍ដូច្នេះនេះ ពាក្យនេះគឺជាគតពោល
 ហើយ ព្រោះអាស្រ័យហេតុអ្វី ។ ម្ចាស់ភិក្ខុទាំងឡាយ បុគ្គលក្នុង
 លោកនេះ កាលពោលសាកប្រាជ្ញាមួយនឹងបុគ្គលផងគ្នា រមែងដឹងយ៉ាង
 នេះថា សេចក្តីវង់វែកនៃប្រស្នារបស់លោកដ៏មានអាយុនេះ យ៉ាងណា
 មួយទៀត អភិវិហារ(១) របស់លោកដ៏មានអាយុនេះ យ៉ាងណា
 ការចោទសួរប្រស្នារបស់លោកដ៏មានអាយុនេះ យ៉ាងណា លោក
 ដ៏មានអាយុនេះ ជាអ្នកឥតប្រាជ្ញា លោកដ៏មានអាយុនេះ មិនមែន
 ជាអ្នកមានប្រាជ្ញាទេ ។ ដំណើរនោះព្រោះហេតុអ្វី ។ ព្រោះថាដោយ
 សេចក្តីពិត លោកដ៏មានអាយុនេះ មិនសំដែងនូវអត្តនឹងបទ ដ៏ជ្រាលជ្រៅ
 ដ៏ស្អាត ឧត្តម បុគ្គលមិនឥឡូវស្ទង់ប្រមើលដោយការត្រិះរិះ ជាធម៌ល្អិត
 មានតែបណ្ឌិតទើបដឹងបាន មួយទៀត លោកដ៏មានអាយុនេះ
 ពោលនូវធម៌ឯណា មិនអាចនឹងប្រាប់ សំដែង បញ្ញត្ត តែងតាំង
 បើកចំហ ចែករំលែក ធ្វើឲ្យរកឡើងនូវសេចក្តីអធិប្បាយនៃធម៌នោះ
 ដោយសន្ធឹប ឬដោយពិស្តារឡើយ លោកដ៏មានអាយុនេះ ជាអ្នក
 ឥតប្រាជ្ញា លោកដ៏មានអាយុនេះ មិនមែនជាអ្នកមានប្រាជ្ញាទេ ។

១ អដ្ឋកថា ថា ការបង្កោនចិត្តទៅដោយការភាពតែងប្រស្នា ។

បុគ្គលបណ្ណាសកេ មហាវិញ្ញា បញ្ចមោ

សេយ្យថាបិ ភិក្ខុវេ ចក្កមា បុរិសោ ឧទករហនិស្ស
 តីវេ បិសោ បស្សេយ្យ បរិតំ មច្ចំ ឧម្មជ្ជមាធំ តស្ស
 ឯវមស្ស យថា ខោ ឥមស្ស មច្ចស្ស ឧម្មជ្ជោ
 យថា ច ឧមិយាតោ យថា ច វេតាយិតតំ
 បរិតោ អយំ មច្ឆោ នាយំ មច្ឆោ មហាញ្ញាតិ ឯវមេវ
 ខោ ភិក្ខុវេ បុគ្គលោ បុគ្គលេន សទ្ធិំ សាកក្ខាយ-
 មាណោ ឯវំ ជានាតិ យថា ខោ ឥមស្ស អាយស្មតោ
 ឧម្មជ្ជោ ។ បេ ។ ឧប្បញ្ញោ អយមាយស្មា នាយ-
 មាយស្មា បញ្ចវាតិ ឥន បន ភិក្ខុវេ បុគ្គលោ
 បុគ្គលេន សទ្ធិំ សាកក្ខាយមាណោ ឯវំ ជានាតិ
 យថា ខោ ឥមស្ស អាយស្មតោ ឧម្មជ្ជោ យថា
 ច អភិជីហារោ យថា ច បញ្ចសមុទាទារោ បញ្ចវា
 អយមាយស្មា នាយមាយស្មា ឧប្បញ្ញោ ។ តំ តិស្ស
 ហេតុ ។ តថា ហិ អយមាយស្មា កម្ពីរញ្ជោវ អត្ថបធំ
 ឧទាហរតិ សន្តំ បណីតំ អតក្កាវចំ ធិប្បណំ

ចក្ខុវិស័យសាសនា មហាវិញ្ញាណ ទី៥

ម្ចាស់ភិក្ខុទាំងឡាយ ប្រៀបដូចបុរសមានចក្ខុ ឈរក្បែរមាត់ច្រាំងនៃ
អន្ទង់ទឹក គប្បីឃើញត្រីតូចកំពុងងើបឡើង បុរសនោះមានសេចក្តីត្រិះ
រិះយ៉ាងនេះថា ការងើបឡើងនៃត្រីនេះយ៉ាងណា មួយទៀត ការពង្រីក
នៃត្រីនេះយ៉ាងណា សន្ទុះនៃត្រីនេះយ៉ាងណា ត្រីនេះជាត្រីតូច ត្រី
នេះ មិនមែនជាត្រីធំទេ មានឧបមាយ៉ាងណា ម្ចាស់ភិក្ខុទាំងឡាយ
បុគ្គលកាលសាក្ខី ជាមួយនឹងបុគ្គលផងគ្នា រមែងដឹងច្បាស់យ៉ាងនេះថា
សេចក្តីរំពឹងវិវត្តន៍ប្រស្នារបស់លោកដ៏មានអាយុនេះ យ៉ាងណា ។ បេ ។
លោកដ៏មានអាយុនេះ ជាអ្នកឥតប្រាជ្ញា លោកដ៏មានអាយុនេះ មិន
មែនជាអ្នកមានប្រាជ្ញាទេ ក៏យ៉ាងនោះឯង ។ ម្ចាស់ភិក្ខុទាំងឡាយ
មួយទៀត បុគ្គលក្នុងលោកនេះ កាលសាក្ខីជាមួយនឹងបុគ្គល
ផងគ្នា រមែងដឹងយ៉ាងនេះថា សេចក្តីរំពឹងវិវត្តន៍ប្រស្នារបស់លោកដ៏មាន
អាយុនេះ យ៉ាងណា មួយទៀត អតីនិហារនៃលោកដ៏មានអាយុនេះ
យ៉ាងណា ការចោទសួររូបប្រស្នានៃលោកដ៏មានអាយុនេះ យ៉ាងណា
លោកដ៏មានអាយុនេះ ជាអ្នកមានប្រាជ្ញា លោកដ៏មានអាយុនេះ មិន
មែនជាអ្នកឥតប្រាជ្ញាទេ ។ ដំណើរនោះព្រោះហេតុអ្វី ។ ព្រោះថា
ដោយសេចក្តីពិត លោកដ៏មានអាយុនេះ តែងសំដែងនូវអត្ថន័យបទដ៏ជ្រៅ
ជ័ស្ឋាត ទត្តម បុគ្គលមិនគប្បីស្ទង់ប្រមើលដោយការត្រិះរិះ ជាធម៌ល្អិត

សុត្តន្តបិដកេ អង្គន្តរនិកាយស្ស ចក្កន្តរនិកាយោ

បណ្ឌិតវេទនីយំ យញ្ច អយមាយស្មា ធម្មំ ភាសតិ
 តស្ស ច បដិពាលោ សុខ្ខិត្តេន វា វិត្តានេន វា
 អត្ថំ អាចិត្តតំ ទេសេតំ បញ្ញាបេតំ បដ្ឋបេតំ វិវិតំ
 វិភជិតំ ឧត្តានីកាតំ បញ្ញាវា អយមាយស្មា នាយមា-
 យស្មា ធុប្បញ្ញោតិ ។ សេយ្យថាបិ ភិក្ខុវេ ចក្កមា
 បុរិសោ ឧទករហនិស្ស ភីរេ បិតោ បស្សេយ្យ
 មហន្តំ មច្ឆំ ឧម្មជ្ជមាធំ តស្ស ឯវេសស្ស យថា
 ខោ ឥមស្ស មច្ឆស្ស ឧម្មជ្ជោ យថា ច ឧម្មិហតោ
 យថា ច វេតាយិតត្ថំ មហន្តោ អយំ មន្មោ នាយំ
 មន្មោ បរិត្តោតិ ឯវេមេ ខោ ភិក្ខុវេ បុគ្គលោ បុគ្គលេន
 សទ្ធិំ សាកក្ខាយមាណោ ឯវំ នាណតិ យថា ខោ
 ឥមស្ស អាយស្មតោ ឧម្មជ្ជោ ។ បេ ។ បញ្ញាវា
 អយមាយស្មា នាយមាយស្មា ធុប្បញ្ញោតិ ។

សុត្តន្តបិដក អង្គត្ថវគ្គិយោ ចតុត្ថមិយាម

មានតែបណ្ឌិតទើបដឹងបាន លោកដ៏មានអាយុនេះ ពោលនូវធម៌
 ណា ក៏អាចនឹងប្រាប់ សំដែង បញ្ញត្ត តែងតាំង បើកចំហ ចែក
 រំលែក ធ្វើឲ្យរកនូវសេចក្តីអធិប្បាយនៃធម៌នោះ ដោយសេចក្តីសន្ធិប
 បូដោយសេចក្តីពិស្តារបាន លោកដ៏មានអាយុនេះ ជាអ្នកមានប្រាជ្ញា
 លោកដ៏មានអាយុនេះ មិនមែនជាអ្នកឥតប្រាជ្ញាទេ ។ ម្នាលភិក្ខុ
 ទាំងឡាយ ប្រៀបដូចបុរសមានចក្ខុ ឈរក្បែរមាត់ច្រាំងនៃអន្ទង់ទឹក
 គប្បីឃើញត្រីធំដែលកំពុងងើបឡើង បុរសនោះមានសេចក្តីត្រិះរិះ
 យ៉ាងនេះថា ការងើបឡើងរបស់ត្រីនេះយ៉ាងណា មួយទៀត ការ
 ពន្លឺកនៃត្រីនេះយ៉ាងណា សន្ទនានៃត្រីនេះយ៉ាងណា ត្រីនេះជាត្រីធំ
 ត្រីនេះមិនមែនជាត្រីតូចទេ មានឧបមាយ៉ាងណា ម្នាលភិក្ខុ
 ទាំងឡាយ បុគ្គលកាលសាក្ខីថា ជាមួយនឹងបុគ្គលផងគ្នា តែងជឿ
 យ៉ាងនេះថា សេចក្តីរាំងវៃក្នុងប្រស្នារបស់លោកដ៏មានអាយុនេះ យ៉ាង
 ណា ។ បេ ។ លោកដ៏មានអាយុនេះ ជាអ្នកមានប្រាជ្ញាលោក
 ដ៏មានអាយុនេះ មិនមែនជាអ្នកឥតប្រាជ្ញាទេ ក៏យ៉ាងនោះឯង ។

ចតុត្ថបណ្ណសកេ មហាវគ្គោ បញ្ចមោ

សាក្កិយោ ភិក្ខុវេ បញ្ញា វេទិតញ្ចា សា ច ខោ
 ធិយេន អន្ធិនា ន ឥន្តរំ មនសិករោតា នោ
 អមនសិការា បញ្ញាវតា នោ ធុប្បញ្ញោនាតិ ឥតិ
 យន្តំ វុត្តំ ឥន្ទមេតំ បដិច្ច វុត្តំ ។ ឥមាធិ ខោ
 ភិក្ខុវេ ចត្តារិ ហំមាធិ ឥមេហិ ចត្វហិ ហំនេហិ
 វេទិតញ្ចាធិតិ ។

(៤៣) ឯកំ សមយំ កកវំ វេសាលិយំ វិហារតិ
 មហាវនេ ក្យជាតាវសាលាយំ ។ អថខោ កន្ទិយោ
 លិច្ឆរិ យេន កកវំ តេនុបសង្កមិ ឧបសង្កមិត្វា
 កកវន្តំ អភិវនេត្វា ឯកមន្តំ ធិសីទិ ។ ឯកមន្តំ
 ធិសីន្នោ ខោ កន្ទិយោ លិច្ឆរិ កកវន្តំ ឯតទរោច
 សុតំ មេតំ កន្តេ មាយាវី សមណោ តោតមោ
 អាវុដ្ឋនិមាយំ ជានាតិ យាយ អញ្ញាតិភ្នុយានំ
 សាវកេ អាវុដ្ឋតិភ្នុ ។ យេ តេ កន្តេ វេមាហំសុ
 មាយាវី សមណោ តោតមោ អាវុដ្ឋនិមាយំ ជានាតិ

ពាក្យណា ដែលតថាគតពោលហើយថា ម្ចាស់ភិក្ខុទាំងឡាយ ប្រាជ្ញា
បុគ្គលគប្បីជឿបាន ដោយការសាក្សី តែប្រាជ្ញានោះ បុគ្គលធ្វើទុក
ក្នុងចិត្តខ្លួន មិនគប្បីជឿបាន បុគ្គលមានប្រាជ្ញាមិនគប្បីជឿបាន ព្រោះ
ការមិនធ្វើទុកក្នុងចិត្ត បុគ្គលឥតប្រាជ្ញាមិនគប្បីជឿបាន ដោយកាលជា
អវិជ្ជដូច្នេះនេះ ពាក្យនេះ តថាគតពោលហើយ ព្រោះអាស្រ័យហេតុ
នេះឯង ។ ម្ចាស់ភិក្ខុទាំងឡាយ ហេតុទាំង៤នេះ បុគ្គលគប្បីជឿបាន
ដោយហេតុទាំង៤នេះ ។

[៤៣] សម័យមួយ ព្រះដ៏មានព្រះភាគ ទ្រង់គង់នៅ ក្នុង
ក្នុងគារសាលា ក្នុងមហាវន ទៀបក្រុងវេសាលី ។ គ្រានោះឯង
ស្ដេចលិច្ឆរី ព្រះនាមកុំឱ្យ: ចូលទៅគាល់ព្រះដ៏មានព្រះភាគ លុះចូល
ទៅដល់ហើយ ថ្វាយបង្គំព្រះដ៏មានព្រះភាគ ហើយគង់ក្នុងទីសមគួរ ។
កាលស្ដេចកុំឱ្យលិច្ឆរី គង់ក្នុងទីសមគួរហើយ ទើបក្រាបបង្គំទូលព្រះ
ដ៏មានព្រះភាគដូច្នេះថា បពិត្រព្រះអង្គដ៏ចម្រើន ខ្ញុំព្រះអង្គបានឮពាក្យ
នេះថា ព្រះសមណគោតម ជាអ្នកមានកិច្ចកល ចេះនូវកិច្ចកលសម្រាប់
បោកប្រាស តែងបោកប្រាសពួកសាវ័ករបស់អន្យតិរិយ ។ បពិត្រព្រះ
អង្គដ៏ចម្រើន ផនទាំងឡាយណា បានពោលយ៉ាងនេះថា ព្រះសមណ-
គោតម ព្រះអង្គជាអ្នកមានកិច្ចកល ចេះនូវកិច្ចកលសម្រាប់បោកប្រាស

សុត្តន្តបិដកេ អង្គនិកាយស្ស ចតុត្ថនិយមោ

យាយ អញ្ចតិភិយាធំ សាវកេ អាវុដ្តតិភិ កិច្ច
 តេ កន្លេ កកវតោ វត្តវាទិនោ ន ច កកវត្ត
 អក្ខតេន អញ្ចចិត្តន្តិ ធម្មស្ស ចានុធម្មំ ព្យាករោន្ត
 ន ច កោចិ សហធម្មិកោ វាទានុបាតោ ការយ្ហំ
 ហំធំ អាគច្ឆតិ អនត្តត្តាតុកាមា ហិ មយំ កន្លេ
 កកវត្តន្តិ ។ ឯថ តុម្រេ កង្ខិយ មា អនុស្សវេន មា
 បរម្បរាយ មា ឥតិកិរាយ មា បិដកសម្បទានេន
 មា តត្តហេតុ មា នយហេតុ មា អាការបរិ-
 តត្តេន មា ទិដ្ឋិទិដ្ឋ្យានក្ខន្ធិយា មា កត្វបតាយ មា
 សមណោ នោ ក្ខតិ ។ យទា តុម្រេ កង្ខិយ អត្តនា
 វ ជាឈយ្យថ ឥមេ ធម្មា អកុសលា ឥមេ ធម្មា
 សាវជ្ជា ឥមេ ធម្មា វិញ្ញាគរហិតា ឥមេ ធម្មា សមត្តា
 សមាទិដ្ឋា អហិតាយ ទុក្ខាយ សំវត្តន្តិភិ អថ
 តុម្រេ កង្ខិយ បដិហេយ្យថ ។ តំ កី មញ្ញថ កង្ខិយ

សុត្តន្តបិដក អង្គឧទ្ទិសិកាយ បក្កនិបាត

តែងបោកប្រាសស្លូតសាវក របស់អនុវត្តិយទាំងឡាយ បពិត្រព្រះអង្គ
 ដ៏ចំរើន ធនទាំងឡាយនោះ ឈ្មោះថា ពោលពាក្យតាមព្រះដ៏មានព្រះ
 ភាគទ្រង់ត្រាស់ហើយ មិនមែនពោលបង្ហាត់ ព្រះដ៏មានព្រះភាគ ដោយ
 ពាក្យមិនពិតផង ពោលនូវធម៌ដ៏សមគួរដល់ធម៌ផង ការប្រព្រឹត្តទៅតាម
 វេទៈ ដែលប្រកបដោយធម៌ឯណាមួយ ក៏មិនដល់នូវហេតុដែលគួរតែ
 ជៀសផង បពិត្រព្រះអង្គដ៏ចំរើន ព្រោះថា យើងខ្ញុំព្រះអង្គ មិនមែនជា
 អ្នកចង់ពោលបង្ហាត់ ព្រះដ៏មានព្រះភាគទេ ។ ម្នាលភិក្ខុយៈ អ្នកចូរមក
 អ្នកចូរកុំជឿប្រកាន់ដោយការពួតៗគ្នា កុំជឿប្រកាន់ដោយការនិយាយ
 តៗគ្នា កុំជឿប្រកាន់ដោយការភ្ញាក់ផ្អើល កុំជឿប្រកាន់ដោយការអាង
 តម្រា កុំជឿប្រកាន់ដោយសេចក្តីត្រិះរិះតាមអាការៈ កុំជឿប្រកាន់ដោយ
 ឃើញសមនឹងយោបល់ កុំជឿប្រកាន់ចំពោះបុគ្គលដែលគួរជឿ កុំជឿ
 ប្រកាន់ថា សមណៈជាគ្រូនៃយើង ។ ម្នាលភិក្ខុយៈ អ្នកគប្បីដឹងដោយ
 ខ្លួនឯងថា ធម៌ទាំងនេះ ជាអកុសល ធម៌ទាំងនេះ ប្រកបដោយទោស
 ធម៌ទាំងនេះ ដែលអ្នកប្រាជ្ញតែងជៀស ធម៌ទាំងនេះ ដែលបុគ្គល
 សមាទាន ឲ្យពេញលេញហើយ តែងប្រព្រឹត្តទៅ ដើម្បីមិនជាប្រយោជន៍
 នឹងសេចក្តីទុក្ខដូច្នេះ ក្នុងកាលណា ម្នាលភិក្ខុយៈ អ្នកគប្បីលះបង់
 ក្នុងកាលនោះចុះ ។ ម្នាលភិក្ខុយៈ អ្នកសំគាល់សេចក្តីនោះដូចម្តេច

លោកោ បុរិសស្ស អជ្ឈតំ ឧប្បជ្ឈមាណោ ឧប្បជ្ឈតិ
 ហិតាយ វា អហិតាយ វាតិ ។ អហិតាយ កន្លេ ។
 លុទ្ធា បនាយំ កង្ខិយ បុរិសបុគ្គលោ លោកេន
 អភិក្កតោ បរិយាទិណ្ឌចិត្តោ ចាណំបិ ហនតិ អទិន្នំបិ
 អាទិយតិ បរទារំបិ កច្ចតិ មុសាបិ កណាតិ បរំបិ
 តត្ថត្ថាយ សមាទបេតិ យំស ហោតិ^(១) ធីយរត្ថំ
 អហិតាយ ទុក្ខាយាតិ ។ ឯវំ កន្លេ ។ តំ ភី មញ្ញថ
 កង្ខិយ នោសោ... មោហោ... សារម្ពោ បុរិសស្ស
 អជ្ឈតំ ឧប្បជ្ឈមាណោ ឧប្បជ្ឈតិ ហិតាយ វា អហិតាយ
 វាតិ ។ អហិតាយ កន្លេ ។ សារម្ពោ^(២) បនាយំ កង្ខិយ
 បុរិសបុគ្គលោ សារម្ពេន អភិក្កតោ បរិយាទិណ្ឌចិត្តោ
 ចាណំបិ ហនតិ អទិន្នំបិ អាទិយតិ បរទារំបិ កច្ចតិ
 មុសាបិ កណាតិ បរំបិ តត្ថត្ថាយ សមាទបេតិ
 យំស ហោតិ ធីយរត្ថំ អហិតាយ ទុក្ខាយាតិ ។

១ ម. យំ បញោតីតិ អត្ថិ ។ ២ ម សារម្ពោ ។

ឯកត្តបណ្ណាសក មហាវគ្គ ទី ៥

កាលសេចក្តីលោកកើតឡើង ក្នុងសន្តាននៃបុរស កើតឡើងដើម្បីជា
 ប្រយោជន៍ ឬមិនជាប្រយោជន៍ទេ ។ បពិត្រព្រះអង្គដ៏ចម្រើន មិនជា
 ប្រយោជន៍ទេ ។ ម្នាលភិក្ខុៈ បុរសបុគ្គលនេះ ជាអ្នកល្ងាច ដែលលោកៈ
 គ្របសង្កត់ហើយ មានចិត្តដែលលោកៈរូបរត់ហើយ តែងសម្លាប់សត្វ
 ខ្លះ កាន់យកទ្រព្យដែលគេមិនបានឲ្យខ្លះ ប្រព្រឹត្តខុសក្នុងកិរិយាអ្នកដទៃ
 ខ្លះ ពោលពាក្យកុហកខ្លះ បបួលអ្នកដទៃដោយអំពើនោះខ្លះ ដែលឲ្យ
 ប្រព្រឹត្តទៅ ដើម្បីមិនជាប្រយោជន៍នឹងសេចក្តីទុក្ខអស់កាលជាយូរអង្វែង
 មែនឬទេ ។ បពិត្រព្រះអង្គដ៏ចម្រើន មែនហើយ ។ ម្នាលភិក្ខុៈ អ្នក
 សំគាល់សេចក្តីនោះដូចម្តេច ទោសៈ... មោហៈ... ការប្រណាំងប្រជែង
 កាលកើតឡើង ខាងក្នុងសន្តានចិត្តរបស់បុរស រមែងកើតឡើង ដើម្បី
 ជាប្រយោជន៍ឬមិនជាប្រយោជន៍ទេ ។ បពិត្រព្រះអង្គដ៏ចម្រើន មិនជា
 ប្រយោជន៍ទេ ។ ម្នាលភិក្ខុៈ បុរសបុគ្គលនេះ ជាអ្នកប្រណាំងប្រជែង
 ដែលការប្រណាំងប្រជែងគ្របសង្កត់ហើយ មានចិត្តដែលការប្រណាំង
 ប្រជែងរូបរត់ហើយ តែងសម្លាប់សត្វខ្លះ កាន់យកទ្រព្យដែលគេមិនបាន
 ឲ្យខ្លះ ប្រព្រឹត្តខុសក្នុងកិរិយារបស់បុគ្គលដទៃខ្លះ ពោលពាក្យកុហកខ្លះ
 បបួលអ្នកដទៃដោយអំពើនោះខ្លះ ដែលជាហេតុឲ្យប្រព្រឹត្តទៅ ដើម្បី
 មិនជាប្រយោជន៍នឹងសេចក្តីទុក្ខ អស់កាលជាយូរអង្វែងមែនឬទេ ។

សុត្តន្តបិដកេ អង្គគ្រូវគ្គកាយស្ស បព្ពត្តនាគោ

ឯវំ កន្លែ ។ តំ កី មញ្ញេ កង្ខិយ ឥមេ ធម្មា
 កុសលា វា អកុសលា វាតិ ។ អកុសលា កន្លែ ។
 សាវជ្ជា វា អនវជ្ជា វាតិ ។ សាវជ្ជា កន្លែ ។
 វិញ្ញាណហិតា វា វិញ្ញាបសត្តា វាតិ ។ វិញ្ញាណហិតា
 កន្លែ ។ សមត្តា សមាទិដ្ឋា អហិតាយ ទុក្ខាយ
 សំវត្ថន្តំ នោ វា កកមំ វា ឯត្ថ ហោតីតិ ។ សមត្តា
 កន្លែ សមាទិដ្ឋា អហិតាយ ទុក្ខាយ សំវត្ថន្តំ ឯវំ
 នោ ឯត្ថ ហោតីតិ ។ ឥតិ ខោ កង្ខិយ យំ តំ អវេច្ឆម
 ឯត្ថ តុម្កេ កង្ខិយ មា អនុស្សវេន មា បរម្បរាយ មា
 ឥតិកិរាយ មា បិដកសម្មទានេន មា តត្តហេតុ
 មា នយហេតុ មា អាការបរិវតក្កេន មា ទិដ្ឋនិដ្ឋា-
 នក្ខន្ធិយា មា កត្យបតាយ មា សមណោ នោ ករុតិ ។

សុត្តន្តបិដក អង្គគ្រួសារិយ ចក្កគ្រិយា

បពិត្រព្រះអង្គដ៏ចម្រើន មែនហើយ ។ ម្នាលភិក្ខុៈ អ្នកសំគាល់
សេចក្តីនោះដូចម្តេច ធម៌ទាំងនេះ ជាកុសលឬជាអកុសល ។ បពិត្រ
ព្រះអង្គដ៏ចម្រើន ជាអកុសល ។ ប្រកបដោយទោសឬមិនប្រកប
ដោយទោសទេ ។ បពិត្រព្រះអង្គដ៏ចម្រើន ប្រកបដោយទោស ។
វិញ្ញាជនតិះដៀលឬវិញ្ញាជនសរសើរ ។ បពិត្រព្រះអង្គដ៏ចម្រើន វិញ្ញាជន
តិះដៀល ។ ធម៌ទាំងនេះ ដែលបុគ្គលសមាទានឲ្យពេញលេញហើយ
តែងប្រព្រឹត្តទៅ ដើម្បីមិនជាប្រយោជន៍នឹងសេចក្តីទុក្ខ ឬមួយពុំមែនទេ
ឬក៏ក្នុងដំណើរនេះ មានប្រការដូចម្តេចទៅវិញ ។ បពិត្រព្រះអង្គដ៏ចម្រើន
ធម៌ទាំងនេះ ដែលបុគ្គលសមាទានឲ្យពេញលេញហើយ តែងប្រព្រឹត្ត
ទៅ ដើម្បីមិនជាប្រយោជន៍នឹងសេចក្តីទុក្ខ ក្នុងដំណើរនេះ យើងខ្ញុំព្រះ
អង្គយល់យ៉ាងនេះ ។ ម្នាលភិក្ខុៈ យើងបានពោលពាក្យណាដូច្នេះថា
ម្នាលភិក្ខុៈ អ្នកកុំជឿប្រកាន់ដោយការពូតៗគ្នា កុំជឿប្រកាន់ដោយ
ការនិយាយតៗគ្នា កុំជឿប្រកាន់ដោយការភ្ញាក់ផ្អើល កុំជឿប្រកាន់
ដោយការអាឆិកម្រា កុំជឿប្រកាន់ដោយការគួរគ្នាន់ កុំជឿប្រកាន់
ដោយការនឹកស្មាន កុំជឿប្រកាន់ដោយការត្រិះរិះតាមអាការៈ កុំជឿ
ប្រកាន់ដោយការយល់ត្រូវនឹងទិដ្ឋភាពរបស់ខ្លួន កុំជឿប្រកាន់ដោយការជឿ
ចំពោះបុគ្គលដែលគួរជឿ កុំជឿប្រកាន់ថា សមណៈជាគ្រូរបស់យើង ។

បទព្រឹត្តិសាស្ត្រ មហាវិញ្ញាណ បញ្ចមោ

យនា តុម្ហេ កង្ខិយ អត្តនា ។ ជាឈយ្យាជ សមេ
 ធម្មា អកុសលា សមេ ធម្មា សាវជ្ជា សមេ ធម្មា
 វិញ្ញាណាតា សមេ ធម្មា សមត្តា សមាទិញ្ញា អហិតាយ
 ធុត្ថាយ សំរត្តន្តិតិ អថ តុម្ហេ កង្ខិយ បដិហេយ្យាថាតិ
 សតិ យន្តំ វត្ថំ សនមេតំ បដិច្ច វត្ថំ ។ ឯថ តុម្ហេ
 កង្ខិយ មា អនុស្សវេន មា បរម្បរាយ មា សតិកិរាយ
 មា បិដកសម្មនានេន មា តក្កហេតុ មា នយហេតុ
 មា អាការបរិវតក្កេន មា ទិដ្ឋនិដ្ឋានក្ខន្ធិយា មា
 កត្យបតាយ មា សមណោ នោ ករុតិ ។ យនា
 តុម្ហេ កង្ខិយ អត្តនា ។ ជាឈយ្យាជ សមេ ធម្មា
 កុសលា សមេ ធម្មា អនុវិជ្ជា សមេ ធម្មា វិញ្ញាបសត្តា
 សមេ ធម្មា សមត្តា សមាទិញ្ញា ហិតាយ សុខាយ
 សំរត្តន្តិតិ អថ តុម្ហេ កង្ខិយ ឧបសម្ពន្ធ វិហរេយ្យាជ ។

បញ្ចូលបុគ្គលក មហាវគ្គ ទី៥

ម្នាលភិក្ខុយៈ ក្នុងកាលណា អ្នកគប្បីដឹងដោយខ្លួនឯងពិតៗថា ធម៌ទាំងនេះ
 ជាអកុសល ធម៌ទាំងនេះប្រកបដោយទោស ធម៌ទាំងនេះ ដែលវិញ្ញាណ
 តិះដៀល ធម៌ទាំងនេះដែលបុគ្គលសមាទានឲ្យពេញលេញហើយ រមែង
 ប្រព្រឹត្តទៅ ដើម្បីមិនជាប្រយោជន៍នឹងសេចក្តីទុក្ខ ម្នាលភិក្ខុយៈ ក្នុងកាល
 នោះ អ្នកត្រូវលះបង់ចេញ ពាក្យណាដែលគាត់បានពោលទុកហើយ
 ដូច្នេះ ពាក្យដែលគាត់បានពោលទុកហើយនេះ ព្រោះអាស្រ័យនូវហេតុ
 នេះឯង ។ ម្នាលភិក្ខុយៈ អ្នកចូរមក អ្នកកុំជឿប្រកាន់ដោយការពួតៗគ្នា
 កុំជឿប្រកាន់ដោយការនិយាយតៗគ្នា កុំជឿប្រកាន់ដោយការក្លាក់ផ្អើល
 កុំជឿប្រកាន់ដោយការអាងតម្រា កុំជឿប្រកាន់ដោយការគួរគ្នាន់ កុំ
 ជឿប្រកាន់ដោយការនឹកស្មាន កុំជឿប្រកាន់ដោយការត្រិះរិះតាមអាការៈ
 កុំជឿប្រកាន់ដោយការយល់ត្រូវនឹងទិដ្ឋរបស់ខ្លួន កុំជឿប្រកាន់ដោយ
 ការជឿចំពោះបុគ្គលដែលគួរជឿ កុំជឿប្រកាន់ថា សមណៈជាគ្រូរបស់
 យើង ។ ម្នាលភិក្ខុយៈ ក្នុងកាលណា អ្នកគប្បីដឹងដោយខ្លួនឯងពិតៗថា
 ធម៌ទាំងនេះជាអកុសល ធម៌ទាំងនេះមិនប្រកបដោយទោស ធម៌ទាំងនេះ
 ដែលវិញ្ញាណសរសើរ ធម៌ទាំងនេះ ដែលបុគ្គលសមាទានឲ្យពេញលេញ
 ហើយ រមែងប្រព្រឹត្តទៅ ដើម្បីជាប្រយោជន៍នឹងសេចក្តីសុខ ម្នាលភិក្ខុយៈ
 ក្នុងកាលនោះ អ្នកគប្បីសម្រេចសម្រាន្តដោយឥរិយាបថទាំង ៤ ចុះ ។

សុត្តន្តបិដកេ អង្គុត្តរនិកាយស្ស បញ្ចក្កនិបាតោ

តំ តី មញ្ញាជ កង្ខិយ អលោកោ បុរិសស្ស អជ្ឈតំ
 ឧប្បជ្ឈមាដោ ឧប្បជ្ឈតិ ហិតាយ វា អហិតាយ
 វាតិ ។ ហិតាយ កន្តេ ។ អលុទ្ធោ បដាយំ កង្ខិយ
 បុរិសបុគ្គលោ លោកេន អនភិក្ខុតោ អបរិយាទិណ្ណា-
 ចិត្តោ នេវ ចាណំ ហានតិ ន អទិន្នំ អាទិយតិ
 ន បរទារំ កច្ចតិ ន ឥសា កណាតិ បរិបិ វត្តតាយ
 សមាទបេតិ យំស ហោតិ ទីយរត្តំ ហិតាយ
 សុខាយាតិ ។ ឯវំ កន្តេ ។ តំ តី មញ្ញាជ
 កង្ខិយ អនោសោ... អមោហោ... អសារម្ភោ
 បុរិសស្ស អជ្ឈតំ ឧប្បជ្ឈមាដោ ឧប្បជ្ឈតិ ហិតាយ វា
 អហិតាយ វាតិ ។ ហិតាយ កន្តេ ។ អសារម្ភោ បដាយំ
 កង្ខិយ បុរិសបុគ្គលោ សារម្ភេន អនភិក្ខុតោ អបរិយា-
 ទិណ្ណាចិត្តោ នេវ ចាណំ ហានតិ ន អទិន្នំ អាទិយតិ

សុត្តន្តបិដក អង្គត្ថវទិកាយ ចតុត្ថនិបាត

ម្នាលភិក្ខុៈ អ្នកសំគាល់សេចក្តីនោះដូចម្តេច អលោកៈ កាលកើតឡើង
 ខាងក្នុងសន្តានចិត្តរបស់បុរស រមែងកើតឡើង ដើម្បីជាប្រយោជន៍ ឬមិន
 ជាប្រយោជន៍ទេ ។ បពិត្រព្រះអង្គដ៏ចម្រើន ជាប្រយោជន៍មែន ។

ម្នាលភិក្ខុៈ បុរសបុគ្គលនេះ ជាអ្នកមិនលោភ មិនត្រូវលោភៈ គ្រប
 សង្កត់ហើយ មានចិត្តដែលលោភៈមិនរូបរឹតហើយ រមែងមិនសម្លាប់
 សត្វ មិនកាន់យកទ្រព្យដែលគេមិនបានឱ្យ មិនប្រព្រឹត្តខុសក្នុងករិយា
 របស់បុគ្គលដទៃ មិននិយាយកុហក ទាំងបច្ចលបុគ្គលដទៃ ដើម្បីអំពើ
 នោះ ដែលជាហេតុឱ្យប្រព្រឹត្តទៅ ដើម្បីជាប្រយោជន៍ នឹងសេចក្តីសុខ
 អស់កាលជាយូរអង្វែងឬទេ ។ បពិត្រព្រះអង្គដ៏ចម្រើន យ៉ាងនេះមែន ។

ម្នាលភិក្ខុៈ អ្នកសំគាល់សេចក្តីនោះដូចម្តេច អទោសៈ... អមោហៈ...
 សេចក្តីមិនប្រណាំងប្រជែង កាលកើតឡើង ខាងក្នុងសន្តានចិត្តរបស់
 បុរស រមែងកើតឡើង ដើម្បីជាប្រយោជន៍ ឬមិនជាប្រយោជន៍ទេ ។
 បពិត្រព្រះអង្គដ៏ចម្រើន ជាប្រយោជន៍មែន ។ ម្នាលភិក្ខុៈ បុរសបុគ្គល
 នេះ ជាអ្នកមិនមានសេចក្តីប្រណាំងប្រជែង មិនត្រូវសេចក្តីប្រណាំង
 ប្រជែងគ្របសង្កត់ហើយ មានចិត្តដែលសេចក្តីប្រណាំងប្រជែងមិនរូបរឹត
 ហើយ រមែងមិនសម្លាប់សត្វ មិនកាន់យកទ្រព្យដែលគេមិនបានឱ្យ

បុគ្គលបញ្ញាសកេ មហាវិញ្ញា បញ្ចកោ

ន បរទារំ កង្ខតំ ន ឡុសា កណាតិ បរំបិ តត្ថត្ថាយ

សមាធិបេតិ យំស ហោតិ ធីយវន្តំ ហិតាយ

សុខាយ សំវត្ថុតតិ ។ ឯវំ កន្លេ ។ តំ កី មញ្ញាប

កង្ខិយ ឥមេ ធម្មា កុសលា វា អកុសលា

វាតិ ។ កុសលា កន្លេ ។ សាវជ្ជា វា អនវជ្ជា

វាតិ ។ អនវជ្ជា កន្លេ ។ វិញ្ញាបហិតា វា វិញ្ញាបសត្វា

វាតិ ។ វិញ្ញាបសត្វា កន្លេ ។ សមត្តា សមាធិដ្ឋា

ហិតាយ សុខាយ សំវត្ថុតតិ នោ វា កកំ វា

ឯត្ថ ហោតិ ។ សមត្តា កន្លេ សមាធិដ្ឋា

ហិតាយ សុខាយ សំវត្ថុតតិ ឯវំ នោ ឯត្ថ ហោតិ ។

បញ្ចូលបណ្ណសក មហាវិគ្គ ទី ៥

មិនប្រព្រឹត្តខុស ក្នុងកិរិយាបស់បុគ្គលដទៃ មិននិយាយកុហក ទាំង
 បបួលបុគ្គលដទៃ ដើម្បីអំពើនោះ ដែលជាហេតុឲ្យប្រព្រឹត្តទៅ ដើម្បី
 ជាប្រយោជន៍នឹងសេចក្តីសុខ អស់កាលជាយូរអង្វែង ។ បព៌ត្រ
 ព្រះអង្គដ៏ចម្រើន យ៉ាងនេះមែន ។ ម្នាលភិក្ខុៗ អ្នកសំគាល់
 សេចក្តីនេះដូចម្តេច ធម៌ទាំងនេះជាកុសល ឬជាអកុសល ។ បព៌ត្រ
 ព្រះអង្គដ៏ចម្រើន ធម៌ទាំងនេះជាកុសល ។ ប្រកបដោយទោស
 ឬមិនប្រកបដោយទោសទេ ។ បព៌ត្រព្រះអង្គដ៏ចម្រើន មិនប្រកប
 ដោយទោសទេ ។ វិញ្ញាជនតិះដៀលឬវិញ្ញាជនសរសើរ ។ បព៌ត្រ
 ព្រះអង្គដ៏ចម្រើន វិញ្ញាជនសរសើរ ។ ធម៌ទាំងឡាយ ដែលបុគ្គល
 សមាទានឲ្យពេញលេញហើយ តែងប្រព្រឹត្តទៅ ដើម្បីជាប្រយោជន៍
 នឹងសេចក្តីសុខឬមិនមែនទេ ឬមួយក្នុងដំណើរនោះ មានប្រការដូចម្តេច
 ទៅវិញ ។ បព៌ត្រព្រះអង្គដ៏ចម្រើន ធម៌ទាំងនេះ ដែលបុគ្គល
 សមាទានឲ្យពេញលេញហើយ តែងប្រព្រឹត្តទៅ ដើម្បីជាប្រយោជន៍
 នឹងសេចក្តីសុខ ក្នុងដំណើរនោះ យើងខ្ញុំព្រះអង្គយល់យ៉ាងនេះ ។

សុត្តន្តបិដកេ អង្គត្រៃវិកាយស្ស ចតុក្កនិបាតោ

ឥត ទោ កង្ខ័យ យំ តំ អរោច្យម្ហ ឯត្ថំ តុម្ហេ
 កង្ខ័យ មា អនុស្សវេន មា បរម្មរាយ មា ឥតិកិរាយ
 មា បិដកសម្មទាននេន មា តត្តហេតុ មា នយហេតុ
 មា អាការបរិតក្កេន មា ទិដ្ឋនិដ្ឋានក្ខន្ធយា
 មា កល្យបតាយ មា សមណោ នោ ករុតិ ។
 យេនា តុម្ហេ កង្ខ័យ អត្តនា វ ជានេយ្យេន ឥមេ
 ធម្មា តុសលា ឥមេ ធម្មា អនវជ្ជា ឥមេ ធម្មា
 វិហាបសត្តា ឥមេ ធម្មា សមត្តា សមាទិដ្ឋា វិហាយ
 សុខាយ សំវត្ថន្តិតិ អថ តុម្ហេ កង្ខ័យ ឧបសម្ព័ជ្ជ
 វិហរេយ្យថាតិ ឥតិ យន្តំ វុត្ថំ ឥនេមេតំ បដិច្ច
 វុត្ថំ ។ យេ ទោ តេ កង្ខ័យ លោកេ សន្តោ
 សប្បវិសា តេ សាវកំ ឯវំ សមាទបេតិ ឯហិ ត្ថំ
 អម្ពោ បុរិស លោកំ វិនេយ្យ វិនេយ្យ វិហារហិ

សុត្តន្តបិដក អង្គត្ថវគ្គិយ ចតុក្កជ្ជណ្ឌ

ម្នាលភិក្ខុយៈ យើងបានពោលពាក្យណាដូច្នេះថា ម្នាលភិក្ខុយៈ
 ក្នុងដំណើរនេះ អ្នកកុំជឿប្រកាន់ដោយការត្អូតៗគ្នា កុំជឿប្រកាន់ដោយ
 ការនិយាយតៗគ្នា កុំជឿប្រកាន់ដោយការភ្ញាក់ផ្អើល កុំជឿប្រកាន់
 ដោយការអាងតម្រា កុំជឿប្រកាន់ដោយការគ្រេងគ្នាន់ កុំជឿប្រកាន់
 ដោយការនឹកស្មាន កុំជឿប្រកាន់ដោយការត្រិះរិះតាមអាការៈ កុំជឿ
 ប្រកាន់ដោយការយល់ត្រូវនឹងទិដ្ឋិរបស់ខ្លួន កុំជឿប្រកាន់ដោយការ
 ជឿចំពោះបុគ្គលដែលគួរជឿ កុំជឿប្រកាន់ថា សមណៈជាគ្រូរបស់
 យើង ។ ម្នាលភិក្ខុយៈ ក្នុងកាលណា អ្នកត្រូវដឹងដោយខ្លួនឯងពិតៗថា
 ធម៌ទាំងនេះជាកុសល ធម៌ទាំងនេះ មិនប្រកបដោយទោស ធម៌ទាំង
 នេះ ដែលវិញ្ញាណជនសរសើរ ធម៌ទាំងនេះ ដែលបុគ្គលសមាទានឲ្យ
 ពេញលេញហើយ វេមន៍ប្រព្រឹត្តទៅ ដើម្បីជាប្រយោជន៍នឹងសេចក្តីសុខ
 ម្នាលភិក្ខុយៈ អ្នកគប្បីចូលទៅសម្រេចសម្រាន្ត ក្នុងកាលនោះចុះ
 ពាក្យណា ដែលតថាគតពោលទុកហើយ ដូច្នេះ ពាក្យដែលតថាគត
 ពោលហើយនេះ ព្រោះអាស្រ័យសេចក្តីនេះឯង ។ ម្នាលភិក្ខុយៈ
 សប្បុរសទាំងឡាយណា ដែលជាអ្នកស្ងប់រម្ងាប់ក្នុងលោក សប្បុរស
 ទាំងនោះ តែងបបួលសាវ័កយ៉ាងនោះថា ម្នាលបុរសដ៏ចម្រើន អ្នកចូរមក
 នេះ អ្នកចូរបន្ទោបង់ កំចាត់បង់នូវលោភៈ ហើយសម្រេចសម្រាន្ត

លោកំ វិនិច្ឆ័យ វិនិច្ឆ័យ វិហារន្តោ ន លោកជំ កក្ក្ខំ
 កក្កិស្សសិ កាយេន វាចាយ មនសា នោសំ
 វិនិច្ឆ័យ វិនិច្ឆ័យ វិហារហិ នោសំ វិនិច្ឆ័យ វិនិច្ឆ័យ
 វិហារន្តោ ន នោសជំ កក្ក្ខំ កក្កិស្សសិ កាយេន
 វាចាយ មនសា មោហំ វិនិច្ឆ័យ វិនិច្ឆ័យ វិហារហិ
 មោហំ វិនិច្ឆ័យ វិនិច្ឆ័យ វិហារន្តោ ន មោហជំ កក្ក្ខំ
 កក្កិស្សសិ កាយេន វាចាយ មនសា សារម្ពំ វិនិច្ឆ័យ
 វិនិច្ឆ័យ វិហារហិ សារម្ពំ វិនិច្ឆ័យ វិនិច្ឆ័យ វិហារន្តោ ន
 សារម្ពជំ កក្ក្ខំ កក្កិស្សសិ កាយេន វាចាយ មន-
 សាតិ ។ ឯវំ វុត្តេ កក្កិយោ លីច្ឆិកំ កក្កិវុត្តំ ឯតទកោច
 អភិក្កន្តំ កក្កេ ។ បេ ។ ឧបាសកំ មំ កក្កេ កក្កា
 ជារតុ អដ្ឋតក្កេ ចាលុបេតំ សារណំ កក្កិវុត្តំ ។ អបិទុ
 តាហំ កក្កិយ ឯវំ អវចំ ឯហំ មេ ត្វំ កក្កិយ
 សារកោ ហោហិ អហំ តេ សត្វា កក្កិស្សមីតិ ។

បុគ្គលល្អាសក មហាវិទ្យា ទី ៥

កាលអ្នកបន្ទោបង់ កំចាត់បង់នូវលោកៈបានហើយនឹងមិនធ្វើកម្ម ដែល
 កើតអំពីលោកៈ ដោយកាយវាចាចិត្តឡើយ ចូរអ្នកបន្ទោបង់ កំចាត់បង់
 នូវទោសៈ ហើយសម្រេចសម្រាន្តនៅ កាលអ្នកបន្ទោបង់ កំចាត់បង់
 នូវទោស ហើយនឹងមិនធ្វើកម្ម ដែលកើតអំពីទោសៈ ដោយកាយវាចា
 ចិត្តឡើយ ចូរអ្នកបន្ទោបង់ កំចាត់បង់នូវមោហៈហើយសម្រេចសម្រាន្ត
 នៅ កាលបើអ្នកបន្ទោបង់ កំចាត់បង់នូវមោហៈហើយនឹងមិនធ្វើកម្ម
 ដែលកើតអំពីមោហៈ ដោយកាយវាចាចិត្តឡើយ អ្នកចូរបន្ទោបង់
 កំចាត់បង់នូវសេចក្តីប្រណាំងប្រជែង ហើយសម្រេចសម្រាន្តនៅ កាល
 អ្នកបន្ទោបង់ កំចាត់បង់នូវសេចក្តីប្រណាំងប្រជែងហើយនឹងមិនធ្វើកម្ម
 ដែលកើតអំពីសេចក្តីប្រណាំងប្រជែង ដោយកាយវាចាចិត្តឡើយ ។
 កាលដែលព្រះដ៏មានព្រះភាគ ទ្រង់ត្រាស់យ៉ាងនេះហើយ ស្តេច
 ភទ្ទិយលិច្ឆវី ក្រាបទូលពាក្យនេះនឹងព្រះដ៏មានព្រះភាគថា បពិត្រព្រះ
 អង្គជីចំរើន ពីពោះណាស់ ។ បេ ។ បពិត្រព្រះអង្គជីចំរើន សូមព្រះ
 ដ៏មានព្រះភាគ ទ្រង់ចាំទុកនូវខ្ញុំព្រះអង្គថា ជាឧបាសកដល់នូវសរណៈ
 ស្មើដោយជីវិត ចាប់ដើមតាំងអំពីថ្ងៃនេះទៅ ។ ម្ចាស់ភទ្ទិយៈ តថាគត
 បានពោលយ៉ាងនេះ ដល់អ្នកថា ម្ចាស់ភទ្ទិយៈ អ្នកចូរបូលមក អ្នកចូរ
 ជាសាវករបស់តថាគតចុះ តថាគតនឹងជាគ្រូរបស់អ្នកដូច្នេះខ្លះដែរឬ ។

សុត្តន្តបិដកេ អង្គព្រះនិកាយស្ស ចតុត្ថសំបាតោ

នោហេតំ កន្លេ ។ ឯវំវាទី ខោ មំ កង្កិយ ឯវមត្តាយំ

ឯកេ សមណាព្រាហ្មណា អសតា តុច្ឆា មុសា

អក្ខតេន អត្តាចិក្ខុន្តំ មាយាវី សមណោ តោតមោ

អាវុត្តនិមាយំ ជាតាតិ យាយ អញ្ញាត្តិយានំ សាវកេ

អាវុត្តតិ ។ កង្កិកា កន្លេ អាវុត្តនិមាយា កល្យាណំ

កន្លេ អាវុត្តនិមាយា ។ ចំយា មេ កន្លេ ញាតិសាលោ-

ហិតា វមាយ អាវុត្តនិយា អាវុត្តយ្យំ ចំយានំ មេ អស្ស

ញាតិសាលោហិតានំ ជីយរត្តំ ហិតាយ សុខាយ ។

សព្វេ ចេចិ កន្លេ ខត្តិយា វមាយ អាវុត្តនិយា អាវុត្តយ្យំ

សព្វេសម្មាសម្ពុ ខត្តិយានំ ជីយរត្តំ ហិតាយ សុខាយ ។

សុត្តន្តបិដក អង្គឧបសម្ព័ន្ធ ចតុត្ថកថា

មិនមែនដូច្នោះទេព្រះអង្គ ។ ម្នាលភិក្ខុៈ សមណៈនឹងព្រាហ្មណ៍ពួក
 មួយ ពោលពាក្យបង្កាច់តថាគត ដែលជាអ្នកមានវារៈយ៉ាងនេះ បាន
 ពោលទុកយ៉ាងនេះ ដោយពាក្យមិនត្រឹមត្រូវ ជាពាក្យទេ ជាពាក្យកុហក
 ជាពាក្យមិនមែនថា ព្រះសមណគោតម ជាអ្នកមានកិច្ចកល ចេះនូវ
 កិច្ចកលជាគ្រឿងបោកប្រាស តែងបោកប្រាសពួកសាវ័ករបស់អន្យតិរិយ
 ទាំងឡាយ ។ បពិត្រព្រះអង្គដ៏ចម្រើន កិច្ចកលជាគ្រឿងបោកប្រាស
 ជាកិច្ចកលដ៏ប្រសើរ បពិត្រព្រះអង្គដ៏ចម្រើន កិច្ចកលជាគ្រឿងបោក
 ប្រាស (នេះ) ជាកិច្ចដ៏ល្អ ។ បពិត្រព្រះអង្គដ៏ចម្រើន ពួកញាតិនឹង
 សាលាហិតជាទីស្រឡាញ់របស់ខ្ញុំព្រះអង្គ ត្រូវបានបោក ដោយកល
 ជាគ្រឿងបោកប្រាសនេះ (អំពើនោះ) មុខជាប្រព្រឹត្តទៅ ដើម្បីជា
 ប្រយោជន៍ នឹងសេចក្តីសុខ ដល់ពួកញាតិនឹងសាលាហិត ដែលជា
 ទីស្រឡាញ់របស់ខ្ញុំព្រះអង្គ អស់កាលជាយូរអង្វែង ។ បពិត្រព្រះអង្គ
 ដ៏ចម្រើន ប្រសិនបើក្សត្រិយ៍ទាំងពួង ត្រូវបានបោក ដោយកលជាគ្រឿង
 បោកប្រាសនេះ (អំពើនោះ) មុខជាប្រព្រឹត្តទៅ ដើម្បីជាប្រយោជន៍
 នឹងសេចក្តីសុខ ដល់ពួកក្សត្រិយ៍ទាំងពួង អស់កាលជាយូរអង្វែង ។

សព្វេ ចេចិ កន្តេ ព្រាហ្មណា... វេស្សា... សុទ្ធា
 ឥមាយ អាវុត្តនិយា អាវុត្តយ្យំ សព្វេសម្មិស្ស សុទ្ធានំ
 ធីយរត្តំ ហិតាយ សុខាយាតិ ។ ឯវមេតំ កន្តិយ
 ឯវមេតំ កន្តិយ ។ សព្វេ ចេចិ កន្តិយ ខត្តិយា
 អាវុត្តយ្យំ អកុសលធម្មប្បហានាយ កុសលធម្មប-
 សម្មទាយ សព្វេសម្មិស្ស ខត្តិយានំ ធីយរត្តំ ហិតាយ
 សុខាយ ។ សព្វេ ចេចិ កន្តិយ ព្រាហ្មណា...
 វេស្សា... សុទ្ធា អាវុត្តយ្យំ អកុសលធម្មប្បហានាយ
 កុសលធម្មបសម្មទាយ សព្វេសម្មិស្ស សុទ្ធានំ
 ធីយរត្តំ ហិតាយ សុខាយ ។ សទេវកោ ចេចិ
 កន្តិយ លោកោ សមារកោ សព្វេត្រាហ្មណោ សស្ស-
 មណព្រាហ្មណំ បដា សទេវមនុស្សោ អាវុត្តយ្យំ
 អកុសលធម្មប្បហានាយ កុសលធម្មបសម្មទាយ

បុគ្គលបណ្ណាល័យ មហាវិថ្ត ទី ៥

បពិត្រព្រះអង្គដ៏ចម្រើន ប្រសិនបើពួកព្រាហ្មណ៍ទាំងពួង .. ពួកវេស្សៈ...

ពួកសុទ្ធៈ ត្រូវចាញ់បោក ដោយកលជាគ្រឿងបោកប្រាសនេះ (អំពើនោះ) មុខជាប្រព្រឹត្តទៅ ដើម្បីជាប្រយោជន៍ នឹងសេចក្តីសុខ

ដល់ពួកសុទ្ធៈទាំងពួង អស់កាលជាយូរអង្វែង ។ ម្នាលភិក្ខុយៈ ពាក្យ⁺នុ៎ះពិតយ៉ាងនេះមែន ម្នាលភិក្ខុយៈ ពាក្យ⁺នុ៎ះពិតយ៉ាងនេះមែន ។

ម្នាលភិក្ខុយៈ ប្រសិនបើក្សត្រិយ៍ទាំងពួង ត្រូវចាញ់បោក ដើម្បីឲ្យលះបង់ អកុសលធម៌ នឹងបំពេញកុសលធម៌ (អំពើនោះ) មុខជាប្រព្រឹត្តទៅ

ដើម្បីជាប្រយោជន៍នឹងសេចក្តីសុខ ដល់ពួកក្សត្រិយ៍ទាំងពួង អស់កាល ជាយូរអង្វែង ។ ម្នាលភិក្ខុយៈ ប្រសិនបើពួកព្រាហ្មណ៍ទាំងពួង... ពួក

វេស្សៈ... ពួកសុទ្ធៈត្រូវចាញ់បោក ដើម្បីឲ្យលះបង់នូវអកុសលធម៌ នឹង បំពេញកុសលធម៌ (អំពើនោះ) មុខជាប្រព្រឹត្តទៅ ដើម្បីជាប្រយោជន៍

នឹងសេចក្តីសុខ ដល់ពួកសុទ្ធៈទាំងពួង អស់កាលជាយូរអង្វែង ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ប្រសិនបើសត្វលោក ព្រមទាំងទេវលោក

មារលោក ព្រហ្មលោក នឹងពពួកសត្វ ព្រមទាំងសមណព្រាហ្មណ៍ ទាំងមនុស្ស ជាសម្មតិទេព នឹងមនុស្សដ៏សេស ត្រូវចាញ់បោក

ដើម្បីឲ្យលះបង់នូវអកុសលធម៌ នឹងបំពេញកុសលធម៌ (អំពើនោះ)

សត្តន្តបិដកេ អង្គន្តរនិកាយស្ស បព្ពត្តនិពាតោ

សនេវកស្ស លោកស្ស សមារកស្ស សត្រាញ្ញកស្ស
 សស្សមណាត្រាញ្ញនិយា បដាយ សនេវមនុស្សាយ
 ទីយរត្តំ ហិតាយ សុខាយ ។ ឥមេ ចេចិ កន្ទិយ
 មហាសាលា ឥមាយ អាវុដ្ឋនិយា អាវុដ្ឋយ្យំ អកុស-
 លធម្មប្បហានាយ កុសលធម្មបសម្បទាយ ឥមេ-
 សម្មិស្ស មហាសាលាទំ ទីយរត្តំ ហិតាយ សុខាយ
 សចេ ចេតេយ្យំ កោ បន វាទោ មនុស្សក្ខតស្សាតិ ។

(២២) ឯកំ សមយំ អាយស្មា អានន្តោ
 កោឡិយេសុ វិហារតិ សាប្បកំ នាម កោឡិយាទំ
 និគមោ ។ អថទោ សម្ពហុលា សាប្បតិយា
 កោឡិយបុត្តា យេនាយស្មា អានន្តោ តេនុបសង្ក-
 មីសុ ឧបសង្កមិត្វា អាយស្មន្តំ អានន្តំ អភិវាទេត្វា
 ឯកមន្តំ និសីទីសុ ។ ឯកមន្តំ និសីន្តេ ទោ សាប្ប-
 តិយេ កោឡិយបុត្តេ អាយស្មា អានន្តោ ឯតទវោច

សុត្តន្តបិដក អង្គព្រាហ្មណ៍ បញ្ចកុសិណ្ឌ

មុខជាប្រព្រឹត្តទៅ ដើម្បីជាប្រយោជន៍នឹងសេចក្តីសុខ ដល់សត្វលោក
 ព្រមទាំងទេវលោក មារលោក ព្រហ្មលោក ដល់ពពួកសត្វ ព្រម
 ទាំងសមណព្រាហ្មណ៍ ទាំងមនុស្ស ជាសម្មតិទេពនឹងមនុស្សដែរស
 អស់កាលជាយូរអង្វែង ។ ម្នាលភិក្ខុៈ ប្រសិនបើ ដើមសាលត្រីក្សធំៗ
 ទាំងនេះ ត្រូវបានបោកប្រាស ដោយកលជាគ្រឿងបោកប្រាសនេះ
 ដើម្បីឲ្យលះបង់នូវអកុសលធម៌ នឹងបំពេញកុសលធម៌ (អំពីនោះ)
 មុខជាប្រព្រឹត្តទៅ ដើម្បីជាប្រយោជន៍នឹងសេចក្តីសុខ ដល់ពួកដើម
 សាលត្រីក្សធំៗ ទាំងនេះ អស់កាលជាយូរអង្វែង ប្រសិនបើ ដើម
 សាលត្រីក្សទាំងនោះ ចេះត្រិះរិះ នឹងបាច់និយាយទៅថ្វី ដល់សត្វ
 ដែលជាមនុស្ស ។

(២២) សម្មយម្ហយ ព្រះអានន្ទដ៏មានអាយុ គង់នៅក្នុងនិគម
 ឈ្មោះសាបុគ្គ របស់ពួកកោឡិយជន ក្នុងដែនកោឡិយៈ ។ ត្រាពោះឯង
 ពួកកោឡិយបុត្ត អ្នកសាបុគ្គនិគមជាច្រើន ចូលទៅរកព្រះអានន្ទដ៏មាន
 អាយុ លុះចូលទៅដល់ហើយ ថ្វាយបង្គំព្រះអានន្ទដ៏មានអាយុ ហើយ
 អង្គុយក្នុងទីសមគួរ ។ លុះពួកកោឡិយបុត្ត អ្នកសាបុគ្គនិគម អង្គុយ
 ក្នុងទីសមគួរហើយ ទើបព្រះអានន្ទដ៏មានអាយុ បានពោលពាក្យនេះថា

ចត្តារីមាណំ ព្យក្សបដ្ឋា ចារិសុទ្ធិប្បធានិយង្គំនិ តេន
 ភក្កតា ជានតា បស្សតា អរហតា សម្មាសម្ពុទ្ធន
 សម្មទក្ខាតានិ សតានំ វិសុទ្ធិយា សោកបរិទេ-
 វានំ សមតិក្កមាយ ទុក្ខនោមនស្សានំ អត្ថង្គមាយ
 ញាយស្ស អធិកមាយ និព្វានស្ស សង្ខិក្ខិយាយ ។
 កតមាណំ ចត្តារិ ។ សីលចារិសុទ្ធិប្បធានិយង្គំ ចិត្តចារិ-
 សុទ្ធិប្បធានិយង្គំ និដ្ឋិចារិសុទ្ធិប្បធានិយង្គំ វិមុត្តិ-
 ចារិសុទ្ធិប្បធានិយង្គំ ។ កតមញ្ច ព្យក្សបដ្ឋា
 សីលចារិសុទ្ធិប្បធានិយង្គំ ។ ឥធិ ព្យក្សបដ្ឋា ភិក្ខុ
 សីលវា ហោតិ ។ បេ ។ សមាធាយ សិក្ខតិ
 សិក្ខាបទេសុ អយំ វុច្ចតិ ព្យក្សបដ្ឋា សីលចារិសុទ្ធិ
 ឥតិ ឯវុច្ចំ សីលចារិសុទ្ធិ អបរិប្បវំ វា បរិប្បវស្សាមិ
 បរិប្បវំ វា តត្ថ តត្ថ បញ្ញាយ អនុគហេស្សាមីតិ ។

បញ្ចូលបណ្ណាល័យ មហាវិទ្យាល័យ ទី ៥

ម្ចាស់អ្នកព្យាបាលជំងឺឡាយ អង្គនៃសេចក្តីព្យាយាម ដើម្បីសេចក្តី
 បរិសុទ្ធនេះ មាន៤ ដែលព្រះដ៏មានព្រះភាគ ជាអហេតុសម្មាសមុទ្ធអង្គ
 នោះ ទ្រង់ជាបច្ច្រាស ឃើញច្បាស់ បានត្រាស់ទុកហើយដោយល្អ
 ដើម្បីសេចក្តីបរិសុទ្ធដល់ពួកសត្វ ដើម្បីប្រព្រឹត្តកន្លងនូវសេចក្តីសោក
 នឹងសេចក្តីខ្សឹកខ្សួល ដើម្បីអស់ទៅនៃទុក្ខ នឹងទោមនស្ស ដើម្បីត្រាស់
 ដឹងនូវញោយធម៌ ដើម្បីធ្វើឲ្យដាក់ច្បាស់នូវព្រះនិព្វាន ។ អង្គនៃសេចក្តី
 ព្យាយាម ដើម្បីសេចក្តីបរិសុទ្ធមាន៤ តើដូចម្តេច ។ គឺអង្គនៃសេចក្តី
 ព្យាយាម ដើម្បីសេចក្តីបរិសុទ្ធនៃសីល ១ អង្គនៃសេចក្តីព្យាយាម
 ដើម្បីសេចក្តីបរិសុទ្ធនៃចិត្ត ១ អង្គនៃសេចក្តីព្យាយាម ដើម្បីសេចក្តី
 បរិសុទ្ធនៃទិដ្ឋិ ១ អង្គនៃសេចក្តីព្យាយាម ដើម្បីសេចក្តីបរិសុទ្ធនៃវិមុត្តិ ១ ។
 ម្ចាស់អ្នកព្យាបាលជំងឺឡាយ អង្គនៃសេចក្តីព្យាយាម ដើម្បីសេចក្តី
 បរិសុទ្ធនៃសីល តើដូចម្តេច ។ ម្ចាស់អ្នកព្យាបាលជំងឺឡាយ កុំភ័យ
 សាសនានេះ ជាអ្នកមានសីល ។ បេ ។ បានសមាទាន សិក្សា
 ក្នុងសិក្ខាបទទាំងឡាយថា អាត្មាអញ នឹងធ្វើសីលបរិសុទ្ធ មានសភាព
 យ៉ាងនេះ ដែលមិនទាន់ពេញលេញឲ្យពេញលេញក្តី នឹងអនុគ្រោះនូវ
 សីលបរិសុទ្ធ ដែលពេញលេញហើយ ក្នុងទីនោះ ។ ដោយបញ្ញាក្តី
 ម្ចាស់ពួកអ្នកព្យាបាលជំងឺ នេះឈ្មោះថា សេចក្តីបរិសុទ្ធនៃសីល ។

សុត្តន្តបិដកេ អនុត្តរនិកាយស្ស ចក្កវគ្គនិដាយោ

យោ ឥត្ត ឆន្ទោ ច វាយាមោ ច ឧស្សាហោ ច
 ឧស្សោឡិញ្ញំ ច អប្បជិវាលី ច សតិ ច សម្មជញ្ញញ្ច
 ឥទំ វុច្ចតិ ព្យក្សបដ្ឋា សីលចារិសុទ្ធិប្បធានិយង្គំ ។
 កតមញ្ច ព្យក្សបដ្ឋា ចិត្តចារិសុទ្ធិប្បធានិយង្គំ ។
 ឥធិ ព្យក្សបដ្ឋា ភិក្ខុ វិវិច្ឆេវ កាមេហំ ។ បេ ។
 ចតុត្ថំ ឈានំ ឧបសម្ពជ្ឈ វិហារតិ អយំ វុច្ចតិ
 ព្យក្សបដ្ឋា ចិត្តចារិសុទ្ធិ ឥតិ ឯវុច្ចំ ចិត្តចារិសុទ្ធិ
 អបរិប្បំ វា បរិប្បវេស្សាមិ បរិប្បំ វា ឥត្ត ឥត្ត បញ្ញាយ
 អនុត្តហោស្សាមីតិ ។ យោ ឥត្ត ឆន្ទោ ច វាយាមោ
 ច ឧស្សាហោ ច ឧស្សោឡិញ្ញំ ច អប្បជិវាលី
 ច សតិ ច សម្មជញ្ញញ្ច ឥទំ វុច្ចតិ ព្យក្សបដ្ឋា
 ចិត្តចារិសុទ្ធិប្បធានិយង្គំ ។ កតមញ្ច ព្យក្សបដ្ឋា
 ចិត្តចារិសុទ្ធិប្បធានិយង្គំ ។ ឥធិ ព្យក្សបដ្ឋា ភិក្ខុ
 ឥទំ ឱក្ខន្ធិ យថាក្ខតំ បដាធាតិ ។ បេ ។

សុត្តន្តបិដក អង្គទូរនិកាយ ចតុត្ថកិច្ច

សេចក្តីគាប់ចិត្តក្តី សេចក្តីព្យាយាមក្តី សេចក្តីសង្វាតក្តី សេចក្តី
 ខ្លាចក្តី សេចក្តីមិនរញ្ជ្រាញក្តី សតិក្តី សម្បជញ្ញៈក្តីឯណា ដែលមាន
 ក្នុងការអនុគ្រោះនោះ ម្នាលពួកអ្នកព្យាគ្យបដ្ឋៈ នេះឈ្មោះថាជាអង្គ
 នៃសេចក្តីព្យាយាម ដើម្បីសេចក្តីបរិសុទ្ធនៃសីល ។ ម្នាលពួកអ្នក
 ព្យាគ្យបដ្ឋៈ ចុះអង្គនៃសេចក្តីព្យាយាម ដើម្បីសេចក្តីបរិសុទ្ធនៃចិត្ត តើ
 ដូចម្តេច ។ ម្នាលពួកអ្នកព្យាគ្យបដ្ឋៈ ភិក្ខុក្នុងសាសនានេះ ស្ងាត់ចាក
 កាមទាំងឡាយ ។ បេ ។ ចូលកាន់ចិត្តត្រជាក់ សម្រេចសម្រាន្តនៅដោយ
 គិតថា ធាតុអញ នឹងធ្វើចិត្តបរិសុទ្ធ មានសភាពយ៉ាងនេះដែលមិនទាន់
 ពេញលេញ ឲ្យពេញលេញឡើងក្តី នឹងអនុគ្រោះនូវចិត្តបរិសុទ្ធ ដែល
 ពេញលេញហើយ ក្នុងទីនោះ។ ដោយបញ្ញាក្តី ម្នាលពួកអ្នកព្យាគ្យបដ្ឋៈ
 នេះឈ្មោះថា សេចក្តីបរិសុទ្ធនៃចិត្ត ។ សេចក្តីគាប់ចិត្តក្តី សេចក្តីព្យា-
 យាមក្តី សេចក្តីសង្វាតក្តី សេចក្តីខ្លាចក្តី សេចក្តីមិនរញ្ជ្រាញក្តី សតិក្តី
 សម្បជញ្ញៈក្តីឯណា ដែលមានក្នុងការអនុគ្រោះនោះ ម្នាលពួកអ្នក
 ព្យាគ្យបដ្ឋៈ នេះឈ្មោះថាជាអង្គនៃសេចក្តីព្យាយាម ដើម្បីសេចក្តី
 បរិសុទ្ធនៃចិត្ត ។ ម្នាលពួកអ្នកព្យាគ្យបដ្ឋៈ ចុះអង្គនៃសេចក្តីព្យាយាម
 ដើម្បីសេចក្តីបរិសុទ្ធនៃទិដ្ឋិ តើដូចម្តេច ។ ម្នាលពួកអ្នកព្យាគ្យបដ្ឋៈ
 ភិក្ខុក្នុងសាសនានេះ ដឹងច្បាស់តាមសេចក្តីពិតថា នេះជាទុក្ខ ។ បេ ។

ចក្កបញ្ញាសកេ មហាវិញ្ញោ បញ្ចមោ

អយំ នុត្តរិកោ ធាតុនិបដិបទានតិ យថាភ្នំ បដានតិ
 អយំ វុច្ឆតិ ព្យក្សបដ្ឋា ទិដ្ឋិចារិសុទ្ធិ ឥតិ ឯវុច្ឆ
 ទិដ្ឋិចារិសុទ្ធិ អបរិប្បំ វា បរិប្បវេស្សមិ បរិប្បំ
 វា តត្ថ តត្ថ បញ្ញាយ អនុគ្គហេស្សមីតិ ។
 យោ តត្ថ ធម្មោ ច វាយាមោ ច ឧស្សហោ
 ច ឧស្សឡិច្ច ច អប្បដិវាលី ច សតិ ច
 សម្មជញ្ញញ្ច ឥទំ វុច្ឆតិ ព្យក្សបដ្ឋា ទិដ្ឋិចារិសុទ្ធិប្ប-
 ធានិយង្គំ ។ កតមញ្ច ព្យក្សបដ្ឋា វិមុត្តិចា-
 រិសុទ្ធិប្បធានិយង្គំ ។ ស ខោ សោ ព្យក្សបដ្ឋា
 អរិយសារកោ ឥមិនា ច សីលចារិសុទ្ធិប្បធានិយង្គន
 សមញ្ញកតោ ឥមិនា ច ចិត្តចារិសុទ្ធិប្បធានិយង្គន
 សមញ្ញកតោ ឥមិនា ច ទិដ្ឋិចារិសុទ្ធិប្បធានិយង្គន
 សមញ្ញកតោ វជជីយេសុ ធម្មេសុ ចិត្តំ វិវាជេតិ
 វិហោចជីយេសុ ធម្មេសុ ចិត្តំ វិមោចេតិ ។
 សោ វជជីយេសុ ធម្មេសុ ចិត្តំ វិវាជេត្វា

ចក្ខុវិស័យសក មហាវគ្គ ទី ៥

ដឹងច្បាស់តាមសេចក្តីពិតថា នេះជាទុក្ខនិរោធតាមនិបដិបទា ដោយ
 ត្រិះរិះដូច្នេះថា អាត្មាអញ នឹងធ្វើទិដ្ឋបារិសុទ្ធិ មានសភាពយ៉ាងនេះដែល
 មិនទាន់ពេញលេញ ឲ្យពេញលេញក្តី នឹងជួយអនុគ្រោះនូវទិដ្ឋបារិសុទ្ធិ
 ដែលពេញលេញហើយ ក្នុងទីនោះៗ ដោយបញ្ញាក្តី ម្នាលពួកអ្នក
 ព្យាគ្យបដ្ឋៈ នេះឈ្មោះថាសេចក្តីបរិសុទ្ធិនៃទិដ្ឋិ ។ សេចក្តីគាប់ចិត្ត
 សេចក្តីព្យាយាមក្តី សេចក្តីសង្ឃឹមក្តី សេចក្តីខ្សោចក្តី សេចក្តីមិនព្រា
 ក្តី សតិក្តី សម្បជញ្ញៈក្តីឯណា ដែលមាននៅក្នុងអនុគ្រោះនោះ
 ម្នាលពួកអ្នកព្យាគ្យបដ្ឋៈ នេះឈ្មោះថាជាអង្គនៃសេចក្តីព្យាយាម ដើម្បី
 សេចក្តីបរិសុទ្ធិនៃទិដ្ឋិ ។ ម្នាលពួកអ្នកព្យាគ្យបដ្ឋៈ ចុះអង្គនៃសេចក្តី
 ព្យាយាម ដើម្បីសេចក្តីបរិសុទ្ធិនៃវិមុត្តិ តើដូចម្តេច ។ ម្នាលពួក
 អ្នកព្យាគ្យបដ្ឋៈ អរិយសាវកនោះ ប្រកបដោយអង្គនៃសេចក្តីព្យាយាម
 ដើម្បីសេចក្តីបរិសុទ្ធិនៃសីលនេះផង ប្រកបដោយអង្គនៃសេចក្តីព្យាយាម
 ដើម្បីសេចក្តីបរិសុទ្ធិនៃចិត្តនេះផង ប្រកបដោយអង្គនៃសេចក្តីព្យាយាម
 ដើម្បីសេចក្តីបរិសុទ្ធិនៃទិដ្ឋិនេះផង ទើបធ្វើចិត្តឲ្យឡើយណាយ ក្នុង
 ធម៌ទាំងឡាយ ដែលជាទីតាំងនៃតម្រិក ធ្វើចិត្តឲ្យផុតស្រឡះ ក្នុងធម៌
 ទាំងឡាយ ដែលគួរឲ្យរួចផុតស្រឡះ ។ លុះអរិយសាវកនោះ ធ្វើចិត្ត
 ឲ្យឡើយណាយ ក្នុងធម៌ទាំងឡាយ ដែលជាទីតាំងនៃតម្រិកហើយ

សុត្តន្តបិដកេ អង្គក្កន្តនិកាយស្ស ចក្កន្តនិកាយោ

វិមោចនីយេសុ ធម្មេសុ ចិត្តំ វិមោចនា សម្មាវិមុត្តិ
 ដុសតិ អយំ វុច្ចតិ ព្យក្សបជ្ជា វិមុត្តិចារិសុទ្ធិ ឥត
 ឯវុច្ចំ វិមុត្តិចារិសុទ្ធិ អបរិច្ចរំ វា បរិច្ចរេស្សាមិ បរិច្ចរំ វា
 តត្ថ តត្ថ បញ្ញាយ អនុគហេស្សាមីតិ ។ យោ តត្ថ
 ធម្មោ ច វាយាមោ ច ឧស្សាហោ ច ឧស្សាជ្ឈី ច
 អប្បដិវាណី ច សតិ ច សម្មជញ្ញញ្ច ឥទំ វុច្ចតិ
 ព្យក្សបជ្ជា វិមុត្តិចារិសុទ្ធិប្បធានិយដ្ឋំ ។ ឥមាធិ ខោ
 ព្យក្សបជ្ជា ចត្តារិ ចារិសុទ្ធិប្បធានិយដ្ឋានំ តេន
 ភក្កវតា ជានតា បស្សតា អរហតា សម្មាសម្មទ្ធន
 សម្មទត្តាតានិ សត្តានំ វិសុទ្ធិយា សោកបរិទេវានំ
 សមតិក្កមាយ ទុក្ខទោមនស្សានំ អត្តផ្តមាយ
 ព្រាយស្ស អធិកមាយ និព្វានស្ស សង្ខារិយាយាតិ ។

សុត្តន្តបិដក អង្គព្រឹទ្ធសិកាយ ចតុត្ថកិយាន

ធ្វើចិត្តឲ្យផុតស្រឡះ ក្នុងធម៌ទាំងឡាយ ដែលគួរឲ្យរួចផុតស្រឡះហើយ
 ទើបពាល់ត្រូវនូវវិមុត្តិដោយប្រពៃ ដោយត្រិះរិះថា អាត្មាអញ នឹងធ្វើ
 វិមុត្តិបារិសុទ្ធិដែលមិនទាន់ពេញលេញ ឲ្យពេញលេញក្តី នឹងអនុគ្រោះ
 វិមុត្តិបារិសុទ្ធិដែលពេញលេញហើយ ក្នុងទីនោះៗ ដោយបញ្ញាក្តី ម្ចាស់
 ពួកអ្នកព្យគ្យបដ្ឋៈ នេះឈ្មោះថា សេចក្តីបរិសុទ្ធិនៃវិមុត្តិ ។ សេចក្តី
 គាប់ចិត្តក្តី សេចក្តីព្យាយាមក្តី សេចក្តីសង្វាតក្តី សេចក្តីខ្វីឃាតក្តី
 សេចក្តីមិនរូញរាត្តី សតិក្តី សម្បជញ្ញៈក្តី ឯណា ដែលមាននៅក្នុងសេចក្តី
 អនុគ្រោះនោះ ម្ចាស់ពួកអ្នកព្យគ្យបដ្ឋៈ នេះឈ្មោះថាជាអង្គនៃសេចក្តី
 ព្យាយាម ដើម្បីសេចក្តីបរិសុទ្ធិនៃវិមុត្តិ ។ ម្ចាស់ពួកអ្នកព្យគ្យបដ្ឋៈ
 អង្គនៃសេចក្តីព្យាយាម ដើម្បីសេចក្តីបរិសុទ្ធិមាន៤ នេះ ដែលព្រះដ៏មាន
 ព្រះភាគ ជាអរហន្តសម្មាសម្ពុទ្ធអង្គនោះ ទ្រង់ជ្រាបច្បាស់ ឃើញច្បាស់
 បានត្រឹមត្រូវហើយដោយប្រពៃ ដើម្បីសេចក្តីបរិសុទ្ធិរបស់សត្វទាំង
 ឡាយ ដើម្បីកន្លងបង្វិលសេចក្តីសោកនឹងឡើងវិញ ដើម្បីអស់ទៅ
 នៃទុក្ខនឹងទោមនស្សទាំងឡាយ ដើម្បីត្រាស់ដឹងនូវព្រាហ្មណ៍ ដើម្បីធ្វើ
 ឲ្យជាក់ច្បាស់នូវព្រះនិព្វាន ។

[៤៥] ឯកំ សមយំ ភគវា សុត្តេស្ថ វិហរតំ
 កបិលវត្ថុស្មី ឯត្រៃធារាមេ ។ អថទោ វិប្បោ សុត្តោ
 ឯត្តណ្ណាសាវកោ យេនាយស្មា មហាមោក្ខល្លានោ
 តេនុបសង្កមិ ឧបសង្កមិត្វា អាយស្មន្តំ មហាមោក្ខល្លានំ
 អភិវាទេត្វា ឯកមន្តំ ឯសីទិ ។ ឯកមន្តំ ឯសីន្តំ ទោ
 វប្បំ សក្កំ ឯត្តណ្ណាសាវកំ អាយស្មា មហាមោក្ខល្លានោ
 ឯតទរោច សធស្ស វប្ប កាយេន សំវុតោ
 វាចាយ សំវុតោ មនសា សំវុតោ អវិជ្ជាវិភាតា
 វិជ្ជុប្បាទា បស្សសិ នោ ត្វំ វប្ប តណ្ហានំ^(១) យតោ-
 ធិនានំ បុរិសំ ទុក្ខវេទនិយា អាសវា អស្សវេយ្យំ^(២)
 អភិសម្បរាយន្តិ ។ បស្សាមហំ ភន្តេ តណ្ហានំ សធស្ស
 ភន្តេ បុព្វេ ចាបកម្មំ កតំ អវិបក្កវិចារតំ តតោ-
 ធិនានំ បុរិសំ ទុក្ខវេទនិយា អាសវា អស្សវេយ្យំ
 អភិសម្បរាយន្តិ ។ អយមេវ ទោ បនាយស្មតោ
 មហាមោក្ខល្លានស្ស វិប្បេន សុត្តេន ឯត្តណ្ណាសាវ-
 កេន សទ្ធិំ កថា វិប្បកតា ហោតិ^(៣) ។

១ ឧ. ប. តំ ហិនំ ។ ២ ម. អន្ធាស្សវេយ្យំ ។ ៣ ម. សទ្ធិំ អន្តរាភា ហោតិ វិប្បកតាទិ ទិស្សន្តិ ។

បុគ្គលបណ្ណាសក មហាវិញ្ញាណ ទី៥

(៤៥) សម័យមួយ ព្រះដ៏មានព្រះភាគ ទ្រង់គង់នៅក្នុង
និគ្រាធារាម ជិតក្រុងកបិលព័ស្តុ ក្នុងសក្កជនបទ ។ គ្រានោះ វប្បសក្សៈ
ជាសាវកនិគ្រន្ត បានចូលទៅរកព្រះមហាមោគ្គល្លានដ៏មានអាយុ លុះ
ចូលទៅដល់ក្រាបថ្វាយបង្គំព្រះមហាមោគ្គល្លានដ៏មានអាយុ ហើយអង្គុយ
ក្នុងទីសមគួរ ។ លុះវប្បសក្សៈ ជាសាវករបស់និគ្រន្តអង្គុយក្នុងទី
សមគួរហើយ ទើបព្រះមហាមោគ្គល្លានដ៏មានអាយុ បានពោលដូច្នេះថា
ម្ចាស់វប្បៈ បុគ្គលក្នុងលោកនេះ គប្បីសង្រួមដោយកាយ សង្រួមដោយ
វាចា សង្រួមដោយចិត្ត ព្រោះប្រាសចាកអវិជ្ជា ព្រោះកើតឡើងនៃ
វិជ្ជា អាសវៈទាំងឡាយ ដែលជាបច្ច័យនៃទុក្ខវេទនា គប្បីគ្របសង្កត់ទូរ
បុរស ក្នុងលោកខាងមុខបាន ព្រោះហេតុឯណា ម្ចាស់វប្បៈ ចុះអ្នក
ឃើញហេតុនោះដែរឬទេ ។ បពិត្រព្រះថេរៈដ៏ចម្រើន ខ្ញុំព្រះករុណា
ឃើញនូវហេតុនោះដែរ បពិត្រព្រះថេរៈដ៏ចម្រើន បាបកម្មដែលបុគ្គលធ្វើ
ក្នុងកាលពីដើម ជាវិបាកដែលមិនទាន់ឲ្យផល ក្នុងលោកនេះទេ
ព្រោះហេតុនោះ បានជាអាសវៈទាំងឡាយ ជាបច្ច័យនៃទុក្ខវេទនា
គប្បីគ្របសង្កត់ទូរបុរស ក្នុងលោកខាងមុខបាន ។ ការនិយាយជាមួយ
នឹងវប្បសក្សៈ ជាសាវករបស់និគ្រន្ត ព្រះមហាមោគ្គល្លានដ៏មាន
អាយុ ក៏បានឈប់ផ្អាកត្រឹមប៉ុណ្ណោះ ។ គ្រានោះ ព្រះដ៏មានព្រះភាគ

សុត្តន្តបិដកេ អង្គត្ថវិនិកាយស្ស បច្ចក្កនិបាតោ

អង្គខេត្ត កក្កដា សាយស្រួចសម័យ បដិសណ្ឋិត វុទ្ធិតោ
 យេនុបដ្ឋានសាលា តេនុបសង្កម្ម ឧបសង្កម្មត្វា បញ្ញត្ត
 អាសនេ និស្សិទ្ធ ។ និសង្ក ខេត្ត កក្កដា អាយស្មន្ត
 មហាមោក្ខល្លានំ ឯតទេវេច កាយនុត្ត មោក្ខល្លាន
 ឯតេហំ កថាយ សង្កិសិដ្ឋា កា ច បទ វេ អន្តរ-
 កថា វិប្បកតាតិ ។ ឥតាហំ កន្លេ វប្ប សក្ក
 និក្ខណ្ឌសាវកំ ឯតទេវេចំ ឥតស្ស វប្ប កាយេន
 សំវុតោ វាចាយ សំវុតោ មនសា សំវុតោ អវិជ្ជាវិភតា
 វិជ្ជប្បាទា បស្សសំ នោ ភំ វប្ប តណ្ហានំ យតោនិទានំ
 បុរិសំ នុត្តរេននិយា អាសវា អស្សវេយ្យំ អភិស-
 ម្បរាយន្តិ ។ ឯវំ វុតេ កន្លេ វេយ្យោ សក្កោ និក្ខណ្ឌ-
 សាវកោ មំ ឯតទេវេច បស្សមហំ កន្លេ តណ្ហានំ
 ឥតស្ស កន្លេ បុត្រោ ចាបកម្មំ កតំ អវិបក្កវិចារកំ

សុត្តន្តបិដក អង្គត្ថវគ្គិយ ចតុក្កុដិបាត

ស្ដេចចេញចាកផលសមាបត្តិ ក្នុងវេលាសាយល្ងាសម័យ ទើបស្ដេចទៅ
 កាន់ឧបដ្ឋានសាលា លុះស្ដេចទៅដល់ហើយ ក៏គង់លើអាសនៈដែលគេ
 ក្រាលថ្វាយ ។ លុះព្រះដ៏មានព្រះភាគទ្រង់គង់រួចហើយ ទ្រង់មានព្រះ
 ពុទ្ធដ៏កាន់នឹងព្រះមហាមោគ្គល្លានដ៏មានអាយុ ដូច្នេះថា ម្ចាស់មោគ្គល្លាន
 អ្នកអង្គុយប្រជុំនិយាយគ្នា ដោយរឿងអ្វី អម្បាញ់មិញនេះ ចុះអន្តរកថា
 (ពាក្យជាចន្លោះ) ដូចម្ដេច ដែលអ្នកបានពោលផ្អាកទុក ។ បពិត្រ
 ព្រះអង្គដ៏ចម្រើន នៅទីនេះ ខ្ញុំព្រះអង្គបានពោលពាក្យនេះ នឹងវប្បសក្យៈ
 ជាសាវករបស់និគ្ខន្ធថា ម្ចាស់វប្បៈ បុគ្គលក្នុងលោកនេះ គប្បីសង្រួម
 ដោយកាយ សង្រួមដោយវាចា សង្រួមដោយចិត្ត ព្រោះប្រាសចាក
 អវិជ្ជា ព្រោះកើតឡើងនៃវិជ្ជា អាសវៈទាំងឡាយ ជាបច្ច័យនៃទុក្ខវេទនា
 គប្បីគ្របសង្កត់នូវបុរស ក្នុងលោកខាងមុខបាន ព្រោះហេតុឯណា
 ម្ចាស់វប្បៈ ចុះអ្នកឃើញនូវហេតុនោះដែរឬទេ ។ បពិត្រព្រះអង្គដ៏ចម្រើន
 កាលខ្ញុំព្រះអង្គពោលយ៉ាងនេះហើយ វប្បសក្យៈ ជាសាវករបស់និគ្ខន្ធ
 បានពោលនឹងខ្ញុំព្រះអង្គដូច្នេះថា បពិត្រព្រះថេរៈដ៏ចម្រើន ខ្ញុំព្រះករុណា
 រមែងឃើញនូវហេតុនោះដែរ បពិត្រព្រះថេរៈដ៏ចម្រើន បាបកម្មដែល
 បុគ្គលធ្វើក្នុងកាលពីមុន ជាវិបាកដែលមិនទាន់ឲ្យផល ក្នុងលោកនេះ

តតោនិទានំ បុរិសំ ទុក្ខវេទនិយា អាសវា
 អស្សវេយ្យំ អភិសម្បរាយន្តិ អយំ ខោ នោ កន្តោ
 វប្បន សក្កេន និក្ខណ្ឌាសាវកេន សន្និ កថា
 វប្បកតា អថ កកវា អនុប្បត្តោតិ ។ អថខោ កកវា
 វប្បំ សក្កំ និក្ខណ្ឌាសាវកំ ឯតទវោច សចេ ខោ
 មេ ត្វំ វប្ប អនុញ្ញេយ្យំ ចេវ អនុជានេយ្យាសិ
 បដិក្កោសិតព្វញ្ច បដិក្កោសេយ្យាសិ យស្ស ច មេ
 កាសិតស្ស អត្ថំ ន ជានេយ្យាសិ មមេវ តត្ថត្ថី
 បដិបុច្ឆេយ្យាសិ ឥទំ កន្តោ កថំ ឥមស្ស កោ
 អត្តោតិ ។ សិយា នោ ឯត្ថ កថាសល្លា-
 ហោតិ ។ អនុញ្ញេយ្យញ្ចវាហំ កន្តោ កកវតោ
 អនុជានិស្សាមិ បដិក្កោសិតព្វញ្ច បដិក្កោសិស្សាមិ
 យស្ស ចាហំ កកវតោ កាសិតស្ស អត្ថំ
 ន ជានិស្សាមិ កកវន្តំ យេវត្ថត្ថី បដិបុច្ឆិស្សាមិ

បញ្ចក្ខណ្ឌសក មហាវគ្គ ទី ៥

ព្រោះហេតុនោះ បានជាពាសវៈទាំងឡាយ ជាបច្ច័យនៃទុក្ខវេទនា គប្បីគ្របសង្កត់ទូលំទូលាយ ក្នុងលោកខាងមុខបាន បពិត្រព្រះអង្គដ៏ចម្រើន នេះគឺការនិយាយជាមួយនឹងវប្បសក្យៈ ជាសាវករបស់និគ្ខន្ធ ដែល យើងខ្ញុំព្រះអង្គបានពោលផ្អាកទុក ក៏ស្រាប់តែព្រះដ៏មានព្រះភាគ ស្តេច មកដល់ ។ លំដាប់នោះ ព្រះដ៏មានព្រះភាគ ទ្រង់ត្រាស់នឹង វប្បសក្យៈ ជាសាវករបស់និគ្ខន្ធផ្ទុះថ្លោះថា ម្ចាស់វប្បៈ ប្រសិនបើ អ្នកយល់ព្រមចំពោះពាក្យ ដែលគួរយល់ព្រមតាមផង គួរហាមឃាត់ ចំពោះពាក្យ ដែលគួរហាមឃាត់ផង មួយទៀត អ្នកមិនទាន់ដឹងទូរ សេចក្តីអធិប្បាយនៃកាសិគណារបស់គាត់ គួរអ្នកសាកសួរនឹង គាត់ ក្នុងសេចក្តីអធិប្បាយនៃសុភាសិតនោះតទៅទៀតចុះថា បពិត្រ ព្រះអង្គដ៏ចម្រើន ពាក្យនេះដូចម្តេច សេចក្តីអធិប្បាយនៃកាសិគនេះ ដូចម្តេច ។ ការសន្ទនានៃយើងខ្ញុំព្រះអង្គ គប្បីមានក្នុងដំណើរ នេះ ។ បពិត្រព្រះអង្គដ៏ចម្រើន ខ្ញុំព្រះអង្គនឹងយល់ព្រមតាមចំពោះពាក្យ ដែលគួរយល់ព្រមតាមផង នឹងហាមឃាត់ចំពោះពាក្យ ដែលគួរហាម ឃាត់ផង មួយទៀត ខ្ញុំព្រះអង្គ មិនទាន់ដឹងទូរសេចក្តីអធិប្បាយនៃ កាសិគណារបស់ព្រះដ៏មានព្រះភាគ ខ្ញុំព្រះអង្គនឹងទូលសាកសួរចំពោះ ព្រះដ៏មានព្រះភាគ ក្នុងសេចក្តីអធិប្បាយនៃកាសិគនោះ តទៅទៀតថា

សុត្តន្តបិដកេ អង្គក្នុងនិកាយស្ស ចតុត្ថនិបាតោ

ឥទំ កន្តេ កថំ ឥមស្ស កោ អត្តោតិ ។

ហោតុ នោ ឯត្ថ កថាសល្លាទោតិ ។ តំ កី

មញ្ញាសំ វេជ្ជ យេ កាយសមាទម្ពប្បច្ចយា ឧប្បជ្ឈន្តិ

អាសវា វិហាតបរិឡាហា កាយសមាទម្ពា បដិវិ-

តស្ស ឯវសេ តេ អាសវា វិហាតបរិឡាហា ន

ហោន្តិ សោ នវេញ កម្មំ ន ករោតិ បុរាណញ្ច

កម្មំ ជុស្ស ជុស្ស ព្យាដ្ឋករោតិ សង្ខិដ្ឋកា និជ្ជរា

អកាលិកា ឯហិបស្សកា ឱបនយិកា បច្ចុត្ថំ

វេទិតញ្ចា វិញ្ញាហំ ។ បស្សសំ នោ ភំ វេជ្ជ តណ្ហានំ

យតោនិធានំ បុរិសំ ឧត្តវេទនិយា អាសវា អស្សវេយ្យំ

អភិសម្ពរាយន្តិ ។ នោ ហេតំ កន្តេ ។

សុត្តន្តបិដក អង្គត្ថវគ្គនិកាយ ចក្កនិបាត

បតិត្រព្រះអង្គដ៏ចំរើន ពាក្យនេះដូចម្តេច សេចក្តីអធិប្បាយនៃកាសិក
នេះដូចម្តេច ។ ការសន្មតនៃយើងខ្ញុំព្រះអង្គ ចូរមានក្នុងដំណើរនេះ ។
ម្នាលវប្បៈ អ្នកសំគាល់សេចក្តីនោះដូចម្តេច ភាសវៈទាំងឡាយឯណា
ដែលប្រកបដោយទុក្ខ ក្តៅក្រហាយ វេទនាឆ្អឹង ព្រោះកាយកម្ម
ជាបច្ច័យ ភាសវៈទាំងឡាយ ដែលប្រកបដោយទុក្ខ ក្តៅក្រហាយ
ទាំងនោះ វេទនាមិនមានដល់បុគ្គល ដែលរៀនសូត្រចាកកាយកម្ម
បុគ្គលនោះ វេទនាមិនធ្វើនូវកម្មច្រើន ទាំងនូវកម្មចាស់ផង លុះពាលត្រូវ
(ទូរកម្ម) ហើយ វេទនាធ្វើឲ្យអស់ទៅដោយបដិបទា ដែលបុគ្គលគប្បី
ឃើញដោយខ្លួនឯង ជាបដិបទាគ្មានដក ឲ្យផលមិនរង់ចាំកាល គួរហៅ
អ្នកផងចូលមកមើល គួរបង្ហាត់ទុកក្នុងខ្លួន ពួកអ្នកប្រាជ្ញគប្បីដឹងច្បាស់
ចំពោះខ្លួន ។ ភាសវៈទាំងឡាយ ជាបច្ច័យនៃទុក្ខវេទនា គប្បីគ្របសង្កត់
នូវបុរស ក្នុងលោកខាងមុខបាន ព្រោះហេតុឯណា ម្នាលវប្បៈ ចុះអ្នក
ឃើញនូវហេតុនោះដែរឬទេ ។ បតិត្រព្រះអង្គដ៏ចំរើន មិនមែនដូច្នោះទេ ។

តំ តី មញ្ញាសិ វេយ្យ យេ វចីសមារម្ភប្បច្ចយា ឧប្បជ្ឈន្តិ
 អាសវា វិយាតបរិឡាហា វចីសមារម្ភា បដិវិវតស្ស
 ឯវសេ តេ អាសវា វិយាតបរិឡាហា ន ហោន្តិ
 សោ នវេញ កក្កំ ន កកោតិ បុរាណញ្ច កក្កំ
 ធុស្ស ធុស្ស ព្យង្គិកកោតិ សង្កិដ្ឋិកា និដ្ឋរា អកា-
 លិកា ឯហិបស្សិកា ឱបនយិកា បច្ចុតំ វេទិតញ្ច
 វិញ្ញាហិ ។ បស្សសិ នោ តំ វេយ្យ តណ្ហានំ យតោ-
 និទានំ បុរិសំ ធុត្តវេទិនិយា អាសវា អស្សវេយ្យំ
 អភិសម្បរាយន្តិ ។ នោ ហេតំ ភន្តេ ។ តំ តី មញ្ញាសិ
 វេយ្យ យេ មនោសមារម្ភប្បច្ចយា ឧប្បជ្ឈន្តិ អាសវា
 វិយាតបរិឡាហា មនោសមារម្ភា បដិវិវតស្ស ឯវសេ តេ
 អាសវា វិយាតបរិឡាហា ន ហោន្តិ សោ នវេញ កក្កំ ន
 កកោតិ បុរាណញ្ច កក្កំ ធុស្ស ធុស្ស ព្យង្គិកកោតិ

ចក្ខុវិស័យសក មហាវិញ្ញាណ ទី ៨

ម្នាលវប្បៈ អ្នកសំគាល់សេចក្តីនោះដូចម្តេច អាសវៈទាំងឡាយឯណា
 ដែលប្រកបដោយទុក្ខ ក្តៅក្រហាយ រមែងកើតឡើង ព្រោះវិចីកម្មជា
 បច្ច័យ អាសវៈដែលប្រកបដោយទុក្ខ ក្តៅក្រហាយទាំងនោះ រមែង
 មិនមានដល់បុគ្គល ដែលវៀរចាកវិចីកម្ម យ៉ាងនេះឡើយ បុគ្គលនោះ
 មិនធ្វើនូវកម្មថ្មីផង នូវកម្មចាស់ផង លុះពាល់ត្រូវ (នូវកម្ម) ហើយ
 រមែងធ្វើឲ្យអស់ទៅ ដោយបដិបទា ដែលបុគ្គលគប្បីឃើញច្បាស់
 ដោយខ្លួនឯង ជាបដិបទាគ្មានជរា ឲ្យផលមិនរំលោភ គួរហៅ
 ឲ្យអ្នកផងចូលមកមើលបាន គួរបង្កើនទុកក្នុងខ្លួន ដែលអ្នកប្រាជ្ញ
 ទាំងឡាយ គប្បីដឹងច្បាស់ចំពោះខ្លួន ។ អាសវៈទាំងឡាយ ជាបច្ច័យ
 នៃទុក្ខវេទនា គប្បីគ្របសង្កត់នូវបុរស ក្នុងលោកខាងមុខបាន ព្រោះ
 ហេតុឯណា ម្នាលវប្បៈ ចុះអ្នកឃើញនូវហេតុនោះដែរឬទេ ។ បពិត្រ
 ព្រះអង្គដ៏ចម្រើន មិនមែនដូច្នោះទេ ។ ម្នាលវប្បៈ អ្នកសំគាល់សេចក្តី
 នោះដូចម្តេច អាសវៈទាំងឡាយឯណា ដែលប្រកបដោយទុក្ខ ក្តៅ
 ក្រហាយ រមែងកើតឡើង ព្រោះមនោកម្មជាបច្ច័យ អាសវៈទាំង
 ឡាយប្រកបដោយទុក្ខ ក្តៅក្រហាយទាំងនោះ តែងមិនមានដល់
 បុគ្គល ដែលវៀរចាកមនោកម្មយ៉ាងនេះឡើយ បុគ្គលនោះក៏មិនធ្វើកម្ម
 ថ្មីផង កម្មចាស់ផង លុះពាល់ត្រូវ (នូវកម្ម) ហើយ រមែងធ្វើឲ្យអស់ទៅ

សុត្តន្តបិដក អង្គនិកាយស្ស ចតុត្ថនិយមោ

សន្និដ្ឋីកា និដ្ឋេកា អកាលិកា ឯហិបស្សីកា ឌីបន-
 យិកា បច្ចុត្តំ វេទិតញ្ចា វិញ្ញាហិ ។ បស្សសំ នោ ភំ វប្ប
 តណ្ហានំ យតោនិទានំ បុរិសំ ទុក្ខវេទនិយា អាសវា
 អស្សវេយ្យំ អភិសម្មរាយន្តំ ។ នោ ហេតំ កន្លេ ។
 តំ កំ មញ្ញាសំ វប្ប យេ អវិជ្ជាបច្ចយា ឧប្បជ្ឈន្តិ
 អាសវា វិយាតបរិឡាហា អវិជ្ជាវិភតា វិជ្ជប្បាទា ឯវិស
 តេ អាសវា វិយាតបរិឡាហា ន ហោន្តិ សោ នវត្ថុ
 កម្មំ ន ករោតិ បុរាណញ្ច កម្មំ ធុស្ស ធុស្ស ព្យជ្ជិ-
 ករោតិ សន្និដ្ឋីកា និដ្ឋេកា អកាលិកា ឯហិបស្សីកា
 ឌីបនយិកា បច្ចុត្តំ វេទិតញ្ចា វិញ្ញាហិ ។ បស្សសំ
 នោ ភំ វប្ប តណ្ហានំ យតោនិទានំ បុរិសំ ទុក្ខ-
 វេទនិយា អាសវា អស្សវេយ្យំ អភិសម្មរាយន្តំ ។

សុត្តន្តបិដក អង្គត្ថវគ្គនិកាយ បត្តកុដិបាត

ដោយបដិបទា ដែលបុគ្គលគប្បីឃើញច្បាស់ដោយខ្លួនឯង ជាបដិបទា
 គ្មានជរា ឲ្យផលមិនរង់ចាំកាល គួរហៅអ្នកផងឲ្យចូលមកមើលបាន
 គួរបង្ហាត់មកទុកក្នុងខ្លួន ដែលអ្នកប្រាជ្ញទាំងឡាយ គប្បីដឹងច្បាស់
 ចំពោះខ្លួន ។ អាសវៈទាំងឡាយ ជាបច្ច័យនៃទុក្ខវេទនា គប្បីគ្របសង្កត់
 នូវបុរស ក្នុងលោកខាងមុខបាន ព្រោះហេតុឯណា ម្នាលវប្បៈ ចុះអ្នក
 ឃើញនូវហេតុនោះដែរឬទេ ។ បពិត្រព្រះអង្គដ៏ចម្រើន មិនមែន
 ដូច្នោះទេ ។ ម្នាលវប្បៈ អ្នកសំគាល់សេចក្តីនោះដូចម្តេច អាសវៈ
 ទាំងឡាយ ដែលប្រកបដោយទុក្ខ ក្តៅក្រហាយ រមែងកើតឡើង
 ព្រោះអវិជ្ជាជាបច្ច័យ អាសវៈទាំងឡាយ ប្រកបដោយទុក្ខ ក្តៅក្រហាយ
 ទាំងនោះ រមែងមិនមាន ព្រោះប្រាសចាកអវិជ្ជា ព្រោះកើតឡើងនៃ
 វិជ្ជាយ៉ាងនេះ បុរសនោះក៏មិនធ្វើកម្មច្រើន កម្មចាស់ផង លុះពាល់ត្រូវ
 (នូវកម្ម) ហើយ រមែងធ្វើឲ្យអស់ទៅដោយបដិបទា ដែលបុគ្គលគប្បី
 ឃើញច្បាស់ដោយខ្លួនឯង ជាបដិបទាគ្មានជរា ឲ្យផលមិនរង់ចាំកាល
 គួរហៅអ្នកផងឲ្យចូលមកមើលបាន គួរបង្ហាត់មកទុកក្នុងខ្លួន ដែល
 អ្នកប្រាជ្ញទាំងឡាយ គប្បីដឹងច្បាស់ចំពោះខ្លួន ។ អាសវៈទាំងឡាយ
 ជាបច្ច័យនៃទុក្ខវេទនា គប្បីគ្របសង្កត់នូវបុរស ក្នុងលោកខាងមុខបាន
 ព្រោះហេតុឯណា ម្នាលវប្បៈ ចុះអ្នកឃើញនូវហេតុនោះដែរឬទេ ។

នោ ហេតុ កន្លែ ។ ឯវំ សម្មាវិមុត្តចិត្តស្ស ខោ វេជ្ជ
 ភិក្ខុនោ ន សតតវិហារា អធិកតា ហោន្តិ សោ
 ចក្កនា រូបំ ទិស្វា នេវ សុមនោ ហោតិ ន ទុម្មនោ
 ឧបេក្ខកោ វិហរតិ សតោ សម្មជានោ សោតេន
 សន្នំ សុត្វា... យានេន កន្លំ យាយិត្វា... ជីវ្ហយ
 រសំ សាយិត្វា... កាយេន ដោដ្ឋព្វំ ធុសិត្វា...
 មនសា នម្ពំ វិញ្ញាយ នេវ សុមនោ ហោតិ ន
 ទុម្មនោ ឧបេក្ខកោ វិហរតិ សតោ សម្មជានោ ។
 សោ កាយបរិយន្តិកំ វេទនំ វេទិយមានោ កាយបរិ-
 យន្តិកំ វេទនំ វេទិយាមីតិ បដាធាតិ ជីវិតបរិយន្តិកំ
 វេទនំ វេទិយមានោ ជីវិតបរិយន្តិកំ វេទនំ វេទិយា-
 មីតិ បដាធាតិ កាយស្ស ភេនា ឧទ្ធុំ ជីវិតបរិយា-
 ធានា វេនេវ សព្វវេទយិតានិ អនភិនន្តិតានិ សីតិ
 ភវិស្សន្តិតិ បដាធាតិ ។ សេយ្យជាបិ វេជ្ជ វូណំ
 បដិច្ច នាយា បញ្ញាយតិ អថ បុរិសោ អាគច្ឆេយ្យ
 កុណ្ឌលបិដកំ អាទាយ សោ តំ វូណំ មូលេ ធិន្ទេយ្យ

ចក្ខុវិស័យ មហាវគ្គ ទី ៥

បពិត្រព្រះអង្គដ៏ចម្រើន មិនមែនដូច្នោះទេ ។ ម្នាលវប្បៈ ភិក្ខុដែលមាន
 ចិត្តផុតស្រឡះហើយ ដោយប្រពៃយ៉ាងនេះ តែងបានសម្រេចនូវធម៌
 ៦ ប្រការជាគ្រឿងនៅរឿយៗ ភិក្ខុនោះ បានឃើញរូបដោយចក្ខុក៏មិន
 ជាសោមនស្ស មិនជាទោមនស្សឡើយ តែងព្រងើយកន្តើយ ជាអ្នកមាន
 ស្មារតីដឹងខ្លួន ពួសម្លេងដោយត្រចៀកហើយ... ធ្លាក់ដោយចម្រុះ
 ហើយ... ដេញបរសដោយអណ្តាតហើយ... ពាល់ត្រូវដោយដួច ដោយ
 កាយហើយ... ដឹងធម្មាម្មណ៍ដោយចិត្តហើយ ក៏ជាអ្នកមិនសោមនស្ស
 មិនទោមនស្សឡើយ តែងនៅព្រងើយកន្តើយ មានស្មារតីដឹងខ្លួន ។
 ភិក្ខុនោះកាលទទួលវេទនា កំណត់ដោយកាយ តែងដឹងច្បាស់ថា
 អាត្មាអញទទួលវេទនា កំណត់ដោយកាយ កាលទទួលវេទនាកំណត់
 ដោយជីវិត តែងដឹងច្បាស់ថា អាត្មាអញទទួលវេទនាកំណត់ដោយ
 ជីវិត លុះបែកធ្លាយរាងកាយ ចន្ទប់អំពីការអស់ជីវិតទៅ ក៏ដឹងច្បាស់
 ថា ការទទួលអាម្មណ៍ទាំងអស់ ដែលអាត្មាអញមិនបានត្រឹមអក្ខរក្នុង
 លោកនេះ ទ័ងមានសេចក្តីត្រជាក់ទៅខាងមុខ ។ ម្នាលវប្បៈ ប្រៀបដូច
 ស្រមោលមានប្រាកដ ព្រោះអាស្រ័យដើមឈើ កាលនោះមានបុរស
 កាន់ចប ទ័ងកញ្ជើដើរមក បុរសនោះ ក៏កាប់ដើមឈើនោះត្រង់គល់

មូលេ ធនត្វា មលិខលោយ្យ មលិខលាត្វា មូលានិ
 ឧទ្ធករេយ្យ អន្តមសោ ឧស្សីនាឡិបត្តានិបិ សោ
 កំ វ្វិណំ ខណ្ឌាខណ្ឌិកំ ជិន្នេយ្យ ខណ្ឌា-
 ខណ្ឌិកំ ធនត្វា ដាលេយ្យ ដាលេត្វា សកលិកំ
 ករេយ្យ សកលិកំ ករិត្វា វតាតបេ វិសោសេយ្យ
 វតាតបេ វិសោសេត្វា អត្ថិនា ធមោយ្យ អត្ថិនា
 ធមាត្វា មសី ករេយ្យ មសី ករិត្វា មហាវតេ វា
 ឱដុនេយ្យ នទិយា វា សីយស្សោតាយ បវាហេយ្យ
 ឯវំ ហិស្ស វប្ប យា វ្វិណំ បដិច្ច ឆាយា សា
 ឧច្ឆិទ្ធមូលា តាលាវត្ថុកតា អនការីកតា អាយតីអ-
 នុប្បាទធម្មា ។ ឯវមេវ ខោ វប្ប ឯវសម្មាវិមុត្តចិត្តស្ស
 ភិក្ខុនោ ធិ សតតវិហារា អធិគតា ហោន្តិ ។ សោ
 ចក្កិនា រូបំ ទិស្វា នេវ សុមនោ ហោតិ ន ធុម្ពនោ
 ឧបេក្ខកោ វិហារតិ សតោ សម្មជានោ សោតេន
 សទ្ធិំ សុត្វា ... យានេន គន្ធិំ យាយិត្វា ... ដិវា
 រសំ សាយិត្វា ... កាយេន ដោដ្ឋត្ថំ ធុសិត្វា ...

សុត្តន្តបិដក អង្គព្រហ្មទិកាយ ចក្កវគ្គនិបាត

លុះតាបត់គល់ហើយ ក៏ដឹកគាស់ លុះដឹកគាស់ហើយ ក៏រំលើងឫសគល់
ដោយហោចទៅ សូម្បីប៉ុនចម្រៀកស្បូវភ្នំ (ក៏មិនឲ្យសល់) បុរស
នោះក៏កាត់ដើមឈើនោះ ឲ្យជាកំណាត់តូចធំ លុះកាត់ឲ្យជាកំណាត់តូច
ធំបានហើយ ក៏ពុះ លុះពុះហើយ ក៏ធ្វើឲ្យជាចម្រៀកៗ លុះធ្វើឲ្យជា
ចម្រៀកៗហើយ ក៏ហាលសំដីលក្នុងទីមានខ្យល់នឹងកំដៅថ្ងៃ លុះហាល
សំដីលក្នុងទីមានខ្យល់នឹងកំដៅថ្ងៃហើយ ក៏ដុតដោយភ្លើង លុះដុតដោយ
ភ្លើងហើយ ក៏ធ្វើឲ្យជាធូលី លុះធ្វើឲ្យជាធូលីហើយ ក៏ដេះរោមទៅលើ
ខ្យល់ដ៏ខ្លាំង ឬបវេណ្ឌតទៅតាមខ្សែទឹកដែលហូរខ្លាំងក្នុងទន្លេ ម្ចាស់វប្បៈ
ស្រមោលឯណាដែលអាស្រ័យនឹងដើមឈើ ស្រមោលនោះ មានឫស
គល់ដាច់ហើយ ធ្វើឲ្យដូចជាត្នោតកំបុតចុង ធ្វើមិនឲ្យមានបែបភាព
មានកិរិយាមិនកើតឡើង តទៅទៀតជាធម្មតា មានឧបមាយ៉ាងណា ។
ម្ចាស់វប្បៈ ភិក្ខុដែលមានចិត្តផុតស្រឡះហើយ ដោយប្រពៃយ៉ាងនេះ តែង
បានសម្រេចធម៌ ៦ ប្រការជាគ្រឿងនៅរឿយៗ ក៏មានឧបមេយ្យដូច្នោះ
ដែរ ។ ភិក្ខុនោះបានឃើញរូបដោយចក្ខុហើយ ក៏មិនជាសោមនស្ស
មិនជាទោមនស្ស មែននៅព្រងើយកន្តើយ ជាអ្នកមានស្មារតីដឹងខ្លួន ឮ
សម្លេងដោយត្រចៀកហើយ . . . ឮក្លិនដោយច្រមុះហើយ . . . ឆ្លាប
រសដោយអណ្តាតហើយ . . . ពាល់ត្រូវដៃដូច្នោះដោយកាយហើយ . . .

មនុស្ស ធម្មំ វិញ្ញាយ នេវ សុមនោ ហោតិ ន
 ទុប្បនោ ឧបេក្ខតោ វិហរតិ សតោ សម្បជានោ ។ សោ
 កាយបរិយន្តិកំ វេទនំ វេទិយមានោ កាយបរិយន្តិកំ
 វេទនំ វេទិយាមិតិ បដាធាតិ ដីវិតបរិយន្តិកំ វេទនំ
 វេទិយមានោ ដីវិតបរិយន្តិកំ វេទនំ វេទិយាមិតិ
 បដាធាតិ កាយស្ស កេនា ទុន្ធំ ដីវិតបរិយាធានា
 វេទនំ សព្វវេទយិតានិ អនភិនន្តិតានិ សីតិ
 ភវិស្សន្តិកំ បដាធាតិ ។ ឯវំ វុត្តេ វិច្ឆេ វិច្ឆេ សក្កោ
 ទិក្ខុណ្ណសាវកោ កកវន្តំ ឯតទរោច សេយ្យថាបិ
 កន្តេ បុរិសោ ឧទយន្តិកោ អស្សបណ្ឌិយំ ចោសេយ្យ
 សោ ឧទយព្វោវ ធាតិកច្ឆេយ្យ^(១) ឧត្តរិត្វា កិល-
 មថស្ស វិយាតស្ស ភាគី អស្ស ឯវមេវ ចោ អហំ
 កន្តេ ឧទយន្តិកោ ពាលេ ទិក្ខុណ្ណ បយិក្កថាសិ

ចក្ខុវិស័យសក មហាវគ្គ ទី ៤

ដឹងច្បាស់នូវធម្មារម្មណ៍ដោយចិត្តហើយ មិនជាសាមនីស្ស មិន
 គេមនស្សឡើយ តែងនៅត្រង់កន្លែង ជាអ្នកមានស្មារតី ដឹងខ្លួន ។
 ក៏ក្នុងនោះ កាលទទួលវេទនា កំណត់ដោយកាយ ក៏ដឹងច្បាស់ថា
 អាត្មាអញទទួលវេទនា កំណត់ដោយកាយ កាលទទួលវេទនា កំណត់
 ដោយជីវិត ក៏ដឹងច្បាស់ថា អាត្មាអញទទួលវេទនា កំណត់ដោយជីវិត
 លុះបែកគ្នាយរាងកាយ បន្ទាប់អំពីការអស់ទៅនៃជីវិត ក៏ដឹងច្បាស់ថា
 ការទទួលធម្មារម្មណ៍ទាំងពួង ដែលអាត្មាអញ មិនបានត្រឹមត្រូវហើយ
 ក្នុងលោកនេះ នឹងមានសេចក្តីត្រជាក់ទៅខាងមុខ ។ កាលព្រះ
 ដ៏មានព្រះភាគ ទ្រង់ត្រាស់យ៉ាងនេះហើយ វប្បសក្សៈ ជាសាវ័ក
 របស់និគ្គ័ន្ធ បានក្រាបបង្គំទូល ព្រះដ៏មានព្រះភាគដូច្នេះថា បពិត្រ
 ព្រះអង្គដ៏ចម្រើន ប្រៀបដូចបុរសមានសេចក្តីត្រូវការ ដោយសេចក្តីចម្រើន
 ក៏ចំពោះមុខសេះ បុរសនោះក៏នៅតែមិនបានសេចក្តីចម្រើន ថែមទាំង
 បានតែសេចក្តីលំបាក នឹងសេចក្តីព្រួយលើសឡើងទៅទៀតផង មាន
 រូបមាយ៉ាងណា បពិត្រព្រះអង្គដ៏ចម្រើន ខ្ញុំព្រះអង្គជាអ្នកត្រូវការ
 ដោយសេចក្តីចម្រើន ក៏ចូលទៅបម្រើពួកនិគ្គ័ន្ធ ដែលជាមនុស្សល្ងង់

សុត្តន្តបិដកេ អង្គនិកាយស្ស ចតុត្ថនិបាតោ

សោហំ ឧទយោវេនំ នាងិកច្ឆិ ឧត្តរិញ្ច តិលមថស្ស
 វិយាតស្ស កាតី អហោសី ។ ឯសាហំ កន្លែ
 អន្លេតក្កេ យោ មេ ពាលេសុ និក្ខណ្ឌេសុ បសានោ
 តំ មហាវតេ វា ឡើយនាមិ ននិយា វា សីយស្បោ-
 តាយ បវហោមិ ។ អភិក្កន្តំ កន្លែ អភិក្កន្តំ
 កន្លែ សេយ្យថាបិ កន្លែ និក្កន្តិតំ វា ឧត្តរិញ្ចយ្យ
 បដិច្ចន្តំ វា វិវេយ្យ មុឡស្ស វា មត្តំ អាចិក្ខេយ្យ
 អន្ធការេ វា តេលប្បដ្ឋោតំ នារយ្យ ចត្តមន្តោ
 រូបាទំ នក្ខន្តិតំ ឯវេមេ កកវតា អនេកបរិយាយេន
 ធម្មោ បកាសិតោ ឯសាហំ កកវន្តំ សរណំ កច្ឆាមិ
 ធម្មញ្ច ភិក្ខុសង្ឃញ្ច ឧបាសកំ មំ កន្លែ កកវា
 ក្ការេតុ អន្លេតក្កេ ចាណុបេតំ សរណំ កតន្តំ ។

សុត្តន្តបិដក - អង្គព្រាហ្មណ៍ បក្កក្កនិបាត

ខ្ញុំព្រះអង្គនោះ ក៏មិនបានទទួលសេចក្តីដ៏ចម្រើន ថែមទាំងបានតែសេចក្តី
 លំបាក សេចក្តីព្រួយលើសឡើងទៅទៀត ក៏មានទុបមេយ្យដូច្នោះ
 ដែរ ។ បពិត្រព្រះអង្គដ៏ចម្រើន ចាប់តាំងអំពីថ្ងៃនេះជាដើមទៅ
 សេចក្តីជ្រះថ្លារបស់ខ្ញុំព្រះអង្គឯណា ក្នុងពួកនិគ្ខន្ធាល ខ្ញុំព្រះអង្គ
 នឹងដល់ចោលសេចក្តីជ្រះថ្លានោះទៅតាមខ្យល់ដ៏ខ្លាំង ឬនឹងបណ្តែត
 សេចក្តីជ្រះថ្លានោះទៅតាមខ្សែទឹកដែលហូរខ្លាំងក្នុងទន្លេ ។ បពិត្រ
 ព្រះអង្គដ៏ចម្រើន ភាសិតរបស់ព្រះអង្គភ្ជាប់សំណាស់ បពិត្រព្រះអង្គ
 ដ៏ចម្រើន ភាសិតរបស់ព្រះអង្គភ្ជាប់សំណាស់ បពិត្រព្រះអង្គដ៏ចម្រើន
 ប្រៀបដូចបុគ្គលផ្សារបស់ដែលផ្តាប់ ឬបើកបង្ហូររបស់ដែលកំបាំង ឬ
 ប្រាប់ផ្លូវដល់អ្នកវង្វេងទិស តុំនោះដូចបុគ្គលទ្រាលប្រទីបបំភ្លឺ ក្នុងទី
 ងងឹតដោយគិតថា បុរសមានភ្នែកភ្លឺនឹងមើលឃើញនូវរូបទាំងឡាយបាន
 យ៉ាងណា ធម៌ដែលព្រះដ៏មានព្រះភាគ ទ្រង់សម្តែងដោយអនេក-
 បរិយាយ ក៏យ៉ាងនោះដែរ ខ្ញុំព្រះអង្គសូមដល់ព្រះដ៏មានព្រះភាគផង
 ព្រះធម៌ផង ព្រះភិក្ខុសង្ឃផង ជាទីពឹងទីរលឹក បពិត្រព្រះអង្គ
 ដ៏ចម្រើន សូមព្រះដ៏មានព្រះភាគ ទ្រង់ចាំទុកនូវខ្ញុំព្រះអង្គថាជា
 ទុបាសកដល់នូវសរណៈស្មោះដោយជីវិត តាំងអំពីថ្ងៃនេះជាដើមទៅ ។

(៤៦) ឯកំ សមយំ ភក្កា វេសាលីយំ វិហារតិ
 មហាវនេ ក្ខត្តាភារសាលាយំ ។ អថោ សាធូ
 ច លីច្ឆវំ អភយោ ច លីច្ឆវំ យេន ភក្កា តេនុ-
 បសង្កមីសុ ឧបសង្កមីត្វា ភក្កវន្តំ អភិវនេត្វា
 ឯកមន្តំ និសីទីសុ ។ ឯកមន្តំ និសីទ្ទោ ខោ
 សាធូ លីច្ឆវំ ភក្កវន្តំ ឯតទរោច សន្តំ កន្ត
 ឯកេ សមណព្រាហ្មណា ទ្វយេន ឡិយស្ស
 និគ្គរណំ បញ្ញាបេន្តិ សីលវិសុទ្ធិហេតុ ច តថោជិ-
 ក្កច្ឆាហេតុ ច ។ វេន កន្ត ភក្កា តិមាហាតិ ។
 សីលវិសុទ្ធិ ខោ អហំ សាធូ អញ្ញាតំ សាមញ្ញន្តំ
 វនាមិ ។ យេ តេ សាធូ សមណព្រាហ្មណា
 តថោជិកុច្ឆវនា តថោជិកុច្ឆសារា តថោជិកុច្ឆអលីនា
 វិហារន្តំ អកញ្ច តេ ឡិយស្ស និគ្គរណាយ ។
 យេមិ តេ សាធូ សមណព្រាហ្មណា
 អបរិសុទ្ធកាយសមាចារា អបរិសុទ្ធវិសមាចារា

(៤៦) សម្មយម្ហយ ព្រះដ៏មានព្រះភាគ ទ្រង់គង់នៅក្នុងកូដាគារ-
សាលាក្នុងមហាវន ទៀបក្រុងវេសាលី ។ គ្រានោះ ក្សត្រិយ៍លិច្ឆរី
ព្រះនាមសាឡៈ នឹងក្សត្រិយ៍លិច្ឆរីព្រះនាមអកយៈ នាំគ្នាចូលទៅគាល់
ព្រះដ៏មានព្រះភាគ លុះចូលទៅដល់ហើយ ថ្វាយបង្គំព្រះដ៏មានព្រះភាគ
ហើយគង់ក្នុងទីសមគួរ ។ លុះសាឡៈលិច្ឆរី គង់ក្នុងទីសមគួរហើយ
ក៏បានក្រាបបង្គំទូលព្រះដ៏មានព្រះភាគដូច្នេះថា បពិត្រព្រះអង្គដ៏ចម្រើន
មានសមណព្រាហ្មណ៍ពួក ១ បញ្ចត្តនូវការរលាស់ខ្លួន ចេញចាកឈៈ
ដោយហេតុពីរប្រការ គឺសីលវិសុទ្ធិជាហេតុ ១ តបោជិត្តចា (ការខ្ចឹម
បាបដោយប្រព្រឹត្តិធមៈ គឺធ្វើទុក្ខករិយា) ជាហេតុ ១ ។ បពិត្រ
ព្រះអង្គដ៏ចម្រើន ព្រះដ៏មានព្រះភាគ ទ្រង់ត្រាស់ដូចម្តេច ក្នុងរឿងនេះ ។
ម្នាលសាឡៈ តថាគតពោលនូវសីលវិសុទ្ធិ ថាជាអង្គនៃសមណ-
ធម៌មួយ ។ ម្នាលសាឡៈ ពួកសមណព្រាហ្មណ៍ណា ជាអ្នក
ពោលនូវតបោជិត្តចា មានតបោជិត្តចាជាខ្ចឹមសារ ជាប់ដំពាក់ក្នុងតបោ-
ជិត្តចា ពួកសមណព្រាហ្មណ៍ទាំងនោះ មិនគួរដើម្បីរលាស់ខ្លួនចេញ
ចាកឈៈបានទេ ។ ម្នាលសាឡៈ មួយទៀត ពួកសមណព្រាហ្មណ៍
ណា ដែលមានកាយសមាចារមិនបរិសុទ្ធ មានវិសមាចារមិនបរិសុទ្ធ

អបរិសុទ្ធមនោសមាចារ អបរិសុទ្ធជាដ៏វា អគត្យ តេ
 ព្រាណធស្សនាយ អនុត្តរាយ សម្មោធាយ ។
 សេយ្យថាបី សាឡិ បុរិសោ ននី តវតុកាមោ
 តិល្លា កុហរី អាទាយ វនំ បរិសេយ្យ សោ តត្ថ
 បស្សេយ្យ មហតី សាលលង្គី ឧជំ នវំ អកុក្កច្ច-
 កជានំ តមេនំ មូលេ ឆិទ្ធកយ្យ មូលេ ឆេត្វា
 អត្តេ ឆិទ្ធកយ្យ អត្តេ ឆេត្វា សាខាបលាសំ
 សុរិសោធិតំ វិសោឆេយ្យ សាខាបលាសំ សុរិសោធិតំ
 វិសោឆេត្វា កុហរីហិ តច្ឆេយ្យ កុហរីហិ តច្ឆេត្វា
 វាសីហិ តច្ឆេយ្យ វាសីហិ តច្ឆេត្វា លេខណីយា
 លំទេយ្យ លេខណីយា លំទិត្វា វាសាណាគុឡេន
 ឆោបេយ្យ វាសាណាគុឡេន ឆោបេត្វា ននី បតាវេយ្យ ។
 តំ កី មញ្ញសិ សាឡិ កញ្ចោ នុ ខោ សោ
 បុរិសោ ននី តវតុន្តិ ។ ឆោ ហេតំ កន្តេ ។
 តំ កីស្ស ហេតុ ។ អម្ម^(១) ហិ កន្តេ សាល-
 លង្គី តហិទ្ធា សុបរិកម្មកតតា អន្តោ អរិសុទ្ធា ។

សុត្តន្តបិដក អង្គក្នុងនិកាយ ចតុត្ថក្កនិកាយ

មានមនោសមាចារមិនបរិសុទ្ធ មានគាជីវៈមិនបរិសុទ្ធ សមណព្រាហ្មណ៍
 ទាំងនោះ ក៏មិនគួរដើម្បីញាណទស្សនៈ ដើម្បីត្រាស់ដឹង (នូវអរហត្ត)
 ដ៏ប្រសើរបានឡើយ ។ ម្នាលសាឡៈ ប្រៀបដូចបុរសប្រាថ្នា
 នឹងឆ្លងទូរទន្លេ ក៏កាន់ដឹងដ៏មុត ដើរចូលទៅកាន់ព្រៃ បុរសនោះ
 បានឃើញដើមសាលត្រីក្បែរមួយដើមដ៏ធំ មានដើមត្រង់សាវ មិនមាន
 សេចក្តីរង្សៀស (មិនរៀបចិត្តកក់) ក្នុងព្រៃនោះហើយ ក៏កាត់នូវដើម
 សាលត្រីក្បែរនោះត្រង់គល់ លុះកាត់គល់ហើយ ក៏កាត់ចុង លុះ
 កាត់ចុងហើយ ក៏លួសមែកនឹងស្លឹកឲ្យស្អាតល្អ លុះលួសមែកនឹង
 ស្លឹកឲ្យស្អាតល្អហើយ ក៏ចាំងដោយដឹងទាំងឡាយ លុះចាំងដោយ
 ដឹងរួចហើយ ក៏ប្រាស់ដោយកាំបិត លុះប្រាស់ដោយកាំបិតរួចហើយ
 ក៏លាក់ដោយគ្រឿងលាក់ លុះលាក់ដោយគ្រឿងលាក់រួចហើយ ក៏ដុស
 ដោយដុំថ្ម លុះដុសដោយដុំថ្មហើយ ក៏បណ្តែតទៅក្នុងទន្លេ ។
 ម្នាលសាឡៈ អ្នកសំគាល់សេចក្តីនោះដូចម្តេច បុរសនោះអាច
 ឆ្លងទន្លេរួចបាន ។ បពិត្រព្រះអង្គដ៏ចម្រើន មិនអាចឆ្លងបានទេ ។
 ដំណើរនោះព្រះហេតុអ្វី ។ បពិត្រព្រះអង្គដ៏ចម្រើន ព្រោះថាដើម
 សាលត្រីក្បែរនោះ គេធ្វើបរិកម្មល្បែងខាងក្រៅ ខាងក្នុងមិនស្អាតទេ ។

បក្កបណ្ណាសកេ មហាវិញ្ញេ បក្កមោ

តស្ម័ន្តំ ចាដិកុដ្ឋំ សាលលដ្ឋំ សំសិទ្ធិស្ម័ន្តិ បុរិសោ
អនយព្យសនំ អាបដ្ឋិស្ម័ន្តិ^(១) ។ ឯវមេវ ខោ
សាឡិ យេ តេ សមណាព្រាហ្មណា តថោដិកុច្ឆវនា
តថោដិកុច្ឆសារា តថោដិកុច្ឆអល្លំបា វិហារន្តំ អកត្វា
តេ ឱយស្ម ជិត្តរណាយ ។ យេបិ តេ សាឡិ
សមណាព្រាហ្មណា អបរិសុទ្ធកាយសមាចារា អបរិ-
សុទ្ធវិសមាចារា អបរិសុទ្ធមនោសមាចារា អបរិ-
សុទ្ធជីវា អកត្វា តេ ញាណទស្សនាយ អនុត្តរាយ
សម្មោធាយ ។ យេ ច ខោ តេ សាឡិ សម-
ណាព្រាហ្មណា ន តថោដិកុច្ឆវនា ន តថោដិកុច្ឆសារា
ន តថោដិកុច្ឆអល្លំបា វិហារន្តំ កត្វា តេ ឱយស្ម
ជិត្តរណាយ ។ យេបិ តេ សាឡិ សមណាព្រាហ្ម-
ណា បរិសុទ្ធកាយសមាចារា បរិសុទ្ធវិសមាចារា
បរិសុទ្ធមនោសមាចារា បរិសុទ្ធជីវា កត្វា តេ
ញាណទស្សនាយ អនុត្តរាយ សម្មោធាយ ។

ចតុត្ថបណ្ណសក មហាវគ្គ ទី ៥

ហេតុនេះនឹងមានប្រាកដដល់បុរសនោះគឺថា ដើមសាលព្រឹក្សនឹងលិចចុះ
 ឯបុរសក៏នឹងដល់នូវសេចក្តីមិនចំរើន នឹងវិនាសទៅមិនខាន មានទុបមា
 យ៉ាងណា ។ ម្នាលសាឡៈ ពួកសមណព្រាហ្មណ៍ណា ជាអ្នកពោល
 នូវតបោជិត្តចា មានតបោជិត្តចាជាខ្លឹមសារ ជាប់ជំពាក់ក្នុងតបោជិត្តចា
 សមណព្រាហ្មណ៍ទាំងនោះ ក៏មិនគួរដើម្បីរលាស់ខ្លួនចេញចាកឧយៈ
 បានឡើយ ។ ម្នាលសាឡៈ មួយទៀត ពួកសមណព្រាហ្មណ៍
 ណា ដែលមានកាយសមាធារមិនបរិសុទ្ធ មានវចីសមាធារមិនបរិសុទ្ធ
 មានមនោសមាធារមិនបរិសុទ្ធ មានភាជីវៈមិនបរិសុទ្ធ សមណព្រាហ្មណ៍
 ទាំងនោះ ក៏មិនគួរដើម្បីញាណទស្សនៈ ដើម្បីត្រាស់ដឹង (នូវអរហត្ត)
 ដ៏ប្រសើរបាន មានទុបមេយ្យដូច្នោះដែរ ។ ម្នាលសាឡៈ ចំណែក
 ពួកសមណព្រាហ្មណ៍ណា ជាអ្នកមិនពោលនូវតបោជិត្តចា មិន
 មានតបោជិត្តចាជាខ្លឹមសារ មិនជាប់ជំពាក់ក្នុងតបោជិត្តចា សមណ-
 ព្រាហ្មណ៍ទាំងនោះ ទើបគួរដើម្បីរលាស់ខ្លួន ចេញចាកឧយៈបាន ។
 ម្នាលសាឡៈ មួយទៀត ពួកសមណព្រាហ្មណ៍ណា មានកាយ-
 សមាធារមិនបរិសុទ្ធ មានវចីសមាធារមិនបរិសុទ្ធ មានមនោសមាធារមិនបរិសុទ្ធ
 មានភាជីវៈមិនបរិសុទ្ធ សមណព្រាហ្មណ៍ទាំងនោះ ទើបគួរដើម្បី
 ញាណទស្សនៈ ដើម្បីត្រាស់ដឹង (នូវអរហត្ត) ដ៏ប្រសើរបាន ។

សុត្តន្តបិដកេ អង្គត្ថវគ្គកាយស្ស បព្ពក្កន្តបិដកេ

សេយ្យថា បិ សាឡិ បុរិសោ នទី តវតុកោមោ តិល្លា
 កុហរី អាទាយ វនំ បរិសេយ្យ សោ តត្ថ
 បស្សេយ្យ មហាតី សាលលដ្ឋី ឧដ្ឋំ នវំ អក្កក្កច្ច-
 កជាតំ តមេនំ មូលេ ធិន្ទេយ្យ មូលេ ធម្មា អក្ក
 ធិន្ទេយ្យ អក្ក ធម្មា សាខាបលាសំ សុរិសោធិតំ
 រិសោធម្មេយ្យ សាខាបលាសំ សុរិសោធិតំ រិសោធម្មា
 កុហរីហិ តន្ទេយ្យ កុហរីហិ តន្ទេត្វា វាសីហិ
 តន្ទេយ្យ វាសីហិ តន្ទេត្វា ធិន្ទានំ អាទាយ អន្តោ
 សុរិសោធិតំ រិសោធម្មេយ្យ អន្តោ សុរិសោធិតំ
 រិសោធម្មា លេខណិយា លិខេយ្យ លេខណិយា
 លិខិត្វា ចាសាណាគុឡេន ធាបេយ្យ ចាសាណាគុ-
 ឡេន ធាបេត្វា ធាវំ ករេយ្យ ធាវំ កត្វា
 ជិយារត្តំ^(១) តន្ទេយ្យ ជិយារត្តំ តន្ទិត្វា នទី
 បតារេយ្យ ។ តំ កី មតាសិ សាឡិ កថោ នុ
 ចោ សោ បុរិសោ នទី តវតុន្តំ ។ វរំ កន្តេ ។
 តំ កីស្ស ហេតុ ។ អមុ ហិ កន្តេ សាលលដ្ឋី

១ ជិយារត្តន្តិបិ ។

សុត្តន្តបិដក អង្គឥន្ទ្រវិកាយ ចតុត្ថកថា

ម្នាលសាឡៈ ប្រៀបដូចបុរសប្រាថ្នានឹងឆ្លងទន្លេ ក៏កាន់ដំងើមុតដើរចូល
ទៅកាន់ព្រៃ បុរសនោះក៏ឃើញដើមសាលព្រឹក្សដ៏ធំត្រង់សាវ មិនមាន
សេចក្តីរន្សៀសក្នុងព្រៃនោះហើយ ក៏កាត់ដើមសាលព្រឹក្សនោះត្រង់គល់
លុះកាត់គល់ហើយ ក៏កាត់ចុង លុះកាត់ចុងហើយ ក៏លួសមែកនឹង
ស្លឹកឲ្យស្អាតល្អ លុះលួសមែកនឹងស្លឹកឲ្យស្អាតល្អហើយ ទើប
ចាំងងាយដឹងចាំងឡាយ លុះចាំងងាយដឹងរួចហើយ ក៏ប្រាស
ដោយកាំបិត លុះប្រាសដោយកាំបិតរួចហើយ ក៏យកពន្លាកដាច់
ខាងក្នុងឲ្យស្អាតល្អ លុះដាច់ខាងក្នុងឲ្យស្អាតល្អហើយ ក៏លាក់ដោយ
គ្រឿងលាក់ លុះលាក់ដោយគ្រឿងលាក់រួចហើយ ក៏ដុសដោយដុំថ្ម លុះ
ដុសដោយដុំថ្មរួចហើយ ក៏ធ្វើឲ្យបានជាទឹក លុះធ្វើបានជាទឹករួចហើយ
ក៏ចងច្រវែច្រវ លុះចងច្រវែច្រវរួចហើយ ក៏បណ្តែតទៅក្នុងទន្លេ ។

ម្នាលសាឡៈ អ្នកសំគាល់សេចក្តីនោះដូចម្តេច បុរសនោះអាចឆ្លងទន្លេរួច
បានឬទេ ។ បពិត្រព្រះអង្គដ៏ចម្រើន អាចឆ្លងបាន ។ ដំណើរនោះ ព្រោះ
ហេតុអ្វី ។ បពិត្រព្រះអង្គដ៏ចម្រើន ព្រោះថា ដើមសាលព្រឹក្សឯណោះ

ចក្កបណ្ណសកេ មហាវិញ្ញា បញ្ចមោ

ពហិទ្ធា សុបរិកម្មកតតា អន្តោ សុរិសុទ្ធា នាវា កតតា
 ជីយារត្តំ ពទ្ធា ។ តស្មេតំ ចាដិកង្ខំ នាវា ន
 សំសិទ្ធិស្សតិ បុរិសោ សោត្តិទា ទារំ គមិស្សតីតិ ។
 ឯវមេវ ខោ សាឡិ យេ តេ សមណព្រាហ្មណា ន
 តទោដិកុច្ឆវាទា ន តទោដិកុច្ឆសារា ន តទោដិកុច្ឆ-
 អល្លិទា វិហារន្តំ កញ្ចា តេ ឱយស្ស និគ្គរណាយ ។
 យេបិ តេ សាឡិ សមណព្រាហ្មណា បរិសុទ្ធកាយ-
 សមាចារា បរិសុទ្ធវិសមាចារា បរិសុទ្ធមនោសមាចារា
 បរិសុទ្ធជីវា កញ្ចា តេ ញាណទស្សនាយ អនុត្តរាយ
 សម្មោធាយ ។ សេយ្យថាបិ សាឡិ យោធាជីវេ ពហ្វិ
 ចេបិ កណ្ឌាច័ត្តកាជិ ជាធាតិ អថខោ សោ តីហិ
 ហិទេហិ វាជារហោ ហោតិ វាជិកោត្តោ វញ្ញោ អន្តន្ទ្រ
 សង្ខំ កុច្ឆតិ ។ កតមេហិ តីហិ ។ ធុរេនាតិ ច
 អក្កណវេជី ច មហាតោ ច កាយស្ស បទាលេតា ។

បញ្ចក្ខណ្ឌសក មហាវគ្គ ទី ៥

គេធ្វើបរិកម្មល្អ ទាំងខាងក្រៅទាំងខាងក្នុងស្ថាតល្អ ទាំងទូកគេក៏បានចង
 ច្រកចែករួចហើយ ។ ហេតុនេះនឹងមានប្រាកដដល់បុរសនោះ គឺទូកក៏
 មិនលិច បុរសក៏នឹងឆ្លងដល់ត្រើយនាយដោយស្ម័គ្របាន មានឧបមា
 យ៉ាងណា ។ ម្នាលសាឡ្យៈ ពួកសមណព្រាហ្មណ៍ណា មិនមែនជា
 អ្នករោលនូវតបោជិត្តចា មិនមានតបោជិត្តចា ជាខ្លឹមសារ មិនជាប់
 ជំពាក់ក្នុងតបោជិត្តចា សមណព្រាហ្មណ៍ទាំងនោះ ទើបគួរដើម្បី
 រលាស់ខ្លួន ចេញចាកឧយៈបាន ។ ម្នាលសាឡ្យៈ មួយទៀត ពួក
 សមណព្រាហ្មណ៍ណា មានកាយសមាចារបរិសុទ្ធ មានវច្ច-
 សមាចារបរិសុទ្ធ មានមនោសមាចារបរិសុទ្ធ មានតាជីវៈបរិសុទ្ធ
 សមណព្រាហ្មណ៍ទាំងនោះ ទើបគួរដើម្បីញាណទស្សនៈ ដើម្បី
 ត្រាស់ដឹង (នូវអរហត្ត) ដ៏ប្រសើរបាន មានឧបមេយ្យដូច្នេះ
 ដែរ ។ ម្នាលសាឡ្យៈ ប្រៀបដូចទាហាន តែងស្គាល់នូវសរសើរចិត្ត
 ទាំងឡាយដ៏ច្រើន ទាហាននោះ ជាអ្នកគួរដល់ព្រះរាជាជាកងបំរើ
 ដល់នូវការរាប់ថាជាអង្គរបស់ស្តេច ដោយហេតុ ៣ យ៉ាងដោយពិត ។
 ហេតុ ៣ យ៉ាង តើដូចម្តេចខ្លះ ។ គឺឱ្យធ្លាក់ចុះក្នុងទីឆ្ងាយបាន ១
 បាញ់ត្រង់គ្មានខណៈ ១ បាញ់ទំលុះទំលាយពួកធំៗ បាន ១ ។

សុត្តន្តបិដក អង្គគ្រូនិកាយស្ស ចក្កគ្រូនិកាយ

សេយ្យថាបិ សាឡិ យោធាជីវេ ទុវេទាតិ ឯវមេវ
 ខោ សាឡិ អរិយសាវកោ សម្មាសមាធិ ហោតិ
 សម្មាសមាធិ សាឡិ អរិយសាវកោ យំ កិក្ខុ
 រូបំ អតីតានាគតប្បច្ចប្បន្នំ អជ្ឈតំ វា តហិទ្ធា វា
 ឌីឡារិកំ វា សុខុមំ វា ហីនំ វា ចណ្ឌិតំ វា
 យំ ទ្វេវ សន្តិកេ វា សត្វំ រូបំ នេតំ មម នេសោ-
 ហមស្មិ ន មេសោ អត្តាតិ ឯវមេតំ យថាភូតំ
 សម្មប្បញ្ញាយ បស្សតិ ។ យា កាចិ វេទនា...
 យា កាចិ សញ្ញា... យេ កេចិ សម្ពាទ... យំ
 កិក្ខុ វិញ្ញាណំ អតីតានាគតប្បច្ចប្បន្នំ អជ្ឈតំ វា
 តហិទ្ធា វា ឌីឡារិកំ វា សុខុមំ វា ហីនំ វា
 ចណ្ឌិតំ វា យំ ទ្វេវ សន្តិកេ វា សត្វំ វិញ្ញាណំ
 នេតំ មម នេសោហមស្មិ ន មេសោ អត្តាតិ
 ឯវមេតំ យថាភូតំ សម្មប្បញ្ញាយ បស្សតិ ។
 សេយ្យថាបិ សាឡិ យោធាជីវេ អត្តុណវេជី ឯវមេវ
 ខោ សាឡិ អរិយសាវកោ សម្មាធិដ្ឋិ ហោតិ

សុត្តន្តបិដក អង្គត្ថវគ្គនិកាយ ចតុត្ថកនិបាត

ម្នាលសាឡៈ ប្រៀបដូចទាហាន បាញ់សរឡៃធ្លាក់ចុះក្នុងទីឆ្ងាយ
បានយ៉ាងណា ម្នាលសាឡៈ អរិយសាវក មានចិត្តដក់ល្អបំផុតដោយ
ប្រពៃ ក៏យ៉ាងនោះដែរ ម្នាលសាឡៈ អរិយសាវក មានចិត្តដក់ល្អ
ខ្ជាប់ដោយប្រពៃ តែងតិចារណាឃើញនូវរូបនុ៎ះ ដោយប្រាជ្ញាដ៏ប្រពៃ
តាមសេចក្តីពិតយ៉ាងនេះថា រូបឯណានីមួយ ជាអតីត អនាគត
នឹងបច្ចុប្បន្ន ទោះខាងក្នុងក្តី ខាងក្រៅក្តី គ្រោតគ្រោតក្តី ល្អិតក្តី
ថោកទាបក្តី ទុក្ខមក្តី ឬរូបឯណា ដែលមានក្នុងទីឆ្ងាយក្តី ក្នុង
ទីជិតក្តី ក៏តិចារណាឃើញនូវរូបទាំងអស់នោះថា នុ៎ះមិនមែនរបស់អញ
+ នុ៎ះមិនមែនជាអញ + នុ៎ះមិនមែនជាខ្លួនរបស់អញឡើយ ។ វេទនាឯណា
នីមួយ... សញ្ញាឯណានីមួយ... សង្ខារទាំងឡាយឯណានីមួយ...
វិញ្ញាណឯណានីមួយ ដែលជាអតីត អនាគតនឹងបច្ចុប្បន្ន ទោះនៅ
ខាងក្នុងក្តី ខាងក្រៅក្តី គ្រោតគ្រោតក្តី ល្អិតក្តី ថោកទាបក្តី ទុក្ខមក្តី
វិញ្ញាណឯណា ដែលមានក្នុងទីឆ្ងាយក្តី ក្នុងទីជិតក្តី ក៏តិចារណាឃើញ
នូវវិញ្ញាណទាំងអស់នោះ ដោយប្រាជ្ញាដ៏ប្រពៃតាមពិតយ៉ាងនេះថា +
មិនមែនរបស់អញ + នុ៎ះមិនមែនជាអញ + នុ៎ះមិនមែនជាខ្លួនរបស់អញ
ឡើយ ។ ម្នាលសាឡៈ ប្រៀបដូចទាហាន អ្នកបាញ់ត្រង់គ្នានខណៈ
យ៉ាងណា ម្នាលសាឡៈ អរិយសាវកអ្នកឃើញត្រូវ ក៏យ៉ាងនោះដែរ

បញ្ចុកបណ្ណាសកេ មហាវិទ្យោ បញ្ចុកោ

សម្មាធិដ្ឋិ សាធិ្យ អរិយសាវកោ វង្គំ ទុក្ខន្តិ
 យថាក្ខតំ បដាធាតិ ។ បេ ។ អយំ ទុក្ខនិរោធតាមិនំ
 បដិបទាតិ យថាក្ខតំ បដាធាតិ ។ សេយ្យថាបិ
 សាធិ្យ យោធាជីវោ មហាតោ កាយស្ស បទាលេតា
 វិវាមេ ខោ សាធិ្យ អរិយសាវកោ សម្មាវិមុត្តិ
 ហោតិ សម្មាវិមុត្តិ សាធិ្យ អរិយសាវកោ មហន្តំ
 អវិជ្ជាខន្ធិ បទាលេតីតិ ។

(៤៧) ឯកំ សមយំ ភកវា សាវត្ថយំ វិហារតិ
 ជេតវនេ អនាថបិណ្ឌិតស្ស អារាមេ ។ អថខោ
 មល្លិកា ធរី យេន ភកវា តេនុបសង្កមិ ឧបសង្កមិត្វា
 ភកវន្តំ អភិវាទេត្វា ឯកមន្តំ និស័ទិ ។ ឯកមន្តំ
 និស័ទ្ធ ខោ មល្លិកា ធរី ភកវន្តំ ឯតទរោច
 កោ នុ ខោ កន្តេ ហេតុ កោ បច្ចយោ យេន
 មិទេកក្ខោ មាតុត្តាមោ ទុព្វឈ្លោ ច ហោតិ ទ្វូចោ
 សុបាបិកោ ទស្សនាយ ទលំន្ទោ ច ហោតិ
 អប្បស្សកោ អប្បកោតោ អប្បសក្កោ ច ។

បុគ្គលបណ្ណាសក មហាវិញ្ញ ទី ៥

ម្នាលសាឡៈ អរិយសាវក អ្នកឃើញត្រូវ តែងដឹងច្បាស់តាមសេចក្តី
 ពិតថា នេះជាទុក្ខ ។ បេ ។ តែងដឹងច្បាស់តាមសេចក្តីពិតថា នេះជា
 ទុក្ខនិរោធតាមិនបដិបទា ។ ម្នាលសាឡៈ ប្រៀបដូចទាហាន បាញ់
 ទំលាយកងទ័ពធំៗ បានយ៉ាងណា ម្នាលសាឡៈ អរិយសាវក អ្នក
 មានចិត្តផុតស្រឡះ ដោយប្រពៃក៏យ៉ាងនោះដែរ ម្នាលសាឡៈ អរិយ-
 សាវក ដែលមានចិត្តផុតស្រឡះ ដោយប្រពៃហើយ តែងទំលាយនូវ
 គំនរនៃអវិជ្ជាដ៏ធំបាន ។

(៤៧) សម័យមួយ ព្រះមានព្រះភាគ ទ្រង់គង់នៅ ក្នុងវត្ត
 ជេតពន របស់អនាថបិណ្ឌិកសេដ្ឋី ដ៏តម្រកសាវត្ថី ។ គ្រានោះ នាង
 មល្លិកាទេវី ក៏ចូលទៅគាល់ព្រះដ៏មានព្រះភាគ លុះចូលទៅដល់ថ្វាយ
 បង្គំព្រះដ៏មានព្រះភាគ ហើយអង្គុយក្នុងទីសមគួរ ។ លុះនាង
 មល្លិកាទេវី អង្គុយក្នុងទីសមគួរហើយ បានក្រាបបង្គំទូលព្រះដ៏មាន
 ព្រះភាគដូច្នេះថា បពិត្រព្រះអង្គដ៏ចម្រើន អ្វីជាហេតុ អ្វីជាបច្ច័យ
 ដែលនាំឲ្យមាតុត្រាមពួកខ្លះ ក្នុងលោកនេះ ជាអ្នកមានពណ៌សម្បុរ
 អាគ្រក់ផង មានរូបអាគ្រក់ផង អាគ្រក់មើលណាស់ផង ជាមនុស្ស
 កំសត់ផង មានទ្រព្យតិចផង មានកោតៈតិចផង មានស័ក្តិច្បងផង

សុត្តន្តបិដកេ អង្គក្កវិនិកាយស្ស បគ្កនិយមោ

កោ បទ ភន្តេ ហេតុ កោ បច្ចយោ យេន
 មិធចកត្វោ មាតុត្តាមោ ធុត្វល្លោ ច ហោតិ ទ្វារោ
 សុខាបិកោ ទស្សនាយ អន្លោ ច ហោតិ មហទ្ធលោ
 មហាកោតោ មហេសក្ខោ ច ។ កោ នុ ទោ ភន្តេ
 ហេតុ កោ បច្ចយោ យេន មិធចកត្វោ មាតុត្តាមោ
 អភិរុទោ ច ហោតិ ទស្សនីយោ ចាសាទិកោ
 បរមាយ វល្លាចោក្ខរតាយ សមញ្ញតតោ ទល្លិកោ
 ច ហោតិ អប្បស្សកោ អប្បកោតោ អប្បសក្ខោ
 ច ។ កោ បទ ភន្តេ ហេតុ កោ បច្ចយោ យេន
 មិធចកត្វោ មាតុត្តាមោ អភិរុទោ ច ហោតិ ទស្សនីយោ
 ចាសាទិកោ បរមាយ វល្លាចោក្ខរតាយ សមញ្ញតតោ
 អន្លោ ច ហោតិ មហទ្ធលោ មហាកោតោ មហេសក្ខោ
 ចាតិ ។ ឥធិ មល្លិកេ ឯកត្វោ មាតុត្តាមោ
 កោធលោ ហោតិ ឧបាយាសតហុលោ អប្បម្បិ វុត្តោ
 សមាលោ អភិសដ្ឋតិ ក្កប្បតិ ព្យាបដ្ឋតិ បតីត្ថិយតិ
 កោបញ្ច ទោសញ្ច អប្បច្ចយញ្ច ចាតុត្តកោតិ ។

សុត្តន្តបិដក អង្គត្ថវទិកាយ ចតុត្ថនិបាត

បពិត្រព្រះអង្គដ៏ចម្រើន អ្វីជាហេតុ អ្វីជាបច្ច័យ ដែលនាំឲ្យមាតុត្រាមពួក
 ខ្លះ ក្នុងលោកនេះ ជាអ្នកមានពណ៌សម្បុររាគ្រក់ផង មានរូបរាគ្រក់ផង
 រាគ្រក់មើលណាស់ផង តែជាអ្នកស្អុកស្អម មានទ្រព្យច្រើន មាន
 ភោគៈច្រើន មានស័ក្តិធំ ។ បពិត្រព្រះអង្គដ៏ចម្រើន អ្វីជាហេតុ អ្វីជា
 បច្ច័យ ដែលនាំឲ្យមាតុត្រាមពួកខ្លះ ក្នុងលោកនេះ មានរូបល្អផង
 គួរជាទីពិតពិលរមិលមើលផង គួរជាទីជ្រះថ្លាផង ជាអ្នកប្រកបដោយ
 ពណ៌សម្បុរនឹងទ្រង់ទ្រាយដ៏ឧត្តមផង តែជាអ្នកកំសត់ មានទ្រព្យតិច
 មានភោគៈតិច មានស័ក្តិតិច ។ បពិត្រព្រះអង្គដ៏ចម្រើន អ្វីជាហេតុ អ្វីជា
 បច្ច័យ ដែលនាំឲ្យមាតុត្រាមពួកខ្លះ ក្នុងលោកនេះ ជាអ្នកមានរូបល្អផង
 គួរជាទីពិតពិលរមិលមើលផង គួរជាទីជ្រះថ្លាផង ប្រកបដោយពណ៌
 សម្បុរនឹងទ្រង់ទ្រាយដ៏ឧត្តមផង ជាអ្នកស្អុកស្អមផង មានទ្រព្យច្រើនផង
 មានភោគៈច្រើនផង មានស័ក្តិធំផង ។ ម្នាលនាងមល្លិកា មាតុត្រាម
 ពួកខ្លះ ក្នុងលោកនេះ ជាអ្នកច្រើនក្រោធ មានសេចក្តីចង្អៀតចង្អល់
 ច្រើន ទុកជាគេនិយាយបន្តិចបន្តួច ក៏ចងចិត្ត ខឹងព្យាបាទ រឹងភ្លឹង
 ធ្វើសេចក្តីក្រោធ ទោសៈ នឹងសេចក្តីមិនត្រឹមត្រូវឲ្យប្រាកដឡើង ។

សោ^(១) ន ឆាតា ហោតិ សមណស្ស វា ព្រាហ្មណស្ស
 វា អន្ទំ ចានំ វត្ថំ យានំ មាលាភន្ទវិលេបនំ
 សេយ្យវាសថប្បធិបេយ្យំ ឥស្សាមនកោ^(២) ខោ
 បន ហោតិ បរលាភសក្ការកុក្ការមាណវន្ទនប្បជនាសុ
 ឥស្សតិ ឧបទុស្សតិ ឥស្សំ ពន្ធទតិ ។ សោ បេ
 តតោ ចុតោ^(៣) ឥត្ថត្ថំ អាគជ្ជតិ សោ យត្ថ យត្ថ
 បទ្ធាជាយតិ ឧទ្យុល្លោ ច ហោតិ ធូរ្យោ សុចាបិកោ
 ធន្សនាយ ទលំទ្កោ ច ហោតិ អប្បស្សកោ
 អប្បកោតោ អប្បេសក្ខោ ច ។ ឥន បន មល្លិកេ
 ឯកក្ខោ មាតុត្តាមោ កោជនោ ហោតិ ឧចាយាស-
 តហុលោ អប្បម្យំ វុត្តោ សមាជោ អភិសជ្ជតិ
 កុប្បតិ ព្យាបជ្ជតិ បតិវត្ថយតិ កោបញ្ច ជោសញ្ច
 អប្បច្ចយញ្ច ចាតុកករេតិ ។ សោ ឆាតា ហោតិ
 សមណស្ស វា ព្រាហ្មណស្ស វា អន្ទំ ចានំ វត្ថំ
 យានំ មាលាភន្ទវិលេបនំ សេយ្យវាសថប្បធិបេយ្យំ

១ ឧ.ម. សា ។ ២ ឧ. ឥស្សមនិកា ។ ប. ឥស្សមនិកា ។ ៣ ឧ. ម. សា បេតតោ ចុតា ។

ចក្ខុវិស័យសក មហាវិញ្ញាណ ទី ៥

មាតុត្រាមនោះ មិនដែលឲ្យបាយ ទឹក សំពត់ យាន កម្រងផ្កា
 គ្រឿងក្រអូប គ្រឿងលាប ទំងេក ផ្ទះសំណាក់ គ្រឿងប្រថាប់
 ដល់សមណៈឬព្រាហ្មណ៍ឡើយ ជាអ្នកមានចិត្តឫស្សា តែងឫស្សា
 ប្រទុស្ត ចង់សេចក្តីឫស្សា ក្នុងលាភសក្ការៈ សេចក្តីគោរព រាប់
 អាន សំពះនឹងការបូជា របស់ជនទាំងឡាយដទៃ ។ ប្រសិនបើ
 មាតុត្រាមនោះ ច្បាស់អំពីអត្តភាពនោះទៅហើយ មកកាន់អត្តភាពនេះ
 វិញ មាតុត្រាមនោះ កើតក្នុងត្រកូលឯណាមួយ ជាអ្នកមានសម្បត្តិ
 អាគ្រក់ផង មានរូបអាគ្រក់ផង អាគ្រក់មើលណាស់ផង ជាអ្នកកំសត់
 ផង មានទ្រព្យតិចផង មានភោគៈតិចផង មានស័ក្តិតិចផង ។
 ម្ចាស់នាងមល្លិកា មួយទៀត មាតុត្រាមពួកខ្លះ ក្នុងលោកនេះ ជា
 អ្នកច្រើនក្រោធ មានសេចក្តីចង្អៀតចង្អល់ច្រើន ទុកជាគេនិយាយបន្តិច
 បន្តួច ក៏ចង់ចិត្តខឹង ព្យាបាទ រឹងក្តឹង ធ្វើឲ្យសេចក្តីក្រោធ ទោសៈ
 នឹងសេចក្តីមិនត្រឹមត្រូវកើតប្រាកដឡើង ។ តែមាតុត្រាមនោះ
 ធ្លាប់ឲ្យបាយ ទឹក សំពត់ យាន កម្រងផ្កា គ្រឿងក្រអូប គ្រឿង
 លាប ទំងេក ផ្ទះសំណាក់នឹងគ្រឿងប្រថាប់ ដល់សមណៈឬព្រាហ្មណ៍

សុត្តន្តបិដកេ អង្គគ្រូនិកាយស្ស ចតុត្ថនិកោ

អនិស្សាមនកោ ខោ បន ហោតិ បរលាភសក្ការ-
 កុក្ការមាននវន្ទនប្បជនាសុ ន ឥស្សតិ ន ឧប-
 ទុស្សតិ ន ឥស្សំ ពន្ធពតិ ។ សោ ចេ តតោ
 ចុតោ ឥត្តតំ អាគច្ឆតិ សោ យត្ត យត្ត
 បច្ឆាជាយតិ ទុព្វល្លោ ច ហោតិ ទ្វរោ សុចាបិកោ
 ទស្សនាយ អន្លោ ច ហោតិ មហាទ្វរោ មហាកោតោ
 មហេសក្ខោ ច ។ ឥធិ បន មល្លិកេ ឯកោ
 មាតុត្តាមោ អក្កោជនោ ហោតិ អនុចាយាសពហុលា
 ពហុម្មំ វុត្តោ សមាជោ នាគិសដ្ឋតិ ន កុប្បតិ
 ន ក្យាបដ្ឋតិ ន បតិភីយតិ ន កោបញ្ច ខោសញ្ច
 អប្បច្ចយញ្ច មាតុករោតិ ។ សោ ន ធាតា ហោតិ
 សមណស្ស វា ព្រាហ្មណស្ស វា អង្គំ ចានំ វត្ថំ យានំ
 មាលាភន្ធវិលេបនំ សេយ្យវសេជប្បដិបេយ្យំ ឥស្សាម-
 នកោ ខោ បន ហោតិ បរលាភសក្ការកុក្ការមាន-
 នវន្ទនប្បជនាសុ ឥស្សតិ ឧបទុស្សតិ ឥស្សំ ពន្ធពតិ ។

សុត្តន្តបិដក អង្គឧទាយ បច្ចុក្កនិបាត

ទាំងមិនមានចិត្តប្រកបដោយបុស្សា រមែងមិនមានបុស្សា មិន
 ប្រទុស្ត មិនចង់សេចក្តីបុស្សា ក្នុងលោកសក្ការៈ សេចក្តីគោរព
 រាប់អាន សំពះនឹងការបូជា របស់បុគ្គលទាំងឡាយដទៃ ។ ប្រសិនបើ
 មាតុត្រាមនោះ ច្បួនអំពីអត្តភាពនោះទៅហើយ មកកាន់អត្តភាព
 នេះវិញ មាតុត្រាមនោះ កើតក្នុងត្រកូលឯណានីមួយ តែងជាអ្នកមាន
 ពណ៌សម្បុរអាក្រក់ផង មានរូបអាក្រក់ផង អាក្រក់មើលណាស់ផង
 ប៉ុន្តែជាអ្នកស្មោះស្ម័គ្រមិនទ្រព្យច្រើន មានភោគៈច្រើន មានស័ក្តិធំ ។
 ម្ចាស់នាងមល្លិកា មួយទៀត មាតុត្រាមពួកខ្លះ ក្នុងលោកនេះ ជាអ្នក
 មិនក្រោធ មិនច្រើនដោយសេចក្តីបង្អៀតចង្អៀលចិត្ត ទុកជាគេ
 និយាយច្រើន ក៏មិនចង់ចិត្ត មិនខឹង មិនព្យាបាទ មិនរើសអើង មិនធ្វើខ្មៅ
 សេចក្តីក្រោធ ទោសៈ នឹងសេចក្តីមិនត្រឹមត្រូវកើតប្រាកដឡើង ។
 តែមាតុត្រាមនោះ មិនដែលព្យាបាយ ទឹក សំពត់ យាន កម្រងផ្កា
 គ្រឿងក្រអូប គ្រឿងលាប ទីដេក ផ្ទះសំណាក់ នឹងគ្រឿងប្រទីប
 ដល់សមណៈបូព្រាហ្មណ៍ឡើយ ទាំងជាអ្នកមានចិត្តប្រកបដោយបុស្សា
 តែងបុស្សា ប្រទុស្ត ចង់សេចក្តីបុស្សា ក្នុងលោកសក្ការៈ សេចក្តី
 គោរព រាប់អាន សំពះនឹងការបូជា របស់បុគ្គលទាំងឡាយដទៃ ។

បក្កុបបណ្ណាសក បហវត្តោ បញ្ចេ

សោ ចេ តតោ ចុតោ ឥត្ថត្ថំ អាគច្ឆតិ សោ យត្ថ
 យត្ថ បច្ចាជាយតិ អភិរុទោ ច ហោតិ នស្សជ័យោ
 ចាសាទិកោ បរមាយ វណ្ណោចោត្តរតាយ សមញ្ញគតោ
 នលំដ្ឋោ ច ហោតិ អប្បស្សកោ អប្បកោតោ
 អប្បេសក្ខោ ច ។ ឥធិ បន មល្លិកេ ឯកេច្ឆា
 មាតុត្តាមោ អក្កោជនោ ហោតិ អនុចាយាស-
 តហុលោ តហុម្មំ វុត្តោ សមាជោ នាភិសន្នតិ ន
 កុប្បតិ ន ព្យាបន្នតិ ន បតិភ្លិយតិ ន កោបញ្ច
 នោសញ្ច អប្បច្ចយញ្ច ចាតុគរោតិ ។ សោ នាតា
 ហោតិ សមណស្ស វា ព្រាហ្មណស្ស វា អន្ទំ ចានំ
 វត្ថំ យានំ មាលាគន្ធវិលេបនំ សេយ្យាសថប្បទី-
 បេយ្យំ អនិស្សាមនកោ ចោ បន ហោតិ បរលាភ-
 សក្ការកុការមាណវន្តនប្បជណសុ ន ឥស្សតិ ន
 ទុបទុស្សតិ ន ឥស្សំ ពន្ធតិ ។ សោ ចេ តតោ
 ចុតោ ឥត្ថត្ថំ អាគច្ឆតិ សោ យត្ថ យត្ថ បច្ចាជា-
 យតិ អភិរុទោ ច ហោតិ នស្សជ័យោ ចាសាទិកោ

បុគ្គលបណ្ណាល័យ មហាវិញ្ញាណ ទី ៥

ប្រសិនបើ មាតុត្រាមនោះ ច្បាស់អំពីអត្តភាពនោះទៅហើយ មក
 កាន់អត្តភាពនេះវិញ មាតុត្រាមនោះកើតក្នុងត្រកូលឯណាមួយ តែង
 ជាអ្នកមានបុណ្យផង គួរជាទីពិតពិលរមិលមើលផង គួរជាទីជ្រះថ្លាផង
 ប្រកបដោយពណ៌សម្បុរនឹងទ្រង់ទ្រាយ ដ៏ទុក្ខមង្គល ប៉ុន្តែជាអ្នកខ្វះ
 មានទ្រព្យតិច មានភោគៈតិច មានស័ក្តិតិច ។ ម្ចាស់នាងមណ្ឌិកា
 មួយទៀត មាតុត្រាមពួកខ្លះ ក្នុងលោកនេះ ជាអ្នកមិនក្រោធ មិនច្រើន
 ដោយសេចក្តីចង្អៀតចង្អល់ចិត្ត ទុកជាគន្ថិយាយច្រើន ក៏មិន
 ចង់ចិត្ត មិនខឹង មិនព្យាបាទ មិនរើសអើង មិនធ្វើនូវសេចក្តីក្រោធ
 ទោសៈនឹងសេចក្តីមិនត្រឹមត្រូវអវិជ្ជាប្រាកដឡើយ ។ មាតុត្រាមនោះ
 ធ្លាប់ឲ្យបាយ ទឹក សំពត់ យាន កម្រងផ្កា គ្រឿងក្រអូប គ្រឿង
 លាប ទីដេក ផ្ទះសំណាក់ នឹងគ្រឿងប្រថាប់ ដល់សមណៈបូ
 ព្រាហ្មណ៍ ទាំងអ្នកមានចិត្តមិនប្រកបដោយប្ទស្ស តែងមិនប្ទស្ស
 មិនប្រទុស្ត មិនចង់សេចក្តីប្ទស្ស ក្នុងលោកសក្ការៈ សេចក្តី
 គោរព រាប់អាន សំពះនឹងការបូជា របស់បុគ្គលទាំងឡាយដទៃ ។
 ប្រសិនបើ មាតុត្រាមនោះ ច្បាស់អំពីអត្តភាពនោះទៅហើយ មកកាន់
 អត្តភាពនេះវិញ មាតុត្រាមនោះ កើតក្នុងត្រកូលឯណាមួយ តែងជា
 អ្នកមានបុណ្យផង គួរជាទីពិតពិលរមិលមើលផង គួរជាទីជ្រះថ្លាផង

សុត្តន្តបិដកេ អង្គុត្តរនិកាយស្ស ចក្កកុណិយោ

បរមាយ វណ្ណោចោក្ខវតាយ សមដ្ឋានតោ អន្លោ ច
 ហោតិ មហាទ្វិនោ មហាកោតោ មហេសត្វោ ច ។
 អយំ ទោ មល្លិកេ ហេតុ អយំ បច្ចយោ យេន
 មិធចកត្វោ មាតុត្តាមោ ទុព្វល្លោ ច ហោតិ ទ្វរោ
 សុបាចិកោ ទស្សនាយ ទលំទ្ធោ ច ហោតិ
 អប្បស្សតោ អប្បភោតោ អប្បេសត្វោ ច ។ អយំ
 បន មល្លិកេ ហេតុ អយំ បច្ចយោ យេន មិធច-
 កត្វោ មាតុត្តាមោ ទុព្វល្លោ ច ហោតិ ទ្វរោ
 សុបាចិកោ ទស្សនាយ អន្លោ ច ហោតិ មហាទ្វ-
 ិនោ មហាកោតោ មហេសត្វោ ច ។ អយំ ទោ
 មល្លិកេ ហេតុ អយំ បច្ចយោ យេន មិធចកត្វោ
 មាតុត្តាមោ អភិរុចោ ច ហោតិ ទស្សនីយោ ចាសា-
 ទិកោ បរមាយ វណ្ណោចោក្ខវតាយ សមដ្ឋានតោ
 ទលំទ្ធោ ច ហោតិ អប្បស្សតោ អប្បភោតោ
 អប្បេសត្វោ ច ។ អយំ បន មល្លិកេ ហេតុ
 អយំ បច្ចយោ យេន មិធចកត្វោ មាតុត្តាមោ
 អភិរុចោ ច ហោតិ ទស្សនីយោ ចាសាទិកោ

សុត្តន្តបិដក អង្គត្ថវនិកាយ បព្ពត្តនិបាត

ប្រកបដោយពណ៌ សម្បុរនឹងទ្រង់ព្រាយដ៏ឧត្តមផង ទាំងជាអ្នកស្តុក
សម្ព័ន្ធ មានទ្រព្យច្រើនផង មានភោគៈច្រើនផង មានស័ក្តិធំផង ។
ម្នាលនាងមល្លិកា នេះជាហេតុ នេះជាបច្ច័យ ដែលនាំឲ្យមាតុត្រាមពួក
ខ្លះ ក្នុងលោកនេះ មានសម្បុរអាក្រក់ផង អាក្រក់មើលណាស់ផង ជាអ្នក
ខ្សត់ផង មានទ្រព្យតិចផង មានភោគៈតិចផង មានស័ក្តិតូចផង ។
ម្នាលនាងមល្លិកា នេះជាហេតុ នេះជាបច្ច័យ ដែលនាំឲ្យមាតុត្រាមពួក
ខ្លះ ក្នុងលោកនេះ មានពណ៌សម្បុរអាក្រក់ផង មានរូបអាក្រក់ផង
អាក្រក់មើលណាស់ផង ប៉ុន្តែជាអ្នកស្តុកស្តម្ភ មានទ្រព្យច្រើន មាន
ភោគៈច្រើន មានស័ក្តិធំផង ។ ម្នាលនាងមល្លិកា នេះជាហេតុ
នេះជាបច្ច័យ ដែលនាំឲ្យមាតុត្រាមពួកខ្លះ ក្នុងលោកនេះ ជាអ្នកមាន
រូបល្អផង គួរជាទីពិតពិលរមិលមើលផង គួរជាទីជ្រះថ្លាផង ប្រកប
ដោយពណ៌សម្បុរនឹងទ្រង់ព្រាយដ៏ឧត្តមផង ប៉ុន្តែជាអ្នកខ្សត់ មាន
ទ្រព្យតិច មានភោគៈតិច មានស័ក្តិតូចផង ។ ម្នាលនាងមល្លិកា
នេះជាហេតុ នេះជាបច្ច័យ ដែលនាំឲ្យមាតុត្រាមពួកខ្លះ ក្នុងលោកនេះ
មានរូបល្អផង គួរជាទីពិតពិលរមិលមើលផង គួរជាទីជ្រះថ្លាផង

បរមាយ វណ្ណោត្តរតាយ សមណ្ឌតតោ អន្ត្រា ច
 ហោតិ មហាទូនោ មហាកោតោ មហេសត្តោ ចាតិ ។ ឯវំ
 វុត្តោ មល្លិកា ធើរី កកវុត្តំ ឯតទលោច សា ទូនាហំ^(៦)
 កន្លេ អញ្ញាយ ជាតិយា កោធនា អហោសី ឧបាយា-
 សតហុលា អប្បម្បី វុត្តា សមាធា អភិសង្កី កុប្បី
 ព្យាបដ្ឋី បតីត្តយី កោបញ្ច ទោសញ្ច អប្បច្ចយញ្ច
 ចាត្រាកាសី សាហំ កន្លេ ឯតហិ ធិត្ថល្អា ធូរតា
 សុចាបិកា ទិស្សនាយ ។ សា ទូនាហំ^(៧) កន្លេ
 អញ្ញាយ ជាតិយា អនាសី សមណស្ស វា ព្រាហ្ម-
 ណស្ស វា អន្តំ ចានំ វត្តំ យានំ មាលាកន្ល-
 វិលេបនំ សេយ្យវសេថប្បទីបេយ្យំ សាហំ កន្លេ
 ឯតហិ អន្ត្រា មហាទូនោ មហាកោតោ ។ សា
 ទូនាហំ កន្លេ អញ្ញាយ ជាតិយា អនិស្សាម-
 នកា អហោសី បរលាភសក្ការកុក្ការមាណវទូន-
 ប្បជនាសុ ន ឥស្សី ន ឧបទុស្សី ន ឥស្សំ តទ្ធិ

១ ឧ. ម. យុត្តតាហំ ។

ប្រកបដោយពណ៌សម្បុរនឹងឆ្លង់ត្រាយដ៏ទុក្ខមង្គល ជាអ្នកស្តុកស្តម្ភផង
 មានទ្រព្យច្រើនផង មានភោគៈច្រើនផង មានស័ក្តិធំផង ។ កាលព្រះ
 ដ៏មានព្រះភាគទ្រង់ត្រាស់យ៉ាងនេះហើយ មល្លិកាទេវី ក៏ក្រាបបង្គំ
 ទូលព្រះដ៏មានព្រះភាគដូច្នេះថា បពិត្រព្រះអង្គដ៏ចម្រើន ខ្ញុំព្រះអង្គជាអ្នក
 ក្រោធ ច្រើនដោយសេចក្តីចង្អៀតចង្អល់ចិត្ត ទុកជាគេនិយាយបន្តិច-
 បន្តួច ក៏ចង់ចិត្តខឹង ព្យាបាទ រឹងត្អឹង ធ្វើសេចក្តីក្រោធ ទោសៈ នឹង
 សេចក្តីមិនត្រឹមត្រូវ ឲ្យកើតប្រាកដឡើង ក្នុងជាតិមុនដោយពិត បពិត្រ
 ព្រះអង្គដ៏ចម្រើន បានជាឥឡូវនេះ ខ្ញុំព្រះអង្គមានពណ៌សម្បុរអាគ្រក់
 រូបអាគ្រក់ អាគ្រក់មើលណាស់ ។ បពិត្រព្រះអង្គដ៏ចម្រើន ខ្ញុំព្រះអង្គ
 បានឲ្យបាយ ទឹក សំពត់ យាន កម្រងផ្កា គ្រឿងក្រអូប គ្រឿងលាប
 ទីដេក ផ្ទះសំណាក់ នឹងគ្រឿងប្រទីប ដល់សមណៈបុត្រាហ្មឺន
 ក្នុងជាតិមុនដោយពិត ។ បពិត្រព្រះអង្គដ៏ចម្រើន បានជាឥឡូវនេះ
 ខ្ញុំព្រះអង្គជាអ្នកស្តុកស្តម្ភ មានទ្រព្យច្រើន មានភោគៈច្រើន ។ បពិត្រ
 ព្រះអង្គដ៏ចម្រើន ខ្ញុំព្រះអង្គ ជាអ្នកមិនមានចិត្តឫស្យា មិនច្រណែន មិន
 ប្រទូស្ត មិនចង់សេចក្តីច្រណែន ក្នុងលាភសក្ការៈ សេចក្តីគោរព
 រាប់អាន សំពះនឹងការបូជា របស់បុគ្គលទាំងឡាយដទៃ អំពីជាតិមុន

សុត្តន្តបិដក អង្គព្រះនិកាយស្ស ចក្កនិបាតោ

សាហំ កន្លែ ឯតរហំ មហេសត្វា ។ សន្និ ទោ បន
 កន្លែ ឥមស្មី រាជកុលេ ខត្តិយកកញ្ញាបិ ព្រាហ្មណ-
 កកញ្ញាបិ កហបតិកកញ្ញាបិ តាសាហំ ឥស្សរាធិបត្ថ
 តាវេមិ ឯសាហំ កន្លែ អជ្ឈតក្កេ អក្កោធនា
 កវិស្សាមិ អនុចាយាសពហុលា ពហុម្បំ វុត្តា សមាធា
 ធាភិសន្និស្សាមិ ន កុប្បិស្សាមិ ន ព្យាបន្និស្សាមិ
 ន បតីត្ថិយិស្សាមិ ន កោបញ្ច ខោសញ្ច អប្ប-
 ព្វយញ្ច ចាតុកវិស្សាមិ នស្សាមិ សមណស្ស
 ព្រាហ្មណស្ស អន្នំ ហនំ វត្ថំ យានំ មាលាកន្ធុ-
 វិលេបនំ សេយ្យវាសេដប្បទីបេយ្យំ អនិស្សាមនកា
 កវិស្សាមិ បរលាភសក្ការកុក្ការមាណវន្តនប្បជីវាសុ
 ន ឥស្សិស្សាមិ ន ឧបទុស្សិស្សាមិ ន ឥស្សំ
 ពន្ធិស្សាមិ ។ អភិក្កន្ធនំ កន្លែ ។ បេ ។ ឧទាសិកំ មំ
 កន្លែ កករា ធាវតុ អជ្ឈតក្កេ ចាលុបេតំ សរណំ កតន្តិ ។

សុត្តន្តបិដក អង្គត្ថវគ្គិយ ចតុត្ថនិបាត

បពិត្រព្រះអង្គដ៏ចម្រើន បានជាឥឡូវនេះ ខ្ញុំព្រះអង្គមានស័ក្តិដ៏ដោយ
 ពិត ។ បពិត្រព្រះអង្គដ៏ចម្រើន ខត្តិយកញ្ញាខ្លះ ព្រាហ្មណកញ្ញាខ្លះ
 គហបតីកញ្ញាខ្លះ ដែលមានក្នុងរាជត្រកូលនេះ កញ្ញាទាំងនោះ ខ្ញុំព្រះ
 អង្គតែងធ្វើជាធំ ជាអធិបតីលើកញ្ញាទាំងនោះ បពិត្រព្រះអង្គដ៏ចម្រើន
 តាំងអំពីថ្ងៃនេះជាដើមទៅ ខ្ញុំព្រះអង្គជាអ្នកមិនក្រោធ មិនច្រើន
 ដោយសេចក្តីចង្អៀតចង្អល់ចិត្ត ទុកជាគេនិយាយច្រើន ក៏មិនចង់ចិត្ត
 មិនខឹង មិនព្យាបាទ មិនរើងគ្គីង មិនធ្វើឲ្យសេចក្តីក្រោធ ទោសៈ
 នឹងសេចក្តីមិនត្រឹមត្រូវ ឲ្យកើតប្រាកដឡើង ខ្ញុំព្រះអង្គនឹងឲ្យបាយ ទឹក
 សំពត់ យាន កម្រងផ្កា គ្រឿងក្រអូប គ្រឿងលាប ទីដេក ផ្ទះដំណាក់
 នឹងគ្រឿងប្រទីប ដល់សមណៈឬព្រាហ្មណ៍ ខ្ញុំព្រះអង្គនឹងមិនមានចិត្ត
 ឬស្យា មិនប្រណែន មិនប្រទូស្ត មិនចង់ឲ្យសេចក្តីប្រណែន ក្នុង
 លាភសក្ការៈ សេចក្តីគោរព រាប់អាន សំពះនឹងការឬជា របស់បុគ្គល
 ទាំងឡាយដទៃ ។ បពិត្រព្រះអង្គដ៏ចម្រើន ភ្លឺច្បាស់ណាស់ ។ បេ ។
 បពិត្រព្រះអង្គដ៏ចម្រើន សូមព្រះដ៏មានព្រះភាគ ទ្រង់បាទុកនូវខ្ញុំ
 ព្រះអង្គថាជាឧបាសិកា អ្នកដល់នូវសរណៈ ស្មើដោយជីវិតតាំងអំពី
 ថ្ងៃនេះតទៅ ។

[២៨] ចត្តារោមេ ភិក្ខុវេ បុគ្គលា សង្គោ
 សំវិជ្ជាមាណា លោកស្មី ។ កតមេ ចត្តារោ ។
 ឥធិ ភិក្ខុវេ ឯកច្ឆោ បុគ្គលោ អត្តន្តចោ ហោតិ
 អត្តបរិភាសនាទុយោកមទុយុត្តោ ឥធិ បន ភិក្ខុវេ
 ឯកច្ឆោ បុគ្គលោ បរន្តចោ ហោតិ បរបរិភាសនា-
 ទុយោកមទុយុត្តោ ឥធិ បន ភិក្ខុវេ ឯកច្ឆោ
 បុគ្គលោ អត្តន្តចោ ច ហោតិ អត្តបរិភាសនាទុ-
 យោកមទុយុត្តោ បរន្តចោ ច បរបរិភាសនាទុយោក-
 មទុយុត្តោ ឥធិ បន ភិក្ខុវេ ឯកច្ឆោ បុគ្គលោ នេវ
 អត្តន្តចោ ហោតិ ន អត្តបរិភាសនាទុយោកមទុយុត្តោ ន
 បរន្តចោ ន បរបរិភាសនាទុយោកមទុយុត្តោ ។ សោ ច
 អនត្តន្តចោ អបរន្តចោ ទិដ្ឋេវ ធម្មេ ទិច្ឆាតោ ទិព្វតោ
 សីតិក្ខតោ សុខប្បដិសំវេទី [ព្រហ្មក្ខតេន អត្តនា វិហាតិ ។

បុគ្គលបណ្ណាសក មហាវិញ្ញ័យ

(៤៨) ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ បុគ្គលទាំងឡាយ ៤ ពួកនេះ មាន
 ប្រាកដក្នុងលោក ។ បុគ្គល ៤ ពួក តើដូចម្តេច ។ ម្នាលភិក្ខុទាំង
 ឡាយ បុគ្គលខ្លះ ក្នុងលោកនេះ ជាអ្នកដុតកំដៅខ្លួន ប្រកបការ
 ព្យាយាម ជាគ្រឿងដុតកំដៅខ្លួន ១ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ បុគ្គលខ្លះ ក្នុង
 លោកនេះ ជាអ្នកដុតកំដៅបុគ្គលដទៃ ប្រកបការព្យាយាម ជាគ្រឿង
 ដុតកំដៅបុគ្គលដទៃ ១ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ បុគ្គលខ្លះ ក្នុងលោកនេះ
 ជាអ្នកដុតកំដៅខ្លួន ប្រកបការព្យាយាម ជាគ្រឿងដុតកំដៅខ្លួនផង
 ជាអ្នកដុតកំដៅបុគ្គលដទៃ ប្រកបការព្យាយាម ជាគ្រឿងដុតកំដៅ
 បុគ្គលដទៃផង ១ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ បុគ្គលខ្លះ ក្នុងលោកនេះ
 មិនជាអ្នកដុតកំដៅខ្លួន មិនប្រកបការព្យាយាម ជាគ្រឿងដុតកំដៅខ្លួន
 មិនជាអ្នកដុតកំដៅបុគ្គលដទៃ មិនប្រកបការព្យាយាម ជាគ្រឿង
 ដុតកំដៅបុគ្គលដទៃ ១ ។ ឯបុគ្គលដែលមិនជាអ្នកដុតកំដៅខ្លួន
 នឹងមិនដុតកំដៅបុគ្គលដទៃនោះឯង ជាអ្នកឥតមានតណ្ហាគ្រឿងស្រក
 ឃ្លាន រលត់កិលេស មានសន្តានដ៏ត្រជាក់ ទទួលសុខជាប្រក្រតី
 សម្រេចសម្មាសម្ពុទ្ធនៅ ដោយចិត្តដ៏ប្រសើរ ក្នុងកាលជាបច្ចុប្បន្ន ។

សុត្តន្តបិដក អង្គនិកាយស្ស បុគ្គលិក

កថញ្ច ភិក្ខុវេ បុគ្គលោ អត្តនុចោ ហោតិ
 អត្តបរិតា បនាទុយោគមនុយុតោ ។ ឥធិ ភិក្ខុវេ
 ឯកទ្វា បុគ្គលោ អចេលកោ ហោតិ មុត្តាចារោ
 ហត្ថាវលេខោ ន ឯហិកទន្ធិកោ ន ឥដ្ឋកទន្ធិកោ
 នាភិហដំ ន ឧទ្ទិស្សកតំ ន ឯមន្តនំ សាទិយតិ
 សោ ន កុម្មិមុខា បដិគ្គណាតិ ន កឡោបិមុខា
 បដិគ្គណាតិ ន ឯឡកមន្តំ ន ឧណ្ណមន្តំ ន
 មុសលមន្តំ ន ទ្ធិន្ទំ កុញ្ញមាណនំ ន គត្តិណិយា
 ន ចាយមាណយ ន បុរិសន្តរកតាយ ន សំតិ-
 ត្តិសុ ន យត្ថ សា ឧបដ្ឋិតោ ហោតិ ន
 យត្ថ មត្តិកា សណ្ឋាសណ្ឋាចារីនី ន មជ្ឈំ ន
 មំសំ ន សុរំ ន មេយំ ន ជូសោទកំ បរិតិ-
 សោ ឯកាតារិកោ វា ហោតិ ឯកាលោ-
 បិកោ ទ្វាតារិកោ វា ហោតិ ទ្វាលោបិកោ

សុត្តន្តបិដក អង្គុត្តរនិកាយ ចក្កវគ្គនិដា

ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ចុះបុគ្គលជាអ្នកដុតកំដៅខ្លួន ប្រកបការព្យាយាម
 ជាត្រឡឹងដុតកំដៅខ្លួន តើដូចម្តេច ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ បុគ្គល
 ខ្លះ ក្នុងលោកនេះ ជាអ្នកអាត្រា លះបង់ហរយាទល្អ ស៊ីល្អផ្លែ
 ឬដំរីទទួលរះ ដោយម្រាមដៃ បើគេអញ្ជើញឲ្យចូលមក ក៏មិនមក
 គេឃាត់ថា ឈប់ក៏មិនឈប់ មិនត្រេកអរនឹងភត្ត ដែលគេនាំមកមុន
 មិនត្រេកអរនឹងភត្ត ដែលគេនាំមកចំពោះខ្លួន មិនត្រេកអរនឹងភិច្ចដែល
 គេនាំមកបុគ្គលនោះ មិនទទួលភត្តអំពីមាត់ផ្ទាំង មិនទទួលភត្តអំពីមាត់
 កញ្ជើប្តកឡោ មិនទទួលភត្តដែលគេនាំមកកន្លងធរណីធារ មិនទទួល
 ភត្តដែលគេនាំមកកន្លងកំណាត់ឈើ មិនទទួលភត្តដែលគេនាំមកកន្លង
 អវ្រៃ មិនទទួលភត្តរបស់មនុស្សព័រនាក់ ដែលកំពុងបរិភោគ មិន
 ទទួលភត្តរបស់ស្រ្តីមានគភ៌ មិនទទួលភត្តរបស់ស្រ្តីដែលកំពុងបំបៅកូន
 មិនទទួលភត្តរបស់ស្រ្តីដែលកំពុងនៅរួមនឹងបុរស មិនទទួលភត្តក្នុងទី
 ដែលមានពួកគ្នាឯងណែនាំ មិនទទួលភត្តក្នុងទីដែលមានផ្លែនៅចាំ មិន
 ទទួលភត្តក្នុងទីដែលមានរុយរោម មិនស្ម័គ្រី មិនស្ម័សាច់ មិនផឹកស្ករ
 មិនផឹកប័រយ មិនផឹកទឹកដែលត្រាំ បុគ្គលនោះ ទទួលភត្តចំពោះតែក្នុង
 ផ្ទះ១ ញ៉ាំងអត្តភាពឲ្យប្រព្រឹត្តទៅ ដោយដុំបាយ ១ តំនូតខ្លះ ទទួលភត្ត
 ចំពោះតែក្នុងផ្ទះពីរ ញ៉ាំងអត្តភាពឲ្យប្រព្រឹត្តទៅ ដោយដុំបាយពីរតំនូតខ្លះ

សត្តាតារិកោ វា ហោតិ សត្តាលោមិកោ ឯក-
 ស្សបិ ធន្តិយោ យាបេតិ ទ្ធិហិមិ ធន្តិហិ យាបេតិ
 សត្តហិមិ ធន្តិហិ យាបេតិ ឯកាហំកម្មំ អាហារំ
 អាហារេតិ ទ្ធិហិកម្មំ អាហារំ អាហារេតិ សត្តា-
 ហិកម្មំ អាហារំ អាហារេតិ ឥតិ ឯវ្យុបំ អន្ត្រមាសិ-
 កម្មំ បរិយាយកត្តកោដនាធុយោកមនុយុត្តោ វិហរតិ
 សោ សាកកក្ខោមិ ហោតិ សាមាកកក្ខោមិ ហោតិ
 និវារកក្ខោមិ ហោតិ ឧទ្ទលកក្ខោមិ ហោតិ និយា-
 សកកក្ខោមិ ហោតិ ហដកកក្ខោមិ ហោតិ កណ្តកក្ខោមិ
 ហោតិ អាចាមកកក្ខោមិ ហោតិ បិព្វាកកកក្ខោមិ
 ហោតិ តិណ្ឌកកក្ខោមិ ហោតិ តោមយកកក្ខោមិ ហោតិ
 វនម្ភលដលាហារោ យាបេតិ បវត្តដលកោដិ សោ
 សាលានិមិ ធារេតិ មសាធានិមិ ធារេតិ ធរទុស្សនិមិ
 ធារេតិ បំសុត្វលានិមិ ធារេតិ តិវិដកានិមិ ធារេតិ
 អជិនិមិ ធារេតិ អជិនក្ខំបំបិ ធារេតិ កុសថិវិមិ ធារេតិ

ចតុត្ថបណ្ណាសក មហាវិញ្ញ ទី ៥

ទទួលកត្តចំពោះតែក្នុងផ្ទះ ៧ ញ៉ាំងអត្តភាពឲ្យប្រព្រឹត្តទៅ ដោយដុំបាយ
 ៧ តំឡូតៗខ្លះ ញ៉ាំងអត្តភាពឲ្យប្រព្រឹត្តទៅ ដោយកត្តក្នុងកាជន៍ ១ ខ្លះ
 ញ៉ាំងអត្តភាពឲ្យប្រព្រឹត្តទៅ ដោយកត្តក្នុងកាជន៍ពីរខ្លះ ញ៉ាំងអត្តភាពឲ្យ
 ប្រព្រឹត្តទៅ ដោយកត្តក្នុងកាជន៍ ៧ ខ្លះ ស៊ីអាហាររំលង ១ ថ្ងៃខ្លះ ស៊ី
 អាហាររំលងពីរថ្ងៃខ្លះ ស៊ីអាហាររំលង ៧ ថ្ងៃខ្លះ បុគ្គលនោះប្រកប
 ដោយសេចក្តីព្យាយាម ក្នុងការផ្លាស់ប្តូរនូវការបរិភោគកត្តរំលងកន្លះខែខ្លះ
 មានសភាពដូច្នេះឯង បុគ្គលនោះមានបន្ថែមស្រស់ជាអាហារខ្លះ មាន
 អង្ករស្រវឹងជាអាហារខ្លះ មានស្អុយជាអាហារខ្លះ មានកំទេចស្បែកជា
 អាហារខ្លះ មានជ័រជាអាហារខ្លះ មានស្បែកសាបជាអាហារខ្លះ
 មានកន្ទក់ជាអាហារខ្លះ មានបាយក្អាំងជាអាហារខ្លះ មានម្សៅជា
 អាហារខ្លះ មានស្មៅជាអាហារខ្លះ មានអាចម៍គោជាអាហារខ្លះ មាន
 មើមឈើនឹងផ្លែឈើ ក្នុងព្រៃជាអាហារខ្លះ បរិភោគតែផ្លែឈើ ដែល
 ជ្រុះស្រាប់ខ្លះ បុគ្គលនោះ ស្លៀកដណ្តប់សំពត់សម្បកឆ្មោះ ស្លៀក
 ដណ្តប់សំពត់ដែលគេត្បាញឈាមគ្នាខ្លះ ស្លៀកដណ្តប់សំពត់ដែលគេ
 បកចេញអំពីសាកសពខ្លះ ស្លៀកដណ្តប់សំពត់បង្កកូលខ្លះ ស្លៀក
 ដណ្តប់សំពត់សម្បកឈើខ្លះ ស្លៀកដណ្តប់ស្បែកខ្លះ ស្លៀក
 ដណ្តប់ស្បែកខ្លះ ទាំងក្រចកខ្លះ ស្លៀកដណ្តប់សំពត់ស្បែកភ្នាំងខ្លះ

សុត្តន្តបិដកេ អង្គត្ថវនិកាយស្ស ចតុក្កនិបាតោ

វាគ្គចរិយំ ជារតិ ផលកចរិយំ ជារតិ កេស-
 កម្មលំបិ ជារតិ វាលកម្មលំបិ ជារតិ ឧល្ល-
 កបក្ខំបិ ជារតិ កេសមស្សលោចកោបិ ហោតិ
 កេសមស្សលោចនាធុយោគមនុយុត្តោ ឧត្តដ្ឋកោបិ
 ហោតិ អាសនប្បដិក្ខិតោ ឧត្តដ្ឋកោបិ ហោតិ
 ឧត្តដ្ឋកប្បនាធុមនុយុត្តោ កណ្តាកាបស្សយិកោបិ
 ហោតិ កណ្តាកាបស្សយេ សេយ្យំ កប្បេតិ សាយត-
 តិយកម្មំ ឧទកោរោហណាធុយោគមនុយុត្តោ វិហរតិ
 វតិ ឯវ្យុបំ អនេកវិហិតំ កាយស្ស អាតាបនបរិ-
 តាបនាធុយោគមនុយុត្តោ វិហរតិ ។ ឯវំ ចោ ភិក្ខុវេ
 បុគ្គលោ អត្តនុចោ ហោតិ អត្តបរិតាបនាធុ-
 យោគមនុយុត្តោ ។ កថញ្ច ភិក្ខុវេ បុគ្គលោ
 បរាទោ ហោតិ បរាបរិតាបនាធុយោគមនុយុត្តោ ។

សុត្តន្តបិដក អង្គក្ករនិកាយ ចតុត្ថនិបាត

ស្ងៀកដណ្តប់សំពត់ ដែលគេត្បាញដោយសម្បកក្រចៅខ្លះ ស្ងៀកដណ្តប់
 សំពត់ ចម្រៀកត្បាញខ្លះ ស្ងៀកដណ្តប់សំពត់កម្ពុល ដែលគេត្បាញ
 ដោយសក់មនុស្សខ្លះ ស្ងៀកដណ្តប់សំពត់កម្ពុល ដែលគេត្បាញដោយ
 រោមកន្ទុយសត្វខ្លះ ស្ងៀកដណ្តប់សំពត់ ដែលគេត្បាញដោយស្លាប
 ម្សៅខ្លះ ទុកសក់នឹងពុកមាត់ ប្រកបរឿយៗ នូវសេចក្តីព្យាយាម
 ដោយការទុកសក់នឹងពុកមាត់ខ្លះ ឈរជ្រឹងសម្រឹងហាមឃាត់នូវរោសនៈ
 ខ្លះ អង្គុយច្រហោងប្រកបរឿយៗ នូវសេចក្តីព្យាយាមអង្គុយច្រហោង
 ខ្លះ ប្រកបដោយបង្អែកបន្ទា (១) សម្រេចការដេកលើបង្អែកដំហើយ
 ដោយបន្ទាខ្លះ ប្រកបរឿយៗ នូវសេចក្តីព្យាយាម ដោយការចុះ
 ត្រាំទឹក ១ ថ្ងៃ ៣ ដង គឺត្រឹក ថ្ងៃត្រង់ ល្ងាចខ្លះ (បុគ្គលនោះ)
 ប្រកបរឿយៗនូវសេចក្តីព្យាយាមដុតកំដៅកាយ មានប្រការច្រើនយ៉ាង
 មានសភាពយ៉ាងនេះ ដោយប្រការដូច្នេះឯង ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ
 បុគ្គលដែលជាអ្នកដុតកំដៅខ្លួន ប្រកបការព្យាយាម ជាគ្រឿងដុតកំដៅ
 ខ្លួនយ៉ាងនេះឯង ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ចុះបុគ្គលដុតកំដៅបុគ្គល
 ដទៃប្រកបការព្យាយាម ជាគ្រឿងដុតកំដៅបុគ្គលដទៃ តើដូចម្តេច ។

១ យកវត្ថុណាមួយឬបន្ទាជាប្រព្រឹត្តិទៅបោះនឹងផែនដី ហើយក្រាលកម្រាលស្បែកលើបន្ទា
 នោះហើយ សម្រេចនូវវិធីយាបថ មានឈរដើរដាច់ ។ អដ្ឋកថា ។

ឥធិ ភិក្ខុវេ ឯកត្ថោ បុគ្គលោ ខ្ញុំវត្តិកោ ហោតិ ស្វក-
 រិកោ សាកុណិកោ មាគរិកោ លុទ្ធា មជ្ឈយាតកោ
 ចោរោ ចោរយាតកោ ពន្ធនាគារិកោ យេ វា បនព្វេបិ
 កេចិ ក្សត្រម្មត្ថា ។ ឯវំ ខោ ភិក្ខុវេ បុគ្គលោ
 បរន្តោ ហោតិ បរមរិតាបនាធុយោគមនុយុត្តោ ។
 កថញ្ច ភិក្ខុវេ បុគ្គលោ អត្តន្តោ ច ហោតិ អត្តបរិ-
 តាបនាធុយោគមនុយុត្តោ បរន្តោ ច បរមរិតាបនាធុ-
 យោគមនុយុត្តោ ។ ឥធិ ភិក្ខុវេ ឯកត្ថោ បុគ្គលោ
 រាជោ វា ហោតិ ខត្តិយោ មុទ្ធាភិសិក្ខោ ព្រាហ្មណោ វា
 មហាសាលោ សោ បុត្តិមេន នករស្សំ នវំ សន្តា-
 ការំ ការាបេត្វា កេសមស្សំ ឱហារេត្វា ខរាជិនំ
 ជិវាសេត្វា សប្បិកេលេន កាយំ អព្ពញ្ចិត្វា មិតរិសា-
 លោន បិដ្ឋិ កណ្តវមាថោ សន្តាការំ បរិសតិ
 សន្និ មហេសិយោ ព្រាហ្មណោន ច បុរោហិតេន

ធម្មត្ថបទ្គណ្ឌសព មហាវគ្គ ទី ៥

ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ បុគ្គលខ្លះ ក្នុងលោកនេះ ជាអ្នកសម្លាប់ចៀម
 សម្លាប់ជ្រូក សម្លាប់បក្សី សម្លាប់ម្រឹគ ជាព្រាន ជាអ្នកសម្លាប់ត្រី
 ជាចោរ ជាអ្នកសម្លាប់ចោរ ជានាយគុក ឬពួកជនឯទៀតណាមួយ
 ដែលមានអំពើពាក្រកំ (បែបនេះដែរ) ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ បុគ្គល
 ជាអ្នកដុតកំដៅបុគ្គលដទៃ ប្រកបព្យាយាម ជាគ្រឿងដុតកំដៅបុគ្គល
 ដទៃ យ៉ាងនេះឯង ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ចុះបុគ្គលជាអ្នកដុត
 កំដៅខ្លួន ប្រកបព្យាយាម ជាគ្រឿងដុតកំដៅខ្លួនផង ជាអ្នកដុតកំដៅ
 បុគ្គលដទៃ ប្រកបការព្យាយាម ជាគ្រឿងដុតកំដៅបុគ្គលដទៃផង
 តើដូចម្តេច ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ បុគ្គលខ្លះ ក្នុងលោកនេះ ជាព្រះ
 រាជា ជាក្សត្រិយ៍បានមុទ្ធាភិសេកហើយក្តី ជាព្រាហ្មណ៍មហាសាលក្តី
 បុគ្គលនោះ បានឱ្យគេសាងរោងយញ្ញថ្មី ខាងកើតនគរ រួចឱ្យគេ
 កោរសក់ពុកមាត់ពុកចង្កាឱ្យ ហើយស្ងៀកវ៉ៃស្បែកខ្លាទាំងក្រចក លាប
 កាយដោយខ្លាញ់ថ្លានឹងប្រង ហើយយកវ៉ៃស្មង់ម្រឹគ អេះខ្នងដើរចូល
 ទៅកាន់រោងយញ្ញ ជាមួយនឹងអគ្គមហេសី នឹងព្រាហ្មណ៍ ឬរាហិត

សុត្តន្តបិដក អង្គនិកាយស្ស ចក្កនិកាយ

សោ ឥត្ថ អនន្តរបាតាយ ក្រមិយា ហរិវុទ្ធលោកាយ
 សេយ្យំ កល្យាណំ ឯកស្ស តាវិយា សុបបទ្ទាយ យំ
 ឯកស្ស ជនេ ទីរំ ហោតិ តេន រាជា យាបេតិ យំ
 ឧតិយស្ស ជនេ ទីរំ ហោតិ តេន មហេសី យាបេតិ
 យំ ឥតិយស្ស ជនេ ទីរំ ហោតិ តេន ព្រាហ្មណោ
 បុរោហិតោ យាបេតិ យំ ចតុត្ថស្ស ជនេ ទីរំ ហោតិ
 តេន អគ្គី ជុហតិ អវសេសេន វជ្ជកោ យាបេតិ សោ
 ឯវមាហា ឯត្ថកា ឧសកា ហព្វាន្ត យព្វាន្តាយ ឯត្ថកា
 វជ្ជតវា ហព្វាន្ត យព្វាន្តាយ ឯត្ថកា វជ្ជតវាយោ ហព្វាន្ត
 យព្វាន្តាយ ឯត្ថកា អជា ហព្វាន្ត យព្វាន្តាយ
 ឯត្ថកា ឧវតា ហព្វាន្ត យព្វាន្តាយ ឯត្ថកា វុត្ថា ជិដ្ឋន្ត
 យុបត្ថាយ ឯត្ថកា ទព្វា លុយន្ត តាវិសត្ថាយាតិ ។
 យេបិស្ស តេ ហោន្តិ ធាសាតិ វា បេស្សាតិ
 វា កម្មករាតិ វា តេបិ ទណ្ឌតជ្ជិតា កយតជ្ជិតា
 អស្សមុខា វុទ្ធមាណា បរិកម្មានិ តេហេន្តិ ។

សុត្តន្តបិដក អង្គក្លែងកាយ ចតុត្ថកថា

បុគ្គលនោះ សម្រេចការដេកលើផែនដី ប្រាសចាកកម្រាលដែលគេលាប
 លនដោយពណ៌ខៀវ ក្នុងរោងយញ្ញនោះ ព្រះរាជាបានញ្ញាំងអត្តភាព
 ឲ្យប្រព្រឹត្តទៅ ដោយទឹកដោះក្នុងដោះទីមួយ របស់មេគោមួយ ដែល
 មានកូនមានរូបប្រហែលនឹងមេរា អគ្គមហេសីញ្ញាំងអត្តភាពឲ្យប្រព្រឹត្ត
 ទៅ ដោយទឹកដោះក្នុងដោះទីពីរ ព្រាហ្មណ៍ បុរោហិតញ្ញាំងអត្តភាពឲ្យ
 ប្រព្រឹត្តទៅ ដោយទឹកដោះក្នុងដោះទីបី បានបូជាភ្លើងដោយទឹកដោះក្នុង
 ដោះទីបួន កូនគោបានញ្ញាំងអត្តភាពឲ្យប្រព្រឹត្តទៅ ដោយទឹកដោះដ៏
 សេសសល់ ព្រះរាជានោះបានត្រាស់យ៉ាងនេះថា ពួកជនចូរសម្លាប់គោ
 ឈ្មោលប៉ុណ្ណោះ ដើម្បីប្រយោជន៍ដល់យញ្ញ ចូរសម្លាប់គោស្នាវប៉ុណ្ណោះ
 ដើម្បីប្រយោជន៍ដល់យញ្ញ ចូរសម្លាប់មេគោជំនង់ប៉ុណ្ណោះ ដើម្បីប្រ-
 យោជន៍ដល់យញ្ញ ចូរសម្លាប់ពាតប៉ុណ្ណោះ ដើម្បីប្រយោជន៍ដល់យញ្ញ
 ចូរសម្លាប់ចៀមប៉ុណ្ណោះ ដើម្បីប្រយោជន៍ដល់យញ្ញ ចូរកាប់ឈើប៉ុណ្ណោះ
 ដើម្បីប្រយោជន៍ជាសសរយញ្ញ ចូរដកស្មៅដំណេកទទ្យាយប៉ុណ្ណោះ ដើម្បី
 ប្រយោជន៍ដល់យញ្ញ ។ ជនពួកណាទោះបីជាខ្ញុំក្តី ជាអ្នកបម្រើក្តី ជាអ្នក
 ធ្វើការងារក្តី ជនពួកនោះ លុះត្រូវគេគម្រាមដោយអាជ្ញា ត្រូវភ័យគ្រប
 សង្កត់ហើយ ក៏មានមុខដោកដោយទឹកភ្នែកទួញយំ ធ្វើបរិកម្មផ្សេងៗ ។

ធម្មបទដ្ឋកថា មហាវគ្គោ បញ្ចមោ

ឃុំ ទេ ភិក្ខុវេ បុគ្គលោ អត្តន្តោ ច ហោតិ
 អត្តបរិតាបនាធូយោកមនុយុត្តោ បរន្តោ ច បរ-
 បរិតាបនាធូយោកមនុយុត្តោ ។ កថញ្ច ភិក្ខុវេ
 បុគ្គលោ នេវ អត្តន្តោ ហោតិ ន អត្តបរិតាបនាធូ-
 យោកមនុយុត្តោ ន បរន្តោ ន បរ-បរិតាបនាធូយោ-
 កមនុយុត្តោ ។ សោ ច អនត្តន្តោ អបរន្តោ
 ទិដ្ឋេវ ធម្មេ ទិច្ចាតោ ទិព្វតោ សីតីភូតោ សុខប្ប-
 ដិសំវេទី ព្រហ្មក្ខតេន អត្តោ វិហរតិ ។ ឥន ភិក្ខុវេ
 តថាគតោ លោកេ ឧប្បជ្ជតិ អរហំ សម្មាសម្ពុទ្ធោ
 វិជ្ជាចរណសម្មន្នោ សុគតោ លោកវិទូ អនុត្តរោ
 បរិសទ្ធសារថិ សត្តា នេវមនុស្សានំ ពុទ្ធោ
 កកវា សោ ឥមំ លោកំ សនេវកំ សមាគំ
 សព្វកំ សស្សមណព្រហ្មណី បដំ សនេវ-
 មនុស្សំ សយំ អភិញ្ញា សច្ចិកត្វា បវេនេតិ ។

ចតុត្ថបណ្ឌិត មហាវគ្គ ទី ៥

ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ បុគ្គលជាអ្នកដុតកំដៅខ្លួន ប្រកបព្យាយាម
 ជាគ្រឿងដុតកំដៅខ្លួនផង ជាអ្នកដុតកំដៅបុគ្គលដទៃ ប្រកប
 ការព្យាយាម ជាគ្រឿងដុតកំដៅបុគ្គលដទៃផង យ៉ាងនេះឯង ។

ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ បុគ្គលមិនជាអ្នកដុតកំដៅខ្លួន មិនប្រកប
 ការព្យាយាម ជាគ្រឿងដុតកំដៅខ្លួន មិនជាអ្នកដុតកំដៅបុគ្គលដទៃ
 មិនប្រកបព្យាយាម ជាគ្រឿងដុតកំដៅបុគ្គលដទៃ តើដូចម្តេច ។

ឯបុគ្គលមិនជាអ្នកដុតកំដៅខ្លួន មិនជាអ្នកដុតកំដៅបុគ្គលដទៃនោះឯង
 ជាអ្នកឥតមានតណ្ហាគ្រឿងស្រកឃ្លាន រលត់កិលេស មានសន្តាន
 ដ៏ត្រជាក់ ទទួលសុខជាប្រក្រតី សម្រេចសម្មាសម្ពុទ្ធនៅ ដោយចិត្ត
 ដ៏ប្រសើរក្នុងបច្ចុប្បន្ន ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ លុះព្រះគម្ភាគតជា
 អរហន្តសម្មាសម្ពុទ្ធ ព្រះអង្គបរិបូណ៌ ដោយវិជ្ជានឹងចរណៈ ជាព្រះ
 សុគត ទ្រង់ជ្រាបច្បាស់នូវត្រៃលោក ព្រះអង្គប្រសើរបំផុត ជាសារថី
 ទូន្មាននូវបុរសដែលគួរទូន្មាន ជាសាស្ត្រានៃទេវតានឹងមនុស្សទាំងឡាយ
 ទ្រង់បានត្រាស់ដឹងនូវចតុករិយសច្ច លែងវិលមកកាន់កាប់ឡើយ កើត
 ឡើងក្នុងលោកនេះ ព្រះអង្គបានធ្វើឲ្យដាក់ច្បាស់ ដោយបញ្ញា
 ដ៏ឧត្តមដោយខ្លួនឯង នូវលោកនេះ ព្រមទាំងទេវលោក មារលោក
 ព្រហ្មលោក នូវពពួកសត្វ ព្រមទាំងសមណៈនឹងព្រាហ្មណ៍ទាំងមនុស្ស
 ជាសម្បត្តិទេព នឹងមនុស្សដ៏សេស ហើយអាចនឹងប្រកាសបាន ។

សុត្តន្តបិដកេ អង្គក្ករនិកាយស្ស ចក្កនិបាតោ

សោ ធម្មំ ទេសេតិ អាទិកកល្យាណំ មជ្ឈេកកល្យាណំ
 បរិយោសានកកល្យាណំ សាត្តំ សព្វញ្ញំ កេវល-
 បរិច្ចុណ្ណំ បរិសុទ្ធិំ ព្រហ្មចរិយំ បកាសេតិ ។ តំ
 ធម្មំ សុណាតិ កហបតិ វា កហបតិវុត្តោ វា
 អញ្ញាតវស្មី វា កុលេ បច្ឆាជាតោ សោ តំ ធម្មំ
 សុត្វា តថាគតេ សុទ្ធិំ បដិលកតិ សោ តេន
 សទ្ធាបដិលកេន សមជ្ឈាគតោ ឥតិ បដិសញ្ញក្កតិ
 សម្ពាដោ យវាសោ រជាបថោ អញ្ញោកាសោ បព្វជ្ជា
 នយិទំ សុករំ អតារំ អជ្ឈាវសតា ឯកន្តបរិច្ចុណ្ណំ
 ឯកន្តបរិសុទ្ធិំ សង្ខលិទិតំ ព្រហ្មចរិយំ ចរិតុ
 យន្តនាហំ កេសមស្សំ ឱហាវេត្វា កាសាយាទិ
 វត្តានិ អច្ឆាទេត្វា អតាវស្មា អនតារិយំ បព្វជេយ្យន្តិ ។
 សោ អបវេន សមយេន អប្បំ វា កោគក្កន្ធិ
 បហាយ មហន្តំ វា កោគក្កន្ធិ បហាយ អប្បំ
 វា ញាតិបរិវន្តំ បហាយ មហន្តំ វា ញាតិប-
 រិវន្តំ បហាយ កេសមស្សំ ឱហាវេត្វា កាសាយាទិ
 វត្តានិ អច្ឆាទេត្វា អតាវស្មា អនតារិយំ បព្វជតិ ។

សុត្តន្តបិដក អង្គត្ថរទិកាយ បក្កនិបាត

ព្រះអង្គទ្រង់សំដែងធម៌ពីពេរបទដើម ពីពេរបទកណ្តាល ពីពេរបទចុង
 ទ្រង់ប្រកាសនូវព្រហ្មចរិយធម៌ ព្រមទាំងអត្ថ និងព្យញ្ជនៈ ដ៏ពេញ
 បរិបូណ៌ បរិសុទ្ធទាំងអស់ ។ គហបតីក្តី បុត្តនៃគហបតីក្តី ជនដែល
 កើតក្នុងត្រកូលណាមួយក្តី រមែងស្តាប់នូវធម៌នោះ លុះបានស្តាប់
 នូវធម៌នោះហើយ រមែងបាននូវសទ្ធា ក្នុងព្រះតថាគត បុគ្គលនោះ
 លុះប្រកបដោយការបាននូវសទ្ធានោះហើយ រមែងពិចារណាឃើញ
 ដូច្នេះថា យកវាសប្រកបដោយសេចក្តីចង្អៀតចង្អល់ ជាផ្លូវហូរមកនៃ
 គូលីគីរិលេស ឯបព្វជន្លាទើបមានឧកាស កាលបើអាត្មាអញ នៅ
 គ្រប់គ្រងផ្ទះ មិនងាយនឹងប្រព្រឹត្តព្រហ្មចរិយធម៌ ឲ្យពេញបរិបូណ៌
 បរិសុទ្ធទាំងអស់ដូចជាស័ន្ធុដែលបុគ្គលផ្តុសខាត់បានឡើយ បើដូច្នោះគួរ
 តែអាត្មាអញ កោរសក់នឹងពុកមាត់ពុកចង្កា ហើយស្ងៀកដណ្តប់សំពត់
 ដែលកំទឹកអម្ពត់ ចេញចាកផ្ទះ ឬសប្រតិបត្តិក្នុងផ្នួស ដែលគ្មានប្រយោជន៍
 ដោយកិច្ចការក្នុងផ្ទះ ។ លុះកាលជាខាងក្រោយមក បុគ្គលនោះក៏
 បានលះបង់គំនរទ្រព្យតិចខ្លះ លះបង់គំនរទ្រព្យច្រើនខ្លះ លះបង់វិញ្ញា
 តិចច្រើនខ្លះ លះបង់វិញ្ញាតិចខ្លះ ហើយកោរសក់នឹងពុកមាត់
 ពុកចង្កា រួចស្ងៀកដណ្តប់សំពត់កាសាយដែលកំទឹកអម្ពត់ ចេញចាកផ្ទះ
 មកបួសប្រតិបត្តិក្នុងផ្នួស ដែលគ្មានប្រយោជន៍ដោយកិច្ចការក្នុងផ្ទះ ។

សោ ឯវំ បព្វជិតោ សមាធនោ ភិក្ខុនំ សិក្ខាសា-
 ជីវសមាបន្នោ ចាលាតិចាតំ បហាយ ចាលាតិចាតា
 បដិវិតោ ហោតិ និហិតនិល្លោ និហិតសន្តោ លន្ធិ
 ធម្មាបន្នោ សព្វចាលាក្ខតហិតានុកម្មំ វិហារតិ
 អទិន្នានានំ បហាយ អទិន្នានានា បដិវិតោ ហោតិ
 ទិន្នានាយី ទិន្នប្បនិកម្មំ អថេនេន សុចិត្តតេន
 អត្តនា វិហារតិ អត្រាប្បវិយំ បហាយ ត្រាប្បវា
 ហោតិ អារាហាវី វិតោ មេធុនា^(១) តាមន្ត្រា មុសាវាទំ
 បហាយ មុសាវាទា បដិវិតោ ហោតិ សព្វវាទី
 សព្វសន្តោ វេតោ បព្វយិកោ អវិសំវាទិកោ លោ-
 កស្ស មិសុណំ ឯចំ បហាយ មិសុណាយ វាចាយ
 បដិវិតោ ហោតិ វេតោ សុត្វា ន អម្បត្រ អត្វាតា
 វេសំ កេនាយ អម្បត្រ វា សុត្វា ន វេសំ
 អត្វាតា អម្បសំ កេនាយ វេតិ ភិក្ខុនំ វា
 សត្វាតា សហិតានំ វា អនុប្បនាតា សមត្តារាមោ

១ ម. អនាហិ វិតោ អសុត្វា ។

បុគ្គលនោះបានបួសយ៉ាងនេះហើយ ក៏ជាអ្នកបរិបូណ៌ដោយសិទ្ធិនឹងសា-
 ដីរបស់ភិក្ខុទាំងឡាយ លះបង់បាណាតិបាត វៀរស្រឡះចាកបាណា-
 តិបាត មានអាជ្ញាដាក់ចុះហើយ មានគ្រឿងសស្ត្រាដាក់ចុះហើយ មាន
 សេចក្តីខ្មាសបាប មានចិត្តអាណិតអាសូរ ជាអ្នកមានសេចក្តីអនុគ្រោះ
 ដោយប្រយោជន៍ ដល់សត្វមានជីវិតទាំងពួង លះបង់អទិន្នាទាន វៀរ
 ស្រឡះចាកអទិន្នាទាន ជាអ្នកកាន់យកតែរបស់ដែលគេឱ្យ ប្រាថ្នាតែ
 របស់ដែលគេឱ្យ ជាអ្នកមិនល្អច មានខ្លួនដ៏ស្អាត លះបង់អត្រហ្មចរិយៈ
 ជាអ្នកប្រព្រឹត្តនូវអត្រហ្មចរិយៈ ជាអ្នកប្រព្រឹត្តឆ្ងាយ វៀរចាកមេម៉ុនធម្ម
 ជារបស់អ្នកស្រុក លះបង់មុសាវាទ វៀរស្រឡះចាកមុសាវាទ ជាអ្នក
 ពោលតែពាក្យពិត គព្យពិត មានវាចាខ្ជាប់ខ្ជួន គួរអ្នកផងជឿបាន
 មិនពោលបំភ្លាត់សត្វលោក លះបង់បិសុណាវាចា វៀរស្រឡះចាក
 បិសុណាវាចា ជាអ្នកបានពួញពាក្យ ក្នុងសំណាក់នៃពួកជនឯណោះហើយ
 មិននាំទៅប្រាប់ ដល់ពួកជនឯណោះ ដើម្បីបំបែកពួកជននេះឡើយ
 ឬបានពួញពាក្យ ក្នុងសំណាក់នៃពួកជនឯណោះហើយ មិននាំយកមក
 ប្រាប់ដល់ពួកជនឯណោះ ដើម្បីបំបែកពួកជនឯណោះឡើយ ជាអ្នកផ្សះ
 ផ្សានូវពួកជនដែលបែកគ្នាហើយ ឬបន្ថែមកម្លាំងឱ្យ ដល់ពួកជនដែល
 ព្របព្រៀងគ្នាហើយ ជាអ្នកមានសេចក្តីព្រមព្រៀង ជាទីត្រេកអរ

សុត្តន្តបិដកេ អង្គព្រហ្មសម្ម បញ្ចកុសិទ្ធិ

សមគ្គវតោ សមគ្គនង្គិ សមគ្គករណី វាចំ កាសិកា
ហោតិ ជ្រុសំ វាចំ បហាយ ជ្រុសាយ វាចាយ
បដិវរតោ ហោតិ យា សា វាចា នេលា កណ្ណសុខា
មេមនិយា មាធយដ្ឋមា ទោរី ពហុជនកណ្ណា ពហុជន-
បនាថា តថាវុប្បី វាចំ កាសិកា ហោតិ សម្មប្ប-
លាបំ បហាយ សម្មប្បលាថា បដិវរតោ ហោតិ
កាលវាទី ក្ខតវាទី អត្តវាទី ធម្មវាទី វិនយវាទី
និទានវតី វាចំ កាសិកា កាលេន សាបទេសំ
បរិយន្តវតី អត្តសញ្ញាតំ ។ សោ តំជតាមក្ខតតាម-
សមាម្បា បដិវរតោ ហោតិ ឯកកត្តិកោ ហោតិ
រត្នបរតោ វិរតោ វិកាលភោជនា នច្ចតីតវាទីតវស្វ-
កនស្សនា បដិវរតោ ហោតិ មាលាកន្ធូរិលេបននារលា-
មណ្ឌនវិក្រសនដ្ឋានា បដិវរតោ ហោតិ ឧត្តាសយនម-
ហាសយនា បដិវរតោ ហោតិ ជាត្រូវបរជនប្បដិគ្គហណា
បដិវរតោ ហោតិ អាមគនធិញ្ញប្បដិគ្គហណា បដិវរតា
ហោតិ អាមកម៌សប្បដិគ្គហណា បដិវរតោ ហោតិ

សុត្តន្តបិដក អង្គព្រាហ្មណ៍ ចតុត្ថកិច្ច

ត្រេកអរក្នុងសេចក្តីព្រមព្រៀង រីករាយក្នុងសេចក្តីព្រមព្រៀង ជាអ្នក
 ពោលវាចាដែលធ្វើឲ្យព្រមព្រៀងគ្នា លះបង់នូវផុសវាចា វៀរស្រឡះ
 ចាកផុសវាចា វាចាណាដែលឥតទោស ជាសុខដល់ត្រចៀក គួរ
 ឲ្យអ្នកផងស្រឡាញ់ពេញហឫទ័យ ជាសំដីអ្នកត្រង់ ជាទីត្រេកអរដល់
 ជនច្រើននាក់ ជាទីពេញចិត្តដល់ជនច្រើននាក់ ក៏ពោលតែវាចាបែប
 នោះ លះបង់នូវសម្បជញ្ញៈ វៀរស្រឡះចាកសម្បជញ្ញៈ ជា
 អ្នកពោលពាក្យក្នុងការគួរ ពោលតែពាក្យដែលពិតប្រាកដ ពោល
 តែពាក្យដែលជាអត្ថ ពោលតែពាក្យដែលជាធម៌ ពោលតែពាក្យដែល
 ជាវិន័យ ពោលតែពាក្យមានឧកាសជាទីដឹកលំទុក ក្នុងហឫទ័យប្រកប
 ដោយគ្រឿងអាង មានគ្រឿងកំណត់ ប្រកបដោយប្រយោជន៍តាម
 កាលគួរ ។ បុគ្គលនោះវៀរស្រឡះចាកកិរិយាធ្វើពីដតាមនឹងកូតតាម
 ឲ្យវិនាស ជាអ្នកបរិភោគកត្តតែមួយពេល វៀរបរិភោគក្នុងពត្រី
 វៀរបរិភោគក្នុងកាលខុស វៀរចាកការមើលនូវវិល្លង្គរំព្រៀងនឹងក្មេង
 ប្រគំដែលជាសត្វដែលកុសលធម៌ វៀរចាកការទ្រទ្រង់ការប្រដាប់ស្អិត
 ស្អាតរាងកាយ ដោយផ្កាកម្រងនឹងគ្រឿងក្រអូបនឹងគ្រឿងលាបផ្សេងៗ
 វៀរចាកទីដេក ទីអង្គុយដ៏ប្រសើរ វៀរចាកការទទួលនូវមាសនឹងប្រាក់
 វៀរចាកការទទួលនូវធូតាជាតិស្រស់ វៀរចាកការទទួលសាច់ឆ្កែ

បញ្ចក្ខបណ្ណសកេ បហារិញ្ចោ បញ្ចមោ

វត្ថុកុមារិកាបដិក្ខហណា បដិវិរតោ ហោតិ នាសីនា-
 សប្បដិក្ខហណា បដិវិរតោ ហោតិ អវេជ្ឈកប្បដិក្ខ-
 ហណា បដិវិរតោ ហោតិ កុក្កដស្វកាប្បដិក្ខហណា
 បដិវិរតោ ហោតិ ហត្ថិកវាស្សវឌ្ឍវប្បដិក្ខហណា
 បដិវិរតោ ហោតិ ខេត្តវត្ថុប្បដិក្ខហណា បដិវិរតោ
 ហោតិ ធូតេយ្យប្បដិក្ខហណា បដិវិរតោ
 ហោតិ កាយវិក្កយា បដិវិរតោ ហោតិ តុលាក្ខដកំ-
 សក្ខដមាធក្ខដា បដិវិរតោ ហោតិ ឧក្កោដនវព្វន-
 ធិកតិសារិយោកា បដិវិរតោ ហោតិ ឆេទនវធិព្វបរ-
 មោសអាណាបសហសាការា បដិវិរតោ ហោតិ ។
 សោ សន្តដ្ឋោ ហោតិ កាយបរិហារកេន ចីវរេន
 កុក្កិបរិហារកេន បិណ្ឌាចារេន យេន យេនេវ
 បក្កមតិ សមាទាយេវ បក្កមតិ ។ សេយ្យថាបិ
 នាម បក្កិ សកុណោ យេន យេនេវ ឧតិ សបត្ត-
 កាហេវ ឧតិ វិវេរេវ ភិក្ខុ សន្តដ្ឋោ ហោតិ កាយ-
 បរិហារកេន ចីវរេន កុក្កិបរិហារកេន បិណ្ឌាចារេន
 យេន យេនេវ បក្កមតិ សមាទាយេវ បក្កមតិ ។

វៀរចាកការទទួលស្រីនឹងកុមារ វៀរចាកការទទួលខ្ញុំស្រីនឹងខ្ញុំប្រុស
 វៀរចាកការទទួលពិធីនឹងចៀម វៀរចាកការទទួលមាន់នឹងជ្រូក វៀរ
 ចាកការទទួលដំរី គោ សេះឈ្មោល ញី វៀរចាកការទទួលស្រី
 នឹងចម្ការ វៀរចាកការប្រកបនូវទូតកម្ម គឺការនាំសំបុត្របុព្វតាមបណ្តាំ
 ដល់គ្រហស្ថនឹងទៅដោយគេប្រើ អំពីផ្ទះមួយទៅផ្ទះមួយ វៀរចាកការ
 ទិញនឹងការលក់ដូរ វៀរចាកការបញ្ជាតប្របន្ធដោយដង្ហើម បញ្ជាត
 ដោយភាជន៍ក្រឡែមាស (ជាដើម) បញ្ជាតដោយរង្វាស់រង្វាល់
 វៀរចាកការប្រកបនូវអំពើវៀច បញ្ជាតបំភាន់ បញ្ជាតបោកប្រាស
 បន្ធដោយរបស់ក្លែង វៀរចាកការកាត់ (នូវអវយវៈមានដៃជាដើម)
 សម្លាប់ ចាប់ចង លាក់ខ្លួនពួនចាំធ្វើអំពើពាក្រកំរើកំហែងយក
 ទ្រព្យគេ ។ បុគ្គលនោះ ជាអ្នកសន្តោស ដោយចីវរជាគ្រឿងរក្សា
 កាយនឹងបិណ្ឌបាតជាគ្រឿងរក្សាផ្ទៃ កាលបើចេញទៅកាន់ទីណា ។
 ក៏កាន់យកតែ (បរិក្ខារ) ប៉ុណ្ណោះចេញទៅ ។ ដូចជាសកុណជាតិ
 មានស្វាប ទោះហើរទៅកាន់ទីណា ។ ក៏មានតែស្វាបរបស់ខ្លួនជាភារៈ
 ប៉ុណ្ណោះហើរទៅ យ៉ាងណា ក៏ក្នុងអ្នកសន្តោស ដោយចីវរជាគ្រឿង
 រក្សាកាយ នឹងបិណ្ឌបាត ជាគ្រឿងរក្សាផ្ទៃ ទោះទៅកាន់ទីណា
 ក៏កាន់យកតែ (បរិក្ខារ) ប៉ុណ្ណោះហើយចេញទៅ យ៉ាងនោះដែរ ។

សុត្តន្តបិដកេ អង្គន្តរិកាយស្ស ចតុត្ថមិកាគោ

សោ ឥមំនា អរិយេន សីលក្ខន្ធនេ សមដ្ឋាកតោ
អដ្ឋត្ថំ អនុវដ្ឋសុខំ បដិសំវេទេតិ ។ សោ ចក្កុនា
រូបំ ទិស្វា ន និមិត្តត្តាហិ ហោតិ នាទុព្យញ្ញនត្តាហិ
យត្វាធិការណាមេនំ ចក្កុន្ទ្រិយំ អសំវុតំ វិហារន្តំ
អភិជ្ឈាទោមនស្សា ចាបកោ អកុសលា ធម្មា
អន្វាស្សវេយ្យំ តស្ស សំវរាយ បដិបដ្ឋតិ រក្ខតិ
ចក្កុន្ទ្រិយំ ចក្កុន្ទ្រិយេ សំវំ អាបដ្ឋតិ ។ សោតេន
សម្ពំ សុត្វា... យានេន ឥន្ទំ យាយិត្វា... ជិវ្ហយ
រសំ សាយិត្វា... កាយេន ដោដ្ឋព្វំ ធុសិត្វា...
មនសា ធម្មំ វិញ្ញាយ ន និមិត្តត្តាហិ ហោតិ នាទុ-
ព្យញ្ញនត្តាហិ យត្វាធិការណាមេនំ មន្ទ្រិយំ អសំវុតំ
វិហារន្តំ អភិជ្ឈាទោមនស្សា ចាបកោ អកុសលា
ធម្មា អន្វាស្សវេយ្យំ តស្ស សំវរាយ បដិបដ្ឋតិ
រក្ខតិ មន្ទ្រិយំ មន្ទ្រិយេ សំវំ អាបដ្ឋតិ ។
សោ ឥមំនា អរិយេន ឥន្ទ្រិយេ សំវេនេ សមដ្ឋា-
កតោ អដ្ឋត្ថំ អព្យាសេកសុខំ បដិសំវេទេតិ ។

សុត្តន្តបិដក អង្គត្ថវគ្គនិកាយ ចតុត្ថកនិបាត

បុគ្គលនោះ ប្រកបដោយសីលក្នុងដ៏ប្រសើរនេះ ហើយទទួល
ចំពោះនូវសុខមិនមានទោស ក្នុងសន្តាននៃខ្លួន ។ បុគ្គលនោះបាន
ឃើញរូបដោយចក្ខុហើយ តែជាអ្នកមិនកាន់យកនូវនិមិត្ត មិនកាន់
យកនូវអនុព្យញ្ជនៈ អភិជ្ឈានីន៍ទោមនស្ស ជាអកុសលធម៌ដ៏លាមក
គប្បីគ្របសង្កត់នូវបុគ្គល ដែលមិនសង្រួមចក្ខុន្ទ្រិយន្ត្រះ ព្រោះហេតុមិន
សង្រួមចក្ខុន្ទ្រិយណា ក៏ប្រតិបត្តិដើម្បី សង្រួមចក្ខុន្ទ្រិយនោះ រក្សា
ចក្ខុន្ទ្រិយ ដល់នូវការសង្រួមក្នុងចក្ខុន្ទ្រិយ ។ បានព្យាសោទ្យដោយ
ត្រចៀក... បានផុតនូវដោយច្រមុះ... បានទទួលរសដោយអណ្តាត ..
បានពាល់ត្រូវផ្សព្វដោយកាយ .. បានដឹងច្បាស់នូវធម្មារម្មណ៍ដោយ
ចិត្តហើយ តែជាអ្នកមិនកាន់យកនូវនិមិត្ត មិនកាន់យកនូវអនុព្យញ្ជនៈ
អភិជ្ឈានីន៍ទោមនស្ស ជាអកុសលធម៌ដ៏លាមក គប្បីគ្របសង្កត់បុគ្គល
ដែលមិនសង្រួមចក្ខុន្ទ្រិយន្ត្រះ ព្រោះហេតុតែមិនសង្រួមចក្ខុន្ទ្រិយណា
ក៏ប្រតិបត្តិដើម្បី សង្រួមចក្ខុន្ទ្រិយនោះ រក្សាមន្ទ្រិយ ដល់នូវការ
សង្រួមក្នុងចក្ខុន្ទ្រិយ ។ បុគ្គលនោះប្រកបដោយការសង្រួមចក្ខុន្ទ្រិយដ៏
ប្រសើរនេះ ទទួលសុខដែលមិនច្រឡំ ដោយកិលេសជាខាងក្នុង ។

បញ្ចូលបណ្ណសក មហាវិញ្ញា បញ្ចមោ

សោ អភិក្កន្តេ បដិក្កន្តេ សម្មជានកាវី ហោតិ
 អាណេត្តេ វិណេត្តេ សម្មជានកាវី ហោតិ
 សម្មត្ថំតេ បសាវតេ សម្មជានកាវី ហោតិ
 សង្ខរជីបត្តចីវរណា សម្មជានកាវី ហោតិ
 អស្ថតេ បីតេ ខាយិតេ សាយិតេ សម្មជានកាវី
 ហោតិ ឧទ្ធារឃ្មស្សវកេម្មេ សម្មជានកាវី ហោតិ
 កតេ បីតេ និសំន្នេ សុត្តេ ជាតវិតេ កាសិតេ
 តុល្លិកាវេ សម្មជានកាវី ហោតិ ។ សោ ឥមំនា
 ច អរិយេន សីលត្តន្ទេន សមញ្ញកតោ ឥមំនា ច
 អរិយេន ឥន្ទ្រិយសំវេន សមញ្ញកតោ ឥមំនា ច
 អរិយេន សតិសម្មជញ្ញេន សមញ្ញកតោ^(១) វិវិតំ
 សេនាសនំ កជិតិ អរញ្ញំ វុត្តម្យលំ បព្វតំ កណ្តំ
 តិវត្ថុបំ សុសានំ វនបត្តំ អញ្ញោកាសំ បណាលបុញ្ញំ ។
 សោ បច្ឆាភត្តំ បិណ្ឌាចាតឃ្មដិក្កន្តោ និសីទតិ បល្លង្គិ
 អាកុដិក្ខា ឧដ្ឋំ កាយំ បណិធាយ បរិមុខំ សតី
 ឧបជ្ជបេត្វា ។ សោ អភិជ្ឈំ លោកេ បហាយ

១ ឧ. ឥតោ បរិ (ឥមាយ ច អរិយាយ សន្តដ្ឋិយា សមញ្ញកតោតិ) ទិស្សន្តិ ។

បុគ្គលបណ្ណសក មហាវិគ្គ ទី ៥

បុគ្គលនោះជាអ្នកធ្វើនូវការដឹងខ្លួន ក្នុងការឈានទៅមុខនឹងការឈានថយ
 ក្រោយ ជាអ្នកធ្វើនូវការដឹងខ្លួន ក្នុងការមើលទៅមុខ និងមើលផ្សេងៗ
 ជាអ្នកធ្វើនូវការដឹងខ្លួន ក្នុងការបត់ចូលនឹងលាចេញ ជាអ្នកធ្វើនូវការដឹង
 ខ្លួន ក្នុងការទ្រទ្រង់នូវសំយាធិ បាត់នឹងច័វរ ជាអ្នកធ្វើនូវការដឹងខ្លួន
 ក្នុងការបរិភោគ ផឹក ទំពាស្តនឹងទទួលរស ជាអ្នកធ្វើនូវការដឹងខ្លួន
 ក្នុងចូលរៀបរៀងរកម្ម ជាអ្នកធ្វើនូវការដឹងខ្លួន ក្នុងការដើរ ឈរ អង្គុយ
 លក់ ភ្ញាក់តឹងដេក និងាយ នៅស្ងៀម ។ បុគ្គលនោះប្រកបដោយ
 សីលក្ខន្ធដ៏ប្រសើរនេះផង ប្រកបដោយឥន្ទ្រិយសំវេរៈ ដ៏ប្រសើរនេះផង
 ប្រកបដោយសត្វនឹងសម្បជញ្ញៈដ៏ប្រសើរនេះផង សេពគប់នូវសេនាសនៈ
 ស្វាត់គឺ ព្រៃ ម្លប់ឈើ ភ្នំ ជ្រោះភ្នំ គុហាភ្នំ ព្រៃស្នួសាន ដងព្រៃ
 ទីវាល គំនរចម្បាំង ។ លុះបុគ្គលនោះ ត្រឡប់មកអំពីបិណ្ឌបាតក្នុងវេលា
 ខាងក្រោយកត្តវិញ គឺតត់ក្នុងតម្រង់កាយឱ្យត្រង់ ប្រុងស្មារតីឱ្យមាន
 មុខឆ្ពោះ (ទៅរកកម្មដ្ឋាន) ។ បុគ្គលនោះលះបង់នូវអភិជ្ឈក្នុងលោក

សុត្តន្តបិដកេ អង្គព្រហ្មសម្ពុ បញ្ចក្កនិបាតោ

វិភត្តាគីដ្ឋេន ចេតសា វិហារតិ អភិជ្ឈាយ ចិត្តំ
 បរិសោធនតិ ព្យាបាទប្បនោសំ បហាយ អព្យា-
 បន្នចិត្តោ វិហារតិ សព្វប្បាលាភូតហិតានុកម្មី
 ព្យាបាទប្បនោសា ចិត្តំ បរិសោធនតិ ដ៏នមិទ្ធុ
 បហាយ វិភត្តដ៏នមិទ្ធា វិហារតិ អាណកសញ្ញា
 សតោ សម្មជានោ ដ៏នមិទ្ធា ចិត្តំ បរិសោធនតិ
 ឧទ្ធច្ចក្កក្កំ បហាយ អនុទ្ធតោ វិហារតិ អជ្ឈត្តំ
 វុបសន្តចិត្តោ ឧទ្ធច្ចក្កក្កំ ចិត្តំ បរិសោធនតិ
 វិចិត្តំ បហាយ តិណ្ណវិចិត្តោ វិហារតិ អកម៌កម៌
 កុសលេសុ ធម្មេសុ វិចិត្តិយាយ ចិត្តំ បរិសោ-
 ធនតិ ។ សោ ឥមេ បញ្ច ជីវលោ បហាយ
 ចេតសោ ឧបក្កិលេសេ បញ្ចាយ ឧត្តលីករលោ
 វិវិច្ឆេ កាមេហិ ។ បេ ។ ចតុត្ថំ យានំ ឧបសម្បជ្ជ
 វិហារតិ ។ សោ ឯវំ សមាហិតេ ចិត្តោ
 បរិសុទ្ធេ បរិយោទានេ អនុត្តរោ វិភត្តបក្កិលេសេ
 មុទុក្ខតេ កម្មនិយេ បិតេ អានេញ្ចប្បត្តេ
 បុព្វេនិវាសានុស្សតិញ្ញាណាយ ចិត្តំ អភិជញ្ញាមេតិ

សុត្តន្តបិដក អង្គត្ថវគ្គនិកាយ ចតុក្កនិបាត

មានចិត្តប្រាសចាកអភិជ្ឈា ជំរះចិត្តចាកអភិជ្ឈា លះបង់នូវព្យាបាទនឹង
សេចក្តីប្រទុស្ត មានចិត្តមិនមានព្យាបាទ មានសេចក្តីអនុគ្រោះ ដោយ
ប្រយោជន៍ ដល់សត្វមានជីវិតទាំងពួង ជំរះចិត្តចាកព្យាបាទនឹងសេចក្តី
ប្រទុស្ត លះបង់នូវមិនមិច្ឆៈ គឺសេចក្តីឆ័យដោយកងកំ មានមិនមិច្ឆៈទៅ
ប្រាសហើយ មានសេចក្តីសំគាល់នូវពាន្តី មានស្មារតី មានសេចក្តីជឹង
ខ្លួន ជំរះចិត្តចាកមិនមិច្ឆៈ លះបង់នូវទុទ្ធចកកច្ចៈ គឺសេចក្តីរាយមាយរសាយ
ចិត្ត មានចិត្តមិនរាយមាយ មានចិត្តស្ងប់រម្ងាប់ ក្នុងសន្តាន ជំរះចិត្តចាក
ទុទ្ធចកកច្ចៈ លះបង់នូវវិចិត្តិច្ឆា គឺសេចក្តីជឿជឿឆ្ងល់ មានចិត្តឆ្លងផុតចាក
វិចិត្តិច្ឆា មិនមានសេចក្តីសង្ស័យក្នុងកុសលធម៌ ជំរះចិត្តចាកវិចិត្តិច្ឆា ។
បុគ្គលនោះ លះបង់នូវនីវេណៈទាំង ៥ នេះ ដែលជាឧបក្កិលេសនៃចិត្ត
ជាគ្រឿងធ្វើប្រាជ្ញាឲ្យថយកំឡុង ស្ងប់ស្ងាត់ចាកកាមទាំងឡាយ ។ បេ ។
ចូលកាន់ចតុត្ថជ្ឈាន សម្រេចសម្មាសម្ពុទ្ធនៅ ដោយឥរិយាបថទាំង ៤ ។
បុគ្គលនោះកាលបើចិត្តដក់លំអំ បរិសុទ្ធ ផ្លូវផង មិនមានទីទួលគឺកិលេស
មានឧបក្កិលេសទៅប្រាស មានសភាពជាចិត្តទន់ភ្លន់ គួរដល់ការនាកម្ម
ជាចិត្តនឹងឆឹង មិនដល់នូវការរំភើបទៅតាមអារម្មណ៍ យ៉ាងនេះហើយ
ក៏បង្កើនចិត្តឆ្ពោះទៅ ដើម្បីបុព្វេនិវាសានុស្សតិញ្ញាណ គឺប្រាជ្ញាជា
គ្រឿងរលឹកតាមនូវខន្ធ ដែលសត្វធ្លាប់អាស្រ័យនៅហើយ ក្នុងកាលមុន

ចក្កបណ្ណាសកេ មហាវិញ្ញា បញ្ចមោ

សោ អនេកវិហិតំ បុព្វេនិវាសំ អនុស្សតិ
 សេយ្យដីធំ ឯកំបិ ជាតិ ទ្វេបិ ជាតិយោ
 តិស្សបិ ជាតិយោ ចតុស្សបិ ជាតិយោ បញ្ចបិ
 ជាតិយោ ធិសបិ ជាតិយោ វីសំបិ ជាតិយោ
 តីសំបិ ជាតិយោ ចត្តាឡីសំបិ ជាតិយោ បញ្ញាសំបិ
 ជាតិយោ ជាតិសតំបិ ជាតិសហស្សំបិ ជាតិស-
 តសហស្សំបិ អនេកេបិ សំវដ្តកល្យ អនេកេបិ
 វិវដ្តកល្យ អនេកេបិ សំវដ្តវិវដ្តកល្យ អមុត្រាសី
 ឯវំនាមោ ឯវំតោត្តោ ឯវំលោកោ ឯវំមាហារោ ឯវំសុខ-
 ទុក្ខច្បងិសំវេទី ឯវំមាយុបរិយន្តោ សោ តតោ ចុតោ
 អមុត្រ ឧទទាទី តត្រាចាសី ឯវំនាមោ ឯវំតោត្តោ
 ឯវំលោកោ ឯវំមាហារោ ឯវំសុខទុក្ខច្បងិសំវេទី ឯវំមា-
 យុបរិយន្តោ សោ តតោ ចុតោ ឥធម្មបបន្នោតិ ឥតិ
 សាការំ សឧទ្ទេសំ អនេកវិហិតំ បុព្វេនិវាសំ អនុស្សតិ

ចក្ខុវិស័យសក មហាវិញ្ញាណ ទី ៥

បុគ្គលនោះ រមែងរលឹកតាមនូវបុព្វនិវាស គឺខន្ធដែលមនុស្សសត្វធ្លាប់
 អាស្រ័យនៅហើយ ក្នុងភពមុនជាច្រើនប្រការ ការរលឹកបាននោះ
 តើដូចម្តេច គឺរលឹកបាន ១ ជាតិខ្លះ ២ ជាតិខ្លះ ៣ ជាតិខ្លះ ៤ ជាតិខ្លះ
 ៥ ជាតិខ្លះ ១០ ជាតិខ្លះ ២០ ជាតិខ្លះ ៣០ ជាតិខ្លះ ៤០ ជាតិខ្លះ
 ៥០ ជាតិខ្លះ ១០០ ជាតិខ្លះ ១ ពាន់ជាតិខ្លះ ១ សែនជាតិខ្លះ អស់
 សំវដ្តកប្ប គឺកប្បដែលវិនាសជាច្រើនខ្លះ អស់វិវដ្តកប្ប គឺកប្ប
 ដែលចំរើនជាច្រើនខ្លះ អស់សំវដ្តវិវដ្តកប្ប គឺកប្បវិនាសនឹងកប្ប
 ចំរើនជាច្រើនខ្លះថា អាត្មាអញ បានកើតក្នុងភពឯណោះ មានឈ្មោះ
 យ៉ាងនេះ មានគោត្រយ៉ាងនេះ មានសម្បុរយ៉ាងនេះ មានអាហារ
 យ៉ាងនេះ បានទទួលសុខនឹងទុក្ខយ៉ាងនេះ មានកំណត់អាយុត្រឹម
 ប៉ុណ្ណោះ លុះអាត្មាអញ ច្យុតចាកភពនោះហើយ ទៅកើតក្នុងភពឯណោះ
 ដែលអាត្មាអញ បានទៅកើតក្នុងភពនោះ មានឈ្មោះយ៉ាងនេះ មាន
 គោត្រយ៉ាងនេះ មានសម្បុរយ៉ាងនេះ មានអាហារយ៉ាងនេះ បានទទួល
 សុខនឹងទុក្ខយ៉ាងនេះ មានកំណត់អាយុត្រឹមប៉ុណ្ណោះ លុះអាត្មាអញ
 ច្យុតចាកភពនោះហើយ ទើបបានមកកើតក្នុងភពនេះដូច្នេះ រលឹកតាមនូវ
 បុព្វនិវាសជាច្រើនប្រការ ព្រមទាំងអាការគឺសម្បុរនឹងអាហារជាដើម
 ព្រមទាំងទទួល គឺឈ្មោះនឹងគោត្រក្នុង ដោយប្រការដូច្នេះឯង

សុត្តន្តបិដកេ អង្គត្ថវនិកាយស្ស បព្ពត្តនិបាតោ

សោ ឯវំ សមាហិតេ ចិត្តេ បរិសុទ្ធេ បរិយោជានេ
អនុវត្តនោ វិតតុបក្កិលេសេ មុទុក្ខតេ កាម្មជ័យេ
បិតេ អាធនញ្ចប្បត្តេ សត្តានំ ចុត្តបទាតញ្ញាលាយ
ចិត្តំ អភិធិដ្ឋាមេតិ សោ ធិព្វេន ចក្កុនា វិសុទ្ធេន
អតិក្កន្ធមាទុសកេន សត្តេ បស្សតិ ចរិមាធនេ
ឧបបជ្ជមាធនេ ហីនេ បណ្ឌិតេ សុវណ្ណោ ទុព្វណ្ណោ
សុគតេ ទុក្ខតេ យថាកម្មបុគ្គេ សត្តេ បដាធាតិ ឥមេ
វត កោដ្ឋោ សត្តា កាយទុច្ឆរិតេន សមញ្ញកតា វិប័-
ទុច្ឆរិតេន សមញ្ញកតា មហោទុច្ឆរិតេន សមញ្ញកតា
អរិយានំ ឧបវាទកា មិច្ឆាធិដ្ឋិកា មិច្ឆាធិដ្ឋិកម្មសមា-
នាទា តេ កាយស្ស ភេទា បរម្មរណា អចាយំ ទុក្ខតំ
វិនិច្ឆានំ និរយំ ឧបបញ្ញា ឥមេ វា បន កោដ្ឋោ សត្តា
កាយសុចរិតេន សមញ្ញកតា វិប័សុចរិតេន សមញ្ញកតា
មហោសុចរិតេន សមញ្ញកតា អរិយានំ អនុបវាទកា
សម្មាធិដ្ឋិកា សម្មាធិដ្ឋិកម្មសមាទាទា តេ កាយស្ស
ភេទា បរម្មរណា សុគតំ សក្កំ លោកំ ឧបបញ្ញាតិ

សុត្តន្តបិដក អង្គក្ករនិកាយ ចក្កវគ្គនិយាម

បុគ្គលនោះ កាលបើចិត្តដក់លំអាំ បរិសុទ្ធ ផ្លូវផង មិនមានទីទួលគឺ
 កិលេស ប្រាសចាកឧបកិលេស មានសភាពជាចិត្តទន់ភ្លន់ គួរដល់
 ការនាកម្ម ជាចិត្តនឹងធីន ដល់នូវការមិនរំភើប ទៅតាមអារម្មណ៍យ៉ាង
 នេះហើយ ក៏បង្កើនចិត្តទៅ ដើម្បីចូលបាតញ្ញាណ គឺប្រាជ្ញាជាគ្រឿង
 ដឹងនូវចិត្តនឹងបដិសន្ធិនៃសត្វទាំងឡាយ បុគ្គលនោះមានចក្ខុដូចជាទិព្វដ៏
 បរិសុទ្ធស្អាត កន្លងបង្វែរនូវចក្ខុ ជាបសមនុស្សធម្មតា បានឃើញនូវសត្វ
 ទាំងឡាយ ដែលច្បុកនឹងកើតឡើង ថោកទាបនឹងឧត្តម មានសម្បុររាង
 មានសម្បុរពាក្រក់ មានគតិល្អ មានគតិអាក្រក់ រមែងដឹងច្បាស់នូវ
 ពួកសត្វដែលប្រព្រឹត្តទៅ តាមកម្មរបស់ខ្លួនថា អើហ្ន៎ សត្វពួកនេះប្រកប
 ដោយកាយទុច្ចរិត ប្រកបដោយវចីទុច្ចរិត ប្រកបដោយមនោទុច្ចរិត
 ជាអ្នកតិះដៀលនូវព្រះអរិយៈទាំងឡាយ ជាមិច្ឆាទិដ្ឋិ កាន់យកនូវអំពើជា
 មិច្ឆាទិដ្ឋិ សត្វពួកនោះ លុះទំលាយរាងកាយស្លាប់ទៅ រមែងទៅកើត
 ក្នុងតិរច្ឆាន ប្រេត អសុរកាយ នរក អើហ្ន៎ ចំណែកឯពួកសត្វនេះ
 ប្រកបដោយកាយសុច្ចរិត ប្រកបដោយវចីសុច្ចរិត ប្រកបដោយ
 មនោសុច្ចរិត ជាអ្នកមិនតិះដៀលនូវព្រះអរិយៈទាំងឡាយ ជាសម្មាទិដ្ឋិ
 កាន់យកនូវអំពើជាសម្មាទិដ្ឋិ សត្វពួកនោះ លុះទំលាយរាងកាយ
 ស្លាប់ទៅ រមែងចូលទៅកាន់លោក គឺមនុស្សសុគតិ នឹងស្ថានសួគ៌ដ៏ចេះ

បុគ្គលបណ្ណាសកេ មហាវិញ្ញា បញ្ចមោ

ឥតិ ធិព្វេន ចក្កុនា វិសុទ្ធីន អតិក្កន្តមាទុសកេន
 សត្តេ បស្សតិ បរមារេ ឧបបដ្ឋមារេ ហីនេ
 បណ្ឌិតេ សុវណ្ណេ ធូលីនេ សុភតេ ធូត្តតេ
 យថាកម្មបកេ សត្តេ បជាធាតិ សោ ឯវំ សមាហិតេ
 ចិត្តេ បរិសុទ្ធី បរិយោធាតេ អនត្តន្តរោ វិកតុបក្កិ-
 លេសេ មុទុក្ខតេ កម្មនីយេ បិតេ អានេញ្ញប្បត្តេ
 អាសវានំ ឧយញ្ញាណាយ ចិត្តំ អភិធិញ្ញាមេតិ សោ
 ឥទំ ធូត្តន្តិ យថាក្ខតំ បជាធាតិ អយំ ធូត្តសមុ-
 ទយោតិ យថាក្ខតំ បជាធាតិ អយំ ធូត្តនិរោធាតិ
 យថាក្ខតំ បជាធាតិ អយំ ធូត្តនិរោធតាមិធិ បដិប-
 ធាតិ យថាក្ខតំ បជាធាតិ ឥមេ អាសវានិ យថាក្ខតំ
 បជាធាតិ អយំ អាសវសមុទយោតិ យថាក្ខតំ បជាធាតិ
 អយំ អាសវនិរោធាតិ យថាក្ខតំ បជាធាតិ អយំ
 អាសវនិរោធតាមិធិ បដិបធាតិ យថាក្ខតំ បជាធាតិ ។

ចក្ខុវិស័យបណ្ណាល័យ មហាវិគ្គ ទី ៥

មានចក្ខុវិស័យជាទិព្វដ៏បរិសុទ្ធ កន្លងបង្អស់ចក្ខុវិស័យរបស់មនុស្សធម្មតា បាន
 ឃើញនូវសត្វទាំងឡាយ ដែលច្បាស់ ដែលកើតឡើង ជាសត្វថោកទាប
 នឹងទុក្ខម មានសម្បុរល្អ មានសម្បុរអាក្រក់ មានគតិល្អ មានគតិ
 អាក្រក់ រមែងដឹងច្បាស់នូវពួកសត្វដែលប្រព្រឹត្តទៅ តាមកម្មរបស់ខ្លួន
 ដោយប្រការដូច្នេះ បុគ្គលនោះ កាលបើចិត្តដក់លំអំ បរិសុទ្ធ
 ផ្លូវផង មិនមានទីល្អឆ័តិលេស ប្រាសចាកទុក្ខកិលេស មានសភាពជា
 ចិត្តទន់ភ្លន់ គួរដល់ការនាម ជាចិត្តនឹងឆឹង ដល់នូវការមិនរំភើបទៅ
 តាមអារម្មណ៍យ៉ាងនេះហើយ ក៏បង្កើនចិត្តទៅ ដើម្បីសាសវត្ថុយញ្ញាណ
 គឺប្រាជ្ញាដឹងនូវធម៌ជាគ្រឿងអស់ទៅនៃអាសវៈ បុគ្គលនោះ រមែងដឹង
 ច្បាស់តាមពិតថា នេះជាទុក្ខ ដឹងច្បាស់តាមពិតថា នេះជាហេតុ
 កើតឡើងនៃទុក្ខ ដឹងច្បាស់តាមពិតថា នេះជាទីរលត់ទុក្ខ ដឹងច្បាស់
 តាមពិតថា នេះជាបដិបទ ជាដំណើរទៅកាន់ទីរលត់ទុក្ខ ដឹងច្បាស់
 តាមពិតថា នេះជាអាសវៈ ដឹងច្បាស់តាមពិតថា នេះជាហេតុ
 កើតឡើងនៃអាសវៈ ដឹងច្បាស់តាមពិតថា នេះជាទីរលត់នៃអាសវៈ ដឹង
 ច្បាស់តាមពិតថា នេះជាបដិបទ ជាដំណើរទៅកាន់ទីរលត់នៃអាសវៈ ។

សុត្តន្តបិដកេ អង្គនិកាយស្ស ចក្កនិបាតោ

តស្ស ឯវំ ជានតោ ឯវំ បស្សតោ កាមាសវាបិ
 ចិត្តំ វិមុច្ចតិ ភវាសវាបិ ចិត្តំ វិមុច្ចតិ អវិជ្ជា-
 សវាបិ ចិត្តំ វិមុច្ចតិ វិមុត្តស្មី វិមុត្តមីតិ ញាណំ
 ហោតិ ឱណា ជាតិ វុសិតំ ព្រហ្មចរិយំ កតំ
 ករណីយំ នាបរំ ឥត្តត្តាយាតិ បដានាតិ ។ ឯវំ
 ទោ ភិក្ខុវេ បុគ្គលោ នេវ អត្តន្តោ ហោតិ ន
 អត្តបរិតាបនាទុយោគមនុយុត្តោ ន បរន្តោ ន បរ-
 បរិតាបនាទុយោគមនុយុត្តោ ។ សោ ច អនត្តន្តោ
 អបរន្តោ ទិដ្ឋេវ ធម្មេ ទិច្ឆាតោ ទិព្វតោ សីតីភូតោ
 សុខប្បដិសំវេទី ព្រហ្មភូតេន អត្តនា វិហរតិ ។ ឥមេ
 ទោ ភិក្ខុវេ ចត្តារោ បុគ្គលា សន្តោ សំវិជ្ជមានា
 លោកស្មិនំ ។

សុត្តន្តបិដក អង្គទី៣ មគ្គនិកាយ មគ្គនិកាយ

កាលបើបុគ្គលនោះ ដឹងយ៉ាងនេះ ឃើញយ៉ាងនេះ ចិត្តក៏ផុត
ស្រឡះចាកកាមាសវៈផង ចិត្តក៏ផុតស្រឡះចាកភវៈផង ចិត្តក៏
ផុតស្រឡះចាកអវិជ្ជាសវៈផង កាលបើចិត្តផុតស្រឡះហើយ សេចក្តី
ដឹងក៏កើតឡើងថា ចិត្ត(នៃអាត្មាអញ)ផុតស្រឡះហើយ ដឹងច្បាស់ថា
ជាតិអស់ហើយ មគ្គព្រហ្មចរិយៈដែលអាត្មាអញប្រព្រឹត្តគ្រប់គ្រាន់ហើយ
សោឡសកិច្ច អាត្មាអញ ក៏បាត់ធ្វើស្រេចហើយ មគ្គការវិនាសកិច្ចដទៃ
ប្រព្រឹត្តទៅ ដើម្បីសោឡសកិច្ចនេះទៀត មិនមានឡើយ ។ ម្នាលភិក្ខុ
ទាំងឡាយ បុគ្គលដែលមិនជាអ្នកដុតកំដៅខ្លួន ទាំងមិនប្រកបព្យាយាម
ជាគ្រឿងដុតកំដៅខ្លួន មិនជាអ្នកដុតកំដៅបុគ្គលដទៃ ទាំងមិនប្រកប
ព្យាយាមជាគ្រឿងដុតកំដៅបុគ្គលដទៃ យ៉ាងនេះឯង ។ បុគ្គល
ដែលមិនដុតកំដៅខ្លួន ទាំងមិនដុតកំដៅបុគ្គលដទៃនោះ ជាបុគ្គលមិន
មានតណ្ហាគ្រឿងស្រែកឃ្លាន រលត់ទុក្ខ ជាអ្នកមានសន្តានចិត្តដ៏ត្រជាក់
ទទួលតែសេចក្តីសុខ សម្រេចសម្រាន្តនៅ ដោយចិត្តដ៏ប្រសើរ ក្នុង
កាលជាបច្ចុប្បន្ន ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ បុគ្គល៤ ពួកនេះឯង
មានប្រាកដនៅក្នុងលោក ។

(២៧) តណ្ហា វោ ភិក្ខុវេ ទេសេស្សមិ ជាលំដំ
 សំសវិតំ វិសដំ វិសត្តិកំ យាយ អយំ លោកោ
 ឧទ្ធីស្តោ បរិយោធន្ទោ តណ្ហាកុលកជាតោ គុលាគុណ្ឌិ-
 កជាតោ មុញ្ញបព្វជគ្គតោ អថាយំ ទុក្ខតី វិនិច្ឆាតំ
 សំសារំ ធាតុវត្ថុតិ តំ សុណាម សាធុកំ មនសិ-
 ករោម ភាសិស្សមីតិ ។ ឯវំ កន្លេតិ ទោ តេ ភិក្ខុ
 ភគវតោ បច្ឆស្ស្សសំ ។ ភគវា ឯតទរោម កតមា
 ច សា ភិក្ខុវេ តណ្ហា ជាលំដំ សំសវិតា វិសជា
 វិសត្តិកា យាយ អយំ លោកោ ឧទ្ធីស្តោ បរិយោធន្ទោ
 តណ្ហាកុលកជាតោ គុលាគុណ្ឌិកជាតោ^(១) មុញ្ញបព្វជ-
 គ្គតោ អថាយំ ទុក្ខតី វិនិច្ឆាតំ សំសារំ ធាតុវត្ថុតិ ។

១ គុលាគុណ្ឌិកជាតោតិបិ ។

(៤៧) ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ សត្វលោកនេះ (ត្រូវតណ្ហាណា រូបវត្ថុវិទ្យុន្តរៈហើយ មានសន្តានសាំញ៉ាំដូចជាដម្បាញ សុកស្មាញដូច ជាអំបោះជាន់ដម្បាញ ដែលជំពាក់ប្រឡាក់ដោយទឹកបាយ ចាក់កណ្តាញ ដូចជាស្មៅយាបូងនឹងស្មៅដំណេកទន្សាយ មិនងាយប្រព្រឹត្តកន្លងនូវ អបាយ ទុគ្គតិ វិនិបាត នឹងសង្សារបានឡើយ តថាគតនឹងសំដែង នូវតណ្ហានោះ ដែលជាគ្រឿងចាក់ស្រែ នាំសត្វឲ្យត្រឡប់វិញ្ញាណវិញ ទៅជាប់នៅ ក្នុងអារម្មណ៍ផ្សេងៗ ចំពោះអ្នកទាំងឡាយ អ្នកទាំងឡាយ ចូរស្តាប់នូវពាក្យនោះ ចូរធ្វើទុកក្នុងចិត្ត ដោយប្រពៃចុះ តថាគតនឹង សំដែង ។ ភិក្ខុទាំងនោះ ក៏ទទួលព្រះពុទ្ធដីតាព្រះដ៏មានព្រះភាគថា ព្រះករុណាព្រះអង្គ ។ ព្រះដ៏មានព្រះភាគទ្រង់ត្រាស់ពាក្យនេះថា ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ចុះសត្វលោក ដែលតណ្ហាណា រូបវត្ថុវិទ្យុន្តរៈហើយ មានសន្តានសាំញ៉ាំដូចជាដម្បាញ សុកស្មាញដូចជាអំបោះជាន់ដម្បាញ ដែលជំពាក់ប្រឡាក់ ដោយទឹកបាយ ចាក់កណ្តាញដូចជាស្មៅយាបូង នឹងស្មៅដំណេកទន្សាយ មិនប្រព្រឹត្តកន្លងនូវអបាយ ទុគ្គតិ វិនិបាត នឹងសង្សារបានឡើយ តណ្ហាជាគ្រឿងចាក់ស្រែនាំសត្វឲ្យត្រឡប់វិញ្ញាណវិញ ទៅជាប់នៅ ក្នុងអារម្មណ៍ផ្សេងៗ នោះ តើដូចម្តេច ។

សុត្តន្តបិដកេ អន្តរាគមន៍កាយស្ស បច្ចុប្បនិបាតោ

អដ្ឋាវស ខោ បនិមាជំ ភិក្ខុវេ តណ្ហាវិចរិតានិ

អជ្ឈតិកស្សុចាទាយ អដ្ឋាវស តណ្ហាវិចរិតានិ

ពាហ័រស្សុចាទាយ ។ កតមាជំ តានិ អដ្ឋាវស

តណ្ហាវិចរិតានិ អជ្ឈតិកស្សុចាទាយ ។ អស្ម័តិ

ភិក្ខុវេ សតិ ឥត្ថស្ម័តិ ហោតិ ឯវស្ម័តិ ហោតិ

អញ្ញាថាស្ម័តិ ហោតិ អសស្ម័តិ ហោតិ សតស្ម័តិ

ហោតិ សន្តិ ហោតិ ឥត្ថំ សន្តិ ហោតិ ឯវំ សន្តិ

ហោតិ អញ្ញាថា សន្តិ ហោតិ អបិ(១) សន្តិ ហោតិ អបិ(១)

ឥត្ថំ សន្តិ ហោតិ អបិ(១) ឯវំ សន្តិ ហោតិ អបិ(១)

សុត្តន្តបិដក អង្គត្ថាណិកាយ ចក្កវគ្គនិបាត

ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ឥណ្ឌាវិចិត្រ (ការប្រព្រឹត្តិទៅនៃឥណ្ឌា) ដែល
 អាស្រ័យ (ខន្ធបញ្ចកៈ) ខាងក្នុងនេះ មាន ១៨ ឥណ្ឌាវិចិត្រ ដែល
 អាស្រ័យ (ខន្ធបញ្ចកៈ) ខាងក្រៅក៏មាន ១៨ ដែរ ។ ឥណ្ឌាវិចិត្រ
 ដែលអាស្រ័យ (ខន្ធបញ្ចកៈ) ខាងក្នុង ១៨ នោះ តើដូចម្តេច ។
 ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ កាលបើមានសេចក្តីប្រកាន់ថា អាត្មាអញ
 មានដូច្នេះ សេចក្តីប្រកាន់ថា អាត្មាអញមាន ដោយប្រការដូច្នេះ
 ក៏រមែងមាន សេចក្តីប្រកាន់ថា អាត្មាអញមានយ៉ាងនេះ ក៏រមែងមាន
 សេចក្តីប្រកាន់ថា អាត្មាអញមាន ដោយប្រការដទៃដូច្នេះ ក៏រមែងមាន
 សេចក្តីប្រកាន់ថា អាត្មាអញទៀងដូច្នេះ ក៏រមែងមាន សេចក្តី
 ប្រកាន់ថា អាត្មាអញសូន្យដូច្នេះ ក៏រមែងមាន សេចក្តីប្រកាន់ថា
 សូមឲ្យអាត្មាអញមានដូច្នេះ ក៏រមែងមាន សេចក្តីប្រកាន់ថា សូម
 ឲ្យអាត្មាអញមាន ដោយប្រការដូច្នេះ ក៏រមែងមាន សេចក្តីប្រកាន់ថា
 សូមឲ្យអាត្មាអញមាន យ៉ាងនេះដូច្នេះ ក៏រមែងមាន សេចក្តីប្រកាន់ថា
 សូមឲ្យអាត្មាអញមាន ដោយប្រការដទៃដូច្នេះ ក៏រមែងមាន សេចក្តី
 ប្រកាន់ថា សូមឲ្យអាត្មាអញមានខ្លះដូច្នេះ ក៏រមែងមាន សេចក្តី
 ប្រកាន់ថា សូមឲ្យអាត្មាអញមាន ដោយប្រការដូច្នេះខ្លះ ក៏រមែង
 មាន សេចក្តីប្រកាន់ថា សូមឲ្យអាត្មាអញមាន យ៉ាងនេះខ្លះដូច្នេះ

បុគ្គលបណ្ណាសកេ មហាវិញ្ញាណេ បញ្ចមោ

អញ្ញាថា សន្តិ ហោតិ ភវិស្សន្តិ ហោតិ ឥន្ទ្រ

ភវិស្សន្តិ ហោតិ ឯវំ ភវិស្សន្តិ ហោតិ អញ្ញាថា

ភវិស្សន្តិ ហោតិ ។ ឥមាទិ អដ្ឋាស តណ្ហាវិចារិកាទិ

អដ្ឋត្ថិតស្សចាទាយ ។ កតមាទិ អដ្ឋាស តណ្ហា-

វិចារិកាទិ ពាហិរស្សចាទាយ ។ ឥមិនា អស្ម័តិ

ភិក្ខុវេ សតិ ឥមិនា ឥន្ទ្រស្ម័តិ ហោតិ ឥមិនា

ឯវស្ម័តិ ហោតិ ឥមិនា អញ្ញាថាស្ម័តិ ហោតិ ឥមិនា

អសស្ម័តិ ហោតិ ឥមិនា សតស្ម័តិ ហោតិ

ឥមិនា សន្តិ ហោតិ ឥមិនា ឥន្ទ្រ សន្តិ ហោតិ

បញ្ចប់បណ្ណសារ មហាវិញ្ញាណ ទី ៥

ក៏រមែងមាន សេចក្តីប្រកាន់ថា សូមឲ្យអាត្មាអញមាន ដោយប្រការៈ
ដទៃដូច្នេះ ក៏រមែងមាន សេចក្តីប្រកាន់ថា អាត្មាអញនឹងមាន
ដូច្នេះ ក៏រមែងមាន សេចក្តីប្រកាន់ថា អាត្មាអញនឹងមាន ដោយប្រការៈ
ដូច្នេះ ក៏រមែងមាន សេចក្តីប្រកាន់ថា អាត្មាអញនឹងមាន យ៉ាងនេះ
ដូច្នេះ ក៏រមែងមាន សេចក្តីប្រកាន់ថា អាត្មាអញនឹងមាន ដោយប្រការៈ
ដទៃដូច្នេះ ក៏រមែងមាន ។ ទាំង ១៨ នេះ ជាតណ្ហាវិចារិក ដែល
អាស្រ័យ (ខន្ធបញ្ចកៈ) ខាងក្នុង ។ តណ្ហាវិចារិក ១៨ ដែលអាស្រ័យ
(ខន្ធបញ្ចកៈ) ខាងក្រៅ តើដូចម្តេច ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ កាល
បើមានសេចក្តីប្រកាន់ថា អាត្មាអញមាន ដោយខន្ធនេះដូច្នេះ សេចក្តី
ប្រកាន់ថា អាត្មាអញមាន ដោយប្រការៈនេះ ដោយខន្ធនេះដូច្នេះ
ក៏រមែងមាន សេចក្តីប្រកាន់ថា អាត្មាអញមាន យ៉ាងនេះ ដោយខន្ធ
នេះដូច្នេះ ក៏រមែងមាន សេចក្តីប្រកាន់ថា អាត្មាអញមាន ដោយ
ប្រការៈដទៃ ដោយខន្ធនេះដូច្នេះ ក៏រមែងមាន សេចក្តីប្រកាន់ថា
អាត្មាអញទៀង ដោយខន្ធនេះដូច្នេះ ក៏រមែងមាន សេចក្តីប្រកាន់ថា
អាត្មាអញសូន្យ ដោយខន្ធនេះដូច្នេះ ក៏រមែងមាន សេចក្តីប្រកាន់ថា
សូមឲ្យអាត្មាអញមាន ដោយខន្ធនេះដូច្នេះ ក៏រមែងមាន សេចក្តីប្រកាន់ថា
សូមឲ្យអាត្មាអញមាន ដោយប្រការៈនេះ ដោយខន្ធនេះដូច្នេះ

សុត្តន្តបិដកេ អង្គុត្តរនិកាយស្ស បគ្កកុដិបាទោ

ឥមំនា ឯវំ សន្តិ ហោតិ ឥមំនា អញ្ញថា សន្តិ

ហោតិ ឥមំនា អបិ សន្តិ ហោតិ ឥមំនា អបិ ឥត្ថំ

សន្តិ ហោតិ ឥមំនា អបិ ឯវំ សន្តិ ហោតិ ឥមំនា

អបិ អញ្ញថា សន្តិ ហោតិ ឥមំនា ភវិស្សន្តិ ហោតិ

ឥមំនា ឥត្ថំ ភវិស្សន្តិ ហោតិ ឥមំនា ឯវំ ភវិស្សន្តិ

ហោតិ ឥមំនា អញ្ញថា ភវិស្សន្តិ ហោតិ ។ ឥមាធិ

អដ្ឋាវស តណ្ហាវិចរិតានិ ពាហិរស្សទាទាយ ។

ឥតិ អដ្ឋាវស តណ្ហាវិចរិតានិ អដ្ឋត្ថិតស្សទាទាយ

អដ្ឋាវស តណ្ហាវិចរិតានិ ពាហិរស្សទាទាយ ។

សុត្តន្តបិដក អង្គត្ថវគ្គវិភាយ បឋមស្ថាន

ក៏រមែងមាន សេចក្តីប្រកាន់ថា សូមឲ្យអាត្មាអញមានយ៉ាងនេះ ដោយ
 ខន្ធនេះដូច្នេះ ក៏រមែងមាន សេចក្តីប្រកាន់ថា សូមឲ្យអាត្មាអញមាន
 ដោយប្រការដទៃ ដោយខន្ធនេះដូច្នេះ ក៏រមែងមាន សេចក្តី
 ប្រកាន់ថា សូមឲ្យអាត្មាអញមានខ្លះ ដោយខន្ធនេះ ដូច្នេះ ក៏រមែងមាន
 សេចក្តីប្រកាន់ថា សូមឲ្យអាត្មាអញមានខ្លះ ដោយប្រការនេះ ដោយ
 ខន្ធនេះដូច្នេះ ក៏រមែងមាន សេចក្តីប្រកាន់ថា សូមឲ្យអាត្មាអញមាន
 យ៉ាងនេះខ្លះ ដោយខន្ធនេះដូច្នេះ ក៏រមែងមាន សេចក្តីប្រកាន់ថា សូម
 ឲ្យអាត្មាអញមានខ្លះ ដោយប្រការដទៃ ដោយខន្ធនេះដូច្នេះ ក៏រមែង
 មាន សេចក្តីប្រកាន់ថា អាត្មាអញនឹងមាន ដោយខន្ធនេះដូច្នេះ ក៏រមែង
 មាន សេចក្តីប្រកាន់ថា អាត្មាអញនឹងមាន ដោយប្រការដូច្នេះ ដោយ
 ខន្ធនេះដូច្នេះ ក៏រមែងមាន សេចក្តីប្រកាន់ថា អាត្មាអញនឹងមាន
 យ៉ាងនេះ ដោយខន្ធនេះដូច្នេះ ក៏រមែងមាន សេចក្តីប្រកាន់ថា អាត្មា
 អញនឹងមាន ដោយប្រការដទៃ ដោយខន្ធនេះដូច្នេះ ក៏រមែងមាន ។
 ទាំង១៨នេះ ជាតណ្ហាវិចារិក ដែលអាស្រ័យ (ខន្ធបញ្ចកៈ) ខាងក្រៅ ។
 តណ្ហាវិចារិកដែលអាស្រ័យ (ខន្ធបញ្ចកៈ) ខាងក្នុងមាន ១៨ នឹងតណ្ហា-
 វិចារិកដែលអាស្រ័យ (ខន្ធបញ្ចកៈ) ខាងក្រៅ ១៨ ដោយប្រការដូច្នេះ ។

បុគ្គលបណ្ណាសកេ មហាវិទ្យោ បញ្ចមោ

ឥមាជំ វិច្ឆន្តំ ភិក្ខុវេ ធន្តីស តណ្ហាវិចរិតានិ
 ឥតិ វិវុទានិ អតីតានិ ធន្តីស តណ្ហាវិចរិតានិ
 អនាគតានិ ធន្តីស តណ្ហាវិចរិតានិ បច្ចុប្បន្នានិ
 ធន្តីស តណ្ហាវិចរិតានិ អដ្ឋតណ្ហាវិចរិតសតំ ហោតិ ។
 អយំ ទោ សា ភិក្ខុវេ តណ្ហា ជាលំដំ សំសរិតា
 វិសជា វិសត្តិកា យាយ អយំ លោកោ ឧទ្ធស្តោ
 ចរិយោនទ្វោ តន្តាគុលកជាតោ គុលាគុណ្ឌកជាតោ
 មុត្តបទ្ធវជគុតោ អនាយំ ឧត្តតី វិជិតានំ សំសារំ
 ធាតិវត្តតីតិ ។

(៥០) ចត្តាវិមាជំ ភិក្ខុវេ^(១) ជាយន្តំ ។ កតតមាជំ
 ចត្តាវិ ។ បេមា បេមំ ជាយតិ បេមា ទោសោ ជាយតិ
 ទោសា បេមំ ជាយតិ ទោសា ទោសោ ជាយតិ ។
 កថញ្ច ភិក្ខុវេ បេមា បេមំ ជាយតិ ។ ឥធិ ភិក្ខុវេ
 បុគ្គលោ បុគ្គលស្ស ឥដ្ឋោ ហោតិ កន្តោ មនាទោ

១ ម. ឧត្តន្តរ បេហនីតិ អតី ។

បុគ្គលបណ្ណសក មហាវិគ្គ ទី ៥

ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ តថាគតពោលថា តណ្ហាវិចារនេះ មាន ៣៦
 មានសភាពយ៉ាងនេះដូច្នេះ គឺតណ្ហាវិចារជាអតីត ៣៦ តណ្ហាវិចារជា
 អនាគត ៣៦ តណ្ហាវិចារជាបច្ចុប្បន្ន ៣៦ រួមជាតណ្ហាវិចារ ១០៨ ។
 ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ សត្វលោកនេះត្រូវតណ្ហាណា រូបវិចារទ្វារតំហើយ
 ជាសត្វមានសន្តានសំញ័រដូចជាដម្បាញ ស្មុកស្មាញដូចជាអំបោះ ជាង
 ដម្បាញដែលដំពាក់ប្រឡាក់ ដោយទឹកបាយ ចាក់កណ្តាញដូចជាស្មៅ
 យាបូននឹងស្មៅដំណេកទន្សាយ មិនប្រព្រឹត្តកន្លងនូវអបាយ ទុគ្គតិ
 វិនិបាត នឹងសង្សារឆ្ងាយ តណ្ហានេះឯងជាគ្រឿងចាក់ស្រែ
 នាំសត្វទ្វារតែចង្អៀតផ្សាយទៅជាប់នៅ ក្នុងការម្ស្នាក់ផ្សេង ។ ។

[៥០] ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ធម្មជាតិ ៤ យ៉ាង រមែងកើតមាន ។
 ធម្មជាតិ ៤ យ៉ាង តើដូចម្តេច ។ គឺសេចក្តីស្រឡាញ់កើត ព្រោះសេចក្តី
 ស្រឡាញ់ ១ សេចក្តីប្រទុស្តកើត ព្រោះសេចក្តីស្រឡាញ់ ១ សេចក្តី
 ស្រឡាញ់កើត ព្រោះសេចក្តីប្រទុស្ត ១ សេចក្តីប្រទុស្តកើត ព្រោះ
 សេចក្តីប្រទុស្ត ១ ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ សេចក្តីស្រឡាញ់កើត
 ព្រោះសេចក្តីស្រឡាញ់ តើដូចម្តេច ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ បុគ្គល
 ក្នុងលោកនេះ ជាទីប្រាថ្នា ជាទីត្រេកអរ ជាទីពេញចិត្តរបស់បុគ្គល

សុត្តន្តបិដកេ អង្គកុរុនិកាយស្ស ចក្កវគ្គនិបាតោ

តំ បរេ ឥដ្ឋេន កក្កន្តេន មនាបេន សមុទាចរន្តិ ។
 តស្ស ឯវំ ហោតិ យោ ទោ ម្យាយំ បុគ្គលោ
 ឥដ្ឋោ កក្កន្តោ មនាចោ តំ បរេ ឥដ្ឋេន កក្កន្តេន
 មនាបេន សមុទាចរន្តិតិ សោ តេសុ បេមំ ជនេតិ ។
 ឯវំ ទោ ភិក្ខុវេ បេមា បេមំ ជាយតិ ។ កថញ្ច
 ភិក្ខុវេ បេមា នោសោ ជាយតិ ។ ឥធិ ភិក្ខុវេ
 បុគ្គលោ បុគ្គលស្ស ឥដ្ឋោ ហោតិ កក្កន្តោ មនាចោ
 តំ បរេ អនិដ្ឋេន អកក្កន្តេន អមនាបេន សមុទា-
 ចរន្តិ ។ តស្ស ឯវំ ហោតិ យោ ទោ ម្យាយំ បុគ្គលោ
 ឥដ្ឋោ កក្កន្តោ មនាចោ តំ បរេ អនិដ្ឋេន អកក្កន្តេន
 អមនាបេន សមុទាចរន្តិតិ សោ តេសុ នោសំ
 ជនេតិ ។ ឯវំ ទោ ភិក្ខុវេ បេមា នោសោ ជាយតិ ។

សុត្តន្តបិដក អង្គត្ថវគ្គនិកាយ បព្ពត្តនិបាត

ពួកជនដទៃក៏ហៅរក ចំពោះបុគ្គលនោះ ដោយសេចក្តីប្រាថ្នា សេចក្តី
 ត្រេកអរ សេចក្តីពេញចិត្ត ។ បុគ្គល (អ្នកចូលចិត្ត) នោះមានសេចក្តី
 ត្រិះរិះយ៉ាងនេះថា បុគ្គលណាដែលជាទីប្រាថ្នា ជាទីត្រេកអរ
 ជាទីពេញចិត្តរបស់អាត្មាអញ ពួកជនដទៃក៏ហៅរក ចំពោះបុគ្គលនោះ
 ដោយសេចក្តីប្រាថ្នា សេចក្តីត្រេកអរ សេចក្តីពេញចិត្តដែរ បុគ្គលនោះ
 ក៏ធ្វើសេចក្តីស្រឡាញ់ ឲ្យកើតក្នុងពួកជនដទៃនោះ ។ ម្ចាស់ភិក្ខុទាំងឡាយ
 សេចក្តីស្រឡាញ់កើត ព្រោះសេចក្តីស្រឡាញ់ យ៉ាងនេះឯង ។
 ម្ចាស់ភិក្ខុទាំងឡាយ សេចក្តីប្រទុស្តកើតមាន ព្រោះសេចក្តីស្រឡាញ់
 តើដូចម្តេច ។ ម្ចាស់ភិក្ខុទាំងឡាយ បុគ្គលក្នុងលោកនេះ ជាទីប្រាថ្នា
 ជាទីត្រេកអរ ជាទីពេញចិត្តរបស់បុគ្គល ពួកជនដទៃក៏ហៅរក ចំពោះ
 បុគ្គលនោះ ដោយសេចក្តីមិនជាទីប្រាថ្នា មិនជាទីត្រេកអរ មិនជាទី
 ពេញចិត្ត ។ បុគ្គល (អ្នកចូលចិត្ត) នោះ មានសេចក្តីត្រិះរិះយ៉ាង
 នេះថា បុគ្គលណាដែលជាទីប្រាថ្នា ជាទីត្រេកអរ ជាទីពេញចិត្ត
 របស់អាត្មាអញ ពួកជនដទៃក៏ហៅរក ចំពោះបុគ្គលនោះ ដោយ
 សេចក្តីមិនជាទីប្រាថ្នា មិនជាទីត្រេកអរ មិនជាទីពេញចិត្តសោះ បុគ្គល
 នោះក៏ធ្វើសេចក្តីប្រទុស្តឲ្យកើតក្នុងពួកជនដទៃនោះ ។ ម្ចាស់ភិក្ខុទាំង
 ឡាយ សេចក្តីប្រទុស្តកើត ព្រោះសេចក្តីស្រឡាញ់ យ៉ាងនេះឯង ។

ចក្កវត្តបណ្ណាល័យ មហាវិថ្នោ បញ្ចមោ

កថញ្ច ភិក្ខុវេ នោសា បេមំ ជាយតិ ។ ឥធិ ភិក្ខុវេ

បុគ្គលោ បុគ្គលស្ស អនិដ្ឋោ ហោតិ អកក្កោ

អមនាទោ តំ បរេ អនិដ្ឋេន អកក្កេន អមនាបេន

សម្មាសម្ពុទ្ធិ ។ តស្ស ឯវំ ហោតិ យោ ទោ

ម្យាយំ បុគ្គលោ អនិដ្ឋោ អកក្កោ អមនាទោ

តំ បរេ អនិដ្ឋេន អកក្កេន អមនាបេន សម្មាស-

ម្ពុទ្ធិតំ សោ តេសុ បេមំ ជនេតិ ។ ឯវំ ទោ

ភិក្ខុវេ នោសា បេមំ ជាយតិ ។ កថញ្ច ភិក្ខុវេ

នោសា នោសា ជាយតិ ។ ឥធិ ភិក្ខុវេ បុគ្គលោ

បុគ្គលស្ស អនិដ្ឋោ ហោតិ អកក្កោ អមនាទោ តំ

បរេ ឥដ្ឋេន កក្កេន មនាបេន សម្មាសម្ពុទ្ធិ ។

បុគ្គលបណ្ណាសក មហាវគ្គ ទី ៥

ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ សេចក្តីស្រឡាញ់កើតឡើង ព្រោះសេចក្តីប្រទុស្ត
 តើដូចម្តេច ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ បុគ្គលក្នុងលោកនេះ មិនជាទី
 ប្រាថ្នា មិនជាទីត្រេកអរ មិនជាទីពេញចិត្តរបស់បុគ្គល ពួកជន
 ដទៃក៏ហៅរកចំពោះបុគ្គលនោះ ដោយសេចក្តីមិនជាទីប្រាថ្នា មិនជាទី
 ត្រេកអរ មិនជាទីពេញចិត្ត ។ បុគ្គល (អ្នកមិនពេញចិត្ត)
 នោះ មានសេចក្តីត្រិះរិះយ៉ាងនេះថា បុគ្គលណា មិនជាទីប្រាថ្នា
 មិនជាទីត្រេកអរ មិនជាទីពេញចិត្ត របស់អាត្មាអញ ពួកជនដទៃ
 ក៏ហៅរក ចំពោះបុគ្គលនោះ ដោយសេចក្តីមិនជាទីប្រាថ្នា មិនជាទី
 ត្រេកអរ មិនជាទីពេញចិត្តដែរ បុគ្គលនោះ ក៏ធ្វើសេចក្តីស្រឡាញ់
 ឲ្យកើត ក្នុងពួកជនដទៃនោះ ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ សេចក្តី
 ស្រឡាញ់កើត ព្រោះសេចក្តីប្រទុស្ត យ៉ាងនេះឯង ។ ម្នាលភិក្ខុ
 ទាំងឡាយ សេចក្តីប្រទុស្តកើត ព្រោះសេចក្តីប្រទុស្ត តើដូចម្តេច ។
 ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ បុគ្គលក្នុងលោកនេះ មិនជាទីប្រាថ្នា មិនជាទី
 ត្រេកអរ មិនជាទីពេញចិត្តរបស់បុគ្គល ពួកជនដទៃក៏ហៅរក ចំពោះ
 បុគ្គលនោះ ដោយសេចក្តីប្រាថ្នា សេចក្តីត្រេកអរ សេចក្តីពេញចិត្ត ។

សុត្តន្តបិដកេ អង្គក្កនិកាយស្ស ចក្កក្កនិកាយោ

តស្ស ឯវំ ហោតិ យោ ខោ ម្យាយំ បុគ្គលោ
 អនិដ្ឋោ អតត្ថោ អមនាទោ តំ បរេ ឥដ្ឋេន កន្លេន
 មនាបេន សមុទាចរន្តិតិ សោ តេសុ នោសំ ជនេតិ ។
 ឯវំ ខោ ភិក្ខុវេ នោសា នោសោ ជាយតិ ។
 ឥមាធិ ខោ ភិក្ខុវេ ចត្តារិ ជាយន្តិ ។

យស្មី ភិក្ខុវេ សមយេ ភិក្ខុ វិវិច្ឆេ កា-
 មេហំ ។ បេ ។ បឋមំ ឈានំ ឧបសម្បជ្ឈ វិហរតិ យំ
 បិស្ស បេមា បេមំ ជាយតិ តំ បិស្ស តស្មី សមយេ
 ន ហោតិ យោ បិស្ស បេមា នោសោ ជាយតិ
 សោ បិស្ស តស្មី សមយេ ន ហោតិ យំ
 បិស្ស នោសា បេមំ ជាយតិ តំ បិស្ស តស្មី
 សមយេ ន ហោតិ យោ បិស្ស នោសា នោសោ
 ជាយតិ សោ បិស្ស តស្មី សមយេ ន ហោតិ ។

សុត្តន្តបិដក អង្គទី៣ មគ្គិមន្តសម្ពាសន្ត

បុគ្គល (ជាអ្នកមិនពេញចិត្ត) នោះ មានសេចក្តីត្រិះរិះយ៉ាងនេះថា
 បុគ្គលណា មិនជាទីប្រាថ្នា មិនជាទីត្រេកអរ មិនជាទីពេញចិត្តរបស់
 អាត្មាអញ ពួកជនដទៃក៏ហៅវា ចំពោះបុគ្គលនោះ ដោយសេចក្តី
 ប្រាថ្នា សេចក្តីត្រេកអរ សេចក្តីពេញចិត្តទៅវិញ បុគ្គលនោះ ក៏ធ្វើ
 សេចក្តីប្រទូស្តឲ្យកើត ក្នុងពួកជនដទៃនោះ ។ ម្ចាស់ភិក្ខុទាំងឡាយ
 សេចក្តីប្រទូស្តកើត ព្រោះសេចក្តីប្រទូស្ត យ៉ាងនេះឯង ។ ម្ចាស់ភិក្ខុ
 ទាំងឡាយ ធម្មជាតិ ៤ យ៉ាងនេះឯង តែងកើតមាន ។

ម្ចាស់ភិក្ខុទាំងឡាយ សម័យណា ភិក្ខុស្ងប់ស្ងាត់ ចាកកាម
 ទាំងឡាយ ។ បេ ។ បានដល់បឋមជ្ឈាន សម្រេចសម្មាសម្ពុទ្ធនៅ ដោយ
 អវិយាបថទាំង ៤ សេចក្តីស្រឡាញ់ឯណា កើតដល់ភិក្ខុនោះ ព្រោះ
 សេចក្តីស្រឡាញ់ក្តី សេចក្តីស្រឡាញ់នោះ ក៏មិនមានដល់ភិក្ខុនោះ
 ក្នុងសម័យនោះ សេចក្តីប្រទូស្តឯណា កើតដល់ភិក្ខុនោះ ព្រោះ
 សេចក្តីស្រឡាញ់ក្តី សេចក្តីប្រទូស្តនោះ ក៏មិនមានដល់ភិក្ខុនោះ ក្នុង
 សម័យនោះ សេចក្តីស្រឡាញ់ឯណា កើតដល់ភិក្ខុនោះ ព្រោះសេចក្តី
 ប្រទូស្តក្តី សេចក្តីស្រឡាញ់នោះ ក៏មិនមានដល់ភិក្ខុនោះ ក្នុងសម័យ
 នោះ សេចក្តីប្រទូស្តឯណា កើតដល់ភិក្ខុនោះ ព្រោះសេចក្តីប្រទូស្ត
 សេចក្តីប្រទូស្តនោះ ក៏មិនមានដល់ភិក្ខុនោះ ក្នុងសម័យនោះ ។

បុគ្គលបណ្ណសក មហាវិញ្ញា បញ្ចមោ

យស្មី ភិក្ខុវេ សមយេ ភិក្ខុ វិវាត្តវិចារាវនំ
 វ្យាសមា ។ បេ ។ ឧត្ថយំ ឈានំ ។ បេ ។ តត្ថយំ
 ឈានំ ។ បេ ។ ចតុត្ថំ ឈានំ ឧបសម្បជ្ជ វិហារតិ យំ
 បិស្សុ បេមា បេមំ ជាយតិ តំ បិស្សុ តស្មី សមយេ
 ន ហោតិ យោ បិស្សុ បេមា ទោសា ជាយតិ សោ
 បិស្សុ តស្មី សមយេ ន ហោតិ យំ បិស្សុ ទោសា
 បេមំ ជាយតិ តំ បិស្សុ តស្មី សមយេ ន ហោតិ
 យោ បិស្សុ ទោសា ទោសា ជាយតិ សោ បិស្សុ
 តស្មី សមយេ ន ហោតិ ។ យស្មី ភិក្ខុវេ
 សមយេ ភិក្ខុ អាសវានំ ឧយា អនាសវំ ចេតោវិមុត្តិ
 បញ្ញាវិមុត្តិ ទិដ្ឋវេ ឆន្ទេ សយំ អភិញ្ញា សច្ចកត្វា

ចក្ខុវិស័យសេក មហាវិគ្គ ទី៥

ម្ចាស់ភិក្ខុទាំងឡាយ សម័យណា ភិក្ខុព្រោះម្សប់នូវភិក្ខុៈ នឹងវិហារៈ
 ទាំងឡាយ ។ បេ ។ បានដល់នូវទុតិយជ្ឈាន ។ បេ ។ នូវតតិ-
 យជ្ឈាន ។ បេ ។ បានដល់នូវចតុត្ថជ្ឈាន សម្រេចសម្មាសម្ពុទ្ធនៅ ដោយ
 ឥរិយាបថទាំង ៤ សេចក្តីស្រឡាញ់ឯណា កើតដល់ភិក្ខុនោះ ព្រោះ
 សេចក្តីស្រឡាញ់ក្តី សេចក្តីស្រឡាញ់នោះ មិនមានដល់ភិក្ខុនោះ
 ក្នុងសម័យនោះ សេចក្តីប្រទុស្តឯណា កើតដល់ភិក្ខុនោះ ព្រោះ
 សេចក្តីស្រឡាញ់ក្តី សេចក្តីប្រទុស្តនោះ មិនមានដល់ភិក្ខុនោះ
 ក្នុងសម័យនោះ សេចក្តីស្រឡាញ់ឯណា កើតដល់ភិក្ខុនោះ ព្រោះ
 សេចក្តីប្រទុស្តក្តី សេចក្តីស្រឡាញ់នោះ មិនមានដល់ភិក្ខុនោះ
 ក្នុងសម័យនោះ សេចក្តីប្រទុស្តឯណា កើតដល់ភិក្ខុនោះ ព្រោះសេចក្តី
 ប្រទុស្តក្តី សេចក្តីប្រទុស្តនោះ មិនមានដល់ភិក្ខុនោះ ក្នុងសម័យនោះ ។
 ម្ចាស់ភិក្ខុទាំងឡាយ សម័យណា ភិក្ខុបានធ្វើឲ្យជាក់ច្បាស់ បានដល់
 ដោយប្រាជ្ញាដ៏ឧត្តម ដោយខ្លួនឯង ក្នុងបច្ចុប្បន្ន នូវចេតនាវិមុត្តិនឹង
 ចញ្ញាវិមុត្តិ ដែលមិនមានអាសវៈ ព្រោះអស់ទៅនៃអាសវៈទាំងឡាយ

សុត្តន្តបិដកេ អង្គក្កវគ្គិយស្ស បក្កនិបាតោ

ឧបសម្ពុជ្ជ វិហារតិ យំ ចិស្ស បេមា បេមំ ជាយតិ
 តំ ចិស្ស បហំនំ ហោតិ ឧច្ឆិទ្ធម្វលំ តាលាវត្ថុកតំ
 អនការំ កតំ អាយតីអនុប្បាទធម្មំ យោ ចិស្ស
 បេមា នោសោ ជាយតិ សោ ចិស្ស បហំនោ
 ហោតិ ឧច្ឆិទ្ធម្វលោ តាលាវត្ថុកតោ អនការំ កតោ
 អាយតីអនុប្បាទធម្មោ យំ ចិស្ស នោសា បេមំ
 ជាយតិ តំ ចិស្ស បហំនំ ហោតិ ឧច្ឆិទ្ធម្វលំ
 តាលាវត្ថុកតំ អនការំ កតំ អាយតីអនុប្បាទធម្មំ
 យោ ចិស្ស នោសា នោសោ ជាយតិ សោ
 ចិស្ស បហំនោ ហោតិ ឧច្ឆិទ្ធម្វលោ តាលាវត្ថុកតោ
 អនការំ កតោ អាយតីអនុប្បាទធម្មោ ។ អយំ
 វុច្ចតិ ភិក្ខុវេ ភិក្ខុ ន ឧស្សេនេតិ ន បដិស្សេនេតិ
 ន ជូនាយតិ ន បជ្ជលតិ ន បជ្ជាយតិ ។

សុត្តន្តបិដក អង្គទី៣ វិទ្យាបិដក ធម្មកុស្តបិដក

សេចក្តីស្រឡាញ់ឯណា កើតដល់ភិក្ខុនោះ ព្រោះសេចក្តីស្រឡាញ់ក្តី
 សេចក្តីស្រឡាញ់នោះ ភិក្ខុនោះក៏បានលះបង់ បានផ្តាច់ផ្តិលឫសគល់
 អស់ហើយ បានធ្វើឲ្យសល់នៅតែទីកើត ដូចជាទីកើតនៃដើមឆ្មោត បាន
 ធ្វើឲ្យលែងមានបែបភាព លែងមានកំណើតតទៅទៀត ជាធម្មតា សេចក្តី
 ប្រទុស្តឯណា កើតដល់ភិក្ខុនោះ ព្រោះសេចក្តីស្រឡាញ់ក្តី សេចក្តីប្រទុស្ត
 នោះ ភិក្ខុនោះក៏បានលះបង់ បានផ្តាច់ផ្តិលឫសគល់អស់ហើយ បានធ្វើ
 ឲ្យសល់នៅតែទីកើត ដូចជាទីកើតនៃដើមឆ្មោត បានធ្វើឲ្យលែងមាន
 បែបភាព លែងមានកំណើតតទៅទៀតជាធម្មតា សេចក្តីស្រឡាញ់
 ឯណា កើតដល់ភិក្ខុនោះ ព្រោះសេចក្តីប្រទុស្តក្តី សេចក្តីស្រឡាញ់នោះ
 ភិក្ខុនោះក៏បានលះបង់ បានផ្តាច់ផ្តិលឫសគល់អស់ហើយ បានធ្វើឲ្យ
 សល់នៅតែទីកើតដូចជាទីកើតនៃដើមឆ្មោត បានធ្វើឲ្យលែងមានបែបភាព
 លែងមានកំណើតតទៅទៀតជាធម្មតា សេចក្តីប្រទុស្តឯណា កើតដល់
 ភិក្ខុនោះ ព្រោះសេចក្តីប្រទុស្តក្តី សេចក្តីប្រទុស្តនោះ ភិក្ខុនោះក៏លះបង់
 បានផ្តាច់ផ្តិលឫសគល់អស់ហើយ បានធ្វើឲ្យសល់នៅតែទីកើតដូចជាទី
 កើតនៃដើមឆ្មោត បានធ្វើឲ្យលែងមានបែបភាព លែងមានកំណើត
 តទៅជាធម្មតា ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ភិក្ខុនេះ គឺជាគតហៅថា
 មិនរលោរលាំ មិនតបត មិនរំលោភបំពាន មិនធុរធន មិនសុបសៅ ។

កថញ្ច ភិក្ខុវេ ភិក្ខុ ឧស្សេនេតិ ។ ឥធិ

ភិក្ខុវេ ភិក្ខុ រូបំ អត្តតោ សមនុបស្សតិ រូបវន្តំ

វា អត្តានំ អត្តនំ វា រូបំ រូបស្មី វា អត្តានំ

វេទនំ អត្តតោ សមនុបស្សតិ វេទនាវន្តំ វា

អត្តានំ អត្តនំ វា វេទនំ វេទនាយ វា អត្តានំ

សញ្ញា អត្តតោ សមនុបស្សតិ សញ្ញាវន្តំ វា អត្តានំ

អត្តនំ វា សញ្ញា សញ្ញាយ វា អត្តានំ សម្មាវេ

អត្តតោ សមនុបស្សតិ សម្មាវន្តំ វា អត្តានំ អត្តនំ

វា សម្មាវេ សម្មាវេសុ វា អត្តានំ វិញ្ញាណំ

អត្តតោ សមនុបស្សតិ វិញ្ញាណាវន្តំ វា អត្តានំ

អត្តនំ វា វិញ្ញាណំ វិញ្ញាណាស្មី វា អត្តានំ ។

ឯវំ ខោ ភិក្ខុវេ ភិក្ខុ ឧស្សេនេតិ ។ កថញ្ច

ភិក្ខុវេ ភិក្ខុ ន ឧស្សេនេតិ ។ ឥធិ ភិក្ខុវេ ភិក្ខុ

បញ្ចប់បណ្ណសារ មហាវិគ្គ ទី ៥

ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ភិក្ខុរលោរលំ តើដូចម្តេច ។ ម្នាលភិក្ខុ
 ទាំងឡាយ ភិក្ខុក្នុងសាសនានេះ ពិចារណាឃើញនូវរូបថាជាខ្លួនខ្លះ
 ពិចារណាឃើញនូវខ្លួនថាមានរូបខ្លះ ពិចារណាឃើញនូវរូបថាតាំងនៅ
 ក្នុងខ្លួនខ្លះ ពិចារណាឃើញនូវខ្លួនថាតាំងនៅក្នុងរូបខ្លះ ពិចារណា
 ឃើញនូវវេទនាថាជាខ្លួនខ្លះ ពិចារណាឃើញនូវខ្លួនថា មានវេទនាខ្លះ
 ពិចារណាឃើញនូវវេទនាថាតាំងនៅក្នុងខ្លួនខ្លះ ពិចារណាឃើញនូវ
 ខ្លួនថាតាំងនៅក្នុងវេទនាខ្លះ ពិចារណាឃើញនូវសញ្ញាថាជាខ្លួនខ្លះ
 ពិចារណាឃើញនូវខ្លួនថាមានសញ្ញាខ្លះ ពិចារណាឃើញនូវសញ្ញាថា
 តាំងនៅក្នុងខ្លួនខ្លះ ពិចារណាឃើញនូវខ្លួនថាតាំងនៅក្នុងសញ្ញាខ្លះ
 ពិចារណាឃើញនូវសង្ខារទាំងឡាយថាជាខ្លួនខ្លះ ពិចារណាឃើញនូវ
 ខ្លួនថាមានសង្ខារខ្លះ ពិចារណាឃើញនូវសង្ខារថាតាំងនៅក្នុងខ្លួនខ្លះ
 ពិចារណាឃើញនូវខ្លួនថាតាំងនៅក្នុងពួកសង្ខារខ្លះ ពិចារណាឃើញ
 នូវវិញ្ញាណថាជាខ្លួនខ្លះ ពិចារណាឃើញនូវខ្លួនថាមានវិញ្ញាណខ្លះ
 ពិចារណាឃើញនូវវិញ្ញាណថាតាំងនៅក្នុងខ្លួនខ្លះ ពិចារណាឃើញ
 នូវខ្លួនថាតាំងនៅក្នុងវិញ្ញាណខ្លះ ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ភិក្ខុរលោ
 រលំ ដោយប្រការយ៉ាងនេះឯង ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ភិក្ខុមិន
 រលោរលំ តើដូចម្តេច ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ភិក្ខុក្នុងសាសនានេះ

សុត្តន្តបិដកេ អង្គក្ករនិកាយស្ស បុគ្គលនិយមោ

ន រូបំ អត្តតោ សមនុបស្សតិ ន រូបវន្តំ វា អត្តានំ
 ន អត្តនិ វា រូបំ ន រូបស្មី វា អត្តានំ ន
 វេទនំ អត្តតោ សមនុបស្សតិ ន វេទនាវន្តំ វា
 អត្តានំ ន អត្តនិ វា វេទនំ ន វេទនាយ វា អត្តានំ
 ន សញ្ញំ អត្តតោ សមនុបស្សតិ ន សញ្ញាវន្តំ
 វា អត្តានំ ន អត្តនិ វា សញ្ញំ ន សញ្ញាយ វា
 អត្តានំ ន សង្ខារ អត្តតោ សមនុបស្សតិ ន
 សង្ខារវន្តំ វា អត្តានំ ន អត្តនិ វា សង្ខារ ន
 សង្ខារេសុ វា អត្តានំ ន វិញ្ញាណំ អត្តតោ សមនុ-
 បស្សតិ ន វិញ្ញាណាវន្តំ វា អត្តានំ ន អត្តនិ វា
 វិញ្ញាណំ ន វិញ្ញាណស្មី វា អត្តានំ ។ ឯវំ
 ចោ ភិក្ខុវេ ភិក្ខុ ន ឧស្សេនេតិ ។ កថញ្ច
 ភិក្ខុវេ ភិក្ខុ បដិស្សេនេតិ ។ វេទ ភិក្ខុវេ ភិក្ខុ

សុត្តន្តបិដក អង្គទី៣ ជញ្ញវិញ្ញាណ

មិនពិចារណា ឃើញនូវរូបថាជាខ្លួនខ្លះ មិនពិចារណា ឃើញនូវខ្លួនថា
មានរូបខ្លះ មិនពិចារណា ឃើញនូវរូបថាតាំងនៅក្នុងខ្លួនខ្លះ មិន
ពិចារណា ឃើញនូវខ្លួនថាតាំងនៅក្នុងរូបខ្លះ មិនពិចារណា ឃើញនូវ
វេទនាថាជាខ្លួនខ្លះ មិនពិចារណា ឃើញនូវខ្លួនថាមានវេទនាខ្លះ មិន
ពិចារណា ឃើញនូវវេទនាថាតាំងនៅក្នុងខ្លួនខ្លះ មិនពិចារណា ឃើញនូវ
ខ្លួនថាតាំងនៅក្នុងវេទនាខ្លះ មិនពិចារណា ឃើញនូវសញ្ញាថាជាខ្លួនខ្លះ
មិនពិចារណា ឃើញនូវខ្លួនថាមានសញ្ញាខ្លះ មិនពិចារណា ឃើញ
នូវសញ្ញា ថាតាំងនៅក្នុងខ្លួនខ្លះ មិនពិចារណា ឃើញនូវខ្លួន
ថាតាំងនៅក្នុងសញ្ញាខ្លះ មិនពិចារណា ឃើញនូវពួកសង្ខារថាជាខ្លួនខ្លះ
មិនពិចារណា ឃើញនូវខ្លួន ថាមានសង្ខារខ្លះ មិនពិចារណា
ឃើញនូវពួកសង្ខារថាតាំងនៅក្នុងខ្លួនខ្លះ មិនពិចារណា ឃើញនូវ
ខ្លួនថាតាំងនៅក្នុងពួកសង្ខារខ្លះ មិនពិចារណា ឃើញនូវវិញ្ញាណថា
ជាខ្លួនខ្លះ មិនពិចារណា ឃើញនូវខ្លួនថាមានវិញ្ញាណខ្លះ មិន
ពិចារណា ឃើញនូវវិញ្ញាណថាតាំងនៅក្នុងខ្លួនខ្លះ មិនពិចារណា ឃើញ
នូវខ្លួនថាតាំងនៅក្នុងវិញ្ញាណខ្លះ ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ភិក្ខុមិន
រលោភលំ ដោយប្រការយ៉ាងនេះឯង ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ
ភិក្ខុគបត តើដូចម្តេច ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ភិក្ខុក្នុងសាសនានេះ

បុគ្គលបណ្ណាសកេ មហាវគ្គោ បញ្ចមោ

អក្កោសន្តំ បច្ឆក្កោសតិ រោសន្តំ បដិរោសតិ កណ្ណន្តំ

បដិកណ្ណតិ ។ ឯវំ ខោ ភិក្ខុវេ ភិក្ខុ បដិស្សនេតិ ។

កថញ្ច ភិក្ខុវេ ភិក្ខុ ន បដិស្សនេតិ ។ ឥធិ

ភិក្ខុវេ ភិក្ខុ អក្កោសន្តំ ន បច្ឆក្កោសតិ រោសន្តំ

ន បដិរោសតិ កណ្ណន្តំ ន បដិកណ្ណតិ ។ ឯវំ ខោ

ភិក្ខុវេ ភិក្ខុ ន បដិស្សនេតិ ។ កថញ្ច ភិក្ខុវេ

ភិក្ខុ ធូចាយតិ ។ អស្ម័តិ ភិក្ខុវេ សតិ ឥត្ថស្ម័តិ

ហោតិ ឯវស្ម័តិ ហោតិ អញ្ញថាស្ម័តិ ហោតិ អសស្ម័តិ

ហោតិ សតស្ម័តិ ហោតិ សន្តិ ហោតិ ឥត្ថំ សន្តិ

ហោតិ ឯវំ សន្តិ ហោតិ អញ្ញថា សន្តិ ហោតិ

ចតុត្ថបណ្ឌិត មហាវិញ្ញាណ ទី ៥

ដេរតបចំពោះបុគ្គលដែលដេរ ខឹងតបចំពោះបុគ្គលដែលខឹង ឈ្លោះតប
 ចំពោះបុគ្គលដែលឈ្លោះ ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ភិក្ខុជាអ្នកតបគ
 ដោយប្រការយ៉ាងនេះឯង ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ភិក្ខុមិនតបគ
 តើដូចម្តេច ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ភិក្ខុក្នុងសាសនានេះ មិនដេរតប
 ចំពោះបុគ្គលដែលដេរ មិនខឹងតបចំពោះបុគ្គលដែលខឹង មិនឈ្លោះ
 តបចំពោះបុគ្គលដែលឈ្លោះ ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ភិក្ខុមិនតបគ
 ដោយប្រការយ៉ាងនេះឯង ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ភិក្ខុបញ្ចេញបុញ្ញ
 តើដូចម្តេច ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ កាលបើមានសេចក្តីប្រកាន់ថា
 អាត្មាអញមានដូច្នេះ សេចក្តីប្រកាន់ថា អាត្មាអញមានដោយប្រការ
 ដូច្នេះ ក៏រមែងមាន សេចក្តីប្រកាន់ថា អាត្មាអញមានយ៉ាងនេះដូច្នេះ
 ក៏រមែងមាន សេចក្តីប្រកាន់ថា អាត្មាអញមានដោយប្រការដទៃដូច្នេះ
 ក៏រមែងមាន សេចក្តីប្រកាន់ថា អាត្មាអញទៀងដូច្នេះ ក៏រមែងមាន
 សេចក្តីប្រកាន់ថា អាត្មាអញសូន្យដូច្នេះ ក៏រមែងមាន សេចក្តីប្រកាន់ថា
 សូមឲ្យអាត្មាអញមានដូច្នេះ ក៏រមែងមាន សេចក្តីប្រកាន់ថា សូម
 ឲ្យអាត្មាអញមាន ដោយប្រការនេះដូច្នេះ ក៏រមែងមាន សេចក្តីប្រកាន់
 ថា សូមឲ្យអាត្មាអញមាន យ៉ាងនេះដូច្នេះ ក៏រមែងមាន សេចក្តី
 ប្រកាន់ថា សូមឲ្យអាត្មាអញមាន ដោយប្រការដទៃដូច្នេះ ក៏រមែងមាន

សុត្តន្តបិដកេ អង្គក្ករិកាយស្ស ចតុក្កនិបាទោ

អបិ សន្និ ហោតិ អបិ ឥត្ថំ សន្និ ហោតិ អបិ

ឯវំ សន្និ ហោតិ អបិ អញ្ញថា សន្និ ហោតិ

ភវិស្សន្តិ ហោតិ ឥត្ថំ ភវិស្សន្តិ ហោតិ ឯវំ ភវិស្សន្តិ

ហោតិ អញ្ញថា ភវិស្សន្តិ ហោតិ ។ ឯវំ ខោ ភិក្ខុវេ

ភិក្ខុ ធូចាយតិ ។ កថេញ ភិក្ខុវេ ភិក្ខុ ន ធូចា-

យតិ ។ អស្ម័តិ ភិក្ខុវេ អសតិ ឥត្ថស្ម័តិ ន ហោតិ

ឯវស្ម័តិ ន ហោតិ អញ្ញថាស្ម័តិ ន ហោតិ អសស្ម័តិ

ន ហោតិ សតស្ម័តិ ន ហោតិ សន្និ ន ហោតិ

សុត្តន្តបិដក អង្គត្ថវគ្គនិកាយ ចក្កក្កនិបាត

សេចក្តីប្រកាន់ថា សូមឲ្យអាត្មាអញមានខ្លះដូច្នេះ ក៏រមែងមាន សេចក្តី
 ប្រកាន់ថា សូមឲ្យអាត្មាអញមាន ដោយប្រការនេះដូច្នេះខ្លះ ក៏រមែង
 មាន សេចក្តីប្រកាន់ថា សូមឲ្យអាត្មាអញមានយ៉ាងនេះខ្លះដូច្នេះ ក៏រមែង
 មាន សេចក្តីប្រកាន់ថា សូមឲ្យអាត្មាអញមាន ដោយប្រការដទៃ
 ខ្លះដូច្នេះ ក៏រមែងមាន សេចក្តីប្រកាន់ថា អាត្មាអញនឹងមានដូច្នេះ
 ក៏រមែងមាន សេចក្តីប្រកាន់ថា អាត្មាអញនឹងមាន ដោយប្រការ
 នេះដូច្នេះ ក៏រមែងមាន សេចក្តីប្រកាន់ថា អាត្មាអញនឹងមានយ៉ាងនេះ
 ដូច្នេះ ក៏រមែងមាន សេចក្តីប្រកាន់ថា អាត្មាអញនឹងមាន ដោយ
 ប្រការដទៃដូច្នេះ ក៏រមែងមាន ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ភិក្ខុបិញ្ញាបុញ្ញ
 ដោយប្រការយ៉ាងនេះឯង ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ភិក្ខុមិនបិញ្ញាបុញ្ញ
 តើដូចម្តេច ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ កាលបើមិនមានសេចក្តីប្រកាន់ថា
 អាត្មាអញមានដូច្នេះ សេចក្តីប្រកាន់ថា អាត្មាអញមានដោយប្រការ
 នេះដូច្នេះ ក៏មិនមាន សេចក្តីប្រកាន់ថា អាត្មាអញមានយ៉ាងនេះដូច្នេះ
 ក៏មិនមាន សេចក្តីប្រកាន់ថា អាត្មាអញមាន ដោយប្រការដទៃដូច្នេះ
 ក៏មិនមាន សេចក្តីប្រកាន់ថា អាត្មាអញសូន្យដូច្នេះ ក៏មិនមាន
 សេចក្តីប្រកាន់ថា សូមឲ្យអាត្មាអញមានដូច្នេះ ក៏មិនមាន សេចក្តី
 ប្រកាន់ថា សូមឲ្យអាត្មាអញមាន ដោយប្រការនេះដូច្នេះ ក៏មិនមាន

បុគ្គលបណ្ណាសកេ មហាវិញ្ញា បញ្ចមោ

ឥត្ថំ សង្ខំ ន ហោតិ ឯវំ សង្ខំ ន ហោតិ អញ្ញាថា

សង្ខំ ន ហោតិ អបិ សង្ខំ ន ហោតិ អបិ ឥត្ថំ

សង្ខំ ន ហោតិ អបិ ឯវំ សង្ខំ ន ហោតិ អបិ

អញ្ញាថា សង្ខំ ន ហោតិ ភវិស្សន្តំ ន ហោតិ ឥត្ថំ

ភវិស្សន្តំ ន ហោតិ ឯវំ ភវិស្សន្តំ ន ហោតិ អញ្ញាថា

ភវិស្សន្តំ ន ហោតិ ។ ឯវំ ទោ ភិក្ខុវេ

ភិក្ខុ ន ធូទាយតិ ។ កាថញ្ច ភិក្ខុវេ ភិក្ខុ

បដ្ឋលតិ ។ ឥមំនា អស្មីតិ ភិក្ខុវេ សតិ

ឥមំនា ឥត្ថស្មីតិ ហោតិ ឥមំនា ឯវស្មីតិ ហោតិ

ឧត្តបទ្គានសក មហាវគ្គ ទី ៥

សេចក្តីប្រកាន់ថា សូមឲ្យអាត្មាអញមាន យ៉ាងនេះដូច្នេះ ក៏មិនមាន
 សេចក្តីប្រកាន់ថា សូមឲ្យអាត្មាអញមាន យ៉ាងនេះដូច្នេះ ក៏មិន
 មានសេចក្តីប្រកាន់ថា សូមឲ្យអាត្មាអញមាន ដោយប្រការដទៃដូច្នេះ
 ក៏មិនមាន សេចក្តីប្រកាន់ថា សូមឲ្យអាត្មាមានខ្លះដូច្នេះ ក៏មិនមាន
 សេចក្តីប្រកាន់ថា សូមឲ្យអាត្មាអញមាន ដោយប្រការនេះដូច្នេះខ្លះ
 ក៏មិនមាន សេចក្តីប្រកាន់ថា សូមឲ្យអាត្មាអញមាន យ៉ាងនេះ
 ខ្លះដូច្នេះ ក៏មិនមាន សេចក្តីប្រកាន់ថា សូមឲ្យអាត្មាអញមាន
 ដោយប្រការដទៃខ្លះដូច្នេះ ក៏មិនមាន សេចក្តីប្រកាន់ថា អាត្មាអញ
 នឹងមានដូច្នេះ ក៏មិនមាន សេចក្តីប្រកាន់ថា អាត្មាអញនឹងមាន
 ដោយប្រការនេះដូច្នេះ ក៏មិនមាន សេចក្តីប្រកាន់ថា អាត្មាអញ
 នឹងមាន យ៉ាងនេះដូច្នេះ ក៏មិនមាន សេចក្តីប្រកាន់ថា អាត្មាអញ
 នឹងមាន ដោយប្រការដទៃដូច្នេះ ក៏មិនមាន ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ
 ភិក្ខុមិនបញ្ចេញដោយប្រការយ៉ាងនេះឯង ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ
 ភិក្ខុធុរនេះ គេដូចម្តេច ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ កាលបើមានសេចក្តី
 ប្រកាន់ថា អាត្មាអញមាន ដោយខន្ធនេះដូច្នេះ សេចក្តីប្រកាន់ថា
 អាត្មាអញមាន ដោយប្រការនេះដោយខន្ធនេះដូច្នេះ ក៏រមែងមាន សេចក្តី
 ប្រកាន់ថា អាត្មាអញមានយ៉ាងនេះ ដោយខន្ធនេះដូច្នេះ ក៏រមែងមាន

សុត្តន្តបិដក អង្គន្តរខិកាយស្ស ចក្កន្តរិយោ

ឥមំនា អញ្ញាថាស្មីតិ ហោតិ ឥមំនា អសស្មីតិ ហោតិ

ឥមំនា សតស្មីតិ ហោតិ ឥមំនា សង្ខ ហោតិ ឥមំនា

ឥត្ថំ សង្ខ ហោតិ ឥមំនា ឯវំ សង្ខ ហោតិ ឥមំនា

អញ្ញាថា សង្ខ ហោតិ ឥមំនា អបិ សង្ខ ហោតិ ឥមំនា

អបិ ឥត្ថំ សង្ខ ហោតិ ឥមំនា អបិ ឯវំ សង្ខ

ហោតិ ឥមំនា អបិ អញ្ញាថា សង្ខ ហោតិ ឥមំនា

កវិស្សន្តិ ហោតិ ឥមំនា ឥត្ថំ កវិស្សន្តិ ហោតិ

សុត្តន្តបិដក អង្គត្ថវគ្គកាយ ចក្កនិព្វាត

សេចក្តីប្រកាន់ថា ភាគាអញមាន ដោយប្រការដទៃដោយខ្លួននេះដូច្នេះ
 ក៏រមែងមាន សេចក្តីប្រកាន់ថា ភាគាអញទៀង ដោយខ្លួននេះដូច្នេះ
 ក៏រមែងមាន សេចក្តីប្រកាន់ថា ភាគាអញសូន្យ ដោយខ្លួននេះដូច្នេះ
 ក៏រមែងមាន សេចក្តីប្រកាន់ថា សូមឲ្យភាគាអញមាន ដោយខ្លួននេះ
 ដូច្នេះ ក៏រមែងមាន សេចក្តីប្រកាន់ថា សូមឲ្យភាគាអញមាន ដោយ
 ប្រការនេះ ដោយខ្លួននេះដូច្នេះ ក៏រមែងមាន សេចក្តីប្រកាន់ថា
 សូមឲ្យភាគាអញមាន យ៉ាងនេះ ដោយខ្លួននេះដូច្នេះ ក៏រមែងមាន
 សេចក្តីប្រកាន់ថា សូមឲ្យភាគាអញមាន ដោយប្រការដទៃ ដោយខ្លួន
 នេះដូច្នេះ ក៏រមែងមាន សេចក្តីប្រកាន់ថា សូមឲ្យភាគាអញមានខ្លះ
 ដោយខ្លួននេះដូច្នេះ ក៏រមែងមាន សេចក្តីប្រកាន់ថា សូមឲ្យភាគាអញ
 មាន ដោយប្រការនេះខ្លះ ដោយខ្លួននេះដូច្នេះ ក៏រមែងមាន សេចក្តី
 ប្រកាន់ថា សូមឲ្យភាគាអញមាន យ៉ាងនេះខ្លះ ដោយខ្លួននេះដូច្នេះ
 ក៏រមែងមាន សេចក្តីប្រកាន់ថា សូមឲ្យភាគាអញមាន ដោយប្រការ
 ដទៃខ្លះ ដោយខ្លួននេះដូច្នេះ ក៏រមែងមាន សេចក្តីប្រកាន់ថា
 ភាគាអញនឹងមាន ដោយខ្លួននេះដូច្នេះ ក៏រមែងមាន សេចក្តីប្រកាន់ថា
 ភាគាអញនឹងមាន ដោយប្រការនេះ ដោយខ្លួននេះដូច្នេះ ក៏រមែងមាន

បក្កត្តបទ្គានសកេ មហាវិញ្ញា បញ្ចមេរ

ឥមំនា ឯវំ ភវិស្សន្តំ ហោតិ ឥមំនា អញ្ញាថា ភវិស្សន្តំ

ហោតិ ។ ឯវំ ខោ ភិក្ខុវេ ភិក្ខុ បជ្ជលតិ ។

កថញ្ច ភិក្ខុវេ ភិក្ខុ ន បជ្ជលតិ ។ ឥមំនា

អស្មីតិ ភិក្ខុវេ អសតិ ឥមំនា ឥត្ថស្មីតិ ន ហោតិ

ឥមំនា ឯវស្មីតិ ន ហោតិ ឥមំនា អញ្ញាថាស្មីតិ

ន ហោតិ ឥមំនា អសស្មីតិ ន ហោតិ

ឥមំនា សតស្មីតិ ន ហោតិ ឥមំនា សន្និ

ន ហោតិ ឥមំនា ឥត្ថំ សន្និ ន ហោតិ

ឥមំនា ឯវំ សន្និ ន ហោតិ ឥមំនា អញ្ញាថា

សន្និ ន ហោតិ ឥមំនា អថ សន្និ ន ហោតិ

ចតុត្ថបណ្ណាសក មហាវគ្គ ទី ៥

សេចក្តីប្រកាន់ថា អាត្មាអញនឹងមានយ៉ាងនេះ ដោយខន្ធនេះដូច្នេះ
 ក៏រមែងមាន សេចក្តីប្រកាន់ថា អាត្មាអញនឹងមាន ដោយប្រការដទៃ
 ដោយខន្ធនេះដូច្នេះ ក៏រមែងមាន ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ភិក្ខុ
 ធុរឆេះ ដោយប្រការយ៉ាងនេះឯង ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ភិក្ខុមិន
 ធុរឆេះ តើដូចម្តេច ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ កាលបើមិនមាន
 សេចក្តីប្រកាន់ថា អាត្មាអញមាន ដោយខន្ធនេះដូច្នេះ សេចក្តីប្រកាន់ថា
 អាត្មាអញមាន ដោយប្រការនេះ ដោយខន្ធនេះដូច្នេះ ក៏មិនមាន
 សេចក្តីប្រកាន់ថា អាត្មាអញមានយ៉ាងនេះ ដោយខន្ធនេះដូច្នេះ ក៏មិន
 មាន សេចក្តីប្រកាន់ថា អាត្មាអញមាន ដោយប្រការដទៃ ដោយខន្ធនេះ
 ដូច្នេះ ក៏មិនមាន សេចក្តីប្រកាន់ថា អាត្មាអញទៀង ដោយខន្ធនេះដូច្នេះ
 ក៏មិនមាន សេចក្តីប្រកាន់ថា អាត្មាអញសូន្យ ដោយខន្ធនេះដូច្នេះ ក៏មិន
 មាន សេចក្តីប្រកាន់ថា សូមឲ្យអាត្មាអញមាន ដោយខន្ធនេះដូច្នេះ ក៏មិន
 មាន សេចក្តីប្រកាន់ថា សូមឲ្យអាត្មាអញមាន ដោយប្រការនេះដោយ
 ខន្ធនេះដូច្នេះ ក៏មិនមាន សេចក្តីប្រកាន់ថា សូមឲ្យអាត្មាអញមាន
 យ៉ាងនេះ ដោយខន្ធនេះដូច្នេះ ក៏មិនមាន សេចក្តីប្រកាន់ថា សូមឲ្យអាត្មា
 អញមាន ដោយប្រការដទៃ ដោយខន្ធនេះដូច្នេះ ក៏មិនមាន សេចក្តី
 ប្រកាន់ថា សូមឲ្យអាត្មាអញមានខ្លះ ដោយខន្ធនេះដូច្នេះ ក៏មិនមាន

សុត្តន្តបិដក អង្គក្កវគ្គកាយស្ស បញ្ចក្កនិបាតោ

ឥមិនា អមិ ឥត្ថំ សន្តិ ន ហោតិ ឥមិនា អមិ
 ឯវំ សន្តិ ន ហោតិ ឥមិនា អមិ អញ្ញាថា សន្តិ
 ន ហោតិ ឥមិនា ភវិស្សន្តិ ន ហោតិ ឥមិនា
 ឥត្ថំ ភវិស្សន្តិ ន ហោតិ ឥមិនា ឯវំ ភវិស្សន្តិ
 ន ហោតិ ឥមិនា អញ្ញាថា ភវិស្សន្តិ ន ហោតិ ។
 ឯវំ ខោ ភិក្ខុវេ ភិក្ខុ ន បជ្ឈលតិ ។ កថញ្ច
 ភិក្ខុវេ ភិក្ខុ បជ្ឈាយតិ ។ ឥធន ភិក្ខុវេ
 ភិក្ខុនោ អស្មិមាណោ បហីនោ ន ហោតិ
 ឧច្ឆន្ទមូលោ តាលាវត្ថុកតោ អនការំ កតោ
 អាយតីអនុប្បាទធម្មោ ។ ឯវំ ខោ ភិក្ខុវេ ភិក្ខុ
 បជ្ឈាយតិ ។ កថញ្ច ភិក្ខុវេ ភិក្ខុ ន បជ្ឈាយតិ ។
 ឥធន ភិក្ខុវេ ភិក្ខុនោ អស្មិមាណោ បហីនោ ហោតិ

សុត្តន្តបិដក អង្គត្ថវគ្គនិកាយ ចក្កនិបាត

សេចក្តីប្រកាន់ថា សូមឲ្យអាត្មាអញមាន ដោយប្រការនេះខ្លះ ដោយ
 ខន្ធនេះដូច្នេះ ក៏មិនមាន សេចក្តីប្រកាន់ថា សូមឲ្យអាត្មាអញ
 មាន យ៉ាងនេះខ្លះ ដោយខន្ធនេះដូច្នេះ ក៏មិនមាន សេចក្តីប្រកាន់ថា
 សូមឲ្យអាត្មាអញមាន ដោយប្រការដទៃខ្លះ ដោយខន្ធនេះដូច្នេះ ក៏មិន
 មាន សេចក្តីប្រកាន់ថា អាត្មាអញនឹងមាន ដោយខន្ធនេះដូច្នេះ ក៏មិន
 មាន សេចក្តីប្រកាន់ថា អាត្មាអញនឹងមាន ដោយប្រការនេះ ដោយ
 ខន្ធនេះដូច្នេះ ក៏មិនមាន សេចក្តីប្រកាន់ថា អាត្មាអញនឹងមាន
 យ៉ាងនេះ ដោយខន្ធនេះដូច្នេះ ក៏មិនមាន សេចក្តីប្រកាន់ថា អាត្មាអញ
 នឹងមាន ដោយប្រការដទៃ ដោយខន្ធនេះដូច្នេះ ក៏មិនមាន ។ ម្នាល
 ភិក្ខុទាំងឡាយ ភិក្ខុមិនធូរឆេះ ដោយប្រការយ៉ាងនេះឯង ។ ម្នាល
 ភិក្ខុទាំងឡាយ ភិក្ខុសញ្ញាប័សញ្ញឹង តើដូចម្តេច ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ
 រស្មីមាន៖ ភិក្ខុក្នុងសាសនានេះ មិនបានលះបង់ ទាំងមិនបានផ្តាច់ផ្តល
 ឫសគល់ មិនធ្វើទីកើតដូចជាទីកើតនៃដើមត្នោត មិនធ្វើឲ្យលែង
 មានបែបភាពជាអស្មីមាន៖ មិនមែនជាមិនមានកំណើត គេទៅទៀតជា
 ធម្មតា ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ភិក្ខុសញ្ញាប័សញ្ញឹង ដោយប្រការយ៉ាង
 នេះឯង ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ភិក្ខុមិនសញ្ញាប័សញ្ញឹង តើដូចម្តេច ។

ចក្ខុវិស័យបណ្ណសកោ មហាវិញ្ញា បញ្ចមោ

ឧប្បិដ្ឋន្តប្បលោ តាលាវត្ថុតតោ អនកាវំ តតោ អាយ-
តីអនុប្បនិទន្តោ ។ ឯវំ ខោ ភិក្ខុវេ ភិក្ខុ ន
វជ្ជយតីតិ ។

មហាវិញ្ញា បញ្ចមោ ។

ចក្ខុវិញ្ញា បណ្ណសកោ សមញ្ញោ ។

វិស្សទ្ធានំ

សោតានុគតំ ហំនំ ភន្តិយ

សាម្មាសី ច វប្ប សាធម្មោ ច

មល្លិត អត្តន្តោ

តណ្ហាបេមេន ច និសា តេតិ ។

ឧត្តបទ្បាសក មហាវគ្គ ទី ៥

ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ អស្មិមានៈ ភិក្ខុក្នុងសាសនានេះ បានលះបង់
 ទាំងបានផ្តាច់ផ្តិលឫសគល់ ធ្វើទីកើតដូចជាទីកើតនៃដើមឆ្នោត ធ្វើឲ្យ
 វាលនីមានវិបបភាពជាអស្មិមានៈ មិនមានកំណើតទៀតជាធម្មតា ។
 ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ភិក្ខុមិនសញ្ញប់សញ្ញឹង ដោយប្រការយ៉ាងនេះឯង ។

មហាវគ្គ ទី ៥ ។

ចប់ បទ្បាសក ទី ៥ ។

ឧទាននៃមហាវគ្គនោះគឺ

- និយាយអំពីកានិសង្សនៃធម៌ដែលបានបញ្ចូនចិត្តស្តាប់ ១
- អំពីហេតុ ៤ យ៉ាង ១ អំពីកទ្ទិយលិច្ឆវី ១ អំពីកោឡិយបុគ្គ
- ក្នុងនិគមឈ្មោះសាបុគ្គិយ ១ អំពីវប្បសក្យៈ ១ អំពីសាឡា-
- លិច្ឆវី ១ អំពីមល្លិការទេវី ១ អំពីបុគ្គលអ្នកព្យាយាមផុត
- កំដៅនូវខ្លួន ១ អំពីតណ្ហា ១ អំពីសេចក្តីស្រឡាញ់ ១
- រួមជា ១០ ប្រការ ។

បណ្ណាសកាសង្ឃហិតា វិគ្គ

សប្បវិសិគ្គោ បឋមោ

[៥០] អសប្បវិសត្ថ វេ ភិក្ខុវេ ទេសេស្សាប្បិ
អសប្បវិសន អសប្បវិសតវត្ថ ឧប្បវិសត្ថ សប្ប-
វិសន សប្បវិសតវត្ថ តំ សុណាជ សាធុតំ
មនសិករោជ ភាសិស្សាមីតិ ។ ឯវំ កន្តេតិ ទោ តេ
ភិក្ខុ កតវតោ បច្ចុស្សោសុំ ។ កតវា ឯតទរោច
កតមោ ច ភិក្ខុវេ អសប្បវិសោ ។ ឥធិ ភិក្ខុវេ
ឯកថោ ចាណាតិចាតី ហោតិ អធិដ្ឋានាយី ហោតិ
កាមេសុ មិច្ឆាចារី ហោតិ មុសាវាទី ហោតិ សុរាមេ-
វយមជ្ឈប្បមាទដ្ឋាយី ហោតិ ។ អយំ វុច្ចតិ ភិក្ខុវេ
អសប្បវិសោ ។ កតមោ ច ភិក្ខុវេ អសប្បវិសន
អសប្បវិសតវេ ។ ឥធិ ភិក្ខុវេ ឯកថោ អត្ថនា ច
ចាណាតិចាតី ហោតិ បរេវា ចាណាតិចាតេ សហទបេតិ

បណ្ណាសកាសង្គហិតវិគ្គ

សប្បវិសិគ្គ ទី ១

(៥១) ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ តថាគតនឹងសំដែងនូវអសប្បវេស
ផង នូវអសប្បវេសក្រៃលែង ជាងអសប្បវេសផង នូវសប្បវេសផង
នូវសប្បវេសក្រៃលែង ជាងសប្បវេសផង ចំពោះអ្នកទាំងឡាយ អ្នក
ទាំងឡាយ ចូរស្តាប់នូវពាក្យនោះ ចូរធ្វើទុកក្នុងចិត្តដោយប្រពៃចុះ
តថាគតនឹងសំដែង ។ ភិក្ខុទាំងនោះក៏ទទួលស្តាប់ព្រះពុទ្ធដ៏កាន់ព្រះ
ដ៏មានព្រះភាគថា ព្រះករុណាព្រះអង្គ ។ ព្រះដ៏មានព្រះភាគទ្រង់
ត្រាស់ដូច្នេះថា ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ចុះអសប្បវេស តើដូចម្តេច ។
ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ បុគ្គលខ្លះ ក្នុងលោកនេះ ជាអ្នកសម្លាប់សត្វ
កាន់យកទ្រព្យដែលគេមិនបានឲ្យ ប្រព្រឹត្តខុស ក្នុងកាមទាំងឡាយ
និយាយពាក្យកុហក ដឹកនូវទឹកស្រវឹងគឺសុរាទាំងមេរ័យ ដែលជាទីតាំងនៃ
សេចក្តីប្រមាទ ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ នេះហៅថា អសប្បវេស ។
ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ចុះអសប្បវេសក្រៃលែង ជាងអសប្បវេស តើ
ដូចម្តេច ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ បុគ្គលខ្លះ ក្នុងលោកនេះ ជាអ្នក
សម្លាប់សត្វដោយខ្លួនឯងផង ទាំងបបួលជនដទៃ ក្នុងការសម្លាប់សត្វផង

ចណ្ឌាសកសង្កហំកោ សប្បុរិសវិញ្ញោ បរិហេ

អត្តនា ច អធិដ្ឋានាយំ ហោតិ បរញ្ច វរទិដ្ឋានានេ
 សមាទបេតិ អត្តនា ច កាមេសុ មិច្ឆាចារី ហោតិ
 បរញ្ច កាមេសុ មិច្ឆាចារេ សមាទបេតិ អត្តនា
 ច មុសាវាទំ ហោតិ បរញ្ច មុសាវាទេ សមា-
 ទបេតិ អត្តនា ច សុរាមេរយមជ្ឈប្បមាទដ្ឋាយំ ហោតិ
 បរញ្ច សុរាមេរយមជ្ឈប្បមាទដ្ឋានេ សមាទបេតិ ។
 អយំ វុច្ចតិ ភិក្ខុវេ អសប្បុរិសេន អសប្បុរិស-
 តរោ ។ កតមោ ច ភិក្ខុវេ សប្បុរិសោ ។ ឥធិ
 ភិក្ខុវេ ឯកត្វោ ចាណាតិចាតា បដិវរតោ ហោតិ
 អធិដ្ឋានានា បដិវរតោ ហោតិ កាមេសុ មិច្ឆាចារា
 បដិវរតោ ហោតិ មុសាវាទា បដិវរតោ ហោតិ
 សុរាមេរយមជ្ឈប្បមាទដ្ឋានា បដិវរតោ ហោតិ ។
 អយំ វុច្ចតិ ភិក្ខុវេ សប្បុរិសោ ។ កតមោ ច
 ភិក្ខុវេ សប្បុរិសេន សប្បុរិសតរោ ។ ឥធិ ភិក្ខុវេ
 ឯកត្វោ អត្តនា ច ចាណាតិចាតា បដិវរតោ
 ហោតិ បរញ្ច ចាណាតិចាតា វេរមណីយា សមាទបេតិ

បណ្ណាសកាសង្គហិត សម្បវិស័ត្ត ទី ១

កាន់យកទ្រព្យដែលគេមិនបានឱ្យ ដោយខ្លួនឯងផង ទាំងបបួលជនដទៃ
 ក្នុងការកាន់យកទ្រព្យដែលគេមិនបានឱ្យផង ប្រព្រឹត្តិខុស ក្នុងកាមទាំង
 ឡាយដោយខ្លួនឯងផង ទាំងបបួលជនដទៃ ក្នុងការប្រព្រឹត្តិខុស ក្នុងកាម
 ទាំងឡាយផង និយាយកុហក ដោយខ្លួនឯងផង ទាំងបបួលជនដទៃ
 ក្នុងការនិយាយកុហកផង ផឹកទឹកស្រវឹងគឺ សុរាទិន្ទ្រមេរ័យ ជាទីតាំងនៃ
 សេចក្តីប្រមាទដោយខ្លួនឯងផង ទាំងបបួលជនដទៃ ក្នុងការផឹកទឹកស្រវឹង
 គឺសុរាទិន្ទ្រមេរ័យ ជាទីតាំងនៃសេចក្តីប្រមាទផង ។ ម្ចាស់ភិក្ខុទាំងឡាយ
 នេះហៅថា អសប្បុរសក្រៃលែង ជាអសប្បុរស ។ ម្ចាស់ភិក្ខុទាំងឡាយ
 ចុះសប្បុរស តើដូចម្តេច ។ ម្ចាស់ភិក្ខុទាំងឡាយ បុគ្គលខ្លះក្នុងលោកនេះ
 ជាអ្នកវៀរចាកការសម្លាប់សត្វ វៀរចាកការកាន់យកទ្រព្យដែលគេមិន
 បានឱ្យ វៀរចាកការប្រព្រឹត្តិខុស ក្នុងកាមទាំងឡាយ វៀរចាកការ
 និយាយកុហក វៀរចាកការផឹកទឹកស្រវឹងគឺសុរាទិន្ទ្រមេរ័យ ជាទីតាំងនៃ
 សេចក្តីប្រមាទ ។ ម្ចាស់ភិក្ខុទាំងឡាយ នេះហៅថា សប្បុរស ។ ម្ចាស់
 ភិក្ខុទាំងឡាយ ចុះសប្បុរសក្រៃលែង ជាអសប្បុរស តើដូចម្តេច ។ ម្ចាស់
 ភិក្ខុទាំងឡាយ បុគ្គលខ្លះក្នុងលោកនេះ ជាអ្នកវៀរចាកការសម្លាប់សត្វ
 ដោយខ្លួនឯងផង ទាំងបបួលជនដទៃ ក្នុងការវៀរចាកការសម្លាប់សត្វផង

សុត្តន្តបិដកេ អង្គុត្តរនិកាយស្ស ចក្កវគ្គនិដាគោ

អត្តនា ច អនិច្ចាទានា បដិវរតោ ហោតិ
 បរញ្ច អនិច្ចាទានា វេរមណីយា សមាទបេតិ អត្តនា
 ច កាមេសុ មិច្ឆាចារា បដិវរតោ ហោតិ បរញ្ច
 កាមេសុ មិច្ឆាចារា វេរមណីយា សមាទបេតិ អត្តនា
 ច មុសាវាទា បដិវរតោ ហោតិ បរញ្ច មុសាវាទា
 វេរមណីយា សមាទបេតិ អត្តនា ច សុរាមេយ-
 មជ្ជប្បមាទដ្ឋានា បដិវរតោ ហោតិ បរញ្ច សុរាមេយ-
 មជ្ជប្បមាទដ្ឋានា វេរមណីយា សមាទបេតិ ។ អយំ
 វុច្ចតិ ភិក្ខុវេ សប្បវិសេន សប្បវិសតរោតិ ។

[៥២] អសប្បវិសញ្ច វោ ភិក្ខុវេ នេសេស្សមិ
 អសប្បវិសេន អសប្បវិសតរញ្ច សប្បវិសញ្ច សប្បវិ-
 សេន សប្បវិសតរញ្ច តំ សុណាថ សាធុកំ
 បនសិករោថ កាសិស្សមីតិ ។ ឯវំ កន្ថេតិ ទោ
 តេ ភិក្ខុ ភក្កវតោ បច្ចុស្សោសុំ ។ ភក្កវា
 ឯតទវោច កាតមោ ច ភិក្ខុវេ អសប្បវិសោ ។

សុត្តន្តបិដក អង្គត្ថវនិកាយ បព្ពត្តនិបាត

វៀរចាកការកាន់យកទ្រព្យដែលគេមិនបានឲ្យ ដោយខ្លួនឯងផង ទាំង
 បបួលជនដទៃ ក្នុងការវៀរចាកការកាន់យកទ្រព្យ ដែលគេមិនបាន
 ឲ្យផង វៀរចាកការប្រព្រឹត្តិខុស ក្នុងកាមទាំងឡាយដោយខ្លួនឯងផង
 ទាំងបបួលជនដទៃ ក្នុងការវៀរចាកការប្រព្រឹត្តិខុស ក្នុងកាមទាំងឡាយ
 ផង វៀរចាកការនិយាយកុហក ដោយខ្លួនឯងផង ទាំងបបួលជនដទៃ
 ក្នុងការវៀរចាកការនិយាយកុហកផង វៀរចាកការផឹកនូវទឹកស្រវឹងគឺ
 សុរាជនីមួយៗ ជាទីតាំងនៃសេចក្តីប្រមាទ ដោយខ្លួនឯងផង ទាំងបបួល
 ជនដទៃ ក្នុងការវៀរចាកការផឹកនូវទឹកស្រវឹងគឺសុរាជនីមួយៗ ជាទីតាំង
 នៃសេចក្តីប្រមាទផង ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ នេះហៅថា សប្បរសក្រៃ
 លែង ជាងសប្បរស ។

(៥២) ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ តថាគតនឹងសំដែងនូវអសប្បរស
 ផង នូវអសប្បរសក្រៃលែង ជាងអសប្បរសផង នូវសប្បរសផង
 នូវសប្បរសក្រៃលែង ជាងសប្បរសផង ចំពោះអ្នកទាំងឡាយ អ្នក
 ទាំងឡាយ ចូរស្តាប់នូវពាក្យនោះ ចូរធ្វើទុកក្នុងចិត្ត ដោយប្រពៃចុះ
 តថាគតនឹងសំដែង ។ ភិក្ខុទាំងនោះក៏ទទួលស្តាប់ព្រះពុទ្ធដ៏កាន់ព្រះ
 ដ៏មានព្រះភាគថា ព្រះករុណាព្រះអង្គ ។ ព្រះដ៏មានព្រះភាគទ្រង់-
 ត្រាស់ដូច្នេះថា ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ចុះអសប្បរស តើដូចម្តេច ។

បណ្ណាសកាសង្គហិតោ សប្បុរិសវត្ថោ បរិមោ

ឥធិ ភិក្ខុវេ ឯកក្ខោ អស្សុក្ខោ ហោតិ អហិរិកោ
 ហោតិ អនោត្តប្បី ហោតិ អប្បស្សតោ ហោតិ
 កុសីតោ ហោតិ មុដ្ឋស្សតិ ហោតិ ទុប្បតោ
 ហោតិ ។ អយំ វុត្ថតិ ភិក្ខុវេ អសប្បុរិសោ ។
 កតមោ ច ភិក្ខុវេ អសប្បុរិសេន អសប្បុរិសតរោ ។
 ឥធិ ភិក្ខុវេ ឯកក្ខោ អត្ថនា ច អស្សុក្ខោ ហោតិ
 បរញ្ច អស្សទ្ធិយេ^(១) សមាធិបេតិ អត្ថនា ច អហិរិកោ
 ហោតិ បរញ្ច អហិរិកតាយ សមាធិបេតិ អត្ថនា ច
 អនោត្តប្បី ហោតិ បរញ្ច អនោត្តប្បី^(២) សមាធិបេតិ
 អត្ថនា ច អប្បស្សតោ ហោតិ បរញ្ច អប្បស្សតោ
 សមាធិបេតិ អត្ថនា ច កុសីតោ ហោតិ បរញ្ច
 កោសដ្ឋេ សមាធិបេតិ អត្ថនា ច មុដ្ឋស្សតិ ហោតិ
 បរញ្ច មុដ្ឋស្សតោ សមាធិបេតិ អត្ថនា ច ទុប្បតោ
 ហោតិ បរញ្ច ទុប្បតតាយ សមាធិបេតិ ។ អយំ
 វុត្ថតិ ភិក្ខុវេ អសប្បុរិសេន អសប្បុរិសតរោ ។
 កតមោ ច ភិក្ខុវេ សប្បុរិសោ ។ ឥធិ ភិក្ខុវេ ឯកក្ខោ

១ ឧ. អសទ្ធិយ ។ ២ ឧ. អនោត្តប្បីតាយ ។

បណ្ណាសកាសង្គហិត សម្បវិសេធ ទី ១

ម្ចាស់ភិក្ខុទាំងឡាយ បុគ្គលខ្លះ ក្នុងលោកនេះ ជាអ្នកមិនមានសទ្ធា
 មិនខ្មាសបាប មិនក្តៅនឹងបាប ជាអ្នកមិនចេះដឹង ខ្ជិលច្រអូស
 មិនមានស្មារតី មិនមានប្រាជ្ញា ។ ម្ចាស់ភិក្ខុទាំងឡាយ នេះហៅថា
 អសប្បវេស ។ ម្ចាស់ភិក្ខុទាំងឡាយ ចុះអសប្បវេសក្រែលឯងជាង
 អសប្បវេស តើដូចម្តេច ។ ម្ចាស់ភិក្ខុទាំងឡាយ បុគ្គលខ្លះ ក្នុងលោក
 នេះ ជាអ្នកមិនមានសទ្ធា ដោយខ្លួនឯងផង ទាំងបបួលជនដទៃ ក្នុង
 ការមិនមានសទ្ធាផង មិនខ្មាសបាប ដោយខ្លួនឯងផង ទាំងបបួលជន
 ដទៃ ក្នុងការមិនខ្មាសបាបផង មិនក្តៅនឹងបាប ដោយខ្លួនឯងផង ទាំង
 បបួលជនដទៃ ក្នុងការមិនក្តៅនឹងបាបផង មិនបានចេះដឹង ដោយខ្លួនឯង
 ផង ទាំងបបួលជនដទៃ ក្នុងការមិនចេះដឹងផង ខ្ជិលច្រអូសដោយ
 ខ្លួនឯងផង ទាំងបបួលជនដទៃ ក្នុងការខ្ជិលច្រអូសផង មិនមានស្មារតី
 ដោយខ្លួនឯងផង ទាំងបបួលជនដទៃ ក្នុងការមិនមានស្មារតីផង មិន
 មានប្រាជ្ញា ដោយខ្លួនឯងផង ទាំងបបួលជនដទៃ ក្នុងការមិនមាន
 ប្រាជ្ញាផង ។ ម្ចាស់ភិក្ខុទាំងឡាយ នេះហៅថា អសប្បវេសក្រែ
 លឯងជាងអសប្បវេស ។ ម្ចាស់ភិក្ខុទាំងឡាយ ចុះសប្បវេស តើ
 ដូចម្តេច ។ ម្ចាស់ភិក្ខុទាំងឡាយ បុគ្គលខ្លះ ក្នុងលោកនេះ

សទ្ធា ហោតិ ហិរិមា ហោតិ ឌីត្តប្បី ហោតិ ពហុ-
 ស្សតោ ហោតិ អារទ្ធវិរិយោ ហោតិ សតិមា ហោតិ
 បញ្ញាវា ហោតិ ។ អយំ វុច្ចតិ ភិក្ខុវេ សប្បវិសោ ។
 កតមោ ច ភិក្ខុវេ សប្បវិសេន សប្បវិសតរោ ។
 វេន ភិក្ខុវេ ឯកត្ថោ អត្តនា ច សទ្ធាសម្មជ្ជោ
 ហោតិ បរញ្ច សទ្ធាសម្មនាយ សមាធិបេតិ
 អត្តនា ច ហិរិមា ហោតិ បរញ្ច ហិរិមតាយ (១)
 សមាធិបេតិ អត្តនា ច ឌីត្តប្បី ហោតិ បរញ្ច
 ឌីត្តប្បេ សមាធិបេតិ អត្តនា ច ពហុស្សតោ ហោតិ
 បរញ្ច ពហុសទ្ធា សមាធិបេតិ អត្តនា ច អារទ្ធវិ-
 រិយោ ហោតិ បរញ្ច វិរិយារម្មេ សមាធិបេតិ អត្តនា ច
 ឧបដ្ឋិតស្សតិ ហោតិ បរញ្ច សតិប្បដ្ឋានេ សមាធិ-
 បេតិ អត្តនា ច បញ្ញាសម្មជ្ជោ ហោតិ បរញ្ច
 បញ្ញាសម្មនាយ សមាធិបេតិ ។ អយំ វុច្ចតិ ភិក្ខុវេ
 សប្បវិសេន សប្បវិសតរោតិ ។

១ ឧ. ហិរិមន្ត ។ ឃ. ហិរិសម្បាយ ។

សុត្តន្តបិដក អង្គព្រះនិកាយ ចតុត្ថកនិយាម

ជាអ្នកមានសុទ្ធា ខ្មាសបាប ក្តៅនឹងបាប ចេះដឹងច្រើន ប្រាស
 ព្យាយាម មានស្មារតី មានប្រាជ្ញា ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ នេះហៅថា
 សប្បុរស ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ចុះសប្បុរសក្រៃលែងជាងសប្បុរស
 តើដូចម្តេច ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ បុគ្គលខ្លះ ក្នុងលោកនេះ ជាអ្នក
 បរិបូណ៌ដោយសុទ្ធា ដោយខ្លួនឯងផង ទាំងបបួលជនដទៃ ក្នុងការ
 បរិបូណ៌ដោយសុទ្ធាផង ខ្មាសបាបដោយខ្លួនឯងផង ទាំងបបួលជន
 ដទៃ ក្នុងការខ្មាសបាបផង ក្តៅនឹងបាបដោយខ្លួនឯងផង ទាំងបបួល
 ជនដទៃ ក្នុងការក្តៅនឹងបាបផង ចេះដឹងច្រើនដោយខ្លួនឯងផង ទាំង
 បបួលជនដទៃ ក្នុងការចេះដឹងច្រើនផង ប្រាសព្យាយាមដោយខ្លួនឯងផង
 ទាំងបបួលជនដទៃ ក្នុងការប្រាសព្យាយាមផង មានស្មារតីដោយ
 ខ្លួនឯងផង ទាំងបបួលជនដទៃ ក្នុងការមានស្មារតីផង បរិបូណ៌
 ដោយប្រាជ្ញាដោយខ្លួនឯងផង ទាំងបបួលជនដទៃ ក្នុងការបរិបូណ៌
 ដោយប្រាជ្ញាផង ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ នេះហៅថា សប្បុរសក្រៃ
 លែងជាងសប្បុរស ។

បណ្ណាសកាសង្គហិតោ សម្បវិសរិញ្ញោ បរិយោ

(២៣) អសប្បវិសញ្ញោ វោ ភិក្ខុវេ ទេសេស្សាមិ
 អសប្បវិសេន អសប្បវិសតវញ្ញោ សប្បវិសញ្ញោ សប្ប-
 វិសេន សប្បវិសតវញ្ញោ នំ សុណាមី ។ បេ ។ កតមោ
 ច ភិក្ខុវេ អសប្បវិសោ ។ ឥធិ ភិក្ខុវេ ឯកក្ខោ
 ចាណាតិចាតិ ហោតិ អធិន្ទាធាយិ ហោតិ កាមេសុ
 មិច្ឆាចារី ហោតិ មុសាវាទិ ហោតិ បិសុណាវាចោ
 ហោតិ ឝុសាវាចោ ហោតិ សម្មប្បលាបិ ហោតិ ។
 អយំ វុច្ចតិ ភិក្ខុវេ អសប្បវិសោ ។ កតមោ ច
 ភិក្ខុវេ អសប្បវិសេន អសប្បវិសតវោ ។ ឥធិ
 ភិក្ខុវេ ឯកក្ខោ អត្ថនា ច ចាណាតិចាតិ ហោតិ បរញ្ញ
 ចាណាតិចាតេ សមាធមេតិ អត្ថនា ច អធិន្ទាធាយិ
 ហោតិ បរញ្ញ អធិន្ទាធានេ សមាធមេតិ អត្ថនា ច
 កាមេសុ មិច្ឆាចារី ហោតិ បរញ្ញ កាមេសុ មិច្ឆាចារ
 សមាធមេតិ អត្ថនា ច មុសាវាទិ ហោតិ បរញ្ញ មុសា-
 វាទេ សមាធមេតិ អត្ថនា ច បិសុណាវាចោ ហោតិ

បណ្ណាសកាសង្គហិត សម្បវិស័ក ទី ១

(៥៣) ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ តថាគតនឹងសំដែងនូវអសប្បុរស
 ផង នូវអសប្បុរសក្រៃលែងជាងអសប្បុរសផង នូវសប្បុរសផង
 នូវសប្បុរសក្រៃលែងជាងសប្បុរសផង ចំពោះអ្នកទាំងឡាយ ចូរអ្នក
 ទាំងឡាយ ស្តាប់នូវពាក្យនោះ ។ បេ ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ចុះ
 អសប្បុរស តើដូចម្តេច ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ បុគ្គលខ្លះ ក្នុងលោកនេះ
 ជាអ្នកសម្លាប់សត្វ កាន់យកទ្រព្យដែលគេមិនបានឲ្យ ប្រព្រឹត្តខុសក្នុង
 កាមទាំងឡាយ និយាយពាក្យកុហក និយាយពាក្យញ្ចះញង់ និយាយ
 ពាក្យទ្រគោះ និយាយពាក្យរោយរាយ ឥតប្រយោជន៍ ។ ម្នាលភិក្ខុ
 ទាំងឡាយ នេះហៅថា អសប្បុរស ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ចុះ
 អសប្បុរសក្រៃលែងជាងអសប្បុរស តើដូចម្តេច ។ ម្នាលភិក្ខុ
 ទាំងឡាយ បុគ្គលខ្លះ ក្នុងលោកនេះ ជាអ្នកសម្លាប់សត្វដោយខ្លួនឯង
 ផង ទាំងបបួលជនដទៃ ក្នុងការសម្លាប់សត្វផង កាន់យកទ្រព្យដែល
 គេមិនបានឲ្យដោយខ្លួនឯងផង ទាំងបបួលជនដទៃ ក្នុងការកាន់យក
 ទ្រព្យដែលគេមិនបានឲ្យផង ប្រព្រឹត្តខុស ក្នុងកាមទាំងឡាយដោយខ្លួន
 ឯងផង ទាំងបបួលជនដទៃ ក្នុងការប្រព្រឹត្តខុស ក្នុងកាមទាំងឡាយ
 ផង និយាយពាក្យកុហកដោយខ្លួនឯងផង ទាំងបបួលជនដទៃ
 ក្នុងការនិយាយពាក្យកុហកផង និយាយពាក្យញ្ចះញង់ដោយខ្លួនឯងផង

សុត្តន្តបិដកេ អង្គុត្តរនិកាយស្ស ចក្កក្កដំបៅ

បរញ្ច បិសុណាយ វាចាយ សមាធិបេតិ អត្តនា
 ច ធម្មសវាចោ ហោតិ បរញ្ច ធម្មសាយ វាចាយ
 សមាធិបេតិ អត្តនា ច សម្មប្បឈាបី ហោតិ
 បរញ្ច សម្មប្បឈាបេ សមាធិបេតិ ។ អយំ វុច្ចតិ
 ភិក្ខុវេ អសប្បវិសេន អសប្បវិសតរោ ។ កតមោ ច
 ភិក្ខុវេ សប្បវិសោ ។ ឥធិ ភិក្ខុវេ ឯកច្ឆោ
 ចាណាតិចាតា បដិវរតោ ហោតិ អទិន្នាទាមា
 បដិវរតោ ហោតិ កាមេសុ មិច្ឆាចារា បដិវរតោ
 ហោតិ មុសាវាទា បដិវរតោ ហោតិ បិសុណាយ
 វាចាយ បដិវរតោ ហោតិ ធម្មសាយ វាចាយ
 បដិវរតោ ហោតិ សម្មប្បឈាចា បដិវរតោ ហោតិ ។
 អយំ វុច្ចតិ ភិក្ខុវេ សប្បវិសោ ។ កតមោ ច
 ភិក្ខុវេ សប្បវិសេន សប្បវិសតរោ ។ ឥធិ ភិក្ខុវេ
 ឯកច្ឆោ អត្តនា ច ចាណាតិចាតា បដិវរតោ
 ហោតិ បរញ្ច ចាណាតិចាតា វេមណីយា
 សមាធិបេតិ អត្តនា ច អទិន្នាទាមា បដិវរតោ
 ហោតិ បរញ្ច អទិន្នាទាមា វេមណីយា សមាធិបេតិ

សុត្តន្តបិដក អង្គត្ថវន្តកាយ ចតុត្ថនិបាត

ទាំងបបួលជនដទៃ ក្នុងការនិយាយពាក្យញ្ជះញង់ផង និយាយពាក្យ
 ទ្រគោះដោយខ្លួនឯងផង ទាំងបបួលជនដទៃ ក្នុងការនិយាយពាក្យ
 ទ្រគោះផង និយាយពាក្យរោយរាយ ឥតប្រយោជន៍ដោយខ្លួនឯងផង
 ទាំងបបួលជនដទៃ ក្នុងការនិយាយពាក្យរោយរាយ ឥតប្រយោជន៍ផង ។
 ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ នេះហៅថា អសប្បុរសក្រៃលែងជាងអសប្បុរស ។
 ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ចុះសប្បុរស តើដូចម្តេច ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ
 បុគ្គលខ្លះក្នុងលោកនេះ ជាអ្នកវៀរចាកការសម្លាប់សត្វ វៀរចាកការកាន់
 យកទ្រព្យដែលគេមិនបានឱ្យ វៀរចាកការប្រព្រឹត្តិខុស ក្នុងកាមទាំង
 ឡាយ វៀរចាកការនិយាយពាក្យកុហក វៀរចាកការនិយាយពាក្យ
 ញ្ជះញង់ វៀរចាកការនិយាយពាក្យទ្រគោះ វៀរចាកការនិយាយពាក្យ
 រោយរាយឥតប្រយោជន៍ ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ នេះហៅថា សប្បុរស ។
 ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ចុះសប្បុរសក្រៃលែងជាងសប្បុរស តើដូចម្តេច ។
 ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ បុគ្គលខ្លះក្នុងលោកនេះ ជាអ្នកវៀរចាកសម្លាប់សត្វ
 ដោយខ្លួនឯងផង ទាំងបបួលជនដទៃ ក្នុងការវៀរចាកសម្លាប់សត្វផង
 វៀរចាកការកាន់យកទ្រព្យ ដែលគេមិនបានឱ្យដោយខ្លួនឯងផង ទាំង
 បបួលអ្នកដទៃ ក្នុងការវៀរចាកកាន់យកទ្រព្យ ដែលគេមិនបានឱ្យផង

បណ្ណាសកសង្កហិតោ សប្បវិសវត្ថោ បរមេវ

អត្តនា ច កាមេសុ មិច្ឆាចារា បដិវិរតោ ហោតិ
 បរញ្ច កាមេសុ មិច្ឆាចារា វេរមណីយា សមាទបេតិ
 អត្តនា ច មុសាវាទា បដិវិរតោ ហោតិ បរញ្ច
 មុសាវាទា វេរមណីយា សមាទបេតិ អត្តនា ច
 មិសុណាយ វាចាយ បដិវិរតោ ហោតិ បរញ្ច
 មិសុណាយ វាចាយ វេរមណីយា សមាទបេតិ
 អត្តនា ច ជុសាយ វាចាយ បដិវិរតោ ហោតិ
 បរញ្ច ជុសាយ វាចាយ វេរមណីយា សមាទបេតិ
 អត្តនា ច សម្មច្បលាទា បដិវិរតោ ហោតិ បរញ្ច
 សម្មច្បលាទា វេរមណីយា សមាទបេតិ ។ អយំ
 វុត្ថុតិ ភិក្ខុវេ សប្បវិសេន សប្បវិសតរោតិ ។

[៥៤] អសប្បវិសញ្ច វោ ភិក្ខុវេ ទេសេស្សមិ
 អសប្បវិសេន អសប្បវិសតរញ្ច សប្បវិសញ្ច សប្បវិ-
 សេន សប្បវិសតរញ្ច តំ សុណាថ ។ បេ ។ កតមោ
 ច ភិក្ខុវេ អសប្បវិសោ ។ វេន ភិក្ខុវេ ឯកតោ
 ចាណាតិចាតិ ហោតិ ។ បេ ។ អភិជ្ឈានុ ហោតិ
 ព្យាបន្នចិត្តោ ហោតិ មិច្ឆាទិដ្ឋិកោ ហោតិ ។

បណ្ណាសកសង្គហិត សម្បវេនវង្ស ១

វៀរចាកការប្រព្រឹត្តិខុស ក្នុងកាបទាំងឡាយដោយខ្លួនឯងផង ទាំងបបួល
 ជនដទៃ ក្នុងការវៀរចាកការប្រព្រឹត្តិខុស ក្នុងកាមទាំងឡាយផង វៀរ
 ចាកការនិយាយពាក្យកុហកដោយខ្លួនឯងផង ទាំងបបួលជនដទៃ ក្នុង
 ការវៀរចាកការនិយាយពាក្យកុហកផង វៀរចាកការនិយាយពាក្យញុះ
 ញង់ដោយខ្លួនឯងផង ទាំងបបួលជនដទៃ ក្នុងការវៀរចាកការនិយាយ
 ពាក្យញុះញង់ផង វៀរចាកការនិយាយពាក្យទ្រគោះដោយខ្លួនឯងផង
 ទាំងបបួលជនដទៃ ក្នុងការវៀរចាកការនិយាយពាក្យទ្រគោះផង វៀរ
 ចាកការនិយាយពាក្យរោយរាយ ឥតប្រយោជន៍ដោយខ្លួនឯងផង ទាំង
 បបួលជនដទៃ ក្នុងការវៀរចាកការនិយាយពាក្យរោយរាយ ឥតប្រ-
 យោជន៍ផង ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ នេះហៅថា សម្បវេនក្រៃលែង
 ជាងសម្បវេន ។

(៥៤) ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ តថាគតនឹងសំដែងនូវអសម្បវេនផង
 នូវអសម្បវេនក្រៃលែងជាងអសម្បវេនផង នូវសម្បវេនផង នូវសម្បវេន
 ក្រៃលែងជាងសម្បវេនផង ចំពោះអ្នកទាំងឡាយ ចូរអ្នកទាំងឡាយ
 ស្តាប់ពាក្យនោះ ។ បេ ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ចុះអសម្បវេន តើ
 ដូចម្តេច ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ បុគ្គលខ្លះ ក្នុងលោកនេះ ជាអ្នកសម្លាប់
 សត្វ ។ បេ ។ ច្រើនដោយអកិដ្ឋា មានចិត្តព្យាបាទ ជាមិច្ឆាទិដ្ឋិ ។

សុត្តន្តបិដកេ អង្គុត្តរនិកាយស្ស ចក្កនិដាយោ

អយំ វុច្ចតិ ភិក្ខុវេ អសប្បវិសោ ។ កតមោ ច
 ភិក្ខុវេ អសប្បវិសេន អសប្បវិសតរោ ។ ឥធិ
 ភិក្ខុវេ ឯកច្ឆោ អត្តនា ច ចាណាតិចាតិ ហោតិ
 បរញ្ច ចាណាតិចាតេ សមាទបេតិ ។ បេ ។ អត្តនា
 ច អភិជ្ឈាលុ ហោតិ បរញ្ច អភិជ្ឈាយ សមាទបេតិ
 អត្តនា ច ព្យាបន្នចិត្តោ ហោតិ បរញ្ច ព្យាបាទេ
 សមាទបេតិ អត្តនា ច មិច្ឆាទិដ្ឋិកោ ហោតិ បរញ្ច
 មិច្ឆាទិដ្ឋិយា សមាទបេតិ ។ អយំ វុច្ចតិ ភិក្ខុវេ
 អសប្បវិសេន អសប្បវិសតរោ ។ កតមោ ច ភិក្ខុវេ
 សប្បវិសោ ។ ឥធិ ភិក្ខុវេ ឯកច្ឆោ ចាណាតិចាតា
 បដិវេតោ ហោតិ ។ បេ ។ អនភិជ្ឈាលុ ហោតិ អព្យា-
 បន្នចិត្តោ ហោតិ សម្មាទិដ្ឋិកោ ហោតិ ។ អយំ វុច្ចតិ
 ភិក្ខុវេ សប្បវិសោ ។ កតមោ ច ភិក្ខុវេ សប្បវិសេន
 សប្បវិសតរោ ។ ឥធិ ភិក្ខុវេ ឯកច្ឆោ អត្តនា ច
 ចាណាតិចាតា បដិវេតោ ហោតិ បរញ្ច ចាណាតិចាតា
 វេរមណីយា សមាទបេតិ ។ បេ ។ អត្តនា ច
 អនភិជ្ឈាលុ ហោតិ បរញ្ច អនភិជ្ឈាយ សមាទបេតិ

សុត្តន្តបិដក អង្គត្ថរណិកាយ ចតុត្ថជិបាត

ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ នេះហៅថា អសប្បុរស ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ចុះអសប្បុរសក្រែងលែងជាអសប្បុរស តើដូចម្តេច ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ បុគ្គលខ្លះ ក្នុងលោកនេះ ជាអ្នកសម្លាប់សត្វដោយខ្លួនឯងផង ទាំងបបួលជនដទៃ ក្នុងការសម្លាប់សត្វផង ។ បេ ។ ច្រើនដោយអភិជ្ឈាដោយខ្លួនឯងផង ទាំងបបួលជនដទៃ ក្នុងអភិជ្ឈាផង មានចិត្តព្យាបាទដោយខ្លួនឯងផង ទាំងបបួលជនដទៃ ក្នុងការព្យាបាទផង ជាមិច្ឆាទិដ្ឋិដោយខ្លួនឯងផង ទាំងបបួលជនដទៃ ក្នុងមិច្ឆាទិដ្ឋិផង ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ នេះហៅថា អសប្បុរសក្រែងលែងជាអសប្បុរស ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ចុះសប្បុរស តើដូចម្តេច ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ បុគ្គលខ្លះក្នុងលោកនេះ ជាអ្នកវៀរចាកការសម្លាប់សត្វ ។ បេ ។ មិនច្រើនដោយអភិជ្ឈា មិនមានចិត្តព្យាបាទ ជាសម្មាទិដ្ឋិ ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ នេះហៅថា សប្បុរស ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ចុះសប្បុរសក្រែងលែងជាអសប្បុរស តើដូចម្តេច ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ បុគ្គលខ្លះក្នុងលោកនេះ ជាអ្នកវៀរចាកការសម្លាប់សត្វដោយខ្លួនឯងផង ទាំងបបួលជនដទៃក្នុងកិរិយាវៀរចាកការសម្លាប់សត្វផង ។ បេ ។ មិនច្រើនដោយអភិជ្ឈាដោយខ្លួនឯងផង ទាំងបបួលជនដទៃ ក្នុងការមិនមានអភិជ្ឈាផង

ចង្ហាសកសង្ក្រាន្ត សម្បត្តិសិទ្ធិ ធម៌មោ

អត្តនា ច អព្យាបន្នចិត្តោ ហោតិ បរញ្ច អព្យាចារោ
 សមាធិបេតិ អត្តនា ច សម្មាទិដ្ឋិកោ ហោតិ
 បរញ្ច សម្មាទិដ្ឋិយា សមាធិបេតិ ។ អយំ វុច្ចតិ
 ភិក្ខុវេ សប្បវិសេន សប្បវិសតរោតិ ។

(៥៥) អសប្បវិសញ្ច វោ ភិក្ខុវេ នេសេស្សមិ
 អសប្បវិសេន អសប្បវិសតរញ្ច សប្បវិសញ្ច សប្បវិ-
 សេន សប្បវិសតរញ្ច តំ សុណាថ ។ បេ ។ តតមោ
 ច ភិក្ខុវេ អសប្បវិសោ ។ ឥធិ ភិក្ខុវេ ឯកក្ខោ
 មិច្ឆាទិដ្ឋិកោ ហោតិ មិច្ឆាសង្កប្បោ ហោតិ មិច្ឆា-
 វាចោ ហោតិ មិច្ឆាតម្កន្តោ ហោតិ មិច្ឆាអាជីវោ
 ហោតិ មិច្ឆាវាយាមោ ហោតិ មិច្ឆាសតិ ហោតិ
 មិច្ឆាសមាធិ ហោតិ ។ អយំ វុច្ចតិ ភិក្ខុវេ
 អសប្បវិសោ ។ តតមោ ច ភិក្ខុវេ អសប្បវិសេន
 អសប្បវិសតរោ ។ ឥធិ ភិក្ខុវេ ឯកក្ខោ អត្តនា
 ច មិច្ឆាទិដ្ឋិកោ ហោតិ បរញ្ច មិច្ឆាទិដ្ឋិយា
 សមាធិបេតិ អត្តនា ច មិច្ឆាសង្កប្បោ ហោតិ បរញ្ច
 មិច្ឆាសង្កប្ប សមាធិបេតិ អត្តនា ច មិច្ឆាវាចោ ហោតិ

ចណ្ឌាសកាសង្គហិត សប្បវិសេធ ទី ១

មិនមានចិត្តព្យាបាទដោយខ្លួនឯងផង ទាំងបបួលជនដទៃ ក្នុងការមិនមាន
ព្យាបាទផង ជាសម្មាទិដ្ឋដោយខ្លួនឯងផង ទាំងបបួលជនដទៃ ក្នុង
សម្មាទិដ្ឋផង ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ នេះហៅថា សប្បវសក្រិលធិ
ជាងសប្បវស ។

(៥៥) ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ តថាគតនឹងសំដែងនូវអសប្បវសផង
នូវអសប្បវសក្រិលធិជាងអសប្បវសផង នូវសប្បវសផង នូវសប្បវស
ក្រិលធិជាងសប្បវសផង ចំពោះអ្នកទាំងឡាយ ចូរអ្នកទាំងឡាយ
ស្តាប់នូវពាក្យនោះ ។ បេ ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ចុះអសប្បវស
តើដូចម្តេច ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ បុគ្គលខ្លះ ក្នុងលោកនេះជាអ្នកមាន
សេចក្តីឃើញខុស មានសេចក្តីត្រិះរិះខុស មានវេទនាខុស មានការ
ឆ្ការខុស មានការចិញ្ចឹមជីវិតខុស មានការព្យាយាមខុស មានសេចក្តី
រលឹកខុស មានការតាំងចិត្តខុស ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ នេះហៅថា
អសប្បវស ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ចុះអសប្បវសក្រិលធិជាង
អសប្បវស តើដូចម្តេច ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ បុគ្គលខ្លះក្នុងលោកនេះ
ជាអ្នកមានសេចក្តីឃើញខុសដោយខ្លួនឯងផង ទាំងបបួលជនដទៃ ក្នុង
សេចក្តីឃើញខុសផង មានសេចក្តីត្រិះរិះខុសដោយខ្លួនឯងផង ទាំង
បបួលជនដទៃ ក្នុងសេចក្តីត្រិះរិះខុសផង មានវេទនាខុសដោយខ្លួនឯងផង

សុត្តន្តបិដកេ អង្គត្ថវិនិកាយស្ស បញ្ចក្កនិបាតោ

បរញ្ច មិច្ឆាវាចាយ សមាធិបេតិ អត្តនា ច
 មិច្ឆាកម្មន្តោ ហោតិ បរញ្ច មិច្ឆាកម្មន្តោ សមាធិ-
 បេតិ អត្តនា ច មិច្ឆាអាជីវេ ហោតិ បរញ្ច
 មិច្ឆាអាជីវេ សមាធិបេតិ អត្តនា ច មិច្ឆាវាយាមោ
 ហោតិ បរញ្ច មិច្ឆាវាយាមេ សមាធិបេតិ អត្តនា ច
 មិច្ឆាសតិ ហោតិ បរញ្ច មិច្ឆាសតិយា សមាធិបេតិ
 អត្តនា ច មិច្ឆាសមាធិ ហោតិ បរញ្ច មិច្ឆា-
 សមាធិម្ហិ សមាធិបេតិ ។ អយំ វុច្ចតិ ភិក្ខុវេ
 អសប្បវិសេន អសប្បវិសតរោ ។ កតមោ ច
 ភិក្ខុវេ សប្បវិសោ ។ ឥធិ ភិក្ខុវេ ឯកោ
 សម្មាទិដ្ឋិកោ ហោតិ សម្មាសង្កប្បោ ហោតិ
 សម្មាវាចោ ហោតិ សម្មាកម្មន្តោ ហោតិ សម្មាអា-
 ជីវេ ហោតិ សម្មាវាយាមោ ហោតិ សម្មាសតិ
 ហោតិ សម្មាសមាធិ ហោតិ ។ អយំ វុច្ចតិ ភិក្ខុវេ
 សប្បវិសោ ។ កតមោ ច ភិក្ខុវេ សប្បវិសេន
 សប្បវិសតរោ ។ ឥធិ ភិក្ខុវេ ឯកោ អត្តនា ច
 សម្មាទិដ្ឋិកោ ហោតិ បរញ្ច សម្មាទិដ្ឋិយា សមាធិបេតិ

សុត្តន្តបិដក អង្គត្រៃវិកាយ បក្កក្កនិបាត

ទាំងបបួលជនដទៃ ក្នុងវាចាខុសផង មានការងារខុសដោយខ្លួនឯងផង
 ទាំងបបួលជនដទៃ ក្នុងការងារខុសផង មានការចិញ្ចឹមជីវិតខុសដោយខ្លួន
 ឯងផង ទាំងបបួលជនដទៃ ក្នុងការចិញ្ចឹមជីវិតខុសផង មានការព្យាយាម
 ខុសដោយខ្លួនឯងផង ទាំងបបួលជនដទៃ ក្នុងការព្យាយាមខុសផង មាន
 សេចក្តីរលឹកខុសដោយខ្លួនឯងផង ទាំងបបួលជនដទៃ ក្នុងសេចក្តីរលឹក
 ខុសផង មានការតាំងចិត្តខុសដោយខ្លួនឯងផង ទាំងបបួលជនដទៃ ក្នុង
 ការតាំងចិត្តខុសផង ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ នេះហៅថា អសប្បវេស
 ក្រៃលែងជាងអសប្បវេស ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ចុះសប្បវេស តើដូច
 ម្តេច ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ បុគ្គលខ្លះ ក្នុងលោកនេះ ជាអ្នកមានសេចក្តី
 ឃើញត្រូវ មានសេចក្តីត្រិះរិះត្រូវ មានវាចាត្រូវ មានការងារត្រូវ មាន
 ការចិញ្ចឹមជីវិតត្រូវ មានការព្យាយាមត្រូវ មានសេចក្តីរលឹកត្រូវ មាន
 ការតាំងចិត្តត្រូវ ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ នេះហៅថា សប្បវេស ។
 ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ចុះសប្បវេសក្រៃលែងជាងសប្បវេស តើដូចម្តេច ។
 ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ បុគ្គលខ្លះ ក្នុងលោកនេះ ជាអ្នកមានសេចក្តី
 ឃើញត្រូវដោយខ្លួនឯងផង ទាំងបបួលជនដទៃ ក្នុងការឃើញត្រូវផង

បញ្ញាសកសង្កម្ភោ សប្បវិស័ក្ខោ បរមោ

អត្តនា ច សម្មាសង្កប្បោ ហោតិ បរញ្ច សម្មាសង្កប្បោ
 សមាធិបេតិ អត្តនា ច សម្មាវាចោ ហោតិ បរញ្ច
 សម្មាវាចាយ សមាធិបេតិ អត្តនា ច សម្មាកក្ខន្តោ
 ហោតិ បរញ្ច សម្មាកក្ខន្តោ សមាធិបេតិ អត្តនា
 ច សម្មាអាជីវោ ហោតិ បរញ្ច សម្មាអាជីវោ
 សមាធិបេតិ អត្តនា ច សម្មាវាយាមោ ហោតិ
 បរញ្ច សម្មាវាយាមេ សមាធិបេតិ អត្តនា ច
 សម្មាសតិ ហោតិ បរញ្ច សម្មាសតិយា សមាធិបេតិ
 អត្តនា ច សម្មាសមាធិ ហោតិ បរញ្ច សម្មាសមាធិម្ហិ
 សមាធិបេតិ ។ អយំ វុច្ចតិ ភិក្ខុវេ សប្បវិសេន
 សប្បវិសតរោតិ ។

[៥៦] អសប្បវិសញ្ច វោ ភិក្ខុវេ នេសេស្សាមិ
 អសប្បវិសេន អសប្បវិសតរញ្ច សប្បវិសញ្ច សប្បវិ-
 សេន សប្បវិសតរញ្ច តំ សុណាថ ។ បេ ។ កតមោ
 ច ភិក្ខុវេ អសប្បវិសោ ។ ឥធិ ភិក្ខុវេ ឯកោ
 មិច្ឆាទិដ្ឋិកោ ហោតិ ។ បេ ។ មិច្ឆាញាណំ ហោតិ
 មិច្ឆាវិមុត្តិ ហោតិ ។ អយំ វុច្ចតិ ភិក្ខុវេ អសប្បវិសោ ។

បណ្ណាល័យសង្គមភិក្ខុ សម្បត្តិសិទ្ធិ ទី ១

មានសេចក្តីត្រិះរិះត្រូវដោយខ្លួនឯងផង ទាំងបបួលជនដទៃ ក្នុងសេចក្តី
ត្រិះរិះត្រូវផង មានវេទាត្រូវដោយខ្លួនឯងផង ទាំងបបួលជនដទៃ ក្នុង
វេទាត្រូវផង មានការងារត្រូវដោយខ្លួនឯងផង ទាំងបបួលជនដទៃ ក្នុង
ការងារត្រូវផង មានការចិញ្ចឹមជីវិតត្រូវដោយខ្លួនឯងផង ទាំងបបួល
ជនដទៃ ក្នុងការចិញ្ចឹមជីវិតត្រូវផង មានការព្យាយាមត្រូវដោយខ្លួន
ឯងផង ទាំងបបួលជនដទៃ ក្នុងការព្យាយាមត្រូវផង មានសេចក្តី
រលឹកត្រូវដោយខ្លួនឯងផង ទាំងបបួលជនដទៃ ក្នុងសេចក្តីរលឹកត្រូវផង
មានការគាំទ្រចិត្តត្រូវដោយខ្លួនឯងផង ទាំងបបួលជនដទៃ ក្នុងការគាំទ្រចិត្ត
ត្រូវផង ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ នេះហៅថា សម្បត្តិសង្ខារលាភ
ជាងសម្បត្តិស ។

[៥៦] ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ គឺថាគតនឹងសំដែងនូវអសម្បត្តិ
ផង នូវអសម្បត្តិសង្ខារលាភជាងអសម្បត្តិសផង នូវសម្បត្តិសផង នូវ
សម្បត្តិសង្ខារលាភជាងសម្បត្តិសផង ចំពោះអ្នកទាំងឡាយ ចូរអ្នកទាំង
ឡាយ ស្តាប់នូវពាក្យនោះ ។ បេ ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ចុះ
អសម្បត្តិស តើដូចម្តេច ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ បុគ្គលខ្លះ
ក្នុងលោកនេះ ជាអ្នកមានសេចក្តីឃើញខុស ។ បេ ។ មានញាណខុស
មានការរួចខុស ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ នេះហៅថា អសម្បត្តិស ។

សុត្តន្តបិដកេ អង្គក្នុងវិញ្ញាណយស្ស ចក្កនិបាតោ

កតមោ ច ភិក្ខុវេ អសប្បវិសេន អសប្បវិសតរោ ។
 ឥធិ ភិក្ខុវេ ឯកច្ឆោ អត្តនា ច មិច្ឆាទិដ្ឋិកោ
 ហោតិ បរេស្វ មិច្ឆាទិដ្ឋិយា សមាទមេតិ ។ បេ ។
 អត្តនា ច មិច្ឆាញាណំ ហោតិ បរេស្វ មិច្ឆា-
 ញាណោ សមាទមេតិ អត្តនា ច មិច្ឆាវិមុត្តិ
 ហោតិ បរេស្វ មិច្ឆាវិមុត្តិយា សមាទមេតិ ។ អយំ
 វុច្ចតិ ភិក្ខុវេ អសប្បវិសេន អសប្បវិសតរោ ។
 កតមោ ច ភិក្ខុវេ សប្បវិសោ ។ ឥធិ ភិក្ខុវេ
 ឯកច្ឆោ សម្មាទិដ្ឋិកោ ហោតិ ។ បេ ។ សម្មាញាណំ
 ហោតិ សម្មាវិមុត្តិ ហោតិ ។ អយំ វុច្ចតិ ភិក្ខុវេ
 សប្បវិសោ ។ កតមោ ច ភិក្ខុវេ សប្បវិសេន
 សប្បវិសតរោ ។ ឥធិ ភិក្ខុវេ ឯកច្ឆោ អត្តនា
 ច សម្មាទិដ្ឋិកោ ហោតិ បរេស្វ សម្មាទិដ្ឋិយា
 សមាទមេតិ ។ បេ ។ អត្តនា ច សម្មាញាណំ
 ហោតិ បរេស្វ សម្មាញាណោ សមាទមេតិ អត្តនា
 ច សម្មាវិមុត្តិ ហោតិ បរេស្វ សម្មាវិមុត្តិយា
 សមាទមេតិ ។ អយំ វុច្ចតិ ភិក្ខុវេ សប្បវិសេន
 សប្បវិសតរោតិ ។

សុត្តន្តបិដក អង្គជនិកាយ ចតុត្ថនិបាត

ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ចុះអសប្បវសក្រិលេងជាងអសប្បវស តើដូចម្តេច ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ បុគ្គលខ្លះ ក្នុងលោកនេះ ជាអ្នកមានសេចក្តីឃើញខុសដោយខ្លួនឯងផង ទាំងបបួលជនដទៃ ក្នុងសេចក្តីឃើញខុសផង ។ បេ ។ មានញាណខុសដោយខ្លួនឯងផង ទាំងបបួលជនដទៃ ក្នុងញាណខុសផង មានការរួចខុសដោយខ្លួនឯងផង ទាំងបបួលជនដទៃ ក្នុងការរួចខុសផង ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ នេះហៅថា អសប្បវសក្រិលេងជាងអសប្បវស ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ចុះសប្បវស តើដូចម្តេច ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ បុគ្គលខ្លះ ក្នុងលោកនេះ ជាអ្នកមានសេចក្តីឃើញត្រូវ ។ បេ ។ មានញាណត្រូវ មានការរួចត្រូវ ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ នេះហៅថា សប្បវស ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ចុះសប្បវសក្រិលេងជាងសប្បវស តើដូចម្តេច ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ បុគ្គលខ្លះ ក្នុងលោកនេះ ជាអ្នកមានសេចក្តីឃើញត្រូវដោយខ្លួនឯងផង ទាំងបបួលជនដទៃ ក្នុងសេចក្តីឃើញត្រូវផង ។ បេ ។ មានញាណត្រូវដោយខ្លួនឯងផង ទាំងបបួលជនដទៃ ក្នុងញាណត្រូវផង មានការរួចត្រូវដោយខ្លួនឯងផង ទាំងបបួលជនដទៃ ក្នុងការរួចត្រូវផង ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ នេះហៅថា សប្បវសក្រិលេងជាងសប្បវស ។

បណ្ណសកសង្គហិតោ សប្បវិសវត្តោ បរមោ

(៥៧) ចាបញ្ច វោ ភិក្ខុវេ ទេសេស្សមិ ចាបេន
 ចាបតរញ្ច កល្យាណញ្ច កល្យាណេន កល្យាណ-
 តរញ្ច តំ សុណាថ ។ បេ ។ កតមោ ច ភិក្ខុវេ
 ចាចោ ។ ឥធិ ភិក្ខុវេ ឯកច្ឆោ ចាណាតំចាតី
 ហោតិ ។ បេ ។ មិច្ឆាទិដ្ឋិកោ ហោតិ ។ អយំ វុច្ចតិ
 ភិក្ខុវេ ចាចោ ។ កតមោ ច ភិក្ខុវេ ចាបេន
 ចាបតរោ ។ ឥធិ ភិក្ខុវេ ឯកច្ឆោ អត្តនា ច
 ចាណាតំចាតី ហោតិ បរញ្ច ចាណាតំចាតេ
 សមាទមេតិ ។ បេ ។ អត្តនា ច មិច្ឆាទិដ្ឋិកោ ហោតិ
 បរញ្ច មិច្ឆាទិដ្ឋិយា សមាទមេតិ ។ អយំ វុច្ចតិ
 ភិក្ខុវេ ចាបេន ចាបតរោ ។ កតមោ ច ភិក្ខុវេ
 កល្យាណោ ។ ឥធិ ភិក្ខុវេ ឯកច្ឆោ ចាណាតំចាតា
 បដិវិតោ ហោតិ ។ បេ ។ សម្មាទិដ្ឋិកោ ហោតិ ។
 អយំ វុច្ចតិ ភិក្ខុវេ កល្យាណោ ។ កតមោ
 ច ភិក្ខុវេ កល្យាណេន កល្យាណាតរោ ។

បណ្ណាសកាសង្គហិត សិប្បវិស័ទ្ធ ទី ១

(៥៧) ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ តថាគតនឹងសំដែងនូវបុគ្គលលាមក
 ផង នូវបុគ្គលលាមកក្រៃលែងជាងបុគ្គលលាមកផង នូវបុគ្គលល្អផង
 នូវបុគ្គលល្អក្រៃលែងជាងបុគ្គលល្អផង ចំពោះអ្នកទាំងឡាយ ចូរអ្នក
 ទាំងឡាយស្តាប់នូវពាក្យនោះ ។ បេ ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ចុះបុគ្គល
 លាមក តើដូចម្តេច ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ បុគ្គលខ្លះ ក្នុងលោកនេះ
 ជាអ្នកសម្លាប់សត្វ ។ បេ ។ មានសេចក្តីឃើញខុស ។ ម្នាលភិក្ខុទាំង
 ឡាយ នេះហៅថា បុគ្គលលាមក ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ចុះបុគ្គល
 លាមកក្រៃលែងជាងបុគ្គលលាមក តើដូចម្តេច ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ
 បុគ្គលខ្លះ ក្នុងលោកនេះ ជាអ្នកសម្លាប់សត្វដោយខ្លួនឯងផង ទាំងបបួល
 ជនដទៃ ក្នុងការសម្លាប់សត្វផង ។ បេ ។ មានសេចក្តីឃើញខុសដោយ
 ខ្លួនឯងផង ទាំងបបួលជនដទៃ ក្នុងសេចក្តីឃើញខុសផង ។ ម្នាលភិក្ខុ
 ទាំងឡាយ នេះហៅថា បុគ្គលលាមកក្រៃលែងជាងបុគ្គលលាមក ។
 ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ចុះបុគ្គលល្អ តើដូចម្តេច ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ
 បុគ្គលខ្លះ ក្នុងលោកនេះ ជាអ្នករៀនចាកការសម្លាប់សត្វ ។ បេ ។
 មានសេចក្តីឃើញត្រូវ ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ នេះហៅថា បុគ្គលល្អ ។
 ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ចុះបុគ្គលល្អក្រៃលែងជាងបុគ្គលល្អ តើដូចម្តេច ។

សុត្តន្តបិដកេ អង្គុត្តរនិកាយស្ស ចក្កវគ្គនិយមោ

ឥធិ ភិក្ខុវេ ឯកកថោ អត្តនា ច ចាណាភិទាតា
 បដិវរតោ ហោតិ បរញ្ច ចាណាភិទាតា វេមណិយា
 សមាធិបេតិ ។ បេ ។ អត្តនា ច សម្មាទិដ្ឋិកោ ហោតិ
 បរញ្ច សម្មាទិដ្ឋិយា សមាធិបេតិ ។ អយំ វុច្ចតិ
 ភិក្ខុវេ កល្យាណោ កល្យាណាតរោតិ ។

[៥៨] ចាបញ្ច វោ ភិក្ខុវេ នេសេស្សមិ ចាបេន
 ចាបតរញ្ច កល្យាណញ្ច កល្យាណោ កល្យាណា-
 តរញ្ច តំ សុណាថ ។ បេ ។ កតមោ ច ភិក្ខុវេ
 ចាចោ ។ ឥធិ ភិក្ខុវេ ឯកកថោ មិច្ឆាទិដ្ឋិកោ
 ហោតិ ។ បេ ។ មិច្ឆាញ្ញាណំ ហោតិ មិច្ឆាវម្មតិ ហោតិ ។
 អយំ វុច្ចតិ ភិក្ខុវេ ចាចោ ។ កតមោ ច ភិក្ខុវេ
 ចាបេន ចាបតរោ ។ ឥធិ ភិក្ខុវេ ឯកកថោ អត្តនា
 ច មិច្ឆាទិដ្ឋិកោ ហោតិ បរញ្ច មិច្ឆាទិដ្ឋិយា
 សមាធិបេតិ ។ បេ ។ អត្តនា ច មិច្ឆាញ្ញាណំ ហោតិ
 បរញ្ច មិច្ឆាញ្ញាណោ សមាធិបេតិ អត្តនា ច
 មិច្ឆាវម្មតិ ហោតិ បរញ្ច មិច្ឆាវម្មតិយា សមាធិបេតិ ។

សុត្តន្តបិដក អង្គទី៣ ចក្កវគ្គបិដក

ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ បុគ្គលខ្លះ ក្នុងលោកនេះ ជាអ្នករៀនចាកការសម្លាប់
 សត្វដោយខ្លួនឯងផង ទាំងបបួលជនដទៃ ក្នុងកិរិយារៀនចាកការសម្លាប់
 សត្វផង ។ បេ ។ មានសេចក្តីឃើញត្រូវដោយខ្លួនឯងផង ទាំងបបួល
 ជនដទៃ ក្នុងសេចក្តីឃើញត្រូវផង ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ នេះហៅថា
 បុគ្គលល្អក្រៃលែងជាងបុគ្គលអ្នក ។

[៥៨] ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ គេថាគតនឹងសំដែងនូវបុគ្គលលាមក
 ផង នូវបុគ្គលលាមកក្រៃលែងជាងបុគ្គលលាមកផង នូវបុគ្គលល្អផង
 នូវបុគ្គលល្អក្រៃលែងជាងបុគ្គលល្អផង ចំពោះអ្នកទាំងឡាយ ចូរអ្នក
 ទាំងឡាយស្តាប់នូវពាក្យនោះ ។ បេ ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ចុះបុគ្គល
 លាមក តើដូចម្តេច ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ បុគ្គលខ្លះ ក្នុងលោកនេះ
 មានសេចក្តីឃើញខុស ។ បេ ។ មានញ្ញាណខុស មានការរួចខុស ។
 ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ នេះហៅថា បុគ្គលលាមក ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ
 ចុះបុគ្គលលាមកក្រៃលែងជាងបុគ្គលលាមក តើដូចម្តេច ។ ម្នាលភិក្ខុ
 ទាំងឡាយ បុគ្គលខ្លះ ក្នុងលោកនេះ ជាអ្នកមានសេចក្តីឃើញខុស
 ដោយខ្លួនឯងផង ទាំងបបួលជនដទៃ ក្នុងសេចក្តីឃើញខុសផង ។ បេ ។
 មានញ្ញាណខុសដោយខ្លួនឯងផង ទាំងបបួលជនដទៃ ក្នុងញ្ញាណខុសផង
 មានការរួចខុសដោយខ្លួនឯងផង ទាំងបបួលជនដទៃ ក្នុងការរួចខុសផង ។

បណ្ណាសកសង្កម្ពោ សប្បវិសវត្តោ បរមោ

អយំ វុច្ចតិ ភិក្ខុវេ ចាបេន ចាបតរោ ។ កតមោ
 ច ភិក្ខុវេ កល្យាណោ ។ ឥធិ ភិក្ខុវេ ឯកត្ថោ
 សម្មាទិដ្ឋិកោ ហោតិ ។ បេ ។ សម្មាញ្ញាណំ ហោតិ
 សម្មាវិមុត្តិ ហោតិ ។ អយំ វុច្ចតិ ភិក្ខុវេ កល្យាណោ ។
 កតមោ ច ភិក្ខុវេ កល្យាណោ កល្យាណាតរោ ។
 ឥធិ ភិក្ខុវេ ឯកត្ថោ អត្តនា ច សម្មាទិដ្ឋិកោ ហោតិ
 បរេស្វ សម្មាទិដ្ឋិយា សម្មាទបេតិ ។ បេ ។ អត្តនា ច
 សម្មាញ្ញាណំ ហោតិ បរេស្វ សម្មាញ្ញាណោ សមាទបេតិ
 អត្តនា ច សម្មាវិមុត្តិ ហោតិ បរេស្វ សម្មាវិមុត្តិយា
 សមាទបេតិ ។ អយំ វុច្ចតិ ភិក្ខុវេ កល្យាណោ
 កល្យាណាតរោតិ ។

(៥៩) ចាបធម្មត្ថោ វោ ភិក្ខុវេ នេសេស្សាមិ
 ចាបធម្មេន ចាបធម្មតរេស្វ កល្យាណធម្មត្ថោ កល្យា-
 ណធម្មេន កល្យាណធម្មតរេស្វ តំ សុណាថ ។ បេ ។
 កតមោ ច ភិក្ខុវេ ចាបធម្មោ ។ ឥធិ
 ភិក្ខុវេ ឯកត្ថោ ចាណាតិចាតិ ហោតិ ។ បេ ។

បណ្ណាសកាសង្គហិត សម្បវេសវគ្គ ទី ១

ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ នេះហៅថា បុគ្គលលាមកក្រៃលែងជាងបុគ្គល
 លាមក ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ចុះបុគ្គលអ្នក តើដូចម្តេច ។

ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ បុគ្គលខ្លះ ក្នុងលោកនេះ ជាអ្នកមានសេចក្តី
 ឃើញត្រូវ ។ បេ ។ មានញាណត្រូវ មានការរួចត្រូវ ។ ម្នាល
 ភិក្ខុទាំងឡាយ នេះហៅថា បុគ្គលអ្នក ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ចុះបុគ្គល
 អ្នកក្រៃលែងជាងបុគ្គលអ្នក តើដូចម្តេច ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ
 បុគ្គលខ្លះ ក្នុងលោកនេះ ជាអ្នកមានសេចក្តីឃើញត្រូវដោយខ្លួនឯងផង
 ទាំងបបួលជនដទៃ ក្នុងសេចក្តីឃើញត្រូវផង ។ បេ ។ មានញាណ
 ត្រូវដោយខ្លួនឯងផង ទាំងបបួលជនដទៃ ក្នុងញាណត្រូវផង មានការរួច
 ត្រូវដោយខ្លួនឯងផង ទាំងបបួលជនដទៃ ក្នុងការរួចត្រូវផង ។ ម្នាល
 ភិក្ខុទាំងឡាយ នេះហៅថា បុគ្គលអ្នកក្រៃលែងជាងបុគ្គលអ្នក ។

(៥៧) ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ គម្ភាគតនឹងសំដែងនូវបុគ្គលមានធម៌
 អាក្រក់ផង នូវបុគ្គលមានធម៌អាក្រក់ក្រៃលែងជាងបុគ្គលមានធម៌អាក្រក់
 ផង នូវបុគ្គលមានធម៌ល្អផង នូវបុគ្គលមានធម៌ល្អក្រៃលែងជាងបុគ្គល
 មានធម៌ល្អផង ចំពោះអ្នកទាំងឡាយ ចូរអ្នកទាំងឡាយស្តាប់នូវពាក្យ
 នោះ ។ បេ ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ចុះបុគ្គលមានធម៌អាក្រក់ តើដូចម្តេច ។

ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ បុគ្គលខ្លះ ក្នុងលោកនេះ ជាអ្នកសម្លាប់សត្វ ។ បេ ។

សុត្តន្តបិដកេ អង្គត្ថវគ្គនិកាយស្ស បញ្ចក្កខិណ្ឌោ

មិច្ឆាទិដ្ឋិកោ ហោតិ ។ អយំ វុច្ចតិ ភិក្ខុវេ
 ចាបធម្មោ ។ កតមោ ច ភិក្ខុវេ ចាបធម្មេន
 ចាបធម្មតរោ ។ ឥធិ ភិក្ខុវេ ឯកច្ឆោ អត្តនា
 ច ចាណាតិចាតិ ហោតិ បរញ្ច ចាណាតិចាតេ
 សមាទបេតិ ។ បេ ។ អត្តនា ច មិច្ឆាទិដ្ឋិកោ ហោតិ
 បរញ្ច មិច្ឆាទិដ្ឋិយា សមាទបេតិ ។ អយំ វុច្ចតិ
 ភិក្ខុវេ ចាបធម្មេន ចាបធម្មតរោ ។ កតមោ ច
 ភិក្ខុវេ កល្យាណធម្មោ ។ ឥធិ ភិក្ខុវេ ឯកច្ឆោ
 ចាណាតិចាតា បដិវរតោ ហោតិ ។ បេ ។ សម្មាទិដ្ឋិកោ
 ហោតិ ។ អយំ វុច្ចតិ ភិក្ខុវេ កល្យាណធម្មោ ។
 កតមោ ច ភិក្ខុវេ កល្យាណធម្មេន កល្យាណ-
 ធម្មតរោ ។ ឥធិ ភិក្ខុវេ ឯកច្ឆោ អត្តនា ច ចាណា-
 តិចាតា បដិវរតោ ហោតិ បរញ្ច ចាណាតិចាតា
 វេមណិយា សមាទបេតិ ។ បេ ។ អត្តនា ច សម្មា-
 ទិដ្ឋិកោ ហោតិ បរញ្ច សម្មាទិដ្ឋិយា សមាទបេតិ ។
 អយំ វុច្ចតិ ភិក្ខុវេ កល្យាណធម្មេន កល្យាណ-
 ធម្មតរោតិ ។

សុត្តន្តបិដក អង្គទី៣ មគ្គនិកាយ ចក្កនិបាត

មានសេចក្តីឃើញខុស ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ នេះហៅថា បុគ្គលមាន
ធម៌អាក្រក់ ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ចុះបុគ្គលមានធម៌អាក្រក់ក្រៃលែង
ជាងបុគ្គលមានធម៌អាក្រក់ តើដូចម្តេច ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ បុគ្គលខ្លះ
ក្នុងលោកនេះ ជាអ្នកសម្លាប់សត្វ ដោយខ្លួនឯងផង ទាំងបបួលជនដទៃ
ក្នុងការសម្លាប់សត្វផង ។ បេ ។ មានសេចក្តីឃើញខុសដោយខ្លួនឯងផង
ទាំងបបួលជនដទៃ ក្នុងសេចក្តីឃើញខុសផង ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ
នេះហៅថា បុគ្គលមានធម៌អាក្រក់ក្រៃលែងជាងបុគ្គលមានធម៌អាក្រក់ ។
ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ចុះបុគ្គលមានធម៌ល្អ តើដូចម្តេច ។ ម្នាលភិក្ខុ
ទាំងឡាយ បុគ្គលខ្លះ ក្នុងលោកនេះ ជាអ្នករៀនចាកបាណាតិបាត ។ បេ ។
មានសេចក្តីឃើញត្រូវ ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ នេះហៅថា បុគ្គលមានធម៌
ល្អ ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ចុះបុគ្គលមានធម៌ល្អក្រៃលែងជាងបុគ្គលមាន
ធម៌ល្អ តើដូចម្តេច ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ បុគ្គលខ្លះ ក្នុងលោកនេះ
ជាអ្នករៀនចាកបាណាតិបាតដោយខ្លួនឯងផង ទាំងបបួលជនដទៃ ក្នុង
កិរិយារៀនចាកបាណាតិបាតផង ។ បេ ។ មានសេចក្តីឃើញត្រូវដោយ
ខ្លួនឯងផង ទាំងបបួលជនដទៃ ក្នុងសេចក្តីឃើញត្រូវផង ។ ម្នាលភិក្ខុ
ទាំងឡាយ នេះហៅថា បុគ្គលមានធម៌ល្អក្រៃលែងជាងបុគ្គលមានធម៌ល្អ ។

បណ្ណាសកាសង្គហិតោ សប្បវិសវត្តោ បរមោ

(៦០) ចាបធម្មញ្ញ វោ ភិក្ខុវេ ទេសេស្សាមិ
 ចាបធម្មេន ចាបធម្មតរញ្ញ កល្យាណធម្មញ្ញ កល្យា-
 ណធម្មេន កល្យាណធម្មតរញ្ញ តំ សុណាថ ។ បេ ។
 កតមោ ច ភិក្ខុវេ ចាបធម្មោ ។ វេន ភិក្ខុវេ ឯកថោ
 មិច្ឆាទិដ្ឋិកោ ហោតិ ។ បេ ។ មិច្ឆាញ្ញាណំ ហោតិ
 មិច្ឆាវិមុត្តិ ហោតិ ។ អយំ វុច្ចតិ ភិក្ខុវេ ចាបធម្មោ ។
 កតមោ ច ភិក្ខុវេ ចាបធម្មេន ចាបធម្មតរោ ។ វេន
 ភិក្ខុវេ ឯកថោ អត្ថនា ច មិច្ឆាទិដ្ឋិកោ ហោតិ
 បរញ្ច មិច្ឆាទិដ្ឋិយា សមាទបេតិ ។ បេ ។ អត្ថនា ច
 មិច្ឆាញ្ញាណំ ហោតិ បរញ្ច មិច្ឆាញ្ញាណោ សមាទបេតិ
 អត្ថនា ច មិច្ឆាវិមុត្តិ ហោតិ បរញ្ច មិច្ឆាវិមុត្តិយា
 សមាទបេតិ ។ អយំ វុច្ចតិ ភិក្ខុវេ ចាបធម្មេន
 ចាបធម្មតរោ ។ កតមោ ច ភិក្ខុវេ កល្យាណធម្មោ ។
 វេន ភិក្ខុវេ ឯកថោ សម្មាទិដ្ឋិកោ ហោតិ ។ បេ ។
 សម្មាញ្ញាណំ ហោតិ សម្មាវិមុត្តិ ហោតិ ។

បណ្ណាសកាសង្គហ័ត សប្បវិសិដ្ឋ ទី ១

[៦០] ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ តថាគតនឹងសំដែងនូវបុគ្គលមានធម៌
 អាក្រក់ផង នូវបុគ្គលមានធម៌អាក្រក់ក្រៃលែងជាងបុគ្គលមានធម៌អាក្រក់
 ផង នូវបុគ្គលមានធម៌ល្អផង នូវបុគ្គលមានធម៌ល្អក្រៃលែងជាងបុគ្គល
 មានធម៌ល្អផង ចំពោះអ្នកទាំងឡាយ ចូរអ្នកទាំងឡាយស្តាប់នូវពាក្យ
 នោះ ។ បេ ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ចុះបុគ្គលមានធម៌អាក្រក់ តើដូចម្តេច ។
 ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ បុគ្គលខ្លះ ក្នុងលោកនេះ ជាអ្នកមានសេចក្តីឃើញ
 ខុស ។ បេ ។ មានញាណខុស មានការរួចខុស ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ
 នេះហៅថា បុគ្គលមានធម៌អាក្រក់ ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ចុះបុគ្គល
 មានធម៌អាក្រក់ក្រៃលែងជាងបុគ្គលមានធម៌អាក្រក់ តើដូចម្តេច ។ ម្នាល
 ភិក្ខុទាំងឡាយ បុគ្គលខ្លះ ក្នុងលោកនេះ ជាអ្នកមានសេចក្តីឃើញខុស
 ដោយខ្លួនឯងផង ទាំងបបួលជនដទៃ ក្នុងសេចក្តីឃើញខុសផង ។ បេ ។
 មានញាណខុសដោយខ្លួនឯងផង ទាំងបបួលជនដទៃ ក្នុងញាណ
 ខុសផង មានការរួចខុសដោយខ្លួនឯងផង ទាំងបបួលជនដទៃ ក្នុងការ
 រួចខុសផង ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ នេះហៅថា បុគ្គលមានធម៌
 អាក្រក់ក្រៃលែងជាងបុគ្គលមានធម៌អាក្រក់ ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ
 ចុះបុគ្គលមានធម៌ល្អ តើដូចម្តេច ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ បុគ្គលខ្លះ ក្នុង
 លោកនេះ ជាអ្នកឃើញត្រូវ ។ បេ ។ មានញាណត្រូវ មានការរួចត្រូវ ។

សុត្តន្តបិដកេ អង្គន្តរនិកាយស្ស បក្កនិយមោ

អយំ វុច្ចតិ ភិក្ខុវេ កល្យាណធម្មោ ។ កតមោ
 ច ភិក្ខុវេ កល្យាណធម្មេន កល្យាណធម្មតរោ ។
 ឥធិ ភិក្ខុវេ ឯកថោ អត្តនា ច សម្មាទិដ្ឋិកោ
 ហោតិ បរេវា សម្មាទិដ្ឋិយា សមាទមេតិ ។ បេ ។
 អត្តនា ច សម្មាញាណី ហោតិ បរេវា សម្មាញាណោ
 សមាទមេតិ អត្តនា ច សម្មាវិមុត្តិ ហោតិ បរេវា
 សម្មាវិមុត្តិយា សមាទមេតិ ។ អយំ វុច្ចតិ ភិក្ខុវេ
 កល្យាណធម្មេន កល្យាណធម្មតរោតិ ។

សម្មាសវត្តោ បរមោ ។

ឥស្សីទានំ

សំភ្លាបទញ្ច អស្សន្ទំ
 សត្តនាសោ អថោ ច ទសកម្មំ
 អដ្ឋង្គិកញ្ច ទសមក្កំ ទេ
 ចាបធម្មា អបេ ទ្វេតិ ។

សុត្តន្តបិដក អង្គព្រះនិកាយ បញ្ចក្កនិបាត

ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ នេះហៅថា បុគ្គលមានធម៌ល្អ ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ចុះបុគ្គលមានធម៌ល្អក្រៃលែងជាងបុគ្គលមានធម៌ល្អ តើដូចម្តេច ។

ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ បុគ្គលខ្លះ ក្នុងលោកនេះ ជាអ្នកមានសេចក្តីឃើញត្រូវដោយខ្លួនឯងផង ទាំងបបួលជនដទៃ ក្នុងសេចក្តីឃើញត្រូវផង ។ បេ ។ មានញាណត្រូវដោយខ្លួនឯងផង ទាំងបបួលជនដទៃ ក្នុងញាណត្រូវផង មានការរួចត្រូវដោយខ្លួនឯងផង ទាំងបបួលជនដទៃ ក្នុងការរួចត្រូវផង ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ នេះហៅថា បុគ្គលមានធម៌ល្អក្រៃលែងជាងបុគ្គលមានធម៌ល្អ ។

ចប់ សប្បវិសុទ្ធិ ទី ១ ។

ឧទ្ទាននៃសប្បវិសុទ្ធិនោះគឺ

- និយាយអំពីសិក្ខាបទ ១ អំពីបុគ្គលមិនមានសង្ខារ ១
- អំពីធម៌៧នាំឲ្យវិនាស ១ មួយយ៉ាងទៀត និយាយអំពី
- កម្មទាំង១០ ប្រការ ១ អំពីមគ្គប្រកបដោយអង្គ ៨ ប្រការ ១
- អំពីមគ្គ ១០ ប្រការ ១ អំពីបាបធម៌ ២ ប្រការ ១ អំពី
- បាបធម៌ ២ ប្រការដទៃទៀត ១ ។

សោភ័ណភិក្ខុ ទ្រឹយោ

[៦០] ចត្តារោមេ ភិក្ខុវេ បរិសទ្ធសនា ។ កតមេ
ចត្តារោ ។ ភិក្ខុ ភិក្ខុវេ^(១) ទុស្សីលោ ចាបធម្មោ
បរិសទ្ធសនោ ភិក្ខុនី ភិក្ខុវេ ទុស្សីលោ ចាបធម្មោ
បរិសទ្ធសនា ឧទាសកោ ភិក្ខុវេ ទុស្សីលោ ចាប-
ធម្មោ បរិសទ្ធសនោ ឧទាសកោ ភិក្ខុវេ ទុស្សីលោ
ចាបធម្មោ បរិសទ្ធសនា ។ ឥមេ ខោ ភិក្ខុវេ ចត្តារោ
បរិសទ្ធសនា ។ ចត្តារោមេ ភិក្ខុវេ បរិសសោភនា ។
កតមេ ចត្តារោ ។ ភិក្ខុ ភិក្ខុវេ^(១) សីលវា កល្យា-
ណធម្មោ បរិសសោភនោ ភិក្ខុនី ភិក្ខុវេ សីលវតី
កល្យាណធម្មោ បរិសសោភនា ឧទាសកោ ភិក្ខុវេ
សីលវា កល្យាណធម្មោ បរិសសោភនោ ឧទាសកោ
ភិក្ខុវេ សីលវតី កល្យាណធម្មោ បរិសសោភនា ។
ឥមេ ខោ ភិក្ខុវេ ចត្តារោ បរិសសោភនាតិ ។

១. ឧ. ដ. វិជ វិញ្ញេ វិញ្ញេ ទិស្សតិ ។

លោកវិនិច្ឆ័យ ទី ២

(៦១) ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ការទ្រុស្តបរិសទ្យនេះ មាន ៤ យ៉ាង ។ ការទ្រុស្តបរិសទ្យ ៤ យ៉ាង តើដូចម្តេច ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ភិក្ខុទ្រុស្តសីល មានធម៌លាមក ឈ្មោះថាទ្រុស្តបរិសទ្យ ១ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ភិក្ខុនីទ្រុស្តសីល មានធម៌លាមក ឈ្មោះថាទ្រុស្តបរិសទ្យ ១ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ឧបាសកទ្រុស្តសីល មានធម៌លាមក ឈ្មោះថាទ្រុស្តបរិសទ្យ ១ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ឧបាសិកាទ្រុស្តសីល មានធម៌លាមកឈ្មោះថាទ្រុស្តបរិសទ្យ ១ ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ការទ្រុស្តបរិសទ្យ មាន ៤ យ៉ាងនេះឯង ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ការធ្វើបរិសទ្យឲ្យល្អមាន ៤ យ៉ាង ។ ការធ្វើបរិសទ្យឲ្យល្អមាន ៤ យ៉ាង តើដូចម្តេច ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ភិក្ខុមានសីល មានធម៌ល្អ ឈ្មោះថាធ្វើបរិសទ្យឲ្យល្អ ១ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ភិក្ខុនីមានសីល មានធម៌ល្អឈ្មោះថាធ្វើបរិសទ្យឲ្យល្អ ១ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ឧបាសក មានសីលមានធម៌ល្អ ឈ្មោះថាធ្វើបរិសទ្យឲ្យល្អ ១ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ឧបាសិកាមានសីល មានធម៌ល្អ ឈ្មោះថាធ្វើបរិសទ្យឲ្យល្អ ១ ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ការធ្វើបរិសទ្យឲ្យល្អមាន ៤ យ៉ាងនេះឯង ។

សុត្តន្តបិដក អង្គព្រាហ្មណ៍ បុគ្គលិក

(៦២) ចត្វាហិ ភិក្ខុវេ ធម្មេហិ សមណ្ឌកតោ
 យថាភតំ និក្ខត្តោ ឯវេ ធម្មេ ។ កតមេហិ
 ចត្វាហិ ។ កាយទុច្ចរិតេន វេទិទុច្ចរិតេន មនោ-
 ទុច្ចរិតេន មិន្នាទិដ្ឋិយា ។ ឥមេហិ ខោ ភិក្ខុវេ
 ចត្វាហិ ធម្មេហិ សមណ្ឌកតោ យថាភតំ និក្ខត្តោ
 ឯវេ ធម្មេ ។ ចត្វាហិ ភិក្ខុវេ ធម្មេហិ សមណ្ឌ-
 កតោ យថាភតំ និក្ខត្តោ ឯវេ សក្កេ ។
 កតមេហិ ចត្វាហិ ។ កាយសុច្ចរិតេន វេទិសុច្ចរិតេន
 មនោសុច្ចរិតេន សម្មាទិដ្ឋិយា ។ ឥមេហិ ខោ
 ភិក្ខុវេ ចត្វាហិ ធម្មេហិ សមណ្ឌកតោ យថាភតំ
 និក្ខត្តោ ឯវេ សក្កេ ។

(៦៣) ចត្វាហិ ភិក្ខុវេ ធម្មេហិ សមណ្ឌកតោ
 យថាភតំ និក្ខត្តោ ឯវេ ធម្មេ ។ កតមេហិ ចត្វាហិ ។
 កាយទុច្ចរិតេន វេទិទុច្ចរិតេន មនោទុច្ចរិតេន អក-
 តញ្ញាតា អកតវេទិតា ។ ឥមេហិ ខោ ភិក្ខុវេ ចត្វាហិ
 ធម្មេហិ សមណ្ឌកតោ យថាភតំ និក្ខត្តោ ឯវេ ធម្មេ ។

សុត្តន្តបិដក អង្គព្រាជិកាយ ចតុត្ថកិកាយ

[៦២] ម្ចាស់ភិក្ខុទាំងឡាយ បុគ្គលប្រកបដោយធម៌៤ យ៉ាង
នឹងធ្លាក់ទៅក្នុងនរក ដូចជាគេនាំយកទៅទំលាក់ ។ បុគ្គលប្រកប
ដោយធម៌៤ យ៉ាង តើដូចម្តេច ។ (គឺប្រកប) ដោយកាយទុច្ចរិត ១
វេទិទុច្ចរិត ១ មនោទុច្ចរិត ១ មិច្ឆាទិដ្ឋិ ១ ។ ម្ចាស់ភិក្ខុទាំងឡាយ
បុគ្គលប្រកបដោយធម៌៤ យ៉ាងនេះ នឹងធ្លាក់ទៅក្នុងនរក ដូចជាគេ
នាំយកទៅទំលាក់ ។ ម្ចាស់ភិក្ខុទាំងឡាយ បុគ្គលប្រកបដោយធម៌
៤ យ៉ាង នឹងទៅកើតក្នុងស្ថានសួគ៌ ដូចជាគេនាំយកទៅដកល់ទុក ។
បុគ្គលប្រកបដោយធម៌៤ យ៉ាង តើដូចម្តេច ។ (គឺប្រកប) ដោយ
កាយសុច្ចរិត ១ វេទិសុច្ចរិត ១ មនោសុច្ចរិត ១ សម្មាទិដ្ឋិ ១ ។
ម្ចាស់ភិក្ខុទាំងឡាយ បុគ្គលប្រកបដោយធម៌៤ យ៉ាងនេះឯង នឹងទៅ
កើតក្នុងស្ថានសួគ៌ ដូចជាគេនាំយកទៅដកល់ទុក ។

[៦៣] ម្ចាស់ភិក្ខុទាំងឡាយ បុគ្គលប្រកបដោយធម៌៤
យ៉ាង នឹងធ្លាក់ទៅក្នុងនរក ដូចជាគេនាំយកទៅទំលាក់ ។ ម្ចាស់ភិក្ខុ
ទាំងឡាយ បុគ្គលប្រកបដោយធម៌៤ យ៉ាង តើដូចម្តេច ។ (គឺប្រកប)
ដោយកាយទុច្ចរិត ១ វេទិទុច្ចរិត ១ មនោទុច្ចរិត ១ អភិក្ខត្តា
វេទិតា ១ ។ ម្ចាស់ភិក្ខុទាំងឡាយ បុគ្គលប្រកបដោយធម៌៤ យ៉ាង
នេះឯង នឹងធ្លាក់ទៅក្នុងនរក ដូចជាគេនាំយកទៅទំលាក់ ។

ចត្វហំ ភិក្ខុវេ ធម្មេហំ សមន្នាគតោ យថាភតំ
 និក្ខត្តោ ឯវំ សក្កេ ។ កតមេហំ ចត្វហំ ។
 កាយសុចរិតេន វចីសុចរិតេន មនោសុចរិតេន
 កតញាតា កតវេទិតា ។ ឥមេហំ ទោ ភិក្ខុវេ
 ចត្វហំ ធម្មេហំ សមន្នាគតោ យថាភតំ និក្ខត្តោ
 ឯវំ សក្កេតំ ។

[២៤] ចត្វហំ ភិក្ខុវេ ធម្មេហំ សមន្នាគតោ
 យថាភតំ និក្ខត្តោ ឯវំ និរយេ ។ កតមេហំ ចត្វហំ ។
 ចាណាតិចាតិ ហោតិ អទិន្នាទាយី ហោតិ
 កាមេសុ មិច្ឆាចារី ហោតិ មុសាវាទី ហោតិ ។ បេ ។
 ចាណាតិចាតា បដិវរតោ ហោតិ អទិន្នាទាទា
 បដិវរតោ ហោតិ កាមេសុ មិច្ឆាចារា បដិវរតោ
 ហោតិ មុសាវាទា បដិវរតោ ហោតិ ។ បេ ។

[២៥] មិច្ឆាទិដ្ឋិកោ ហោតិ មិច្ឆាសង្កប្បោ
 ហោតិ មិច្ឆាវាចោ ហោតិ មិច្ឆាភិក្ខុញ្ញោ ហោតិ ។ បេ ។
 សម្មាទិដ្ឋិកោ ហោតិ សម្មាសង្កប្បោ ហោតិ សម្មា
 វាចោ ហោតិ សម្មាភិក្ខុញ្ញោ ហោតិ ។ បេ ។

បណ្ណាល័យសង្គមភាព សោភ័ណភូមិ ទំ ២

ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ បុគ្គលប្រកបដោយធម៌ ៤ យ៉ាង នឹងទៅកើតក្នុង
 ស្ថានសួគ៌ ដូចជាគេនាំយកទៅដកល់ទុក ។ បុគ្គលប្រកបដោយធម៌
 ៤ យ៉ាង តើដូចម្តេច ។ (គឺប្រកប) ដោយកាយសុចរិត ១
 វច្ចសុចរិត ១ មនោសុចរិត ១ កតញ្ញាកតវេទិតា ១ ។ ម្នាលភិក្ខុ
 ទាំងឡាយ បុគ្គលប្រកបដោយធម៌ ៤ យ៉ាងនេះឯង នឹងទៅកើតក្នុង
 ស្ថានសួគ៌ ដូចជាគេនាំយកទៅដកល់ទុក ។

[៦៤] ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ បុគ្គលប្រកបដោយធម៌ ៤ យ៉ាង
 នឹងធ្លាក់ទៅក្នុងនរក ដូចជាគេនាំយកទៅទំលាក់ ។ បុគ្គលប្រកបដោយ
 ធម៌ ៤ យ៉ាង តើដូចម្តេច ។ គឺបុគ្គលជាអ្នកសម្លាប់សត្វ ១ កាន់យក
 ទ្រព្យដែលគេមិនបានឲ្យ ១ ប្រព្រឹត្តិខុសក្នុងកាមទាំងឡាយ ១ និយាយ
 ពាក្យកុហក ១ ។ បេ ។ គឺបុគ្គលជាអ្នកវៀរចាកការសម្លាប់សត្វ ១
 វៀរចាកការកាន់យកទ្រព្យដែលគេមិនបានឲ្យ ១ វៀរចាកការប្រព្រឹត្តិ
 ខុសក្នុងកាមទាំងឡាយ ១ វៀរចាកការនិយាយពាក្យកុហក ១ ។ បេ ។

[៦៥] បុគ្គលមានសេចក្តីឃើញខុស ១ មានសេចក្តីត្រិះរិះខុស ១
 មានវេទនាខុស ១ មានការងារខុស ១ ។ បេ ។ បុគ្គលមានសេចក្តីឃើញ
 ត្រូវ ១ មានសេចក្តីត្រិះរិះត្រូវ ១ មានវេទនាត្រូវ ១ មានការងារត្រូវ ១ ។ បេ ។

សុត្តន្តបិដកេ អង្គកូណិយស្ស បញ្ចក្កនិបាតោ

[៦៦] មិច្ឆាអាជីវោ ហោតិ មិច្ឆាវាយាមោ
 ហោតិ មិច្ឆាសតិ ហោតិ មិច្ឆាសមាធិ ហោតិ ។ បេ ។
 សម្មាអាជីវោ ហោតិ សម្មាវាយាមោ ហោតិ សម្មាសតិ
 ហោតិ សម្មាសមាធិ ហោតិ ។ បេ ។

[៦៧] អធិដ្ឋេ ទិដ្ឋវាទី ហោតិ អស្សុតេ សុតវាទី
 ហោតិ អមុតេ មុតវាទី ហោតិ អវិញ្ញាតេ វិញ្ញាតវាទី
 ហោតិ ។ បេ ។ អធិដ្ឋេ អធិដ្ឋវាទី ហោតិ អស្សុតេ
 អស្សុតវាទី ហោតិ អមុតេ អមុតវាទី ហោតិ អវិញ្ញាតេ
 អវិញ្ញាតវាទី ហោតិ ។ បេ ។

[៦៨] ទិដ្ឋេ អធិដ្ឋវាទី ហោតិ សុតេ អស្សុតវាទី
 ហោតិ មុតេ អមុតវាទី ហោតិ វិញ្ញាតេ អវិញ្ញាតវាទី
 ហោតិ ។ បេ ។ ទិដ្ឋេ ទិដ្ឋវាទី ហោតិ សុតេ សុតវាទី ហោតិ
 មុតេ មុតវាទី ហោតិ វិញ្ញាតេ វិញ្ញាតវាទី ហោតិ ។ បេ ។

សុត្តន្តបិដក អង្គត្ថវទិកាយ ចតុក្កនិបាត

[៦៦] បុគ្គលជាអ្នកមានការចិញ្ចឹមជីវិតខុស ១ មានសេចក្តី
ព្យាយាមខុស ១ មានសេចក្តីរលឹកខុស ១ មានសេចក្តីតាំងចិត្ត
ខុស ១ ។ បេ ។ បុគ្គលជាអ្នកមានការចិញ្ចឹមជីវិតត្រូវ ១ មានសេចក្តី
ព្យាយាមត្រូវ ១ មានសេចក្តីរលឹកត្រូវ ១ មានសេចក្តីតាំងចិត្ត
ត្រូវ ១ ។ បេ ។

[៦៧] បុគ្គលអ្នកពោលថាឃើញក្នុងរបស់ដែលមិនបាន ឃើញ ១
ពោលថាឮក្នុងរបស់ដែលមិនបានឮ ១ ពោលថាហិតជញ្ជក់ប៉ះពាល់ក្នុង
របស់ដែលមិនបានហិតជញ្ជក់ប៉ះពាល់ ១ ពោលថាដឹងច្បាស់ក្នុងរបស់
ដែលមិនបានដឹងច្បាស់ ១ ។ បេ ។ បុគ្គលអ្នកពោលថាមិនឃើញក្នុង
របស់ដែលមិនបានឃើញ ១ ពោលថាមិនឮក្នុងរបស់ដែលមិនបានឮ ១
ពោលថាមិនបានហិតជញ្ជក់ប៉ះពាល់ក្នុងរបស់ដែលមិនបាន ហិតជញ្ជក់ប៉ះ
ពាល់ ១ ពោលថាមិនដឹងច្បាស់ក្នុងរបស់ដែលមិនបានដឹងច្បាស់ ១ ។ បេ ។

[៦៨] បុគ្គលអ្នកពោលថា មិនឃើញក្នុងរបស់ដែលបាន
ឃើញ ១ ពោលថាមិនឮក្នុងរបស់ដែលបានឮ ១ ពោលថាមិនបានហិត
ជញ្ជក់ប៉ះពាល់ក្នុងរបស់ដែលបានហិតជញ្ជក់ប៉ះពាល់ ១ ពោលថាមិនដឹង
ច្បាស់ក្នុងរបស់ដែលបានដឹងច្បាស់ ១ ។ បេ ។ បុគ្គលអ្នកពោលថា
ឃើញក្នុងរបស់ដែលបានឃើញ ១ ពោលថាឮក្នុងរបស់ដែលបានឮ ១

បណ្ណាសកាសង្គហិតោ សោរាសីញោ ទុតិយោ

[៦៩] អស្សនោ ហោតិ ទុស្សីលោ ហោតិ អហិ-

រតោ ហោតិ អនោត្តប្បី ហោតិ ។ បេ ។ សន្នោ

ហោតិ សីលវា ហោតិ ហិរិមា ហោតិ ឡុត្តប្បី

ហោតិ ។ បេ ។

[៧០] អស្សនោ ហោតិ ទុស្សីលោ ហោតិ

កុសីតោ ហោតិ ទុប្បញ្ញោ ហោតិ ។ បេ ។ សន្នោ

ហោតិ សីលវា ហោតិ អារទ្ធកិយោ ហោតិ បញ្ញា

ហោតិ ។ ឥមេហំ ខោ កំត្តវេ ចត្វហំ ធម្មេហំ

សមន្មាតតោ យថាកតំ ជិត្តិត្តោ វរំ សក្កេតំ ។

សោរាសីញោ ទុតិយោ ។

បណ្ណាសកាសង្គហិត សោរវន្ត ទី ២

ពោលថា ហិតជញ្ជក់ប៉ះពាល់ ក្នុងរបស់ដែលបានហិតជញ្ជក់ប៉ះពាល់ ១

ពោលថា ដឹងច្បាស់ក្នុងរបស់ដែលបានដឹងច្បាស់ ១ ។ បេ ។

(៦៩) បុគ្គលជាអ្នកមិនមានសទ្ធា ១ ទ្រុស្តសីល ១ មិនខ្មាស

បាប ១ មិនក្តៅនឹងបាប ១ ។ បេ ។ បុគ្គលជាអ្នកមានសទ្ធា ១

មានសីល ១ ខ្មាសបាប ១ ក្តៅនឹងបាប ១ ។ បេ ។

(៧០) បុគ្គលជាអ្នកមិនមានសទ្ធា ១ ទ្រុស្តសីល ១ ខ្ជិល

ច្រអូស ១ គ្មានបញ្ញា ១ ។ បេ ។ បុគ្គលជាអ្នកមានសទ្ធា ១ មាន

សីល ១ ប្រាជ្ញព្យាយាម ១ មានបញ្ញា ១ ។ ម្ចាស់ភិក្ខុទាំងឡាយ

បុគ្គលប្រកបដោយធម៌ ៤ យ៉ាងនេះឯង នឹងទៅកើតក្នុងស្ថានសួគ៌ ដូចជា

គេនាំយកទៅដកលក់ទឹក ។

សុត្តន្តបិដកេ អង្គនិកាយស្ស បុគ្គលនិបាតោ

វិស្សទ្ធានំ

បរិសា ទិដ្ឋិ អកតត្យាតា

ចាណាតិចាតាបិ ទ្វេ មត្តា

ទ្វេ វេហារបថា វត្ថុ

ហិរិកំ ទុប្បតោន ចាតិ ។

សុត្តន្តបិដក អង្គជួរនិកាយ បញ្ចកុដិបាត

ឧទាននៃសោភ័ណវិគ្គនោះគឺ

និយាយអំពីការទ្រុស្តបរិសទ្យនឹងការធ្វើបរិសទ្យឲ្យល្អ ១
 អំពីជនអ្នកប្រកបដោយធម៌ មានមិច្ឆាទិដ្ឋិជាដើម ១ អំពីជន
 អ្នកប្រកបដោយធម៌ មានអកតញ្ញាតាជាដើម ១ អំពីជន
 អ្នកប្រកបដោយធម៌ មានបាណាតិបាតជាដើម ១ អំពីជន
 អ្នកប្រកបដោយធម៌ ជាផ្លូវព័រិប្រការ ១ អំពីគន្លងនៃរោហរ
 ព័រយ៉ាងដែលបុគ្គលពោលហើយ ១ អំពីជនអ្នកប្រកបដោយ
 ធម៌មានហិរិជាដើម ១ អំពីជនអ្នកប្រកបដោយធម៌មានការ
 មិនមានបញ្ញាជាដើម ១ ។

ទ្រព្យវិគ្គោ តតិយោ

[៧០] ចត្តារីមាណំ ភិក្ខុវេ វចីទុច្ឆរិតាណំ ។
កតមាណំ ចត្តារិ ។ មុសាវាទោ បិសុណា វាចា
ដុសា វាចា សម្មប្បណាថោ ។ ឥមាណំ ខោ ភិក្ខុវេ
ចត្តារិ វចីទុច្ឆរិតាណំ ។ ចត្តារីមាណំ ភិក្ខុវេ វចីសុច-
រិតាណំ ។ កតមាណំ ចត្តារិ ។ សច្ចវាចា
អបិសុណា វាចា សណ្ណា វាចា មន្តាកាសា ។
ឥមាណំ ខោ ភិក្ខុវេ ចត្តារិ វចីសុចរិតាណំតិ ។

[៧២] ចត្វហិ ភិក្ខុវេ ធម្មេហិ សមមន្នាកតោ ពាលោ
អព្យត្តោ អសប្បុរិសោ ខតំ ឧបហតំ អត្តានំ បរិហារតិ
សាវន្នោ ច ហោតិ សាធុវន្នោ វិញ្ញំ ពហុញ្ច អប្បញ្ញ
បសវតិ ។ កតមេហិ ចត្វហិ ។ កាយទុច្ឆរិតេន
វចីទុច្ឆរិតេន មនោទុច្ឆរិតេន មិន្នាធិដ្ឋិយា ។ ឥមេហិ
ខោ ភិក្ខុវេ ចត្វហិ ធម្មេហិ សមមន្នាកតោ ពាលោ
អព្យត្តោ អសប្បុរិសោ ខតំ ឧបហតំ អត្តានំ បរិហារតិ

ទុច្ចរិតវិគ្គ ទី ៣

[៧១] ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ វេចទុច្ចរិតនេះមាន ៤ យ៉ាង ។ វេចទុច្ចរិត ៤ យ៉ាង តើដូចម្តេច ។ គឺការនិយាយកុហក ១ និយាយញុះញង់ ១ និយាយពាក្យទ្រគោះ ១ និយាយពាក្យរោយរាយឥតប្រយោជន៍ ១ ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ វេចទុច្ចរិតមាន ៤ យ៉ាងនេះឯង ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ វេចសុច្ចរិតនេះមាន ៤ យ៉ាង ។ វេចសុច្ចរិត ៤ យ៉ាង តើដូចម្តេច ។ គឺនិយាយពាក្យពិត ១ មិននិយាយពាក្យញុះញង់ ១ និយាយពាក្យពិរោះ ១ និយាយដោយប្រាជ្ញា ១ ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ វេចសុច្ចរិតមាន ៤ យ៉ាងនេះឯង ។

[៧២] ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ បុគ្គលប្រកបដោយធម៌ ៤ យ៉ាង ឈ្មោះថា ពាល មិនឈ្លាស ជាអសប្បុរស វេមន៍រក្សាទូរខ្លួនឲ្យមានគុណ ជីកចោល កំចាត់ចោលផង ជាអ្នកប្រកបដោយទោសផង ត្រូវពួកវិញ្ញាជនតិះដៀលផង បានបាបច្រើនផង ។ បុគ្គលប្រកបដោយធម៌ ៤ យ៉ាង តើដូចម្តេច ។ (គឺប្រកប) ដោយកាយទុច្ចរិត ១ វេចទុច្ចរិត ១ មនោទុច្ចរិត ១ មិច្ឆាទិដ្ឋិ ១ ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ បុគ្គលប្រកបដោយធម៌ ៤ យ៉ាងនេះ ឈ្មោះថា ពាល មិនឈ្លាស ជាអសប្បុរស វេមន៍រក្សាទូរខ្លួន ឲ្យមានគុណជីកចោល កំចាត់ចោលផង

សុត្តន្តបិដកេ អន្តរាគមន្តស្ស ចតុត្ថមិកា

សាវ័ជ្ជោ ច ហោតិ សាធុវ័ជ្ជោ វិញ្ញំ ពហុញ អប្បញ្ញំ
 បសវតិ ។ ចត្វហិ ភិក្ខុវេ ធម្មេហិ សមម្ពាគតោ
 បណ្ឌិតោ ព្យត្តោ សប្បវិសោ អក្ខតំ អនុបហតំ
 អត្តានំ បរិហារតិ អនវ័ជ្ជោ ច ហោតិ អនធុវ័ជ្ជោ
 វិញ្ញំ ពហុញ បុញ្ញំ បសវតិ ។ កតមេហិ
 ចត្វហិ ។ កាយសុចរិតេន វិចីសុចរិតេន មនោសុចរិតេន
 សម្មាធិដ្ឋយា ។ ឥមេហិ ខោ ភិក្ខុវេ ចត្វហិ
 ធម្មេហិ សមម្ពាគតោ បណ្ឌិតោ ព្យត្តោ សប្បវិសោ
 អក្ខតំ អនុបហតំ អត្តានំ បរិហារតិ អនវ័ជ្ជោ ច
 ហោតិ អនធុវ័ជ្ជោ វិញ្ញំ ពហុញ បុញ្ញំ បសវតីតិ ។

[៧៣] ចត្វហិ ភិក្ខុវេ ធម្មេហិ សមម្ពាគតោ
 ពាលោ អព្យត្តោ អសប្បវិសោ ខតំ ឧបហតំ
 អត្តានំ បរិហារតិ សាវ័ជ្ជោ ច ហោតិ សាធុវ័ជ្ជោ
 វិញ្ញំ ពហុញ អប្បញ្ញំ បសវតិ ។ កតមេហិ
 ចត្វហិ ។ កាយទុច្ចរិតេន វិចីទុច្ចរិតេន មនោ-
 ទុច្ចរិតេន អកតញ្ញតា អកតវេទិតា ។ បេ ។

សុត្តន្តបិដក អង្គត្ថវិកាយ បគ្គក្កនិបាត

ជាអ្នកប្រកបដោយទោសផង ត្រូវពួកវិញ្ញាណនតិះដៀលផង បានបាប
 ច្រើនផង ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ បុគ្គលប្រកបដោយធម៌៤ យ៉ាង
 ឈ្មោះថា បណ្ឌិត ឈ្វាស ជាសប្បុរស រមែងរក្សានូវខ្លួន មិនឲ្យមាន
 គុណជីកចោល កំចាត់ចោលផង មិនមានទោសផង មិនត្រូវពួកវិញ្ញាណ
 នតិះដៀលផង បានបុណ្យច្រើនផង ។ បុគ្គលប្រកបដោយធម៌៤ យ៉ាង
 តើដូចម្តេច ។ (គឺប្រកប) ដោយកាយសុចរិត ១ វចីសុចរិត ១
 មនោសុចរិត ១ សម្មាទិដ្ឋិ ១ ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ បុគ្គលប្រកប
 ដោយធម៌៤ យ៉ាងនេះ ឈ្មោះថា បណ្ឌិត ឈ្វាស ជាសប្បុរស រមែង
 រក្សានូវខ្លួន មិនឲ្យមានគុណជីកចោល កំចាត់ចោលផង ជាអ្នកមិនមាន
 ទោសផង មិនត្រូវពួកវិញ្ញាណនតិះដៀលផង បានបុណ្យច្រើនផង ។

[៧៣] ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ បុគ្គលប្រកបដោយធម៌៤ យ៉ាង
 ឈ្មោះថា ពាល មិនឈ្វាស ជាអសប្បុរស រមែងរក្សានូវខ្លួន
 ឲ្យមានគុណជីកចោល កំចាត់ចោលផង ជាអ្នកប្រកបដោយទោស
 ផង ត្រូវពួកវិញ្ញាណនតិះដៀលផង បានបាបច្រើនផង ។ បុគ្គល
 ប្រកបដោយធម៌៤ យ៉ាង តើដូចម្តេច ។ (គឺប្រកប) ដោយកាយ-
 ១ ចុចរិត ១ វចីចុចរិត ១ មនោចុចរិត ១ អកតញ្ញាអកតវេទិតា ១ ។ បេ ។

បណ្ណាសកសង្គហិតោ ទុច្ឆរិវត្តោ គតិយោ

កាយ សុចរិតេន វចី សុចរិតេន មនោ សុចរិតេន

កតញាតា កតវេទិតា ។ បេ ។

[៧៤] ចាណាតិចាតិ ហោតិ អទិន្នាទាយី ហោតិ
 កាមេសុ មិច្ឆាចារី ហោតិ មុសាវាទី ហោតិ ។ បេ ។
 ចាណាតិចាតា បដិវរតោ ហោតិ អទិន្នាទាណា
 បដិវរតោ ហោតិ កាមេសុ មិច្ឆាចារា បដិវរតោ ហោតិ
 មុសាវាទា បដិវរតោ ហោតិ ។ បេ ។

[៧៥] មិច្ឆាទិដ្ឋិកោ ហោតិ មិច្ឆាសង្កប្បោ ហោតិ
 មិច្ឆាវចោ ហោតិ មិច្ឆាកម្មន្តោ ហោតិ ។ បេ ។
 សម្មាទិដ្ឋិកោ ហោតិ សម្មាសង្កប្បោ ហោតិ
 សម្មាវចោ ហោតិ សម្មាកម្មន្តោ ហោតិ ។ បេ ។

[៧៦] មិច្ឆាអាជីវោ ហោតិ មិច្ឆាវាយាមោ ហោតិ
 មិច្ឆាសតិ ហោតិ មិច្ឆាសមាធិ ហោតិ ។ បេ ។
 សម្មាអាជីវោ ហោតិ សម្មាវាយាមោ ហោតិ សម្មា-
 សតិ ហោតិ សម្មាសមាធិ ហោតិ ។ បេ ។

បណ្ណាសកាសង្គហិត ទុច្ចរិតវគ្គ ទី ៣

(ប្រកប) ដោយកាយសុចរិត ១ វចីសុចរិត ១ មនោសុចរិត ១ កតញ្ញា-
កតវេទិតា ១ ។ បេ ។

(៧៤) បុគ្គលជាអ្នកសម្លាប់សត្វ ១ កាន់យកទ្រព្យដែលគេមិន
បានឲ្យ ១ ប្រព្រឹត្តខុស ក្នុងកាមទាំងឡាយ ១ និយាយពាក្យ
កុហក ១ ។ បេ ។ បុគ្គលជាអ្នកវៀរចាកការសម្លាប់សត្វ ១ វៀរចាក
ការកាន់យកទ្រព្យដែលគេមិនបានឲ្យ ១ វៀរចាកការប្រព្រឹត្តខុសក្នុងកាម
ទាំងឡាយ ១ វៀរចាកការនិយាយកុហក ១ ។ បេ ។

(៧៥) បុគ្គលជាអ្នកមានសេចក្តីឃើញខុស ១ មានសេចក្តីត្រិះរិះ
ខុស ១ មានវេចខុស ១ មានការងារខុស ១ ។ បេ ។ បុគ្គលជាអ្នក
មានសេចក្តីឃើញត្រូវ ១ មានសេចក្តីត្រិះរិះត្រូវ ១ មានវេចត្រូវ ១
មានការងារត្រូវ ១ ។ បេ ។

(៧៦) បុគ្គលជាអ្នកមានការចិញ្ចឹមជីវិតខុស ១ មានការព្យាយាម
ខុស ១ មានការរលឹកខុស ១ មានការតាំងចិត្តខុស ១ ។ បេ ។ បុគ្គល
ជាអ្នកមានការចិញ្ចឹមជីវិតត្រូវ ១ មានការព្យាយាមត្រូវ ១ មានការ
រលឹកត្រូវ ១ មានការតាំងចិត្តត្រូវ ១ ។ បេ ។

សុត្តន្តបិដកេ អង្គក្ករនិកាយស្ស ធម្មក្កនិពាគោ

[៧៧] អធិដ្ឋេ ទិដ្ឋវាទី ហោតិ អស្សុតេ

សុតវាទី ហោតិ អមុតេ មុតវាទី ហោតិ អវិញ្ញាតេ

វិញ្ញាតវាទី ហោតិ ។ បេ ។ អធិដ្ឋេ អធិដ្ឋវាទី

ហោតិ អស្សុតេ អស្សុតវាទី ហោតិ អមុតេ

អមុតវាទី ហោតិ អវិញ្ញាតេ អវិញ្ញាតវាទី

ហោតិ ។ បេ ។

[៧៨] ទិដ្ឋេ អធិដ្ឋវាទី ហោតិ សុតេ អស្សុតវាទី

ហោតិ មុតេ អមុតវាទី ហោតិ វិញ្ញាតេ អវិញ្ញាតវាទី

ហោតិ ។ បេ ។ ទិដ្ឋេ ទិដ្ឋវាទី ហោតិ សុតេ សុតវាទី

ហោតិ មុតេ មុតវាទី ហោតិ វិញ្ញាតេ វិញ្ញាតវាទី

ហោតិ ។ បេ ។

សុត្តន្តបិដក អង្គត្ថរណិយ ចក្កនិទាន

[៧៧] បុគ្គលអ្នកពោលថាឃើញក្នុងរូបស័ដែលមិនបានឃើញ ១
 ពោលថាពួកក្នុងរូបស័ដែលមិនបានឮ ១ ពោលថាហិតជញ្ជក់ប៉ះពាល់ក្នុង
 រូបស័ដែលមិនបានហិតជញ្ជក់ប៉ះពាល់ ១ ពោលថាដឹងច្បាស់ក្នុងរូបស័
 ដែលមិនបានដឹងច្បាស់ ១ ។ បេ ។ បុគ្គលអ្នកពោលថា មិនឃើញ
 ក្នុងរូបស័ដែលមិនបានឃើញ ១ ពោលថាមិនពួកក្នុងរូបស័ដែលមិនបាន
 ឮ ១ ពោលថាមិនបានហិតជញ្ជក់ប៉ះពាល់ក្នុងរូបស័ដែលមិនបានហិត
 ជញ្ជក់ប៉ះពាល់ ១ ពោលថាមិនដឹងច្បាស់ក្នុងរូបស័ដែលមិនបានដឹង
 ច្បាស់ ១ ។ បេ ។

[៧៨] បុគ្គលអ្នកពោលថាមិនឃើញក្នុងរូបស័ដែលបានឃើញ ១
 ពោលថាមិនពួកក្នុងរូបស័ដែលបានឮ ១ ពោលថាមិនហិតជញ្ជក់ប៉ះពាល់
 ក្នុងរូបស័ដែលបានហិតជញ្ជក់ប៉ះពាល់ ១ ពោលថាមិនដឹងច្បាស់ក្នុងរូបស័
 ដែលបានដឹងច្បាស់ ១ ។ បេ ។ បុគ្គលអ្នកពោលថាឃើញក្នុងរូបស័
 ដែលបានឃើញ ១ ពោលថាពួកក្នុងរូបស័ដែលបានឮ ១ ពោលថាហិត
 ជញ្ជក់ប៉ះពាល់ក្នុងរូបស័ដែលបានហិតជញ្ជក់ប៉ះពាល់ ១ ពោលថាដឹង
 ច្បាស់ក្នុងរូបស័ដែលបានដឹងច្បាស់ ១ ។ បេ ។

បណ្ណសកសង្គហិតោ ទុច្ចរិតវគ្គោ ភតិយោ

[៧៩] អស្សុទ្ធោ ហោតិ ទុស្សីលោ ហោតិ
អហិរិកោ ហោតិ អនោត្តប្ប្នី ហោតិ ។ បេ ។ សទ្ធោ
ហោតិ សីលវា ហោតិ ហិរិមា ហោតិ ទុត្តប្ប្នី
ហោតិ ។ បេ ។

[៨០] អស្សុទ្ធោ ហោតិ ទុស្សីលោ ហោតិ
កុសីតោ ហោតិ ទុប្បញ្ញោ ហោតិ ។ បេ ។ សទ្ធោ
ហោតិ សីលវា ហោតិ អារទ្ធវិរិយោ ហោតិ បញ្ញាវា
ហោតិ ។ ឥមេហិ ទោ ភិក្ខុវេ ចត្វហិ ធម្មេហិ
សមម្ពាគតោ បណ្ឌិតោ ព្យតោ សប្បវិសោ អក្ខតំ
អនុបហតំ អត្តានំ បរិហារតិ អនុវន្តោ ច ហោតិ
អនុវន្តោ វិញ្ញំ ពហុញ្ច បុញ្ញំ បសវតីតិ ។

[៨១] ចត្តារោមេ ភិក្ខុវេ ករី ។ កតមេ
ចត្តារោ ។ ចិញ្ចករិ សុតករិ អត្ថករិ បដិភាណករិ ។
ឥមេ ទោ ភិក្ខុវេ ចត្តារោ ករីតិ ។

បណ្ណាសកាសង្គហិត ទុច្ចរិតវគ្គ ទី ៣

[៧៩] បុគ្គលអ្នកមិនមានសទ្ធា ១ អ្នកទ្រុស្តសីល ១ មិនមាន
សេចក្តីខ្ជិលច្រអូស ១ មិនមានសេចក្តីក្បែរនឹងបាប ១ ។ បេ ។ បុគ្គលជា
អ្នកមានសទ្ធា ១ ជាអ្នកមានសីល ១ មានសេចក្តីខ្ជិលច្រអូស ១ មានសេចក្តី
ក្បែរនឹងបាប ១ ។ បេ ។

[៨០] បុគ្គលអ្នកមិនមានសទ្ធា ១ អ្នកទ្រុស្តសីល ១ មាន
សេចក្តីខ្ជិលច្រអូស ១ មិនមានបញ្ញា ១ ។ បេ ។ បុគ្គលអ្នកមាន
សទ្ធា ១ មានសីល ១ ប្រាជ្ញព្យាយាម ១ មានបញ្ញា ១ ។ ម្នាល
ភិក្ខុទាំងឡាយ បុគ្គលប្រកបដោយធម៌៤ យ៉ាងនេះ ឈ្មោះថាបណ្ឌិត
ឈ្មោះថាសប្បុរស រមែងរក្សាខ្លួនមិនឱ្យមានគុណដ៏កំចាត់
ចោលផង ជាអ្នកមិនមានទោសផង មិនត្រូវពួកវិញ្ញាណជនតិះដៀលផង
បានបុណ្យច្រើនផង ។

[៨១] ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ អ្នកប្រាជ្ញនេះមាន៤ ពួក ។ អ្នក
ប្រាជ្ញ៤ ពួក តើដូចម្តេច ។ គឺអ្នកប្រាជ្ញព្រោះគិត ១ អ្នកប្រាជ្ញព្រោះស្តាប់ ១
អ្នកប្រាជ្ញព្រោះអាស្រ័យសេចក្តី ១ អ្នកប្រាជ្ញព្រោះប្រាជ្ញាវេទ ១ ។
ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ អ្នកប្រាជ្ញមាន៤ ពួកនេះឯង ។

សុត្តន្តបិដកេ អន្តរាគមន៍កាយស្ស ចក្កនិបាតោ

ពិស្សទានំ

ទុច្ឆរិតំ និដ្ឋំ អកតញ្ញំ ច

ចាណាតិមាតា មំ ទ្វេ មត្តា

ទ្វេ វេហារ បថា វត្ថា

អហិរិតំ ទុច្ឆរញ្ញំ ករី មា ចាតិ ។

សុត្តន្តបិដក អង្គព្រះនិកាយ បុគ្គលនិយម

ឧទាននៃទិប្បវិគ្គន្ត្រោះគឺ

និយាយអំពីទិប្បវិគ្គ ១ អំពីមិច្ឆាទិដ្ឋ ១ អំពីបុគ្គលប្រកបដោយ
 ធម៌មានអកតញ្ញតាជាដើម ១ អំពីបុគ្គលប្រកបដោយធម៌មាន
 បុណ្យភិប្បាតជាដើម ១ អំពីផ្លូវត្រូវប្រការ ១ អំពីគន្លងពាក្យ
 ពោលត្រូវប្រការដែលពោល ១ អំពីបុគ្គលប្រកបដោយធម៌
 មានសេចក្តីខ្មាសបាបជាដើម ១ អំពីបុគ្គលប្រកបដោយ
 ធម៌មានមិនមានប្រាជ្ញាជាដើម ១ អំពីអ្នកប្រាជ្ញ ៤ ពួក ១ ។

កម្មវិធី បត់ត្រា

[៨២] ចត្តាវិមាណំ ភិក្ខុវេ កម្មាណំ មយា សយំ

អភិញ្ញា សច្ចិកត្វា បវេទិតាណំ ។ កតមាណំ ចត្តាវិ ។

អត្ថំ ភិក្ខុវេ កម្មំ កល្យាណំ កល្យាណីចាតំ អត្ថំ ភិក្ខុវេ

កម្មំ សុត្តំ សុត្តន្តីចាតំ អត្ថំ ភិក្ខុវេ កម្មំ កល្យាណំ

សុត្តំ កល្យាណសុត្តន្តីចាតំ អត្ថំ ភិក្ខុវេ កម្មំ អកល្យាណំ

អសុត្តំ អកល្យាណអសុត្តន្តីចាតំ កម្មត្វាយាយ ស្មីវត្ថុតិ ។

ឥមាណំ ខោ ភិក្ខុវេ ចត្តាវិ កម្មាណំ មយា សយំ

អភិញ្ញា សច្ចិកត្វា បវេទិតាណំតិ ។

[៨៣] ចត្តាវិមាណំ ភិក្ខុវេ កម្មាណំ មយា សយំ

អភិញ្ញា សច្ចិកត្វា បវេទិតាណំ ។ កតមាណំ ចត្តាវិ ។

អត្ថំ ភិក្ខុវេ កម្មំ កល្យាណំ កល្យាណីចាតំ អត្ថំ

កម្មវិធី ទី ៤

[៨២] ម្ចាស់ភិក្ខុទាំងឡាយ កម្ម៤ យ៉ាងនេះ គឺថាគតបានធ្វើឲ្យដាក់ច្បាស់ ដោយប្រាជ្ញាដ៏ឧត្តម ដោយខ្លួនឯង ហើយប្រកាសប្រាប់ ។ កម្ម៤ យ៉ាង ដូចម្តេចខ្លះ ។ ម្ចាស់ភិក្ខុទាំងឡាយ កម្មខ្មៅ(១) មានវិបាកខ្មៅ(២) ក៏មាន ម្ចាស់ភិក្ខុទាំងឡាយ កម្មស(៣) មានវិបាកស(៤) ក៏មាន ម្ចាស់ភិក្ខុទាំងឡាយ កម្មទាំងខ្មៅទាំងស(៥) មានវិបាកទាំងខ្មៅទាំងស(៦) ក៏មាន ម្ចាស់ភិក្ខុទាំងឡាយ កម្មមិនខ្មៅមិនស(៧) មានវិបាកមិនខ្មៅមិនស ប្រព្រឹត្តទៅដើម្បីអស់កម្ម ក៏មាន ។ ម្ចាស់ភិក្ខុទាំងឡាយ កម្មទាំង ៤ ប្រភេទនេះ គឺថាគតបានធ្វើឲ្យដាក់ច្បាស់ ដោយប្រាជ្ញាដ៏ឧត្តម ដោយខ្លួនឯង ហើយប្រកាសប្រាប់ ។

[៨៣] ម្ចាស់ភិក្ខុទាំងឡាយ កម្ម៤ យ៉ាងនេះ គឺថាគតបានធ្វើឲ្យដាក់ច្បាស់ ដោយប្រាជ្ញាដ៏ឧត្តម ដោយខ្លួនឯង ហើយប្រកាសប្រាប់ ។ កម្ម៤ យ៉ាង ដូចម្តេចខ្លះ ។ ម្ចាស់ភិក្ខុទាំងឡាយ កម្មខ្មៅមានវិបាកខ្មៅក៏មាន

១ បានដល់អកុសលកម្មបី ១០ ។ ២ នាំសត្វឲ្យទៅកើតក្នុងអាយុ ។ ៣ បានដល់កុសលកម្មបី ១០ ។ ៤ នាំសត្វឲ្យទៅកើតក្នុងឋានសួគ៌ ។ ៥ កម្មដែលឈាយគ្នា ។ ៦ ឲ្យទទួលទុក្ខខ្លះ ទទួលសុខខ្លះ ។ ៧ សំដៅយកចតុមគ្គញ្ញាណដែលជាគុណជាតធ្វើឲ្យអស់កម្ម ។

សុត្តន្តបិដកេ អង្គព្រហ្មទិកាយស្ស ចក្កវគ្គនិទានោ

ភិក្ខុវេ កម្មំ សុត្តំ សុត្តារិចារកំ អត្ថំ ភិក្ខុវេ កម្មំ
 កណ្ណំ សុត្តំ កណ្ណាសុត្តារិចារកំ អត្ថំ ភិក្ខុវេ កម្មំ
 អកណ្ណំ អសុត្តំ អកណ្ណាអសុត្តារិចារកំ កម្មត្ថយាយ
 សំវត្ថុតិ ។ កតមញ្ច ភិក្ខុវេ កម្មំ កណ្ណំ កណ្ណារិចារកំ ។
 ឥធិ ភិក្ខុវេ ឯកច្ឆោ សព្វាបជ្ឈំ កាយសង្ខារំ
 អភិសង្ខារោតិ សព្វាបជ្ឈំ វេទិសង្ខារំ អភិសង្ខារោតិ
 សព្វាបជ្ឈំ មនោសង្ខារំ អភិសង្ខារោតិ សោ សព្វា-
 បជ្ឈំ កាយសង្ខារំ អភិសង្ខារត្វា សព្វាបជ្ឈំ វេទិសង្ខារំ
 អភិសង្ខារត្វា សព្វាបជ្ឈំ មនោសង្ខារំ អភិសង្ខារត្វា
 សព្វាបជ្ឈំ លោកំ ឧបបជ្ជតិ ។ តមេនំ សព្វា-
 បជ្ឈំ លោកំ ឧបបជ្ជំ សមាទំ សព្វាបជ្ឈំ ធម្មសង្ខារ-
 ធម្មសង្ខារំ ។ សោ សព្វាបជ្ឈំហិ ធម្មសង្ខារហិ ធម្មសង្ខារ-
 សមាទោ សព្វាបជ្ឈំ វេទនំ វេទិយតិ ឯកន្តុក្ខំ
 សេយ្យថាបិ សត្តា នេរយិកា ។ ឥទំ វុច្ចតិ ភិក្ខុវេ
 កម្មំ កណ្ណំ កណ្ណារិចារកំ ។ កតមញ្ច ភិក្ខុវេ
 កម្មំ សុត្តំ សុត្តារិចារកំ ។ ឥធិ ភិក្ខុវេ ឯកច្ឆោ

សុត្តន្តបិដក អង្គត្ថវគ្គកាយ ចតុត្ថកាយ

ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ កម្មសមានវិបាកស ក៏មាន ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ
 កម្មទាំងឡើងទាំងស មានវិបាកទាំងឡើងទាំងស ក៏មាន ម្នាលភិក្ខុទាំង
 ឡាយ កម្មមិនឡើងមិនស មានវិបាកមិនឡើងមិនស ប្រព្រឹត្តទៅដើម្បី
 អស់កម្ម ក៏មាន ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ចុះកម្មឡើ មានវិបាកឡើ
 តើដូចម្តេច ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ បុគ្គលពួកខ្លះ ក្នុងលោកនេះតាក់តែង
 កាយសង្ខារ ប្រកបដោយទោស តាក់តែងវចីសង្ខារ ប្រកបដោយ
 ទោស តាក់តែងមនោសង្ខារ ប្រកបដោយទោស លុះបុគ្គលនោះតាក់
 តែងកាយសង្ខារ ប្រកបដោយទោស តាក់តែងវចីសង្ខារ ប្រកបដោយ
 ទោស តាក់តែងមនោសង្ខារ ប្រកបដោយទោស ហើយវេមន៍ចូលទៅ
 កាន់លោកដែលប្រកបដោយទុក្ខ ។ ផស្សៈទាំងឡាយ ប្រកបដោយ
 ទុក្ខ វេមន៍ពាល់ត្រូវនូវបុគ្គលនោះ ដែលចូលទៅកាន់លោកប្រកបដោយ
 ទុក្ខ ។ បុគ្គលនោះកាលផស្សៈទាំងឡាយប្រកបដោយទុក្ខពាល់ត្រូវ
 ហើយ វេមន៍រងវេទនាប្រកបដោយទុក្ខ មានសេចក្តីលំបាកដោយពិត
 ដូចពួកសត្វដែលកើតក្នុងនរក ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ នេះហៅថា កម្ម
 ឡើ មានវិបាកឡើ ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ចុះកម្មស មានវិបាកស
 តើដូចម្តេច ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ បុគ្គលពួកខ្លះ ក្នុងលោកនេះ

បណ្ណាសកសង្កហំពោ ធម្មវគ្គោ ចតុត្ថោ

អព្យាបជ្ឈំ កាយសង្ខារំ អភិសង្ខរោតិ អព្យាបជ្ឈំ
 វចីសង្ខារំ អភិសង្ខរោតិ អព្យាបជ្ឈំ មនោសង្ខារំ
 អភិសង្ខរោតិ ។ សោ អព្យាបជ្ឈំ កាយសង្ខារំ
 អភិសង្ខរិត្តា អព្យាបជ្ឈំ វចីសង្ខារំ អភិសង្ខរិត្តា
 អព្យាបជ្ឈំ មនោសង្ខារំ អភិសង្ខរិត្តា អព្យាបជ្ឈំ
 លោកំ ឧបបន្នតិ ។ តមេនំ អព្យាបជ្ឈំ លោកំ
 ឧបបន្នំ សមាទំ អព្យាបជ្ឈា ជស្សា ជុសន្តិ ។
 សោ អព្យាបជ្ឈេហិ ជស្សេហិ ជុដ្ឋោ សមាទោ
 អព្យាបជ្ឈំ វេទនំ វេទិយតិ ឯកន្តសុខំ សេយ្យថាបិ
 ទេវា សុភតិល្លា ។ ឥទំ វុច្ចតិ ភិក្ខុវេ កម្មំ
 សុកំ សុក្កវិទាកំ ។ កតមញ្ច ភិក្ខុវេ
 កម្មំ កល្យាណំ សុកំ កល្យាណសុក្កវិទាកំ ។
 ឥធិ ភិក្ខុវេ ឯកោច្ឆោ សព្វាបជ្ឈំបិ អព្យា-
 បជ្ឈំបិ កាយសង្ខារំ អភិសង្ខរោតិ សព្វាបជ្ឈំបិ
 អព្យាបជ្ឈំបិ វចីសង្ខារំ អភិសង្ខរោតិ សព្វាបជ្ឈំបិ
 អព្យាបជ្ឈំបិ មនោសង្ខារំ អភិសង្ខរោតិ ។ សោ
 សព្វាបជ្ឈំបិ អព្យាបជ្ឈំបិ កាយសង្ខារំ អភិសង្ខរិត្តា

បណ្ណាសកាសង្គហិត កម្មវិគ្គ ទី ៤

ភក្តីតែងកាយសង្ខារ មិនមានទោស ភក្តីតែងវច្ចសង្ខារ មិនមានទោស
 ភក្តីតែងមនោសង្ខារ មិនមានទោស ។ លុះបុគ្គលនោះភក្តីតែង
 កាយសង្ខារ មិនមានទោស ភក្តីតែងវច្ចសង្ខារ មិនមានទោស ភក្តីតែង
 មនោសង្ខារ មិនមានទោស រមែងចូលទៅកាន់លោកដែលមិនមានទុក្ខ ។
 ផស្សៈទាំងឡាយ ដែលមិនមានទុក្ខ រមែងពាល់ត្រូវនូវបុគ្គលនោះ
 ដែលចូលទៅកាន់លោកមិនមានទុក្ខ ។ បុគ្គលនោះ កាលផស្សៈ
 ទាំងឡាយ មិនមានទុក្ខពាល់ត្រូវហើយ រមែងរើននូវវេទនាមិនមានទុក្ខ
 មានវត្ថុសេចក្តីសុខដោយពិត ដូចពួកទេវតាជាន់សុភក្តិណ្ឌៈ ។ ម្នាល
 ភិក្ខុទាំងឡាយ នេះហៅថា កម្មស មានវិបាកស ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ
 ចុះកម្មទាំងឡាយទាំងស មានវិបាកទាំងឡាយទាំងស តើដូចម្តេច ។ ម្នាល
 ភិក្ខុទាំងឡាយ បុគ្គលពួកខ្លះ ក្នុងលោកនេះ ភក្តីតែងកាយសង្ខារ មាន
 ទោសខ្លះ មិនមានទោសខ្លះ ភក្តីតែងវច្ចសង្ខារ មានទោសខ្លះ មិនមាន
 ទោសខ្លះ ភក្តីតែងមនោសង្ខារ មានទោសខ្លះ មិនមានទោសខ្លះ ។
 លុះបុគ្គលនោះភក្តីតែងកាយសង្ខារ មានទោសខ្លះ មិនមានទោសខ្លះ

សព្វាបជ្ឈមី អព្វាបជ្ឈមី វេទិសម្ពារំ អភិសម្ពារិត្វា
 សព្វាបជ្ឈមី អព្វាបជ្ឈមី មនោសម្ពារំ អភិសម្ពារិត្វា
 សព្វាបជ្ឈមី អព្វាបជ្ឈមី លោកំ ឧបបជ្ជតិ ។ តមេនំ
 សព្វាបជ្ឈមី អព្វាបជ្ឈមី លោកំ ឧបបជ្ជំ សមាទំ
 សព្វាបជ្ឈមី អព្វាបជ្ឈមី ផស្ស ជុសន្តិ ។ សោ
 សព្វាបជ្ឈមី អព្វាបជ្ឈមី ជស្សេហិ ជុដ្ឋោ
 សមាទោ សព្វាបជ្ឈមី អព្វាបជ្ឈមី វេទនំ វេទិយតិ
 វេកិណ្ណសុខទុក្ខំ^(១) សេយ្យថាមិ មនុស្សា ឯកច្ឆេ
 ច ទេវា ឯកច្ឆេ ច វិនិច្ឆ័យតិកា ។ ឥទំ វុច្ចតិ
 ភិក្ខុវេ កម្មំ កល្យាណំ សុត្តំ កល្យាណសុត្តារិចារកំ ។
 កតមញ្ច ភិក្ខុវេ កម្មំ អកល្យាណំ អសុត្តំ អកល្យា-
 អសុត្តារិចារកំ កម្មត្តយាយ សំវត្ថតិ ។ តត្រ ភិក្ខុវេ
 យម្បីទំ កម្មំ កល្យាណំ កល្យាណរិចារកំ តស្ស បហានាយ
 យា ចេតនា យម្បីទំ កម្មំ សុត្តំ សុត្តារិចារកំ តស្ស
 បហានាយ យា ចេតនា យម្បីទំ កម្មំ កល្យាណំ សុត្តំ
 កល្យាណសុត្តារិចារកំ តស្ស បហានាយ យា ចេតនា

១ ឧ. វេកិណ្ណំ សុត្តិណ្ណំ សុខទុក្ខំ ។

សុត្តន្តបិដក អង្គព្រះនិកាយ ចតុត្ថនិបាត

ភាគកែតងវិចីសន្តិកា មានទោសខ្លះ មិនមានទោសខ្លះ ភាគកែតងមនោសន្តិកា
 មានទោសខ្លះ មិនមានទោសខ្លះ រមែងចូលទៅកាន់លោក មានទុក្ខខ្លះ
 មិនមានទុក្ខខ្លះ ។ ផស្សៈទាំងឡាយ មានទុក្ខខ្លះ មិនមានទុក្ខខ្លះ តែង
 ពាល់ត្រូវនូវបុគ្គលដែលចូលទៅកាន់លោក មានទុក្ខខ្លះ មិនមានទុក្ខខ្លះ ។
 បុគ្គលនោះ កាលផស្សៈទាំងឡាយ មានទុក្ខខ្លះ មិនមានទុក្ខខ្លះ ពាល់
 ត្រូវហើយ រមែងឆ្លើយវិវេទនា មានទុក្ខខ្លះ មិនមានទុក្ខខ្លះ ជាវិវេទនា
 មានសុខនឹងទុក្ខឈាយគ្នា ដូចមនុស្សពួកខ្លះ ទៅតាពួកខ្លះ វិនិបាត
 ពួកខ្លះ ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ នេះហៅថា កម្មទាំងឡើងទាំងស
 មានវិបាកទាំងឡើងទាំងស ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ចុះកម្មមិនឡើង មិនស
 មានវិបាកមិនឡើងមិនស ប្រព្រឹត្តទៅដើម្បីអស់កម្ម តើដូចម្តេច ។
 ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ បណ្តាកម្មទាំង ៤ នោះ ចេតនាដើម្បីលះកម្មឡើង
 មានវិបាកឡើងឯណា ចេតនាដើម្បីលះកម្មស មានវិបាកសឯណា
 ចេតនាដើម្បីលះកម្មទាំងឡើងទាំងស មានវិបាកទាំងឡើងទាំងស ឯណា

បណ្ណាសកេសង្កហំតោ កម្មវុត្តោ ចតុត្ថោ

ឥទំ វុច្ចតិ ភិក្ខុវេ កម្មំ អកណ្ណំ អសុត្តំ
 អកណ្ណាអសុត្តវិហិតំ កម្មក្ខយាយ សំវត្ថតិ ។
 ឥមាទិ ខោ ភិក្ខុវេ ចត្តារំ កម្មាទិ មយា សយំ
 អភិញ្ញា សង្ខិកត្វា បវេទិតាទីតិ ។

[៨៤] អថខោ សិខាមោក្ខល្លានោ ព្រាហ្មណោ
 យេន ភក្កវា តេនុបសង្កមិ ឧបសង្កមិត្វា ភក្កវតា សទ្ធិ
 សម្មោទិ សម្មោទនីយំ កថំ សារាណីយំ វីតិសាវត្វា
 ឯកមន្តំ និសីទិ ។ ឯកមន្តំ និសីន្នោ ខោ សិខា-
 មោក្ខល្លានោ ព្រាហ្មណោ ភក្កវន្តំ ឯតទរោច បុរិមាទិ
 កោ តោតម ទិវសាទិ បុរិមតរាទិ សោណាកាយនោ
 មាណវោ យេនាហំ តេនុបសង្កមិ ឧបសង្កមិត្វា មំ
 ឯតទរោច សមណោ តោតមោ សព្វកម្មានំ អតីរិយំ
 បញ្ញាបេតិ សព្វកម្មានំ ខោ បន អតីរិយំ បញ្ញា-
 បេន្នោ ឧច្ឆេទំ អាហា លោកិស្ស កម្មសច្ចាយំ កោ
 លោកោ កម្មសមាវម្ពដ្ឋាយីតិ ។ ទស្សនំបិ ខោ អហំ
 ព្រាហ្មណ សោណាកាយនស្ស មាណាវស្ស ឆាភិជានាមិ

បណ្ណាសកាសង្គហិត កម្មវិធី ទី ៤

ម្ចាស់ភិក្ខុទាំងឡាយ នេះហៅថា កម្មមិនខ្មៅមិនស មានវិបាកមិនខ្មៅ
មិនស ប្រព្រឹត្តទៅដើម្បីអស់កម្ម ទីមាន ។ ម្ចាស់ភិក្ខុទាំងឡាយ
កម្ម៤ យ៉ាងនេះ ដែលតថាគតបានធ្វើឲ្យជាក់ច្បាស់ ដោយប្រាជ្ញាដ៏ត្រឹមត្រូវ
ដោយខ្លួនឯង ហើយប្រកាសប្រាប់ ។

(៨៤) គ្រានោះ ព្រាហ្មណ៍ឈ្មោះសិខាមោគ្គល្លាន ចូលទៅគាល់
ព្រះដ៏មានព្រះភាគ លុះចូលទៅដល់ហើយ ក៏ធ្វើសេចក្តីរីករាយជាមួយនឹង
ព្រះដ៏មានព្រះភាគ លុះបញ្ចប់ពាក្យ ដែលគួររីករាយ នឹងពាក្យដែល
គួររលឹក ហើយអង្គុយក្នុងទីដ៏សមគួរ ។ លុះសិខាមោគ្គល្លានព្រាហ្មណ៍
អង្គុយក្នុងទីដ៏សមគួរហើយ ក៏ក្រាបបង្គំទូលព្រះដ៏មានព្រះភាគដូច្នេះថា
បពិត្រព្រះគោតមដ៏ចម្រើន កាលពីថ្ងៃមុន ។ យូរមកហើយ មាណព
ឈ្មោះសោណកាយនៈចូលមករកខ្ញុំព្រះអង្គ លុះចូលមកដល់កន្លែងយាយ
នឹងខ្ញុំព្រះអង្គដូច្នេះថា ព្រះសមណគោតម បព្ភត្តនូវការមិនធ្វើនូវកម្ម
ទាំងពួង កាលព្រះអង្គបព្ភត្តនូវការមិនធ្វើនូវកម្មទាំងពួង ឈ្មោះថា
ពោលឧប្បទ (សេចក្តីដាច់សូន្យ) នៃលោក បពិត្រព្រះអង្គដ៏ចម្រើន
លោកនេះជាកម្មសច្ចៈ (មានកម្មជាសភាវៈ) ជាកម្មសមារម្មណ៍
(តាំងនៅដោយការធ្វើកម្ម) ។ ព្រះដ៏មានព្រះភាគត្រាស់ថា ម្ចាស់
ព្រាហ្មណ៍ តថាគតមិនដែលបានឃើញសោណកាយនមាណពសោះ

សុត្តន្តបិដកេ អង្គត្ថវគីរាយស្ស បព្ពក្កនិបាតោ

កុតោ បនេវុទោ កថាសល្លាទោ ។ ចត្តារមាធិ
 ព្រាហ្មណ កម្មាធិ មយា សយំ អភិញ្ញា សង្ខិកត្វា
 បវេទិតាធិ ។ កតមាធិ ចត្តារ ។ អត្ថំ ព្រាហ្មណ
 កម្មំ កល្យាណំ កល្យាណីទាតំ អត្ថំ ព្រាហ្មណ
 កម្មំ សុត្តំ សុត្តរីទាតំ អត្ថំ ព្រាហ្មណ កម្មំ
 កល្យាណំ សុត្តំ កល្យាណសុត្តរីទាតំ អត្ថំ ព្រាហ្មណ
 កម្មំ អកល្យាណំ អសុត្តំ អកល្យាណអសុត្តរីទាតំ
 កម្មក្ខយាយ សំវត្ថុតិ ។ កតមញ្ញ ព្រាហ្មណ
 កម្មំ កល្យាណំ កល្យាណីទាតំ ។ ឥធិ ព្រាហ្មណ
 ឯកច្ឆោ សព្វាបជ្ឈំ កាយសង្ខារំ អភិសង្ខារោតិ
 សព្វាបជ្ឈំ វចីសង្ខារំ អភិសង្ខារោតិ សព្វាបជ្ឈំ
 មនោសង្ខារំ អភិសង្ខារោតិ សោ សព្វាបជ្ឈំ កាយ-
 សង្ខារំ អភិសង្ខារត្វា សព្វាបជ្ឈំ វចីសង្ខារំ អភិសង្ខ-
 រត្វា សព្វាបជ្ឈំ មនោសង្ខារំ អភិសង្ខារត្វា សព្វាបជ្ឈំ
 លោកំ ឧបបជ្ជតិ ។ តមេនំ សព្វាបជ្ឈំ លោកំ
 ឧបបជ្ជំ សមាធិ សព្វាបជ្ឈំ ជស្សា ធុសន្តិ ។

សុត្តន្តបិដក អង្គន្ទុកាយ ចតុត្ថកថា

ការចរចាពាក្យ មានសភាពយ៉ាងនោះ នឹងមានមកពីណា ។ ម្នាល
ព្រាហ្មណ៍ កម្មទាំង ៤ យ៉ាងនេះ តថាគតបានធ្វើឲ្យជាក់ច្បាស់
ដោយប្រាជ្ញាដ៏គួរមេដោយខ្លួនឯងហើយប្រកាសប្រាប់ ។ កម្ម ៤ យ៉ាង
តើដូចម្តេចខ្លះ ។ ម្នាលព្រាហ្មណ៍ កម្មទៅមានវិបាកទៅ ក៏មាន
ម្នាលព្រាហ្មណ៍ កម្មសមានវិបាកស ក៏មាន ម្នាលព្រាហ្មណ៍ កម្ម
ទាំងទៅ ទាំងស មានវិបាកទាំងទៅ ទាំងស ក៏មាន ម្នាលព្រាហ្មណ៍
កម្មមិនទៅមិនស មានវិបាកមិនទៅមិនស ប្រព្រឹត្តទៅដើម្បីអស់កម្ម
ក៏មាន ។ ម្នាលព្រាហ្មណ៍ ចុះកម្មទៅ មានវិបាកទៅ តើដូចម្តេច ។
ម្នាលព្រាហ្មណ៍ បុគ្គលពួកខ្លះ ក្នុងលោកនេះ តាក់តែងកាយសង្ខារ
ប្រកបដោយទោស តាក់តែងវិចីសង្ខារប្រកបដោយទោស តាក់តែង
មនោសង្ខារប្រកបដោយទោស លុះបុគ្គលនោះ តាក់តែងកាយសង្ខារ
ប្រកបដោយទោស តាក់តែងវិចីសង្ខារប្រកបដោយទោស តាក់
តែងមនោសង្ខារប្រកបដោយទោសហើយ រមែងចូលទៅកាន់លោក
ប្រកបដោយទុក្ខ ។ ផស្សៈទាំងឡាយប្រកបដោយទុក្ខ រមែង
ពាល់ត្រូវនូវបុគ្គលនោះ ដែលចូលទៅកាន់លោកប្រកបដោយទុក្ខ ។

សោ សព្វាបជ្ឈេហិ ជស្សេហិ ដុដ្ឋោ សមាធនោ
 សព្វាបជ្ឈំ វេទនំ វេទិយតិ ឯកន្តទុក្ខំ សេយ្យថាបិ
 សត្តា នេយិកា ។ ឥទំ វុច្ចតិ ព្រាហ្មណ កម្មំ កល្យាណំ
 កល្យាណីទាតំ ។ កតមញ្ច ព្រាហ្មណ កម្មំ សុត្តំ
 សុត្តាវិទាតំ ។ ឥធិ ព្រាហ្មណ ឯកទោ អព្វាបជ្ឈំ
 កាយសង្ខារំ អភិសង្ខរោតិ អព្វាបជ្ឈំ វិចីសង្ខារំ
 អភិសង្ខរោតិ អព្វាបជ្ឈំ មនោសង្ខារំ អភិសង្ខរោតិ
 សោ អព្វាបជ្ឈំ កាយសង្ខារំ អភិសង្ខរិត្វា អព្វា-
 បជ្ឈំ វិចីសង្ខារំ អភិសង្ខរិត្វា អព្វាបជ្ឈំ មនោសង្ខារំ
 អភិសង្ខរិត្វា អព្វាបជ្ឈំ លោកំ ឧបបជ្ឈតិ ។
 តមេនំ អព្វាបជ្ឈំ លោកំ ឧបបជ្ឈំ សមាទំ អព្វា-
 បជ្ឈា ជស្សា ដុសន្តិ ។ សោ អព្វាបជ្ឈេហិ
 ជស្សេហិ ដុដ្ឋោ សមាធនោ អព្វាបជ្ឈំ វេទនំ វេទិ-
 យតិ ឯកន្តសុខំ សេយ្យថាបិ ទេវា សុភកិល្យាណា ។
 ឥទំ វុច្ចតិ ព្រាហ្មណ កម្មំ សុត្តំ សុត្តាវិទាតំ ។
 កតមញ្ច ព្រាហ្មណ កម្មំ កល្យាណំ សុត្តំ
 កល្យាណសុត្តាវិទាតំ ។ ឥធិ ព្រាហ្មណ ឯកទោ

បណ្ណាសកាសង្គហិត កម្មវត្ថុ ទី ៤

បុគ្គលនោះ កាលផស្សៈទាំងឡាយ ពាល់ត្រូវហើយ រមែងឆន្ទៈ
 វេទនាប្រកបដោយទុក្ខ មានសេចក្តីលំបាកដោយពិត ដូចពួកសត្វដែល
 កើតក្នុងនរក ។ ម្នាលព្រាហ្មណ៍ នេះហៅថា កម្មខ្មៅមានវិបាកខ្មៅ ។
 ម្នាលព្រាហ្មណ៍ ចុះកម្មស មានវិបាកស តើដូចម្តេច ។ ម្នាលព្រាហ្មណ៍
 បុគ្គលពួកខ្លះ ក្នុងលោកនេះ ភាគតែងកាយសង្ខារមិនមានទោស ភាគ
 តែងវិចីសង្ខារមិនមានទោស ភាគតែងមនោសង្ខារមិនមានទោស លុះ
 បុគ្គលនោះ ភាគតែងកាយសង្ខារមិនមានទោស ភាគតែងវិចីសង្ខារ
 មិនមានទោស ភាគតែងមនោសង្ខារមិនមានទោសហើយ រមែង
 ចូលទៅកាន់លោកដែលមិនប្រកបដោយទុក្ខ ។ ផស្សៈទាំងឡាយ
 ដែលមិនប្រកបដោយទុក្ខ រមែងពាល់ត្រូវបុគ្គលនោះ ដែលចូល
 ទៅកាន់លោកដែលមិនប្រកបដោយទុក្ខ ។ បុគ្គលនោះ កាលផស្សៈ
 ទាំងឡាយ មិនប្រកបដោយទុក្ខពាល់ត្រូវហើយ រមែងទទួលនូវវេទនា
 មិនប្រកបដោយទុក្ខ មានតែសេចក្តីសុខដោយពិត ដូចពួកទេវតា
 ជាន់សុភកិល្លា ។ ម្នាលព្រាហ្មណ៍ នេះហៅថា កម្មសមាន
 វិបាកស ។ ម្នាលព្រាហ្មណ៍ ចុះកម្មទាំងឡៅ ទាំងស មានវិបាកទាំងឡៅ
 ទាំងស តើដូចម្តេច ។ ម្នាលព្រាហ្មណ៍ បុគ្គលពួកខ្លះ ក្នុងលោកនេះ

សុត្តន្តបិដក អង្គក្រិកាយស្ស បក្កនិបាតោ

សព្វាបជ្ឈំបិ អព្វាបជ្ឈំបិ កាយសង្ខារំ អភិសង្ខរោតិ
 សព្វាបជ្ឈំបិ អព្វាបជ្ឈំបិ វិចីសង្ខារំ អភិសង្ខរោតិ
 សព្វាបជ្ឈំបិ អព្វាបជ្ឈំបិ មនោសង្ខារំ អភិសង្ខរោតិ
 សោ សព្វាបជ្ឈំបិ អព្វាបជ្ឈំបិ កាយសង្ខារំ
 អភិសង្ខរិត្វា សព្វាបជ្ឈំបិ អព្វាបជ្ឈំបិ វិចីសង្ខារំ
 អភិសង្ខរិត្វា សព្វាបជ្ឈំបិ អព្វាបជ្ឈំបិ មនោសង្ខារំ
 អភិសង្ខរិត្វា សព្វាបជ្ឈំបិ អព្វាបជ្ឈំបិ លោកំ
 ឧបបដ្ឋតិ ។ តមេនំ សព្វាបជ្ឈំបិ អព្វាបជ្ឈំបិ
 លោកំ ឧបបដ្ឋំ សមាទំ សព្វាបជ្ឈំបិ អព្វា-
 បជ្ឈំបិ ជស្សា ដុស្កន្តិ ។ សោ សព្វាបជ្ឈេហិបិ
 អព្វាបជ្ឈេហិបិ ជស្សេហិ ដុដ្ឋោ សមាទោ សព្វា-
 បជ្ឈំបិ អព្វាបជ្ឈំបិ វេទនំ វេទិយតិ វេតិណ្ណាសុខ-
 ទុក្ខំ សេយ្យថាបិ មនុស្សា ឯកច្ឆេ ច ទេវា
 ឯកច្ឆេ ច វិនិចាតិកា ។ ឥទំ វុទ្ធតិ ព្រាហ្មណ
 កម្មំ កណ្ណំ សុត្តំ កណ្ណាសុត្តវិចាគំ ។
 កតមញ្ច ព្រាហ្មណ កម្មំ អកណ្ណំ អសុត្តំ
 អកណ្ណាអសុត្តវិចាគំ កម្មក្ខយាយ សំវត្ថតិ ។

សត្តន្តបិដក អង្គត្ថវទិកាយ បក្កនិបាត

តាក'តែងកាយសង្ខារ មានទោសខ្លះ មិនមានទោសខ្លះ តាក'តែងវេប៊ីសង្ខារ
 មានទោសខ្លះ មិនមានទោសខ្លះ តាក'តែងមនោសង្ខារ មានទោសខ្លះ
 មិនមានទោសខ្លះ លុះបុគ្គលនោះ តាក'តែងកាយសង្ខារ មានទោសខ្លះ
 មិនមានទោសខ្លះ តាក'តែងវេប៊ីសង្ខារ មានទោសខ្លះ មិនមានទោសខ្លះ
 តាក'តែងមនោសង្ខារ មានទោសខ្លះ មិនមានទោសខ្លះ ហើយវេមន៍ចូល
 ទៅកាន់លោក ប្រកបដោយទុក្ខខ្លះ មិនមានទុក្ខខ្លះ ផស្សៈទាំងឡាយ
 ប្រកបដោយទុក្ខខ្លះ មិនប្រកបដោយទុក្ខខ្លះ វេមន៍ពាល់ត្រូវនូវបុគ្គល
 នោះដែលចូលទៅកាន់លោក ប្រកបដោយទុក្ខខ្លះ មិនមានទុក្ខខ្លះ ។
 បុគ្គលនោះ កាលផស្សៈទាំងឡាយ ប្រកបដោយទុក្ខខ្លះ មិនមានទុក្ខខ្លះ
 ពាល់ត្រូវហើយ វេមន៍ទទួលវេទនា ប្រកបដោយទុក្ខខ្លះ មិនមាន
 ទុក្ខខ្លះ មានសុខនឹងទុក្ខច្រឡំគ្នា ដូចមនុស្សពួកខ្លះ ទៅតាពួកខ្លះ
 វិនិបាតពួកខ្លះ ។ ម្នាលព្រាហ្មណ៍ នេះហៅថា កម្មទាំងឡៅ
 ទាំងស មានវិបាកទាំងឡៅ ទាំងស ។ ម្នាលព្រាហ្មណ៍ ចុះកម្មមិនឡៅ
 មិនស មានវិបាកមិនឡៅ មិនស ប្រព្រឹត្តទៅដើម្បីអស់កម្ម ភ័ក្ត្រដូចម្តេច ។

បណ្ណសកសង្កេតោ កម្មវត្ថោ បទុតោ

តត្រាហ្មណ យម្បំទំ កម្មំ កល្យាណំ កល្យាណីយកំ
 តស្ស បហាឆាយ យា ចេតនា យម្បំទំ កម្មំ
 សុត្តំ សុត្តរីយកំ តស្ស បហាឆាយ យា ចេតនា
 យម្បំទំ កម្មំ កល្យាណំ សុត្តំ កល្យាណសុត្តរីយកំ តស្ស
 បហាឆាយ យា ចេតនា ឥទំ វុច្ចតិ ព្រាហ្មណ
 កម្មំ អកល្យាណំ អសុត្តំ អកល្យាណសុត្តរីយកំ
 កម្មក្ខយាយ សំវត្ថុតិ ។ ឥហំ ខោ ព្រាហ្មណ
 ចត្តារិ កម្មាធិ មយា សយំ អភិញ្ញា សច្ចិកត្វា
 បវេទិតាធិតិ ។

[៨៥] ចត្តារីមាធិ ភិក្ខុវេ កម្មាធិ មយា
 សយំ អភិញ្ញា សច្ចិកត្វា បវេទិតាធិ ។ កតមាធិ
 ចត្តារិ ។ អត្ថំ ភិក្ខុវេ កម្មំ កល្យាណំ កល្យាណីយកំ
 អត្ថំ ភិក្ខុវេ កម្មំ សុត្តំ សុត្តរីយកំ អត្ថំ ភិក្ខុវេ
 កម្មំ កល្យាណំ សុត្តំ កល្យាណសុត្តរីយកំ អត្ថំ ភិក្ខុវេ
 កម្មំ អកល្យាណំ អសុត្តំ អកល្យាណសុត្តរីយកំ
 កម្មក្ខយាយ សំវត្ថុតិ ។ កតមញ្ញា ភិក្ខុវេ កម្មំ
 កល្យាណំ កល្យាណីយកំ ។ ឥធិ ភិក្ខុវេ ឯកតោ

បណ្ណាសកាសង្គហិត កម្មវិធី ទី ៤

ម្នាលព្រាហ្មណ៍ បណ្ណាកម្មទាំង៤ នោះ ចេតនាដើម្បីលះបង់កម្មទៅ
មានវិបាកនៅឯណា ចេតនាដើម្បីលះបង់កម្មស មានវិបាកសឯណា
ចេតនាដើម្បីលះបង់កម្មទាំង៤ទៅទាំងស មានវិបាកទាំង៤ទៅ ទាំងស
ឯណា ម្នាលព្រាហ្មណ៍ នេះហៅថា កម្មមិនទៅមិនស មានវិបាក
មិនទៅមិនស ប្រព្រឹត្តទៅដើម្បីអស់កម្ម ។ ម្នាលព្រាហ្មណ៍ កម្មទាំង៤
យ៉ាងនេះ គេថាគតបានធ្វើឲ្យជាក់ច្បាស់ ដោយប្រាជ្ញាដ៏ឧត្តមដោយ
ខ្លួនឯង ហើយប្រកាសប្រាប់ ។

(៨៥) ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ កម្ម៤យ៉ាងនេះ គេថាគតបានធ្វើឲ្យ
ជាក់ច្បាស់ ដោយប្រាជ្ញាដ៏ឧត្តមដោយខ្លួនឯង ហើយប្រកាសប្រាប់ ។
កម្ម៤ យ៉ាង តើដូចម្តេចខ្លះ ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ កម្មទៅមានវិបាកទៅ
ក៏មាន ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ កម្មសមានវិបាកស ក៏មាន ម្នាលភិក្ខុទាំង
ឡាយ កម្មទាំង៤ទៅ ទាំងស មានវិបាកទាំង៤ទៅ ទាំងស ក៏មាន ម្នាល
ភិក្ខុទាំងឡាយ កម្មមិនទៅមិនស មានវិបាកមិនទៅមិនស ប្រព្រឹត្តទៅ
ដើម្បីអស់កម្ម ក៏មាន ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ចុះកម្មទៅ មានវិបាក
ទៅ តើដូចម្តេច ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ បុគ្គលពួកខ្លះ ក្នុងលោកនេះ

សុត្តន្តបិដកេ អង្គគ្រូនិកាយស្ស ចក្កនិបាតោ

ចាណាតិចាតិ ហោតិ អទិន្នាធាយី ហោតិ កាមេស្ស
 មិច្ឆាចារី ហោតិ មុសាវាទី ហោតិ សុរាមេរយមជ្ជប្ប-
 មាទដ្ឋាយី ហោតិ ។ ឥទំ វុច្ចតិ ភិក្ខុវេ កម្មំ
 កណ្ណំ កណ្ណវិចារកំ ។ កតមញ្ញ ភិក្ខុវេ កម្មំ
 សុត្តំ សុត្តវិចារកំ ។ ឥធិ ភិក្ខុវេ ឯកច្ឆោ
 ចាណាតិចាតា បដិវរតោ ហោតិ អទិន្នាធានា បដិ-
 វរតោ ហោតិ កាមេស្ស មិច្ឆាចារា បដិវរតោ ហោតិ
 មុសាវាទា បដិវរតោ ហោតិ សុរាមេរយមជ្ជប្បមា-
 ទដ្ឋានា បដិវរតោ ហោតិ ។ ឥទំ វុច្ចតិ ភិក្ខុវេ
 កម្មំ សុត្តំ សុត្តវិចារកំ ។ កតមញ្ញ ភិក្ខុវេ
 កម្មំ កណ្ណំ សុត្តំ កណ្ណសុត្តវិចារកំ ។ ឥធិ
 ភិក្ខុវេ ឯកច្ឆោ សព្វាបជ្ឈមិ អព្វាបជ្ឈមិ កាយ-
 សង្ខារំ អភិសង្ខារេតិ ។ បេ ។ ឥទំ វុច្ចតិ ភិក្ខុវេ
 កម្មំ កណ្ណំ សុត្តំ កណ្ណសុត្តវិចារកំ ។ កតមញ្ញ
 ភិក្ខុវេ កម្មំ អកណ្ណំ អសុត្តំ អកណ្ណាអសុត្ត-
 វិចារកំ កម្មក្ខយាយ សំវត្ថតិ ។ តត្រ ភិក្ខុវេ
 យម្បំទំ កម្មំ កណ្ណំ កណ្ណវិចារកំ ។ បេ ។

សុត្តន្តបិដក អង្គត្ថវនិកាយ បុគ្គលនិបាត

ជាអ្នកសម្លាប់សត្វ ជាអ្នកលួចទ្រព្យគេ ជាអ្នកប្រព្រឹត្តខុស ក្នុងកាម
 ទាំងឡាយ ជាអ្នកនិយាយកុហក ជាអ្នកផឹកនូវទឹកស្រវឹងគឺសុរាជនី
 មេរ័យដែលជាទីតាំងនៃសេចក្តីប្រមាទ ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ នេះ
 ហៅថា កម្មខ្មៅមានវិបាកខ្មៅ ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ចុះកម្មស
 មានវិបាកស តើដូចម្តេច ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ បុគ្គលពួកខ្លះ ក្នុង
 លោកនេះ ជាអ្នកវៀរស្រឡះចាកបាណាតិបាត វៀរស្រឡះចាកអទិន្នា-
 ទាន វៀរស្រឡះចាកកាមេសុមិច្ឆាចារ វៀរស្រឡះចាកមុសាវាទ វៀរ
 ស្រឡះចាកការផឹកនូវទឹកស្រវឹងគឺសុរាជនីមេរ័យដែលជាទីតាំងនៃសេចក្តី
 ប្រមាទ ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ នេះហៅថា កម្មសមានវិបាកស ។
 ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ចុះកម្មទាំងខ្មៅ ទាំងស មានវិបាកទាំងខ្មៅ
 ទាំងស តើដូចម្តេច ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ បុគ្គលពួកខ្លះ ក្នុងលោក
 នេះ ភាក្តីតែងកាយសង្ខារមានទោសខ្លះ មិនមានទោសខ្លះ ។ បេ ។
 ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ នេះហៅថា កម្មទាំងខ្មៅ ទាំងស មានវិបាកទាំង
 ខ្មៅទាំងស ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ចុះកម្ម មិនខ្មៅមិនស មានវិបាក
 មិនខ្មៅមិនស ប្រព្រឹត្តទៅដើម្បីអស់កម្ម តើដូចម្តេច ។ ម្នាលភិក្ខុ
 ទាំងឡាយ បណ្តាកម្មទាំង ៤ នោះ កម្មខ្មៅមានវិបាកខ្មៅឯណា ។ បេ ។

បណ្ណាសកាសង្គហិតោ កម្មវត្ថោ ចតុត្ថោ

ឥទំ វុច្ចតិ ភិក្ខុវេ កម្មំ អកល្យំ អសុគំ
 អកល្យាអសុគំវិចារកំ កម្មក្ខយាយ សំវត្ថតិ ។
 ឥមាធិ ខោ ភិក្ខុវេ ចត្តារិ កម្មាធិ មយា សយំ
 អភិញ្ញា សច្ចិកត្វា បវេទិតាធិតិ ។

(៨៦) ចត្តារិមាធិ ភិក្ខុវេ កម្មាធិ មយា
 សយំ អភិញ្ញា សច្ចិកត្វា បវេទិតាធិ ។ កតមាធិ
 ចត្តារិ ។ អត្ថំ ភិក្ខុវេ កម្មំ កល្យំ កល្យាវិចារកំ
 អត្ថំ ភិក្ខុវេ កម្មំ សុគំ សុគំវិចារកំ អត្ថំ ភិក្ខុវេ
 កម្មំ កល្យំ សុគំ កល្យាសុគំវិចារកំ អត្ថំ ភិក្ខុវេ
 កម្មំ អកល្យំ អសុគំ អកល្យាអសុគំវិចារកំ
 កម្មក្ខយាយ សំវត្ថតិ ។ កតមញ្ច ភិក្ខុវេ កម្មំ
 កល្យំ កល្យាវិចារកំ ។ ឥធិ ភិក្ខុវេ ឯកច្ឆេន^(១)
 មាតា ជីវិតា វេរោចិតា ហោតិ ចិតា ជីវិតា
 វេរោចិតោ ហោតិ អរហំ ជីវិតា វេរោចិតោ
 ហោតិ តថាគតស្ស ទុដ្ឋេន ចិត្តេន លោហិតំ
 ទុប្បាទិតំ ហោតិ សង្ឃោ ភិក្ខោ ហោតិ ។
 ឥទំ វុច្ចតិ ភិក្ខុវេ កម្មំ កល្យំ កល្យាវិចារកំ ។

បណ្ណាសកាសង្គហិត ធម្មវិគ្គ ទី ៤

ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ នេះហៅថា កម្មមិនខ្មៅមិនស មានវិបាកមិនខ្មៅ
មិនស ប្រព្រឹត្តទៅដើម្បីអស់កម្ម ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ កម្មទាំង៤
យ៉ាងនេះ គឺថាគតបានធ្វើឲ្យជាក់ច្បាស់ ដោយប្រាជ្ញាផ្អែកតាមដោយខ្លួន
ឯង ហើយប្រកាសប្រាប់ ។

(៨៦) ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ កម្ម៤ យ៉ាងនេះ គឺថាគតបានធ្វើ
ឲ្យជាក់ច្បាស់ ដោយប្រាជ្ញាផ្អែកតាមដោយខ្លួនឯង ហើយប្រកាសប្រាប់ ។
កម្ម៤ យ៉ាង តើដូចម្តេចខ្លះ ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ កម្មខ្មៅមាន
វិបាកខ្មៅ ក៏មាន ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ កម្មសមានវិបាកស
ក៏មាន ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ កម្មទាំងខ្មៅ ទាំងស មានវិបាកទាំង
ខ្មៅ ទាំងស ក៏មាន ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ កម្មមិនខ្មៅមិនស មាន
វិបាកមិនខ្មៅមិនស ប្រព្រឹត្តទៅដើម្បីអស់កម្ម ក៏មាន ។ ម្នាលភិក្ខុ
ទាំងឡាយ ចុះកម្មខ្មៅ មានវិបាកខ្មៅ តើដូចម្តេច ។ ម្នាលភិក្ខុទាំង
ឡាយ បុគ្គលពួកខ្លះ ក្នុងលោកនេះ ជាអ្នកផ្តាច់ផ្តល់ជីវិតមាតា ផ្តាច់
ផ្តល់ជីវិតបិតា ផ្តាច់ផ្តល់ព្រះជន្មាយុ ព្រះអរហន្តទ័ណាស្រព មាន
ចិត្តប្រទុស្តព្រះគឺថាគត ញ៉ាំងលោហិតឲ្យពុរពរឡើង ជាអ្នកបំបែក
សង្ស័យ ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ នេះហៅថា កម្មខ្មៅមានវិបាកខ្មៅ ។

សុត្តន្តបិដកេ អង្គុត្តរនិកាយស្ស បព្ពត្តនិបាតោ

កតមញ្ច ភិក្ខុវេ កម្មំ សុត្តំ សុត្តរិវាគំ ។ វេ
 ភិក្ខុវេ ឯកច្ឆោ ចាលាតិវាតា បដិវរតោ ហោតិ
 អទិន្នាធានា បដិវរតោ ហោតិ កាមេស្ស មិន្នាចារា
 បដិវរតោ ហោតិ ឌុសាវាធា បដិវរតោ ហោតិ
 មិសុណាយ វាចាយ បដិវរតោ ហោតិ ដុសាយ
 វាចាយ បដិវរតោ ហោតិ សម្មប្បណាថា បដិវរតោ
 ហោតិ អនភិជ្ឈាលុ ហោតិ អព្យាបន្នចិត្តោ ហោតិ
 សម្មាទិដ្ឋិកោ ហោតិ ។ វេ វេ វេ ភិក្ខុវេ
 កម្មំ សុត្តំ សុត្តរិវាគំ ។ កតមញ្ច ភិក្ខុវេ
 កម្មំ កល្យាណំ សុត្តំ កល្យាណសុត្តរិវាគំ ។ វេ
 ភិក្ខុវេ ឯកច្ឆោ សព្វាបដ្ឋិច្ចិ អព្វាបដ្ឋិច្ចិ
 កាយសង្ខារំ អភិសង្ខារេតិ ។ វេ វេ វេ វេ វេ វេ
 ភិក្ខុវេ កម្មំ កល្យាណំ សុត្តំ កល្យាណសុត្តរិវាគំ ។
 កតមញ្ច ភិក្ខុវេ កម្មំ អកល្យាណំ អសុត្តំ អកល្យា-
 អសុត្តរិវាគំ កម្មត្ថយាយ សំវត្ថុតិ ។ តត
 ភិក្ខុវេ យម្បំនំ កម្មំ កល្យាណំ កល្យាណវាគំ ។ វេ ។

សុត្តន្តបិដក អង្គព្រះនិកាយ ចក្កវគ្គនិយាម

ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ចុះកម្មស មានវិបាកស តើដូចម្តេច ។ ម្នាលភិក្ខុ
 ទាំងឡាយ បុគ្គលពួកខ្លះ ក្នុងលោកនេះ ជាអ្នកវៀរស្រឡះចាកបាណា-
 តិបាត វៀរស្រឡះចាកអទិន្នាទាន វៀរស្រឡះចាកការមេសុមិច្ឆាចារ
 វៀរស្រឡះចាកមុសាវតេ វៀរស្រឡះចាកបិសុណាវតា វៀរស្រឡះ
 ចាកផរុសាវតា វៀរស្រឡះចាកសម្ពប្បលាបៈ ជាអ្នកមិនរំពៃ
 ទ្រព្យអ្នកដទៃ មានចិត្តមិនព្យាបាទ មានសេចក្តីយល់ឃើញត្រូវ ។
 ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ នេះហៅថា កម្មស មានវិបាកស ។ ម្នាល
 ភិក្ខុទាំងឡាយ ចុះកម្ម ទាំងឡៅ ទាំងស មានវិបាកទាំងឡៅ ទាំងស
 តើដូចម្តេច ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ បុគ្គលពួកខ្លះ ក្នុងលោកនេះ គាត់
 តែងកាយសង្ខារ មានទោសខ្លះ មិនមានទោសខ្លះ ។ បេ ។ ម្នាល
 ភិក្ខុទាំងឡាយ នេះហៅថា កម្មទាំងឡៅ ទាំងស មានវិបាកទាំង
 ឡៅ ទាំងស ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ចុះកម្ម មិនឡៅមិនស មានវិបាក
 មិនឡៅមិនស ប្រព្រឹត្តទៅដើម្បីអស់កម្ម តើដូចម្តេច ។ ម្នាលភិក្ខុទាំង
 ឡាយ បណ្តាកម្មទាំង៤ នោះ កម្មឡៅ មានវិបាកឡៅឯណា ។ បេ ។

បណ្ណាសកាសង្គហិតោ កម្មវិញ្ញោ បគុញោ

ឥទំ វុច្ចតិ ភិក្ខុវេ កម្មំ អកក្ខណំ អសុត្តំ
 អកក្ខណំ អសុត្តំ វិចារិកំ កម្មត្ថយាយ សំវត្ថុតិ ។
 ឥមាជំ ខោ ភិក្ខុវេ ចត្តារិ កម្មាជំ មយា សយំ
 អភិព្វា សច្ចិកត្វា បវេទិតាជិតិ ។

[៨៧] ចត្តារិមាជំ ភិក្ខុវេ កម្មាជំ មយា
 សយំ អភិព្វា សច្ចិកត្វា បវេទិតាជិតិ ។ កតមាជំ
 ចត្តារិ ។ អត្ថំ ភិក្ខុវេ កម្មំ កក្ខណំ កក្ខណំវិចារិកំ
 អត្ថំ ភិក្ខុវេ កម្មំ សុត្តំ សុត្តំវិចារិកំ អត្ថំ
 ភិក្ខុវេ កម្មំ កក្ខណំ សុត្តំ កក្ខណំ សុត្តំវិចារិកំ
 អត្ថំ ភិក្ខុវេ កម្មំ អកក្ខណំ អសុត្តំ អកក្ខណំ-
 អសុត្តំវិចារិកំ កម្មត្ថយាយ សំវត្ថុតិ ។ កតមញ្ញ
 ភិក្ខុវេ កម្មំ កក្ខណំ កក្ខណំវិចារិកំ ។ ឥធ
 ភិក្ខុវេ ឯកក្ខោ សព្វាបជ្ឈំ កាយសង្ខារំ អភិ-
 សង្ខារេតិ ។ មេ ។ ឥទំ វុច្ចតិ ភិក្ខុវេ កម្មំ
 កក្ខណំ កក្ខណំវិចារិកំ ។ កតមញ្ញ ភិក្ខុវេ កម្មំ
 សុត្តំ សុត្តំវិចារិកំ ។ ឥធ ភិក្ខុវេ ឯកក្ខោ

បណ្ណាល័យកាលសង្គមភាព រាជ្យវិទ្យា ទី ៤

ម្ចាស់ភិក្ខុទាំងឡាយ នេះហៅថា កម្មមិនខ្មៅមិនស មានវិបាកមិន
ខ្មៅមិនស ប្រព្រឹត្តទៅដើម្បីអស់កម្ម ម្ចាស់ភិក្ខុទាំងឡាយ កម្មទាំង
៤ យ៉ាងនេះ គឺថាគតបានធ្វើឲ្យជាក់ច្បាស់ ដោយប្រាជ្ញាដ៏ទុក្ខមដោយ
ខ្លួនឯង ហើយប្រកាសប្រាប់ ។

(៨៧) ម្ចាស់ភិក្ខុទាំងឡាយ កម្ម៤ យ៉ាងនេះ គឺថាគតបានធ្វើឲ្យ
ជាក់ច្បាស់ ដោយប្រាជ្ញាដ៏ទុក្ខមដោយខ្លួនឯង ហើយប្រកាសប្រាប់ ។
កម្មទាំង៤ យ៉ាង តើដូចម្តេចខ្លះ ។ ម្ចាស់ភិក្ខុទាំងឡាយ កម្មខ្មៅមានវិបាក
ខ្មៅ ក៏មាន ម្ចាស់ភិក្ខុទាំងឡាយ កម្មសមានវិបាកស ក៏មាន ម្ចាស់ភិក្ខុ
ទាំងឡាយ កម្មទាំងខ្មៅ ទាំងស មានវិបាកទាំងខ្មៅ ទាំងស ក៏មាន
ម្ចាស់ភិក្ខុទាំងឡាយ កម្មមិនខ្មៅមិនស មានវិបាកមិនខ្មៅមិនស ប្រព្រឹត្ត
ទៅដើម្បីអស់កម្ម ក៏មាន ។ ម្ចាស់ភិក្ខុទាំងឡាយ ចុះកម្មខ្មៅ មានវិបាក
ខ្មៅ តើដូចម្តេច ។ ម្ចាស់ភិក្ខុទាំងឡាយ បុគ្គលពួកខ្លះ ក្នុងលោកនេះ
គាត់វិនិច្ឆ័យសង្ខារប្រកបដោយទោស ។ បេ ។ ម្ចាស់ភិក្ខុទាំងឡាយ
នេះហៅថា កម្មខ្មៅមានវិបាកខ្មៅ ។ ម្ចាស់ភិក្ខុទាំងឡាយ ចុះកម្មស មាន
វិបាកស តើដូចម្តេច ។ ម្ចាស់ភិក្ខុទាំងឡាយ បុគ្គលពួកខ្លះ ក្នុងលោកនេះ

សុត្តន្តបិដកេ អង្គនិកាយស្ស ចក្កនិបាតោ

អព្យាបដ្ឋំ កាយសង្ខារំ អភិសង្ខារោតិ ។ បេ ។ ឥទំ
 វុច្ចតិ ភិក្ខុវេ កម្មំ សុត្តំ សុត្តារិចាតំ ។ កតមញ្ច
 ភិក្ខុវេ កម្មំ កល្យាណំ សុត្តំ កល្យាណសុត្តារិចាតំ ។
 ឥធ ភិក្ខុវេ ឯកោច្ឆោ សព្វាបដ្ឋិចំ អព្យាបដ្ឋិចំ
 កាយសង្ខារំ អភិសង្ខារោតិ ។ បេ ។ ឥទំ វុច្ចតិ
 ភិក្ខុវេ កម្មំ កល្យាណំ សុត្តំ កល្យាណសុត្តារិចាតំ ។
 កតមញ្ច ភិក្ខុវេ កម្មំ អកល្យាណំ អសុត្តំ
 អកល្យាណសុត្តារិចាតំ កម្មត្វាយាយ សំវត្ថតិ ។
 សម្មាទិដ្ឋិ ។ បេ ។ សម្មាសមាធិ ។ ឥទំ វុច្ចតិ
 ភិក្ខុវេ កម្មំ អកល្យាណំ អសុត្តំ អកល្យាណសុត្តារិចាតំ
 កម្មត្វាយាយ សំវត្ថតិ ។ ឥមាធិ ខោ ភិក្ខុវេ
 ចត្តារិ កម្មាធិ មយា សយំ អភិញ្ញា សច្ចិកត្វា
 បវេទិតាធិតិ ។

(៨៨) ចត្តារិមាធិ ភិក្ខុវេ កម្មាធិ មយា
 សយំ អភិញ្ញា សច្ចិកត្វា បវេទិតាធិ ។ កតមាធិ
 ចត្តារិ ។ អត្ថិ ភិក្ខុវេ កម្មំ កល្យាណំ កល្យាណិចាតំ
 អត្ថិ ភិក្ខុវេ កម្មំ សុត្តំ សុត្តារិចាតំ អត្ថិ

សុត្តន្តបិដក អង្គព្រះនិកាយ បុគ្គលនិយម

ភាគតែងកាយសង្ខារមិនមានទោស ។ បេ ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ
 នេះហៅថា កម្មសមានវិបាកស ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ចុះកម្ម
 ទាំងឡៅ ទាំងស មានវិបាកទាំងឡៅ ទាំងស តើដូចម្តេច ។ ម្នាលភិក្ខុ
 ទាំងឡាយ បុគ្គលពួកខ្លះ ក្នុងលោកនេះ ភាគតែងកាយសង្ខារ មាន
 ទោសខ្លះ មិនមានទោសខ្លះ ។ បេ ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ នេះហៅថា
 កម្មទាំងឡៅ ទាំងស មានវិបាកទាំងឡៅ ទាំងស ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ
 ចុះកម្មមិនឡៅមិនស មានវិបាកមិនឡៅមិនស ប្រព្រឹត្តទៅដើម្បីអស់កម្ម
 តើដូចម្តេច ។ សេចក្តីយល់ឃើញត្រូវ ។ បេ ។ ការដកល់ចិត្តត្រូវ ។
 ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ នេះហៅថា កម្មមិនឡៅមិនស មានវិបាកមិនឡៅ
 មិនស ប្រព្រឹត្តទៅដើម្បីអស់កម្ម ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ កម្មទាំង
 ៤ យ៉ាងនេះ គឺជាគតបានធ្វើឲ្យដាក់ច្បាស់ ដោយប្រាជ្ញាដ៏ឧត្តម ដោយ
 ខ្លួនឯង ហើយប្រកាសប្រាប់ ។

(៨៨) ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ កម្ម ៤ យ៉ាងនេះ គឺជាគត
 បានធ្វើឲ្យដាក់ច្បាស់ ដោយប្រាជ្ញាដ៏ឧត្តមដោយខ្លួនឯង ហើយប្រកាស
 ប្រាប់ ។ កម្ម ៤ យ៉ាង តើដូចម្តេចខ្លះ ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ កម្មឡៅ
 មានវិបាកឡៅក៏មាន ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ កម្មសមានវិបាកស ក៏មាន

បណ្ណាសកសង្កហិកោ កម្មវិជ្ជា បុព្វតោ

ភិក្ខុវេ កម្មំ កណ្ណំ សុត្តំ កណ្ណំ សុត្តវិចារិកំ
 អត្ថំ ភិក្ខុវេ កម្មំ អកណ្ណំ អសុត្តំ អកណ្ណា-
 អសុត្តវិចារិកំ កម្មត្ថយាយ សំវត្ថុតិ ។ កតមញ្ច
 ភិក្ខុវេ កម្មំ កណ្ណំ កណ្ណវិចារិកំ ។ ឥធិ ភិក្ខុវេ
 ឯកច្ឆោ សព្វាបជ្ឈំ កាយសង្ខារំ អភិសង្ខ-
 រោតិ ។ បេ ។ ឥទំ វុច្ចតិ ភិក្ខុវេ កម្មំ កណ្ណំ
 កណ្ណវិចារិកំ ។ កតមញ្ច ភិក្ខុវេ កម្មំ សុត្តំ
 សុត្តវិចារិកំ ។ ឥធិ ភិក្ខុវេ ឯកច្ឆោ អព្វាបជ្ឈំ
 កាយសង្ខារំ អភិសង្ខរោតិ ។ បេ ។ ឥទំ វុច្ចតិ ភិក្ខុវេ
 កម្មំ សុត្តំ សុត្តវិចារិកំ ។ កតមញ្ច ភិក្ខុវេ កម្មំ
 កណ្ណំ សុត្តំ កណ្ណសុត្តវិចារិកំ ។ ឥធិ ភិក្ខុវេ ឯកច្ឆោ
 សព្វាបជ្ឈំ អព្វាបជ្ឈំ កាយសង្ខារំ អភិសង្ខ-
 រោតិ ។ បេ ។ ឥទំ វុច្ចតិ ភិក្ខុវេ កម្មំ កណ្ណំ
 សុត្តំ កណ្ណសុត្តវិចារិកំ ។ កតមញ្ច ភិក្ខុវេ
 កម្មំ អកណ្ណំ អសុត្តំ អកណ្ណាអសុត្តវិចារិកំ
 កម្មត្ថយាយ សំវត្ថុតិ ។ សតិសម្មាជ្ឈដ្ឋោ ធម្មវិច-
 យសម្មាជ្ឈដ្ឋោ វិរិយសម្មាជ្ឈដ្ឋោ បីតិសម្មាជ្ឈដ្ឋោ

បណ្ណាសកាសង្គហិត កម្មវិធី ទី ៤

ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ កម្មទាំងឡៅ ទាំងស មានវិបាកទាំងឡៅ ទាំងស
 ក៏មាន ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ កម្មមិនឡៅមិនស មានវិបាកមិនឡៅមិនស
 ប្រព្រឹត្តទៅដើម្បីអស់កម្ម ក៏មាន ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ចុះកម្មឡៅ
 មានវិបាកឡៅ តើដូចម្តេច ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ បុគ្គលពួកខ្លះ ក្នុង
 លោកនេះ គាត់តែងកាយសង្ខារប្រកបដោយទោស ។ បេ ។ ម្នាលភិក្ខុទាំង
 ឡាយ នេះហៅថា កម្មឡៅមានវិបាកឡៅ ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ចុះ
 កម្មស មានវិបាកស តើដូចម្តេច ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ បុគ្គលពួកខ្លះ
 ក្នុងលោកនេះ គាត់តែងកាយសង្ខារមិនមានទោស ។ បេ ។ ម្នាលភិក្ខុទាំង
 ឡាយ នេះហៅថា កម្មសមានវិបាកស ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ចុះកម្ម
 ទាំងឡៅទាំងស មានវិបាកទាំងឡៅ ទាំងស តើដូចម្តេច ។ ម្នាលភិក្ខុទាំង
 ឡាយ បុគ្គលពួកខ្លះ ក្នុងលោកនេះ គាត់តែងកាយសង្ខារ មានទោសខ្លះ
 មិនមានទោសខ្លះ ។ បេ ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ នេះហៅថាកម្មទាំងឡៅ
 ទាំងស មានវិបាកទាំងឡៅ ទាំងស ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ចុះកម្មមិនឡៅ
 មិនស មានវិបាកមិនឡៅមិនស ប្រព្រឹត្តទៅដើម្បីអស់កម្ម តើដូចម្តេច ។
 សតិសម្មាជ្ឈង្គ ធម្មវិចយសម្មាជ្ឈង្គ វិរិយសម្មាជ្ឈង្គ បីតិសម្មាជ្ឈង្គ

សុត្តន្តបិដកេ អង្គកុរុណិយស្ស ចតុត្ថមិយានោ

បស្សន្ធិសម្ពោជ្ឈន្តោ សមាធិសម្ពោជ្ឈន្តោ ឧបេក្ខា-
សម្ពោជ្ឈន្តោ ។ ឥទំ វុច្ចតិ ភិក្ខុវេ កម្មំ
អកក្ខណំ អសុក្កំ អកក្ខណាអសុក្កវិចារកំ កម្មត្ថយាយ
សំវត្ថតិ ។ ឥមាធិ ខោ ភិក្ខុវេ ចត្តារិ កម្មាធិ
មយា សយំ អភិក្ខា សច្ចិកត្វា បវេទិតាធិតិ ។

[៨៩] ចត្វហិ ភិក្ខុវេ ធម្មហិ សមណ្ឌតតោ
យថាភតំ និក្ខត្តោ ឯវំ និរយេ ។ កតមេហិ ចត្វហិ ។
សាវជ្ជេន កាយកម្មេន សាវជ្ជេន វជ្ជិកម្មេន សាវជ្ជេន
មនោកម្មេន សាវជ្ជាយ និដ្ឋយា ។ ឥមេហិ ខោ
ភិក្ខុវេ ចត្វហិ ធម្មហិ សមណ្ឌតតោ យថាភតំ
និក្ខត្តោ ឯវំ និរយេ ។ ចត្វហិ ភិក្ខុវេ ធម្មហិ
សមណ្ឌតតោ យថាភតំ និក្ខត្តោ ឯវំ សក្កេ ។
កតមេហិ ចត្វហិ ។ អនវជ្ជេន កាយកម្មេន អន-
វជ្ជេន វជ្ជិកម្មេន អនវជ្ជេន មនោកម្មេន អនវជ្ជាយ
និដ្ឋយា ។ ឥមេហិ ខោ ភិក្ខុវេ ចត្វហិ ធម្មហិ
សមណ្ឌតតោ យថាភតំ និក្ខត្តោ ឯវំ សក្កេតិ ។

សុត្តន្តបិដក អង្គជញ្ជីណាយ បព្ពត្តនិយាម

បស្សទិសមោជ្ឈន្ត សមាធិសមោជ្ឈន្ត ឧបេកាសមោជ្ឈន្ត ។ ម្នាល
 ភិក្ខុទាំងឡាយ នេះហៅថា កម្មមិនខ្មៅមិនស មានវិបាកមិនខ្មៅមិនស
 ប្រព្រឹត្តទៅដើម្បីអស់កម្ម ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ កម្មទាំង ៤ យ៉ាង
 នេះ គឺថាគតបានធ្វើឲ្យដាក់ច្បាស់ ដោយប្រាជ្ញាដ៏ឧត្តម ដោយខ្លួនឯង
 ហើយប្រកាសប្រាប់ ។

(៨៩) ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ បុគ្គលប្រកបដោយធម៌៤ ប្រការ
 រមែងកើតក្នុងនរក ដូចគេនាំយកទៅទំលាក់ ។ ធម៌៤ ប្រការ តើ
 ដូចម្តេចខ្លះ ។ គឺកាយកម្មប្រកបដោយទោស១ វចីកម្មប្រកបដោយ
 ទោស១ មនោកម្មប្រកបដោយទោស១ ទិដ្ឋិប្រកបដោយទោស១ ។
 ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ បុគ្គលប្រកបដោយធម៌៤ ប្រការនេះ រមែងទៅ
 កើតក្នុងនរក ដូចជាគេនាំយកទៅទំលាក់ ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ បុគ្គល
 ប្រកបដោយធម៌៤ ប្រការ រមែងទៅកើតក្នុងឋានសួគ៌ ដូចគេនាំយកទៅ
 ដាក់ ។ ធម៌៤ ប្រការ តើដូចម្តេចខ្លះ ។ គឺកាយកម្មមិនមានទោស១
 វចីកម្មមិនមានទោស១ មនោកម្មមិនមានទោស១ ទិដ្ឋិមិនមាន
 ទោស១ ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ បុគ្គលប្រកបដោយធម៌៤ នេះ រមែង
 ទៅកើតក្នុងឋានសួគ៌ ដូចគេនាំយកទៅដាក់ ។

បណ្ណសកសង្កហិកោ កម្មវត្ថោ ចតុត្ថោ

[៧០] ចត្វហិ ភិក្ខុវេ ធម្មេហិ សមណ្ឌកតោ
 យថាកតំ និក្ខត្តោ ឯវំ និរយេ ។ កតមេហិ ចត្វហិ ។
 សព្វាបដ្ឋេន កាយកម្មេន សព្វាបដ្ឋេន វចីកម្មេន
 សព្វាបដ្ឋេន មនោកម្មេន សព្វាបដ្ឋាយ ទិដ្ឋិយា ។
 ឥមេហិ ខោ ភិក្ខុវេ ចត្វហិ ធម្មេហិ សមណ្ឌកតោ
 យថាកតំ និក្ខត្តោ ឯវំ និរយេ ។ ចត្វហិ ភិក្ខុវេ
 ធម្មេហិ សមណ្ឌកតោ យថាកតំ និក្ខត្តោ ឯវំ
 សក្កេ ។ កតមេហិ ចត្វហិ ។ អព្វាបដ្ឋេន
 កាយកម្មេន អព្វាបដ្ឋេន វចីកម្មេន អព្វាបដ្ឋេន
 មនោកម្មេន អព្វាបដ្ឋាយ ទិដ្ឋិយា ។ ឥមេហិ
 ខោ ភិក្ខុវេ ចត្វហិ ធម្មេហិ សមណ្ឌកតោ យថាកតំ
 និក្ខត្តោ ឯវំ សក្កេតិ ។

[៧១] ឥនេវេ ភិក្ខុវេ បឋមោ សមណោ^(១)
 ឥធន ធុតិយោ សមណោ ឥធន ឥតិយោ សមណោ
 ឥធន ចតុត្ថោ សមណោ សុញ្ញា បរម្មវាទា សមណោហិ
 អព្វាហិ ឯវមេតំ ភិក្ខុវេ សុឡា សីហនាទំ នទេ ។

១ កត្តបិ សមណោតិ វិស្សតិ បឋមោតិ ឥត្ថិ ។

បណ្ណសកលសង្គហិត កម្មវត្ថុ ទី ៤

[៩០] ម្ចាស់ភិក្ខុទាំងឡាយ បុគ្គលប្រកបដោយធម៌៤ ប្រការ
 រមែងទៅកើតក្នុងនរក ដូចគេនាំយកទៅទំលាក់ ។ ធម៌៤ ប្រការ តើដូច
 ម្តេចខ្លះ ។ គឺកាយកម្មប្រកបដោយទោស១ វចីកម្មប្រកបដោយទោស១
 មនោកម្មប្រកបដោយទោស១ ទិដ្ឋិប្រកបដោយទោស១ ។ ម្ចាស់ភិក្ខុ
 ទាំងឡាយ បុគ្គលប្រកបដោយធម៌៤ ប្រការនេះ រមែងទៅកើតក្នុងនរក
 ដូចគេនាំយកទៅទំលាក់ ។ ម្ចាស់ភិក្ខុទាំងឡាយ បុគ្គលប្រកបដោយ
 ធម៌៤ ប្រការ រមែងទៅកើតក្នុងឋានសួគ៌ ដូចគេនាំយកទៅដាក់ ។ ធម៌
 ៤ ប្រការ តើដូចម្តេចខ្លះ ។ គឺកាយកម្មមិនមានទោស១ វចីកម្មមិនមាន
 ទោស១ មនោកម្មមិនមានទោស១ ទិដ្ឋិមិនមានទោស១ ។ ម្ចាស់
 ភិក្ខុទាំងឡាយ បុគ្គលប្រកបដោយធម៌៤ ប្រការនេះ រមែងទៅកើតក្នុង
 ឋានសួគ៌ ដូចគេនាំយកទៅដាក់ ។

[៩១] ម្ចាស់ភិក្ខុទាំងឡាយ សមណៈទី១ ក៏មាន ក្នុង
 ធម្មវិន័យនេះ សមណៈទី២ ក៏មាន ក្នុងធម្មវិន័យនេះ សមណៈទី ៣
 ក៏មាន ក្នុងធម្មវិន័យនេះ សមណៈទី ៤ ក៏មាន ក្នុងធម្មវិន័យនេះ បរហ្សវាទ
 (លទ្ធិ) ទាំងឡាយ សូន្យចាកពួកសមណៈដទៃ ម្ចាស់ភិក្ខុទាំង
 ឡាយ អ្នកទាំងឡាយ ចូរបន្ទីសីហនាទ ដោយប្រពៃយ៉ាងនេះចុះ ។

សុត្តន្តបិដកេ អង្គក្ការនិកាយស្ស បក្កន្តនិបាតោ

កតមោ ច ភិក្ខុវេ បឋមោ សមណោ ។^(១) ។
 ឥធិ ភិក្ខុវេ ភិក្ខុ តិណ្ណំ សញ្ញោជនានំ បរិក្ខុយា
 សោតាបន្នោ ហោតិ អវិនិច្ឆាតធម្មោ និយតោ
 សម្មាសម្ពាសនោ ។ អយំ ភិក្ខុវេ បឋមោ
 សមណោ ។ កតមោ ច ភិក្ខុវេ ធុតិយោ
 សមណោ ។ ឥធិ ភិក្ខុវេ ភិក្ខុ តិណ្ណំ សញ្ញោជនានំ
 បរិក្ខុយា ភក្កោសមោហានំ តន្ត្រា សក្កោតាបី
 ហោតិ សក្កិទេវ ឥមំ លោកំ អាគន្ធិ ធុត្ថស្សន្តំ
 ករោតិ ។ អយំ ភិក្ខុវេ ធុតិយោ សមណោ ។
 កតមោ ច ភិក្ខុវេ តតិយោ សមណោ ។ ឥធិ
 ភិក្ខុវេ ភិក្ខុ បញ្ចន្តំ ឱរម្ហាតិយានំ សញ្ញោជនានំ
 បរិក្ខុយា ឱបចាតិកោ ហោតិ តត្ថ បវិនិច្ឆាយី
 អនាវត្តធម្មោ តស្មា លោកា ។ អយំ ភិក្ខុវេ
 តតិយោ សមណោ ។ កតមោ ច ភិក្ខុវេ
 ចតុត្ថោ សមណោ ។ ឥធិ ភិក្ខុវេ ភិក្ខុ

១ កត្តបិ សមណោតិ វិស្សតិ ធម៌មោតិ នត្ថិ ។

សុត្តន្តបិដក អង្គព្រះនិកាយ ចក្កវគ្គនិបាត

ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ចុះសមណៈទី ១ តើដូចម្តេច ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ភិក្ខុកងសាសនានេះ ព្រោះអស់សំយោជនៈ ៣ ជាសោភាបន្នបុគ្គល មានកិរិយាមិនធ្លាក់ចុះជាធម្មតា ជាបុគ្គលទៀង មានកិរិយាត្រាស់ដឹងប្រព្រឹត្តទៅខាងមុខ ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ នេះហៅថា សមណៈទី ១ ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ចុះសមណៈទី ២ តើដូចម្តេច ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ភិក្ខុកងសាសនានេះ ព្រោះអស់សំយោជនៈ ៣ មានរាគៈ ទោសៈ មោហៈស្រាលស្មើ ជាសកទាតាមិបុគ្គល នឹងមកកាន់លោកនេះម្តងទៀត ហើយទើបធ្វើនូវទីបំផុតនៃទុក្ខបាន ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ នេះហៅថា សមណៈទី ២ ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ចុះសមណៈទី ៣ តើដូចម្តេច ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ភិក្ខុកងសាសនានេះ ព្រោះអស់ឧរុម្ពាគិយសំយោជនៈ ៥ ជាឧបបាតិកកំណើត បរិនិព្វានក្នុងទីនោះមិនបានវិលត្រឡប់ ចាកលោកនោះជាធម្មតា ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ នេះហៅថា សមណៈទី ៣ ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ចុះសមណៈទី ៤ តើដូចម្តេចខ្លះ ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ភិក្ខុកងសាសនានេះ

បណ្ណាសកសង្គហិតោ កម្មវត្ថោ ចតុត្ថោ

អាសវាទំ ខយា អនាសវំ ចេតោវិមុត្តំ បញ្ញាវិមុត្តំ ទិដ្ឋេវ
 ធម្មេ សយំ អភិញ្ញា សង្ខតត្វា ឧបសម្បជ្ជ វិហរតិ ។
 អយំ ភិក្ខុវេ ចតុត្ថោ សមណោ ។ ឥធនេវ ភិក្ខុវេ
 បឋមោ សមណោ ឥធន ទុតិយោ សមណោ ឥធន
 តតិយោ សមណោ ឥធន ចតុត្ថោ សមណោ សុញ្ញ
 បរម្មវាទា សមណោហិ អញ្ញោហិ ឯវមេតំ ភិក្ខុវេ
 សម្មា សីហនាទំ ននដាតិ ។

(៧២) សប្បវិសំ ភិក្ខុវេ និស្សាយ ចត្តារោ
 អាទិសំសា ចាដិកក្ខ័ត្តា ។ កតមេ ចត្តារោ ។
 អរិយេន សីលេន វុឌ្ឍតិ អរិយេន សមាធិនា វុឌ្ឍតិ
 អរិយាយ បញ្ញាយ វុឌ្ឍតិ អរិយាយ វិមុត្តិយា វុឌ្ឍតិ ។
 សប្បវិសំ ភិក្ខុវេ និស្សាយ ឥមេ ចត្តារោ អាទិ-
 សំសា ចាដិកក្ខ័ត្តាតិ ។

កម្មវត្ថោ ចតុត្ថោ ។

បណ្ណាសកាលវង្គហិត កថាវង្គ ទី ៤

បានធ្វើឲ្យជាក់ច្បាស់នូវចេតនាវិមុត្តិ នូវបញ្ញាវិមុត្តិ ដែលមិនមានអាសវៈ
 ព្រោះអស់អាសវៈទាំងឡាយ ដោយប្រាជ្ញាដ៏ឧត្តម ដោយខ្លួនឯងក្នុង
 បច្ចុប្បន្ន ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ នេះហៅថា សមណៈទី ៤ ។ ម្នាល
 ភិក្ខុទាំងឡាយ សមណៈទី ១ ក៏មានក្នុងធម្មវិន័យនេះ សមណៈទី ២
 ក៏មានក្នុងធម្មវិន័យនេះ សមណៈទី ៣ ក៏មានក្នុងធម្មវិន័យនេះ សមណៈ
 ទី ៤ ក៏មានក្នុងធម្មវិន័យនេះ បរម្យវាទ (លទ្ធិ) ទាំងឡាយ សូន្យ
 ចាកពួកសមណៈដទៃ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ អ្នកទាំងឡាយ ចូរបន្តិចនូវ
 សីហនាទ ដោយប្រពៃយ៉ាងនេះចុះ ។

[៧២] ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ គានិសង្ឃ៤ ប្រការ កើតប្រាកដឡើង
 បាន ព្រោះអាស្រ័យសប្បុរស ។ គានិសង្ឃ៤ ប្រការ តើដូចម្តេចខ្លះ ។
 បុគ្គល (អាស្រ័យសប្បុរស) រមែងចំរើនដោយសីលដ៏ប្រសើរ រមែង
 ចំរើនដោយសមាធិដ៏ប្រសើរ រមែងចំរើនដោយបញ្ញាដ៏ប្រសើរ រមែង
 ចំរើនដោយវិមុត្តិដ៏ប្រសើរ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ គានិសង្ឃ៤ ប្រការនេះ
 កើតឡើងប្រាកដបាន ព្រោះអាស្រ័យសប្បុរស ។

សុត្តន្តបិដកេ អង្គត្ថវទិកាយស្ស ចក្កនិបាតោ

វិស្សទ្ធានំ

សង្ខត្តវត្ថាវ សោណកាយេន

សិក្ខាបទំ អរិយមត្តោ

ភោជ្ឈន្តំ សាវ្មញ្ញោ អព្យាបដ្ឋំ

សមណោ ច សប្បវិសាទិសំសោតិវិ ។

សុត្តន្តបិដក អង្គកុរុខិកាយ បទុក្ខនិបាត

ឧទាននៃកម្មវិគ្គនោះ គឺ

និយាយអំពីកម្ម ៤ យ៉ាង ដោយសង្ខេបនឹងពិស្តារ អំពី
 រឿងសោណកាយនិមាណពពោលថា ព្រះដ៏មានព្រះភាគ
 ទ្រង់បញ្ញត្តកម្មទាំងពួងថាជាអភិរិយវេទ អំពីកម្មទាំងខ្មៅ
 ទាំងស ចែកជាសិក្ខាបទ អំពីកម្មមិនខ្មៅមិនស បានដល់
 អរិយមគ្គ អំពីកម្មមិនខ្មៅមិនស បានដល់ពោជ្ឈង្គី អំពីកម្ម
 ប្រកបដោយទោស ៤ យ៉ាង អំពីកម្មមិនមានទោស ៤ យ៉ាង
 អំពីសមណៈ ៤ ពួក អំពីពានិសង្ស្រាស្រ័យសប្បុរស
 ៤ យ៉ាង ។

អាបត្តិភយវិគ្គោ បញ្ចមោ

(៩៣) ឯកំ សមយំ ភគវា កោសម្ព័យំ
វិហារតិ យោសិតារាមេ ។ អថខោ អាយស្មា
អានន្ទោ យេន ភគវា តេនុបសង្កមិ ឧបសង្កមិត្វា
ភគវន្តំ អភិវាទេត្វា ឯកមន្តំ និសីទិ ។ ឯកមន្តំ
និសីទិ ខោ អាយស្មន្តំ អានន្តំ ភគវា ឯតទរោច
អបិ នុ តំ អានន្តំ អធិការណំ វ្រូបសន្តន្តំ ។ កុតោ
តំ ភន្តេ អធិការណំ វ្រូបសមិស្សតិ អាយស្មតោ
ភន្តេ អនុវុទ្ធស្ស វាហិយោ ឆាម សន្ធិវិហារកោ
កេវលកម្មំ សង្ឃកេនាយ បិតោ តត្ថាយស្មា
អនុវុទ្ធា ន ឯកវាចិកម្មំ ពណ៌តត្ថំ មញ្ញតីតិ ។
កតា បធានន្តំ អនុវុទ្ធា សង្ឃមជ្ឈេ អធិក-
រណេសុ វោយុញ្ញតិ ន នុ អានន្តំ យានិ កានិចិ
អធិការណានិ ឧប្បជ្ឈន្តិ សព្វានិ តានិ តុម្ភេ ចេវ
វ្រូបសមេថ សាវបុត្តមោគ្គល្លាធា ច ។ ចត្តារាមេ
អានន្តំ អត្ថវសេ សម្មស្សមាធា បាបកិត្តុ
សង្ឃកេនេន នន្តតិ ។ កតមេ ចត្តារា ។

អាប៊ីតិកាយវិគ្គ ទី ៥

(៩៣) សម័យមួយ ព្រះដ៏មានព្រះភាគ ទ្រង់គង់នៅក្នុង
យោសិតាពម ទៀបក្រុងកោសម្ពី ។ គ្រានោះ ព្រះអានន្ទដ៏មានអាយុ
ចូលទៅគាល់ព្រះដ៏មានព្រះភាគ លុះចូលទៅដល់ ថ្វាយបង្គំព្រះដ៏
មានព្រះភាគ ហើយគង់ក្នុងទីដ៏សមគួរ ។ លុះព្រះអានន្ទដ៏មានអាយុ
គង់ក្នុងទីដ៏សមគួរហើយ ព្រះដ៏មានព្រះភាគបានត្រាស់សួរថា ម្ចាស់
អានន្ទ អធិករណ៍នោះបានរម្ងាប់ហើយឬ ។ ព្រះអានន្ទក្រាបបង្គំទូល
ថា បពិត្រព្រះអង្គដ៏ចម្រើន អធិករណ៍នោះនឹងរម្ងាប់អំពីណាបាន បពិត្រ
ព្រះអង្គដ៏ចម្រើន សុទ្ធិហារិករបស់អនុរាជ្យដ៏មានអាយុឈ្មោះវ៉ាហ៊ីយៈ នៅ
តែទទួលដើម្បីបំបែកសង្ឃ ឥតឈប់ឈរ ក្នុងរឿងនោះ ព្រះអនុរាជ្យ
មានអាយុ ក៏មិនឃើញមានស្តីថាអ្វីសូម្បីតែ ១ ម៉ាត់ក៏គ្មាន ។ ព្រះដ៏មាន
ព្រះភាគទ្រង់ត្រាស់ថា ម្ចាស់អានន្ទ ចុះអនុរាជ្យចាប់ចូលគំនិតក្នុងអធិករណ៍
នាកណ្តាលសង្ឃ ពីកាលណាមក ម្ចាស់អានន្ទ អធិករណ៍ទាំងឡាយ
ណាមួយ កើតឡើង អធិការណ៍ទាំងនោះ គួរតែអ្នកទាំងឡាយផង
សារីបុត្រនឹងមោគ្គល្លានផង រម្ងាប់ មិនមែនទេឬ ។ ម្ចាស់អានន្ទ ភិតភ្ញាក់
កាលបើឃើញច្បាស់នូវអំណាចប្រយោជន៍ ៤ យ៉ាងនេះ រមែងត្រកអរ
ដោយការបំបែកសង្ឃ ។ អំណាចប្រយោជន៍ ៤ យ៉ាង ដូចម្តេចខ្លះ ។

សុត្តន្តបិដកេ អន្តរាគមន៍កាយស្ស បក្កនិបាតោ

ឥន្ទានន្ទ ទាបភិក្ខុ ទុស្សីលោ ហោតិ ទាបដង្ហោ
 អសុចិសង្កស្សរសមាទារោ បដិច្ចន្ទកម្មន្តោ អស្សម-
 ណោ សមណប្បដិញ្ញោ អព្រហ្មចារី ព្រហ្មចារិប្បដិញ្ញោ
 អន្តោប្បតិ អវស្សតោ កសម្ពុជាតោ តស្ស ឯវំ
 ហោតិ សចេ ខោ មំ ភិក្ខុ ជានិស្សន្និ ទុស្សីលោ
 ទាបដង្ហោ អសុចិសង្កស្សរសមាទារោ បដិច្ចន្ទកម្មន្តោ
 អស្សមណោ សមណប្បដិញ្ញោ អព្រហ្មចារី ព្រហ្ម-
 ចារិប្បដិញ្ញោ អន្តោប្បតិ អវស្សតោ កសម្ពុជាតោតិ
 សមត្តា មំ សន្តា ជាសេស្សន្និ វត្តា បន មំ ន
 ជាសេស្សន្និតិ ។ ឥន្ទំ អានន្ទ បឋមំ អត្ថវសំ
 សម្បស្សមាណោ ទាបភិក្ខុ សង្ឃកេទេន នន្ទតិ ។
 បុន ចបរំ អានន្ទ ទាបភិក្ខុ មិច្ឆាទិដ្ឋិកោ
 ហោតិ អន្តត្តាហិកាយ ទិដ្ឋិយា សមម្ពាគតោ ។ តស្ស
 ឯវំ ហោតិ សចេ ខោ មំ ភិក្ខុ ជានិស្សន្និ
 មិច្ឆាទិដ្ឋិកោ អន្តត្តាហិកាយ ទិដ្ឋិយា សមម្ពាគតោតិ

សុត្តន្តបិដក អង្គត្ថវគ្គនិកាយ បព្ពត្តនិបាត

ម្នាល អានន្ទ ភិក្ខុបាបកងសាសនានេះ ជាអ្នកទ្រុស្តស័ល មានធម៌
 លាមក មានអំពើមិនស្អាត មានមារយាទគួរឲ្យអ្នកផង រលឹកដោយ
 សេចក្តីរង្សៀស បិទបាំងអំពើពាក្យកំទេច មិនមែនជាសមណៈ ប្តេជ្ញាថាជា
 សមណៈ មិនមែនជាព្រហ្មចារី ប្តេជ្ញាថាជាព្រហ្មចារី ស្អុយក្នុង មានចិត្ត
 ទទឹក ដោយពភាទិក្ខុលេស ជាមនុស្សជ្រកជ្រក ភិក្ខុបាបនោះ មាន
 សេចក្តីត្រិះរិះយ៉ាងនេះថា បើពួកភិក្ខុដឹងថា អញជាភិក្ខុទ្រុស្តស័ល មាន
 ធម៌លាមក មានអំពើមិនស្អាត មានមារយាទគួរឲ្យអ្នកផង រលឹកដោយ
 សេចក្តីរង្សៀស បិទបាំងអំពើពាក្យកំទេច មិនមែនជាសមណៈ ប្តេជ្ញាថាជា
 សមណៈ មិនមែនជាព្រហ្មចារី ប្តេជ្ញាថាជាព្រហ្មចារី ស្អុយក្នុង មានចិត្ត
 ទទឹក ដោយពភាទិក្ខុលេស ជាមនុស្សជ្រកជ្រក កាលភិក្ខុទាំងឡាយ
 ព្រមព្រៀងគ្នា មុខជានឹងធ្វើអញឲ្យវិនាស បើបែកគ្នាហើយ នឹងធ្វើ
 អញឲ្យវិនាសមិនបានឡើយ ។ ម្នាល អានន្ទ ភិក្ខុបាបកាលឃើញច្បាស់
 នូវអំណាចប្រយោជន៍ទី ១ នេះ ទើបត្រេកអរដោយការបំបែកសង្ឃ ។
 ម្នាល អានន្ទ មួយទៀត ភិក្ខុបាប មានសេចក្តីយល់ខុស ប្រកបដោយ
 អនុត្តាហិកទិដ្ឋិ ។ ភិក្ខុនោះមានសេចក្តីត្រិះរិះយ៉ាងនេះថា បើពួកភិក្ខុ
 ដឹងថា អញជាភិក្ខុមានសេចក្តីយល់ខុស ប្រកបដោយអនុត្តាហិកទិដ្ឋិ

បណ្ណាសកាសង្កេតោ អាបត្តិកយវិញ្ញោ បញ្ចមោ

សមត្ថា មំ សន្តា នាសេស្សន្តិ វត្ថា បន មំ ន
 នាសេស្សន្តិភិ ។ ឥទំ អាណន្ទ ធុតិយំ អត្តវសំ
 សម្មស្សមាណោ ចាបភិក្ខុ សង្ឃកេនេន នន្ទភិ ។
 បុន ចបរំ អាណន្ទ ចាបភិក្ខុ មិច្ឆាអាជីវោ ហោតិ
 មិច្ឆាអាជីវេន ជីវិតំ កេហ្មេតិ ។ តស្ស ឯវំ ហោតិ
 សចេ ខោ មំ ភិក្ខុ ជានិស្សន្តិ មិច្ឆាអាជីវោ
 មិច្ឆាអាជីវេន ជីវិតំ កេហ្មេតិភិ សមត្ថា មំ សន្តា
 នាសេស្សន្តិ វត្ថា បន មំ ន នាសេស្សន្តិភិ ។ ឥទំ
 អាណន្ទ តតិយំ អត្តវសំ សម្មស្សមាណោ ចាបភិក្ខុ
 សង្ឃកេនេន នន្ទភិ ។ បុន ចបរំ អាណន្ទ ចាបភិក្ខុ
 លាភកាមោ ហោតិ សក្ការកាមោ អនវញ្ញត្តិកាមោ ។
 តស្ស ឯវំ ហោតិ សចេ ខោ មំ ភិក្ខុ ជានិស្សន្តិ
 លាភកាមោ សក្ការកាមោ អនវញ្ញត្តិកាមោភិ
 សមត្ថា មំ សន្តា ន សក្ករិស្សន្តិ ន កុរុករិស្សន្តិ ន
 មាណេស្សន្តិ ន បូជេស្សន្តិ វត្ថា បន មំ សក្ករិស្សន្តិ
 កុរុករិស្សន្តិ មាណេស្សន្តិ បូជេស្សន្តិភិ ។ ឥទំ
 អាណន្ទ ចតុត្ថំ អត្តវសំ សម្មស្សមាណោ ចាបភិក្ខុ

បណ្ណាសកាសង្គហិត រាបត្តិរយៈពេល ទី ៥

កាលភិក្ខុទាំងឡាយ ព្រមព្រៀងគ្នា មុខជានឹងធ្វើអញ្ញាឱវាទាស បើបែក
 គ្នាហើយ នឹងធ្វើអញ្ញាឱវាទាសមិនបានឡើយ ។ ម្នាលអាណន្ទ ភិក្ខុបាប
 កាលឃើញច្បាស់នូវអំណាចប្រយោជន៍ទី ២ នេះទើបត្រេកអរ ដោយការ
 បំបែកសង្ឃ ។ ម្នាលអាណន្ទ មួយទៀត ភិក្ខុបាបមានការចិញ្ចឹមជីវិតខុស
 សម្រេចជីវិតដោយមិច្ឆាជីវៈ ។ ភិក្ខុនោះមានសេចក្តីត្រិះរិះយ៉ាងនេះថា
 បើពួកភិក្ខុដឹងថា អញជាអ្នកចិញ្ចឹមជីវិតខុស សម្រេចជីវិតដោយមិច្ឆាជីវៈ
 កាលភិក្ខុទាំងឡាយ ព្រមព្រៀងគ្នា មុខជានឹងធ្វើអញ្ញាឱវាទាស
 បើបែកគ្នាហើយ នឹងធ្វើអញ្ញាឱវាទាសមិនបានឡើយ ។ ម្នាលអាណន្ទ
 ភិក្ខុបាបកាលឃើញច្បាស់នូវអំណាចប្រយោជន៍ទី ៣ នេះ ទើបត្រេកអរ
 ដោយការបំបែកសង្ឃ ។ ម្នាលអាណន្ទ មួយទៀត ភិក្ខុបាបជាអ្នកប្រាថ្នា
 លាភ ប្រាថ្នាសក្ការៈ ប្រាថ្នាមិនឱ្យគេមើលងាយ ។ ភិក្ខុនោះ មាន
 សេចក្តីត្រិះរិះយ៉ាងនេះថា បើពួកភិក្ខុដឹងថា អញជាអ្នកប្រាថ្នាលាភ
 ប្រាថ្នាសក្ការៈ ប្រាថ្នាមិនឱ្យគេមើលងាយ កាលភិក្ខុទាំងឡាយ ព្រម
 ព្រៀងគ្នា មុខជានឹងមិនធ្វើសក្ការៈ មិនគោរព មិនរាប់អាន មិនចូល
 អញ្ញាឡើយ បើបែកគ្នាហើយ នឹងធ្វើសក្ការៈ គោរពរាប់អានបូជាអញ ។
 ម្នាលអាណន្ទ ភិក្ខុបាបកាលឃើញច្បាស់នូវអំណាចប្រយោជន៍ ទី ៤ នេះ

សុត្តន្តបិដកេ អនុត្តរនិកាយស្ស ចក្កនិទានោ

សង្ឃកេទេន នន្ទតិ ។ ឥមេ ខោ អានន្ទ ចត្តារោ
អន្តរសេ សម្បស្សមាណោ ចាបភិក្ខុ សង្ឃកេទេន
នន្ទតិ ។

(៧២) ចត្តារីមាធិ ភិក្ខុវេ អាបត្តិកយាធិ ។
កតមាធិ ចត្តារី ។ សេយ្យថាថិ ភិក្ខុវេ ខោរំ
អាគុចារី កហេត្វា រញ្ជោ ទស្សេយ្យំ អយន្តេ ទេវំ
ចោរោ អាគុចារី ឥមស្ស ទេវោ នន្ទំ បណេត្វតិ ។
តមេនំ រាជា ឃំ វេទេយ្យ កច្ចថ កោ ឥមំ បុរិសំ
ទទ្មាយ រដ្ឋយា បច្ឆាពាហំ កាឡ្យតន្ទំ ពទ្ធិត្វា
ឧរុមុណ្ឌំ កកិត្វា ឧរស្សវេន បណាវេន រថិយា
រថិយំ សិដ្ឋាជកេន សិដ្ឋាជកំ បរិនេត្វា ទក្ខិណោន
ទ្វាវេន និក្ខាមេត្វា ទក្ខិណាតោ នករស្ស សីសំ
និទ្ទេយ្យំ ។ តមេនំ រញ្ជោ បុរិសា ទទ្មាយ រដ្ឋយា
បច្ឆាពាហំ កាឡ្យតន្ទំ ពទ្ធិត្វា ឧរុមុណ្ឌំ កកិត្វា
ឧរស្សវេន បណាវេន រថិយា រថិយំ សិដ្ឋា-
ជកេន សិដ្ឋាជកំ បរិនេត្វា ទក្ខិណោន ទ្វាវេន
និក្ខាមេត្វា ទក្ខិណាតោ នករស្ស សីសំ និទ្ទេយ្យំ ។

សុត្តន្តបិដក អង្គក្នុងនិកាយ បុគ្គលិក

ទើបត្រឹមត្រូវដោយការបំបែកសង្ឃ ។ ម្នាលអាណន្ទ ភិក្ខុបាបកាល
ឃើញអំណាចប្រយោជន៍ទាំង ៤ នេះ រមែងត្រឹមត្រូវដោយការបំបែក
សង្ឃ ។

(៩៤) ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ភ័យកើតព្រោះអាបត្តិនេះមាន ៤
យ៉ាង ។ ភ័យ ៤ ដូចម្តេចខ្លះ ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ប្រៀបដូចរាជបុរស
ចាប់ចោរច្រើនក្រណាត់ មកថ្វាយព្រះរាជា ហើយក្រាបទូលថា សូម
ទ្រង់ព្រះមេត្តាប្រោស បុរសនេះ ជាចោរច្រើនក្រណាត់ សូមទ្រង់
ដាក់ព្រះរាជអាជ្ញាចោរនេះ ។ ព្រះរាជាទ្រង់ត្រាស់នឹងរាជបុរសនោះ
យ៉ាងនេះថា នែប្រស្តែង ចូរអ្នកទាំងឡាយនាំគ្នា ទៅចាប់បុរសនេះ ចង
ស្វាបសេកឲ្យខ្ជាប់ ដោយឡែងដំបាំ ហើយកោរត្រងោល ទួលស្តុកដោយ
ដែលមានសំឡេងឮខ្លាំង នាំបណ្តើរ អាគ្រាស សព្វច្រកសព្វ
ផ្លូវត្រឡែងកែង រួចនាំចេញតាមទ្វារខាងត្បូង ហើយកាត់ក្បាលខាង
ត្បូងព្រះនគរ ។ រាជបុរសទាំងឡាយ ក៏ចាប់បុរសនោះចងស្វាបសេក
ឲ្យខ្ជាប់ដោយឡែងដំបាំ ហើយកោរត្រងោល ទួលស្តុកដែលមានសំឡេង
ឮខ្លាំង នាំបណ្តើរអាគ្រាស សព្វច្រក សព្វផ្លូវត្រឡែងកែង រួច
នាំចេញតាមទ្វារខាងត្បូង ហើយកាត់ក្បាល ខាងត្បូងព្រះនគរ ។

បណ្ណាសកលដ្ឋហិរោ អាបន្តិកយវិត្តោ បញ្ចមោ

តត្រញត្រស្ស បលដ្ឋស្ស^(១) បុរិសស្ស ឯវមស្ស
 ចាបកំ វត ភោ អយំ បុរិសោ កក្ក្ខំ អកាសំ ការ្យំ
 សីសច្ឆេដ្ឋំ យត្រ ហិ ធាម រញ្ជោ បុរិសា នឡាយ
 រដ្ឋយា បច្ឆាពាហំ តាឡ្យតន្តំ តន្តិទ្វា ខុរុឡំ កក្កិទ្វា
 ខរស្សវេន បលាវេន រដិយា រដិយំ សិដ្ឋាជកេន
 សិដ្ឋាជកំ បរិនេត្វា នត្តិណេន ទ្វាវេន និក្ខាបេត្វា
 នត្តិណាតោ នករស្ស សីសំ ធីដ្ឋិស្សន្តិ សោ វតស្សា-
 យំ^(២) ឯវុចំ ចាបកក្ក្ខំ ន កកេយ្យ^(៣) សីសច្ឆេ-
 ដ្ឋន្តិ ។ ឯវមេវ ទោ ភិក្ខុវេ យស្ស កស្សចិ
 ភិក្ខុស្ស វា ភិក្ខុនិយា វា ឯវំ តិទ្វា កយសញ្ញា
 បច្ចុបដ្ឋតា ហោតិ ចារាជិកេសុ ធម្មេសុ តស្សតំ
 ចាជិតុដ្ឋំ អនាបន្នោ វា ចារាជិកំ ធម្មំ ន
 អាបដ្ឋិស្សតិ អាបន្នោ វា ចារាជិកំ ធម្មំ យថាធម្មំ
 បដិករិស្សតិ ។ សេយ្យថាថិ ភិក្ខុវេ បុរិសោ
 កាឡកំ វត្ថំ បរិធាយ កេសេ បកិរិត្វា មុសលំ
 ខន្ធេ អាហេបេត្វា មហាជនកាយំ ទុបសង្កមិត្វា

១ ម. ពាលដ្ឋិស្ស ។ ២ ឧ. ម. វតស្សហំ ។ ៣ ឧ. ម. ន កេយ្យំ ការ្យំ ។

បណ្ណាល័យសង្គមភាព អាចារ្យយវិត្ត ទី ៥

ក្នុងទីនោះមានបុរស ១ នាក់ឈរក្នុងទីខ្ពស់ មានសេចក្តីត្រិះរិះយ៉ាងនេះថា
 បុរសនេះ បានធ្វើអំពើអាក្រក់ ជាអំពើគួរតែរងទោស គួរតែកាត់ក្បាល
 ទៅហើយហ្ន៎ មើលចុះហ្ន៎ រាជបុរសចាប់បុរសនោះ ចង់ស្លាប់
 សេកឲ្យខ្ជាប់ដោយខ្សែដ៏មាំ ហើយកោរត្រងោល ទ្រង់សួរដ៏យដែលមាន
 សំឡេងឮខ្លាំង នាំបណ្តើរអាក្រក់ សព្វច្រក សព្វផ្លូវត្រឡែងកែង
 រួចនាំចេញតាមទ្វារខាងត្បូង ហើយកាត់ក្បាល ខាងត្បូងព្រះនគរ
 ឧ បុរសនេះមិនគួរនឹងធ្វើបាបកម្ម ជាអំពើគួរដល់កិរិយាកាត់ក្បាល ដែល
 មានសភាពយ៉ាងនេះសោះឡើយ ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ រឿងនេះ
 មានឧបមេយ្យដូចសហធម្មិកណាមួយ ជាភិក្ខុភិក្ខុនីក្តី តាំងភយសញ្ញា
 (សេចក្តីសំគាល់ថាគួរខ្ជាប់) ដ៏ភ្លៀវភ្លា ក្នុងធម៌ទាំងឡាយ គឺបារាជិក
 ភយសញ្ញា⁺នេះក៏ជាទីសង្ឃឹមបានដល់ភិក្ខុនោះថា មិនបានត្រូវបារាជិកទេ
 ក៏នឹងមិនហ៊ានឲ្យត្រូវ ឬត្រូវបារាជិកហើយ ក៏នឹងសំដែងឲ្យសមគួរតាម
 ធម៌ (សឹកចេញ) ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ប្រៀបដូចបុរសស្ងៀក
 ដណ្តប់សំពត់ខ្មៅ រំសាយសក់លើអវ្រែ ដើរចូលទៅកាន់ទីប្រជុំមហាជន

សុត្តន្តបិដកេ អង្គុត្តរនិកាយស្ស បព្ពត្តនិបាតោ

ឯវំ វុទ្ធយ្យ អហំ ភន្តេ ចាបកម្មំ អកាសី តារយ្ហំ
 មោសល្លំ យេន មេ អាយស្មន្តោ អត្តមនា ហោន្តិ
 តំ ករោមីតិ ។ តត្រញាតវស្ស បលដ្ឋស្ស បុរិសស្ស
 ឯវមស្ស ចាបកំ វត ភោ អយំ បុរិសោ កម្មំ
 អកាសី តារយ្ហំ មោសល្លំ យត្រ ហិ នាម កាឡកំ
 វត្ថុំ បរិធាយ គោសេ បកិរិត្វា មុសលំ ខន្ធ អាហេ-
 បេត្វា មហាជនកាយំ ធូបសង្កមិត្វា ឯវំ វត្ថុតិ អហំ
 ភន្តេ ចាបកម្មំ អកាសី តារយ្ហំ មោសល្លំ យេន
 មេ អាយស្មន្តោ អត្តមនា ហោន្តិ តំ ករោមីតិ
 សោ វតស្សាយំ ឯវុបំ ចាបកម្មំ ន ករយ្យ តារយ្ហំ
 មោសល្លន្តិ ។ ឯវមេវ ខោ ភិក្ខុវេ យស្ស កស្សចិ
 ភិក្ខុស្ស វា ភិក្ខុនិយា វា ឯវំ តិញ្ចា ភយសញ្ញា
 បច្ចុបដ្ឋិតា ហោតិ សង្ឃទិសេសេសុ ធម្មេសុ
 តស្មេតំ ចាដិកម្មំ អនាបន្នោ វា សង្ឃទិសេសំ
 ធម្មំ ន អាបន្និស្សតិ អាបន្នោ វា សង្ឃទិសេសំ
 ធម្មំ យថាធម្មំ បដិករិស្សតិ ។ សេយ្យថាបិ
 ភិក្ខុវេ បុរិសោ កាឡកំ វត្ថុំ បរិធាយ

សុត្តន្តបិដក អង្គព្រះនិកាយ បញ្ចក្កនិបាត

ប្រកាស (សេចក្តីខុសរបស់ខ្លួន) យ៉ាងនេះថា អ្នកដ៏ចំរើន ខ្ញុំបាន
ធ្វើបាបកម្ម ជាអំពើគួរតែជៀស គួរឲ្យល្មើស អ្នកដ៏មានអាយុ ពេញ
ចិត្តឲ្យខ្ញុំធ្វើអំពើយ៉ាងណា ខ្ញុំនឹងធ្វើអំពើយ៉ាងនោះ ។ ក្នុងទីនោះ
មានបុរសមួយនាក់ ឈរនៅក្នុងទីខ្ពស់ មានសេចក្តីត្រិះរិះយ៉ាងនេះថា
បុរសនេះបានធ្វើបាបកម្ម ជាអំពើគួរតែជៀស គួរឲ្យល្មើសទៅហើយ
ហ្ន៎ មើលចុះហ្ន៎ បុរសនេះស្ងៀកដណ្តប់សំពត់ខ្មៅរំសាយសក់ ល្មើស
ដើរចូលទៅកាន់ទីប្រជុំមហាជន ស្រែកប្រកាស (សេចក្តីខុសរបស់ខ្លួន)
យ៉ាងនេះថា នៃអ្នកដ៏ចំរើន ខ្ញុំបានធ្វើបាបកម្ម ជាអំពើគួរតែជៀស
គួរឲ្យល្មើស អ្នកដ៏មានអាយុ ពេញចិត្តឲ្យខ្ញុំធ្វើអំពើយ៉ាងណា ខ្ញុំ
នឹងធ្វើអំពើយ៉ាងនោះ ឧ បុរសនេះមិនគួរនឹងធ្វើបាបកម្មដែលគួរតែជៀស
គួរឲ្យល្មើស មានសភាពយ៉ាងនេះឡើយ ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ
រឿងនេះ មានឧបមេយ្យដូចសហធម្មិកណាមួយ ជាភិក្ខុក្តី ភិក្ខុនីក្តី
តាំងកយសញ្ញា (សេចក្តីសំគាល់ថាគួរខ្វាច) ដ៏ត្រូវវិក្កាយ៉ាងនេះ ក្នុង
ធម៌ទាំងឡាយ គឺសង្ឃទិសេស កយសញ្ញានោះ ក៏ជាទិសង្ឃមុន
ដល់ភិក្ខុនោះថា មិនទាន់ត្រូវសង្ឃទិសេសបត្តិទេ ក៏នឹងមិនហ៊ាន
ឲ្យត្រូវ ឬត្រូវសង្ឃទិសេសបត្តិហើយ ក៏នឹងសំដែងឲ្យសមគួរតាម
ធម៌ ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ប្រៀបដូចបុរសស្ងៀកដណ្តប់សំពត់ខ្មៅ

បណ្ណសកលវិញ្ញាណ អាបត្តិយវិញ្ញាណ បច្ចុប្បេ

គេសេ បតិវត្តា អស្សុប្បដំ ខន្ធ អាហារេត្តា មហា-
 ជនកាយំ ឧបសង្កម្ពិត្តា ឯវំ វនេយ្យ អហំ កន្ត្ត
 ទាបកម្មំ អកាសី ការយ្ហំ អស្សុប្បដំ យេន មេ
 អាយស្មន្តោ អត្ថមនា ហោន្តិ តំ ករោមីតិ ។
 តត្រញាតរស្ស វលដ្ឋស្ស បុរិសស្ស ឯវមស្ស ទាបកំ
 វត កោ អយំ បុរិសោ កម្មំ អកាសី ការយ្ហំ
 អស្សុប្បដំ យត្រ ហិ នាម កាឡុកំ វត្ថុ បរិធាយ
 គេសេ បតិវត្តា អស្សុប្បដំ ខន្ធ អាហារេត្តា មហា-
 ជនកាយំ ឧបសង្កម្ពិត្តា ឯវំ វត្ថុតិ អហំ កន្ត្ត
 ទាបកម្មំ អកាសី ការយ្ហំ អស្សុប្បដំ យេន មេ
 អាយស្មន្តោ អត្ថមនា ហោន្តិ តំ ករោមីតិ
 សោ វតស្សាយំ ឯវុបំ ទាបកម្មំ ន ករេយ្យ
 អស្សុប្បដន្តិ ។ ឯវមេវ ខោ ភិក្ខុវេ យស្ស
 កស្សចិ ភិក្ខុស្ស វា ភិក្ខុនិយា វា ឯវំ តិញ្ញា
 កយសញ្ញា បច្ចុប្បដ្ឋិតា ហោតិ ទាចិត្តិយេសុ ធម្មេសុ

បណ្ណាសកាសង្គហិត អាបត្តិរយត្ថ ទី ៥

រំសាយសក លីកញ្ចប់ផេះ ដើរចូលទៅកាន់ទីប្រជុំមហាជន វិស្វក
 ប្រកាស (សេចក្តីខុសរបស់ខ្លួន) យ៉ាងនេះថា នៃអ្នកដ៏ចំរើន
 ខ្ញុំបានធ្វើបាបកម្ម គួរតែជៀស ជាអំពើគួរឲ្យលីកញ្ចប់ផេះ អ្នកដ៏មាន
 អាយុ ពេញចិត្តឲ្យខ្ញុំធ្វើអំពើយ៉ាងណា ខ្ញុំនឹងធ្វើអំពើយ៉ាងនោះ ។
 ក្នុងទីនោះមានបុរសមួយនាក់ឈរក្នុងទីខ្ពស់ មានសេចក្តីត្រិះរិះយ៉ាងនេះថា
 បុរសនោះបានធ្វើបាបកម្ម គួរតែជៀស ជាអំពើគួរឲ្យលីកញ្ចប់ផេះទៅ
 ហើយហ្ន៎ មើលចុះហ្ន៎ បុរសនេះ ស្ងៀកដណ្តប់សំពត់ខ្មៅ រំសាយ
 សក លីកញ្ចប់ផេះ ដើរចូលទៅកាន់ទីប្រជុំមហាជន និយាយវិស្វក
 ប្រកាសយ៉ាងនេះថា នៃអ្នកដ៏ចំរើន ខ្ញុំបានធ្វើបាបកម្ម គួរតែជៀស
 ជាអំពើគួរឲ្យលីកញ្ចប់ផេះ លោកដ៏មានអាយុ ពេញចិត្តឲ្យខ្ញុំធ្វើអំពើ
 យ៉ាងណា ខ្ញុំនឹងធ្វើអំពើយ៉ាងនោះ ឧ បុរសនោះ មិនគួរធ្វើបាបកម្ម
 គួរតែជៀស ជាអំពើគួរឲ្យលីកញ្ចប់ផេះ មានសភាពយ៉ាងនោះសោះ
 ឡើយ ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ រឿងនេះ មានឧបមេយ្យដូច
 សហធម្មកណ្ណមួយ ជាភិក្ខុភី ភិក្ខុភី តាំងកយសញ្ញា (សេចក្តី
 សំគាល់ថាគួរខ្វះ) ដ៏ភ្លេចភ្លាំងយ៉ាងនេះ ក្នុងធម៌ទាំងឡាយ គឺបាបិត្តិយ

សុត្តន្តបិដកេ អង្គត្ថាធិការយស្ស ចក្កនិពាតោ

តស្មេតំ ចាដិកម្ចំ អនាបន្នោ វា ចាចិត្តិយំ ធម្មំ
 ន អាបដ្ឋិស្សតិ អាបន្នោ វា ចាចិត្តិយំ ធម្មំ
 យថាធម្មំ បដិកាស្សតិ ។ សេយ្យថាបិ ភិក្ខុវេ
 បុរិសោ កាឡុកំ វត្ថុំ បរិធាយ កេសេ បតិវត្តា
 មហាជនកាយំ ឧបសង្កម្ភត្វា ឯវំ វទេយ្យ អហំ
 កន្តេ ចាបកម្ចំ អកាសំ ការយ្ហំ ឧបវដ្ឋំ យេន
 មេ អាយស្មន្តោ អត្ថមនា ហោន្តំ តំ ករោមីតិ ។
 តត្រញាតរស្ស ថលដ្ឋស្ស បុរិសស្ស ឯវមស្ស
 ចាបកំ វត កោ អយំ បុរិសោ កម្ចំ អកាសិ
 ការយ្ហំ ឧបវដ្ឋំ យត្រ ហិ ធាម កាឡុកំ
 វត្ថុំ បរិធាយ កេសេ បតិវត្តា មហាជនកាយំ
 ឧបសង្កម្ភត្វា ឯវំ វត្ថុតំ អហំ កន្តេ ចាបកម្ចំ
 អកាសំ ការយ្ហំ ឧបវដ្ឋំ យេន មេ អាយស្មន្តោ
 អត្ថមនា ហោន្តំ តំ ករោមីតិ សោ វតស្សាយំ
 ឯវរុបំ ចាបកម្ចំ ន ករេយ្យ ការយ្ហំ ឧបវដ្ឋន្តំ ។
 ឯវមេវ ខោ ភិក្ខុវេ យស្ស កស្សចិ ភិក្ខុស្ស
 វា ភិក្ខុនិយា វា ឯវំ តត្វា កយសត្ថា

សុត្តន្តបិដក អង្គត្ថវិនិកាយ ចតុក្កនិបាត

ភយសញ្ញានោះ ក៏ជាទីសង្ឃឹមបានដល់ភិក្ខុនោះថា មិនទាន់ត្រូវ
 បាចិត្តិយាបក្កិទេ ក៏នឹងមិនហ៊ានឲ្យត្រូវ ឬត្រូវបាចិត្តិយាបក្កិហើយ ក៏
 នឹងសំដែងឲ្យសមគួរតាមធម៌ ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ប្រៀបដូចបុរស
 ស្ងៀកដណ្តប់សំពត់ខ្មៅ រំសាយសក់ ដើរចូលទៅកាន់ទីប្រជុំមហាជន
 ស្រែកប្រកាស (សេចក្តីខុសរបស់ខ្លួន) យ៉ាងនេះថា នៃអ្នកដ៏ចំរើន ខ្ញុំបាន
 ធ្វើបាបកម្ម ជាអំពើដែលគួរតិះដៀល គួរស្តីបន្ទោស អ្នកដ៏មានអាយុ
 ពេញចិត្តឲ្យខំធ្វើអំពើយ៉ាងណា ខ្ញុំនឹងធ្វើយ៉ាងនោះ ។ ក្នុងទីនោះ
 មានបុរសមួយនាក់ ឈរនៅក្នុងទីខ្ពស់ មានសេចក្តីត្រិះរិះយ៉ាងនេះថា
 បុរសនេះបានធ្វើបាបកម្ម ជាអំពើដែលគួរតិះដៀល គួរស្តីបន្ទោស
 ទៅហើយហ្ន៎ មើលចុះហ្ន៎ បុរសនោះស្ងៀកដណ្តប់ សំពត់ខ្មៅ
 រំសាយសក់ ដើរចូលទៅកាន់ទីប្រជុំមហាជន ស្រែកប្រកាសយ៉ាង
 នេះថា នៃអ្នកដ៏ចំរើន ខ្ញុំបានធ្វើបាបកម្ម ជាអំពើគួរតិះដៀល គួរ
 ស្តីបន្ទោស អ្នកដ៏មានអាយុ ពេញចិត្តឲ្យខំធ្វើយ៉ាងណា ខ្ញុំនឹងធ្វើយ៉ាង
 នោះ ឧ បុរសនេះ មិនគួរនឹងធ្វើបាបកម្ម ជាអំពើគួរតិះដៀល គួរ
 ស្តីបន្ទោស មានសភាពយ៉ាងនេះឡើយ ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ
 រឿងនេះ មានឧបមេយ្យ ដូចសហធម្មិកណាមួយ ជាភិក្ខុក្តី ជាភិក្ខុនិក្តី
 តាំងភយសញ្ញា (សេចក្តីសំគាល់ថាគួរខ្លាច) ដ៏ក្លៀវក្លាយ៉ាងនេះ

បណ្ណសកសន្តិហិតោ អាបត្តិភយវិត្តោ បញ្ចមោ

បច្ចុប្បដ្ឋិតា ហោតិ ចាដិទេសនីយេសុ ធម្មេសុ
 តស្សេតំ ចាដិកម្ចំ អនាបន្នោ វា ចាដិទេសនីយំ
 ធម្មំ ន អាបដ្ឋិស្សតិ អាបន្នោ វា ចាដិទេសនីយំ
 ធម្មំ យថាធម្មំ បដិការស្សតិ ។ ឥមាដិ ទោ
 ភិក្ខុវេ ចត្តារិ អាបត្តិភយានីតិ ។

(៧៥) សិក្ខានិសំសមិទំ ភិក្ខុវេ ព្រហ្មបរិយំ
 វុស្សតិ បញ្ញត្តំ វិមុត្តិសារំ សតានិបតេយ្យំ ។ តថព្វា
 ភិក្ខុវេ សិក្ខានិសំសំ ហោតិ ។ ឥច ភិក្ខុវេ មយា
 សាវកានំ អភិសមាចារិកា សិក្ខា បញ្ញត្តា អប្បសន្នានំ
 បសាទាយ បសន្នានំ ភិយ្យោភាវាយ យថា យថា
 ភិក្ខុវេ មយា សាវកានំ អភិសមាចារិកា សិក្ខា
 បញ្ញត្តា អប្បសន្នានំ បសាទាយ បសន្នានំ
 ភិយ្យោភាវាយ តថា តថា សោ តស្ស ភិក្ខុយ
 អឧល្លាសការី ហោតិ អច្ឆិទ្ធិការី អសពលការី
 អនុម្មាសការី សមាទាយ សិក្ខតិ សិក្ខាបទេសុ ។

បណ្ណសកសង្គហិត អាបត្តិយវគ្គ ទី ៥

ក្នុងធម៌ទាំងឡាយ គឺបាដិទេសន័យ ក្យសញ្ញា^១នេះ ក៏ជាទីសង្ស័យបាន ដល់ភិក្ខុនោះថា មិនទាន់ត្រូវបាដិទេសន័យបត្តិទេ ក៏នឹងមិនហ៊ាន ឲ្យត្រូវ ឬបើត្រូវបាដិទេសន័យបត្តិហើយ ក៏នឹងសំដែងឲ្យសមគួរតាម ធម៌ ។ ម្ចាស់ភិក្ខុទាំងឡាយ ទាំង ៤ នេះ ហៅថា ក៏យកើតព្រោះអាបត្តិ ។

(៩៥) ម្ចាស់ភិក្ខុទាំងឡាយ ភិក្ខុប្រព្រឹត្តព្រហ្មចរិយៈនេះ មានសិក្ខា ជាអានិសង្ស មានបញ្ញាជាកំពូល មានវិមុត្តិជាខ្លីម មានសតិជាអធិបតី ។ ម្ចាស់ភិក្ខុទាំងឡាយ ចុះព្រហ្មចរិយៈមានសិក្ខាជាអានិសង្ស តើដូចម្តេច ។ ម្ចាស់ភិក្ខុទាំងឡាយ សិក្ខា^(១) ជាអភិសមាចារិកា ដែលតថាគតបានបញ្ចត្ត ដល់ពួកសាវក ក្នុងសាសនានេះ ដើម្បីធ្វើពួកជនដែលមិនទាន់ជ្រះថ្លាឲ្យ ជ្រះថ្លាឡើង ពួកជនដែលជ្រះថ្លាស្រាប់ហើយ ឲ្យរឹងរឹតតែកើតសេចក្តី ជ្រះថ្លាឡើង ម្ចាស់ភិក្ខុទាំងឡាយ សិក្ខាជាអភិសមាចារិកា ដែល តថាគតបានបញ្ចត្តដល់ពួកសាវក ដើម្បីធ្វើពួកជនដែលមិនទាន់ជ្រះថ្លា ឲ្យជ្រះថ្លាឡើង ពួកជនដែលជ្រះថ្លាស្រាប់ហើយ ឲ្យរឹងរឹតតែកើត សេចក្តីជ្រះថ្លាឡើង ដោយប្រការណាៗ សិក្ខាកាមភិក្ខុនោះ ក៏ធ្វើមិន ឲ្យដាច់ ធ្វើមិនឲ្យធ្លុះ ធ្វើមិនឲ្យពពាល ធ្វើមិនឲ្យព្រៃសក្នុងសិក្ខានោះ សមាទានសិក្សា ក្នុងសិក្ខាបទទាំងឡាយ ដោយប្រការនោះ ។ ។

១ ទំនៀមរបស់ភិក្ខុដែលគួររក្សា ។

សុត្តន្តបិដកេ អង្គគ្គនិកាយស្ស បព្ពត្តន្តបិដកេ

បុន ចបរំ ភិក្ខុវេ មយា សាវកានំ អាទិព្រហ្មចរិ-
 យកា សិក្ខា បញ្ញត្តា សព្វសោ សម្មាទុក្ខក្ខយាយ
 យថា យថា ភិក្ខុវេ មយា សាវកានំ អាទិព្រហ្ម-
 ចរិយកា សិក្ខា បញ្ញត្តា សព្វសោ សម្មាទុក្ខក្ខ-
 យាយ តថា តថា សោ តស្ស សិក្ខាយ អឧណ្ណតារី
 ហោតិ អច្ច័ទ្ធតារី អសពលតារី អតម្មាសតារី
 សមាធាយ សិក្ខតិ សិក្ខាបទេសុ ។ វរំ ទោ
 ភិក្ខុវេ សិក្ខានិសំសំ ហោតិ ។ កថញ្ច ភិក្ខុវេ
 បញ្ញត្តំ ហោតិ ។ ឥធិ ភិក្ខុវេ មយា សាវកានំ
 ធម្មា ទេសិតា សព្វសោ សម្មាទុក្ខក្ខយាយ
 យថា យថា ភិក្ខុវេ មយា សាវកានំ ធម្មា
 ទេសិតា សព្វសោ សម្មាទុក្ខក្ខយាយ តថា
 តថា សព្វេ តេ ធម្មា បញ្ញាយ សមវេក្ខិតា
 ហោន្តិ ។ វរំ ទោ ភិក្ខុវេ បញ្ញត្តំ ហោតិ ។

សុត្តន្តបិដក អង្គន្តរនិកាយ បញ្ចក្កនិបាត

ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ មួយទៀត សិទ្ធិតា(១) ជាអាទិព្រហ្មចរិយកា ដែល
 តថាគត បានបញ្ចាតដល់ពួកសាវក ដើម្បីឲ្យអស់ទុក្ខដោយប្រពៃ
 ដោយអាការទាំងពួង ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ សិទ្ធិតា ជាអាទិព្រហ្ម-
 ចរិយកា ដែលតថាគតបានបញ្ចាតដល់ពួកសាវក ដើម្បីឲ្យអស់ទុក្ខដោយ
 ប្រពៃ ដោយអាការទាំងពួង ដោយប្រការណា ។ សិទ្ធិតាកាមភិក្ខុនោះ
 ក៏ធ្វើមិនឲ្យដាច់ ធ្វើមិនឲ្យផ្ទុះ ធ្វើមិនឲ្យពពាល ធ្វើមិនឲ្យពព្រិស
 ក្នុងសិទ្ធិតានោះ សមាទានសិក្សា ក្នុងសិទ្ធិបទទាំងឡាយ ដោយប្រការ
 នោះ ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ព្រហ្មចរិយៈ មានសិទ្ធិតា ជាអានិសង្ស
 យ៉ាងនេះ ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ចុះព្រហ្មចរិយៈមានបញ្ញាជាកំពូល តើ
 ដូចម្តេច ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ចតុស្ថធម៌ ដែលតថាគតសំដែងហើយ
 ដល់សាវកទាំងឡាយ ក្នុងសាសនានេះ ដើម្បីឲ្យអស់ទុក្ខដោយប្រពៃ
 ដោយអាការទាំងពួង ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ចតុស្ថធម៌ ដែលតថាគត
 បានសំដែងហើយ ដល់ពួកសាវក ដើម្បីឲ្យអស់ទុក្ខដោយប្រពៃ ដោយ
 អាការទាំងពួង ដោយប្រការណា ។ បញ្ញាកាមភិក្ខុក៏បានឃើញច្បាស់
 នូវចតុស្ថធម៌ទាំងអស់នោះ ដោយប្រាជ្ញា ដោយប្រការនោះ ។
 ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ព្រហ្មចរិយៈមានបញ្ញាជាកំពូលយ៉ាងនេះ ។

១ សិទ្ធិបទដែលមានក្នុងព្រះបាតិមោក្ខ ដែលជាពុទ្ធអាណា ។

បណ្ណសកសង្កហំតោ អាចម្ព័រយវិញ្ញោ បញ្ចមេ

កថញ្ច ភិក្ខុវេ វិមុត្តិសារំ ហោតិ ។ ឥធិ ភិក្ខុវេ មយា
 សាវកានំ ធម្មា ទេសិតា សព្វសោ សម្មាទុក្ខក្ខ-
 យាយ យថា យថា ភិក្ខុវេ មយា សាវកានំ
 ធម្មា ទេសិតា សព្វសោ សម្មាទុក្ខក្ខយាយ តថា
 តថា សព្វេ តេ ធម្មា វិមុត្តិយា ទេសិតា ហោន្តិ ។
 ឯវំ ទោ ភិក្ខុវេ វិមុត្តិសារំ ហោតិ ។ កថញ្ច ភិក្ខុវេ
 សតាធិបតេយ្យំ ហោតិ ។ ឥតិ អបរិប្បំ វា អភិសមា-
 ចារិកំ សិក្ខំ បរិប្បវេស្សមិ បរិប្បំ វា អភិសមា-
 ចារិកំ សិក្ខំ តត្ថ តត្ថ បញ្ញាយ អនុគហោស្សមីតិ
 អជ្ឈតំយេវ សតិ សុបដ្ឋិតា ហោតិ ។ ឥតិ អបរិប្បំ
 វា អាទិព្រហ្មចរិយកំ សិក្ខំ បរិប្បវេស្សមិ បរិប្បំ វា
 អាទិព្រហ្មចរិយកំ សិក្ខំ តត្ថ តត្ថ បញ្ញាយ អនុគ-
 ហោស្សមីតិ អជ្ឈតំយេវ សតិ សុបដ្ឋិតា ហោតិ ។

បញ្ញាសកលសង្គហិត អាបត្តិយវគ្គ ទី ៥

ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ចុះព្រហ្មចរិយៈមានវិមុត្តិជាខ្លីម តើដូចម្តេច ។ ម្នាល
ភិក្ខុទាំងឡាយ ចតុស្ថធម៌ ដែលគេថាគតសំដែងហើយ ដល់ពួកសាវក
ក្នុងហសនានេះ ដើម្បីឲ្យអស់ទុក្ខដោយប្រពៃ ដោយអាការទាំងពួង
ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ចតុស្ថធម៌ ដែលគេថាគតសំដែងហើយ ដល់ពួក
សាវក ដើម្បីឲ្យអស់ទុក្ខដោយប្រពៃ ដោយអាការទាំងពួង ដោយប្រការ
ណា ។ ពួកសាវកក៏បានពាល់ត្រូវចតុស្ថធម៌ទាំងពួងនោះដោយវិមុត្តិ ។
ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ព្រហ្មចរិយៈមានវិមុត្តិជាខ្លីមយ៉ាងនេះ ។ ម្នាលភិក្ខុ
ទាំងឡាយ ចុះព្រហ្មចរិយៈមានសតិជាអធិបតី តើដូចម្តេច ។ សតិដែល
ពួកសាវកបានដក្កល់ទុកប្រពៃ ឮដ៏ខាងក្នុងថា អាត្មាអញនឹងបំពេញ
អភិសមាចារិកាសិក្ខា ដែលមិនទាន់បរិបូណ៌នឹងឲ្យបរិបូណ៌ខ្លះ នឹងរក្សាទុក
អភិសមាចារិកាសិក្ខា ដែលបរិបូណ៌ហើយ ដោយបញ្ញាក្នុងទីនោះ ។ ខ្លះ
ដោយប្រការដូច្នេះ ។ សតិដែលពួកសាវកបានដក្កល់ទុកប្រពៃហើយ
ឮដ៏ខាងក្នុងថា អាត្មាអញនឹងបំពេញអាទិព្រហ្មចរិយកាសិក្ខា ដែល
មិនទាន់បរិបូណ៌ឲ្យបរិបូណ៌ខ្លះ នឹងរក្សាទុកនូវអាទិព្រហ្មចរិយកាសិក្ខា
ដែលបរិបូណ៌ហើយដោយបញ្ញាក្នុងទីនោះ ។ ខ្លះ ដោយប្រការដូច្នេះ ។

សុត្តន្តបិដកេ អនុត្តរនិកាយស្ស បគ្គន្តនិបាតោ

ឥតិ អសបវេត្ថិតំ វា ធម្មំ តត្ថ តត្ថ បញ្ញាយ
 សមវេត្ថិស្សាមិ សមវេត្ថិតំ វា ធម្មំ តត្ថ តត្ថ
 បញ្ញាយ អនុត្តហេស្សាមីតិ អជ្ឈតំយេវ សតិ
 សុបដ្ឋិតា ហោតិ ។ ឥតិ អដ្ឋសីតំ វា ធម្មំ វិមុត្តិយា
 ដ្ឋសីស្សាមិ ដ្ឋសីតំ វា ធម្មំ តត្ថ តត្ថ បញ្ញាយ
 អនុត្តហេស្សាមីតិ អជ្ឈតំយេវ សតិ សុបដ្ឋិតា ហោតិ ។
 ឯវំ ខោ ភិក្ខុវេ សតាធិបតេយ្យំ ហោតិ ។ សិក្ខា-
 ធិសំសមិទំ ភិក្ខុវេ ព្រហ្មចរិយំ វុច្ចតិ បញ្ចត្តំ
 វិមុត្តិសារំ សតាធិបតេយ្យន្តិ ។ ឥតិ យន្តំ វុត្តំ ឥនមេតំ
 បដិច្ច វុត្តន្តិ ។

[៩៦] ចតស្សោ ឥមា ភិក្ខុវេ សេយ្យា ។

កកមា ចតស្សោ ។ បេតសេយ្យា កាមភោគីសេយ្យា

សុត្តន្តបិដក អង្គព្រាហ្មណ៍ ចតុត្ថកថា

សតិដែលពួកសាវកបានដម្កល់ទុកប្រពៃហើយ ឮដំខាងក្នុងថា ពាត្តាអញ
នឹងធ្វើចតុស្តជមិ ដែលមិនទាន់ឃើញច្បាស់ឲ្យឃើញច្បាស់ ដោយ
បញ្ញាក្នុងវិន័យនោះៗ ខ្លះ នឹងរក្សាទុកចតុស្តជមិ ដែលឃើញច្បាស់ហើយ
ដោយបញ្ញាក្នុងវិន័យនោះៗ ខ្លះ ។ សតិដែលពួកសាវកបានដម្កល់ទុក
ប្រពៃហើយ ឮដំខាងក្នុងថា ពាត្តាអញនឹងពាល់ត្រូវនូវចតុស្តជមិដែល
មិនទាន់ប៉ះពាល់ដោយវិមុត្តិខ្លះ នឹងរក្សាទុកនូវចតុស្តជមិ ដែលប៉ះពាល់
ហើយ ដោយបញ្ញាក្នុងវិន័យនោះៗ ខ្លះ ដោយប្រការដូច្នេះ ។ ម្នាលភិក្ខុ
ទាំងឡាយ ព្រហ្មចរិយៈមានសតិ ជាអធិបតីយ៉ាងនេះ ។ ម្នាលភិក្ខុ
ទាំងឡាយ នេះហៅថា ព្រហ្មចរិយៈមានសិក្ខា ជាអានិសង្ស មានបញ្ញា
ជាកំពូល មានវិមុត្តិជាខ្លឹម មានសតិជាអធិបតី ។ ពាក្យណា
ដែលគេថាគតបានពោលហើយ ពាក្យនោះគេថាគតពោល ព្រោះពាស្រ័យ
ព្រហ្មចរិយៈនេះ ។

[៩៦] ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ដំណេកនេះមាន៤ ។ ដំណេក៤
គឺម្យ៉ាងៗ ។ គឺដំណេកដូចមនុស្សស្លាប់^(១) ១ ដំណេកអ្នកបរិភោគកាយ ១

១ ព្រោះសំពូថា ពេតៈ ប្រែថា ប្រេតកំណន់ ទើបអង្គីថាអធិប្បាយជា ២ ន័យ បើសំដៅ
យកប្រេតលោកអធិប្បាយថា ប្រេតនោះជាអ្នកអត់ឃ្លានស្លូមរំយឹងមានសាច់ឈាមគឺច ផ្អឹងភ្លើង
រោមរួចមនុស្សឈឺធ្ងន់យូរ មិនអាចដេកផ្អៀងបាន បានតែដេកផ្លាវ ។

បណ្ណាសកាសង្គហិតោ អាបន្តិកយវិត្តោ បញ្ចហេ

សីហសេយ្យា តថាគតសេយ្យា ។ កតមា ច ភិក្ខុវេ
 បេតសេយ្យា ។ យេកុយ្យេន ភិក្ខុវេ បេតា ឧត្តានា
 សេន្តិ ។ អយំ វុច្ចតិ ភិក្ខុវេ បេតសេយ្យា ។ កតមា
 ច ភិក្ខុវេ កាមភោតិសេយ្យា ។ យេកុយ្យេន ភិក្ខុវេ
 កាមភោតី វាមេន បស្សេន សេន្តិ ។ អយំ វុច្ចតិ
 ភិក្ខុវេ កាមភោតិសេយ្យា ។ កតមា ច ភិក្ខុវេ
 សីហសេយ្យា ។ សីហោ ភិក្ខុវេ មិគរាជា នក្ខិ-
 ណេន បស្សេន សេយ្យំ ករប្បតិ ចានេន ចានំ
 អត្វាឆាយ អន្តរសត្តិម្ហំ នន្តំដ្ឋំ អនុបក្ខិបិត្វា សោ
 បដិពុជ្ឈិត្វា បុរិមំ កាយំ អត្តន្ទាមេត្វា បច្ឆិមំ កាយំ
 អនុវិលោកេតិ ។ សចេ ភិក្ខុវេ សីហោ មិគរាជា កត្វា
 បស្សតិ កាយស្ស វិក្ខិក្ខំ វា វិសដំ វា តេន ភិក្ខុវេ
 សីហោ មិគរាជា អនត្តមនោ ហោតិ សចេ បន ភិក្ខុវេ
 សីហោ មិគរាជា ន កត្វា បស្សតិ កាយស្ស
 វិក្ខិក្ខំ វា វិសដំ វា តេន ភិក្ខុវេ សីហោ មិគរាជា
 អត្តមនោ ហោតិ ។ អយំ វុច្ចតិ ភិក្ខុវេ សីហសេយ្យា ។

បណ្ណាសកាសង្គហិត អាប្បវិរយវត្ត ទី ៥

ដំណេកសីហា: ១ ដំណេកព្រះតថាគត ១ ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ
 ចុះដំណេកដូចមនុស្សស្លាប់ តើដូចម្តេច ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ
 មនុស្សស្លាប់ច្រើនតែដេកផ្កា: ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ នេះហៅថា
 ដំណេកមនុស្សស្លាប់ ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ចុះដំណេកអ្នកបរិភោគ
 កាម តើដូចម្តេច ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ពួកអ្នកបរិភោគកាម
 ច្រើនតែដេកផ្អៀងទៅខាងឆ្វេង ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ នេះហៅថា
 ដំណេកអ្នកបរិភោគកាម ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ចុះដំណេកសីហា:
 តើដូចម្តេច ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ សីហាមិត្តរាជ សម្រេចការដេក
 ដោយខាងៗស្តាំ យកជើងតម្រូវលើជើង សឹកកន្ទុយក្នុងចន្លោះក្តៅ
 សីហាមិត្តរាជនោះ លុះភ្ញាក់ឡើង ងើបកាយខាងមុខគឺងើបក្បាល សំឡឹង
 មើលកាយខាងក្រោម ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ បើសីហាមិត្តរាជ ឃើញ
 សេចក្តីក្លាំងក្លា ឬការប្លៀងប្លាតកាយណាមួយសោត ម្នាលភិក្ខុ
 ទាំងឡាយ សីហាមិត្តរាជ រមែងតូចចិត្តព្រោះការក្លាំងក្លានឹងប្លៀងប្លាត
 នៃកាយនោះ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ប្រសិនបើសីហាមិត្តរាជ មិនឃើញ
 សេចក្តីក្លាំងក្លាឬប្លៀងប្លាតនៃកាយណាមួយទេ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ
 សីហាមិត្តរាជ រមែងត្រេកអរ ដោយការមិនក្លាំងក្លានឹងប្លៀងប្លាតនៃ
 កាយនេះ ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ នេះហៅថា ដំណេកសីហា: ។

សុត្តន្តបិដកេ អង្គក្រិកាយស្ស ចក្កវគ្គិយភិក្ខុ

កតមា ច ភិក្ខុវេ តថាគតសេយ្យា ។ ឥធិ ភិក្ខុវេ
 ភិក្ខុ វិវិច្ឆេវ កាមេហំ ។ បេ ។ ចតុត្ថំ ឈានំ
 ឧបសម្ពុជ្ឈ វិហារតិ ។ អយំ វុច្ចតិ ភិក្ខុវេ តថា-
 គតសេយ្យា ។ ឥមា ចោ ភិក្ខុវេ ចតស្សោ សេយ្យាតិ ។

[៩៧] ចត្តារោមេ ភិក្ខុវេ ជូទារហា ។ កតមេ
 ចត្តារោ ។ តថាគតោ អារហំ សម្មាសម្ពុទ្ធនោ ជូទា-
 រហោ បច្ចេកតតុទ្ធោ ជូទារហោ តថាគតស្សាវកោ
 ជូទារហោ រាជា ចក្កវត្ថំ ជូទារហោ ។ ឥមេ ចោ
 ភិក្ខុវេ ចត្តារោ ជូទារហាតិ ។

[៩៨] ចត្តារោមេ ភិក្ខុវេ ធម្មា បញ្ញាវណ្ណិយា
 សំវត្ថន្តិ ។ កតមេ ចត្តារោ ។ សម្មាសម្ពុទ្ធសោ
 សទ្ធម្មសង្ឃំ យោនិសោមនសិការោ ធម្មានុធម្មប្បដិ-
 បត្តិ ។ ឥមេ ចោ ភិក្ខុវេ ចត្តារោ ធម្មា បញ្ញាវណ្ណិយា
 សំវត្ថន្តិ ។

សុត្តន្តបិដក អង្គព្រាហ្មណ៍ ចក្កវគ្គបិដក

ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ចុះដំណេកព្រះតថាគត តើដូចម្តេច ។ ម្នាលភិក្ខុ
 ទាំងឡាយ ភិក្ខុក្នុងសាសនានេះ ស្ងប់ស្ងាត់ចាកកាមទាំងឡាយ ។ បេ ។
 ចូលកាន់ចតុត្ថជ្ឈាន ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ នេះហៅថា ដំណេក
 ព្រះតថាគត ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ នេះដំណេក ៤ ប្រការ ។

(៩៧) ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ បុគ្គលគួរបញ្ចុះទុកក្នុងថ្មបេះនេះមាន៤
 ពួក ។ បុគ្គល៤ ពួក ដូចម្តេចខ្លះ ។ គឺព្រះតថាគតអរហន្តសម្មាសម្ពុទ្ធ
 គួរបញ្ចុះក្នុងថ្មបេះ១ ព្រះបច្ចេកពុទ្ធ គួរបញ្ចុះក្នុងថ្មបេះ១ សាវករបស់ព្រះ
 តថាគត គួរបញ្ចុះក្នុងថ្មបេះ១ សេចចក្រពត្តិ គួរបញ្ចុះក្នុងថ្មបេះ១ ។
 ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ បុគ្គល៤ ពួកនេះ គួរបញ្ចុះទុកក្នុងថ្មបេះ ។

(៩៨) ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ធម៌៤ ប្រការនេះ ប្រព្រឹត្តទៅដើម្បី
 ចំរើនបញ្ញា ។ ធម៌៤ ប្រការគឺអ្វីខ្លះ ។ គឺការសេពគប់សប្បុរស ១
 ការស្តាប់ធម៌របស់សប្បុរស ១ យកចិត្តទុកដាក់ដោយឧបាយ ១ ប្រតិបត្តិ
 ធម៌ដ៏សមគួរតាមធម៌ ១ ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ នេះធម៌ ៤ ប្រការ
 រមែងប្រព្រឹត្តទៅដើម្បីចំរើនបញ្ញា ។

បណ្ណសកសង្គហិតោ អាបត្តិរយវិញ្ញោ បញ្ចមេ

[៩៩] ចត្តារោមេ ភិក្ខុវេ ធម្មា មនុស្សក្ខតស្ស
 តហុកាវា ហោន្តិ ។ កតមេ ចត្តារោ ។ សប្បុរ-
 សសំសេវោ សទ្ធម្មស្សនំ យោនិសោមនសិការោ
 ធម្មានុធម្មប្បដិបត្តិ ។ ឥមេ ខោ ភិក្ខុវេ ចត្តារោ
 ធម្មា មនុស្សក្ខតស្ស តហុកាវា ហោន្តិ ។

[១០០] ចត្តារោមេ ភិក្ខុវេ អនិយវេហារា ។
 កតមេ ចត្តារោ ។ អទិដ្ឋេ ទិដ្ឋវាទិតា អស្សុតេ
 សុតវាទិតា អមុតេ មុតវាទិតា អវិញ្ញាតេ វិញ្ញាតវា-
 ទិតា ។ ឥមេ ខោ ភិក្ខុវេ ចត្តារោ អនិយវេហារាតិ ។

[១០១] ចត្តារោមេ ភិក្ខុវេ អនិយវេហារា ។
 កតមេ ចត្តារោ ។ អទិដ្ឋេ អទិដ្ឋវាទិតា អស្សុតេ
 អស្សុតវាទិតា អមុតេ អមុតវាទិតា អវិញ្ញាតេ
 អវិញ្ញាតវាទិតា ។ ឥមេ ខោ ភិក្ខុវេ ចត្តារោ
 អនិយវេហារាតិ ។

បញ្ញាសកលសង្គហិត អាបន្តិកយវត្ថុ ទី ៥

(៧៧) ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ធម៌៤ ប្រការនេះ វេមន៍មាន
 ឧបការៈច្រើនដល់មនុស្ស ។ ធម៌៤ ប្រការគឺអ្វីខ្លះ ។ គឺការសេព
 គប់សប្បុរស ១ ការស្តាប់ធម៌របស់សប្បុរស ១ ការយកចិត្តទុកដាក់
 ដោយឧបាយ ១ ប្រតិបត្តិធម៌ដ៏សមគួរតាមធម៌ ១ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ
 នេះធម៌៤ ប្រការ វេមន៍មានឧបការៈច្រើនដល់មនុស្ស ។

(១០០) ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ វេហារមិនប្រសើរនេះមាន៤ យ៉ាង ។
 វេហារមិនប្រសើរ ៤ គឺអ្វីខ្លះ ។ គឺមិនឃើញ ពោលថាឃើញ ១ មិន
 ឮ ពោលថាឮ ១ មិនផ្គូក្គិន ពោលថាផ្គូក្គិន ១ មិនដឹង ពោលថាដឹង ១ ។
 ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ នេះវេហារមិនប្រសើរ ៤ យ៉ាង ។

(១០១) ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ វេហារប្រសើរនេះមាន ៤ យ៉ាង ។
 វេហារប្រសើរ ៤ គឺអ្វីខ្លះ ។ គឺមិនឃើញ ពោលថាមិនឃើញ ១ មិនឮ
 ពោលថាមិនឮ ១ មិនផ្គូក្គិន ពោលថាមិនផ្គូក្គិន ១ មិនដឹង ពោលថា
 មិនដឹង ១ ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ នេះវេហារប្រសើរ ៤ យ៉ាង ។

សុត្តន្តបិដកេ អង្គក្កនិកាយស្ស បក្កកនិបាតោ

[១០២] ចត្តារោមេ ភិក្ខុវេ អនិយវេហារាវ ។
 កតមេ ចត្តារោ ។ ទិដ្ឋេ អនិដ្ឋវាទិតា សុតេ
 អសុតវាទិតា មុតេ អមុតវាទិតា វិញ្ញាតេ អវិញ្ញាតវា-
 ទិតា ។ ឥមេ ខោ ភិក្ខុវេ ចត្តារោ អនិយវេហារាវតិ ។

[១០៣] ចត្តារោមេ ភិក្ខុវេ អនិយវេហារាវ ។
 កតមេ ចត្តារោ ។ ទិដ្ឋេ ទិដ្ឋវាទិតា សុតេ
 សុតវាទិតា មុតេ មុតវាទិតា វិញ្ញាតេ វិញ្ញាតវាទិតា ។
 ឥមេ ខោ ភិក្ខុវេ ចត្តារោ អនិយវេហារាវតិ ។

អបដ្ឋិយវិញ្ញោ បញ្ចមោ ។

វិស្សទានំ

កេទអាចត្ថំ សិក្ខានិសំសោ
 សេយ្យា ទ្វិចារហោន ច
 បញ្ញាតុទ្ធិ តហុតារាវ ចត្តារោ
 វេហារាវ ទុកយេន រក្ខេតិ ។

សុត្តន្តបិដក អង្គធួរនិកាយ បគ្កនិបាត

(១០២) ម្ចាស់ភិក្ខុទាំងឡាយ វេហារមិនប្រសើរនេះមាន ៤ យ៉ាង ។
 វេហារមិនប្រសើរ ៤ គឺអ្វីខ្លះ ។ គឺឃើញ ពោលថាមិនឃើញ ១ ឮ ពោល
 ថាមិនឮ ១ ផ្គុំគ្នា^(១) ពោលថាមិនផ្គុំគ្នា ១ ដឹង ពោលថាមិនដឹង ១ ។
 ម្ចាស់ភិក្ខុទាំងឡាយ នេះជាវេហារមិនប្រសើរ ៤ យ៉ាង ។

(១០៣) ម្ចាស់ភិក្ខុទាំងឡាយ វេហារប្រសើរនេះមាន ៤ យ៉ាង ។
 វេហារប្រសើរ ៤ គឺអ្វីខ្លះ ។ គឺឃើញ ពោលថាឃើញ ១ ឮ ពោលថាឮ ១
 ផ្គុំគ្នា ពោលថាផ្គុំគ្នា ១ ដឹង ពោលថាដឹង ១ ។ ម្ចាស់ភិក្ខុទាំងឡាយ
 នេះជាវេហារប្រសើរ ៤ យ៉ាង ។

ចប់ អាបត្តិយវគ្គ ទី ៥ ។

ឧទាននៃវិគ្គនោភី

និយាយអំពីភិក្ខុទំលាយសង្ឃ ៤ យ៉ាង អំពីភ័យ កើត
 អំពីអាបត្តិ ៤ យ៉ាង អំពីពានិសង្ឃនៃព្រហ្មចរិយៈ ៤ យ៉ាង
 មានសិក្ខា ជាពានិសង្ឃជាដើម អំពីដំណេក ៤ យ៉ាង
 អំពីថ្ងូបារហាបុគ្គល ៤ ពួក អំពីហេតុចំរើនបញ្ញា ៤ យ៉ាង
 អំពីធម៌មានឧបការៈច្រើនដល់មនុស្ស ៤ យ៉ាង អំពីវេហារ
 ៤ យ៉ាងទាំង ២ ចំណែក ។

១ ផ្គុំគ្នា ប្រែបដិញ្ចករសភាសាត្រូវសួរផោដ្ឋព្វៈ ។

អភិញ្ញាវិគោ ឆដ្ឋោ

[១០៤] ចត្តារោមេ ភិក្ខុវេ ធម្មា ។ កតមេ
ចត្តារោ ។ អត្ថំ ភិក្ខុវេ ធម្មា អភិញ្ញា បរិញ្ញេយ្យា
អត្ថំ ភិក្ខុវេ ធម្មា អភិញ្ញា បហាតត្វា អត្ថំ ភិក្ខុវេ
ធម្មា អភិញ្ញា ភាវេតត្វា អត្ថំ ភិក្ខុវេ ធម្មា
អភិញ្ញា សច្ចំកាតត្វា ។ កតមេ ច ភិក្ខុវេ ធម្មា
អភិញ្ញា បរិញ្ញេយ្យា ។ បញ្ចាទាននក្ខត្វា សមេ វុច្ចន្តិ
ភិក្ខុវេ ធម្មា អភិញ្ញា បរិញ្ញេយ្យា ។ កតមេ ច
ភិក្ខុវេ ធម្មា អភិញ្ញា បហាតត្វា ។ អវិជ្ជា ច
កវត្តន្តា ច សមេ វុច្ចន្តិ ភិក្ខុវេ ធម្មា អភិញ្ញា បហា-
តត្វា ។ កតមេ ច ភិក្ខុវេ ធម្មា អភិញ្ញា ភាវេតត្វា ។
សមថោ ច វិបស្សនា ច សមេ វុច្ចន្តិ ភិក្ខុវេ
ធម្មា អភិញ្ញា ភាវេតត្វា ។ កតមេ ច ភិក្ខុវេ
ធម្មា អភិញ្ញា សច្ចំកាតត្វា ។ វិជ្ជា ច វិមុត្តិ
ច សមេ វុច្ចន្តិ ភិក្ខុវេ ធម្មា អភិញ្ញា សច្ចំកា-
តត្វា ។ សមេ ទោ ភិក្ខុវេ ចត្តារោ ធម្មាតិ ។

អភិញ្ញាវិគ្គ ទី ៦

(១០៤) ម្ចាស់ភិក្ខុទាំងឡាយ ធម៌នេះមាន ៤ យ៉ាង ។ ធម៌ ៤ យ៉ាង
គឺអ្វីខ្លះ ។ ម្ចាស់ភិក្ខុទាំងឡាយ ធម៌គួរកំណត់ដឹង ដោយបញ្ញា ក៏មាន
ម្ចាស់ភិក្ខុទាំងឡាយ ធម៌គួរលះបង់ ដោយបញ្ញា ក៏មាន ម្ចាស់ភិក្ខុទាំង
ឡាយ ធម៌គួរចំរើន ដោយបញ្ញា ក៏មាន ម្ចាស់ភិក្ខុទាំងឡាយ ធម៌គួរ
ធ្វើឲ្យជាក់ច្បាស់ ដោយបញ្ញា ក៏មាន ។ ម្ចាស់ភិក្ខុទាំងឡាយ ចុះធម៌
គួរកំណត់ដឹង ដោយបញ្ញា តើដូចម្តេច ។ គឺទុបាទានក្នុងទាំង ៥ ម្ចាស់
ភិក្ខុទាំងឡាយ នេះហៅថា ធម៌គួរកំណត់ដឹង ដោយបញ្ញា ។ ម្ចាស់
ភិក្ខុទាំងឡាយ ចុះធម៌គួរលះបង់ ដោយបញ្ញា តើដូចម្តេច ។ គឺអវិជ្ជានឹង
ភវតណ្ហា ម្ចាស់ភិក្ខុទាំងឡាយ នេះហៅថា ធម៌គួរលះបង់ ដោយ
បញ្ញា ។ ម្ចាស់ភិក្ខុទាំងឡាយ ចុះធម៌គួរចំរើន ដោយបញ្ញា តើដូចម្តេច ។
គឺសម្មចៈនឹងវិបស្សនា ម្ចាស់ភិក្ខុទាំងឡាយ នេះហៅថា ធម៌គួរចំរើន
ដោយបញ្ញា ។ ម្ចាស់ភិក្ខុទាំងឡាយ ចុះធម៌គួរធ្វើឲ្យជាក់ច្បាស់ ដោយ
បញ្ញា តើដូចម្តេច ។ គឺវិជ្ជានឹងវិមុត្តិ ម្ចាស់ភិក្ខុទាំងឡាយ នេះហៅ
ថា ធម៌គួរធ្វើឲ្យជាក់ច្បាស់ ដោយបញ្ញា ។ ម្ចាស់ភិក្ខុទាំងឡាយ
នេះធម៌ ៤ យ៉ាង ។

សុត្តន្តបិដក អង្គនិកាយស្ស ចក្កនិបាតោ

(១០៥) ចតុស្សោ ឥមា ភិក្ខុវេ អនរិយបរិយេសនា ។
 កតមា ចតុស្សោ ។ ឥធិ ភិក្ខុវេ ឯកោត្តោ អត្តនា
 ជរាធម្មោ សមាធនោ ជរាធម្មំយេវ បរិយេសតិ អត្តនា
 ព្យាធិធម្មោ សមាធនោ ព្យាធិធម្មំយេវ បរិយេសតិ អត្តនា
 មរណាធម្មោ សមាធនោ មរណាធម្មំយេវ បរិយេសតិ
 អត្តនា សង្ខារេសិក្ខធម្មោ សមាធនោ សង្ខារេសិ-
 កធម្មំយេវ បរិយេសតិ ។ ឥមា ខោ ភិក្ខុវេ ចតុស្សោ
 អនរិយបរិយេសនា ។ ចតុស្សោ ឥមា ភិក្ខុវេ
 អរិយបរិយេសនា ។ កតមា ចតុស្សោ ។ ឥធិ
 ភិក្ខុវេ ឯកោត្តោ អត្តនា ជរាធម្មោ សមាធនោ
 ជរាធម្មេ អាទីនំ វិទិត្វា អជំ អនុត្តំ យោគក្ខេមំ
 និព្វានំ បរិយេសតិ អត្តនា ព្យាធិធម្មោ សមាធនោ
 ព្យាធិធម្មេ អាទីនំ វិទិត្វា អព្យាធិ អនុត្តំ យោគក្ខេមំ
 និព្វានំ បរិយេសតិ អត្តនា មរណាធម្មោ សមាធនោ
 មរណាធម្មេ អាទីនំ វិទិត្វា អមតំ អនុត្តំ យោ-
 គក្ខេមំ និព្វានំ បរិយេសតិ អត្តនា សង្ខារេសិក្ខ-
 ធម្មោ សមាធនោ សង្ខារេសិក្ខធម្មេ អាទីនំ វិទិត្វា

សុត្តន្តបិដក អង្គព្រឹទ្ធិកាយ ចក្កវគ្គបិដក

(១០៥) ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ការវិស្វនិរកមិនប្រសើរ នេះ
 មាន ៤ យ៉ាង ។ ការវិស្វនិរកមិនប្រសើរ ៤ យ៉ាង គឺអ្វីខ្លះ ។ ម្នាលភិក្ខុ
 ទាំងឡាយ បុគ្គលពួកខ្លះ ក្នុងលោកនេះ ខ្លួនឯងជាអ្នកមានផងជាធម្មតា
 ក៏វិស្វនិរកផងមិនថែមទៀត ខ្លួនឯងជាអ្នកមានព្យាធិជាធម្មតា ក៏វិស្វ
 និរកព្យាធិផងមិនថែមទៀត ខ្លួនឯងជាអ្នកមានមរណៈជាធម្មតា ក៏វិស្វ
 និរកមរណផងមិនថែមទៀត ខ្លួនឯងជាអ្នកមានសេចក្តីសៅហ្មងជាធម្មតា
 ក៏វិស្វនិរកសេចក្តីសៅហ្មងមិនថែមទៀត ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ នេះ
 ជាការវិស្វនិរកមិនប្រសើរ ៤ យ៉ាង ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ការវិស្វ
 និរកប្រសើរមាន ៤ យ៉ាង ។ ការវិស្វនិរកប្រសើរ ៤ យ៉ាង គឺអ្វីខ្លះ ។
 ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ បុគ្គលពួកខ្លះ ក្នុងលោកនេះ ខ្លួនឯងជាអ្នកមាន
 ផងជាធម្មតា ដឹងច្បាស់នូវទោសក្នុងផងផង ក៏វិស្វនិរកនូវធម៌មិនផង
 ដឹងក្រេមចាកយោគៈ ដ៏ប្រសើរគឺព្រះនិព្វាន ខ្លួនឯងជាអ្នកមានព្យាធិជា
 ធម្មតា ដឹងច្បាស់នូវទោសក្នុងព្យាធិផង ក៏វិស្វនិរកធម៌មិនមានព្យាធិ
 ក្រេមចាកយោគៈ ដ៏ប្រសើរគឺព្រះនិព្វាន ខ្លួនឯងជាអ្នកមានមរណៈ
 ជាធម្មតា ដឹងច្បាស់នូវទោសក្នុងមរណផង ក៏វិស្វនិរកធម៌មិន
 ស្លាប់ ក្រេមចាកយោគៈ ដ៏ប្រសើរគឺព្រះនិព្វាន ខ្លួនឯងជាអ្នកមាន
 សេចក្តីសៅហ្មងជាធម្មតា ដឹងច្បាស់នូវទោសក្នុងសេចក្តីសៅហ្មង

បណ្ណាសកសង្កហំពោ អភិញ្ញាវត្តោ ធម្មោ

អសង្កលិដ្ឋំ អនុត្តរំ យោគត្ថេមំ និព្វានំ បរិយេសតិ ។
សមា ខោ ភិក្ខុវេ ធិតស្សោ អរិយបរិយេសនាតិ ។

(១០៦) ចត្តារីមាណិ ភិក្ខុវេ សង្កហវត្ថុនិ ។ កតមាណិ
ចត្តារិ ។ នានំ បេយ្យវដ្ឋំ អត្ថចរិយា សមាទត្តតា ។
សមាណិ ខោ ភិក្ខុវេ ចត្តារិ សង្កហវត្ថុនីតិ ។

(១០៧) អថខោ អាយស្មា មាលុដ្ឋ័យត្ថោ យេន
ភកវា តេនុបសង្កមិ ឧបសង្កមិត្វា ភកវន្តំ អភិវា-
ទេត្វា ឯកមន្តំ និសីទិ ។ ឯកមន្តំ និសិដ្ឋោ
ខោ អាយស្មា មាលុដ្ឋ័យត្ថោ ភកវន្តំ ឯតទរោច
សាទុ មេ ភន្តេ ភកវា សង្ខិត្តេន ធម្មំ ទេសេតុ
យមហំ ភកវតោ ធម្មំ សុត្វា ឯកោ វ្រូបកដ្ឋោ
អប្បមត្តោ អាតាបី បហិតត្ថោ វិហរេយ្យន្តិ ។
ឯត្ថនាណិ មាលុដ្ឋ័យត្ថោ កី ទហរេ^(១) វត្តាម
យត្រ ហំ នាម ត្វំ និល្លោ វុឡោ មហាលុកោ
តថាភតស្ស សង្ខិត្តេន ឱវាទំ យាចសីតិ ។

១ ខ. កំ ទហរេ ភិក្ខុ ។ ម. កំ នុ ទហរេ ភិក្ខុ ។

បណ្ណាសកាសង្គហិត អភិព្វារវគ្គ ទី ៦

ក៏ស្វែងរកធម៌មិនសៅហ្មង ក្សេមចាកយោគៈ ដ៏ប្រសើរគឺព្រះនិព្វាន ។
ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ នេះការស្វែងរកដ៏ប្រសើរ ៤ យ៉ាង ។

(១០៦) ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ សង្កហវត្ថុ (វត្ថុជាគ្រឿងបង្កើន) នេះមាន ៤ យ៉ាង ។ សង្កហវត្ថុ ៤ យ៉ាង គឺអ្វីខ្លះ ។ គឺការឲ្យ ១ ការពោលពាក្យពីរោះ ១ ការប្រព្រឹត្តិជាប្រយោជន៍ ១ ភាពជាអ្នកទុកដាក់ខ្លួនស្មើ ១ ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ នេះជាសង្កហវត្ថុ ៤ យ៉ាង ។

(១០៧) គ្រានោះ ព្រះមាលុក្ស៍បុត្រដ៏មានអាយុចូលទៅគាល់ព្រះដ៏មានព្រះភាគ លុះចូលទៅដល់ថ្វាយបង្គំព្រះដ៏មានព្រះភាគហើយ អង្គុយនៅក្នុងទីដ៏សមគួរ ។ លុះព្រះមាលុក្ស៍បុត្រដ៏មានអាយុអង្គុយនៅក្នុងទីដ៏សមគួរហើយ ក៏ទូលព្រះដ៏មានព្រះភាគដូច្នេះថា បពិត្រព្រះអង្គដ៏ចម្រើន សូមព្រះដ៏មានព្រះភាគសំដែងធម៌ ដោយសង្ខេបដល់ខ្ញុំព្រះអង្គ ជាធម៌ដែលនាំខ្ញុំព្រះអង្គឲ្យចៀសចេញទៅតែម្នាក់ឯង មិនខានសេចក្តីប្រមាទ មានព្យាយាមជាគ្រឿងដុតកំដៅកិលេស មានចិត្តបញ្ជូនទៅកាន់ព្រះនិព្វាន ព្រោះស្តាប់នូវធម៌របស់ព្រះដ៏មានព្រះភាគ ។ ម្នាលមាលុក្ស៍បុត្រ ក្នុងដំណើរនេះ តថាគតនឹងនិយាយប្រាប់ភិក្ខុកំឡោះ ដូចម្តេចបាន បើខ្លួនអ្នកជាមនុស្សចាស់ត្រាត្រាមានវ័យចម្រើន មកសុំនូវទេវតា ដោយសង្ខេបចំពោះតថាគតដូច្នេះ ។

សុត្តន្តបិដកេ អង្គត្ថវគ្គិយស្ស បញ្ចក្កដិយតោ

ទេសេតុ មេ កន្លេ កកវា សង្ខតេន ធម្មំ ទេសេតុ
 សុតតោ សង្ខតេន ធម្មំ អប្បេវនាមាហំ កកវតោ
 កាសិទស្ស អត្ថំ ជានេយ្យំ អប្បេវនាមាហំ កកវតោ
 កាសិទស្ស នាយានោ អស្សន្តិ ។ ចត្តារោមេ
 មាលុក្ក្យបុត្ត តណ្ហាប្បាទា យត្ថ ភិក្ខុនោ តណ្ហា
 ឧប្បជ្ជមាណ ឧប្បជ្ជតិ ។ កតមេ ចត្តារោ ។ ជីវហេតុ
 វា មាលុក្ក្យបុត្ត ភិក្ខុនោ តណ្ហា ឧប្បជ្ជមាណ
 ឧប្បជ្ជតិ បិណ្ឌាទាតហេតុ វា មាលុក្ក្យបុត្ត ភិក្ខុនោ
 តណ្ហា ឧប្បជ្ជមាណ ឧប្បជ្ជតិ សេនាសនហេតុ វា
 មាលុក្ក្យបុត្ត ភិក្ខុនោ តណ្ហា ឧប្បជ្ជមាណ ឧប្បជ្ជតិ
 ឥតិកវាភវហេតុ វា មាលុក្ក្យបុត្ត ភិក្ខុនោ តណ្ហា
 ឧប្បជ្ជមាណ ឧប្បជ្ជតិ ។ ឥមេ ខោ មាលុក្ក្យបុត្ត
 ចត្តារោ តណ្ហាប្បាទា យត្ថ ភិក្ខុនោ តណ្ហា
 ឧប្បជ្ជមាណ ឧប្បជ្ជតិ ។ យតោ ខោ មាលុក្ក្យបុត្ត
 ភិក្ខុនោ តណ្ហា បហីនា ហោតិ ឧច្ឆិទ្ធមូលា
 តាលាវត្ថុកតា អនការំ កតា អាយតីអនុប្បាទធម្មា ។

សុត្តន្តបិដក អង្គព្រាហ្មណ៍ ចតុត្ថកថា

បពិត្រព្រះអង្គដ៏ចម្រើន សូមព្រះដ៏មានព្រះភាគសំដែងធម៌ ដោយសង្ខេប
 ដល់ខ្ញុំព្រះអង្គ សូមព្រះសុគតសំដែងធម៌ ដោយសង្ខេបដល់ខ្ញុំព្រះអង្គ
 ធ្វើម្តេចហ្ន៎ ខ្ញុំព្រះអង្គគប្បីដឹងសេចក្តីនៃកាសិករបស់ព្រះដ៏មានព្រះភាគ
 បាន ធ្វើម្តេចហ្ន៎ ខ្ញុំព្រះអង្គគប្បីបានទទួលមតិកនៃកាសិករបស់ព្រះដ៏មាន
 ព្រះភាគបាន ។ ម្នាលមាលូង្សបុត្រ តណ្ហារបស់ភិក្ខុ កាលកើតឡើង
 រមែងកើតឡើង ក្នុងវត្តណា ការកើតនៃតណ្ហា (ក្នុងវត្តនោះ) មាន ៤
 ប្រការ ។ តណ្ហា ៤ ប្រការ ដូចម្តេចខ្លះ ។ ម្នាលមាលូង្សបុត្រ តណ្ហា
 របស់ភិក្ខុ កាលកើតឡើង រមែងកើតឡើងព្រោះហេតុបីវ ១ ម្នាល
 មាលូង្សបុត្រ តណ្ហារបស់ភិក្ខុ កាលកើតឡើង រមែងកើតឡើងព្រោះ
 ហេតុបីណាបាន ១ ម្នាលមាលូង្សបុត្រ តណ្ហារបស់ភិក្ខុ កាលកើត
 ឡើង រមែងកើតឡើងព្រោះហេតុសេនាសនៈ ១ ម្នាលមាលូង្សបុត្រ
 តណ្ហារបស់ភិក្ខុ កាលកើតឡើង រមែងកើតឡើង ព្រោះហេតុភព
 តូចនឹងភពធំដូច្នេះ ១ ។ ម្នាលមាលូង្សបុត្រ នេះជាតណ្ហារបស់ភិក្ខុ
 កាលកើតឡើង រមែងកើតឡើង ក្នុងវត្តណា ការកើតនៃតណ្ហា
 (ក្នុងវត្តនោះ) មាន ៤ យ៉ាង ។ ម្នាលមាលូង្សបុត្រ កាលតណ្ហាដែលភិក្ខុ
 បានលះបង់ បានផ្តាច់ផ្តល់ឫសគល់ ធ្វើមិនឲ្យមានទីកើតដូចជាទីកើត
 នៃដើមត្នោត ធ្វើមិនឲ្យមានបែបភាព ធ្វើមិនឲ្យកើតគេទៅទៀតជាធម្មតា ។

បណ្ណាសកសង្កហិតោ អភិញ្ញាវត្ថោ ធម្មោ

អយំ វុច្ចតិ មាលុក្ក្យបុត្ត ភិក្ខុ អប្បេជ្ជី តណ្ហា
 វិដ្ឋយំ សញ្ញោជនំ សម្មាមាណភិក្ខុមយា អន្តមកាសិ
 ទុក្ខស្សាតិ ។ អថោ អាយស្មា មាលុក្ក្យបុត្តោ
 ភក្កវត្ថា ឥមំនា ឱវាទេន ឱវទិតោ ទុដ្ឋាយាសនា
 ភក្កវត្ថំ អភិវាទេត្វា បទិត្តិណំ កត្វា បក្កាមិ ។
 អថោ អាយស្មា មាលុក្ក្យបុត្តោ ឯកោ វុបកធម្មា
 អប្បមត្តោ អាតាបី បហិតត្តោ វិហារត្តោ នចិវស្សេវ
 យស្សត្ថាយ កុលបុត្តា សម្មនេវ អតារស្មា អនតារិយំ
 បព្វជន្តិ តទទុត្តរំ ព្រហ្មចរិយបរិយោសានំ ទិដ្ឋេវ
 ធម្មេ សយំ អភិញ្ញា សច្ច៍កត្វា ឧបសម្បជ្ជ វិហាសិ
 ជីណា ជាតិ វុសិតំ ព្រហ្មចរិយំ កតំ ករណីយំ
 នាបរំ ឥត្ថត្ថាយាតិ អក្កញាសិ ។ អញ្ញាតរោ ច
 មនាយស្មា មាលុក្ក្យបុត្តោ អហតំ អហោសិតិ ។

បណ្ណាសកសង្គហិត រកញ្ញាវិគ្គ ទី ៦

មាលមាលុន្យបុត្រ ភិក្ខុនេះហៅថា បានផ្តាច់តណ្ហា បានរលាស់ចោល
សញ្ញាជនៈ ធ្វើទីទីបំផុតទុក្ខបាន ព្រោះលះមានបានដោយប្រពៃ ។
លំដាប់នោះ មាលុន្យបុត្រដ៏មានអាយុ បានទទួលពុទ្ធខុវីននេះ ហើយ
ក៏ក្រោកចាកអាសនៈថ្វាយបង្គំព្រះដ៏មានព្រះភាគ ធ្វើប្រទក្សិណរូបចេញ
ទៅ ។ ភមក មាលុន្យបុត្រដ៏មានអាយុ តែម្នាក់ឯងចេញចាកពួក មិនមាន
សេចក្តីប្រមាទ មានព្យាយាមជាគ្រឿងកំចាត់បង់កិលេស មានចិត្តបញ្ចាន
ទៅកាន់ព្រះនិព្វាន ពួកកុលបុត្រចេញចាកផ្ទះចូលកាន់ផ្ទះ ដើម្បី
ប្រយោជន៍ដល់អនុត្តរធម៌ណា មិនយូរប៉ុន្មាន លោកក៏បានធ្វើឲ្យជាក់
ច្បាស់នូវអនុត្តរធម៌នោះ មានព្រហ្មចរិយៈជាទីបំផុត ដោយប្រាជ្ញាដ៏ទុត្តម
ដោយខ្លួនឯង ក្នុងបច្ចុប្បន្នដឹងច្បាស់ថា ជាតិអស់ហើយ ព្រហ្មចរិយធម៌
បានប្រព្រឹត្តគ្រប់គ្រាន់ហើយ សោឡសកិច្ចបានធ្វើស្រេចហើយ កិច្ច
ដទៃដើម្បីសោឡសកិច្ចនេះទៀត មិនមានឡើយ ។ បណ្ណាព្រះអរហន្ត
ទាំងឡាយ មាលុន្យបុត្រដ៏មានអាយុ បានជាព្រះអរហន្តមួយអង្គដែរ ។

(១០៨) យានិ កានិចិ ភិក្ខុវេ កុលានិ ភោគេសុ
 មហត្ថំ បត្តានិ ន ចិវដ្ឋិតិកានិ ភវន្តិ សព្វានិ តានិ
 ចត្វហិ ហំនេហិ ឯតេសំ វា អញ្ញាតវេន ។
 កតមេហិ ចត្វហិ ។ នដ្ឋំ ន គវេសន្តិ ដិល្លំ ន
 បដិសង្ការេន្តិ អបរិមិត្តទានភោជនា ហោន្តិ ទុស្ស័លំ
 ឥត្ថំ វា បុរិសំ វា អាធិបច្ឆេ វេហេន្តិ ។ យានិ
 កានិចិ ភិក្ខុវេ កុលានិ ភោគេសុ មហត្ថំ បត្តានិ
 ន ចិវដ្ឋិតិកានិ ភវន្តិ សព្វានិ តានិ ឥមេហិ
 ចត្វហិ ហំនេហិ ឯតេសំ វា អញ្ញាតវេន ។ យានិ
 កានិចិ ភិក្ខុវេ កុលានិ ភោគេសុ មហត្ថំ បត្តានិ
 ចិវដ្ឋិតិកានិ ភវន្តិ សព្វានិ តានិ ចត្វហិ ហំនេហិ
 ឯតេសំ វា អញ្ញាតវេន ។ កតមេហិ ចត្វហិ ។
 នដ្ឋំ គវេសន្តិ ដិល្លំ បដិសង្ការេន្តិ បរិមិត្តទាន-
 ភោជនា^(១) ហោន្តិ សីលវន្តំ ឥត្ថំ វា បុរិសំ វា
 អាធិបច្ឆេ វេហេន្តិ ។ យានិ កានិចិ ភិក្ខុវេ កុលានិ

១ ឧ. ប. ឯត្តន្តរេ បាតិ អត្ថំ ។

សុត្តន្តបិដក អង្គព្រាជិកាយ ចតុក្កុសិណ្ឌ

(១០៨) ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ត្រកូលទាំងឡាយណាមួយ ដល់
 នូវភាពសុកស្តម្ភ ក្នុងកោតៈទាំងឡាយហើយ មិនបិតថេរនៅបានយូរ
 ត្រកូលទាំងអស់នោះ សាបសូន្យព្រោះហេតុ ៤ ប្រការ ឬក៏បណ្តា
 ហេតុទាំងនោះ ហេតុណាមួយ ។ ហេតុ ៤ ប្រការ គឺអ្វីខ្លះ ។
 គឺមិនស្វែងរករបស់ដែលបាត់ទៅ ១ មិនជួសជុលរបស់ដែលចាស់គ្រាំ
 គ្រា ១ មានការផឹកនឹងការបរិភោគមិនដឹងប្រមាណ ១ តាំងស្រែ ឬ បុរស
 ទ្រុស្តសីលឲ្យជាអធិបតី ១ ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ត្រកូលណា
 មួយ ដល់នូវភាពសុកស្តម្ភ ក្នុងកោតៈទាំងឡាយ ហើយមិនបិតថេរ
 នៅបានយូរ ត្រកូលទាំងអស់នោះ សាបសូន្យព្រោះហេតុ ៤ ប្រការនេះ
 ឬក៏បណ្តាហេតុទាំងនោះ ហេតុណាមួយ ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ
 ត្រកូលណាមួយ ដល់នូវភាពសុកស្តម្ភ ក្នុងកោតៈទាំងឡាយ ហើយ
 បិតថេរនៅបានយូរ ត្រកូលទាំងអស់នោះ ចំរើនព្រោះហេតុ ៤ ប្រការ
 ឬក៏បណ្តាហេតុទាំងនោះ ហេតុណាមួយ ។ ហេតុ ៤ ប្រការ គឺអ្វីខ្លះ ។
 គឺស្វែងរករបស់ដែលបាត់ទៅ ១ ជួសជុលរបស់ដែលចាស់គ្រាំគ្រា ១
 មានការផឹកនឹងការបរិភោគដឹងប្រមាណ ១ តាំងស្រែ ឬ បុរសមាន
 សីលឲ្យជាអធិបតី ១ ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ត្រកូលណាមួយ

បញ្ញាសកស្តីហំតោ អភិញ្ញាវត្ថោ ធម្មោ

កោកេសុ មហត្ថំ បត្តានិ ចិវដ្ឋិតិកានិ កវុដ្ឋិ
សព្វានិ តានិ ឥមេហិ ចត្វហិ ហំនេហិ ឯតេសំ
វា អញ្ញាតវេនាតិ ។

(១០៩) ចត្វហិ ភិក្ខុវេ អន្តេហិ សមណ្ឌកតោ
រញ្ញោ កន្ត្រោ អស្សជានីយោ រាជារហោ ហោតិ
រាជគោត្តោ រញ្ញោ អន្តន្ទេវ សង្ខំ កច្ចតិ ។
កតមេហិ ចត្វហិ ។ ឥធិ ភិក្ខុវេ រញ្ញោ កន្ត្រោ
អស្សជានីយោ វណ្ណសម្បជ្ជោ ច ហោតិ ពលសម្បជ្ជោ
ច ជវសម្បជ្ជោ ច អាហេហបរិណាហសម្បជ្ជោ ច ។
ឥមេហិ ខោ ភិក្ខុវេ ចត្វហិ អន្តេហិ សមណ្ឌកតោ
រញ្ញោ កន្ត្រោ អស្សជានីយោ រាជារហោ ហោតិ
រាជគោត្តោ រញ្ញោ អន្តន្ទេវ សង្ខំ កច្ចតិ ។ ឯវមេវ
ខោ ភិក្ខុវេ ចត្វហិ ធម្មេហិ សមណ្ឌកតោ ភិក្ខុ
អាហុនេយ្យោ ហោតិ ។ បេ ។ អនុត្តរំ បុញ្ញក្ខេត្តំ
លោកស្ស ។ កតមេហិ ចត្វហិ ។ ឥធិ ភិក្ខុវេ
ភិក្ខុ វណ្ណសម្បជ្ជោ ច ហោតិ ពលសម្បជ្ជោ ច
ជវសម្បជ្ជោ ច អាហេហបរិណាហសម្បជ្ជោ ច ។

បណ្ណាសកសង្គហត អភិពារិគ្គ ទី ៦

ដល់នូវភាពស្មុគស្មាញ ក្នុងភោគៈទាំងឡាយ ហើយបិតថេរនៅបានយូរ
ត្រកូលទាំងអស់នោះ ចំរើនព្រោះហេតុ៤ ប្រការនេះ ឬក៏បណ្ណាហេតុ
ទាំងនោះ ហេតុណាមួយ ។

[១០៩] ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ សេះអាជានេយ្យដ៏ប្រសើររបស់
ព្រះរាជា ប្រកបដោយអង្គ៤ គួរដល់ព្រះរាជា ជាអាជ្ញាភ័ក្ត្ររាប់ថា
ជាអង្គរបស់ព្រះរាជាបាន ។ អង្គ ៤ ដូចម្តេចខ្លះ ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ
អស្សជានីយៈដ៏ប្រសើរ របស់ព្រះរាជា ក្នុងលោកនេះ ជាសេះ
បរិបូណ៌ដោយសម្បុរ១ បរិបូណ៌ដោយកម្លាំង១ បរិបូណ៌ដោយល្បឿន១
បរិបូណ៌ដោយកំពស់នឹងទំហំ១ ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ អស្សជានីយៈ
ដ៏ប្រសើររបស់ព្រះរាជា ប្រកបដោយអង្គ៤ នេះ ទើបគួរដល់ព្រះរាជា
ជាអាជ្ញាភ័ក្ត្រ រាប់ថាជាអង្គរបស់ព្រះរាជាបាន ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ
ភិក្ខុប្រកបដោយធម៌៤ ប្រការក៏យ៉ាងនោះដែរ ទើបជាអ្នកគួរទទួលវត្ថុ
ដែលគេបង្គោនចូលមកបូជា ។ បេ ។ ជាបុព្វាត្ថក្នុងដ៏ប្រសើររបស់
សត្វលោក ។ ធម៌៤ ប្រការ ដូចម្តេចខ្លះ ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ
ភិក្ខុក្នុងសាសនានេះ ជាអ្នកបរិបូណ៌ដោយសម្បុរ១ បរិបូណ៌ដោយ
កម្លាំង១ បរិបូណ៌ដោយល្បឿន១ បរិបូណ៌ដោយកំពស់នឹងទំហំ១ ។

សុត្តន្តបិដកេ អង្គព្រះនិកាយស្ស បញ្ចក្កនិបាតោ

កថញ្ច ភិក្ខុវេ ភិក្ខុ វណ្ណសម្បជ្ជោ ហោតិ ។ ឥធម៌
 ភិក្ខុវេ ភិក្ខុ សីលវា ហោតិ ។ បេ ។ សមាធាយ
 សិក្ខតិ សិក្ខាបទេសុ ។ ឯវំ ខោ ភិក្ខុវេ ភិក្ខុ
 វណ្ណសម្បជ្ជោ ហោតិ ។ កថញ្ច ភិក្ខុវេ ភិក្ខុ
 ពលសម្បជ្ជោ ហោតិ ។ ឥធម៌ ភិក្ខុវេ ភិក្ខុ
 វារទ្ធវិយោ វិហាតិ អកុសលានំ ធម្មានំ បហានាយ
 កុសលានំ ធម្មានំ ទុបសម្បទាយ ថាមវា ទទ្ធិ-
 បរក្កមោ អនិក្ខត្តតុរោ កុសលេសុ ធម្មេសុ ។ ឯវំ
 ខោ ភិក្ខុវេ ភិក្ខុ ពលសម្បជ្ជោ ហោតិ ។ កថញ្ច
 ភិក្ខុវេ ភិក្ខុ ជវសម្បជ្ជោ ហោតិ ។ ឥធម៌ ភិក្ខុវេ
 ភិក្ខុ ឥន្ទ ឥន្ទត្ថិ យថាភ្នតំ បដានាតិ ។ បេ ។ អយំ
 ឥន្ទត្ថិរោធិកាមិនិបនិបនាតិ យថាភ្នតំ បដានាតិ ។
 ឯវំ ខោ ភិក្ខុវេ ភិក្ខុ ជវសម្បជ្ជោ ហោតិ ។
 កថញ្ច ភិក្ខុវេ ភិក្ខុ អាហាបាបិណាហសម្បជ្ជោ
 ហោតិ ។ ឥធម៌ ភិក្ខុវេ ភិក្ខុ លាភី ហោតិ បិវ-
 បិណ្ឌាចាតបេណាសនកិលានប្បត្តយកេសជ្ជបរិក្ខារានំ ។

សុត្តន្តបិដក អង្គព្រះនិកាយ បញ្ចក្កនិបាត

ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ចុះភិក្ខុជាអ្នកបរិបូណ៌ដោយសម្បូរ តើដូចម្តេច ។

ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ភិក្ខុក្នុងសាសនានេះ ជាអ្នកមានសីល ។ បេ ។

សមាទាន សិក្សាក្នុងសិក្ខាបទទាំងឡាយ ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ភិក្ខុជាអ្នកបរិបូណ៌ដោយសម្បូរ យ៉ាងនេះ ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ចុះភិក្ខុជាអ្នកបរិបូណ៌ដោយកម្លាំង តើដូចម្តេច ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ភិក្ខុក្នុងសាសនានេះ ជាអ្នកប្រាសចក្កព្យាយាម ដើម្បីលះបង់អកុសលធម៌ទាំងឡាយ ឲ្យកុសលធម៌ទាំងឡាយកើតឡើង ខំព្យាយាមខ្លះខ្លះ មិនលះបង់គុះក្នុងកុសលធម៌ទាំងឡាយ ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ភិក្ខុជាអ្នកបរិបូណ៌ដោយកម្លាំង យ៉ាងនេះ ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ចុះភិក្ខុជាអ្នកបរិបូណ៌ដោយល្បឿន តើដូចម្តេច ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ភិក្ខុក្នុងសាសនានេះ ដឹងច្បាស់តាមពិតថា នេះទុក្ខ ។ បេ ។ ដឹងច្បាស់តាមពិតថា នេះបដិបទ ជាដំណើរទៅកាន់ទីលក់ទុក្ខ ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ភិក្ខុជាអ្នកបរិបូណ៌ដោយល្បឿន យ៉ាងនេះ ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ចុះភិក្ខុបរិបូណ៌ដោយកំពស់នឹងទំហំ តើដូចម្តេច ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ភិក្ខុក្នុងសាសនានេះ ជាអ្នកស្វាភ័យកំចៅពោះចីវរបិណ្ឌបាតសនាសនៈនឹងគ្រឿងបរិក្ខារ គឺថ្នាំជាបច្ច័យដល់អ្នកមានជម្ងឺ ។

បណ្ណាសកសង្កម្ពិកោ អភិញ្ញាវដ្តោ ធម្មោ

ឯវំ ខោ ភិក្ខុវេ ភិក្ខុ អាហេហបរិណាហសម្មន្នោ
 ហោតិ ។ ឥមេហំ ខោ ភិក្ខុវេ ចត្វហិ ធម្មេហិ
 សមន្នាគតោ ភិក្ខុ អាហុនេយ្យោ ហោតិ ។ បេ ។
 អនុត្តរំ បុញ្ញត្ថេត្ថំ លោកស្សតិ ។

[១១០] ចត្វហិ ភិក្ខុវេ អង្កេហិ សមន្នាគតោ រញ្ជោ
 គង្គោ អស្សជានីយោ រាជារហោ ហោតិ រាជគោត្តោ
 រញ្ជោ អង្កន្ទេវ សង្ខំ កច្ចតិ ។ កតមេហិ ចត្វហិ ។
 ឥធិ ភិក្ខុវេ រញ្ជោ គង្គោ អស្សជានីយោ វណ្ណ-
 សម្មន្នោ ច ហោតិ ពលសម្មន្នោ ច ជវសម្មន្នោ ច
 អាហេហបរិណាហសម្មន្នោ ច ។ ឥមេហំ ខោ ភិក្ខុវេ
 ចត្វហិ អង្កេហិ សមន្នាគតោ រញ្ជោ គង្គោ អស្ស-
 ជានីយោ រាជារហោ ហោតិ រាជគោត្តោ រញ្ជោ អង្កន្ទេវ
 សង្ខំ កច្ចតិ ។ ឯវមេវ ខោ ភិក្ខុវេ ចត្វហិ ធម្មេហិ
 សមន្នាគតោ ភិក្ខុ អាហុនេយ្យោ ហោតិ ។ បេ ។
 អនុត្តរំ បុញ្ញត្ថេត្ថំ លោកស្ស ។ កតមេហិ ចត្វហិ ។
 ឥធិ ភិក្ខុវេ ភិក្ខុ វណ្ណសម្មន្នោ ច ហោតិ ពលសម្មន្នោ
 ច ជវសម្មន្នោ ច អាហេហបរិណាហសម្មន្នោ ច ។

បណ្ណសកលសង្គហិត អវិញ្ញាណ ទី ៦

ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ភិក្ខុជាអ្នកបរិច្ចណិដោយកំពស់នឹងទំហំយ៉ាងនេះ ។
 ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ភិក្ខុប្រកបដោយធម៌៤ យ៉ាងនេះ ទើបជាអ្នកគួរ
 ទទួលនូវទានដែលគេនាំមកបូជា ។ បេ ។ ជាបុព្វាកេត្តង្គប្រសើររបស់
 សត្វលោក ។

[១១០] ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ សេះអាជានេយ្យង្គីប្រសើររបស់
 ព្រះរាជាប្រកបដោយអង្គ៤ទើបគួរដល់ព្រះរាជា ជាពជគោគ្គៈ រាប់ថាជា
 អង្គរបស់ព្រះរាជាបាន ។ អង្គ៤ តើដូចម្តេចខ្លះ ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ
 សេះអាជានេយ្យង្គីប្រសើររបស់ព្រះរាជា ក្នុងលោកនេះ បរិច្ចណិដោយ
 សម្បុរ១ បរិច្ចណិដោយកម្លាំង១ បរិច្ចណិដោយល្បឿន១ បរិច្ចណិ
 ដោយកំពស់នឹងទំហំ១ ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ សេះអាជានេយ្យ
 ង្គីប្រសើររបស់ព្រះរាជា ប្រកបដោយអង្គទាំង៤ នេះ ទើបគួរដល់
 ព្រះរាជា ជាពជគោគ្គៈ រាប់ថាជាអង្គរបស់ព្រះរាជាបាន ម្នាលភិក្ខុ
 ទាំងឡាយ ភិក្ខុង្គីប្រកបដោយធម៌៤ ប្រការក៏យ៉ាងនោះដែរ ទើបជាអ្នក
 គួរទទួលនូវទានដែលគេនាំមកបូជា ។ បេ ។ ជាស្រីបុណ្យង្គីប្រសើរ
 របស់សត្វលោក ។ ធម៌៤ តើដូចម្តេចខ្លះ ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ
 ភិក្ខុក្នុងសាសនានេះ ជាអ្នកបរិច្ចណិដោយសម្បុរ១ បរិច្ចណិដោយ
 កម្លាំង១ បរិច្ចណិដោយល្បឿន១ បរិច្ចណិដោយកំពស់នឹងទំហំ១ ។

សុត្តន្តបិដកេ អង្គត្ថវគ្គនិកាយស្ស បុគ្គលនិបាតោ

កថញ្ច ភិក្ខុវេ ភិក្ខុ វណ្ណសម្បជ្ជោ ហោតិ ។ ឥធិ
 ភិក្ខុវេ ភិក្ខុ សីលវា ហោតិ ។ បេ ។ សមាធាយ
 សិក្ខតិ សិក្ខាបទេសុ ។ ឯវំ ទោ ភិក្ខុវេ
 ភិក្ខុ វណ្ណសម្បជ្ជោ ហោតិ ។ កថញ្ច ភិក្ខុវេ ភិក្ខុ
 ពលសម្បជ្ជោ ហោតិ ។ ឥធិ ភិក្ខុវេ ភិក្ខុ
 អារទ្ធកិយោ វិហារតិ អកុសលានំ ធម្មានំ
 បហានាយ កុសលានំ ធម្មានំ ឧបសម្បទាយ
 ថាមវា ទទ្ទបរក្កហោ អនិក្ខត្តតុកោ កុសលេសុ
 ធម្មេសុ ។ ឯវំ ទោ ភិក្ខុវេ ភិក្ខុ ពលសម្បជ្ជោ
 ហោតិ ។ កថញ្ច ភិក្ខុវេ ភិក្ខុ ជវសម្បជ្ជោ
 ហោតិ ។ ឥធិ ភិក្ខុវេ ភិក្ខុ អាសវានំ ឧយា
 អនាសវំ ចេតោវម្មតី បញ្ញាវម្មតី ទិដ្ឋេវ ធម្មេ សយំ
 អភិញ្ញា សច្ចិកត្វា ឧបសម្បជ្ជេ វិហារតិ ។ ឯវំ ទោ
 ភិក្ខុវេ ភិក្ខុ ជវសម្បជ្ជោ ហោតិ ។ កថញ្ច
 ភិក្ខុវេ ភិក្ខុ អាហោហាបរិណាហសម្បជ្ជោ ហោតិ ។
 ឥធិ ភិក្ខុវេ ភិក្ខុ លាភី ហោតិ ចីវរបណ្ណា-
 មាតសេនាសនតិលានប្បច្ចយកេសជ្ឈបរិក្ខារានំ ។

សុត្តន្តបិដក អង្គទី៣ ភិក្ខុវគ្គ បុគ្គលិក

ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ភិក្ខុក្នុងសាសនានេះ ជាអ្នកមានសីល ។ បេ ។

សមាទានសិក្សា ក្នុងសិក្ខាបទទាំងឡាយ ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ

ភិក្ខុជាអ្នកបរិបូណ៌ដោយសម្បុរយ៉ាងនេះឯង ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ

ចុះភិក្ខុជាអ្នកបរិបូណ៌ដោយកម្លាំង តើដូចម្តេច ។ ម្នាលភិក្ខុទាំង

ឡាយ ភិក្ខុក្នុងសាសនានេះ ប្រាសចេញពីព្រាហ្មណ៍ ដើម្បី

លះបង់អកុសលធម៌ទាំងឡាយ ឲ្យកុសលធម៌ទាំងឡាយ កើតឡើង

ជាអ្នកទំព្រាហ្មណ៍ ខ្លះខ្លះ មិនលះបង់ផុត ក្នុងកុសលធម៌ទាំងឡាយ ។

ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ភិក្ខុជាអ្នកបរិបូណ៌ដោយកម្លាំង យ៉ាងនេះឯង ។

ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ចុះភិក្ខុជាអ្នកបរិបូណ៌ដោយល្បឿន តើដូចម្តេច ។

ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ភិក្ខុក្នុងសាសនានេះ បានធ្វើឲ្យជាក់ច្បាស់នូវ

ចេតនាវិមុត្តិ នឹងបញ្ញាវិមុត្តិ មិនមានអាសវៈ ព្រោះអស់អាសវៈ

ទាំងឡាយ ដោយប្រាជ្ញាដ៏ឧត្តម ដោយខ្លួនឯងក្នុងបច្ចុប្បន្ន ។ ម្នាល

ភិក្ខុទាំងឡាយ ភិក្ខុជាអ្នកបរិបូណ៌ដោយល្បឿន យ៉ាងនេះឯង ។ ម្នាល

ភិក្ខុទាំងឡាយ ចុះភិក្ខុជាអ្នកបរិបូណ៌ដោយកំពស់នឹងទំហំ តើដូចម្តេច ។

ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ភិក្ខុក្នុងសាសនានេះ ជាអ្នកស្ងាត់លាក់ចំពោះ

ចីវរវិបិណ្ឌបាតសេនាសនៈនឹងបរិក្ខារ គឺថ្នាំជាបច្ច័យដល់អ្នកមានជម្ងឺ ។

បណ្ណសកសង្គហិតោ អភិពារិទ្ធា ធម្មោ

ឯវំ ខោ ភិក្ខុវេ ភិក្ខុ អាហាហាបរិណាហាសប្បន្នោ
 ហោតិ ។ ឥមេហំ ខោ ភិក្ខុវេ ចត្វហំ ធម្មេហំ
 សមន្នាគតោ ភិក្ខុ អាហុនេយ្យោ ហោតិ ។ បេ ។
 អនុត្តរំ បុត្តាត្ថេត្ថំ លោកស្សតិ ។

[១១១] ចត្តារីមាណំ ភិក្ខុវេ តលាណំ ។ កតមាណំ
 ចត្តារិ ។ វិរិយតលំ សតិតលំ សមាធិតលំ បញ្ញា-
 តលំ ។ ឥមាណំ ខោ ភិក្ខុវេ ចត្តារិ តលាណំតិ ។

[១១២] ចត្វហំ ភិក្ខុវេ ធម្មេហំ សមន្នាគតោ
 ភិក្ខុ ទាលំ អវញ្ញនបត្តាណំ បត្តាណំ សេនាសនាណំ
 បដិសេវិតំ ។ កតមេហំ ចត្វហំ ។ កាមវិតក្កេន
 ព្យាបាធិតក្កេន វិហឹសាវិតក្កេន ធុប្បញ្ញោ ហោតិ
 ជន្យោ ឯធុម្ភតោ ។ ឥមេហំ ខោ ភិក្ខុវេ ចត្វហំ
 ធម្មេហំ សមន្នាគតោ ភិក្ខុ ទាលំ អវញ្ញនបត្តាណំ
 បត្តាណំ សេនាសនាណំ បដិសេវិតំ ។ ចត្វហំ ភិក្ខុវេ
 ធម្មេហំ សមន្នាគតោ ភិក្ខុ អលំ អវញ្ញនបត្តាណំ
 បត្តាណំ សេនាសនាណំ បដិសេវិតំ ។ កតមេហំ ចត្វហំ ។

បណ្ណសកសង្គហិត អភិញ្ញវិគ្គ ទី ៦

ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ភិក្ខុជាអ្នកបរិបូណ៌ដោយកំពស់នឹងទំហំយ៉ាងនេះ
 ឯង ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ភិក្ខុប្រកបដោយធម៌ទាំង ៤ យ៉ាងនេះ ទើប
 ជាអ្នកគួរទទួលនូវទានដែលបុគ្គលនាំមកបូជា ។ បេ ។ ជាវិស្វបុណ្យ
 ដ៏ប្រសើរនៃសត្វលោក ។

[១១១] ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ កម្លាំងនេះមាន ៤ យ៉ាង ។ កម្លាំង
 ៤ យ៉ាង គឺអ្វីខ្លះ ។ កម្លាំងគឺវិរិយៈ ១ កម្លាំងគឺសតិ ១ កម្លាំងគឺសមាធិ ១
 កម្លាំងគឺបញ្ញា ១ ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ នេះកម្លាំង ៤ យ៉ាង ។

[១១២] ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ភិក្ខុប្រកបដោយធម៌ ៤ ប្រការ
 មិនគួរសេព សេនាសនៈ ដ៏ស្ងាត់គឺព្រឹត្តបទ្រព្វបាន ។ ធម៌ ៤ ប្រការ
 គឺអ្វីខ្លះ ។ គឺភិក្ខុប្រកបដោយកាមវិតក្កៈ ១ ព្យាបាទវិតក្កៈ ១ វិហឹសាវិតក្កៈ ១
 ជាអ្នកអប្បឥតប្រាជ្ញា លលា ឆ្គួតទឹកមាត់ ១ ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ភិក្ខុ
 ប្រកបដោយធម៌ ៤ យ៉ាងនេះ មិនគួរសេព សេនាសនៈ ដ៏ស្ងាត់ គឺព្រឹត្តប
 ទ្រព្វបាន ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ភិក្ខុប្រកបដោយធម៌ ៤ ទើបគួរសេព
 សេនាសនៈស្ងាត់ គឺព្រឹត្តបទ្រព្វបាន ។ ធម៌ ៤ ប្រការ គឺអ្វីខ្លះ ។

នេត្តុម្បីតិក្កេន អព្យាបាទិក្កេន អរិហំសារិក្កេន
 បញ្ចវា ហោតិ អជន្យោ អនេឡ្យម្បតោ ។ ឥមេហិ
 ខោ ភិក្ខុវេ ចត្វហិ ធម្មេហិ សមដ្ឋានតោ
 ភិក្ខុ អលំ អវញ្ញនបន្តានំ បន្តានំ សេនាសនានំ
 បដិសេវិត្តំ ។

[១១៣] ចត្វហិ ភិក្ខុវេ ធម្មេហិ សមដ្ឋានតោ
 ពាលោ អព្យត្តោ អសប្បវិសោ ខតំ ឧបហតំ អត្តានំ
 បរិហារតិ សាវដ្ឋោ ច ហោតិ សានុវដ្ឋោ វិញ្ញាណំ ពហុញ្ញ
 អប្បញ្ញំ បសវតិ ។ កតមេហិ ចត្វហិ ។ សាវដ្ឋេន
 កាយកម្មេន សាវដ្ឋេន វចីកម្មេន សាវដ្ឋេន
 មនោកម្មេន សាវដ្ឋាយ ទិដ្ឋិយា ។ ឥមេហិ ខោ
 ភិក្ខុវេ ចត្វហិ ធម្មេហិ សមដ្ឋានតោ ពាលោ
 អព្យត្តោ អសប្បវិសោ ខតំ ឧបហតំ អត្តានំ
 បរិហារតិ សាវដ្ឋោ ច ហោតិ សានុវដ្ឋោ វិញ្ញាណំ
 ពហុញ្ញ អប្បញ្ញំ បសវតិ ។ ចត្វហិ ភិក្ខុវេ ធម្មេហិ
 សមដ្ឋានតោ បន្តានតោ ព្យត្តោ សប្បវិសោ អក្ខតំ
 អនុបហតំ អត្តានំ បរិហារតិ អនុវដ្ឋោ ច ហោតិ

សូត្របិដក អង្គុត្តរនិកាយ បុគ្គលនិបាត

គឺភិក្ខុប្រកបដោយនេកម្មវិតក្កៈ ១ អព្យាបាទវិតក្កៈ ១ អវិហឹសាវិតក្កៈ ១
អ្នកមានប្រាជ្ញា មិនលលា មិនឆ្គួតទឹកមាត់ ១ ។ ម្ចាស់ភិក្ខុទាំងឡាយ
ភិក្ខុប្រកបដោយធម៌ ៤ យ៉ាងនេះ ទើបគួរសេពសេនាសនៈដ៏ស្អាត គឺព្រៃ
ក្នុងព្រៃធំបាន ។

(១១៣) ម្ចាស់ភិក្ខុទាំងឡាយ បុគ្គលប្រកបដោយធម៌ ៤ ប្រការ
ជាមនុស្សពាល មិនឈ្លាស ជាអសប្បុរស រមែងបរិហារខ្លួន ដូចដើម
ឈើដែលគាស់ឫសចោល ឆាប់ពាក់កណ្តាល ជាអ្នកប្រកបដោយទោស
ផង ដែលពួកវិញ្ញាជនតិះដៀលផង រមែងបាននូវរបស់មិនជាបុណ្យដ៏ច្រើន
ផង ។ ធម៌ ៤ យ៉ាង គឺអ្វីខ្លះ ។ គឺកាយកម្មប្រកបដោយទោស ១ វេទិកម្ម
ប្រកបដោយទោស ១ មនោកម្មប្រកបដោយទោស ១ ទិដ្ឋិប្រកបដោយ
ទោស ១ ។ ម្ចាស់ភិក្ខុទាំងឡាយ បុគ្គលប្រកបដោយធម៌ទាំង ៤ យ៉ាងនេះ
ជាមនុស្សពាលមិនឈ្លាស ជាអសប្បុរស រមែងបរិហារខ្លួនដូចជាដើម
ឈើដែលគាស់ឫសចោល ឆាប់ពាក់កណ្តាល ជាអ្នកប្រកបដោយទោស
ផង ដែលពួកវិញ្ញាជនតិះដៀលផង បាននូវរបស់មិនមែនជាបុណ្យដ៏ច្រើន
ផង ។ ម្ចាស់ភិក្ខុទាំងឡាយ បុគ្គលប្រកបដោយធម៌ ៤ យ៉ាង ជាបណ្ឌិត
ជាអ្នកឈ្លាសវៃ ជាសប្បុរស រមែងបរិហារខ្លួនដូចដើមឈើដែលមិន
បានគាស់ឫសចោល មិនឆាប់ពាក់កណ្តាល ជាអ្នកមិនបានទោសផង

ចល្លាសកសង្កម្ពិកោ អភិញ្ញាវត្តោ ធម្មោ

អនុវដ្ឋោ វិញ្ញំ ពហុញ វុញ្ញំ បសវតិ ។ កតមេហិ
 ចតុហិ ។ អនុវដ្ឋេន កាយកម្មេន អនុវដ្ឋេន
 វចីកម្មេន អនុវដ្ឋេន មនោកម្មេន អនុវដ្ឋាយ
 ទិដ្ឋិយា ។ ឥមេហិ ខោ ភិក្ខុវេ ចតុហិ ធម្មេហិ
 សមន្តាគតោ បណ្ឌិតោ ព្យតោ សប្បវិសោ អក្ខតំ
 អនុបហតំ អត្តានំ បរិហរតិ អនុវដ្ឋោ ច ហោតិ
 អនុវដ្ឋោ វិញ្ញំ ពហុញ វុញ្ញំ បសវតីតិ ។

អភិញ្ញាវត្តោ ធម្មោ ។

តិល្ប្យទានំ

អភិញ្ញា បរិយេសនា

សង្កហោ មាលុដ្ឋវត្ថោ

អនុកុលំ ទ្វេ អាជញ្ញ-

វាលំ អញ្ញកម្មនាតិ ។

បណ្ណសកលវិញ្ញាណ អភិញ្ញាត្ត ទី ៦

ដែលពួកវិញ្ញាណជនមិនតិះដៀលផង រមែងបាននូវបុណ្យដ៏ច្រើនផង ។

ធម៌៤យ៉ាង គឺអ្វីខ្លះ ។ គឺកាយកម្មមិនមានទោស ១ វេទិកម្មមិនមាន
 ទោស ១ មនោកម្មមិនមានទោស ១ ទិដ្ឋិមិនមានទោស ១ ។ ម្នាលភិក្ខុ
 ទាំងឡាយ បុគ្គលប្រកបដោយធម៌៤យ៉ាងនេះ ជាបណ្ឌិត ជាអ្នក
 ឈ្លាស ជាសប្បុរស រមែងបរិហារខ្លួន ដូចដើមឈើដែលមិនបានគាស់
 ឫស មិនងាប់ពាក់កណ្តាល ជាអ្នកមិនមានទោសផង ដែលពួកវិញ្ញាណ
 ជនមិនតិះដៀលផង រមែងបានបុណ្យដ៏ច្រើនផង ។

ចប់ អភិញ្ញាត្ត ទី ៦ ។

ឧទ្ទាននៃវិគ្គណ្ឌោគី

និយាយអំពីអភិញ្ញាធម៌៤ប្រការ អំពីការស្វែងរក៤ប្រការ
 អំពីសង្គ្គហៈ៤ប្រការ អំពីមាល្យង្គបុត្រ អំពីត្រកូលស្តុក-
 ស្តម្ភនឹងមិនស្តុកស្តម្ភដោយហេតុ៤ប្រការ២រឿង អំពីសេ-
 ភាជានយ្យ ប្រកបដោយអង្គ៤ ជាសេដ្ឋកិច្ចដល់ព្រះរាជា
 អំពីពលៈ៤ប្រការ អំពីភិក្ខុមិនគួរនៅនឹងគួរនៅក្នុងសេនា-
 សនៈព្រៃបាន និងអំពីកម្មដែលឥតទោសនឹងមានទោស ។

កម្មបរិក្ខេប សត្វមោ

[១១២] ចត្វុហិ ភិក្ខុវេ ធម្មេហិ សមណ្ឌកតោ
យថាកតំ និក្ខត្តោ ឯវំ និរយេ ។ កតមេហិ
ចត្វុហិ ។ អត្តនា ច ចាណាតិចាតី ហោតិ បរញ្ច
ចាណាតិចាតេ សមាទបេតិ ចាណាតិចាតេ ច
សមនុញ្ញោ ហោតិ ចាណាតិចាតស្ស ច វណ្ណំ
កាសតិ ។ ឥមេហិ ខោ ភិក្ខុវេ ចត្វុហិ ធម្មេហិ
សមណ្ឌកតោ យថាកតំ និក្ខត្តោ ឯវំ និរយេ ។
ចត្វុហិ ភិក្ខុវេ ធម្មេហិ សមណ្ឌកតោ យថាកតំ
និក្ខត្តោ ឯវំ សក្កេ ។ កតមេហិ ចត្វុហិ ។ អត្តនា
ច ចាណាតិចាតា បដិវត្តោ ហោតិ បរញ្ច ចាណា-
តិចាតា វេមណិយា សមាទបេតិ ចាណាតិចាតា
វេមណិយា ច សមនុញ្ញោ ហោតិ ចាណាតិចាតា
វេមណិយា ច វណ្ណំ កាសតិ ។ ឥមេហិ ខោ ភិក្ខុវេ
ចត្វុហិ ធម្មេហិ សមណ្ឌកតោ យថាកតំ និក្ខត្តោ
ឯវំ សក្កេតិ ។

កម្មបឋមវិគ្គ ទី ៧

(១១៤) ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ បុគ្គលប្រកបដោយធម៌៤ ប្រការ
រមែងកើតក្នុងនរក ដូចជាគេនាំយកទៅទំលាក់ ។ ធម៌៤ ប្រការគឺអ្វីខ្លះ ។
គឺបុគ្គលដែលសម្លាប់សត្វ ដោយខ្លួនឯង ដឹកនាំអ្នកដទៃ ក្នុងការសម្លាប់
សត្វ ១ ពេញចិត្តក្នុងការសម្លាប់សត្វ ១ ពោលសរសើរការសម្លាប់
សត្វ^(១) ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ បុគ្គលប្រកបដោយធម៌៤ ប្រការនេះ
រមែងកើតក្នុងនរក ដូចគេនាំយកទៅទំលាក់ ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ
បុគ្គលប្រកបដោយធម៌៤ ប្រការ រមែងកើតក្នុងឋានសួគ៌ ដូចគេនាំយក
ទៅដាក់ ។ ធម៌៤ ប្រការគឺអ្វីខ្លះ ។ គឺបុគ្គលរៀនចាកការសម្លាប់សត្វ
ដោយខ្លួនឯង ដឹកនាំអ្នកដទៃ ក្នុងការរៀនចាកការសម្លាប់សត្វ ១
ពេញចិត្ត ក្នុងការរៀនចាកការសម្លាប់សត្វ ១ ពោលសរសើរការរៀន
ចាកការសម្លាប់សត្វ ១ ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ បុគ្គលប្រកបដោយ
ធម៌៤ ប្រការនេះ រមែងកើតក្នុងឋានសួគ៌ ដូចគេនាំយកទៅដាក់ ។

១ ការរាប់ ៤ ៖ នោះឲ្យរាប់ក្នុងមួយបទ ៖ គឺក្នុងមួយបទ ៖ ចែកការធ្វើជា ៤ គឺធ្វើខ្លួនឯង
ដឹកនាំអ្នកដទៃ ពេញចិត្ត និយាយសរសើរ ។

បណ្ណាសកាសន្តបិដក កថុបបិដក សង្គហ

[១១៥] ចត្វាហិ ភិក្ខុវេ ធម្មេហិ សមន្នាគតោ
 យថាភតំ និក្ខត្តោ ឯវំ និរយេ ។ កតមេហិ
 ចត្វាហិ ។ អត្តនា ច អនិច្ចាទាយី ហោតិ បរញ្ច
 អនិច្ចាទានេ សមាទបេតិ អនិច្ចាទានេ ច សមនុញ្ញោ
 ហោតិ អនិច្ចាទានស្ស ច វណ្ណំ ភាសតិ ។
 ឥមេហិ ខោ ។ បេ ។ អត្តនា ច អនិច្ចាទានា
 បដិវត្តោ ហោតិ បរញ្ច អនិច្ចាទានា វេមណីយា
 សមាទបេតិ អនិច្ចាទានា វេមណីយា ច សមនុញ្ញោ
 ហោតិ អនិច្ចាទានា វេមណីយា ច វណ្ណំ ភាសតិ ។
 ឥមេហិ ខោ ។ បេ ។

[១១៦] អត្តនា ច កាមេស្ស មិច្ឆាចារី ហោតិ បរញ្ច
 កាមេស្ស មិច្ឆាចារេ សមាទបេតិ កាមេស្ស មិច្ឆាចារេ
 ច សមនុញ្ញោ ហោតិ កាមេស្ស មិច្ឆាចារស្ស
 ច វណ្ណំ ភាសតិ ។ ឥមេហិ ខោ ។ បេ ។

បណ្ណាសកាសង្គហិត កថុបថវិធ្ថ ទី ៧

(១១៥) ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ បុគ្គលប្រកបដោយធម៌៤ ប្រការ
 រមែងកើតក្នុងនរក ដូចគេនាំយកទៅទំលាក់ ។ ធម៌៤ ប្រការគឺអ្វីខ្លះ ។
 គឺបុគ្គលជាអ្នកកាន់យកទ្រព្យ ដែលគេមិនបានឲ្យ ដោយខ្លួនឯង ១ ដឹកនាំ
 បុគ្គលដទៃ ក្នុងការកាន់យកទ្រព្យ ដែលគេមិនបានឲ្យ ១ ពេញចិត្ត
 ក្នុងការកាន់យកទ្រព្យ ដែលគេមិនបានឲ្យ ១ ពោលសរសើរការកាន់
 យកទ្រព្យ ដែលគេមិនបានឲ្យ ១ ។ អម្បាលនេះ ។ បេ ។ គឺបុគ្គលជា
 អ្នករៀនចាកការកាន់យកទ្រព្យ ដែលគេមិនបានឲ្យ ដោយខ្លួនឯង ដឹកនាំ
 អ្នកដទៃ ក្នុងការរៀនចាកការកាន់យកទ្រព្យ ដែលគេមិនបានឲ្យ ពេញ
 ចិត្ត ក្នុងការរៀនចាកការកាន់យកទ្រព្យ ដែលគេមិនបានឲ្យ ពោល
 សរសើរការរៀនចាកការកាន់យកទ្រព្យ ដែលគេមិនបានឲ្យ អម្បាល
 នេះ ។ បេ ។

(១១៦) ជាអ្នកប្រព្រឹត្តខុស ក្នុងកាមទាំងឡាយ ដោយខ្លួនឯង
 ដឹកនាំបុគ្គលដទៃ ក្នុងកាមសុមិច្ឆាចារ ពេញចិត្ត ក្នុងកាមសុមិច្ឆាចារ
 ពោលសរសើរកាមសុមិច្ឆាចារ ។ អម្បាលនេះ ។ បេ ។

សុត្តន្តបិដកេ អន្ធករនិកាយស្ស បញ្ចក្កនិបាតោ

អត្តនា ច កាមេស្ស មិច្ឆាចារា បដិវរតោ ហោតិ បរញ្ច
 កាមេស្ស មិច្ឆាចារា វេមណីយា សមាធិបេតិ កាមេស្ស
 មិច្ឆាចារា វេមណីយា ច សមនុញ្ញោ ហោតិ
 កាមេស្ស មិច្ឆាចារា វេមណីយា ច វណ្ណំ ភាសតិ ។
 ឥមេហិ ខោ ។ បេ ។

[១១៧] អត្តនា ច មុសាវាទី ហោតិ បរញ្ច
 មុសាវាទេ សមាធិបេតិ មុសាវាទេ ច សមនុញ្ញោ
 ហោតិ មុសាវាទស្ស ច វណ្ណំ ភាសតិ ។ ឥមេហិ
 ខោ ។ បេ ។ អត្តនា ច មុសាវាទា បដិវរតោ ហោតិ
 បរញ្ច មុសាវាទា វេមណីយា សមាធិបេតិ មុសាវាទា
 វេមណីយា ច សមនុញ្ញោ ហោតិ មុសាវាទា
 វេមណីយា ច វណ្ណំ ភាសតិ ។ ឥមេហិ ខោ ។ បេ ។

[១១៨] អត្តនា ច បិសុណាវាទោ ហោតិ បរញ្ច
 បិសុណាយ វាទាយ សមាធិបេតិ បិសុណាយ
 វាទាយ សមនុញ្ញោ ហោតិ បិសុណាយ វាទាយ
 ច វណ្ណំ ភាសតិ ។ ឥមេហិ ខោ ។ បេ ។ អត្តនា
 ច បិសុណាយ វាទាយ បដិវរតោ ហោតិ

សុត្តន្តបិដក អង្គធួរខិកាយ ចតុក្កុដិបាត

ជាអ្នកវៀរចាកកាមេសុម្មិច្ឆាចារ ដោយខ្លួនឯង ដឹកនាំបុគ្គលដទៃ ក្នុងការ
វៀរចាកកាមេសុម្មិច្ឆាចារ ពេញចិត្ត ក្នុងការវៀរចាកកាមេសុម្មិច្ឆាចារ
ពោលសរសើរការវៀរចាកកាមេសុម្មិច្ឆាចារ ។ អម្បាលនេះ ។ បេ ។

[១១៧] ជាអ្នកនិយាយកុហក ដោយខ្លួនឯង ដឹកនាំបុគ្គលដទៃ

ក្នុងមុសាវត៌ ពេញចិត្ត ក្នុងមុសាវត៌ ពោលសរសើរមុសាវត៌ ។

អម្បាលនេះ ។ បេ ។ ជាអ្នកវៀរចាកមុសាវត៌ ដោយខ្លួនឯង ដឹកនាំ

បុគ្គលដទៃ ក្នុងការវៀរចាកមុសាវត៌ ពេញចិត្ត ក្នុងការវៀរចាកមុសាវត៌

ពោលសរសើរការវៀរចាកមុសាវត៌ ។ អម្បាលនេះ ។ បេ ។

[១១៨] ជាអ្នកពោលពាក្យញុះញង់ ដោយខ្លួនឯង ដឹកនាំបុគ្គលដទៃ

ក្នុងបិសុណាវត៌ ពេញចិត្ត ក្នុងបិសុណាវត៌ ពោលសរសើរបិសុណា-

វត៌ ។ អម្បាលនេះ ។ បេ ។ ជាអ្នកវៀរចាកបិសុណាវត៌ ដោយខ្លួនឯង

បណ្ណសកសង្កហិតោ កម្មបរិក្ខោ សត្តមោ

បរញ្ច មិសុណាយ វាចាយ វេមណីយា សមាធិបេតិ
 មិសុណាយ វាចាយ វេមណីយា ច សមនុត្តោ
 ហោតិ មិសុណាយ វាចាយ វេមណីយា ច វណ្ណំ
 ភាសតិ ។ ឥមេហិ ខោ ។ បេ ។

[១១៩] អត្ថនា ច ជុស្សវាចោ ហោតិ បរញ្ច
 ជុស្សាយ វាចាយ សមាធិបេតិ ជុស្សាយ វាចាយ
 ច សមនុត្តោ ហោតិ ជុស្សាយ វាចាយ ច វណ្ណំ
 ភាសតិ ។ ឥមេហិ ខោ ។ បេ ។ អត្ថនា ច ជុស្សាយ
 វាចាយ បដិវត្តោ ហោតិ បរញ្ច ជុស្សាយ វាចាយ
 វេមណីយា សមាធិបេតិ ជុស្សាយ វាចាយ វេម-
 ណីយា ច សមនុត្តោ ហោតិ ជុស្សាយ វាចាយ
 វេមណីយា ច វណ្ណំ ភាសតិ ។ ឥមេហិ ខោ ។ បេ ។

[១២០] អត្ថនា ច សម្មប្បលាបី ហោតិ បរញ្ច
 សម្មប្បលាបេ សមាធិបេតិ សម្មប្បលាបេ ច សម-
 នុត្តោ ហោតិ សម្មប្បលាបស្ស ច វណ្ណំ ភាសតិ ។
 ឥមេហិ ខោ ។ បេ ។ អត្ថនា ច សម្មប្បលាចា បដិវត្តោ
 ហោតិ បរញ្ច សម្មប្បលាចា វេមណីយា សមាធិបេតិ

បណ្ណាសកាសង្គហិត កម្មបច្ចិវត្ត ទី ៧

ដឹកនាំបុគ្គលដទៃ ក្នុងការរៀនចាកចិត្តសុណាវាចា ពេញចិត្ត ក្នុងការរៀន
ចាកចិត្តសុណាវាចា ពោលសរសើរការរៀនចាកចិត្តសុណាវាចា ។ អម្បាល
នេះ ។ បេ ។

[១១៩] ជាអ្នកនិយាយពាក្យអាក្រក់ ដោយខ្លួនឯង ដឹកនាំបុគ្គល
ដទៃ ក្នុងផុសវាចា ពេញចិត្ត ក្នុងផុសវាចា ពោលសរសើរផុសវាចា ។
អម្បាលនេះ ។ បេ ។ ជាអ្នករៀនចាកផុសវាចា ដោយខ្លួនឯង ដឹកនាំ
បុគ្គលដទៃ ក្នុងការរៀនចាកផុសវាចា ពេញចិត្ត ក្នុងការរៀនចាក
ផុសវាចា ពោលសរសើរការរៀនចាកផុសវាចា ។ អម្បាលនេះ ។ បេ ។

[១២០] ជាអ្នកពោលពាក្យឥតប្រយោជន៍ ដោយខ្លួនឯង ដឹកនាំ
បុគ្គលដទៃ ក្នុងសម្បជ្ឈលាបៈ ពេញចិត្ត ក្នុងសម្បជ្ឈលាបៈ ពោល
សរសើរសម្បជ្ឈលាបៈ ។ អម្បាលនេះ ។ បេ ។ ជាអ្នករៀនចាកសម្បជ្ឈ-
លាបៈ ដោយខ្លួនឯង ដឹកនាំបុគ្គលដទៃ ក្នុងការរៀនចាកសម្បជ្ឈលាបៈ

សុត្តន្តបិដកេ អង្គុត្តរនិកាយស្ស ចតុត្ថនិបាតោ

សុត្តប្បណាថា វេមណិយា ច សមនុត្តោ ហោតិ

សុត្តប្បណាថា វេមណិយា ច វណ្ណំ ភាសតិ ។

ឥមេហិ ទោ ។ បេ ។

(១២១) អត្ថនា ច អនិជ្ឈាសុ ហោតិ បរញ្ច

អនិជ្ឈាយ សមាទមេតិ អនិជ្ឈាយ ច សមនុត្តោ

ហោតិ អនិជ្ឈាយ ច វណ្ណំ ភាសតិ ។ ឥមេហិ

ទោ ។ បេ ។ អត្ថនា ច អនិជ្ឈាសុ ហោតិ

បរញ្ច អនិជ្ឈាយ សមាទមេតិ អនិជ្ឈាយ ច

សមនុត្តោ ហោតិ អនិជ្ឈាយ ច វណ្ណំ ភាសតិ ។

ឥមេហិ ទោ ។ បេ ។

សុត្តន្តបិដក អង្គត្ថវគ្គិយ ចតុត្ថនិបាត

ពេញចិត្ត ភ័ក្ត្រការវៀរចាកសង្ខម្បវលាបៈ ពោលសរសើរការវៀរចាក

សង្ខម្បវលាបៈ ។ អម្បាលនេះ ។ បេ ។

[១២១] ជាអ្នកមានចិត្តសំឡឹងរំពៃ (ទ្រព្យអ្នកដទៃ ដោយខ្លួនឯង

ដឹកនាំបុគ្គលដទៃ ភ័ក្ត្រអភិជ្ឈា ពេញចិត្ត ភ័ក្ត្រអភិជ្ឈា ពោលសរសើរ

អភិជ្ឈា ។ អម្បាលនេះ ។ បេ ។ ជាអ្នកមានចិត្តមិនរំពៃ (ទ្រព្យអ្នកដទៃ)

ដោយខ្លួនឯង ដឹកនាំបុគ្គលដទៃ ភ័ក្ត្រអនភិជ្ឈា ពេញចិត្ត ភ័ក្ត្រអនភិជ្ឈា

ពោលសរសើរអនភិជ្ឈា ។ អម្បាលនេះ ។ បេ ។

បណ្ណសកសង្គហិតោ កម្មបរិវេណ្ឌ សត្តមោ

(១២២) អត្ថនា ច ព្យាបន្នចិត្តោ ហោតិ បរញ្ច
 ព្យាបាទេ សមាទបេតិ ព្យាបាទេ ច សមនុញ្ញោ
 ហោតិ ព្យាបាទស្ស ច វណ្ណំ ភាសតិ ។ ឥមេហិ
 ខោ ។ បេ ។ អត្ថនា ច អព្យាបន្នចិត្តោ ហោតិ
 បរញ្ច អព្យាបាទេ សមាទបេតិ អព្យាបាទេ ច
 សមនុញ្ញោ ហោតិ អព្យាបាទស្ស ច វណ្ណំ ភាសតិ ។
 ឥមេហិ ខោ ។ បេ ។

(១២៣) អត្ថនា ច មិច្ឆាទិដ្ឋិកោ ហោតិ បរញ្ច
 មិច្ឆាទិដ្ឋិយា សមាទបេតិ មិច្ឆាទិដ្ឋិយា ច សមនុញ្ញោ
 ហោតិ មិច្ឆាទិដ្ឋិយា ច វណ្ណំ ភាសតិ ។ ឥមេហិ
 ខោ ។ បេ ។ អត្ថនា ច សម្មាទិដ្ឋិកោ ហោតិ បរញ្ច
 សម្មាទិដ្ឋិយា សមាទបេតិ សម្មាទិដ្ឋិយា ច
 សមនុញ្ញោ ហោតិ សម្មាទិដ្ឋិយា ច វណ្ណំ ភាសតិ ។
 ឥមេហិ ខោ ភិក្ខុវេ ចត្វហិ ធម្មេហិ សមណ្ឌកតោ
 យថាភតំ និក្ខិតោ វរំ សក្កេតិ ។

កម្មបរិវេណ្ឌ សត្តមោ ។

បណ្ណាសកាសង្គមាត កប្បបច្ឆិវត្ត ទី ៧

[១២២] ជាអ្នកមានចិត្តព្យាបាទ ដោយខ្លួនឯង ដឹកនាំបុគ្គលដទៃ

ក្នុងព្យាបាទ ពេញចិត្ត ក្នុងព្យាបាទ ពោលសរសើរព្យាបាទ ។

អម្បាលនេះ ។ បេ ។ ជាអ្នកមានចិត្តមិនព្យាបាទ ដោយខ្លួនឯង ដឹកនាំ

បុគ្គលដទៃ ក្នុងការមិនព្យាបាទ ពេញចិត្ត ក្នុងការមិនព្យាបាទ ពោល

សរសើរការមិនព្យាបាទ ។ អម្បាលនេះ ។ បេ ។

[១២៣] ជាអ្នកយល់ខុស ដោយខ្លួនឯង ដឹកនាំបុគ្គលដទៃ

ក្នុងសេចក្តីយល់ខុស ពេញចិត្ត ក្នុងសេចក្តីយល់ខុស ពោលសរសើរ

សេចក្តីយល់ខុស ។ អម្បាលនេះ ។ បេ ។ ជាអ្នកយល់ត្រូវដោយខ្លួន

ឯង ដឹកនាំបុគ្គលដទៃ ក្នុងសេចក្តីយល់ត្រូវ ពេញចិត្ត ក្នុងសេចក្តីយល់

ត្រូវ ពោលសរសើរសេចក្តីយល់ត្រូវ ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ បុគ្គល

ប្រកបដោយធម៌នេះ រមែងកើតក្នុងឋានសួគ៌ ដូចគេនាំទៅដាក់ ។

ចប់ កប្បបច្ឆិវត្ត ទី ៧ ។

បណ្ណាសកាសង្គហិតា សុត្តន្ត

[១២២] រាគស្ស ភិក្ខុវេ អភិញ្ញាយ ចត្តារោ
ធម្មា ភាវេត្វា ។ កតមេ ចត្តារោ ។ ឥធិ ភិក្ខុវេ
ភិក្ខុ កាយេ កាយាធូបស្សី វិហារតិ អាតាបិ
សម្មជានោ សតីមា វិនេយ្យ លោកេ អភិជ្ឈោនោម-
នស្សី វេទនាសុ... ចិត្តេសុ... ធម្មេសុ ធម្មាធូបស្សី
វិហារតិ អាតាបិ សម្មជានោ សតីមា វិនេយ្យ
លោកេ អភិជ្ឈោនោមនស្សី ។ រាគស្ស ភិក្ខុវេ
អភិញ្ញាយ ឥមេ ចត្តារោ ធម្មា ភាវេត្វាតិ ។
រាគស្ស ភិក្ខុវេ អភិញ្ញាយ ចត្តារោ ធម្មា
ភាវេត្វា ។ កតមេ ចត្តារោ ។ ឥធិ ភិក្ខុវេ
ភិក្ខុ អនុប្បន្នានំ ចាបកានំ អកុសលានំ
ធម្មានំ អនុប្បាទាយ ធម្មំ ជនេតិ វាយមតិ វិរិយំ
អារកតិ ចិត្តំ បត្តណ្ហាតិ បទហតិ ឧប្បន្នានំ
ចាបកានំ អកុសលានំ ធម្មានំ បហាធាយ ...
អនុប្បន្នានំ កុសលានំ ធម្មានំ ឧប្បាទាយ ...

ពួកសូត្រដែលមិនសង្គ្រោះដោយបណ្តាសក

[១២៤] ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ធម៌៤ប្រការ គួរចំរើន ដើម្បីដឹង
ច្បាស់នូវរាគៈ ។ ធម៌៤ប្រការ តើដូចម្តេចខ្លះ ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ
ភិក្ខុក្នុងសាសនានេះ ពិចារណារឿយៗ នូវកាយក្នុងកាយ ជាបុគ្គល
មានព្យាយាមជាគ្រឿងដុតកំដៅកិលេស មានសេចក្តីដឹងល្អ មាន
ស្មារតី កំចាត់បង់អភិជ្ឈានីន៍ទោមនស្ស ក្នុងលោក ពិចារណារឿយៗ
នូវវេទនាក្នុងវេទនាទាំងឡាយ ... ពិចារណារឿយៗ នូវចិត្តក្នុងចិត្ត
ទាំងឡាយ ... ពិចារណារឿយៗ នូវធម៌ក្នុងធម៌ទាំងឡាយ ជាបុគ្គល
មានព្យាយាមជាគ្រឿងដុតកំដៅកិលេស មានសេចក្តីដឹងល្អ មានស្មារតី
កំចាត់បង់អភិជ្ឈានីន៍ទោមនស្ស ក្នុងលោក ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ
ធម៌៤នេះ គួរចំរើន ដើម្បីដឹងច្បាស់នូវរាគៈ ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ
ធម៌៤ប្រការ គួរចំរើន ដើម្បីដឹងច្បាស់នូវរាគៈ ។ ធម៌៤ប្រការ
តើដូចម្តេចខ្លះ ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ភិក្ខុក្នុងសាសនានេះ ញ៉ាំង
ឆន្ទៈឲ្យកើត សង្វាត ប្រារព្ធព្យាយាម ផ្តល់ចិត្ត ដម្កល់ចិត្ត ដើម្បីបិទ
អកុសលធម៌ទាំងឡាយដ៏លាមក ដែលមិនទាន់កើត មិនឲ្យកើតឡើង
ដើម្បីលះបង់អកុសលធម៌ទាំងឡាយដ៏លាមក ដែលកើតឡើងហើយ...
ដើម្បីញ៉ាំងអកុសលធម៌ទាំងឡាយ ដែលមិនទាន់កើត ឲ្យកើតឡើង...

បណ្ណាសកាសង្គហិតា សុត្តន្ត

ឧប្បន្នានំ កុសលានំ ធម្មានំ បិតិយា អសម្មោសាយ
 ភិយ្យោភាវយ វេបុលាយ ភាវនាយ ចារិយិយា
 ធន្នំ ជនេតិ វាយមតិ វិរិយំ អារភតិ ចិត្តំ
 បក្កល្ហាតិ បទហតិ ។ រាគស្ស ភិក្ខុវេ អភិញ្ញាយ
 ឥមេ ចត្តារោ ធម្មា ភាវេតញ្ចាតិ ។ រាគស្ស
 ភិក្ខុវេ អភិញ្ញាយ ចត្តារោ ធម្មា ភាវេតញ្ចា ។
 តតមេ ចត្តារោ ។ ឥធិ ភិក្ខុវេ ភិក្ខុ ធន្នសមា-
 ធិប្បធានសង្ខារសមន្មាគតំ ឥទ្ធិចានំ ភាវេតិ វិរិយ-
 សមាធិចិត្តសមាធិវីរិយសមាធិប្បធានសង្ខារសមន្មា-
 គតំ ឥទ្ធិចានំ ភាវេតិ ។ រាគស្ស ភិក្ខុវេ អភិញ្ញាយ
 ឥមេ ចត្តារោ ធម្មា ភាវេតញ្ចាតិ ។ រាគស្ស
 ភិក្ខុវេ បរិញ្ញាយ ។ មេ ។ បរិក្ខុយាយ បហានាយ
 ខយាយ វយាយ វិរាគាយ ជិរោធាយ ចាគាយ
 បដិជិស្សក្កាយ ឥមេ ចត្តារោ ធម្មា ភាវេតញ្ចា ។

ពួកសូត្រមិនសង្គ្រោះដោយបណ្ណាសក

ញ៉ាំងឆន្ទៈឲ្យកើត សង្វាត ប្រាព្វព្យាយាម ផ្គត់ចិត្ត ផ្គត់ចិត្ត ដើម្បី
 ឲ្យកុសលធម៌ទាំងឡាយ ដែលកើតឡើងហើយ ឲ្យបិតនៅ មិនឲ្យវិនាស
 ទៅ ឲ្យរឹងរិតតែចំរើនឡើងធំទូលាយ ចំរើនបរិបូណ៌ ។ ម្នាលភិក្ខុទាំង
 ឡាយ ធម៌៤នេះ គួរចំរើន ដើម្បីជីវិតច្បាស់នូវរាគៈ ។ ម្នាលភិក្ខុទាំង
 ឡាយ ធម៌៤ប្រការ គួរចំរើន ដើម្បីជីវិតច្បាស់នូវរាគៈ ។ ធម៌៤ប្រការ
 តើដូចម្តេចខ្លះ ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ភិក្ខុក្នុងសាសនានេះ ចំរើនឥទ្ធិបាទ
 ដែលប្រកបដោយឆន្ទៈសមាធិនឹងបធានសង្ខារ វិរិយសមាធិ ចិត្តសមាធិ-
 ចំរើនឥទ្ធិបាទដែលប្រកបដោយវិមាសសមាធិនឹងបធានសង្ខារ ។ ម្នាល
 ភិក្ខុទាំងឡាយ ធម៌៤នេះ គួរចំរើន ដើម្បីជីវិតច្បាស់នូវរាគៈ ។
 ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ធម៌៤ប្រការនេះ គួរចំរើន ដើម្បីកំណត់ជីវិតនូវ
 រាគៈ ។ បេ ។ ដើម្បីអស់ទៅ ដើម្បីលះបង់ ដើម្បីក្ស័យទៅ ដើម្បីសូន្យ
 ទៅ ដើម្បីនឿយណាយ ដើម្បីរលត់ ដើម្បីលះបង់ ដើម្បីរលាស់ ។

សុត្តន្តបិដកេ អង្គន្តរនិកាយប្ប បុត្តកុណិយោ

នោសស្ស មោហស្ស កោដស្ស ឧបនាហស្ស
 មគ្គស្ស បទ្បាសស្ស វេស្សាយ បន្ទាយស្ស
 មាយាយ សាមេយ្យស្ស វេទ្គស្ស សារម្ពស្ស
 មាទស្ស អតិមាទស្ស មទស្ស បមាទស្ស អភិញ្ញាយ
 បរិញ្ញាយ បរិក្ខាយាយ បហាជាយ ខយាយ វយាយ
 វិរាតាយ និរោជាយ ចាកាយ បដិទិស្សត្តាយ
 វេមេ ចត្តារោ ធម្មា ភាវេតញ្ញាតិ ។

បុត្តកុណិយោ និដ្ឋិតោ ។

សុត្តន្តបិដក អង្គត្ថវគ្គិកាយ ចក្កក្កនិបាត

ធម៌៤ ប្រការនេះ គួរចំរើន ដើម្បីជីវិតច្បាស់ ដើម្បីកំណត់ជីវិត ដើម្បី
អស់ទៅ ដើម្បីលះបង់ ដើម្បីក្ស័យទៅ ដើម្បីសូន្យទៅ ដើម្បីនឿយ
ណាយ ដើម្បីរលត់ ដើម្បីលះបង់ ដើម្បីរលាស់នូវទោសៈ មោហៈ
កោធនៈ ឧបនាហៈ (ចងក្រោធទុក) មក្ខៈ (រមិលគុណ) បទ្បាសៈ
(លើកខ្លួនឡើង) ឥស្សា (បូស្សា) មច្ឆរិយៈ (កំណាញ់) មាយា
(បិទបាំងទោស) សាថេយ្យៈ (អ្នកអាង) ថម្កៈ (មុខរឹង) សារម្កៈ
(ប្រណាំងវាស្មា) មានៈ (ប្រកាន់ខ្លួន) អតិមានៈ (មើលងាយគេ)
មទៈ (ស្រវឹង) បមាទៈ (ប្រាសចាកសតិ) ។

ចប់ ចក្កក្កនិបាត ។

សត្តន្តបិដកេ

អង្គវគ្គនិកាយស្ស បត្តក្កនិបាតោ

បត្តត្ថោ ភាគោ

បត្តត្ថបណ្ណសកោ

មាតិកា

អង្កេ

បត្តត្ថប ណ្ណសកោ	ឥន្ទ្រិយវគ្គោ បឋមោ	១
	បដិបទាវគ្គោ ទុតិយោ	១៩
	សញ្ញាភនិយវគ្គោ តតិយោ	៤១
	យោធាជីវគ្គោ បត្តត្ថោ	៧៣
	មហាវគ្គោ បញ្ចមោ	១០៧

បណ្ណសកាសង្គហិតា វគ្គោ

បណ្ណសកាសង្គហិតោ សប្បវិសវគ្គោ បឋមោ	១៩៨
សោភនវគ្គោ ទុតិយោ	២១៧
ទុច្ចរិតវគ្គោ តតិយោ	២២៣

សត្តន្តបិដក

អង្គតណ្ហិកាយ បត្តកុនិបាត

បត្តតណ្ហគិ

បត្តបណ្ណាសក

មាតិកា

លេខទំព័រ

ឧបសម្ព័ន្ធបណ្ណាសក	តន្ត្រីយវគ្គ ទី ១	១
	បដិកោវគ្គ ទី ២	១៨
	សញ្ជេតនិយវគ្គ ទី ៣	៤១
	យោធាជីវគ្គ ទី ៤	៧៣
	មហាវគ្គ ទី ៥	១០៧

បណ្ណាសកាសង្គហិតវគ្គ

បណ្ណាសកាសង្គហិត	សម្បវិសវគ្គ ទី ១	១៨៨
	សោរវគ្គ ទី ២	២១៧
	ឧប្បវិសវគ្គ ទី ៣	២២៣

មាតិកា

អង្កេ

បណ្ណសកាសន៍ហ៊ុតា	កម្មវត្ថុ បត្ថវត្ថា	២២៧
	អាបត្តិកយវត្ថុ បញ្ចមា	២២៧
	អភិញ្ញាវត្ថុ ឆដោ	២៦៥
	កម្មបថវត្ថុ សត្តមា	២៧៨
បណ្ណសកាសន៍ហ៊ុតា	សុត្តន្ត	២៨៤

សង្ខេបបទសម្រាប់មាតិកា ២៨៧

មាតិកា លេខទំព័រ

បណ្ណាល័យសង្គមភូមិ	កម្មវិធី ទី ៤	២២៨
	អាប្តិកយវិធី ទី ៥	២៤៨
	អភិការវិធី ទី ៦	២៦៥
	កម្មបថវិធី ទី ៧	២៧៨
ពួកសូត្រដែលមិនបោះពុម្ពដោយបណ្ណាល័យ		២៨៤

